NEMZETI UJSÁG,

MELLY

HAZAI 'S KÜLFÖLDI

TUDÓSÍTÁSOKBÓL

A' MAGYAR NEMZETNEK KÖZ JOVÁRA

KÉSZITTETETT.

KIADTA

KULTSÁR ISTVÁNNÉ.

KÖZPONTI TULAJDON NEM ADHATÓ EL

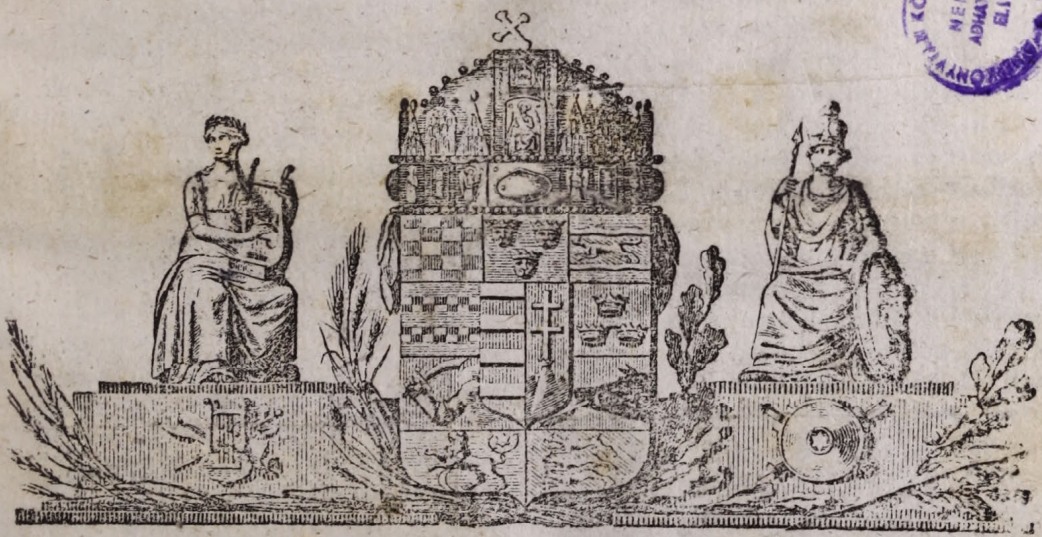

1829.

Második Félesztendő, Julius' elejétől December' végéig.

PESTEN,
NYOMT. PETRÓZAI TRATTNER J. M. ÉS KÁROLYI ISTVÁN'
TS. K. PRIV. KÖNYVNYOMTATÓ-INTÉZETÉBEN.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSITÁSOK.

Nro 1.

Pesten, Szerdán, Sz. Jakab Hava 1-só napján 1829.

Sebeinkre való Ir.
Nyúgodalom nintsen, nints béke az emberi Nem közt;
Éltünk szüntelenül aggodalomba' lebeg.
Hát mi az orvosság, melly ír enyhíti sebünket?
Csak tűrj, és szeuvedj; majd neked is kiderül.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Pest, Jul. 1-só napján. Tegnap a' Kir. Universzitás' nagy palotájában, a' Magyar tudományos világ' ditsőségére, fényes ünnepi tétel által nyeré-el az Orvos Doctori Borostyánt T. Tudós Schedel Ferencz Jósef Úr, a' Szemorvoslás' Mestere, ki több jeles munkái által nevét, 's azzal eggyütt nemzeti Literaturánkat is, — kivált a' költői körben, — nem csak a' Haza, hanem a' Külföld előtt is ditsőitette. Ezen tudományos tétel annál nevezetesebb volt, hogy illy esetben ő vala a' legelső, ki vitatásainak egy részét elő szóval magyar nyelven adá-elő. (Ezen alkalmatossággal kiadott Értekezéséről „Physiologia Pulsus" máskor bővebben).

Posonyból írják: hogy Ő Eminentiája a' Kardinális és Magyar ország' Herczegi Primása Jun. 17-dikén Prágai útjából Esztergomba visszaérkezett, 's mindjárt más nap Úr napján a' Processiót maga vezette 's az ideig való Székes fő templomban a' nagy Misét mondotta. Ő Eminentiája útjában meglátogatta Ő Ts. Kir. Magasságát az Olmutzi Érseket Rudolf Fő Hg.et és Kardinálist.

Pesten a' Magyar K. Universzitás Jun. 25-dikén üllötte boldog emlékezetű Mária Therésia által lett megújittatásának 49dik évi ünnepét, mellyen ama Felséges Nagy-Asszonyunknak, valamint az egész ditső Austriai Háznak a' Magyar Nemzet, és annak tsinosodása eránt viseltető jótéteményei minden esztendőben emlékezetünkben olly ragyogó fénnyel sugároznak. Az ünnepi nagy Misét mondotta Méltós. Horváth János vál. Bosoni Püspök Úr, és Kir. Helytartói Tanátsos; az Universzitás nagy palotájában pedig számos hallgatók' jelenlétében ékes és fontos deák Beszédet tartott a' Nagyságos Rector Tekintetes Rőtth Jósef Úr.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Azon nagy ütközetről, mellyet előbbi levelünkben röviden megírtunk, az Oláh Kurir illy hivatalos tudósítást közöl: „Ma Jun. 11-

dikén a' Kulavtsiai szoros úton, Sumlától nem messze, megtámadók a' Nagy-Vezért, és hat óráig tartott viadal után rajta tellyes győzedelmet nyerénk. Ezen nevezetes napnak diadalom' jelei ezek: 1500 fogoly, a' Nagy-Vezérnek egész pattantyussága, melly 40 ágyúból állott, nehány zászló, és az ellenségnek egész tábora, az ott találtatott bagázsiás társzekerekkel eggyütt. A' Nagy-Vezér maga tsak nagy nehezen menthette-meg magát lovasságával; gyalogsága részint a' tsatában elveszett, részint elszélesztetett. Ezen ármáda, mellyet a' tsata előtt 40,000 emberre tettek, most fél annyit sem gyüjthet öszve. Megjegyzésre méltó, hogy ezen ármáda 22 reguláris gyalog Regementből, 's nehány reguláris lovas Regementből állott. Ezeken kivül voltak 15,000 Anatoliai, Albániai, és más gyakorlatlan seregek, mellyek hihetőleg hazájokba visszamennek. A' Fő-Vezér mind ezen nagy győzedelem mellett is, mellyet az ellenségen vettünk, úgy vélekedik, hogy még a' dolognak nints vége, valameddig a' Nagy-Vezér azon igyekszik, hogy Sumlába visszamehessen, kinek oda vivő útja seregeink által el van vágva; holnap tehát az egész táborunk meg fog indúlni, reménylvén, hogy az ellenséget valahol a' síkon fel találhatja, ha az Sumlához visszatérni igyekeznék."

Ugyan az Oláh Kurir Bukurestből Jun. 15-dikén illy hadi tudósítást ír: Báró Geismár Gen. Adjutáns Rachova, vagy Orjova megerősített város' elfoglalásáról, a' Duna' jobb partján Viddin, és Nikápoly között, a' következő hadi tudósítást küldötte:

„Jun. 9-dikén (új Kal.) reggel 3 órakor 200 önként válalkozott vitéz, Gróf Tolstoy Obester' vezérlése alatt, és a' 34-dik vadász Regementből egy batalion a' Dunán általment, kiknek általmenetelét fedezte 22 ágyu a' Duna bal partjára kiszegezve, mig Rachova alá nem értek. Ezen maroknyi nép, mineku tánna a' verekedés folyta alatt, melly délutánni 2 óráig tartott, még egy batalion érkezett segítségére, az ellenséget a' batteriákról, és a' házakból elűzte, a' várost megvette. — Az ellenség nagy elszánással harczolt, de mégis vitézeink merész bátorságának ellent nem állhatott. — 500 fogoly között van Huszszein Vránai két lófarku Basa is, és még 5 ágyu, 's 5 zászló esett hatalmunkba. A' számos holtak között találtatik a' Rachovai Ajám is Szelim Efendi. Még nints tudva mi mennyit vesztettünk, de mégis az ellenségéhez képest keveset."

A' Sz. Pétervári Journal Jun. 11-dikén igy adja elő bővebben Máj. 22-dikén költ tábori tudósítás szerént azon ütközetet, melly Pravadi előtt Roth Grlis seregei, és a' Nagy-Vezér közt történt, és a' melly az előbb leírt Kulavtsiai tsatát megelőzte (lásd 45 számú Ujságunkat.)

„Roth Grlis' seregének egy részét, melly Eski-Arnautlar falu mellett volt egybegyűlve, Máj. 17-ikén

a' Török ármáda, a' Nagy-Vezér alatt, ki Sumlából a' mi seregeink ellen fordult vala, megtámadá. — A' mi seregünk, Roth Grlis' vezérlése alatt, három gyalog Regementből állott, mellyek mellett volt 12 ágyu, és egy Kompánia (Szotnia) Kozákság. Napkelte előtt a'Kozák táborszemeket, vastag köd kedvezése mellett, a' Török megtámadá, és a' mi osztályunk véletlenűl magát az ellenséget 3l minden felől körűlvéve látá; az ellenség 15 ezer gyalog, és lovas embernél számosabb volt. Azonnal elkezdődék a' tsata igen nagy erővel; a' Törökök, kik több ízben visszaverettek, a' setét köd oltalma alatt ismét rendbe szedték magokat, 's a' rohanást megújították. Reggeli 9 óra tájban Wachten Gen. Major két Vadász, és két Kozák Regementekkel Devnóból az ütközet' helyére érkezék, és a' Törököt hatalmasan megtámadván, jó nagy veszteséggel visszanyomá. — A' tsata azon pillantatra félbehagyatott; de midőn azalatt 10 000 emberből álló segítsége érkezett a' Töröknek Sumlától, Resid Basa elhatározá, hogy minket ismét megtámad, és mintegy 4000 lovagot külde bal szárnyunk ellen, hogy e' felől minket megkerűljön. Roth Generális ezen fordúlást észrevévén, szükségesnek tartá ennek eleit venni, 's azért két Regementet ágyúkkal eggyütt külde az ellenségre; 's ezen mozdúlást két más kompánia által segítteté. Az elküldött két Regement egy pillantat alatt körűl volt véve az ellenség' lovassága által; hijába erőlködött ezen lovasság a' mi sorainkon általrontani, mellyek példa nélkűl való keménységgel ellentállot ak, úgy hogy az ellenség' lovassága végre kéntelen volt nagy veszteséggel visszavonúlni. Ezután a' Török egész gyalogságát, 10 ágyúval, megindítá, melly egész erejével az Ochotski Regementr nyomúla; azt visszanyomá, és négy ágyúját, minekutánna a' Pattantyúsokat felkonczolta, elfoglalá. Az ellenségnek temérdek nagy ereje, melly 25,000 emberre telt, ezen tsekély osztályon elhatározó győzedelmet nyerhetett volna, ha tsak Liselin Obester, látván az Ochotski Rgt' veszedelmét, eggyik Vadász batalionával az ellenség' szárnyára nem üt, másik szárnyát a' Yakutski Rgtnek egy batalionával meg nem támadtatja, melly megtámadás bajonétokkal az ellenség' sorai között félelmet és halált terjeszt. Ez, 's több illy vitéz tettek a' Nagy-Vezért arra birták, hogy magát visszavonja, 's a' hadmezőt nekünk engedje. Sumla felé tehát vissza indulván, két zászlót kezeinkben hagya. — Illy véres ütközet, melly reggeli 3 órától fogva estvélyi 8 óráig tartott, mind a' két résznek sokba került. Az ellenség 2000 holtat, és számos lovat hagyott a' tsatamezőn. Az elkeseredéssel folytatott verekedés miatt 46 embernél többet el nem foghatánk, kik közt van egy Mollah. Részünkről elesett Rindin General-Major, 14 Tiszt, egy tábori Pap, és 480 közlegény; sebbe estek 627-en. — (Tudva lévő képpen ezután történt

a' nevezetes Kulevtsai ütközet, mellyről feljebb is emlékeztünk, de mégis a' Gróf Diebits Fő-Grlisnak Ő Felségéhez Máj. 31-dikén (Jun. 12.) írt bővebb tudósítását is mét ezen ütközetről itt közölni méltónak tartjuk.)

„Sietek Felségednek örvendezésemet mély alázatossággal kijelenteni azon győzedelmen, mellyet Felséged' ármádája Máj. 30. (Jun. 11dikén) Kulevtsa falutól nem messze Sumlánál a' Nagy-Vezéren nyert. — Jun. 4-dikén költ tudósításomból Felséged előtt tudva volt azon mozdúlás, mellyet a' Szilisztriai táborból Gróf Pahlen' sereg-osztályával tettem, részint azért, hogy Roth Grlissal eggyesűljek, részint, hogy Pravadi erős várost, mellyet 10 nap óta a' Nagy-Vezér' serege bézárva tartott, felmentsem. Hogy ezen kettős czélt elérjem, és hogy út-közben, ha lehet, a' Nagy-Vezért az ütközet' elfogadására kéntessem, arra határozám magam, hogy Sumlával való közösűlését elvágjam. Ennél fogva Jun. 5-dikén Szilisztriától megindulván, Krassovsky Grlisra bízám a' várvívásnak további igazgatását. — A' felette rosz útakon, és leirhatatlan nehézségeken általrontván seregeink, minekutánna Roth Grlissal egybe kaptsolám magam', Jun. 10-dikén éjjel minden szoros útakat elfoglaltaték az ellenség megett, mellyeken keresztűl hordották neki az eleséget, és töltéseket Sumlából. — Az én sebes menetelem Gróf Pahlen' osztályával igen nagy vígyázással esett-meg, és az ellenség semmit sem tudott róla. Az elbámult Vezér a' mi közelítésünket hamarább meg nem tudá, tsak mikor már a' Madarai szoros út a' mieink által meg volt szállva. Még itt sem gyanította a' közelítő veszedelmet egész kiterjedésében, hanem tsak azt gondolá, hogy Roth Grlis valami 10 000 emberből álló sereget küldött közösűlésének megrontására. Mindazonáltal ezen véleménye mellett is Pravady vívását félbehagyni jónak gondolta, és egész ármádáját a' Kulevtsai szoros útra indította, bizonyos lévén benne, hogy tsekély seregünket egészen felkonczolhassa. — Valami száz fogoly, kiket Jun. 9, és 10-dikén előljáró seregem imittamott eltsípett, egy akarattal azt vallá, hogy a' Nagy-Vezér 40,000 embernél számosabb sereggel Pravady mellett vesztegel, a' nélkűl, hogy közelitésünkről legkissebbet gyanítana. Ezen kedvező környűlállás arra segített, hogy Jun. 11-dikén napkeltekor minden útakat megszemlélteték, mellyeken a' Nagy Vezér visszatérhetne; 9 órakor pedig 10 batalionT, 4 svadront, és 12 ágyut küldék azon útra, melly Markovtsából Koparevén által Marasba vezet. Ezt azért tselekedtem, mivel némelly foglyok azt vallották, hogy a' Nagy-Vezér egész erejével ezen úton akar vissza indúlni. — Az ellenség eleinte tsak valami 3000 gyalogból, 's lovagból álló sereget vete a' mi szemlélődő számos osztályunk ellen; de midőn oszlop-rendeink közelebbre nyomúlnának, ő is egész erejét kifejté (22 reguláris

gyalog Rgt., nehány illyen lovas Rgt., és 15,000 Anatolii gyalogság, és lovasság). — Bátor vitézeink égtek a' kivánságtól, hogy az ellenséggel megmérkezhessenek; és felette vérengző tsata-tőn belőle, úgy hogy eleinte mindjárt kéntelen valék két gyalog brigádát ágyuival eggyütt, és egy lovas-brigádát a' lovag pattantyús kompániával segitségűl a' tűzbe küldeni. Ezen segitség, és kivált a' 19-dik számú lovag batteria-kompániának vakmerő bátorsága, Arnoldi Grlisnak személyes vezérlése alatt, az ellenségnek nem kis kárt okozott; nem különben a' Pavlogradi, és Irkutski Huszár Regementeknek nagy elszánással végrehajtott támadásai nekünk nagy elsőséget szerzének; de mind a' mellett hasonló kenységgel folyt tovább is a' viaskodás, míg végre az ellenség egy neki kedvező állásba, melly az erdő által fedezve volt magát visszavoná, és a' reguláris seregének elhúllott nagy részével béborított tsata-mezőt elhagyá. — Négy órányi véres harcz után a' tüzelés, mellyet a' nagyon elfáradt seregek tovább nem folytathattak, mind a' két részről egészen megszünt. Én tehát a' 6-dik gyalog osztályt az 5-dikkel felváltám; a' második Huszár osztályt a' harmadikkal megszaporítám, 's mind ezt egy tartalék sereggel gyámolitám; Kreutz Generálisnak pedig, ki Sumla felé tovább állott, egy gyalog brigádát, és egy Uhlánus osztályt küldék tartalékúl. — Ezen új rendelések, és az ellenségnek felette nagy vesztése a' Nagy-Vezért félelembe ejték, úgy hogy — valamint egy elfogott Bim-Basi mondá — hadi tanátsot tarta, és azt végezé, hogy Kamorován keresztűl Marasba visszavonja magát. Még az ellenség tanátskozása el nem végződött, midőn oszlop-rendeink külömbféle oldalról előnyomulának, 's a' megtámadást elkezdék. Lovag batteria-kompániánk, az 5-dik gyalog osztály' fedezése alatt a' két első lövéssel az ellenségnek több puskaporos szekerét a' levegőbe vetteté. Ezen eset észrevehető réműlést okoza az ellenség' sorai között. Az alatt seregeink sebes lépésekkel közelíte, de a' Nagy-Vezér' ármádája őket bé nem várá, hanem minden ágyuit elsütvén, egészen futásnak erede, 40 ágyút minden társzekereivel, és töltésekkel, úgy a' táborát is ott hagyván. Ezen kivűl az ellenség közűl 2000-nél többen megölettek, és 1500-an elfogattak. — Egy elfogott Bim-Basi, és több Tisztek megvalósítják, hogy a' Nagy-Vezér' ármádája nem tsak tellyesen megveretett, hanem egészen el is oszlott, minthogy maga is kevés lovagokkal alig menekedhetett-meg. — Most mindjárt seregeimmel Marasba indúlok, reménylvén, hogy a' Nagy-Vezért megmaradt seregével ott találhatom. — A' mi veszteségünk sem tsekély, mellyről bővebb tudósítást későbben fogok írni. — (Utólírás) Éppen most veszem azon jelentést, hogy abban az erdőben, mellyen keresztűl az ellenség futott, még 16 Török ágyut találtak."

LENGYEL ORSZÁG.

Varsóból Jun. 18.— Ő Felsége a' Tsászár Jun. 16. kivánt egésségben ide érkezett. — Ő K. M. a' Weimári Nagy-Hg., és Nagy-Hg.né tegnap jöttek ide. — Az egész Orosz és Lengyel gyalogság holnap Varsó mellett táborba száll. Ugyanott más nap a' Lengyel Királyság helyre állításának évi napja isteni szolgálat, és nagy parádé által megünnepeltetik. — Az ide való szegények' számára Ő Felsége a' Tsászár 200,000 frt. rendelt, 's a' t.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápoly, Jun. 10. — A' Burkus Kir. Követ a' Fényes Portánál, Royer Úr, ezen h. 7-dikén ide érkezett. Tegnap a' Porta Ministeriumánál megérkezését a' Követségi Titoknok által béjelenteté, és ma a' Porta Tolmátsa Isák Efendi nyilvánságos viszont látogatást teve nála. — A' Nagy-Britanniai, és Franczia Nagy-Követek, Gordon Úr, és Gróf Guilleminot Grlis, kik Royer Urral egyszerre indúltak-el Nápolyból Jun. 5-ikén a' Szmirnai öböl előtt szemléltettek, honnét tüstént a' Dardanellákhoz mennek. Ezekkel eggyütt több Angol, és Franczia első rendű hadi hajók érkeztek Szmirnához. Az Orosz hajós osztály Tenedosnál a' napokban 15 hajóból állott. — A' Török flotta az első visszatérése után ismét kétszer indúlt-ki a' fekete tengerre; és hihető, most is ott van, minthogy a' Jun. 7. történt harmadszori kiindúlása óta semmi sem hallatszik hadi munkájáról. A' második kimenetelkor, Máj. 26-dikán kemény verekedés történt, hol egy Orosz brigg (Merkur) derekasan védelmezé magát két Török línea-hajó ellen. Az első fordúláskor a' Kapudán Basa által elfogott Orosz fregáta, Raphael, Török katonákkal megrakva, az ellenség ellen felkészíttetett. — Gróf Paskevits Grlis az elfoglalt erősségekben elegendő őrizetet hagyván, Gumriba visszament. (Gr. Paskevits, utólsó tudósításoknál fogva, Tiflisben volt, hol a' Teheránból oda küldetett Abbas Mirza' fiát, Chosreff Mirsa K. Herczeget, Máj. 19. pompásan fogadta.)

GÖRÖG ORSZÁG.

A' Courrier d' Orient, melly eddig Patrászban jelent meg, de most Éginába költözött, két hónapi megszakadása után Máj. 19-dikén ismét a' világra lépett; ellenben a' Görög Méh (Abeille Grecque) Franczia Ujság, melly eddig Éginában nyomtattatott, megszünt. — A' Courrier d' Orient Máj. 28-dikán jelenti, hogy Maison Marsal, és Báró Durrieu Gen. Lieutenant azon h. 20dikán Modonban Dido fregátára szállottak, és Franczia országba hajóztak (Dido Máj. 25-ikén érkezett Máltába). Fabvier Obester is velők van. — Máj. 26-dikán Ásia línea hajó Sir P. Malcolm Angol Vice-Admirálissal az Éginai öbölben kikötött, és a' Görög ország' Praesidensével conferentiát tartván, még azon éjjel Szmirnába indúlt. Gróf Capodistrias János Peloponnézust béutazván, két hónapi távul léte után Máj. 5-dikén Éginába visszaérkezett.

(Haſznos Mulatságok Nro 1. Hírdetés 1/2 árkus)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 2.

Pesten, Szombaton, Sz. Jakab Hava 4-dik napján 1829.

H a j n a l.

Hajnali fény eljött, bíbor-szint öltve magára,
És a' természet fátyola oszlik, enyész.
Új életre derül minden. Mély álmodot üzd-el
Már te is; ím' most van, Bátya, dologra idő.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Tksz. 's Apostoli Kir. Felsége méltóztatott Nagyságos Makkos-Hetyei Stettner Máté Urat a' Királyi Ügyek' Al-Igazgatóját, 's a' Sz. Korona Fiscálisát, jeles, buzgó és hosszas szolgálati által szerzett érdemeinek, valamint mély tudományának tekintetéből, a' N. M. Magyar Kir. Udvari Kamarához Tanátsossá kegyelmesen kinevezni; melly hivatalába a' mult Szerdán a' N. M. Kir. Kamaránál fel is esküdt.

Budán az idei Tárnok széki ülések, mellyekben Jun. 4-dike óta az előlülőséget folyvást Ő Exja a' Fő Tárnok Mester N. M. Erdődi Gróf Pálffy Fidélis személyesen viselte, Jun. 26-dikán bévégződtek.

A' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanáts, a' maga Contributionalis Számvevő Hivatalába, T. Szlezatsek Pál Úr' halála által megüresedett Szám-Tisztségre méltóztatott T. Máar Ignácz volt Ingrossista Urat; — Ingrossistaságra T. Richvalszky Antal volt Accessista Urat; —Accessistaságra pedíglen T. Grozdich Imre Practicans Urat, jeles érdemeik', és tulajdonságok' tekintetéből előmozdítani: — ugyan ott, a' T. Czollner László Ingrossista Úr, és T. Hojtsy Lajos Úr, a' Váczi Siketnémák Intézete' Perceptora között történt tserét elhatározni.

A' Pesti K. városi játékszínben Farkas Jósef Úr, első Magyar Táncz-Mesterünk tegnap estve másodszor mulatta a' közönséget helyesen elrendelt, és ügyesen végre hajtott új Magyar Balétjával. Már az első Jun. 26-dikán igen kellemetes gyönyörűséggel meglepte a' nézőket „A' Véletlen Vőlegény," 2 szakaszban, mellyet ugyan Farkas Úr szerzett, és tanított. A' muzsikát Csermák, és Lavotta gondolati után Fráy Károly Úr szerkesztette, 's egész muzsika-karra alkalmaztatta. A' tündér-lábu, és jó rendbe szedett mozgásu Farkason kivül megkülömböztették magokat: Eperjesy, Farkasné, Abeles; a' játékszíni tánczo-

sok 's tánczosnék közül pedig Stöckl, Emerle, és Tuffner. Az egész olly tapsoló örömmel fogadtatott, hogy még koszorut is vetnének a' nemzeti díszt előmozdító művészekre.

Karponáról Jun. 17-dikén írják: hogy Méltóságos és Fő Tiszt. Belánszky Jósef Püspök Ő Nsga azon h. 6-dikán ottan fényes pompával fogadtatott, ki a' Pünkösdi ünnepek alatt az egyházi látogatást kivánta ottan végezni; más nap pedig mint Pünkösd napján a' Nagy Misét elmondván, apostoli buzgósággal tellyes beszédet tartott a' néphez; mellynek vége lévén, a' Bérmálás Szentségét 360 személynél többeknek feladta. A' gazdag ebéd alatt a' Gymnásiumbeli ifjuság közül válogatott tanúlók, illendő pásztori öltözetben, megjelenvén, a' Fő Pásztor' tiszteletére szép Eklógát adtakelő. Az ünnep másod napján a' TT. Piaristák' Kollegiuma' Rectorának kérésére ugyan azon Kollegiumnak három harangját Ő Méltósága megszentelte.

Budán a' közelébb múlt Jun. 29. mint Szent Péter és Pál Apostolok' jeles ünnepén Berzon Ábrahám nevezetű 'Sidó ifjú, ki a' Szegedi ájtatós Atyák kormánya alatt kezdett tudományos pályáját az idén a' Kir. Fő-Gymnasiumban, mint ötödik oskolabéli nevendék, jeles előmenetellel folytatja, minekutánna a' hitbéli megvilágosodást önként való meggyőződésből keresvén, a' Ker. Kat. Hitnek ágazatiban 's a' t. T. T. Nováczky András Úr, Váczi megyebéli áldozó Pap, a' Budai fő oskolák Exhortatora 's Katekétája, 's a' Szép Mesterségek és Böltselkedés Doctora által fáradhatatlan buzgósággal oktattatott, T. Vizhoffer Jósef várbeli Fő-Plébánus 's Esztergom Vármegyei Tábla-Bíró Úr által pedig, az igen dicséretesen kiállott próba után, a' Hitbe való bé-avatásra érdemesnek találtatott vólna, a' várbéli fő templomban, a' tisztelt Plebánus Úr által, a' bévett egyházi szertartással, igen számos mind ifjabb, mind korosabb hiveknek buzgó részvétellel tellyes jelenlétében megkereszteltetett. Kereszt-attya volt Nagy Mélt. Felső 's Alsó-Surányi Gróf Sigray Jósef, Ts. 's K. Kamarás, belső titkos, és Helytartói Tanátsos, és Somogyi Fő-Ispány Úr Ő Excellentiája, kinek, mint távol vóltnak személyét, ezen szent tétel alkalmával, annak nagy reménységű Fülöp fia viselte, ki hasonlóképpen a' Budai oskolákban igen jelesen (175 oskola társai között az első helyet érdemelvén) gyakorolja a' Tudományok' zsengéjében gyenge idejére nézve szép elméjét. Az új keresztelt Fülöp, Jósef, András neveket kapta a' Szent Keresztségben.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

A' Jun. 11-dikén történt Kulevtsai ütközetről még bővebb tudósítást közölnek a' Madarai táborból Jun. 13-dikán. Ebből csak a' következőket jegyezzük-ki: hogy t. i. Diehits Fő Generálisnak a' Szilisztriai táborból való megindúlására egy elfogott levél adott okot, mellyben a' Nagy-Vezér Husszein

Basának Rustsuki Várnagynak jelenté, hogy neki szándéka legyen Pravadyn, és Bazardsikon keresztül Szilisztria' felszabadítására indúlni.-- Pravadyt a' Törökök több napig keményen ágyuzták, de a' várost Kuprianoff Gen. Major hat batalionnal vitézűl oltalmazta; Roth Grlis pedig az őrizetet még 2 batalionnal megszaporította.— Minekutánna Roth Grlis a' maga seregét Gróf Pahlen' osztályával egybekaptsolta Jun. 11-dikén reggel, a' Madarai Orosz tábor állott 44 batalionból, és 50 svadronból; a' Töröké pedig 40,000 emberből. — A' Nagy Vezérnek tulajdon kotsija is az elfogott jószágok között vagyon. — Ezen tudósító az ellenség veszteségét mintegy 1500 fogolyra, és 5000 holtra teszi; az Oroszokét pedig 1500 holtra, és 1000 sebesre, kik közt vannak Otrotsenko, és Glasenap Generálisok is. Továbbá így folytatja jelentését: „Jun. 12-dikén Gróf Pahlen, bátorságba helyheztetvén Kuprianoff Grlissal a' közösűlést, ki Pravadyból jött vala, Madara felé visszatére. Roth Generális pedig Maras felé indúlt, hogy eltsípje, azon szökevényeket, kik Komarnán keresztül találnának bujdosni. Az ellenség, hogy az ő menetelét gátolja, vagy legalább szemmel tartsa, 1500 lovagot külde-ki Sumlától; ezen Török lovasságot Hg. Madatoff, ki Roth Grlis' mozgó seregét a' vár felől fedezte, megtámadá, 's egy pillantat alatt visszanyomá. A' Törökök a' mi általunk tavaly készíttetett 26 számú sánczba (Sumlánál) visszavonúlának, mellyet gyalogsággal, és 2 ágyúval védelmeztek. Hg. Madatoff a' vele lévő Huszárokat lovaikról leszállítá, 's őket a' sánez megtámadására küldé, kik kardos kézzel azt a' benne találtatott ágyúkkal eggyütt megvevék. A' Huszárok ezen nyereség által feltüzesedvén, egy másik sánczra rohanának; de ezt 400 ember, és 3 ágyú keményen oltalmazta. Roth Grlis tehát egy bataliont az Ochotski Rgtből, 's egy bataliont a' 3-dik Vadász Rgtből előlállíta. Ezen vitézek, kiknek most módjok volt benne, hogy boszut álljanak azon veszteségért, mellyet Máj. 17-ikén szenvedtek, nagy dühösséggel rohanának a' sánczra, mellyet megvevének, és a' benne találtatott Törököket felkonczolák. Ezen kis tsata győzedelmi jeleinket még 5 ágyúval, 12 zászlóval, 's nehány fogollyal szaporítá. Az ellenség itt 600 embert vesztett, mi pedig 100 embert holtakban és sebesekben. — Szilisztria előtt a' vívásra intézett munkák szépen haladnak elő, noha a' szakadatlan zápor késleltette; a' harmadik parallelának batteriái már készek, és Jun. 11-dikére virradó éjjel akarták ágyukkal megrakni."

AUSTRIA.

Ő Felsége Czernin Grófhoz Ts. K. Fő Kamaráshoz intézett kéz-írása által, melly Badenben Jun. 16-ikán költ, Ns. Raimann János Doctor Urat, Ts. K. Kormányszéki Tanátsost, és a' Bétsi közönséges Kór-

ház' Directorát, Udvari Orvosává kegyelmesen nevezni méltóztatott.

NÉMET ORSZÁG.

A' Würtembergi Király Jun. 20-dikán Fridrichshafenbe útazott, hol Ő Felsége, familiájával eggyütt, a' nyárnak egy részét kívánja tölteni. A' Királyné még 18ikán elindúlt oda.

Ő Felségök a' Burkus Király és Királyné Jun. 15-dikén éjjel 11 órakor Brükenauba szerentsésen megérkeztek. 17-dikben Weysenhof Lengyel Kir. Generális, ki bizonyos követségben Stuttgartban volt, Ő Felségénél audientián 's azután ebéden is megjelent.

OLÁH ORSZÁG.

Az Oláh Kurir Jun. 15-dikén így ír: „Most már, hálá Istennek! elmondhatjuk, hogy az éhségtől, melly minket fenyegete, meg vagyunk mentve. Ő Exja Seltuchin Grlis, és Praesidens, hogy a' földmivelők földeiket bévethessék, nekik Aprilis közepétől fogva nyugodalmat engedett, és megparantsolta, hogy fuvarozásra ne hajtassanak. A' szántó földeink már mind bé vannak vetve kivált Moldovában és Felső Oláhországban. Kedvező idő jár, és bő aratást várunk."

„Hogy pedig a' gabona szükségén még inkább lehessen segíteni, a' Divánnak ezen két javallatát hagyta helyben a' Praesidens: 1.) hogy a' kereskedés mindenféle gabonával szabad legyen; 2.) hogy a' föld mivelő nép minden teher és kötelezetés alól felszabadíttassék (mellyel t. i. az árendásoknak tartozik.) — A' pestis terjedésének meggátolására minden lehetséges rendeléseket meg tétetett Ő Exja; de a' Diván' javallatát arra nézve nem hagyta helyben, hogy a' Törvényszék' bézárattassék."

OROSZ BIRODALOM.

A' Sz. Pétervári Journ. Jun. 16. jelenti: hogy Kollegiumi Tanátsos Frohmann Úr, Bétsben első Követségi Titoknok, a' maga kérésére nyugodalomba tétetett, 's ezen alkalmatossággal őtet a' Felséges Tsászár Státus-Tanátsossá nevezte.

Ugyan ezen Ujság Tiflisből Máj. 27-dikén költ tudósítás szerént jelenti: hogy Chosrew Mirza Persa K. Hg. a' Korona-örökös' fia, Tiflisből mentől hamarább elútazik, 's egész kiséretével Sz. Pétervárába a' Tsászári Udvarhoz megyen. Ezen K. Hg.gel vagyon két Persiai Mirza, Massud és Salek, kik még előtte eljöttek volt Tiflisbe, 's ott reá várakoztak; őtet oda kisérte Nisam, ki az attya' General-stabjának Emirje (feje).

NAGY BRITANNIA.

Jun. 18-ikán, mint a' Waterlooi ütközet' év-napján, Hg. Wellington nagy vendégséget adott. A' sok vendégek között tsak egy találtatott, ki azon ütközeten jelen nem volt, tudni illik Gróf Bathurst, ki akkor Hadi Minister vala.

A' Cambridgei Universzitás' részéről Parlamenti Képviselőnek választatott Cavendish Úr 147 voks' többségével (neki t. i. volt 609 voksa, vetélkedő társának Bankes Úrnak pedig 462.)

Ő Felsége a' Király Jun. 13. a' Sz.

James palotából Windsorba kotsizott. Cumberlandi Hg. Kew mezei jószágába ment.— 15-ikben a' Franczia Követségi Helytartó, a' Braziliai Követ, Visconde Itabayana, és az Angol Követ a' Német országi szövetséges városoknál conferentiát tartottak Aberdeen Gróffal. Marquis Barbacena nehány nap előtt Lalehamból, a' Portugalliai Királyné' lakásáról Londonba ment, és conferentiát tartott a' Braziliai Követtel és Aberdeen Gróffal (Az volt a' hír, hogy a' Portugalliai Királynénak Braziliába vissza-útazása egy időre elhalasztatott.)

A' felső Ház Jun. 13. tsak rövid időre volt egybe gyűlve; 15-dikén, midőn alig volt 20 Pair jelen, Gróf Shaftesbury, a' Király' parantsolatjára, előadá azon rendelésekről szólló irományokat, mellyek a' nyugoti Indiában, déli Afrikai gyarmatokban, és Sz. Móricz szigetén lakó rabszolgák' sorsának enyhítésére tétettek.— Jun. 19-dikén a' felső Házban Biztosok által több törvény-javallatokra királyi helybenhagyás adatott.

A' Courier Jun. 18-dikán így ír: Meg vagyunk hatalmazva, minden ellenkező állítások' megczáfolására, hitelesen kinyilatkoztatni, hogy az Országlószék olly hivatalos jelentést vett, mellynél fogva az Orosz Tsászár megparantsolta, hogy az Enosi, Contessai, és Adranutii tenger-öblök elzárása megnyittassék; és hogy az Orosz elzáró hajós sereg' munkálkodása a' földközi tengeren a' Dardanellákra, és a' Sárosi öbölre szoríttassék."— Ugyan a' Courier Jun. 19. ezt írja: „Minekutánna tegnap hivatalosan megczáfoltuk az Orosz tengeri elzárásokról terjesztett híreket, nem látszik érdemesnek, hogy tsak egy észr vételt is tegyünk a' tegnapelőtti Franczia Gazette-nek azon állítására, hogy az elzárás fel nem nyittatott. — Abba is felesleg való lenne belé ereszkedni, a' mit egyéb Franczia Ujságok beszélnek a' Burkus Országlószék' politikájáról, az Orosz Tsászárnak, 's Tsászárnénak Berlinben tartózkodásáról. Ő Felségök látogatóban vannak attyoknál, és apósoknál, ki előbb Sybillenortban akart velők öszvejőni, de gyenge egéssége miatt meggátoltatott. A' Franczia Ujságok egy idő óta igen szeretnék a' háborút más nagy Hatalmasságokra kiterjeszteni; és a' mint látszik, egészen arra czéloznak, hogy Angliát is bele rántsák. Mi — azt mondják — irígy szemmel nézzük az Orosznak nevekedő tengeri erejét. De az illy forma beszédek olly ízetlenek, hogy valódi említést nem is érdemelnek. Nagy Britannia a' békeségben meg fog maradni.

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Deputátusok' Háza folyvást az országos költségek felvetéséről tanátskozik; Jun. 15, 16, és 18-dikán a' belső Ministeriumét vitatta. Ezen utólsó nap midőn a' Praefectusok' fizetéséről volna szó, Sebastiani Tiburce, Korzika részéről Követ, előhozta az oda való Praefectusnak helytelen tselekedetét, mellynél fogva két Nápolyi embert, kik Korzikában kerestek menedéket, a' vendégi jusnak nagy megsértésével a' Nápolyi Országlószéknek kiadott. — Ezen dolog így történt: két Nápolyi, Rus-

si és Galotti (az eggyik földmivelő, a' másik Katona-Tiszt), kik 1828-dikban a' Salerno körül esett politikai békétlenségekben részesek valának e' miatt törvényesen üldöztetvén, hazájokból Korzikába futottak. A' Nápolyi Országlószék ezt megértvén, Máj. 23-dikán egy hajót küldött oda, kívánván a' szökevények' kiadatását, 's a' megye' Fő Tisztje őket kiadta, semmit sem hajtván azon kérésre, hogy a' kiadással késnék, és várna Párisból parantsolatot. Most tehát az alsó Házban a' Korzikai Követ ezt előhozván a' Ministereket vádolja, hogy ez által Franczia ország' méltósága meg van sértve, midőn két embernek szabadsága és élete illy könyű módon koczkára tétetett. A' belső dolgok' Ministere, Martignac Úr, erre illy értelemben felelt: „A' Király Országlószéke mindég azon alaptörvényt tartotta, hogy tsak a' polgári vétkekért, de nem a' politikai vétkekért esik meg a' kiadás. Octob. 13-ikán 1828. a' Nápolyi Király' Követe a' külső Ministernek tudtára adá, hogy egy Capozzoli által vezéreltetett gyilkos, és úton álló társaság Salernóból Franczia országba futott; ezen gonosztevők' elfogattatását három levelében egymás után kérte. Nov. 16. azt felelém neki, hogy tsak azon esetben fogathatom-el őket, ha a' haramiaság' vétkével vádoltatnak. Az alatt Nápolyi szökevények valósággal Korzikába jöttek vala. Ezek egymásután elfogattatának, de leveleik előmutatására ismét elereszttettek. Galotti levelet mutatott Rossi neve alatt. A' Nápolyi Követ rajta volt a' kiadattatáson, Országlószékünk törvényes bizonyitványokat, 's tanúságokat kért az eránt, hogy ezen személy közönséges vétek miatt üldöztetik. Febr. 24-dikén a' Követ olly írásokat külde által, mellyekből az tetszett-ki, hogy ezen személy egy bandához tartozott, melly fegyveres kézzel a' Principato citeriore kerületen keresztül-kasúl kóborlott; az embereken és jószágokon erőszakott tett, 's több személyeket arra kénszerített, hogy váltság-díjt fizessenek. Ekkor Mart. 26-dikán Országlószékünk parantsolatot külde a' kiadásra. E' szerént a' Korzikai Fő-Tiszt Apr. 26-dikán Galottit Bastiába viteté. Ez nap, és Máj. 4-dikén Galotti egy esedező levelet nyujta-bé, mellyben kifejté, hogy ő tsupán politikai vétek miatt van bévádolva. Az Országlószék vévén ezen esedező levelet, parantsolatot külde, hogy a' kiadás' felfüggesztessék. Ez késő volt; már Máj. 30-dikán megtörtént. A' Korzikai Praefectus tudtomra adta, mitsoda lépéseket tettek nála, hogy a' hozzá érkezett parantsolat' tellyesítését gátolják; és a' mint írta igen nagy fájdalommal tellyesítette azt, a' mit kötelességének tartott. Ezen Tisztviselő ditséretet érdemel; itt tsak mi lehetünk a' felelet terhe alatt. Az Országlószék tsak akkor adott parantsolatot a' kiadásra, midőn a' gonosztétel törvény-útján meg volt módosítva; de mihelyt legkissebb kétség támadt, ezen kétség szent volt előttünk, és mi megparantsolók az elhalasztást. Tüstént levelet íránk a' Nápolyban lévő Fran-

czia Követnek, hogy az oda való Országlószéktől kérje vissza az elfogottat; és mivel attól tartottunk, hogy a' hivatalos levél későn találna megérkezni, rendkivűl való Kurirt küldénk Nápolyba. Ezen úton a' Nápolyi Országlószéknek kinyilatkoztathattuk, hogy ha tovább lépik, a' népek törvényét megszegi, és mi vissza kivánjuk a' foglyot, ha valóban tsak politikai okoknál fogva üldöztetik."

Az Aviso de la Méditerranée így ír: „Kiki tudja egyenetlenségünk okát az Algíri Deivel. Eleinte ezen Barbáriai Fejedelem nem olly megátalkodottnak látszék, mint azután, és az Országlószék könnyen véget vethetett volna a' czivakodásnak. Erre pedig az kellett volna, hogy nyomozás rendeltessék, és nem kellett volna ok nélkűl Franczia ország' rovására azon megsértést felvenni, mellyet a' Franczia Agens olly esetben tapasztalt, midőn egy idegen Státus' nevében járt. Tudjuk, mit felelt mindég a' Dei a' Ministeriumnak, midőn ez alkudozni kivánt: t. i. hogy Duval Úr eránta nem viseltetett olly tisztelettel, mellyel egy Uralkodónak tartozott, és pedig olly esetben, mellynek tárgya nem érdeklette Franczia országot; hogy felindúlásában, midőn Duval Urat a' palotájából elparantsolta, a' Dei őtet talán legyezőjével akaratja ellen meglegyintette; és hogy végre ő nem hitte, hogy a' Franczia Ágenst sertimeg. Ezen beszéd eléggé megmutatta, hogy még lehetett volna reménység a' megbékéllésre. De a' volt Ministerek jobbnak tartották Algirt elzárni, ebből egészen más következést várván, mintsem a' józan emberi ész előre megmondotta. Hogy az ügyetlenség egészen bételjen, Duval Urat az Admirálisi hajóra ültették, és neki egyedűl adtak hatalmat az alkudozásra. Collet Úr tsak a' tengeren parantsolt, ki azután sok fáradságai, és bajai miatt megholt. Ha, valamint ő tanátsolta, tsupán tsak azt adták volna a' Deinek tudtára, hogy Franczia ország barátságos helyheztetését Algirral félbeszakasztotta; hogy különben az Algiri kereskedő hajók sértetlenűl maradnak, és tsak a' tengeri rablók büntettetnek-meg, ekkor a' Dei sokkal engedékenyebb lesz, és nem kéntelen a' Beduinokat az ország' belsejéből meghívni, azon Fejedelem' segítségére, kit ők nem szeretnek. Ha pedig valósággal nem lehet reményleni, hogy az alkudozások az egyenetlenségnek végét szakasztják, elhatározó és hathatos rendszabáshoz kell vala fogni, t. i. 25 – 30 000 emberből álló expeditiót küldeni. Tudjuk ugyan, hogy az illyen hadi küldetés költséges szokott lenni, de kereskedésünk' haszna kivánja, hogy a' Deivel egyszer elvégezzük dolgunkat; és talán ha az erre nézve tett sokféle költségeket öszvevetjük, még nagyobb summa jő ki, mint egy illy expeditióra kivántatnék. Nagyon kétséges, hogy Algir' ágyuztatása olly következést szűlne, millyent a' Ministerium vár, 's a' t.

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

Ismét jeles új Könyvekkel szaporodott a' Magyar tudományos vi-

lág, mellyekkel érdemes Olvasóinkat megismértetni sietünk; — illyenek:

1.) „Útmutatás a' Takáts mesterségre a' Takáts mesterségen lévő Ifjuság' számára írta Ns. Bereczky János, Takáts Mester, 's a' Tek. Jász 's két Kún Kerületben a' Takáts mesterségnek rendes Tanítója Kis Kún Szabadszállásán. Hat kőre metszett Táblákkal. Pesten, 1829. Nyomt. Petrózai Trattner J. M. és Károlyi István költségén.' (4-ed rét.) Ára kötve 1 for. 15 kr.

Hazánkban a' kézi mesterségek azért állanak olly gyenge lábon, mivel először nintsenek, vagy igen ritkák, 's hijánosok az olly közintézeteink, mellyekben a' kézi mesterségek bizonyos meghatározott alaptörvények szerént taníttatnának; másodszor, mivel emennek fogyatkozása miatt a' kézi mesterséget tanúlni szándékozó gyermekek valami Mesternek házánál többnyire másféle szolgálatra fordíttatván, a' mesterséget gyökeresen meg nem tanulhatják; és midőn tsak felűleges rendszer nélkűl való ismereteket szerzettek magoknak némelly gyakorlás által, szinte lehetetlen, hogy azután is feljebb emelkedhessenek azoknál, a' kiktől tanultak; munkájokat tehát az Asiaiak' módjára éppen azon formára készítik, mint az apjok, vagy mesterök, 's rajta jobbítani nem képesek.-- Ezen rosznak elharítására szolgál, a' Takáts mesterségen lévő ifjakra nézve, a' jelen lévő munka (bár más mesterségekben is illyennel ditsekedhetnénk!), melly azon mesterségnek alap-törvényeit, a' hozzá tartozó eszközökkel, 's azoknak elkészítése módjával eggyütt világosan előadja. A' derék szerző Mester oktatásait kérdésekbe, 's azokra adott értelmes feleletekbe öntötte, a' nevendékek' megfoghatásának könnyebbsége végett, nem külömben hat kőre metszett táblákkal kivánta a' gyakorlásra megkivántató ismereteket világosítani. — Még a' magyar Literatura is nyert ezen munkával, a' mennyire t. i. a' mester-szavak nyelvünk' körét bővítik.

2) „Institutiones Juris privati Romani conscriptae per Michaelem Szibenliszt, J. U. D. in Reg. Sc. Univ. Hung. Juris Civ. Romani, Feudalis, et Criminalis Hung. Professorem P. O. — Pars II. Jus Rerum. Volumen I. Jus in Re. Pestini 1829. Typis Nob. J. M. Trattner de Petróza." (8-ad rét, 22 ív.)

A' nagy tudományú Szerzőnek mély bélátása, éles esze, bíraló józan ítélete, és kivált a' tudományok' körében az újabb időkben tett javításoknak nem tsak elfogadására, hanem azoknak gyarapítására is megmutatott hajlandósága és ízlése, az ő általa kiadott Természet' Törvényéből, és kivált ezen Romai Törvénynek első részéből sokkal ismeretesebb a' Magyar Tudósok előtt, mintsem hogy ezen munka bővebb ajánlásra szorulna. Az oktatás' értelmességét a' jó rendtartás és helyes felosztás, a' Szerző' bő ismereteit az alóljegyzett igen sok útasítások eléggé bizonyítják.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 3.

Pesten, Szerdán, Sz. Jakab Hava 8-dik napján 1829.

Természet, és Nevelés.
A' természet adott elmét mindennek; amarra
Bőven tékozlott; erre kímélve jutott.
Ész-ereinket okos nevelés lelkünkbe' kifejti;
Benne magotska ha nints, senki sem oltja belé.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Pesten a' Királyi Fő Oskola' Actuáriusa, 's egyszer smind a' Kir. Universzitás' Hivatala' kézi pénztárának Perceptora, T. Jäger Mátyás Úr, Magyar országon hites Ügyész tegnapelőtt guta-ütésben hirtelen meghalván, tegnap délután illendő pompával eltemettetett.

Ő Ts. K. Felsége a' f. e. Jun. 21-dikén költ kegyelmes Végzésénél fogva a' Magyar Kir. Udv. Kamaránál eddig volt tiszteletbeli Titoknokot Mélt. Gróf Erdődy Sándor Urat, a' Ts. K. Közönséges Udv. Kamarához fizetés nélkűl való Udvari Titoknokká méltóztatott kegyelmesen nevezni.

Egerből, Jul. 4. — E' folyó hónap 1-sö napján városunkban 27 első perczenetkor estvéli 9órára földindúlás tapasztaltatott, melly mint egy egy másod perczenetig tartott; hála az Égnek! nagy ugyan nem volt, károkat nem tett, de igen észre vehető volt: az ablakok megrázattattak; a' képek a' falon ingadoztak; a' mágnesekről a' tartott vasak lehullottak; a' Tsillag-Visgáló Toronyban a' másod perczenetre járó óra, mellynek mozgása napkelettől északi arányban vagyon, megállott, melly és más tapasztalások azt mutatják, hogy napkeletről eredett legyen; különben meleg, és tsendes idő volt — a' Barometrumban semmi nagyobb változást nem lehetett tapasztalni. —

Miskolczról Julius 2-dikán. Tegnap estvéli 8 óra után az egész városban egy kis földindúlás-forma érezhető volt; leginkább a' pinczékben és a' Görög 's Minoriták' templomai körűl lévő házakban érzették nagyobb mértékben, de tsak egy pillantatig. (Ezen földindulásról már több tudósításokat vettünk.)

Huszonhárom esztendő fordultel, mióta az úgy nevezett Canonica Visitatió a' Borsodi Fő Esperestségben és megyében elhúnyt kegyes Fő Pásztorain halmozott dolgaik miatt nem történhetett. Ezen nagy fon-

tosságú hivatalos foglalatosságát N. Méltóságú Patriarka Egri Érsek Ő Excellentiája bétölteni kiványán, Aprilis utolsó napjaiban Egerből elindúlt és a' Vármegye határán Méltóságos Ts. K. Kamarás Vajai Vay Abrahám Úr Ő Nagysága 's megyénk' szeretett első V. Ispánya vezérlése alatt számos tagokból álló kiküld ttség által tisztelettel fogadtatott Ő Excellentiája; de nem tsak a' Vármegye határán, hanem mindenütt a' hol Ő Excellentiája Egyházi fő hivatalát folytatni méltóztatott, a' Méltóságos és Tekintetes földes Uraságok és Községek vetélkedtek azon szerentsén, hogy Hazánk' ezen nagy fiának és oszlopának az illendő tiszteletet megmutathassák, mellyet Ő Excellentiája kegyes le-ereszkedésével, fogadni méltóztatott, rövid elő adásunk vólta nem engedi, hogy azon Tisztelet tételeket, mellyekkel a' Borsod megye minden részeiben külömbféle ki gondolt módokon fogadtatott, egyenként leírjuk, mert azok árkusokra telnének, elég légyen azt mondani, hogy a' vallásbéli külömbség megszünt ott, a' hol Ő Excellentiájának teendő tisztelet tételekről volt a' szó — a' minden rangú és vallású, míg nási, nemesi, és köz rendű ifjak Ő Excellentiája kotsija előtt és melette lovagolni törekedtek, a' népség számosan ünnepi ruhában tódúlt ki, zöld ágakból készűlt sorok közt virágokkal behintett útakon fogadtatott a' Fő Pásztor, a' kinek kegyes le ereszkedése mindenektől magasztaltatik — de nem tsak Borsod Vármegye, hanem szomszéd T. Torna Vármegye is midőn annak határához Szendrő várossába érkezett, igyekezett díszes kiküldöttsége által, melly Méltóság s Ts. K. Tanátsos és Ord. V. Ispány Csóltói Ragályi Abrahám Úr vezérlése alatt üdvözlette meg Ő Excellentiáját, tiszteletét megmutatni. Minekutánna e' szerént Junius 10-dikéig egy folytában minden nap munkálkodott volna Ő Excellentiája Junius 18-dik nagjáig Eger várossában megpihent, akkor újra délután Apáthfalvára érkezvén, folytata el kezdett munkáját mind addig, míg tsak az egész Borsodi Fő Esperestség alatt lévő Parochiák visitátióját bé nem fejezte —

A' nevelés formálja az embert, ezen czélból többnyire majd minden Parochián, a' hol ezen szent czélra alkalmatos épűletek nem vóltak, Ő Excellentiájának, és Fő Tisztelendő Fő Esperest Greskovits Ignácz Kanonok Úrnak kegyes adakozásaiból sok szép fundátiók tétettek.

Liptó Sz. Miklós, Jun. 26-dikán. Ezen h. 20-dikán érkezék meg Ő Exja Nagy Mélt. Gróf Illésházy István Úr Trentsinnek örökös Ura, Arany Gyapjas Vitéz, Ts. K. Kamarás és v. b. titkos Tanátsos, Magyar országnak Fő Asztalnok Mestere, Ts. Ns. Trentsin, és ezen Liptó Vgyének Örökös és valóságos Fő-Ispánya, Tiszt-újítás végett Vármegyénk' kebelébe Sz. Miklósra. Jun. 22-dikén Ő Exja előlülése alatt köz gyűlés tartatván, abban a' Tiszt-választásra a' jó rend meg-

határoztatott; 23 dikán pedig a' Sz. Lélek segítségül hívása után fontos beszéddel nyitotta meg Ő Exja a' Tiszt-újítást, melly a' legjobb renddel 4 óra elfolyása alatt többnyire felkiáltás által e' képpen ment végbe. 1-ső Al-Ispány lett T. Nagy-Palugyai és Túrócz-Divéki Plathy Gáspár; 2-dik T. Palugyai és Bodafalvai Palugyay János; 1-ső Fő-Jegyzőnek választatott Benedekfalvai Luby Boldizsár; 2-dik Fő Jegyzőnek Ő Exja által kineveztetett N. Palugyai és T. Divéki Plathy Gábor; 1ső Al-Jegyzőnek Szent-Iványi Vincze; Levél-Tárnoknak Andaházy János; Betsületbeli Al-Jegyzőknek: Madocsányi Pál, Szmrecsányi Dániel, Fancsali Joob Adolf, és Kiszely Gáspár; Tiszti Fő Ügyésznek választatott Óvári és Sz. Miklósi Pongrácz Péter; Al-Ügyésznek Benedekfalvai Detrich Dániel; Betsületbeli Al-Ügyészek: Benedekfalvai Kiszely János, Király-Lehotai Lehoczky Károly. Hadi Fő-Adószedő Madocsányi Imre; Honni Fő-Adószedő Poturnyay Miklós. Számvevő Rubinyi Antal. Fő Szolga-Bírák: A' Napkeleti Járásban, Szmrecsányi Imre; Éjszaki Járásban, Okolitsányi Márk: Déli Járásban, Palugyay Farkas; Napnyugoti Járásban Rády Ferencz. Al-Sz. Bírák: Turánszky Péter, Joob Elek, ifj. Palugyay János, és Andaházy Ágoston. Betsületbeli Al-Sz. Bíró Andreánszky Farkas. Esküdtek: Szmrecsányi Gusztáv, Lehoczky Fridrik, Csemniczky László, és ifj. Turánszky Péter Urak. A' többiek Ő Exja által hivatalaikban megerősíttettek. Jun. 24-dikén közgyűlés tartatván, minekutánna abban mind az új Tisztség, mind a' számos Tábla-Bírák, kik Ő Exja által mostanság kineveztettek, a' törvényes hitet letették, végre Ő Exja 25-dikén igen fontos és szívreható magyar beszéddel az új Tisztséget, és TT. Státusokat megszóllítván, azoknak a' közjó' előmozdítását szívökre kötötte, és arra az első új Al-Ispány Úr velősen felelt, a' közgyűlés befejeztetett.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

A' Burkus Státus-Ujság egy tudósítást közöl, mellyet a' második ármáda' Fő Vezére Gróf Diebits a' Madarai táborból Jun. 14-dikén írt. Ebben a' fő vezér bővebben előadja a' Jun. 11. ütközet után tett rendeléseket az ellenség megmaradott részének üldözésére, és Madatoff Hg.nek azon bátor megtámadását, mellyel Huszárjai által a' 26 számu sánczot Kurganek mellett (Sumlától 3 verst.) megvétette, hol meg kell jegyezni, hogy Hg. Madatoff az ellenségnek sebes üzésében véletlenül bukott ezen sánczra, hol a' Törökök őtet ágyu-, és puskalövöldözéssel fogadták; ezt a' Huszárok megvévén, a' másik sánczra rohantak, de itt a' számosabb őrizet miatt nem boldogulhatván, az az alatt oda érkezett gyalogok bajonétokkal megvették ezt is, és a' benne volt őrizetet (400 embernél több) majd mind megölték, csak 50 esett fogságba; az ellenség ezen két sánczánál 600 holtat, 5 ágyut, és 12 zászlót vesztett. Az Oroszok mintegy 100 holtat, és megsebesítettet-

A' Fő Grlis nagyon magasztalja a' seregek' vitézségét. Muravieff volt az első, ki egy Basa' zászlóját elvevé, Hg. Madatoff mindenütt elől volt a' diadalom' útján. — Innét ezen seregek Marasba mentek.

Varsóból Jun. 22-dikén így írnak: „A' Török ármáda tellyesen megverettetett; és a' Gróf Pahlen Grlisra bizattatott üldözés olly foganatos volt, hogy egy lovag-osztályon kivűl, melly Aidószba visszavonult, a' szaladók sehol sem gyűlhettek-öszve. A' Nagy Vezér olly szerentsés volt, hogy maga egy kis kisérő sereggel Sumlához visszatérhetett. Kozákjaink, kik azon vidéken kóborolnak, még mindég foglyokat, ágyukat, zászlókat, és holm jószágot hoznak, mellyeket a' Törökök futásokban elhagytak. Az elfoglalt ágyuk' száma már 60-ra telt, és az ellenség' vesztesége holtakban 6000-re. Mi is Jun. 11-dikén sokat vesztettünk, t. i. 1400 holtat, és 600 sebest, kik közt van két Generális."

Továbbá ezeket közlik: „Bukurestből Jun. 15-dikén indúlt levelek, hivatalos tudósitásból, melly a' Szilisztria előtt álló táborból Jun. 11-dikén költ, irják, hogy már a' harmadik mellék-sáncznak battériái is készen vannak, és az ágyuk a' szemben lévő bástyát úgy megrongálták, hogy az ellenség tsak puskákkal visszonozhatja ágyuzásunkat. A' külső földvárak is már öszve vannak rontva. Ma éjjel hat kettős-sánczok vonattatnak a' vár aljáig, hová azután faltörörő 16 nehéz ágyuból álló battéria tétetik, 's hihetőképpen az oltalmazásnak akkor vége szakasztatik. — Az általszökők' vallása szerént a' lakosok már nem reménylenek szabadúlást, minekutánna a' pattantyusság a' bástyákon többé nem tehet szolgálatot, és már semmi eleség sints. A' lakosok' nagyobb száma a' hamar feladást ohajtja."

AUSTRIA.

A' priv. Austriai nemzeti Bank' Kormánya, a' forgásban lévő béváltó, és anticipátio papiros pénzeknek 1829. Jun. végén befejezett általnézését Jul. 1-ső napján köz hirré teszi. Ennél fogva 1828-iki Decemb. végén forgásban maradt 69,781,228 f.; a' rongyos bankók helyett felváltás képpen új készíttetett, 's kiadatott 4,180 328 f.; együtt = 73,961,616 for. — Ellenben 1829. Jun. 30-dik napjáig a' béváltott papiros pénzből elégettetett 10,000,000 f.; az elégetésre készen áll 7,420,325 f.; eggyütt = 17,420 325 f. — Innét kivéven az 1828. Dec. 31-dikén az elégetésre készen állott, 's akkor megemlített 9,931,550 f. marad = 7,488,775 f. Rongyos Bankókban a' kiadott újak helyébe béjött 4,180,328 f. melly amazzal eggyütt tesz 11,669,103 f. Ennél fogva 1829. Jun. 30-dikán forgásban maradt 62,292,515 f.

Felsőségi Rendelés szerént a' f. Julius hónapra Bétsben mindenféle zsemlyét, és kenyeret nagyobbra tartoznak a' kenyérsütők szakasztani és sütni a' kiszabott áron. — A' marhahús' fontja 8 ezüst, vagy 20 váltó krajczáron meghagyatott.

Bétsben a' pénzfolyamatja Jul. 4-dikén így állott: a' Státus 5 per

Centes Obligatiói, 99 f.; — az 1820-diki sors-húzással járók 163 1/4 f.; — az 1821-diki hasonlók, — —; Bétsvárosa 2 1/2 pCentes Bankó Obligatiói 54 1/8 f. keltek mind Conv. P. — A' Bank-Actiák 1110 f. Conv. Pénzb.

LENGYEL ORSZÁG.

Varsóból Jun. 25-dikén így írnak: „Ő Felsége a' Tsászár a' jövő éjjel innét elútazik. Ő Tsász. Magassága a' Korona-örökös még tegnapelőtt elment Varsóból; Ő Tsász. Magassága Cesarevits Nagy-Hg. ma reggel elindúlt, és a' mint mondják Ő Felségét Tulcsin-ig fogja kisérni (hol Ő Felsége a' gárdát meg fogja vizsgálni, 's talán az ármádához is menni). Ő K. M. a' Szász-Weimári Nagy-Hg. és Nagy-Hg.né holnapután Berlinbe indúlnak, ott mintegy három nap szándékoznak mulatni, és Jul. 4-dikén Weimárba érkezni."

OROSZ BIRODALOM.

Odesszából Jun. 22-dikén. A' Vajdaságokból ide érkező tudósítások, az oda való egésségbeli állapotról folyvást kedvetlenek; és mivel Brailoffban, Galaczban is, 's a't. a' ragadovány mutatta magát, nagyon tartottak a' mirígynek tovább terjedésétől, melly a' legértelmesebb Orvosok' itélete szerént napkeleti pestis. Ezen aggodalom alig hárittatott-el a' száraz felől a' Neszternél egy szoros contumáczia felállítása által, már a' tenger felől megújult a' riadás. A' sebes, beteges, és elhalt Orosz katonák' ruhái, 's portékái Várnából ide hozattatván, olly betegségeket, és haldoklást okoztak a' contumácziában, hogy hathatós rendeléseket tenni az Előljárók kéntelenek voltak. Tegnapelőtt a' kikötőhelyben találtatott hajókat mind elküldötték Molótól bizonyos távulságra, hogy egy ideig felvígyázás alatt legyenek; ugyan ezt tselekszik az újonnan megérkező hajókkal is; és lassanként az emlitett ruházatokat, és portékákat, valamint a' contumácziában megbetegedett és meghalt személyek' ruháit is mind elégetik. Különben mind a' városban, mind a' kikötőhelyben lévő hajókon az egésségbeli állapot jó karban vagyon.

TÖRÖK BIRODALOM.

A' Török véghelyekről indúlt tudósítások szerént a' Skutarii Basa Jun. 6-dikán 2500 fegyveres emberrel Uskub fele (Skopia, a' Philippopoli úton) indúlt, hol még több seregek fogják magokat hozzá tsatolni, 's úgy a' Nagy-Vezér' táborába menni. (Ö. B.)

Konstantinápolyból Jun. 11-dikén egy magános levelező azt írja: hogy azon h. 9-dikén délután 2 órakor a' Szultán Hübsch Bárónét (a' Dán Követ' annyát) és két leányát a' Bujukderei kertjében (mellytől Báró Hübsch Nagyvölgyi nevezetet visel) véletlenül meglátogatta. Lóháton, udvari embereinek tellyes kisérete mellett, mint a' Metsetbe szokott menni, érkezett oda; három óráig mulatott ottan, míg azalatt a' Basák az előszobában várakoztak; a' Kisasszonyok' klavirozását hallgatta, és rajzolásaik' nézegetésével mulatta magát. Mindeniknek egy tele marok

aranyat adott, mellyet, minthogy a' Nagy-Úr' neve rajta vagyon, nem lehetett el nem venni. (A. Z.)

A' Szmirnai Courrier Máj. 31-dikén jelenti, hogy h. ezen 24. az Angol Fő Consul Cartwright oda érkezett, hol több ideig akart maradni. Máj. 28-dikán Fauvette Fr. brigg Szmirnába érkezvén, hivatalos tudósítást vitt, hogy a' két Nagy-Követ, Angol, és Franczia, mentől hamarább a' Szmirnai öbölbé érkezik. Hihető, ezt teszi hozzá a' Courrier, hogy Vurlánál a' hajókon elvárják a' választ azon hivatalos levélre, mellyet Fauvette hozott Szmirnába, 's melly innét egy Kurir által azonnal Konstantinápolyba küldetett. Úgy vélik, hogy Rosamel és Malcolm Admirálisok, hajós seregeik nagy részével a' Nagy-Követek körűl egybegyűlnek; ezen környűlállás némelly véleményekre ád okot, 's a' t. (A. Z.)

SPANYOL ORSZÁG.

Bizonyosnak látszik, hogy a' Király engedvén népe' kívánságának, elhatározta, hogy ismét házasságra lépjen Ő Kir. Felségének választása Dona Maria Krisztina Szicziliai Kir. Herczeg-Asszonyra esett, a' mint mondják; és Gróf Ofalia, mint rendkivűl való Nagy-Követ olly megbizással ment Nápolyba, hogy ezen Hg. Kisasszonyt a' maga Királyának nevében megkérje. (Ezen K. Hg. Aszszony most 23 esztendős.)

Zayas József Gilis, ki 1823-ikban a' fő várost megoltalmazta, hogy Bessières tsapartjai azt ki ne rabolják, Chiclanaban, hol magánosságban élt, ágyában halva találtatott.

Murciából írják: hogy Almoradi, Guardamar, és Torrevieja környékein ismét Jun. 4. és 5-dikén olly nagy földindúlásokat érzettek, hogy a' lakosok utólsó órájokat itt lenni gondolták. Azóta erősen eltökéllették magokat, hogy ezen vidékről mindenestől egészen elköltözzenek.

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Franczia Ujság-levelek Toulonból Jun. 17-dikén költ tudósítást közölnek, e' képpen: „Mesangégálya tegnap estve ide érkezett, melly Algirtól és Mahontól Jun. 11-dikén indúlt-el. Ez jelenti: hogy egy Angol korvet, melly a' Levantéről jött, az Algíri Deinek a' Szultántól intést hozott, hogy Franczia országgal békeséget kössön, akármelly feltételeket kivánjon is Franczia ország. Már az említett korvet' elérkezése ota az Algiri Dei, és Franczia Ministerium között diplomatia levelezések történtek; 's így reménység lehet a' két esztendő óta fenforgó egyenetlenséget barátságos módon eligazíthatni. Hogy a' Szultán magát közbevetette, és az eligazítás lehetséges, azt hihetővé teszi egy Török hadi briggnek Algir előtt megjelenése, melly az ezen kikötőhely előtt szállongó hajós sereg Vezérével mindjárt szóba ereszkedett."

Maison Marsal, ki Máj. 21-dikén ült hajóra Modonban, Jun. 21-dikén Dido fregátán Toulonba érkezett.

Páris, Jun. 17-dikén. Cha-

teaubriand Úr hosszu idő után tegnap előt ismét ékes-szóllásának egész tüzével lépett-fel a' Pairek' Házaba. Kivált tetszést nyert Franczia ország' állapotjáról tett itélete, midőn azt az illetlen szemrehányások ellen oltalma alá vette. „A' boldogságnak minden alkotó részei — így szólla — Franczia országban egygyütt vannak; tsak ismérnünk kell erőnket, és tudnunk azt kormányozni, hogy szerentsénk' polczára felemelkedjünk. Ha Franczia ország most nyugszik, megmutatta Navarinnál, hogy fel is tud serkenni. Alig lebegtek zászlóink a' Szalamisi vizeken, midőn hajdani korunknak tengeri hősei feltámadtak. Spártának omladékai a' mi fegyvereink' oltalma alá tétettek, és a' három közbenjáró Hatalmasság bizonyosan örömmel fogja szemlélni ama másik hires városnak megszabadúlását, mellynek a'világ annyi tsudát köszönhet. El ne felejtsük, nemes Pairek, hogy ezen falak között tsendült-meg legelőször a' felkiáltás a' nyomorult Görögök mellett! Mi volna Görög ország Athéna nélkül? azt kérdezték némellyek. Én megmondom: az, a' mi Franczia ország Páris nélkül, halhatatlan emlék-jelei nélkül, függetlenségének, győzedelmeinek, és ditsőségének választó helyei nélkül 23 esztendőnél még régebben azt mondtam: hogy Peloponnésus egy rengeteg; ott tsak tűzzel, 's vassal megemésztett falukat láthatni. Gyakran 15 óráig is útaztam ide 's tova, a' nélkül, hogy eggyetlen egy lakásra is találtam volna. Így írék én majd egy negyed század előtt. Gondoljuk-meg, mennyi inség járult azóta hozzá, és kérdjükmeg magunktól, nints-e ideje ennek véget vetni? 's a' t." — Továbbá: „Mik valánk mi, minekelőtte Görög ország Franczia országnak egygyik szegletébe a' felvilágosodást, és mesterségeket béhozta? És most az egész világon egy nép sints szabadabb, és felvilágosodottabb, mint mi; egy nép sem lesz hatalmasabb, ha egy nagy nemzeti érzés mindnyájunkat eggyesít, 's a' t."

Jun. 22-dikén a' Deputátusok' Háza befejezte a' kereskedés Ministeriuma' költségeiről a' tanátskozást, és a' hadi Ministeriuméhoz fogott. Más nap, Jun. 23-ikán igen számos volt a' gyülekezet, eleinte a' hadi Ministerium' költségeiről kezdettek szóllani, de heves öszveszóllalkozások miatt tsak hamar félbe szakasztották, és a' nagy zaj után alig jöhettek ismét reá vissza.

NAGY BRITANNIA.

A' Király rendszerént jelen van az Ascot mezején tartatni szokott lópálya-futásokon.

Chartres Hg. (Orleáni Hg'.) fia most Warwickban tartózkodik.

A' Ministerek Jun. 22-ikén Windsorba menének, hol egy kabinéti tanáts-ülésben azon Királyi beszéd adatott-bé a' Királynak helybenhagyás végett, melly által a' Parlament bérekesztetik. Azt tartják, hogy az üléseknek Jun. 24. előtt nem lesz vége, mivel egy, az alsó Ház által elfogadtatott törvényjavallatba hiba tsúszott-bé, mellyet ugyan ezen Háznak meg kell igazítani.

Jun. 22. estve későn érkezvén

Londonba egy Orosz Kurir, más nap reggel az Orosz NagyKövet Hg. Lieven, és Gróf Matuscevicz conferentiát tartottak Wellington Hg., és Aberdeen Gróffal.

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

3.) „Közhasznú Magyar és Német Levelező-Könyv a' Házi Titoknokkal eggyütt 's a' t. Hatodik megbővített, és megjavított Kiadás. Pesten, 1829. Petrózai Trattner J. M. és Károlyi Istvánnál." (8-ad rét, 551 lap) Árra kemény borítékba 2 f. 30 kr. borítékba füzve 2 f. 15 kr.; kötetlen 2 forint Váltó Czéd.

Valóban megérdemli ezen könyv a' közhasznu nevet, melly a' mindennapi életben előfordúló annyiféle szükséges ismeretekkel van megrakva, bővitve, hogy alig lehetne még valamit hozzá kivánni. Tud valaki p. o. egy levelet, kötelező-irást, 's a' t. feltenni — mellyeknek itt elég bő példái vannak — de tudja-e mindenik (pedig néha szüksége van reá) a' Tűzkármentő Intézetek' állapotját, 's azoknak díját? a' külömbféle pénzek' nemét, értékét? az Austriai Státus-adós-levelek' intereseinek mennyiségét, és fizetése idejét? a' Bank-Actiák mivoltát? a' posták', gyors szekerek' (deligence), és sebes kotsik' állapotját, járását, díját? azoknak feljegyzését, a' kik Leveleket váltság nélkül (franco) Postán küldhetnek. — És ezek itt mind szép renddel elő vannak adva; sőt a' törvény' folyamatai, és szünetei, a' jelesebb vásárok, emlék-könyvbe való versek, 's a' t. nagyon emelik betsét ezen könyvnek. (Megszerezhetni az említett Typographiában, és mindenkönyváros és könyvkötők által.)

4.) „Tudományos Gyüjtemény, VI. Kötet. 1829." — Ezen isméretes derék havi-irásunk nem tsak fentartja, hanem a' benne megjelenő derék Értekezések, és egyébb hasznos isméretek által öregbíti is betsét. Ezen kötetben találtatnak: 1.) Időnk' Geniusáról (Edvi Illés Páltól); 2.) Egynehány apróharcz esetek Hazánkban (Kis Károlytól); 3.) Magyar országban volt Socinianus Ecclésiákról, és Válaszúti papjoknak Skaricza Mátéval 1588 eszt. tartott Disputatiójáról (J**); 4.) a' Tentatsinálás' tudományos előadása (Baloghtól) — Továbbá a' Külföldi Literatura' szakaszában: Tiflisi Fürdők Georgiában (Fenyéri Gyula által). — Különös figyelemre méltó a' 3-dik szám alatt lévő historiai Értekezés, melly a' Sz. Háromságot tágadók', vallásának eredetéről, Erdélybe lett béviteléről, 's Magyar országon fenlétéről, hiteles tanubizonyságokkal megerősítve, olly isméreteket terjeszt, hogy azok által részint a' Történet-irók' tévelygése megigazittatik, részint a' homályba takart esetek, mellyekről eddig semmit sem tudtunk, napfényre jőnek. Nevezetes benne az említett két felekezetű Papoknak vetekedése is, mellyben az akkori magyar nyelvnek tisztaságát lehet tsudálni. Ezen Értekezést a' nagy tudományú Szerző (idősb Wadasi Tek. Jankovich Miklós Úr) külön kötetben is kiadta, mellyért neki Hazánk' Tudósai köszönettel tartoznak.

HAZAI 's KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 4.

Pesten, Szombaton, Sz. Jakab Hava 11-dik napján 1829.

Veszni, 's maradni való.

Városok, és tornyok leromolnak, várak enyésznek,
Nemzetek elvésznek, mind oda lenni siet.
Fen-marad egy mégis, pusztúlást a' mi nem ismér:
Nagy tettek, jeles ész' nagy szüleménye ragyog.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. Kir. Fő Herczegsége a' Nádor-Ispány ezen h. 8-dikán Budáról Szliátsra útazott.

Nálunk a' hév napok után a' mult Vasárnap estve esni kezdett, 's más nap még bővebben esett; azóta tiszta idő járván, tegnap előtt szél kerekedett, melly tegnapra a' borult levegőt egészen meghívesítette.

Budán Koy Tobiás Úr, a' N. M. Magyar K. Kamara Fő Fizető hivatalában volt Fizetőmester, a' polgári nagy arany érdempénz' birtokosa lánczal, életének 72-dik, szolgálatának 47-dik esztendejében ezen h. 3-dikán meghalt.

Karczag Ujszállás, Jul. 5. — 1793. esztendő óta semmi földindúlás nem tapasztaltatott tájékunkon; de e' f. Julius 1-sö napján reggeli 3 óra tájban, sokan, kik már akkor felkeltek, vagy ébren voltak, a' földnek bizonyos habforma 's elevenen érezhető mozgását vették-észre, melly egy meglehetős kemény lökés által végződött. Ezt azomban, hihető azért, hogy balra ne magyaráztassék, nem igen emlegették azok, a' kik tapasztalták. Dél előtt mintegy 9—10 óra közt elkezdett esni az eső, melly alatt éjszaknyúgot felől fújt a' szél. Délután mind az eső, mind a' szél elállott, 's az ég is ki kezdett tisztúlni. 8 órakor 22 minutakor, 's körülbelől 40 percz tájba estve újra tetőpontos mozgásba jött a' föld, és habzott 4 egész perczig, melly után egy két szempillantás múlva, dél-kelet felől egyenesen éjszak-nyugot felé tartva, egy menydörgéshez hasonló föld alatti tompa morgás, és bizonyos éles sziszegés hallatott, midőn ugyan azon pillantatban a' mondott erányzás szerént, egy kemény lökés, és azt ellenkezőleg követő vissza lökés történt, úgy hogy az épületek' fedelei tsikorogtak, némelly, külömben is megijedt, 's megszédült emberek a' földre estek, 's a' toronybeli vi-

gyázók, húsz ölnyi magasságra a' föld szine felett, annak olly ingadozásáttapasztalták, mintha el akart volna dűlni. Egyébaránt ez az egész jelenés semmi kárt sem okozott.

Tokaj, Jul. 2. — Zemplén Vármegyében Tokajban Julius 1-sö napján estve egy és két fertály között 9-re olly földindúlás volt, elöször, melly mintegy 5 vagy 6 minutumig erős mértékben tartott; — a' 2-dik és 3-dik egy és két óra között, igen kevés mértékben; — de a' 4-dikszeri jó reggel éppen 3 órakor észre vehetőbb volt. Az első leg több károkat okozott, több számú házaknál a' kő falakat megrepesztgette, 's azoknak kéményeit megomlatta, nevezetesen a' Plébánián, és a' Kamerális Kasznárság lak helyein, 's úgy több polgári házaknál is.

Visolyi tudósítás szerént estve 8 és 9 óra között ott is nagyon érzették ezen földindúlást, valamint az onnét nem messze eső Alsó és Felső Czéczén, Entsen, Vilmányban, Korláthon, Gönczön, Bódogkeő Várallyán, 's a't. — Székelyhídról érkezett levél szerént ott Jul. 1-sö napján reggel 4 1/2 óra tájban a' föld erősen megrázkodott, de ez csak rövid ideig, alig 12 perczenetig tartott; hosszabb 's erősebb volt estvélyi 8 1/4 órakor, úgy hogy több kémények bédűledeztek, sok házak öszverepedeztek; 's erre a' szokatlan nép — minthogy emberi emlékezet óta ezen tájék ment volt a' földindúlástól — felette nagy réműlésbe esett. Voltak még a' kitett nap után következett éjjel két ízben, úgy Jul. 3-dikán reggel 8 órakor gyenge mozgások, de azóta mind eddig (Jul. 5.) semmit sem éreztek. Ezen földindúlás — így szóll a' tudósító — itten egész Ér mellyékén azon idő tájban éreztetett; és a' mennyire tudhatni, Nagy-Váradon, Debreczenben, és Nagy-Károlyban, valamint távulabb eső helyeken is.

AUSTRIA.

Ő Ts. Kir. Felsége a' f. e. Május 28-dikán költ Kabinéti kegyelmes levele által Nemes Liebenberg Ignácz Urat, Bétsi privilegyiált Nagy Kereskedőt, (ki a' közelebbi országgyűlésen nyert Magyar országi Indigenátust) Austriai Nemes-Lovaggá kegyelmesen nevezni méltóztatott.

NÉMET ORSZÁG.

A' Müncheni Ujságok szerént Verna és Oliveira Követségi Gavallérok Párisból Münchenbe érkeztek, hogy Dom Pedro Braziliai Tsászár' számára Amalia Leuchtenbergi Hg. Kisasszonyt, a' boldogult Leuchtenbergi Hg.nek harmadik leányát, megkérjék, kik Ő Kir. Magasságánál Leuchtenbergi Kir. Herczegnénél kedvező választ nyertek. Még egy rendkivűl való Követet várnak a' forma szerént való megkérésre. A' mint hallani, az egybekelés Augustus elein Procurátio által esik-meg, és a' Herczegi Kisasszonyt testvér-báttya a' Leuchtenbergi Hg. fogja Braziliába kisérni.

OROSZ BIRODALOM.

Báró Humboldt Sándor a' kisérőivel Ehrenberg, és Rose

Professorokkal eggyütt, útjában Moszkvát, 's Kazánt is meglátogatta. Az Orosz Ujságok bőven leírják azon pompát, mellyel a' nagy hírű Útazót mindenütt fogadták. Mind a' Moszkvai, mind a' Kazáni Universzitás, mint betsületbeli Tagját függő petsétes levéllel ajándékozta meg a' Bárót. Kazánban Jun. 8-dikán egy Tatár ünneplés alkalmatosságával a' Tatár kereskedők őtet megvendégelték; más nap ezen régi Tatárvárost elhagyá.

Tiflisből Máj. 28-dikán írják: hogy Gróf Paskevits azon h. 24-ikén Chosrew-Mirsa Persa K. Hg'. tiszteletére fényes Bált adott. Igen nagy figyelmet okozott ezen Herczegnek egész Európai maga viselete. Az nap (Máj. 28.) Gróf Paskevits Tiflisből Akhalkalakiba útazott, hol a' Kaukazusi ármádabeli seregek öszvegyültek, hogy a' Törökök ellen táborba szálljanak.

NAGY BRITANNIA.

Junius 24-dikén a' Parlamenti ülések egy Bíztosság által befejeztettek; a' Bíztosság állott: a' Lord-Cancellariusból, Wellington Hg.ből, Winchester Marquisból, Roszlyn Grófból, és Ellenborough Lordból. A' Befejező beszéd, mellyet a' Lord Cancellárius a' Király' megbizásából mondott, ez vala:

„Mylordok, és Urak! Reánk bízta Ő Felsége, hogy midőn Kegyelmeteket a' Parlamentbeli jelenlételtől feloldozzuk, jelentsük-ki Ő Felsége' köszönetét azon buzgóságért, és békeségestűrésért, mellyel a' köz ügyek' kifejtésében, és különösen azon fontos tárgyak' megvizsgálásában eljártak, mellyeket Ő Felsége az ülések' megnyitásakor Kegyelmetek' figyelmére ajánlott.

„Ő Felsége meghagyásából jelentjük az Uraknak, hogy szövetséges társai, és minden külső Hatalmasságok folyvást olly buzgó óhajtásokat bizonyítják, Ő Felségének, mellynél fogva békeségben, és barátságos eggyetértésben kivánnak Ő Felségével maradni.

„Nagy fájdalmára esik Ő Felségének, hogy nem képes az Európa keleti részében folyó háborúnak bévégződését Kegyelmeteknek hirré adni; azonban Ő Felsége' megbizásából az Urakat bizonyosokká teszszük, hogy Ő Felsége tovább is minden módon azon lesz, hogy az ellenségeskedések' kiterjedését gátolja, és a' békeség' helyre állítását elősegíttse.

„Ő Felsége örömmel tudósítja az Urakat, hogy diplomatiai közösülését az Ottománi Portával megújíthatja.

„Ő Felségének, és a' Franczia Királynak Nagy-Követei Konstantinápolyba már útközben vannak, és az Orosz Tsászárnak tetszett Szövetségeseinek Követeit arra meghatalmazni, hogy ő Tsászári Felsége' nevében is folytassák az alkudozást; ennél fogva az alkudozások, Görög országnak végképpen való megbékéltetésére nézve, azon három Hatalmasság' nevében fognak folyni, mellyek a' Londoni Tractátust aláírták.

„Ő Legkeresztényebb Felsége' hadi serege Móreából visszatért egy kis osztályon kivűl, melly egy ideig a' rendtartás' helyre-állítása végett azon tartományban maradt, melly olly sokáig vala a' zavarodásnak, és fejetlenségnek nézőhelye.

„Ő Felsége mélyebb fájdalommal tekint ismét a' Portugalliai Monarchia' állapotjára; de Ő Felsége elhatározását az Ő megbizásából újonnan kinyilatkoztatjuk, hogy minden iparkodását a' veszekedő felek' megeggyeztetésére, és azon rosznak elháritására fordítja, melly olly nagyon terheli azt az országot, mellynek boldogsága mindég Ő Felsége' gondoskodásának tárgya.

„Alsó Házbeli Uraim! Ő Felsége nekünk megparantsolta, hogy Kegyelmeteknek köszönjük-meg azon segedelem-pénzt, mellyet a' folyó esztendei szolgálatra ajánlottak; és Ő Felségének azon eltökéllését tudtokra adjuk, hogy az minden kitelhető kiméllessel fog a' szükséges dolgokra fordíttatni.

„Mylordok és Urak! Ő Felsége' parantsolatjából végre Ő Felségének azon tiszta reménységét nyilatkoztatjuk-ki, hogy a' mostani ülések alatt a' Parlament által felfogott fontos rendszabások az isteni gondviselés' kedvezésével, Irlandban a' tsendesség' helyre állítását, és ezen ország' állapotjának megjavitását fogják eszközölni; és hogy azok ezen nagy Birodalom' külömbféle részei között az eggyesség' kötelének megerősítése által, annak hatalmát gyarapítani, és népének boldogságát előmozdítani fogják." — Ezután a' Parlament szokás szerént tsak egy kis időre, tudniillik a' f.e. Aug. 20-dikáig elhalasztatott; de ezen időnek eltelése után ismét tovább halasztják. (Szokás szerént a' meghatározott időn túl kétszer, háromszor is elhalasztják a' Parlamentum' egybeülését.)

Ocean Angol kereskedő hajó Terceira szigetétől megérkezett, honnét Jun. 5-dikén indúlt vala. Akkor a' szigetet elzárták volt ugyan egynehány hajók, de Dom Miguel' fegyveres serege még nem próbálta volt meg a' kiszállást.

AMERIKA.

Éjszak-Amerikai Eggyesült Státusok. — New-Yorkból Máj. 19-ikén ezt jelentik: „A' Praesidens egy Proclamatiót adott-ki, mellynek következésében az eggyesült Státusokban az Austriai, és Amerikai hajók között a' külömbség a' vámfizetésre nézve eltöröltetik, minthogy az ide való Országlószék az Austriai Követtől olly jelentést vett, hogy az Amerikai hajók is hasonló kedvezéssel eresztetnek-bé az Austriai Státusokba. — A' nagy változások minden kormánybeli Tisztségekben felette szembetünők. A' Külföldön lévő Követek, ú. m. a' Londoni, Párisi, Madridi, és Kolumbiai, visszahivattattak; az idegen földön lévő Consulok majd mindnyájan; az alsó Tisztviselők is majd mindnyájan letétettek hivatalaikból; és a' mint mondják, még a' Postamesterek sintsenek meghágyva, hanem helyökbe a' Praesidens' felekeze-

tén lévők tétettek. Ezen hivatalbeli személyek változtatása különben Amerikában nem ujság. Jefferson' Praesidensége alatt is ez történt; és midőn Jefferson Urnak Newhaven tartomány ez eránt előterjesztést tenne, ő ezt úgy védelmezte, mint czélerányost, és jót."

Kolumbia. — Karthagénai magános levél szerént Bolivár Martius 12-dikén Cucubaiban volt, 's onnét Escudába szándékozott, hogy a' Peruval Febr. 27-dikén kötött békeség' elő-pontjait végrehajtassa. Bolivár Olmedo Urat külső dolgok' Ministerévé nevezte. — (Az említett békekötésben Peru semmivel sem terheltetik, tsak hogy a' Kolumbiai seregekre tett költségeket, midőn azok Perut a' Spanyol hatalom alól kivivták, igérete szerént lefizesse; és a' határszélek a' két Resp. között, a' Spanyol régi felosztás szerént, Biztosok által újra kijeleltetnek. Bolivia Resp. függetlennek ismértetik.)

Buenos-Ayres. — A' Platai Státusokban, Máj. 1-ső napjáig terjedő tudósítás szerént rettenetes zavarodás uralkodik. Egész April. hónapban tsatázások történtek; a' Lavalle expeditiója Santa-Fé ellen füstbe ment, és Rauch Fridrik Német Obester egy tsatában az Indusok ellen egész osztályával elveszett. Egy sereg úgy nevezett Monteneros, majd 3000 emberből álló, 700 ember a' Lopez seregeiből, és 300 Indus Buenos-Ayres városa szomszédságába előnyomultak. Apr. 26-ikán véres tsata volt a' két felekezet között; mind a' két részről sok vér folyt; de mégis Lavalle megverve St. Jose de Floresbe, Buenos-Ayrestől 8 mértföldnyire, visszavonult. A' városban nagy remegés volt; sokan elfutottak a' val Indusok' dühe elől. Lavalle kihirdettette a' hadi törvényt, és minden lakosok, kivévén az Angolokat, és éjszak-Amerikaiakat, tartoznak fegyvert fogni; a' Franczia Consul diplomatiai miniműségével mentegette magát, de az Országlószék azonnal Passust adatott neki; erre ő egy hajóra ült, melly Fr. országba akar menni. Rivadiavia is azt tselekedte, minthogy a' megöletett Dorrego' baráti reá is, valamint Lavalléra, halált esküdtek. Ama híres Grlis, San Martin, a' postahajón Angliába érkezett.

MAROKKÓ.

Az Austriai Beobachter Jul. 6-dikán illy czikkelyt közöl: Még 1783-dik esztendőben békeség- és kereskedésbeli Eggyezés köttetett az Austriai Ts. K. Udvar, és a' Marokkói Országlószék között. Ezen Tractátus 1805-ben nyilván megújíttatott, és örök időkre megerősíttetett. Nem is volt ellene mind eddig semmi panasz. Annál kellemetlenebb tudósítás volt tehát az, hogy Veloce Austriai kereskedő brigantinhajó, portékával gazdagon megrakva, Triesztből Braziliába vitorlázván Blasinich Kapitány' vezérlése alatt, a' mult Augusztusban, egy Marokkói hadi hajó által Kadixtól nem messze elfogattatott, és a' Rabati kikötőhelybe vitetett. A' Kapitány, a' hajón volt 12 matrózzal együtt, mind az elfogatáskor, mind

a' Marokkói Státusokban léte alatt sok boszuságot szenvedett, sokszor még élet-veszedelmével is, míg végre a' Tangerben lévő idegen Consulok' közben járására oda vitetett.

Ő Ts. K. Felsége ezen váratlan történet által kéntelen volt tengeri hatalmának egy osztályát Bandiera korvet-Kapitány' vezérlése alatt a' Gibraltári tenger-szorosához küldeni, hogy az nem tsak az Austriai kereskedést oltalmazza, hanem jó módjával illendő elégtételt is kérjen az Austriai zászlónak ezen meggyaláztatásáért, melly minden előre való nyilatkoztatás nélkül, sőt minden ok nélkül a' béke közepében történt, és hogy visszakérje az elvett hajót portékáival és a' kár pótlásával eggyütt, egyszer'smind a' barátságos eggyetértést a' két Országlószék között az 1805-diki lábra viszsza állittsa. Ezen czélból a' Vezér mellé adatott Pflügl Ts. K. Követségi Tanátsos is Biztosképpen, szükséges útasításokkal.

Bandiera Urnak első tselekedete is az volt, hogy az elfogott hajós legényeket megszabadittsa; és valóban Blasinich Kapitány és a' matrózai minden kifogás nélkül az Austriai hajós osztálynak kiadattak; egyszer'smind a' Szultán' első Ministere Ben Gelun (Dselun) Tangerbe jött, és az Országlószéke nevében egy nyilatkoztatást adott-ki, mellyben a' Marokkói tengeritiszt' tselekedete, ki a' Velocet elfogta volt, mint megbízás nélkül való saját tétel, felette rosznak mondatik, és annak büntetése megigértetik, egyszer'smind a' Szultán' (Marokkói Tsászár') készsége kijelentetik a' kárátságos eggyetértés' megújítására.

Ezen engesztelő lépések reménységet nyujtának az Austriai Udvar' többi kivánságainak is bétöltésére. De alig említették-meg az Austriai Biztosok Veloce' vissza-adatását, és illendő kármentést, midőn a' Marokkói Biztosok fordíták nyelvöket, és mind az eggyiket, mind a' másikot rideg kifogásokkal elmellőzni iparkodtak.

Az Austriai Biztosok meggyőződvén, hogy az ellenkezők tsak időt akarnak nyerni, minekutánna semmi okos előterjesztés, és reábeszéllés sem használt, Apr. 22-dikén Ben Gelun Ministernek egy nyilatkoztatást küldének, mellyben bizonyos idő alatt a' Szultántól elhatározó választ kivántak. — A' meghatározott idő eltelt, és tsak több napok után tudák meg az Austriaiak, hogy a' Marokkói Országlószék a' nélkül, hogy még tsak válaszolásra is méltatta volna, egy átaljában félrevetette.

Illy környülállások közt a' Ts. K. osztályos Vezér szükségesnek tartotta a' hadi hatalmat czéljára fordítani, hogy azt erőszakkal kitsikarja, a' mit jó módjával meg nem nyerhetett.

E' végre rendeléseket tévén a' Larasnál való kiszállásra, és a' kikötőhelyben álló Marokkói rabló hajók megtámadására, Karolina korvettel, és Veneto briggel Jun. 1-sö napján Algesirastól elindúla. Adria korvet már több nap

óta Szale, és Laras között szállongott, Enrichetta gálya pedig Gibraltar és Tetuan között. Karolina és Veneto a' szoroson éjjel által tsúszván, Jun. 2-dikán reggel a' Larasi vizekre jutának (Marokkó nyugoti partjára, Tangertől délre 9 mértf.), hol Adria is hozzájok álla.

Hibás és tökélletlen jelentéseket vett eddig a' Vezér a' város fekvéséről, hogy tehát ennek valóságáról tulajdon szeme által meggyőződhessék, Jun. 3-dikára virradó éjjel egy saluppon olly közel ment a' parthoz, a' mennyire tsak lehetett. A' partok' hosszában lárma-tüzet gyújtának, és a' közben közben ismételt kiáltás jele volt, hogy az Arabsok vigyáztak.

Jun. 3-dikán Bandiera Úr megérté a' Spanyol halászoktól, hogy az ellenség ugyan várta a' megtámadást, de még eddig kevés rendelést tett a' maga oltalmazására; hogy a' Luccos vize torkolatjában (Laras előtt) álló hajó nem Marokkói, a' mint vélték, hanem egy Angol kereskedő hajó; és a' karaj megett nem egy, hanem két Marokkói ragadozó hajó áll vasmatskán. Ezen tudósítások, mellyek az előbbiekkel ellenkeztek, arra határozák a' Vezért, hogy munkáját tüstént elkezdje.

Szép idő, és a' tenger tsendes lévén, a' Ts. K. osztályos Commandáns felszedeté Karolina vasmatskáit, és Adriát, 's Venetót magához húzván, illy rendelést teve a' megtámadásra: A' három Austriai hajó hét salupot indít-meg (egy-egy kis ágyúval) hogy a' hajókon lévő rakétás katona tsapatot, és a' fegyveres matrózokat a szárazra szállittsák; ezek mind eggyütt valának 136-an Zimburg Major' vezérlése alatt, még vele lévén 5 Tiszt, és 6 Kadét. Ha kiszállottak a' porondra, egyenesen a' két Marokkói hajóra üssenek, azokat rakéták által felgyújtsák, és azonnal a' hajókra visszatérjenek. Bandiera ezeket déltájban a' viadalra buzdítván, jelt ada az indúlásra. A' vár' battériáinak tüzelése alatt a' saluppok egy negyed óra alatt elérték a' partot minden sérelem nélkül. Minthogy a' víz' tsekély volta miatt a' földhöz egészen nem közelíthetének, a' katonák, és hajós legények a' tengerbe rohanának, és úszva, fegyvereiket fejök felett tartván, a' partra kimászának. Az Arabsok ezen kiszállásnak ellent nem állottak, mivel a' város' megtámadtatását várván, tsak azt, és a' körűlötte lévő dombokat védelmezték, ezen karajt, 's a' hajókat oltalom nélkűl hagyván, hol tsak egy tsapat állott vígyázaton, de ez meg sem mozdult helyéből. Minekutánna ezen seregetskénk a' dombokat elérte, honnét a' Marokkói hajókat lövöldözni lehetett, a' katonák rakétákat hányának azokra, míg mások az Austriaiak' jobb szárnya felől állótt ellenséges tsapatra szórták, melly ugyan magát lassanként visszahúzta, de a' föld' domborodása neki kedvezvén, reánk sűrün lövöldözött. Ezen alkalmatossággal Kudriaffsky hajós Zászlótartó kis sebet kapott.

A' két Marokkói brigg szép 's jó

épületű hajó vala. Eggyik 16 ágyus 50, a' másik 18 ágyus 70 ölnyire állott az Austriai batteriáktól. Beljebb állott két Franczia kereskedő hajó, mellyeket az Algiriak régebben elfogtak, 's a' Marokkóiak' gondviselésére bízták. Noha a' pusztító tűz közel volt hozzájok, de még sem esett azokban semmi kár, mert a' vett rendelés szerént Zimburg Major vigyázott azokra.

(Bérekesztése következik.)

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

5.) „Physiologia Pulsus Auctore Franc. Jos. Schedel, Med. Doctore Artis Ophthalmiatricae Magistro. Pestini apud Georgium Kilian, Bibliopolam 1829." (8-ad rét, 148 lap. Ajánlva vagyon Nagyságos Lenhossék Mihály Orvos Doctor Úrnak, N. M. Kir. Helytartói Tanátsosnak, és Magyar ország Fő orvosának, 's a' t.)

Nem lehet eléggé megbetsülni azon hasznot, melly a' tudományos világra az Orvosi, vagy akármelly más Tudomány' eggyes ágának tökélletes kidolgozásából háramlik. Ennél fogva igen hasznos rendelés az, hogy a' Doctorságra lépők valamelly tárgyról tudományos Értekezést írni tartoznak. De ha ezen tartozó kötelességtől el is vesszük figyelmünket, Dr. Schedel Úr (ki többet tett, mint tartozott) e' jelen való Értekezésében olly munkát adott, melly magában nem tsak megállható, hanem melly a' felvett tárgyat minden oldalról tökélletesen kimerítette, midőn előre botsátja az Érverés' Literaturáját, hosszú sorban előszámlálván mind azon írókat, kik orvosi tudományos tekintetben Galenustól kezdve a' mostani ideig erről valamit írtak; Értekezését 3 szakaszra, és több czikkelyekre osztja; ha maga újat nem alkotott is, de a' Tudósok' külömbféle véleményeit és tanításait bíráló ítélettel megvizsgálja, és az igazabb tanítást erős okokkal támogatja, velősen megczáfolván az ellenkezők' véleményét. Mindenütt kitetszik az ifju Orvosnak nagy olvasottsága, és bő tudománya. Velin pap. nyomtatása igen tsinos, és hibátlan.

6.) „Mezei Gazdák' Barátja. Kiadja Angyalffy;" — és „A' Természeti, Gazdasági, és Mesterségi Esmeretek' Tára. Kiadják Lánghy, és Lencsés." — Amaz Petr. Trattner és Károlyi, ez Füsk. Landerer Lajos' betűivel.

Mind a' két Folyó-írás az idén indúlt-meg (az első ugyan egy darab ideig megszünte után), és azóta igen sok jót, sok hasznost terjesztett a' magyar gazdaság' határára. A' patakok' összekeveredéséből lesz a' nagy folyó. A' kis tsemetét ápolgatnunk kell, hogy gyümöltsöző fa legyen belőle. Ha nagy lelkű Hazánkfiai ápoló karjaikat kiterjesztik ezen két Folyó-írás gyámolítására előfizetés által, a' javítások, hasznok, mellyeket azok árasztanak, az egész Haza kiterjednek. — Most a' második fél esztendőre is mind a' kettő folytatja elkezdett ditséretes pályáját.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 5.

Pesten, Szerdán, Sz. Jakab Hava 15-dik napján 1829.

Régi Nemesség.

Régi nemes vérből származtál, bársonyos ágyba
Fektettek, nagy Urak voltak atyáid, — igaz.
Mit használ neked ez? ha te vásott tetteid által
Szennyezed elnémult őseid' érdemeit.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

A' Felsőség által a' Fiumei Kir. Gymnasiumban megüresedett Magyar nyelv' tanitói Hivatalára, mellyel 350 for. esztendei fizetés jár, Concursus rendeltetik, melly a' f. e. Sept. 7-dikén mind Zágrábban, mind Fiuméban fog tartatni, olly megjegyzéssel, hogy az említett nyelv' Professora egyszer'smind a' Gymnasiumnak rendes Supplense; ennél fogva a' Folyamodóknak a' Grammatikális oktatásokra nézve is szükséges tulajdonságokkal birniok kell.

Debreczenből Jul. 3. — A' Természetnek azon rémitő játéka, melly Limát egy időre a' föld szinéről eltüntette; Lizabonát 1753-ban kőhalomma borogatta; a' Sporádokat hol szaporítja, hol enyészti; a' hóltengert öt városok elsülyedése által Ábrahám idejében előteremtette; két izben reá ijesztett a' Debreczeniekre Julius első napján. A' földnek első rengése hajnalban négy óra után 37 minutumkor tapasztaltatott; ezt tsendes, de tikkasztó meleg éj, és borongó nap előzte meg. Már ezen reggeli meglepés is olly érezhető vala, kivált a' város' napkeleti részében, hogy a' mélyen alvókat fel költené, kik bódúlva rohantak az utszákra. A' Tünemény mintegy tiz secundumig tartott; meglóggázta keményen a' házi bútorokat, egybe tsörgette az edényeket; leverte a' poharakat, képeket, 's a' t. de az estvéli rázkodás, melly nyólcz óra után negyven két minutával történt, sokkal rettenetesebb, és borzasztóbb vala. Erre már némelly kéményeknek is lehúllottak, több bólthajtások, és kőfalak megrepedeztek; az emberek magokat üggyelbajjal tudták lábaikon fentartani, sokan le is hullottak. Ezen mozgás sokkal tartósabb vala, és még egyszer annyi időre terjedett. A' rengés délről éjszak felé terjedett hab mozdulású volt, és olly halkal ment előre, hogy ki ki azt a' szomszéd

szobában előbb észrevehette, míg általa ön maga is meglepetett. Semmi ollyas levegői változás nem történt, melly ezen esetet gyanithatóvá tehette volna; kivévén a' rendkivűl való szelet, melly huszon négy órával az első rengés előtt tapasztaltatott, esőt is fakasztott, és egy pillantat alatt hajnalban megszünt. Ha a' Természet ezen káros következésű kitöréseinek okait, mellyek azt Erdély' szomszédságában, és a' mint gyanithatni, nagy kiterjedésre eszközlötték (mert hiradásaink vannak már eddig is arról, hogy nagyobb kisebb mértékben az több mint 100 négyszegű mértföldnyire éreztetett) szembetünő az mindenek előtt. Ugyan is tapasztalható ezen Vidékeken a' büdöskőnek lappangása a' föld' kebelében; a' mészkő pedig olly mértékben találtatik, hogy az ezen Tartománynak eggyik legjelesebb Productuma. Mi kivántatott tehát ezen szomorú jelenet elő hozására, mint az ország szerte tapasztalt Canariai essőzések, mellyek a' föld belsejébe bétódúlván az ott hihető nagy mértékben elrejtett kőszenet a' mész felforrása segedelmével felpárolták, és abból ama hathatós gőzt fejtették-ki, mellynek megrekedése, és erőszakos szabadkozása szülhette ezen félelmes következéseket. (Érezték a' földindúlást még Nagy-Váradon, Kolosvárott, Szamos-Ujvárott, 's a' t.)

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Az Odesszai Journal Jun. 24-dikén illy tudósítást közöl a' Török országban lévő táborról:

A' seregek' mozgása Szilisztria előtt.

Jun. 4-dikén (új Kal.) estve 10 1/2 órakor az ellenség nagy erővel kiütött, eleinte a' közép pont ellen, a' fél mellyék sáncznak által ellenébe, azután bal szárnyunk ellen, a' 33-dik számú batteriával szembe.

A' sánczban megszállott Törökök, minekutánna titkon több tsoportokba öszvegyültek, észrevehetetlenül a' fél mellyékre (parallela) nyomultak, és hirtelen ide érvén, a' futó sáncznak végső karjában magokat megfészkelték; itt irtóztató tüzelést kezdvén, elől, és a' jobb szárny felől a' futó sánczba bé nyomulni törekedének. A' 17-dik Vadász Rgtnek egy bataliona, melly ezen fél mellyéket védelmezte, az ellenségnek jól intézett lövésekkel felelt, és a' sánczba tolakodott Törököket leszabdalván, állását folyvást megtartotta. Ezen tsatázás alatt Herczeg Gortsakoff General-Major a' tartalék-seregből két kompániát, Berg Gen. Major pedig két bataliont előre indított, hogy ezek a' Törököket, kik a' fél mellyékben magokat megfészkelték vala, mind a' két oldalról megkerűljék. De ezen tartalék-seregek' megérkezésekor a' Törökök nagy veszteséggel visszavonák magokat, minthogy a' fél mellyéket védelmező seregeink által hathatósan visszanyomattatának.

Míg ez a' jobb oldalnál így történt, az ellenség a' bal oldalon két osztályban megindúlt; az első egyenesen a' 33-dik számu batteriánkra tartott, a' második pedig a' Duna

partja' hosszában. Ekkor Bulgaroff Major a' Tsernigoff Regementjéből, ki ezen szárnynál állott vigyázaton, ezen Regement' második batalionával az ellenségnek jobb felől való osztálya ellen indúlt; az ellenség rettenetesen kezde tüzelni, de bajonétokkal tsak hamar visszaverék a' mieink, és a' temetőig nyomák. Erre Bulgaroff Major balra fordúla azon osztály ellen, melly a' Duna hosszában közelített; de ez a' Majort bé nem várván, rendetlenségben visszafutott a' várfelé.

Az éj' setétsége miatt meg nem lehete tudni az ellenség' veszteségét, de annak tetemesnek kell lenni. Mi valami 40 holt testet találtunk, mellyeket a' Törökök magokkal el nem vihettek. — A' Szilisztriából általszökött Moldovaiak azt állítják, hogy ekkor a' Törökök 900 embert vesztettek holtakban, és sebesekben.

Ugyan ezen szökevények mondják, hogy a' lakosok a' mi ágyuink ellen sehol sem találnak menedéket Tsak a' Török katonák vehetik magokat bé a' sánczokba, de majd itt sem lesz oltalmok; mivel a' bástyák mind el vannak rontva, mellyeken ágyuk voltak; 's így a' vár majd minden védelem nélkűl marad.

Az Oláh Kurir Jun. 21-ikén (Ó Kal.) fontos hivatalos tudósítást közöl Szilisztria megvételéről, e'képpen:

„Tegnap érkezett Szilisztriától egy Kurir, ki Krassovsky Generálistól azon örvendetes tudósítást hozta: hogy Jun. 18-dikán (30.) Szilisztria vára a' győzedelmes Orosz sereg' hatalmába esett. A' Török várőrizet minden reménységtől megfosztatván a' vár védelmezése eránt, kemény ellentállás után magát megadta. 10,000 Török katonánál több esett fogságba (kivévén a' lakosokat). Ezek között van két Basa, mindenik három lófarku, Hadsi-Achmet, és Serb-Mahmud, és igen nagy számu Tisztek; 250 ágyu, 100 zászlónál több, 2 lófark, az egész hajós seregetske, felette sok hadi szerek' és eleség. Ezen történet igen nagy ditsőségére válik az Orosz fegyvereknek. A' Török Várnagy éppen azon pillantatban jelentette a' várnak a' győzedelmesek' szabad kényére (discretióra) való általadását, midőn Krassovsky Grlis ostrom-rohanást rendelt volt.

Továbbá illy hadi tudósítást közöl ugyan a' Bukuresti Ujság, melly Sumla előtt a' Jendsi-Kiői táborból Jun. 24-dikén költ: „A' Nagy-Vezér, ki megverettetése után egy kis lovag osztállyal Sumlába visszatért, hijában erőlködik egy hadi sereget öszvealkotni. Azon szállongók, kik kis tsapatokban ezen helyre visszatérnek, nem elegendők arra, hogy a' nagy tsorbát bédugják. — Különben mind a' reguláris, mind a' rendetlen katonaság többnyire a' zavarodást arra használta, hogy hazájába vissza-menjen, úgy hogy a' 40,000 katonából, kiket a' Nagy-Vezér Pravady eleibe vezetett, alig tért vissza 15,000 a' zászloi alá. — A' mi seregünk, várván Szilisz-

)(*

tria' dolgának elválását, vigyáz, nehogy a' Törökök tsak egy pillantatig is megháborittsák a' vívó sereg' munkálkodásit. Különben az ellenség megrettenvén a' Kulevtsai veszedelmen, most is Sumlában bézárkozva marad. Még Hg. Madatoff Grlis ellen sem mert valamit próbálni, ki 16 Svadronnal ezen h. 19-dikén Eski Dsumáig nyomult, mellyet elhagyatva talált."

Jun. 28-dikán Bukurestben illy hadi tudósítások voltak kihírdetve:

„Rachova városának megvétele után (lásd 1-sö számu levelünkben) Báró Geismar Grlis, hogy az Iskra vize jobb partján tanyázó Törökök rablásait meggátolja, Jun. 19dikén egy sereg-osztályt külde-el, melly egy Dragonyos Rgtből, 2 ágyuból, és 200 Kozákból állott, Krabbe Obester vezérlése alatt; 150 Kozákot pedig Vranai Husszein Basa üldözésére indított, ki Rachova városából elfutott vala. — Krabbe Obester Machala falvánál 200 Törökből álló tsoportot eléré, mellyet megtámadván, könyü módon elvere, egy zászlót és 37 embert elfoga. Krabbe megtudván, hogy Oriavitza falvánál 500 Török van öszvegyülve, itt az ellenséget megkerülé, és hátulról megtámadá. A' Törökök' nagyobb része elesett a' tsatában; a' többi tsak a' futásnak köszönheti szabadúlását.

„Gerdejeff General-Major, a' Gyurgevo előtt álló seregek' vezére, hogy a' Törököket a' takarmány' szerzésében meggátolja, Slobodsie falunál seregeket állított lesbe, hogy az ellenséget véletlenül meglepje. — Jun. 23-dikán a' Törökök kijövének a' várból. Popoff Major kormányozta a' lesben álló Kozákokat, ki az ellenséget egészen bévárá, azután hátulról megtámadá; közüle 15 embert elszakaszta, kik közül kettőt elfoga, a' többiek megölettetének."

OROSZ BIRODALOM.

Az Odesszai Journalnak rendkivül való tóldalékjában Jun. 27-dikén egy hivatalos tudósítás találtatik, melly az Odesszában elterjedett pestises hazug hírek' megczáfolására adatott-ki. E' szerént a' pestis a' contumácziába valósággal béférkezett a' külföldről oda vitetett portékák által, de tüstént igen hathatós rendelések tétettek ennek elterjedése ellen, a' minthogy tovább nem is terjedett, sőt a' városban még a' közönséges nyavalyák is felette ritkák.

Ugyan ezen Ujság az nap jelenti, hogy Ő Felsége a' Tsászár megértvén Merkur brigg' Commandánsának, Kozarsky Kapitány-Hadnagynak, és az egész legénységnek nagy vitézségét, mellyel két nagy Török hajó ellen magokat védelmezték, Kozarskyt másod rangu Kapitánnyá tette, Sz. György Rendének 4-dik karbeli Keresztjével megajándékozta, és mostani helyének megtartásával a' Maga hadi Segédének nevezte; egyszer'smind megparantsolta, hogy czímeréhez még egy pistoly tétessék. Minden

Tisztek azon hajón egy léptsővel feljebb emeltetnek, a' Sz. Wladimir Keresztjét kapják; az Al-Tisztek, és közlegények a' Katona-Rend' czimerét nyerik. Végre a' Tisztek, és matrózok mindnyájan holtok napjáig mostani fizetéseiket duplán húzzak hópénzül. Merkur brigg Sz. György' zászlóval díszesíttetik-fel.

Gróf Woronzoff Fő Kormányozó Jun. 27-dikén Odesszából Tultsinba útazott, hová már előre elmentek Tolstoy, Langeron, Witt, és Pahlen Grófok, hogy Ő Felségének Miklós Tsászárnak udvaroljanak, kit oda Jun. 30-dikára várnak.

A' Burkus Státus-Ujság Sz. Pétervárából Jun. 27-dikén költ tudósítás szerént jelenti: hogy ott Jun. 26-dikán a' Kazáni templomban fényes hálaadás tartatott a' Nagy-Vezéren vett győzedelmért; estve a' város ki volt világosítva. — A' Journal de St. Petersbourg az utólsó hadi történetekről több környyűllállásokat említ, a' többek közt ezt: „Kis-Oláh országban a' Törökök egyebet nem tettek, hanem a' Wargerobi bésánczolt táborral, mellyet az ellenség a' Duna parti hegyeknek megjárhatatlan szorosai között megszállva bír, szemben lévő állásunkat el akarta tőlünk venni. E' végre 2000 emberből álló Török sereg megtámadá állásunkat, és minekutánna kartátsokkal, és puskázásokkal háromszor visszaveretett, Bykoff Oberst-Lieutenant bajonétokkal rohana reá, és 200-at lekaszabolván, a' szoros útakba visszanyomá." Merkurnak fényes magaviseletét megemlítvén ezen Ujság, tovább így szóll: „Ezen tudósítással egy időben jelentést vett Ő Felsége Raphael fregátának rideg maga megadásáról is, mellyet Stroinikoff másod rangu Kapitány vezérlett; ezen hajó legkissebb ellentállás nélkűl vitorláit öszvehúzta az ellenség előtt."

Az Orosz Tsászári Országlószék Hope és Comp. Amsterdámi Pénzváltó Házzal alkut kötött 24 milliom forint költsönözés végett, melly négy sorra, 6 milliom forintjával, van osztva, az interes 100-tól 5.

FRANCZIA ORSZÁG.

Az Austriai Tsászári Követ a' Franczia Udvarnál Gróf Apponyi Jun. 27-dikén, hitves társával eggyütt Rouen városan keresztűl Dieppebe útazott, hogy ott tengeri ferdővel éljen.

Dolgoruki Orosz Hg. Jun. 27-dikén Courbevoye nevű maga mezei lakásán a' visszatért köszvényben meghalt.

A' Marszelyi Kereskedői Tanáts Máj. 22-dikén a' Touloni tengeri Praefectusnak illy telegrafi hivatalos jelentését tette közhirré: „Úgy látszik, hogy több Algiri Korzárokat láttak Szardinia' partjainál, és egy Algiri brigget a' Hieresi szigeteknél (Provence megyétől nem messze). Én hajókat küldök-ki azok' elfoglalására, és egy korvettet a' Marszelyi öböl' oltalmazására. Adja ezt az Úr tudtára a' Kereskedőségnek." A' Journal du Commerce ezt teszi hozzá: „Ennél fogva tehát

Marszely is el van zárva (az Algiriak által). Toulonból írták nekünk: hogy Proserpina fregáta, és Faun, 's Curieux briggek az Algíri vizekre mentek; pedig más helyen még nagyobb szükség volna jelenlétőkre. Laugier Kapitány, ki Szmirnából jő, azt mondja, hogy St. Pierre mellett (Szardiniánál) Encelade brigg' Kapitánya neki azt beszélte, hogy óvja magát egy brigg-gályától, mellyet ő Algirinak tart; ez azon vizeken szállong, és ő azt nem merte megtámadni, mert magánál erősebbnek vélte; e' miatt a' Palmai öbölből három Franczia hajó ki nem indúlhat. Ujabb levelek, mellyek Livornón keresztűl Algirból érkeztek, azt hitetik el velünk, hogy ha nem is volna bizonyos az Algiri ragadozó hajók' megjelenése, még is nem volt igaz azon mondás, hogy a' Nagy-Úr az Algiri Deynek parantsolatot küldött volna, a' Franczia országgal való megbékéllésre, akármibe kerűljön is. Az ugyan igaznak látszik, hogy a' Török Szultántól egy Biztos érkezett Algirba, de tsak azért, hogy, — a' mint már ez a' Tunisi, Tripolisi, és Marokkói Státusokkal előbb megtörtént, — segítő seregeket kérjen az Orosz ellen. A' Dei azt felelé, hogy ő kész az őtet illető segítség-részt bizonyos számu hadi hajókban kiállítani, de arra szükséges, hogy a' Franczia hajós sereg a' kimenést megengedje. Ezen okra nézve a' Nagy-Úr' Biztosa a' Franczia Vezért megszóllította, de az, a' mint lehet gondolni, süker nélkűl maradt."

A' Mon. Jul. 1-ső napján illy kivonást közöl Latreyte Kapitánynak, az Algir előtt álló Franczia hajós sereg' Vezérének a' tengeri Ministerhez intézett tudósításából:

„Iphigenián Algir előtt Jun. 7-dikén. — Midőn Máj. 24-dikén reggel, Duchesse de Berry fregáta', és Cicogne brigg utánnam jövén, Bingut, és Matifu fokok között a' partok hosszában hajóznék, megértém, hogy két Feluk-hajó, eggyik ugyan jó-nagy, a' másik kitsin, éppen a' part mellett egy porondon áll. Noha az erős szél minket a' partfelé hányt, mégis Delisle Hadnagynak a' brigg' igazgatójának megparantsolám, hogy jól vizsgálná meg ezen hajókat, mellyeket a' nagy köd miatt nem lehetett jól megkülömböztetni; ő azt megis tette olly közel jutván hozzájok, hol a' tenger tsak 6 ölnyi mély volt. A' megréműlt Feluk hajók zátonra futának, és tsak hamar a' nagyobbik egészen elrontatott. Én is hozzá közelíték, de az alatt a' szél még keményebben kezdvén fújni, jobbnak tartám a' brigget visszaszóllítani, melly a' reá bízott dologban tellyesen eljárt, és mellynek állapotja nem igen jó kezde lenni, minthogy a' partra gyülekező számos Beduinok nagyon puskáztak reá. — Máj. 30-dikán egész egy ágyulövésnyire közelíték a' kikötőhelyhez az ott lévő hajók megszemlélése végett. A' Dei' nagy hadi hajói még most is kötelek, 's vitorlák nélkűl állottak."

Maison Marsal, és Fabvier Obester Párisba megérkeztek.

PORTUGALLIA.

Jun. 14-dikén vasárnap Dom Miguel megmustrálta a' Terceira szigete ellen rendelt seregeket, mellyek más nap hajókra szállottak, és 16-dikban a' hajós sereg kedvező széllel megindúlt. Ezen sereg áll: Diana, és Amazone fregátákból (amaz 52, ez 44 ágyus); Urania 24, és Princeza-Real 22 ágyus korvettekből; Don Sebastian Infans, Treze de Mayo, és Gloria, mind 14 ágyus, briggekből, és más hat kissebb hadi hajóból. Ezen hajókra 4 batalion gyalogság, pattantyusság, és Ingenieurök szállottak. Ezeken kivül már a' szigetet elzárva tartják VI. János 74 ágyus línea-hajó, Perola 44 ágyus fregáta, és Providencia 18 ágyus brigg, mellyeken három batalion katonaság vagyon, pattantyussággal eggyütt. Egy gőz hajó fogja a' közösülést fentartani a' sziget, és Lizabona között.—Jun. 17-dikén négy Franczia hadi hajó állott a' kikötőben, de ezek közül tsak la belle Gabrielle fog itt maradni; Pomona brigget is várják. Az utólsó napokban több polgári katonaság jött Lizabonába, hogy a' városba szolgálatot tegyen.

MAROKKÓ.

(Befejezése.)

A' gyujtó rakéták tsak hamar fellobbanták a' közelebb fekvő briggnek vitorláit, 's köteleit, és a' hajó oldalait elronták, de minthogy a' vizes fa égni nem igen akart, két matróz önként a' tengerbe veté magát, égő szerekkel a' hajóra úsza, és a' rajta volt kulimázt, 's kendert meggyujtá, úgy hogy rövid idő alatt ezen hajónak nagyobb, és fontosabb része megemésztetett. Az alatt maga a' Ts. K. Vezér is 26 emberrel oda érkezett, és ő előtte a' másik brigget is lövöldözni kezdék, melly rövid idő mulva úgy öszve volt lyuggatva, hogy a' víz egészen nem tsak az alsó üregébe bé ment, hanem felső kamarái is vele megteltek.

Minekutánna így a' czél el volt érve, és a' kis tsapat 3 óráig a' várból eregetett ágyúzást szerentsésen kiállotta, Zimburg Major jelt ada a' hajóra szállásra; de az nem mehetett végbe baj nélkül, mivel az Arabsok észrevévén a' kiszállottak' kevés számát, ezen pillantatban minden felől oda rohantak, gyalogok, és lovagok a' folyó vízen általmentek, és egy jókora lovag osztály Artillából (egy falu Tanger, és Laras között) előnyomult, melly Schmidt Zászlótartót, ki nehányad magával a' kiszálló tsapat szárnyának oltalmára ki volt állítva, hatalmasan nyomta. Ezen derék Tiszt vitézül oltalmazta állását a' sok ellenség ellen, mellyet mind addig feltartott, míg seregeink a' salupokhoz nem jutottak.

Minthogy a' tenger az alatt megáradt volt, katonáink egész vállokig, a' vízbe is tsatázva, az utánnok rohanó ellenség' szeme láttára, értékel a' saluppokat, mellyek a' felülést kartátsokkal oltalmazták, és a' többek közt egy Arabs Tisztet is, a' mint drága ruháiról ismérni lehetett,

lovával eggyütt a' földre terítettek. Azon kevesek, kik a' salupokat el nem érhették, drágán adták-el életöket. Az ellenség' vesztését holtakban, és sebesekben minden nagyítás nélkül 150 emberre lehet tenni. Az Austriaiak' részéről 22 ember öletett-meg, és 14 esett sebbe.

Ezen munkálkodás alatt Venetót, melly a' városhoz legközelebb állott, az ellenség batteriái keményen lövöldözték, de még is benne kárt nem okoztak, mivel a' golyóbisok vagy túl repültek, vagy el nem érték. Ekkor Veneto is kezdett a' városra ágyuzni, és pedig olly foganatosan, hogy egy battéria a' városban elrontatott, és több házak a' rakéták miatt kárt vallottak.—Estve 6 órakor az Aust. hajók elindúltak, és a' Gibraltári öbölbe Jun. 7-dikén szerentsésen megérkeztek, csak Veneto maradt Rabat előtt, hol a' mint mondják, egy 6 ágyus Marokkói sóner-hajó áll.

GÖRÖG ORSZÁG.

A' Szmirnai Courrier Máj. 24-dikén két Végzést közöl, mellyeket a' Görög Országlószék Máj. 8-dikán adott-ki. Az első által azon hadi elzárás, melly Attika partjaira, Eubőa szigetére, és a' Voloi öbölre már ki volt hírdetve, most Demetrias, és Zagora partjaira is (a' Voloi öböltől éjszakfelé) egész a' Kissárosi fokig kiterjesztetik. A' második Végzés a' nyugoti Görög ország' parti elzáró líneáját Murtóig öszvehúzza, úgy hogy ezen helység a' lineán kivűl esik. A' neutrális hajóknak 20 napi időszakasz engedtetik, hogy az elzárt állapotban lévő tájékokról eltávozzanak, ha pedig ezt nem tselekszik, a' neutrális hajók elfoglaltatnak, és a' Görög tengeri itélőszék' eleibe állíttatnak. Azon neutrális hajók, mellyek az elzárt parthoz közelítnek, először el ne vétessenek, hanem tsak vissza igazittassanak; de ha másodszor is megmerik sérteni az elzárást, le kell tartóztatni, és a' tengeri törvényszék eleibe vinni. Mind a' két Végzést Státus Titoknok, Spiliadis N. írta-alá. (A' Praesid. nem hajlott az Angolnak azon kivánságára: hogy az elzárást oldja-fel, a' seregeit Attikából hívja-vissza, 's a' t.)

AMERIKA.

Kolumbia. — Sucre Grlis azt végezte, hogy a' Tarqui tsata mezőn, hol a' Peruiak a' f. e. Febr. 27-dikén a' Kolumbiaiak által megverettek, egy oszlop állittassék. Ezen oszlop eggyik oldalára' feljeleltetnek azon Regementek' nevei, mellyekből a' diadalmas hadi sereg állott; a' másik oldalán a' Generálisok, és Stábális Tisztek nevei lesznek; a' harmadik oldalára az elestek, és sebesek' neveit írják; a' negyediken pedig, éppen a' Peruiak' táborára néző oldalon illy írás lesz: „El Exercitu Peruano de ocho mil soldados invadia la tierra de sus Libertadores fue vencido por quatro mil bravos de Columbia 27. Febr. 1829." (azaz: A' 8000 emberből álló Perui ármáda a' megszabadítóinak földére bérohana, és 4000 Kolumbiai vitéz által meggyőzetteték Febr. 27-dikén 1829.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 6.

Pesten, Szombaton, Sz. Jakab Hava 18-dik napján 1829.

K e r t.

Szépen elrendelt a' Kertész' bölts keze mindent;
Fák' árnyéka kies, 's hűs nyugodalmat ajánl:
Illatozó füvek is vannak keveredve virággal.
Nézd az egész földet, mind tsupa kertre találsz!

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Nálunk most felette hév nyári napok járnak; tegnap délután 3 órakor a' hévmérő árnyékban 30 grádust mutatott Reaum. szerént, ma délben 31°.

Ő Ts. Kir. Felsége méltóztatott Tettes P a u l y Károly Urat a' N. M. Magyar Kir. Udvari Cancelláriánál volt Udv. Concipistát, jeles tehetségeinek, 's buzgó, és hasznos szolgálatának tekintetéből ugyan ott Udvari Titoknokká kegyelmesen kinevezni; — és Tek. H á v o r Lőrincz Urat, a' N. M. Magyar K. Udv. Cancelláriánál a' Registraturának Udvari Adjunctusát, hosszas hiv szolgálatában szerzett érdemeinek tekintetéből, egész fizetésének meghagyásával, kegyelmesen nyugodalomra botsátani.

A' N. M. Magyar K. Udv. Cancellária' végzéséből ugyanott még ezen hivatalbeli előléptetések történtek: 1-ször T. Szákuli H á z i Alajos Úr, eddig betsületbeli Concipista; 2-szor T. V i l e t z Jósef Úr, eddig Udv. hites Jegyző; és 3-szor T. B a r i c h Mihály Úr Conceptualis Practicáns, mind hárman Udvari Concipistákká neveztettek. — Továbbá T. M a t y a s o v s z k y Dániel Úr, eddig Practicáns, Udv. Registránssá; R a a p e r g e r György; C h m e l György; B e l n a y Lajos; és W a g n e r Simon Urak, eddig Practicánsok, Accessistákká tétettek.

AUSTRIA.

Bétsben Jun. 12-dikén rangjához illő fényes katonai pompával temettetett-el Nagy Mélt. Marquis S o m m a r i v a Hannibál Ő Exja, valós. Ts. K. Kamarás, és belső titkos Tanátsos, az Austriai Tsász. Vas-Korona Rendének, és Orosz Tsász. Sz. Nevszky Sándor Rendének Vitéze, az 5-dik számú Vasas Rgtnek Ezeredese és Tulajdonosa, Lovasság' Generálisa, Béts fő városnak hadi Kormányozója, 's a' t. ki életének 75-dik esztendejében Jul. 10-dikén szélütésben múla-ki a' világból.

)(

SZMIRNAI TUDÓSÍTÁSOK.

Az Angol Kir. Nagy-Követ a' Portánál, Gordon Róbert Úr, Revenge línea-hajón Jun. 6-dikán délután 2 órakor, és a' Franczia Kir. Nagy-Követ Guilleminot Grlis Breslau línea-hajón 24 órával későbben Szmirnához érkeztek. Mind a' két Követet a' kikötőhelyben álló hadi hajók mindnyájan köszöntötték. Rosamel Franczia Contra-Admirális (ki Rigny Úrnak távul-létében igazgatja a' Levantei Franczia hajós sereget), hasonlóképpen Trident línea-hajón Jun. 7-dikén oda érkezett. Sir Pulteney Malcolm még azon h. 3-dikán ment Vurlához Asia línea-hajón; ezen öbölben állanak még Oceán, Windsor-Castle, és Spartiate línea-hajók, több fregáták, és nehány apróbb hadi hajók; a' Francziák részéről Wellesley, és Revenge a' Szmirnai öbölben vannak. — Hasszán Basának, a' Szmirnai Helytartónak Kiája Bégje Jun. 7-dikén az illető línea-hajókra mene, és azokon a' Nagy-Követeket a' Helytartó' nevében megköszönté, ugyan ezt tevé az Admirálisoknál is, Asiai szokás szerént, gyümöltsökkel megrakott kosarakat adatván nekik. — Az nap az Angol Admirális, Tiszteinek egy része által kisértetvén, Hasszán Basát meglátogatá, ezt tevé más nap a' Franczia Admirális is. Mind a' két Admirálist a' Belgiumi Fő-Consul mutatta-bé a' Helytartónak. — Gróf Guilleminot Jun. 8-dikán a' Franczia, és Gordon Úr 9-dikén az Angol Kereskedők' udvarlását fogadták-el; ezen utólsóknak Gordon Úr azt igéré, hogy mihelyt Konstantinápolyba érkezik első gondja lesz azon keresetek lefizetését béhajtani, mellyeket az Angol kereskedők ama Görögök' portékáin, és jószágain követelnek, kik a' Görög zendűlés' kitörésekor elfutottak, és azoknak jószágait akkor a' Porta mint pártütő jobbágyokét elfoglalta. Ezen igéret igen kedves volt a' Kereskedőségnek, melly nagy summát követel; sőt a' más nemzetbeli kereskedőket is meg örvendeztette, kik hasonló esetben vannak, 's most reménységök van, ha nem egészen is, legalább egy részét megnyerhetni. — A' Nagy-Követek Jun. 10-dikén reggel elhagyák a' Szmirnai öblöt; Tenedósznál a' línea-hajókról fregátákra fognak szállani, 's azokon hajóznak a' Dardanellákon keresztűl Konstantinápolyba. (Ezen fő városból jött tudósítás szerént, Jun. 18-dikán érkeztek oda, és igen nagy megkülömböztetéssel fogadtattak.)

A' Görög országban lévő Angol Residens, Dawkins Úr, nehány napot Szmirnában töltött, és Gordon Urat Tenedószig kisérte, honnét hihetőleg Eginába visszatér.

A' Szmirnai Courrier Jun. 14-dikén illy czikkelyt közöl: „Minthogy a' Máj. 24-diki levelünkben kihirdettetett Görög Országlószéki két Végzés a' hadi elzárásra nézve (lásd előbbi levelünket) az Eginában

lévő Franczia Követségi Helytartó által hivatalos úton jutott hozzánk, ki azokat az itt lévő Lennep Belgiumi Fő Consul Úrnak küldötte volt, Gordon Úr attól tartván, ne hogy ez az Angol kereskedőket tévelygésbe vigye, kik nem tudják, miképpen tekinti az Angol Országlószék ezen tengeri elzárásokat, Lennep Úrra bízta, hogy az Angol kereskedőséggel a' következőt közölje:

„Minekutánna a' Görög Országlószék két Végzést tétetett közhirré, mellyek közűl eggyik az Attikai, Negropontei, és Volói tenger partok' elzárására nézve ezen elzárást a' Kissárosi öbölig kiterjeszti, a' másik pedig nyugoti Görög ország' partjainak elzárását érdekli; ennél fogva ezen város' kereskedőinek tudtokra adatik, hogy ezt az elzárást illy szempillantatban, midőn éppen Görög ország' megbékéltetése eránt az alkudozások folyamatban vannak, Nagy Britannia nem tsak meg nem isméri, hanem meghatározott eszközökhöz is fog nyúlni az itt lévő Angol Kir. flottának Fő Vezére, hogy a' Brittus alattvalók' szabad kereskedésének meggátolását ezen partokon eltávoztassa.

„Szükségtelen lenne azt hozzá tenni, hogy a' Kándiai kikötőhelyek' elzárásának feloldozása is ezen jelentésben foglaltatik, melly elzárásnak törvénytelensége elég világos, mióta a' szövetséges Hatalmasságok abban megeggyeztek, hogy semmi esetben Kándia a' jövendőbeli Görög Státushoz nem fog tartozni."

Franczia országnak, és Angliának minden Consulai, és Vice-Consulai az Ozmán birodalombeli kikötőhelyekben parantsolatot vettek, hogy minél hamarább lehet, illető hivatalbeli helyeikre visszatérjenek.

A' Szmirnai Courrier szerént a' Görög Nemzeti gyűlés bizonyosan Jul. 13-dikán Argószban elkezdődik, hová az Országlószék is az ülések ideje alatt által fogja tenni lakását. Azután pedig az Országlószék' lakása Napoli di Romániában leszen.

EGYHÁZI FEJEDELEMSÉG.

Jun. 15-dikén Romában egy Parantsolat hírdettetett-ki, mellynél fogva az előbbi Rendelések a' titkos Társaságok ellen megújittatnak. E' szerént minden, a' ki részt veszen az illy Társaságokban, azoknak végzéseiben, és végrehajtásában, Felségbántónak tekintetik, és halállal, valamint vagyonai' elfoglaltatásával büntettetik. Ugyan ezen büntetés éri azokat is, kik helyt adnak a' gyülésekre. Azok, kik eltitkolják, vagy akármi módon gyámolitják, halálokig gálya rabságra itéltetnek; azok pedig 5 esztendőre, kik az illy Társaságok' lételét tudják, 's bé nem mondják az illető Törvényhatóságoknak. Ezen rendelés mind a' világiaknak, mind a' Papoknak szóll, sőt az idegeneknek is, kik egy hónapot töltöttek a' Státusban. Egy különös Biztosság fog minden ide tartozó esetekről itéletet hozni, mellytől semmi feljebb-vitel meg nem engedtetik.

)(*

OROSZ BIRODALOM.

Ő Felsége a' Tsászár Albert Burkus Királyi Herczeget, Potsdamban Jun. 9-dikén költ napi parantsolatja által, a' Kis-Orosz országi Kürassier Regementtel megajándékozta, és megparantsolta, hogy ezen Rgt. ezután „Albert Burkus Hg. Kurassier" nevet viseljen.

Ő Felsége a' Tsászár Gróf Diebits Generál-Adjutánshoz, a' második ármáda' Vezéréhez illy levelet botsátott: „Vettem tudósítását, mellyben jelenti: hogy a' f. e. Jun. 11-dikén Kulevtsa falunál Sumla vidékén, a' Nagy-Vezér' hadi seregén olly győzedelmet nyert, mellynek következésében a' Török seregek' nagy része, számos pattantyusságának, egész tábor-helyének, butyorainak, és töltéseinek elvesztése után egészen elszélesztetett. Ezen tellyes, és fényes következésnek ditsősége, melly fegyvereinket megkoronázta, Kegyelmedet illeti, mint annak első és fő okát. El tudta Kegyelmed rejteni szándékát, és mozgásait az ellenség előtt, tudott elegendő bizodalmat belé önteni az ütközet elfogadására, és megtudta győzni azon iparkodásait, mellyeknél fogva az elhatározó ütközetet el akarta kerülni. — Midőn Kegyelmednek ezen jeles szolgálatjáért forró köszönetemet teszem, egyszer'smind Sz. György Rendének második karbeli Vitézévé nevezem, mellynek czímereit ezennel küldöm. Ezen ditsőség' emlékezetének fentartására, mellyet seregeink ebben a' nevezetes ütközetben a' Kegyelmed' vezérlése alatt szerzettek, megengedem Kegyelmednek, hogy az ezen alkalmatossággal nyert ágyuk közűl hatot válasszon-ki, mellyeket Kegyelmednek ajándékozok. — Kegyelmedre bízom, hogy hadi társainak, és minden seregeknek, mellyek ezen ütközetben rettenhetetlenségöknek, és hűségöknek új bizonyságát adták, köszönetemet jelentse-ki, és maradok mindég jóakarója, (Aláírás) Miklós. Költ Varsóban, Jun. 21-dikén 1829."

Ő Felsége a' Tsászár Báró Toll Grlist, a' második ármáda' Generálstabjának Fejét ugyan az nap Orosz birodalombeli Grófságra emelte.

A' Tiflisi Ujság Jun. 4-dikén jelenti: hogy az nap délután 6 órakor Chosrev-Mirza Persa K. Hg. onnét Sz. Pétervárába elindúlt Vele mennek a' Persiából jött tiszteletbeli Kisérők, és Báró Rennenkampf General-Major. — Eriváni Gróf Paskevits Fő-Vezér Máj. 31-dikén az Akhalkalaki várától nem messze fekvő táborba megérkezett.

NAGY BRITANNIA.

A' Király Jun. 24-dikén a' nagy petsét alatt egy Pátenst adott-ki, mellyben Melville Vice-Gróf, Cockburn Vice-Admirális, Hotham Vice-Admirális, Clerk Baronet, és Stewart Úr Ő Felsége által Biztosoknak neveztettek a' Nagy-Admirálisi hivatal' viselésére; ezen hivatalt eddig Clarencei Kir. Hg. viselte, de tavaly róla lemondott. — Lord Strangford,

ki a' múlt esztendőben rendkivűl való követséggel Portugallia' ügyében Braziliába ment vala, Jun. 29-dikén Portsmouthba vissza-érkezett. — Stratford-Canning Úr (Konstantinápolyban volt Követ) familiájával eggyütt hasonlóképpen az nap Londonba megérkezett; más nap, Jun. 30-dikán Aberdeen Gróffal dolgozott, és azután conferentiát tartott a' tengeri Ministerrel. — Jul 1-ső napján Lord Strangford tartott Wellington Herczeggel beszélgetést; Jul. 2-dikán a' Burkus, és Nápolyi Követek, nem külömben Marquis Barbacena Aberdeen Gróffal értekeztek.

Lonach Angol hajó, melly éppen Indiából visszajövőben volt, Jun. 13-dikán a' Sz. György, és Terceira között lévő szoros tengeren egy Portugalliai fregáta által üldözőbe vétetett; és látván a' kereskedő hajó, hogy ágyúznak reá, megállott. A' fregátáról több fegyveres emberek menének a' hajóra, és erővel kénszeríték, hogy a' fregátát kövesse. A' Kapitány' kérdéseire, hogy talán Anglia, és Portugallia között háború ütött-ki, tsak azt felelték, hogy ezt Dom Miguel tengeri Fő Tisztje parantsolta, ki Angra városát (Terceirán) elzárva tartja. Tsak más estve, minekutánna 26—28 óráig mint gy fogságban tartották, botsátották szabadon a' hajót, és embereit.

Jul. 2-dikán költ Londoni Ujságok szerént Hylton-Joliffe gőzhajó, az, mellyen Hanchet Kapitány Angliából elindúlt, (hogy Török szolgálatba álljon) Május 30-dikán Konstantinápolyba érkezett.

A' Londoni Courier is kihírdette a' Görög Országlószék által kiadatott új Végzéseket a' tengeri elzárásokra nézve; de azon megjegyzést teszi hozzá, hogy a' Mart. 22-diki Eggyezés szerént a' Görögök tartoznának minden ellenségeskedéssel felhagyni Terceiráról érkezett legújabb tudósítások szerént Dom Miguel hajói ottan több Angol hajókat elfogtak, mellyek Angrába igyekeztek, és terheiknek egy részét a' szárazra kirakták, 's a' Kapitányoknak, 's hajós legényeknek némelly jószágait erőszakkal elvették. Ezt tselekedték egy Amerikai, 's egy Franczia briggel is.

A' Temse vize alatt készűlő utnak részes társai Jun. 30-dikán gyülést tartottak, 's a' munka folytatására megkivántató eszközről tanátskoztak. Itten Vignoles Ingenieurnek új plánuma terjesztetett-elő, ki a' többek közt azt igéri, hogy a' munkát oltsóbban elvégzi, mint Brunel, és hogy a' részes társaknak nagyobb bátorságok legyen, azt igéri, hogy a' munkára 5000 font Sterlinget ád. Azt javallották, hogy ezen plánum tanátskozásba vétessék. De több részes társak ellene voltak, mivel felette igazságtalan dolog volna Brunel Urat belőle kizárni, ki eddig olly sok áldozatot tett. E' helyett inkább azt tanátsolták, hogy az Országlószéket meg kell kérni, hogy ezen munkát úgy tekintse, mint egy felette hasznos nemzeti emlék-jelt, és ennek elvégzésére ele-

gendő summát adjon. De ezen javallat a' voksok' többsége által félrevettetett, és az első tanátslás elfogadtatott.

AMERIKA.

Brazilia. — A' Braziliai Congressus a' Tsászárnak megnyitó Beszédére adott válaszban nagy örömét jelenti, hogy Brazilia fel van mentve azon bajtól, mellyet a' Portugalliai seregek' oda érkezése a' birodalomnak szerzett volna. Midőn ezen válasz-felírásról folyna a' tanátskozás a' Deputátusok Házában, heves vitatásokra került a' dolog a' Tsászár' beszédének némelly pontjaira nézve; kiváltképpen Vasconcellos Követ az Apr. 5-diki ülésben a' Ministereknek szemre hányásokat tett az eránt hogy minden szükség nélkül, és a' Braziliai nép' kivánsága ellen, magokat Portugallia' ügyébe avatták. — „A' Tsászár' beszéde, így szólla Vasconcellos, azt hirdeté nekünk, hogy már elenyészett az eggyik ok, mellyért ezen rendkivül való gyűlés öszvehivattatott; vagy is más szóval: hogy a' Portugalliából kibujdosott idegen seregek nem fognak ide jőni; és mégis azon Biztosság, mellyre a' válasz' készítése volt bízva, erről még említést sem tett munkájában. Hát ezen környülállás olly tsekély betsű, hogy feleletre sem méltó? Uraim! Ezen környülállás, vélekedésem szerént igen szerentsés Braziliára nézve. — A' köz vélemény az, hogy Ministereink Portugallia ügyébe akarták magokat avatni, melly ország Braziliával sem eggyességben, sem szövetségben nintsen, sem soha összeköttetésben nem lesz. A' Braziliai Képviselők, (Diplomatikusok a' külföldön) D. Miguel' magaviselete ellen protestáltak, midőn ő a' Constitutiót tselekedettel eltörölvén, a' fő hatalomra jutott; a' Braziliai Képviselők írtóztató sok Braziliai pénzt elpazéroltak Porto' segítségére, midőn ott a' támadás elintéztetett, és a' Portugalliai kibujdosóknak eleséget, 's hadi szereket adtak; a' Braziliai Képviselők seregeket, és hajókat küldöttek Dom Miguel ellen a' Portugalliai szigetekre; rövideden, a' Braziliai Képviselők úgy bántak, hogy az ők magok viseletét még azok is, kik a' népek' törvényében kevessé jártasok, úgy tekintik, mint ellenségeskedést, mint háború-gerjesztést. És mit tselekedett a' Ministerium? Kiki tudja. Az egész nemzet olly vélekedésben van, hogy a' Ministerek látván a' mi idegenkedésünket a' háborútól, mellékesleg ingerlik az ellenséget, és Portugalliát a' megtámadásra késztetik. És mi lesz ennek vége? Nem folyt-e még elég Braziliai vér? Hát a' Braziliai pénz olly tsekély betsű? Brazilia' nevére és betsületére még nagyobb motskot akarnak sütni a' Portugalliával köttetendő békeség által, mint az Argentini (Buenos-Ayresi) békeség által már megesett? Szomorú vakoskodás! Ministereink' ügyetlensége miatt egy tartomány elveszett, hogy békeséget vásároljunk egy erőtlen Országlószéktől, melly olly rosz állapotban vagyon, hogy egy névtelen, vagyontalan, betsületlen fiatal ember (Lavalle Grlis) Előljáróját (Dorregót) megölte. Hány

tartományt akarnak Dom Miguelnek általengedni ezen új hadi Speculatio által?, 's a' t. — Más nap, Apr. 6. a' belső dolgok' Ministere, Pereira Úr, (a' külső Minister távullétében) így felele: „Vasconcellos Deputátus Úr olly meghatározott módon jelenté, hogy a' Felséges Tsászár' Ministerei Portugallia' ügyébe avatták volna magokat, ezt tévén hozzá: ők háborút akarnak ezen országgal, és azt Brazilia ellen felingerlik; Vasconcellos Úr, mondom, olly bizonyosnak állította ezen dolgot, hogy én kéntelen vagyok ezen vélemény' eloszlatására szóhoz fogni; mert ha felelet nélkül hagyom, hallgatásom annak bizonyságául szolgálna, hogy mind igaz, a' mit mondott. — Mit tettek Ministereink? ezt kérdé a' Követ Úr; kiki tudja! Én részemről azt kérdem Vasconcellos Úrtól, mitsoda tételekre, vagy Oklevelekre támaszkodik, hogy a' Ministerek ellen illy kemény vádakat szórjon? Ő bizonyára eggyet sem hozhat elő; de a' Ministerek tételek, és Oklevelek által megtudják mutatni, ha törvényes módon kivántatik, hogy ők nem tsak Portugallia' ügyébe magokat avatni nem akarták, hanem meghatározott módon kárhoztatták mind azon lépéseket, mellyeket a' Braziliai Képviselők erre nézve tettek. És a' Deputátus Úr mégis számadásra kivánná húzatni a' Ministereket azon lépésekért, mellyeket az Európában lévő Ágenseink tettek, kik e' végre tőlünk semmi útasítást nem vettek. Hibások-e a' Ministerek, ha a' helyben nem hagyó írás a' nagy távulság miatt jókor Londonba nem ért? Már egy Braziliai Követ (Itabayana Úr) ezen Portugalliai dolgokban való maga viselete miatt hivatalából letétetett. Ha tehát a' Ministerek így viselték magokat, hogyan lehet őket vádolni, hogy Portugallia' ügyébe avatták magokat? A' mi a' háborúra való kedvet illeti Portugallia ellen, az egész nemzeti gyűlés színe előtt nyilván azt mondom, hogy a' Ministerek soha sem fogják a' háborút ohajtani, és Vasconcellos Úr soha sem képes tselekedet, vagy Oklevél által helytelen vádját bébizonyítani."

Buenos-Ayres. — A' Globe Jun. 24-dikén írja, hogy Buenos-Ayresből Apr. 26-dikáig terjedő tudósítások érkeztek, mellyekből meglehet látni, mennyire harapodzott a' polgári háború Dorrego megölettése miatt. A' Praesidens és Fő-Vezér minden seregeivel Santa Fé ellen indúlt, midőn Buenos-Ayres városát a' földnépe, és a' Montenerosok Don Rosas alatt fenyegették. Ezek már közelítettek a' városhoz. Lavalle visszahivattatott, és sebes menetele után jókor megérkezett a' város oltalmára. Az alatt a' Santa Féi seregek nyomában voltak, Lopez Kormányozó alatt. Négy izben történt apró tsatázás, míg Apr. 26-dikán nagy ütközet volt Buenos-Ayrestől 12 órányira. Itt Lavalle kétségbeesett módon viaskodott, és jobb szárnya győzött is, de bal szárnya, és közepe tellyesen megverettetett, lovasságának nagy részét elveszté. Erre a' megmaradt seregek Buenos-Ayresbe visszavonúlának, és még tsak 3 órányira voltak ezen várostól, mi-

dőn a' posta-hajó elindúlt. — Egy levélíró Apr. 30-dikán estve így ír: „Most bizonyosan tudjuk, hogy az eggyezés végett alkudozások kezdődtek az Unitariusok, és Föderálisták között (Buenos-Ayresiek, és Santa-Feiek) melly hihetőképpen az írtóztató polgári háborúnak véget vett." — Egy másik magános levél Apr. 14-dikéről a' többek között keservesen panaszolkodik a' Buenos-Ayresben lévő két Német Országlószéki Consul ellen, hogy midőn a' más nemzetek' Consulai ezen zavaros időben helyt állották az illető kereskedők, és vagyonaik' oltalmazására, ezen Német Consulok gyáván egy hajóra futottak, 's az oltalmat ohajtó Német Kereskedők' vagyona védelem nélkül maradt. Többen közűlök a' Belgiumi Consul' védelmére bízták magokat. Különben a' lakosok' nagy része fegyverben állott. — Buenos Ayresből Máj. 2-dikán indúlt tudósítás szerént, a' Franczia Fő Consul, Mandeville Úr, minden órán Iris hajóra akart ülni. A' város környékében folyvást tartanak a' tsatázások, és az Országlószék hadi tudósításokat kezdett kiadni. Brown Admirális, és Martin Grlis az országlás' kormányát kezeikben tartották, és kihírdették, hogy minden idegen tartozik hadi szolgálatba állani. Lavalle Moron mellett volt táborban; minden lovasságát elvesztette, 's mégis tsupán győzedelmekről teszen tudósítást.

Mexikó. — Vera Cruzból Apr. 21dikén írják: hogy Mexikóban azon h. 15-dikén a' Deputátusok Házában az végeztetett, hogy 100 személyt, és nehány régi Spanyolokat ki kell venni a' törvény' keménysége alól. A' kiköltözésre rendelt idő is egy hónappal későbbre tétetett. — Mióta Guerrero Praesidens lett, a' dolgok jobban folynak; azonban a' kereskedésről semmi jót sem lehet mondani.

Jamaikai tudósítás szerént a' Perui Kormányszék nem hagyta helybe a' Kolumbiával kötött békeséget.

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

7.) „Világosítás, Ásiában a' Kaukaszus hegyén lakozó Avarok' és Kunságiak' nyelvének Magyartalansága eránt; a' Kaukaszusi népek' rövid általnézésével. — Írta Jerney János. Szegeden Grün Orbán' Örököseinél. 1829." (kis 8-ad rét, 30 lap; tsinos boritékba kötve.)

Ajánlva van ezen munkátska „Tekéntetes Nemes Nemzetes és Vitézlő Váradi Török Gábor Úrnak, T. Arad Vgye' Al-Jegyzőjének, a' szép Tudományok' kedvellőjének, lelkes MagyarHazafinak;" 's a' mostani környűlállásokhoz képest nagy figyelmet érdemel. — Klaproth többféle irásaiból, Adelungból, 's egyéb tudósításokból, nevezetesen néhai Orlay János Úr' némelly leveleiből azt igyekszik megmutatni a' Szerző, hogy a' Kaukazus vidékén lakozó Nemzetek közt nem találhatni valóságos Magyar ajaku atyafiakra; a' többek közt meghazutolja Jaksics hirlelését, ki Asiai útazásából 1820-dikban tért vala vissza, mintha ő Irrédi nevű független Fejedelemmel ottan magyarúl beszélt volna. — Várjuk-el Besse Úr' nyomozásait.

(Hasznos Mulatságok Nro 6. Hírdetés 1 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 7.

Pesten, Szerdán, Sz. Jakab Hava 22-dik napján 1829.

Aratás.

Gyors arató fogván a' búza-kalászokat öszve,
Markonként sebesen vágja-le görbe vasa;
Kévéket kötöz, és rakogat szép sorba' kalongyát. —
Pál nem arat, mert ő vetni felejte buzát.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Tegnap Ts. Ns. Pest Vgye elveszté érdemekkel tellyes 1-ső Al-Ispányát Nagys. Bárczay Pál Kir. Tanátsos Urat, ki jószágában Gombán hirtelen kimult a' világból.

Ő Ts. K. Felsége T. Kuhn János Urat, a' Magyar-Erdélyi Udvari Számvevő Hivatalnál volt Szám-Tanátsost, ugyanott Udvari Al-Számvevőnek nevezni méltóztatott.

A' N. M. Magyar Királyi Udvari Cancellária Gärber Rajmund Urat, eddig volt Accessistát és hites Udvari Jegyzőt, valóságos Udvari Cancellistává méltóztatott kinevezni.

Nagy-Károly, Jul. 10-dikén. — Méltóságos ifjabb L. B. Vécsei Miklós Ts. K. Kamarás és Administrátor Úr Ő Nagysága folyó hónap' 7-dikén fényes és nagyszámú fő 's köz rendű Nemesek jelenlétében nyitá meg Ns. Szathmár Vármegye tiszti Szék újitását, 's azt harmad nap alatt a' legjobb kimenetellel 's a' többség' tellyes megelégedésével végezte. Első Al-Ispány K. Dobronyi I'saak Sámuel K. Tanátsos Úr, hosszasan és valóban ditséretesen viselt hivataláról érzékeny, 's a' sokaságot sírásra indító beszéde által lemondván; — a' hat Candidátusok közűl Geőtz Ferencz eddig vólt érdemes másod Al-Ispány Ur, 1195 voks által Első Al-Ispánynak elválasztatott; helyette pedig a' sokaságnak egy szívvel és szájjal lett felkiáltása után Csomay Pál eddig volt Fő-Adószedő Úr tétetett. A' több hivatalok így következnek: Szolga-Bírák lettek, Kraszna közön: Fő, Uray Bálint; 1-ső Al, Szuhányi Ferencz; 2-dik Al, Szerdahelyi Pál. — N. Bányai Járásban: Fő, Eötvös Mihály; 1-ső Al, Szirmay György; 2-dik Al, Darvay Ferencz. — Szamosközön: Fő, I'saak Lajos; 1-ső Al, Becsky Károly; 2-dik Al, Madarassy Pál. — Nyíri Járásban: Fő, Kende Sigmond; 1-ső Al, Újhelyi Károly; 2-dik Al, Becsky Jó'sef. — Ord. Esküttek: Galgóczi István, Uray Károly, Szaplonczay Pál, Draskólczy István, Sepsi Gedeon, Oláh Mihály, Szeőke Károly, Jármi Mihály, Domahidy Károly, Zimán Ferencz,

Sulyok Dániel, Szabó Pál. — Hadi Főadószedő Tólnay Imre; Házi Főadószedő Domahidy Antal; Számvevő Domahidy Pál. — Fő-Fiscalisok: Nagy Károly, Kulin János; Al-Fisc. Kalós Károly, Vetéssy Sámuel. — Part. Perceptorok: Uray Ambrús, Gabányi Károly, Vályi Lajos, Ormós Miklós. — Bátorsági Biztosok: Borós Dániel és Csahólczy István. — Adóhajtó Biztosok: Szintay Gáspár, Radványi Sigmond, Vankay Jósef, Tóth Mihály, Jeney Péter, Farkas László, Kotha Péter, Horváth János. — Stabalis Commisar. Mólnár Jósef. Ú.-Inspector: Péchy Jósef. — Fő-Jegyző: Kovács Sándor, Első Al, Kölcsey Ferencz, 2-dik Al, Szögyény Sándor, betsületbeli első Al, Mátay Antal. — Levéltárnok: Lenchés István. Várnagy: László Jósef. — Ezen Restauratio alatt mind a' Méltóságos köz szeretetű Administrator Úr, mint Méltóságos Gróf Károlyi György Úr díszes táblákat adtak.

Zemplén Vármegyéből, Jul. 4. — Tekint. Szirmay József Második Vice-Ispányunk három esztendő óta viselt hivataláról önként lemondván, Administrátorunk Méltós. Fő-Ispány és Septemvir Szilassy József Úr Ő Nagys. a' kiüresedett székbe a' régi születésével, és sok érdemekkel tündöklő Tekint. Sóvári Soos Pál Urat ültette bé, mellyhez képest az új Vice-Ispány Úr a' ma tartott Gyülésben hivatalára fel is esküdött.

Ugyan onnan írják, hogy Julius elsőjén 19 minutumkor estveli 9 órára a' földrengést ott is tapasztalták két egymást hirtelen követő mozgásban. Már vannak híreink, hogy ugyan azt tapasztalák a' Szathmár, Szabolcs, Abauj, Sáros, Ungvár és Mármaros Vármegyebeliek is, hol, nevezetesen Huszton olly erős volt, hogy némelly házfalak megrepedeztek, 's a' kémények leomlottak; különben a' mennyire tudnunk eddig lehet, sehol nagyobb kár nem esett.

AUSTRIA.

A' Ts. K. ármádánál illy változások történtek: Báró Geramb Leopold, General-Major és Brigadéros, a' 4-dik számu Hessen-Homburg megüresült Regementjének Tulajdonosa lett. — Nennel Leopold, General-Major és Brigadéros, Legnagói Várnagynak tétetett. — Előmozdíttattak, General-Majorokká ezen Obesterek: Milanes Farkas, és Bonomo Jósef az Ingenieur testből, ugyanott; Báró Rath Jósef, a' 37-dik számu Máriássy gyalog Regementjéből, mint Brigadéros Páduába. — Obesterek lettek ezen Oberst-Lieutenantok: Appel Keresztely, Ő Felségének a' Tsászárnak Fő Hadi Segéde, megmaradt hivatalbeli helyén; Hesz Henrik, a' 33-dik számu Bakonyi gyalog Rgtjéből, a' 2-dik számu Sándor Tsászár gy. Rgtjébe; Gróf Lamberg Ferencz, a' 7-dik számu Nostitz Lovag Rgtjéből, a' 2-dik számu Schwarzenberg Uhl. Regementbe; Hg. Lichtenstein Károly, a' 6-dik számu Wallmoden Kür. Rgtből a' 7-dik sz. Nostitz Lovag Rgtbe. 's a' t.

OROSZ BIRODALOM.

Tultsini tudósítások szerént Ő Felsége az Orosz Tsászár Jul. 1-ső napján oda érkezett, és 4-dikben innét ismét elútazott Sz. Pétervára felé.

MOLDOVA és OLÁH ORSZÁG.

Bukurestben Jun. 29-dikén egy Kormányszéki Rendelés tétetett közönségessé, mellynél fogva Minciaky Státus-Tanátsos' elölülése alatt egy Biztosság állíttatik-fel négy Moldovai, és négy Oláh Bójérból, olly megjegyzéssel, hogy a' tagoknak felét maga a' Praesidens, a' másik felét pedig az illető Vajdaságok' Divánjai választják. Ennek kötelessége leszen tsak a' belső Kormányszéki dolgok' rendbeszedése, és ebből egy javallat készítése, melly azután a' két Diván' vizsgálása alá terjesztetik. Ennél fogva a' Praesidens Sturdza Mihály Vornik Urat nevezi eggyik tagnak a' maga részéről, a' többit későbben fogja kinevezni. Egyszer'smind, mivel a' Moldovai írományok' fordítására olly Moldovai Tisztviselőre is van szükség, ki Francziául tudjon, a' Divánnak e' végre Assaki Agát ajánlja (a' kihirdetett Moldovai Méhnek Redactorát), ha házi dolgai választását megengedik. Továbbá sürgeti, hogy a' Divánok tüstént fogjanak a' tagok' választásához, kik a' magok' költségén fognak Bukurestbe menni, 's ott dolgozni. Különösen szükséges, hogy az Akermáni Tractátus mivoltát jól tudják.

Továbbá egy Hirdetés adatott-ki Bukurestben egy Pandur-sereg összevealkotásáról Nagy-Oláh országban. Ezen Pandur-sereg a' Duna' bal partján készített sánczoknak, és Oláh országnak az ellenség' béütése ellen való védelmezésére fog szolgálni; melly sereg 4 batalionból fog állani, vagy is eggyütt 1792 emberből. A' Pandurok, kik ezen szolgálatba lépnek, adót nem fizetnek. A' Pandurok közül választatnak a' Tisztek is. Zsóldjaik a' Vajdaság' jövedelmeiből fog kitelni, valamint a' Báró Geismar által Kis-Oláh országban öszveszedett Panduroké. Élelmet és tartást az Országlószék ád; úgy fegyvert, 's töltést is. — Még egy másik Rendelés szerént a' Pandurok' serege mellé fog járulni egy kompánia is, munkás emberekből, úgymint: kerékgyártókból, átsokból, hajósokból, kádárokból, 's a' t. álló, hasonló kedvezések alatt.

PORTUGALLIA.

Terceirának új Kormányozója, Gróf Villaflor (ki Havreból a' Dom Miguel' elzáró hajós seregének minden vígyázata mellett is Jun. 22-dikén Angrába bétsúszott) Jun. 23-dikán II. Dona Mária leghívebb Királyné' nevében az őrző sereghez egy napi Parantsolatot, és a' sziget' lakosihoz egy Proclamátiót intézett; mellyben nem tsak a' seregeket biztatja a' sziget' védelmezésére, és a' hazának egész megszabadítására való viaskodásra; hanem az Azori szigeteknek minden lakosait szinte bizonyosokká teszi, hogy őket az „Usurpatio' járma alól" mentől hamarábbi kiveszi, és a' tör-

vényes Királynét a' thrónusra helyhezteti.

Lizabónából, Jun. 24-dikén. — Don Sebastian brigget, melly az utólsó expeditió elindúlása után a' szélvész által szenvedett sérelmek miatt tsak hamar ismét visszatért a' Lizabónai kikötőhelybe, most a' tengeri fegyveres házban szorgalmatosan fóltozgatják; Dom Miguel kétszer volt e' miatt a' nevezett fegyverházban, és azt tartják, hogy 2 nap alatt ismét elindúlhat a' tengerre.

FRANCZIA ORSZÁG.

Toulonból Jun. 30-dikán írják, hogy Conquerant línea-hajó' matrózai, kik 1823-diktól fogva szolgálnaka'tengeren, felzendültek, hogy elbotsáttatásokat kitsikarják. 300—350 matróz mene a' Praefectus háza' eleibe, kik látván, hogy kérésök meg nem hallgattatik, erőszakkal a' városból kiindúlának. De észrevévén, hogy fegyveres seregek eredtek utánnok, nagyobb része a' Tisztek' javaslásának engedett, és kötelességére visszatért.

Ugyan onnét Jun. 29-dikén írják, hogy azon hajók, mellyek onnét kiindúltak vala az Algiri rablók' űzésére, a' nélkűl hogy eggyet is láttak volna, ismét visszatértek. Azon hajós seregetske, melly Algir ágyuztatására van rendelve, mentől hamarább kész lesz a' kiindúlásra. Bretonniére Kapitány, ezen expeditiónak vezére a' napokban ide fog érkezni, és Provence línea-hajóra ülni. Rigny Admirálist, Toulonnak tengeri Praefectusát, hasonlóképpen ide várják.

Latreyte Kapitány emberei, és a' Beduinok Algir partjain Jun. 17-dikén öszveverekedtek, a' mi így esett: A' Kapitány Iphigenia és Duchesse de Berry fregáták által űzőbe vétete egy Algiri Feluk-hajót, de szél nem léte miatt ezek közel nem juthatának a' parthoz. Az Algiri hajó egy falu mellett, Algirtól keletfelé mintegy 12 órányira, porondra veté magát. Latreyte Úr három tsónakot felfegyverkeztete, és azokat Chieusse hajós Hadnagy vezérlése alatt elküldé a' Korzár' felégetésére. Egymásra lövöldözni kezdének; az Algiriak elhagyák hajójokat, és elfutának. Ezen pillantatban egy erős habtorlás eggyik Franczia tsónakot a' partra veté; minthogy ezt a' Beduinok keményen megtámadák, a' többi tsónakokról is az emberek a' partra kiszállának, a' tsónakok a' porondon maradván; ezek 500 Beduinnál többet megszalasztának, kik közűl 60 elesett, részint bajonétokkal agyon szúrva, részint a' többi tsónakok' lövöldözési által a' földre terítve. Iparkodtak ugyan a' Francziák a' porondon megfeneklett tsónakokat a' vízre tsúsztatni, de lehetetlen volt. Ekkor Chieusse Úr látván, hogy egy számos lovag-tsapat ugrat-elő, útját elvágni igyekezvén, int a' magáéinak a' visszavonúlásra, kikkel ő Iphigeniai tsonakjaira úszás által eljut, és a' lovasságnak, gyalogságnak, 's a' szomszéd faluknak háromszoros tüzelése közben kéntelen eltávozni, a' többi tsónakokat a' porondon hagyván, és 25 embert, kiket a' Beduinok felkonczoltak.

A' Marszelyi Tengeri Praefectus Jun. 30-dikán a' kereskedőségnek tudtára adta, hogy Couronne fok mellett (Franczia ország' partjainál) láttak egy Algiri korzárt; ennél fogva egy 20 ágyus korvet kiindúlt, hogy a' Lyoni öbölben szállongjon.

A' Deputátusok Házában Jun. utólsó napjaiban folyvást a' hadi Ministerium' országos költségeiről tanátskoztak. Junius 30-dikán erről a' tengeri Ministeriuméra mentek által, midőn a' tengeri Minister bő beszédben azon szemrevetés ellen, hogy igen sok hajó van a' tengeren, előadá a' tengeri dolgok' mivoltát, és a' lehetséges kiméllést, hogy t. i. erre nézve semmit haszontalanra, és felesleg ki nem adtak. A' többek közt a' Franczia tengeri hatalomról illy pontos czikkelyeket terjeszte-elő: 1789-dikben 51 hajónk volt a' tengeren; 1791-ben 58, mellyek közt 7 línea-hajó, és 21 fregáta; ezeken kivűl készületlen a' kikötőhelyekben állott 15 líneahajó, 8 fregáta, és 9 kissebb hajó; 40 esztendő előtt tengeri erőnk esztendőnként 64 milliom frankba került, most tsak 63 1/5 milliom frankba. Az Angol flottában a' f. e. Apr. 1-ső napján volt 504 hajó, mellyek közt 171 felkészűlve, és ezek közt 15 línea-hajó 's 23 fregáta; midőn Franczia országnak a' Budgetben (az országos költségek' élőfelvetésében) feljegyzett 128 hajó között tsak 1 línea-hajója, és 14 fregátája van. Ezen kivűl Anglia 338 gőzhajóval, és a' Kelet-Indiai társasághoz tartozó sok más hajókkal bír. Betsületének fentartására nints külömben Franczia országnak szüksége 600 hajóra; aztan Fr. ország nem kirekesztő tengeri Hatalmasság, de kereskedését oltalmazni tartozik. Ezen 128 hajó így van felosztva: 14 vagyon Levántén, 4 a' Levánté, és Toulon közt a' levelezésre szolgál, 4 ezen Státiónak eleséget hord; 11 a' közösűlést tartja fen Toulon, és az Adriai tenger' partjai között, ú. m. Egyiptom, Olasz, Spanyol országok, Tunis, Algir, Szárdinia, Korzika között; 2 Bóna mellett kalarist halász; 6 az Atlas' Afrikai partjainál a' rabszolga-kereskedés ellen; 3 Új-Fundlandnál; 6 az Antillákon; 2 az ezen Státio, és Franczia ország között fentartja a' közösűlést; 3 Kuba, és Mexikó mellett; 2 ezen állást Haytival öszveköti; 2 Kajennába; 5 Braziliánál, 's a' t. Igy lévén elosztva a' hajók, megtetszik, hogy semmi sints felesleg, sőt hogy némelly állások igen gyengék. A' jövő eszt. Jan. 1-ső napján 21 línea-hajóval kevesebbünk lesz, de 21 fregátával többünk, mint 1814-dikben, t. i. 52 línea-hajónk, és 63 fregátánk. Ezután megmutatá a' Minister, hogy a' hitelezés 1 milliommal kissebb, mint 1820-ikban. De a' tengeri katonákat meg kellett volna szaporítani. A' f. e. Apr. 1-ső napján tsak 931 Tisztunk volt; most a' nevendékeken kivűl 1001 vagyon, pedig 1676 Tisztre volna szükségünk. Nekünk most 33 Admirálisunk, sa't. vagyon, és 42 esztendő előtt illyen 64 volt; nekünk 98 línea-hajós Kapitányunk van, Angliának 800. — Labbey de Pompieres Úr a' tengeri

Tisztek' fizetéseiből levonatni kivánt, valamint több vezéri tisztségeket is eltöröltetni. — Jul. 1-sö napján az erről való vitatások' folytában Leyval Úr azon panaszolkodott, hogy a' Fr. tengeri erő annyira megfogyott, holott azon kellene lenni, hogy Angliával meglehessen mérkezni. Dupin Károly Úr elsőbben megigazítván a' tudósító Biztosnak, és a' Ministernek némelly mondásait az Angolok' külföldi kereskedéséről, és tengeri erejéről, az Országlószéknek ajánlá azon tengeri Tiszteket, kik a' mult eszt olly kegyetlenül, és ok nélkül elbotsáttattak, mondván azt is, hogy sokkal nagyobb gondot kellene fordítani a' tengeri erő gyarapítására. Ha abban maradnak, hogy a' védelmezésre tsak bizonyos számu fregátákat tartsanak, akkor mentől hamarább Franczia ország nem tsak Anglia, hanem az eggyesült Státusok, és az Orosz Birodalmon alá esik, mellynek már 30 línea-hajója vagyon. Továbbá sok javításokat tanátsola, és Anglia példáját ajánlá, melly 1805-ben szoros vizsgálatot tartatott ezen dologban, ez egy Biztosságnak 31 hónapig adott munkát; 's ezen tsudára méltó munkából kerültek ki aztán lassanként annyi javitások. Agier Úr azt kivánà, hogy a' tengeri dolgok' költsége szorosabb határok közé ne szorittassék, minthogy a' Londoni Protokollum szerént még nem tudhatni, melly könnyen megújulhat Görög országban a' háboru. Constant Benjamin Úr felette sok vádakkal illeté Angliát, hogy olly sok Státusok vallottak kárt az ő igazságtalansága miatt. Továbbá a' gyarmatokon lévő rabszolgák' rosz állapotjáról szólla; illetlen dolog, hogy a' gyűlés elejébe nem terjesztenek ezek eránt egy törvényt; „vagy talán a' nyilvánságtól (publicitas) félnek?" A' nyilvánság, Uraim, gátolja a' gonosz tételt, de azt nem szüli (felette igaz!). A' nyilvánságnak köszönhetjük, hogy elég későn némelly kezességeket nyertünk, 1827-ben 10 napi (Novemb.) nyilvánság világositotta-fel Franczia országot. — Jul. 2-dikán is erről folyt a' tanátskozás, hol a' többek közt Viennet Úr azt mondá, hogy a' Franciáknak több Admirálisok van, mint línea-hajójok, kik közül sokan 37 esztendő óta a' tengert sem látták. — Jul. 3-dikán a' Deputátusok' Háza elvégzé a' tengeri Ministerium' költségeiről a' vitatásokat, és a' Finánez-Ministeriuméhoz fogott.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápoly, Jun. 25-dikén. —A' Nagy-Követek, Gordon Robert Úr Blonde fregátán, és Gróf Guilleminot Grlis Armide fregátán Jun. 18-dikán délután az ide való kikötőhelybe megérkeztek. A' Porta az ő kérésőkre a'm nap 700 000 piaszteren vett gőzhajót a' Dardanellák' kapujáig eleikbe küldötte, hogy ha az éjszaki szél gátolná a' szoros tengeren való hajózást, mind a' két hajót felváltva maga után húzza; de a' szél nagyobb részint kedvező volt, és tsak a' fő város' szomszédságában vala szükség a' segedelemre; még két korvet, és két brigg, mellyeken

a' tselédek, és a' Követek' portékái voltak, tsak hamar azután ide érkeztek. — Jun. 19-dikén reggel a Nagy Követek kiszállának, nagy pompával előre menvén a' Mihmandárok (Kalauz-Biztosok) és a' gárdáktól, 's tselédektől körűlvéve, számtalan nézők' jelenlétében. A' Nagy-Követek tüstént első Tolmátsaik által a' Portának tudtára adaták megérkezésőket, és a' Nagy-Úr parantsolatjából igen gazdag ajándékokat kapának. Minthogy így a' Diplomatiai közösűlés a' Portával egészen helyreállott, az Angol és Franczia nemzetbeliek ismét az illető Követségek' oltalma alatt állanak; és a' Német Alföldi Követ Zuylen van Nieveldt Úr, kinek oltalma alatt voltak ezen nemzetbeli lakosok az Angol és Franczia Követségek' távollétében, ezen szolgálat alól felmentetett, ki a' végbe vitt szolgálatáért köszönőírást, és ajándékokat kapott. — A' Török flotta, melly Jun. 7-dikén indúlt volt ki harmadszor a' fekete tengerre, Jun. 16-ikán ismét visszatért a' Bosporusba a' nélkűl, hogy ez úttal valami tsatázás esett volna. — A' Szultán folyvást a' Terápiai táborban vagyon. Azt mondják, hogy itt fog megesni az Angol és Franczia Nagy-Követek', valamint a' Burkus Követ' audientiája is, valami új, és egyszerűbb szertartással.

Több nap óta itten nagy ütközetekről terjedtek-el hírek, mellyek a' Nagy-Vezér', és Gróf Diebits' hadi seregei között Jun. 10, és 14-dike között Sumlától nem messze történtek; és eleinte a' Törököknek kedvezvén a' hadi szerentse, végre a' Nagy-Vezér Sumlához visszahúzta magát, hol sok embert, és hadi szereket kellett neki vesztenie. Erről a' Porta, valamint az előbbiről is, melly a' mult hónapban Pravady előtt esett, és a' melly pedig a' Törököknek kedvezőbb volt, semmi jelentést ki nem hírdet; sőt keményen meg van tiltva, hogy a' közönséges helyeken róla ne beszélljenek. — Mostanság eleség bőven van. — Aleppóból írják: hogy Tripoliban (Sziriában) a' pestis mutatja magát, és Libanonban is.

GÖRÖG ORSZÁG.

Az Eginában megjelenő Courrier d' Orient Jun. 4-dikén a' Praesidensnek egy Végzését közli, mellynél fogva a' Nemzeti Gyűlés Jul. 13. Argószba összvehivattatik (lásd előbbi levelünket). — Továbbá közli azon Kerülő levelet, mellyet a' Praesidens a' rendkivűl való Biztosokhoz és ideig való Kormányozókhoz a' Képviselők' választása eránt küldött, mellyből megtetszik, hogy maga Gróf Capodistrias János több tartományok által választatott Képviselőnek a' Nemzeti gyűlésre.

Gróf Capodistrias Jun. 3-dikán Pórószból Napoli di Romániába útazott; de rövid időn visszavárják Poroszba, vagy Eginába; közönségesen azt tartják, hogy a' Nemzeti gyűlés' kezdete előtt nem fogja meglátogatni a' Cycladi szigeteket, mint feltett szándéka volt.

Church Grlis Máj. 30-dikára

virradó éjjel fő hadi szállásáról nyugoti Görög országból Eginába érkezett. Útjában megnézegette Miszolungi, és Lepántó várait. Reggel mindjárt beszélgetést tartott a' Praesidenssel.

KÜLÖMBFÉLE TUDÓSÍTÁSOK.

Egyiptomi tudósítások szerént a' Vechabitákkal most is igen tüzesen foly a' háboru; a' Vice-Király' seregei sok kárt vallottak. A' Vechabiták' ereje lovasságban nagyobb, és egy reguláris seregök is van valami Európai Obester' vezérlése alatt, kit némellyek Erdélyi születésünek mondanak (H. C.)

Alexandriából Jun. 21-dikén írják: hogy azon hadi sereg, melly Kairo mellett öszvegyült, azért nem ment a' Török tábor' segítségére Kis-Ásiába, mivel Sziriában a' pestis uralkodik. (Mások szerént, mivel a' hosszu út miatt annak idejében oda nem érhetne. A' Vice-Királytól tehát a' Nagy-Úr e' helyett pénzbeli segedelmet kíván.)

A' Kulevtsai nagy ütközetben Jun. 11-ikén hivatalos tudósítás szerént az Oroszok közűl 1500 ember esett-el, és 600 kapott sebet; ellenben némelly magános levelek 8000-re teszik a' holtak, és sebesek' számát (H. C.)

Nem rég Bukurestbe 75,000 darab arany, és 2 milliom ezüst piaszter érkezett az Orosz hadak' számára.

Az Aleppoi Basát, és testvérét Jun. 5-dikén lefejezték; ennek okául azt adják, hogy titkos szövetkezések miatt gyanúságba estek; sőt némelly békételenekkel Persiában levelezték, az lévén szándékok, hogy mind a' két Birodalomban a' mostani igazgatást megbuktassák, és erre a' jelen lévő zavaros időt használják. Egy elfogott levél árulta-el az egész dolgot.

A' Diario di Roma Jun. 17-dikén azt mondja: hogy Anconai levelek szerént oda egy Angol hajó érkezett a' Joniai szigetekről olly tudósítással, hogy a' Törökök és Görögök közt fegyvernyugvás köttetett. Egy Kurir viszi ezen tudósítást Londonba.

Legujabb számlálás szerént az éjszak-Amerikai eggyesült Státusokban a' lakosok száma 13 milliomra telik.

Galotti Nápolyi Obester, az, kinek Korzikából való történt kiadatása annyi panaszra adott okot, még él, valamint a' belső Minister Jul. 3. a' Franczia ország gyűlésben jelenté; pedig majd minden Párisi Ujságok azt hírdették vala, hogy már kivégeztetett.

A' Török Birodalom' leírásának második kiadása, — a' Görögök' Historiájával, Zrinyi Miklós' hadi tetteivel, 's Szigetváránál történt elesésével, és a' Jantsárok' eltöröltetésével megbővitve — megjelenvén, ezennel a' tisztelt olvasó Közönségnek tudtára adom. Az ára 1 for. ezüstben. Találtatik Pesten Eggenberger, Müller, Hartleben, és Wigand Könyváros Uraknál.

Lassú.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 8.

Pesten, Szombaton, Sz. Jakab Hava 25-dik napján 1829.

Az ember', 's természet' munkája.

Építünk, 's rontunk; mind ez munkája valónknak;
A' természet is így dolgozik, erre tanít.
Nem marad egy nyomban földünkön semmi. Az eggyik'
Bomlott részeiből létele másnak ered.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Füleк, Jul. 17. — Ő Ts. K. Fő Herczegsége szeretve tisztelt Nádorunk Ns. Nógrad Vármegyén keresztül a' Szliácsi ferdőbe utazván, e' f. h. 9-dikén éjtszakára Gácsra érkezett, és ott meghálván, más nap tovább folytatta útját. Ez alkalmatossággal a' Ns. Megye' részéről díszes Kiküldöttség tisztelte-meg Ő Ts. K. Fő-Herczegségét a' Gácsi várban. Ide tesszük azon időt jelentő lapidáris írást, melly a' Füleki várnak tetején lévő kősziklába bévésetett, annak emlékezetére, hogy Ő Fő Herczegsége útjában a' nevezett várnak omladékait is meglátogatta:

SerenIssIMo
Caesareo-RegIo. PrInCIpI
IosephO
PatrIs. PatrIae. Fratri
ProregI
RegnI. PaLatIno
TrIstIa. FüLekII. rVDera
VIsentI.

(*Második Félesztendő* 1829.)

Temes Vmgyéből Jul. 19-dikén írják: hogy a' f. h. 10-dikén Új-Aradon elhunyt Tek. Tudós Debreczeni Bárány Péter Úr, azon Ns. Megyének Tábla-Bírája, életének 66-dik évében, guta-ütésben. — A' boldogult egy időben az alsóbb 's felsőbb tudományokat is tanítá; majd a' nagylelkű Gr. Széchényieknél mint gazdasági Fő-Tiszt, utóbb Borsodban a' Megye' hivatalainál, továbbá Breczenheim Herczegnél, mint a' Sárospataki, 's Regéczi Uradalmak' Praefectusa, végre az akkori Erdélyi Püspök N. M. B. Szepessy Ignácz Ő Exjánál, mint a' Püspöki Javak' Praefectusa, fáradhatatlan munkássággal tölté-el élete' legszebb részét. — Mint hazai Tudós is díszlett. Több nyomtatásban lévő darabjai bizonyítják ezt. Ő írá az első magyar Lélek-tudományt (Psychologia), de a' melly bizonyos oknál fogva kéziratban maradt. Egy jutalom-kérdés' megfejtéséért neki itéltetett a' kitett díj. Nyomtatatlan kéziratai számtalanok.

)(

JELENTÉS CONCURSUSRÓL.

Minekutánna Ő Felsége az Erdőség' Kormányának mivoltát Magyar országban újra alkotni, 's ezen tekintetből az eddig fennállott három Erdői Inspectorság helyett, melly Budán, Temesváratt, és Kassán volt, egygyetlen egy öszvekaptsolt Erdői Inspectiót Budán méltóztatott rendelni; ennél fogva ezen Erdői Inspectio-Hivatalban a' következő Tisztségekre rendeltetik Concursus, úgy mint:

1-ször. A' Fő Erdő-Inspectorságra, egy valóságos Bányászi Tanátsos' characterével és rangjával, továbbá 1,500 for. Conv. P. esztendei fizetéssel; úgy szinte

2-szor. A' Fő Erdői-Inspectio' Adjunctusságára, egy Fő Erdőmester' rangjával, és 800 f. C. P. esztendei fizetéssel; végre

3-szor. Erdő-Ingenieurségre, egy Erdőmester' rangjával, és 700 for. C. P. esztendei fizetéssel, de minden egyéb hasznok nélkül, tekintet lévén az ezen Tisztségekhez megkivántató gyakorlásbeli kiképzésre, és ezen dolgokban megbizonyitott tudományra.

Azon személyek tehát, a' kik minden erre nézve megkivántató tulajdonságokkal tökélletesen fel lévén készülve, eggyiket, vagy másikat a' nevezett újonnan felállítandó Tisztségek közül megnyerni kívánják, ezennel felszólíttatnak, hogy hitelesen bizonyittsák-meg, hogy nem tsak a' szokott tudományokat, hanem a' kiszabott Erdői Oskolákat is elvégezték, úgy a' Geometriai tudományok Cursusát is; ezen kivül pedig egyéb tehetségeikről, és szerzett ismereteikről, továbbá fedhetetlen morális characterökről, és egésséges test-alkotásokról, valamint az eddig tett szolgálataikról, és a' mesterségek ágában gyüjtott practikai ismereteikről, 's tapasztalásaikról, nem külömben az ezen erdői dolgok' körében ne talán szerzett különös érdemeikről, végre arról is, hogy az elmulhatatlanúl szükséges hazai nyelveket tudják, helyes Bizonyság-Leveleket előmutassanak, és ez eránt való illendő Esedező írásaikat legalább a' f. 1829. e. Augustus végéig egyenesen a' Nagy Méltóságu Magyar Kir. Udv. Kamarához béküldjék. — Költ Budán Jul. 15. 1829.

DALMAT ORSZÁG.

Ő Felségének atyai gondoskodása, mellyel az uralkodása alatt lévő népek eránt viseltetik, nem rég Dalmat-országban olly módon kitündöklött, melly azon ország' lakosainak szivében örökösen fenmarad. — A' mult eszt. nyáron a' hosszasan tartott aszály' következésében a' rosz termés miatt Zára kerületben, nevezetesen Zára, Obrovazzo, Scardona, és Spalatro vidékein a' szükség tsak hamar érezhetővé lett, úgy hogy a' lakosok szokatlan eleséghez nyúlván, az egésség' dolgában káros következéseket tapasztaltak. — A' Tisztviselők mindent megtettek, a' mit tehettek; de a' segedelem' kútfeje tsak hamar elapadt, és azon kerület' lakosainak nagyobb része a' romlásra, és utólsó inségre jutott volna, ha Ő Felsége

tetemes segedelem által meg nem menti; t.i. a' lakosoknak nagy summára menő régi követeléseiket, mellyek még liquidátióban voltak, szaporán kifizettette, 's azon kivűl jókora summát rendelt két szakaszban az oda való Kormányszéknek, hogy abból vetésre való magot vegyenek a' lakosok. — De minthogy a' tudósítások szerént még mindég szomorú volt a' tartomány' állapotja, Ő Felsége Gróf Spaur Urat, Velencze tartományának Kormányszéki Előlülőjét, Udvari Biztos képpen Zárába küldé a' mult Aprilisben, hogy Ő Felségének tulajdon útasítása szerént a' dolgon segítene, és e' végre Ő Felsége még nagyobb summa pénzt rendelt. — Ennek kivánt következése lett. — Tsak a' dologra alkalmatlan személyek kapának eleséget, és pénzt dolgozás nélkül; a' többiek útak tsinálására, 's egyéb munkákra fordíttattak, kik azért eleséget, 's pénzt kaptak. — A' betegek eránt különös gondoskodás volt. Azok — és nem kevés számmal — kik még a' mult esztendőben az éhség miatt nagyon elgyengűlvén, hideglelésbe estek, és kiknek ragadós nyavalyájától nem ok nélkül lehetett tartani, különös figyelemmel ápolgattattak, 's így az éhségből következni szokott döghalál szerentsésen elfordíttatott. — Igy el lévén érve a' kivánt czél, Ő Felsége Gróf Spaur Urat, tellyes megelégedésének kinyilatkoztatása mellett — az Udvari Biztosság hivatalától felmentette, és Velenczébe visszatérni parantsolta.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Rachova megerősített városnak bévételéről (melly a' Duna jobb partján van Viddin, és Nikápoly között) a' Sz. Pétervári Journal Jul. 7-dikén ezeket közli (lásd 1-sső számú levelünket): Gróf Diebits Gen. Adj. a' második ármáda' Fő-Vezére, egy tudósításában, melly Jun. 20-dikán költ, azt jelenti Ő Felségének, hogy ő több ízben vévén bizonyos jelentést arról, hogy a' Török Kormányszék sok gabonát vásároltat öszve a' Duna mellyéki várai' számára, és az a' szándéka, hogy ezen eleséget a' Dunán lefelé vitesse, Báró Geismár Generálisnak megparantsolta, hogy az ellenségnek minden közösülését a' vízen a' váraktól elvágja. — Báró Geismar okos, és elhatározó rendelései által ezen tekintetben a' Fő-Vezér' várakozásának tellyesen megfelelt. A' Duna' bal partján Rachova (vagy Oreava) megerősített várossal szembe, 22 ágyúból álló battériát készíttete, mellynek oltalma alatt Jun. 9-ikére virradó éjjel 200 önként válalkozott katonát, és a' 24-ik vadászRgtből egy bataliont, Grabbe Obester' vezérlése alatt, a' Dunán által külde; Jun. 9. minekutánna ezen osztály' segítségére új sereget rendelt, megtámadá a' Törököket, kik három batteriában, a' házakban, és metsetekben magokat keményen védelmezték. Négy órányi heves tsata után rohanás által elfoglalá a' batteriákat, 's a' várost is meghódítá, melly fekvése által igen könyű módot szolgáltat kezünkbe Viddin és Rustsuk

)(*

között minden vízi közösülést elvágni.— A' Törökök ezen tsatában igen sokat vesztének; mert az elesteknek nagy számát nem tekintvén, 50 ágyú, 6 zászló, és 465 fogoly esett a' győzedelmesek' kezébe. A' foglyok között vagyon Husszein Ali, két lófarku Vránai Basa, és több más Tisztek. Részünkről 3 Tiszt, és 43 közlegény esett-el és 11 Tiszt, 's 175 közlegény kapott sebet.

Konstantinápolyból Jun. 25-ikén írják: hogy ott nem tsak hivatalos tudósítást a' hadi dolgokról ki nem adnak, hanem minden háborús dolgokról való beszéllgetés keményen meg van tiltva; hanem az Országlószék a' maga Ágensei által terjeszteti a' neki kedvező híreket; így mondják p. o. hogy a' Nagy-Vezér Május utólsó napjaiban Sumlából kirándult a' Szilisztriaiak' védelmére, és pedig eleinte a' legjobb foganattal, úgy hogy egy, 10,000 emberből álló Orosz sereget felkonczolt, és 20 ágyút elfogott. De később ben Diebits Grlis, ki egy elfogott Török Kurir' leveleiből megértvén a' Nagy-Vezér' szándékát, őtet nagyobb erővel megtámadta, és visszavonúlásra kényszerítette, a' mi legjobb rendben ment végbe. Ezen tudósításnak utólsó részét nem mindenütt hiszik, mivel az utólsó ütközetből elszaladók egész Drinápolyig jővén, azt vallották, hogy a' visszavonúlás egész rendetlen futás volt; és Sumlában a' vérhas uralkodik, melly naponként 40 embert megöl. Azt is hozzá teszik, hogy az Oroszok valóban készületeket tesznek a' Bálkánon való általmenetelre, és Burgász' megtámadására.

EGYHÁZI FEJEDELEMSÉG.

Római tudósítások szerént a' Jézus Társasága Szerzetes Rendének ottan öszvegyűlt Generális-Congregátiója Jul. 9-dikén a' Jesuiták' Szerzete' Generálisának választotta Páter Roothaan Jánost (szül. Amsterdámban 1785. Nov. 23.) ki Olasz országban Vice-Provinciális volt.

OROSZ BIRODALOM.

Ő Felsége a' Tsászár Jun. 20-ikán költ napi parantsolatja által Hg. Trubetzkoy Kapitányt a' gárda Huszár Rgtből, Gróf Diebits Generális' Hadi Segédét, Obesterré tette, és a' Maga Hadi Segédévé nevezte.

Sz. Pétervárából Jul. 8-dikán írják, hogy Ő Ts. Magassága a' Korona-örökös Jul. 6-dikán oda megérkezett, 's onnét Czarskoje-Szelóba ment.— Jul. 7-dikén Ő Felségének a' Tsászárnak, valamint Alexandra Nagy-Hg. asszonynak is születése napját nagy pompával megüllötték. A' Liturgia után háladás tartatott Rachova városnak Báró Geismar által lett megvételéért. Az ellenségtől elvett győzedelmi jeleket katona-pompával hordozták keresztül az utszákon. Estve a' fő város ki volt világosítva.—Gróf Paskevits Fő-Vezér Jun. 3-dikán Akhalkalakiból Ardaganba nyomult, hol, a' mint mondják, az ellenség jó forma nagy erőt gyüjtött-öszve. Közelebbi tudósításaink nintsenek. Jun. 28-dikán Tiflisből Persiába útazott

Hg. Dolgoruky General-Major. — A' Ministeri Biztosság' tanátsából Ő Felsége megparantsolta, hogy Doctor Friedeburg Collegiumi Tanátsosnak, és Hellermann külföldinek megengedtessék, hogy Orosz birodalomban a' makogás (nyelvbeli akadozás) gyógyításában foglalatoskodjanak. Ezen hiba' gyógyítása' módjának feltalálásáért jutalomúl mind ketten külön 10,000 Rubelt kapnak a' közönséges orvosi pénztárból, és Hellermann külföldi a' makogás gyógyítására feltalált műszer (masina) készítésére, 6 esztendei privilegiumot nyer.

Az Odesszai Journal Jul. 8-ikán írja: hogy a' szoros rendszabások, a' pestis terjedésének meggátolására, igen szerentsés következésüek lettek. A' betegek tsak hamar külön választattak az egésségesektől; 400 személyen, kik gyanúsok voltak, a' mirígynek legkissebb nyomát sem lehetett észrevenni. Eddig 30 személy lett a' döghalál áldozatjává; ezek között 16 ollyan volt, kik pestises állapotjokban jöttek ide. A' város mostanság az egésségre nézve legjobb karban vagyon. A' város, és contumáczia között minden közösülés megszünt. Ma még tsak 3 beteg marad a' pestises veszteglőházban. Ha új nyavalyások nem jőnek, mentől hamarább megtisztúl a' contumáczia.

NAGY BRITANNIA.

A' Király jó egésségben vagyon. Jul. 10-dikén vízi mulatságait a' rosz idő miatt még el nem kezdette. — Jul. 7-dikén Rush Úr, az éjszak-Amerikai eggyesült Státusoknak egykori Követe, több földiei által kisértetvén, Wellington Herczegnek udvarlására ment a' Kintstár-hivatalba. Az értekezés az eggyesült Státusok, és Angliai Országlószék között fenforgó határbeli egyenetlenséget érdeklette, 's valami egy óráig tartott. — Peel Úr Rowan Al-Ezeredés', és Meyne Ügyész Urat nevezte a' Londoni új Politiai rendszabásoknak elkészítésére. — Jul. 8-dikán Hg Cumberland hosszasan beszéllgetett a' Királlyal. Minden nap várják a' Herczegnek Berlinbe útazását. — Jul. 8 dikán estve hivatalos leveleket küldöttek Sir Ádámhoz Korfuba, és Sir P. Malcolm Admirálishoz a' földközi tengerre — Brunel Úr 9-dikben hosszas értekezést tartott Wellington Herczeggel a' Temse vize alatt lévő út ásása felől. — Jul. 9-dikén két Orosz hadi hajó vitorlázott-el Plymouthból keletfelé. Az Orosz Követet Lieven Herczeget Plymouthba várták.

Irlandban a' Jul. 12-dike (III. Vilhelm Királynak a' thrónusra lépése) közelgetésére, mellyet a' Clubhisták nagy pompával akarnak megülleni, zajos mozgások történnek, mellyek néhol véres zendűlésekre is adtak okot. Limerik Grófságban a' lázadás ellen való törvényt fel kellett olvasni, és többen megölettek. A' Times Ujság azt tanátsolja, hogy minden Orange-Tisztviselőket el kell botsátani, és az Orange-polgári gárdától a' fegyvert elszedni, minthogy ezeknek intselkedései miatt nem lehet Irlandban tsendesség. Ka-

tonákat is küldöttek már Irlandba a' tsendesség' helyre állítására.

Itabayana Vice-Gróf hivatalbeli foglalatosságait, mint Braziliai Követ, megszüntette; Melho Mattos lett helyette Követ.

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Deputátusok' Házának Jul. 9-diki ülése nevezetes volt, mellyben az 52 milliomra menő eventualis hitelezésről kezdődtek a' tanátskozások. Minekutánna Lafayette, és Sebastiani Generálisok hosszasan szóllottak a' Franczia Kabinét' politikájáról, nevezetesen Görög országra, és Portugalliára nézve; valamint Galotti Nápolyi Tisztnek olly nagy lármát ütő kiadatására is bőven kibotsátkoztak, és kivált Mart. 22-diki Protokollum ellen hevesen kikeltek, azt Görög országra nézve károsnak, betstelennek állítván (midőn Görög országnak szűkebb határokat szabtak), a' külső dolgok' Ministere (Gróf Portalis) így kezde szóllani: „Uraim! Kérem a' Gyülést elsőbben, hogy gondolja-meg az én terhes állapotomot, és az ellenkező szóllók' kedvező helyheztetését. Ezek mind arról, a' mit tudnak, és a' mit nem tudnak, szabadon beszéllhetnek; de a' Minister, a' ki nekik felel, még arról sem szóllhat tartózkodás nélkül, a' mit legjobban tud.— Ha az előttem szóllók' beszéde után akarjuk megitélni a' dolgot, azt lehetne mondani, hogy politikánk az egészen új környyűlállások miatt hírtelen megváltozott. Nem tudom mitsoda tételeket, és irományok' kihírdetesét feszegetik ők, a' Házat arra igyekezvén birni, hogy a' kívánt pénzeket meg ne adja. Ezen pénzeket, így szóllnak, mellyeket a' Ministerium kíván, tsak azon bízodalom' mértéke szerént lehet megadni, mellyet a' Ministerium bennünk gerjeszt; ezeket tsak úgy lehet megigérni, ha a' Ház bizonyos lesz benne hogy olly ügyre fordíttatnak, melly Franczia ország' hasznára és ditsőségére szolgál. — De mitsoda bizodalmat támaszthat állhatatlanságában egy olly Ministerium, melly az őtet ostromló béfolyásoknak játéka lévén, minden új környyűlállás által eltántorittatik, 's minden tselekedetében tétováz, melly talán soha sem tartotta meg szavát? — Hogy lehetne illyen Ministeriumnak a' Státus' kintsét prédára adni, a' nép' szükségeitől elvont jövedelmeket reá bízni, hogy a' Görögök' szolgaságát örökösíttse, a' jármat, melly alatt nyögnek, elmulhatatlanná tegye, 's így a' Vallás', és Szabadság' reményeit tsúful elárulja? — Ezek terhes szemrehányások, és könyű kifogások; de van-e alapjok ezen szemrehányásoknak? megérdemli-e azokat a' Ministerium? Egy rövid felvilágosítás után a' Ház jobban itélhet a' dologról. — Azon pillantatban, midőn a' Ministeri változás történt, a' világ' szeme a' napkeleti dolgokra volt, függesztve. Az akkor hat esztendő óta folytatott véres háború Görög országnak világ-historiai partjain és völgyein, hol a' keresztény lakosok halál által akarták magokat a' rab-

szolgaság és hitetlenség alól felszabaditani; a' napnyugoti népek' kereskedésének ezen czivakodás által lett megháborittatása; a' tengeri rablók gonoszsága, melly a' hajózást a' földközi tengeren semmivé tette, — ezek a' nagy Hatalmasságokat arra lénszerítették, hogy ennyi rosznak v getvessenek. Anglia, és Orosz Birodalom alkura léptek; az 1826. Apr. 4-dikén Pétervárat aláíratott Protokollum megkészült, melly szerént Anglia különösen magára vállalta, hogy az Ottománi Porta, és a' Görögök között közbenjárását ajánlja, vagy valósággal fel is vegye; az Orosz közre dolgozását igérte, és a' két Udvar megeggyezett, hogy a' Párisi, Berlini, és Bétsi Kabinéteket felszóllítja, Török birodalomnak Görög országgal való megbékéltetésére. — Ennél fogva, Uraim, megkészült az 1827. Jul. 6-iki Tractátus a' Franczia, Orosz, és Angol Udvarok között, mellynek czélja volt a' véröntásnak, és mindenféle inségnek meggátolása, a' Görögök, és Törökök közt a' békeség' helyre állítása olly eggyezés által, melly mind a' vallásra, és emberiségre, mind Európa nyugodalmára nézve kivánatos. — A' három Nemzet' Vitézeinek vére, melly érette Navarinnál ditsőségesen kiontatott, a' szövetséget meg-petsételte. A' három Udvarnak Konstantinápolyban volt Követei elhagyák azon fő várost, és Görög országba menének, hogy egygyütt ott munkálkodjanak; a' három Koronának Londonban lévő N. Követei hatalmat kaptak azon eszközökről való tanátskozásra, mellyek a' feltett czél elerésére szükségesek lennének. — Azon közben az Orosz és Török között nehézségek támadtak a' Bukuresti Tractátus' végrehajtása eránt; úgy tetszett, hogy ezek az Akermáni Eggyezés által el vannak hárítva, de ezen szerződés' pontjai tellyesítetlen maradának, és egy a' Nagy-Úr által minden tartományokba, sőt még (mint az Orosz had-izenet mondja) az Orosz Tsászár' Muzulman jobbágyai között is elterjesztetett, és fenyegetődző hangon íratott Hatti-Serif jelt adott a' háboru kiütésére a' két birodalom között. — Ezen időtájban vevé a' Királytól az előttem volt Tiszti társam, a' nemes lelkű Gróf Ferronays, a' külső dolgok' kormányát. A' világnak politikai története talán nem mutat hasonló példát az ennyire öszvebonyolodott dolgok' állapotjára nézve, mint az akkori. A' napkeleti dolgokra nézve öszveszövetkezett három Hatalmasság kéntelen volt egy negyedik Hatalmasság ellen, mellyek semmi háborúban nem volt, fegyveres erővel élni, hogy azt a' jobbágyai' egy részének felszabadítására (emancipatió) kénszeríttse; és hírtelen ezen három Hatalmasság közül eggyik, és ama' negyedik Hatalmasság között háború támadt olly okokból, mellyel a' köz ügytől egészen külömbözők voltak. Most azt kelle meggátolni, hogy illy fontos környülállások miatt az eggyetértés meg ne zavartassék, mellynek fenmaradását a' közönséges békeség olly nagyon megkivánta; megegyez-

tünk a' szövetségnek fentartásában, hogy a' reménylett szerentsés következések koczkára ne tétessenek, és hogy az Orosz, és Török birodalmak között kiütött háború a' Görögök' ügyének semmit se ártson. — Ezen nehéz, és kényes öszve-eggyeztetés szerentsésen elsült, és pedig Görög országnakboldogságára Franczia országnak pedig nemünemű ditsőségére. A' Jul. 6-diki Tractátusnak végre-hajtását nem tsak a' kiütött háború félbe nem szakasztotta, hanem inkább a' sürgetésre nagyobb okot adott. Valóban azon pillantattól fogva, mellyben az Orosz kinyilatkoztatta, hogy addig a' fegyvert le nem teheti, míg Görög országnak az említett Tractátusban igért állapotját ki nem eszközli; a' közönséges békeség' megszerzésére ezen mód elkerűlhetetlenűl szükséges volt. — A' Király reá állott, Szövetségeseinek helybenhagyásával azon ditsőséges munkálkodásra, hogy az egy más ellen felboszondokott ellenséget a' közbotsánatra kénszeríttse, és a' kiirtó háborúnak véget vessen, melly sem asszonyokat, sem véneket, sem gyermekeket nem kimélvén, a' régi Peloponnézúst a' lakóhelyek' felégetése által rengeteg pusztává változtatta. — A' Király Kabinétének minden lépéseit azon változhatatlan gondolat vezérlette; hogy Görög ország nyugodalomba tétessék, és Európában a' békeség fentartassék. Minden iparkodása ezen czélra volt intézve. Fel lehetett-e azt tenni, hogy Franczia ország a' két szövetséges társaival kötött Egygyezést kiméllés nélkűl elszaggassa, és Görög országot megfossza azon hasznoktól, mellyeket ezen szövetség neki igért, és Európától elragadja a' nyugodalomnak azon kezességét, melly a' Párisi, Pétervári, és Londoni Kabinétek' eggyetértése lábra állított? — Lehetett volna-e olly tsalfa reménységünk, hogy a' Görögök' ügyének mi legyünk kirekesztőleg elítélő bírái, a' többi Hatalmasságoknak közre dolgozása nélkűl? És tanátsos lett volna-e Görög országnak olly szövevénybe beléereszkedni, melly hihetőleg kezdőhelyétől jó messze fejlett volna-ki, és a' Görögök' megszabadításának historiájában tsak egy tsekély félrevágást tett volna? — Azt gondoltuk, hogy nem jól tselekszünk, ha a' Királynak illyen tanátsot adunk; úgy látszott, hogy hazánk a' békeség' áldásait még meg nem unta. Nem hisszük, hogy mi idegen befolyásoknak játéka lévén, ingadoznánk, ha az elnyomattak, és elnyomók közt magunkat közben-járóknak ajánljuk, a' többi szövetséges Hatalmasságokkal eggyütt, felváltva erőszakot, majd reábeszéllést, majd okosságot, majd bizodalmat vévén elő, hogy czélunkat érhessük." (Folytatása következik.)

A' Deputátusoknak Jul. 10-diki ülésében az eventuális hitelezésről, melly 52 milliom frankot tett, elvégződött a' tanátskozás, és a' Biztosság javallata szerént abból 9 milliom 400,000 frankot lehúzván, 265 voksal, ellene 46 lévén, helybenhagyatott.

(Hasznos Mulatságok Nro 8. Hirdetés 1 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 9.

Pesten, Szerdán, Sz. Jakab Hava 29-dik napján 1829.

M a j o m.

A' majom a' mit lát, mind képes utánna tsinálni;
Mondhatod-é, hogy egész' oktalan állat ez is?
Olly okos állat elég vagyon, a' melly néha majomnál,
Bár ésszel birjon, tettire nézve butább.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

„Ő Ts. K. Felsége Mélt. Galanthai ifj. Gróf Eszterházy Miklós Urat a' Maga Ts. K. valóságos Kamarásainak számába felvenni méltóztatott.

Selmecz-Bányáról Jul. 14. Fő Méltóságu Kardinális Hg. Divék-Újfalúsi Rudnay Sándor Ő Eminentiája, országunk' Primása, Apostoli buzgósággal rendelvén megyéjében a' törvényes egyházi látogatást hozzánk Jul. 4 dikén szerentsésen el-érkezett. Fő Méltóságához illő elfogadására czél-arányos készületek tétettek: ugyanis két rendbeli polgár lovasság által a' város' határától, annak kapujáig késértetett, hol megállapodván T. Popius Antal idő közben birói hivatalt viselő Polgár-Mester Úr által fogadtatott; innét a' város belsejébe indúlt, és a' számára tsinosan készült ernyő mellett kotsijából kiszállván, Mélt. Báró Révay Ján. Ts. K. Kamarás Cammergráf Úr által az egész TT. Kamara-Tisztség nevében tiszteltetett, nem külömben a' helybeli F. T. Plébános, 's V. Esperest Úr által. A' Fő Méltóságu Vendég valamint feljebb az üdvezlésekre kegyesen felelni, úgy itt fő czélját látogatásának nagy fontossággal előadni méltóztatott. Ezután Egyházi készülettel a' bányászok', és tanúló Ifjuság' sorai között, harangok' zengései, 's ágyúk' dörgései alatt a' Plébánia templomba vezettetett, onnét szállására; hol T. Honth Vármegye' követjeinek, a' K. Kamarai Tisztségnek, a' TT. Papságnak, több Fő személyeknek, és a' tanúló Ifjuságnak pásztori Dallban tett üdvözléseit nagy kegyességgel elfogadta: estve a' Plébánia-ház előtt tsinos alkotmány helyes fel-irásokkal világittatott ki, 's mellette a' bányászság zászlója alatt, török-muzsikával, 's villogó métsekkel tisztelkedett.

Más nap, ú. m. Jul. 5-dikén, Ő Eminentiája fényes készülettel végezvén az Isteni szolgálatott, a' Visitatiót elkezdette; ezt gazdag ebéd

)(

követte, mellynek végével T. Nagy Péter Professor Úr egy Deák Alagyát olvasott fel; ebéd után tanátskozó ülést rendelt Ő Eminentiája, estve pedig a' város kivilágosíttását, 's több helyes tárgyú felirásokat megtekinteni méltóztatott; nevezetessebbek valának a' Sz. Háromság oszlopánál, M. Báró Geramb Julius, a' város, és a' TT. Piáristák házaiknál. Jul. 6-dikát hasonló Pásztori foglalatossággal töltötte Ő Eminentiája. 7-dikén a' TT. Piaristák' Collegiumát, a' K. Gymnasiumot, a' Nemzeti, és leány oskolákat, a' Szegények' intézetét visgálta meg, mellyet ismét, valamint a' következett napokban, tanátskozó ülés követett. 8-dikán a' N. városhoz tartozó, 's egy óra távulságra fekvő Stefultói Plébánián tartotta a' visgálatot. Ezen napnak estvéjén a' Bányász-Akademiai Ifjuság török-muzsikával, énekkel, 's egy bányát ábrázoló kivilágított képpel mulatta Ő Eminentiáját. Jul. 9-dikén Vindschachton, 10-dikén Béla-Bányán, és Sitrizbergen (mellyek egy óra távulságra vagynak városunktól) 11-ikén Hodrus-Bányán ment végbe a' Visitatio; e' napnak estvéjén a' Selmeczi Kalvária-hegy több ezer mécsekkel ragyogott. 12-dikén pedig reggel Ő Eminentiája, a' Mindenhatónak áldozatot, tévén 7 órakor tőlünk elútazott; kegyességének, le ereszkedésének, bölts rendeléseinek, 's adakozó jobjának számtalan bizonyságait közöttünk emlékül hagyván.

Mező-Túr városának f. e. Május 23-dikán a' tűzi veszedelem által megkárosított szerentsétlen lakosai a' háladatosságnak tiszta érzésétől felbuzdíttatván, ezennel nyilván köszönetöket kijelentik azon jótévőik eránt, kik nagy lelkű segedelmeik által nyomorult sorsokra nem kis enyhűlést hoztak. Ezen jótévőik közé méltán számlálják: helybeli Tisztelendő 's Tudós Kováts Jósef Plébánus Urat, szabados Ketskemét, Nagy-Kőrös, Szentes, Szarvas, Túrkevi városainak, úgy Szent András, Tisza-Földvár, és Kőrös-Ladány helységeinek nemes szívű lakosait. Áldás az illy ember-szerető felebarátoknak még maradékaira is!

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Szilisztria elesése óta semmi hiteles hadi tudósításunk még eddig nints a' további mozgásokról.--A' Sz. Pétervári Journal rendkivűl való toldalékjában bőven előadja Rachova városa megvételének környűlállásait Gróf Diebits tudósítása szerént. Ennél fogva a' Törökök felette keményen védelmezték magokat, minden láb nyomért viaskodtak, és kivált midőn az Oroszok a' Dunán általkeltek, záporként szórták reájok a' kartátsokat; minden házat, minden szegletet ostrommal kellett megvenni. Igen sok vér folyt, mivel a' Törökök semmi pardont el nem fogadtak. Midőn az egész város az Oroszok' kezében volt, tsak akkor jött ki a' Basa a' fellegvárból, hová magát bézárta volt, és 400-zad magával a' győzedelmes kényére magát megadta. Tsak a' lovasság, melly 500 emberből állott, szabadulhatott meg futás által egy másik Basával

— Ugyan ezen Sz. Pétervári Ujság megigazítja az előbbi levelében a' számban ejtett hibáját, hogy t. i. nem 50, hanem 5 ágyút nyertek az Oroszok Rachova megvételekor.

SVÉCZIA és NORVEGIA.

Jul. 4-dikén, a' Svéd Koronaörökös' születése napján, Stokholmban nagy katona parádét tartottak ott a' táborban álló seregek, és a' város' őrizete. Ő Kir. Magassága vezette az egész sereget, melly a' Király előtt elléptetett. Ezután a' paradépiaczon felállított nyári hajlékban nagy vendégséget adott, mellyen a' Kir. familia, sok országos Tisztviselők, és idegen Követek jelen voltak. — Hedenborg Svéd Doctor, ki Konstantinápolyban sokáig volt, és az ott fogságban lévő Oroszok' ápolgatásáért az Orosz Tsászártól drága briliántos gyűrűt kapott, most tudományos útazást akar tenni Egyiptomba. — Helsingörből jelentik, hogy oda minden órán egy Orosz flottát várnak Kronstadtból, melly a'földközi tengerre van rendeltetve. — Svécziának minden részeiből érkezett tudósítások szerént az idén igen rosz aratást várnak. Krisztiániában rendkivül nagy forróság jár. Stokholmban is több napokon a'hévmérő 29—30grád. mutatott árnyékb.

BRAZILIA.

Rio-Janeiróból Máj. 25-dikén irják: hogy a' Plymouthból kiindúlt Portugallia három hajó közül, mellyek az ágyúzás miatt Terceirára ki nem köthetvén, kéntelenek voltak Braziliába fordúlni, tsak az eggyik érkezett meg Rióba 70 Tisztt el; a' másik kéntelen volt a' Kanáriai szigetekhez kikötni; a' harmadikról semmit sem tudtak. Ezen utólsón 200 kibujdosó vala, és elindúlásakor nem igen jó karban volt a' hajó. (Tudva van, hogy midőn ezen Portugallus kibujdosók igéreteik ellen PlymouthbólTerceira szigetére akartak kiszállani, az ott szállongó Angol hajós Kapitány ezekre ágyúztatni kezdett, 's azzal fordította el őket Braziliába; melly eset azután annyi vitatásokra adott okot a' Parlamentben).

FRANCZIA ORSZÁG.

A' külső dolgok' Ministere, Gróf Portalis, Jul. 9-dikén az 52 milliom eventualis hitelezésről folyt tanátskozás' alkalmatosságával továbbá így szóllt: „Még a' minap ezen helyről hírdetett felvilágosításaink helyeseknek látszának, és betsülést érdemlének; mi történt azóta, melly által a' dolgok' állapotja annyira megváltozott volna? — A' Király' Nagy-Követe visszamegyen Konstantinápolyba. És egy Német Ujság a' Szövetségesek' Biztosai által aláíratott Protokollumot kihírdeté, a' dátumot Máj. 29-dikére hibásan tévén *). De a' K. Nagy-Követ Konstantinápolyt tsak azért hagyta-el, mivel a' Porta nem akarta elfogadni azon barátságos ajánlást, mellynél fogva közbenjárásunk által a' Görög

*) Nem az Allgemeine Zeitung hibázott ebben, melly ezen Protokollumot legelőször hírdette, és a' melly a' dátumot Mart. 22-dikére helyesen tette, hanem a' Párisi Ujságok, mellyek több tetemes hibáikon kivül ezen Protokollumnak is dátumát Máj. 29-dikére tették.

X*

országot rontó háborúnak vége szakadt volna. Franczia ország azután is soha sem fordította-el szemeit azon tárgyról. Midőn a' Görög félszigetet az Ottománi seregektől megtisztította, és annyi szívet hasító inségnek kemény maga viselete által véget vetett, ajánlotta a' Portának Görög ország' rendbe szedése eránt közben járását. Több ízbeli sürgetés Anglia részéről is, 's talán a' tapasztalás is nem maradt süker nélkül. A' Diván több hónap óta sürgeti a' Franczia, és Angol Nagy-Követek' visszatérését; most ő is engesztelő, és békeséges hangon beszél, minekutánna két esztendő óta bizonyos kevély megvetést mutatott volna. Noha bizonyos oknál fogva az Orosz Nagy-Követ ott nem lehet is, de mégis a' mieink a' Jul. 6-diki Tractátust tökélletesen végrehajtják. — Ezen nyilvánságos lépés a' három Hatalmasságnak köz akaratjából történt. Hol akarják keresni azon nehezéket, melly a' mérő serpenyőt eggyik felé húzta? mellyik azon különös befolyás, melly alaptörvényeinket megváltoztatta? miképpen nem tartjuk-meg szavunkat? — Mit szóllott a' derék barátom, Gróf Ferronays, a' mult ülésben; 's mit szóllottam én ezen tárgyról akkor, midőn kellett szóllanom? nem de a' Jul. 6-diki Eggyezésnek tellyesítését igértük? Ezt fogja sürgetni a' Nagy-Követ is Konstantinápolyban. — Ha vagyon valami Protokollum, a' miről annyit beszéllnek, az útmutatásúl szolgál Konstantinápolyban a' Nagy-Követnek a' reá bízott dolgok' végre hajtásában; minthogy ezen útasítások természetök szerént még titkosok, nem szóllhatok azoknak tartalmáról (igen de ha már az Allg. Zeit. kihírdette a' Protokollumot!)." Minekutánna még a' Mart. 22-diki Protokollumot védelmezte volna, így szólla tovább: „A' mi minket illet, mi azt véltük, hogy a' Jul. 6-diki Tractátus szülte a' Navarini győzedelmet, és hogy a' Navarini győzedelem Görög országot megmentette. Noha a' Jul. 6-diki Tractátus nem a' mi munkánk, de mégis legjobbnak tartottuk ennek végre hajtását előmozdítani; mivel nem kellett azt néznünk, hogy mit tanátsolhattunk volna a' Királynak a' Tractátus kötése e l ő t t, hanem tsak abban kellett maradnunk, hogy mentől jobb következéseket húzzunk belőle. — Ezen következés' segedelme által szerentsés változás esett Görög ország' sorsán; és valóban ezen pillantatban, midőn Görög ország pusztáin a' boldogság ismét feléled, nem volt tanátsos ezen jótévő pályától eltávozni. — Miért ne kellene azt a' Portával elhitetnünk, hogy Görög ország' megbékéltetése Európára nézve egy átaljában szükséges, de még sokkal szükségesebb az Ottománi birodalomra nézve? Miért ne próbálnók meg reábeszéllés által vérontás nélkül a' Portát annak megismérésére birni, a' mi Görög ország' boldogságát jövendőre állandóvá tenné? — Ha a' Porta ezen igazságos engesztelő javallatokat továbbra is elmellőzné, megvetné, akkor más dologhoz fognánk. De itt nem

szabad többet szóllanom. — A' Görögök'nyakára teendő Felsőség'Souverenitát) és adózás ellen panaszolkodnak; igen de Raguza szabad keresztény Státus nagy szabadsággal és bátorsággal birt a' Porta Felsősége alatt, 's annak adót fizetett. — Azonban nagy Külömbség van egy örökös Fejedelem között, ki hatalmát a' maga jusán építi, és a' kinek tsupán tsak Keresztény jobbágyai, 's katonái vannak (mert a' Jul. 6-diki Tractátus mind a' két népnek t. i. a' Muzulmánnak, és Görögnek külön válását tartja) és egy Hoszpodár között, ki a' Diván ügyelése alatt lévén, a' Jantsároktól szorosan szemmel tartatik, és a' Szultánnak ideig való teremtménye." Továbbá a' Minister mentegeté az adózást, és egybehasonlítá az 1827-diki nyomoruságos állapotot, a' Görögöknek mostani serdülő boldogságokkal. „És mind ezen nagy és szerentsés változások a' Király' akaratjából, és közre-munkálkodásából történtek. Nem megnyugtatók-e ezek a' jövendőre nézve? Azon Kormány, mellynek ez munkája volt, érdemel-e bizodalmatlanságot, ha a' Görög ügyről van szó? Keveset tett-e illy rövid idő alatt? Külömben ezen szerentsés változást akarják-e az Urak megerősíteni, vagy koczkára tenni? Ennyi jónak fenmaradása az Urak' voksától függ, mellyet adni fognak. — Galottira nézve azt mondá a' szólló, hogy a' Franczia Országlószék soha sem tartotta azt, hogy az idegen országban menedéket keresőt ki kelljen adni. Elbeszéllé a' maga történetét, midőn a' Fr. revolutio alatt a' kibujdosó attyát idegen földre követni kéntelen volt. Egyébaránt a' Nápolyi Képviselő (Követ) Galotti közönséges gonosztévőnek állította, azt törvényszéki levéllel bizonyitván. „Megvallom, így szólla, hogy én a' Bourbon Házbeli Királyokat nem szoktam Tyrannusoknak nézni; a' Franczia Hivatalbeliek eránt tiszteletthez lévén szokva, a' külföldieket is tisztelem; megelégedve mondhatom, hogy az Országlószék a' kiadás előtt megtette kötelességét, hogy azt azután még inkább megtette (visszakérvén a' kiadott Tisztet), 's így ment a' szemrehányástól." — Végre Portugallia dolgát hozá elő, mellyben megmutatni igyekezék, hogy ő midőn előbb ez eránt kinyilatkoztatta magát, hogy t. i. „a' jusok' bizonytalanságából Portugalliában a' kötelességek' bizonytalansága származott", nem annyit tesz, hogy ő maga azon kételkednék, ki legyen a' Port. Korona? hanem a' Portugalliai nép nem tudja; Ő Dom Miguel' jusát soha sem ismérte-meg. Ezeket előadván, így fejezé-bé beszédét: „Európa örömmel veszi a' Miklós Tsászárnak nagy lelkű characterében és igéretében fekvő kezességet, hogy t. i. ő, akármelly szerentsés is legyen fegyvere, tsak azon nehézségeket akarja elhárítani, mellyek őtet a' háborúra indították, és nem kivánja Európa' békeségének talpkövét felfordítani. Noha egy részről örülhetünk, hogy olly időben élünk, mellyben talán inkább hihetünk az illy igéreteknek, mint a' régi

Diplomatia' Kötéseinek, minthogy azokat a' thrónusokon ragyogó erköltsök, és a' népek közt uralkodó felvilágosodás erősíti-meg; más részről mégis semmit el nem kell mulasztanunk, hogy illy fontos viaskodás' idejében magunkat készen tartsuk, midőn egy nagy birodalomnak hadi hatalma, és egy népnek, mellyet az Uralkodó most akar a' vadságból kihúzni, a' vallásbeli vakbuzgóság által felingerlett ereje egy más ellen kikelnek. — A' környűlállások ugyan semmi új óvásbeli rendszabást nekünk nem parantsolnak; de az okosság nem engedi, hogy a' felfogott óvásbeli eszközöket olly hamar letegyük. Adja az Isten, hogy Franczia ország megtartsa rangjának azon polczát, mellyen az Európai Hatalmasságok közt űl."— A' Minister után Constant Benjamin szólla, és Galotti kiadatása felől olly messze mene heves beszédében, hogy a' Ministerektől azt kivánná: a' Nápolyi Udvarnak Párisban lévő Követe hivattassék-vissza, úgymint a' ki hamis előadása által a' Franczia Ministeriumot megtsalta.— Erre nagy lárma lett a' gyűlésben, eggyik rész azt kiábálbán hogy Constant Benjamin, a' másik, hogy a' Minister a' népek törvényébe bévágott, 's így nekik rendet kiáltottak. Egyéb aránt ezen űlés a' többek közt legbotránkoztatóbb, 's leglármásabb vala, a' millyeneket felesleg lehetett látni az idei űlésekben.

NAGY BRITANNIA.

Cumberlandi Herczeg Jul. 8-dikán Windsorban sok ideig beszélgetett a' Királlyal; és a' mint vélik, Berlinbe leendő elútazása előtt Ő Felségétől elbútsúzott.

Northumberlandi Hg (Irlandi Vice-Király) a' vízen Irland' éjszaki részébe akar útazni. A' Herczegné ugyan oda a' szárazon szándékozik menni, és férjével Rosztrevor nevű tündér-szépségű helységben öszve találkozni.

Polignac Hg. (a' Franczia Nagy-Követ) egészen kigyógyúlt a' veres himlőből.

Cumberlandi Hg., mint az Irlandi Orániai társaság' Nagy-Mestere, Enniskillen Grófhoz, mint Vice-Nagy-Mesterhez, illy levelet írt (a' Londoni Ujságok szerént) „ St. James palotából, Máj. 12. Kedves Lordom! Sajnálom, hogy minekelőtte Londont elhagyta, nem láthattam, minthogy nagyon kivántam volna a' vízen túl lakó barátinknak azon reménységemet kinyilatkoztatni, hogy a' Protestantismus' lelke még él, és folyvást élni fog, új szomoru esetünk' igáját nagy szívvel viselvén. Egyszer'smind meggyőződésemet akartam a' Lordnak kinyilatkoztatni, hogy a' mostani veszedelmes környűlállásokban legnagyobb előre látás, és vígyázat legyen szükséges, hogy ügyünk el ne veszszen. Mindenek felett szükségesnek látszik a' nyilván való Processiókat elkerűlni. Minthogy én a' dolog' állapotját tudom, arra teszem figyelmetessé, hogy a' Processióknak, mellyeket úgy tekinthetnének, mint a' törvény' megszegésére, és a' közcsendesség' háborítására vezető ese-

tet, siralmas következései lesznek, 's hihetőleg az Orániai Intézetekre nézve káros törvényhozásra adnak okot. Bizonnyal mondhatom, hogy azon dolog nékem mélyen szívemen fekszik, mind azon tiszteletből, mellyel az Intézetek eránt viseltetem, mind azon meggyőződés miatt, hogy azoknak fenmaradásától függ Irlandban a' Protestánsok' bátorságos volta. Ha az Orangisták, és többi Protestáns társaságok Irlandban jól egybe tartanak; ha ezen egybetartást az okosság vezérli, és előrelátás mérsékli, reménylem, hogy tiszteletre méltó Intézeteink fenmaradnak, és szent Vallásunk megtartja az elsőséget, mellyre a' Reformáta Egyház' tisztasága olly méltó just tarthat."

Gróf Enniskillen kerülőlevelet botsátott az ország' Prot. Társaságihoz, 's azokkal Cumberlandi Herczegnek ezen levelét közlötte. De a' Dublini pártos Előljárók ezen tanátsot nem igen akarják követni; sőt az Orangisták majd mindenütt készületeket tesznek, hogy III. Vilhelmnek királyi székbe ülését (Jul. 12 dikét) nyilvánságos Processiókkal megüljék, 's a' hol erősebbeknek érzik magokat, a' Katholikusokat boszusággal illessék. A' Kormányszék látja a' veszedelmet, 's kerülő levelek, és fegyveres seregek' küldése által a' felekezetek' öszve zendülését igyekszik gátolni.

A' Courier (melly a' Katholikusok eránt soha sem volt kedvező indúlattal) Jul. 11-dikén így ír: „Fájdalommal említjük, és kárhoztatjuk, mit a' napokban az Irlandi Ujságokban olvastunk arról, hogy Orangista-gyűléseket akarnak tartani Jul. 12-dikén reggel. Az Orániai társaságok' Tiszteinek, és Mestereinek két Irlandi megyében tartott gyűlésében hozatott végzést nagy bánkodással olvastuk, melly illy értelmű: „Mivel az Országlószék megengedi, hogy a' Pápista Eggyesület (az utólsó Parlament ülésében hozott törvény' ellenére) tellyes erővel fennálljon, azért az Orániai társaságok' tagjai is ezen megyékben mint eddig úgy ezután is folyvást öszvegyűlnek." Mi elsőbben tagadjuk, hogy az Országlószék illy engedelmet adott volna. Igaz ugyan, hogy 2—3 gyűlés Macdonell Úr' keresetei eránt tartatott, a' mit egy magános választottság is elvégezhetett volna; de ezt nem lehet úgy tekinteni, mintha a' Katholikus Eggyesület megújult volna, vagy folyvást fenmaradna. Ha eggyik felekezet gyűléseket tart, a' másik is azt teszi, 's abból egymás ellen felbószonkodás származik. De mi végre tartatnának illy gyűlések? A' dolgot ismét azon karba helyheztetni, hol a' törvény előtt volt — az illy gondolat eszeágába sem juthat senkinek, még azoknak sem, kik az emancipátiónak esküdt ellenségei voltak. A' minap ugyan O' Connell Úr mindenféle gőgös beszédeket tartott, és írásokat osztogatott; de ez neki szokása. Senkinek sem volt olly tsekély józan itélete, és gondolkozás módja, mint neki. Ő kéntelen lármázni, hogy feltsigázott polczán megmaradhasson, 's a' t."

Woolwichban nehány nap előtt 200 ló erejével bíró, Kolumbia nevű új gőzhajót eresztettek a' tengerre; ez a' Hattyu folyóhoz szálló új gyarmat' számára van készítve.

Midőn egy Orosz fregáta, és két korvet Jun. 20-dikán a' Gibraltári szoroson általment a' földközi tengeren lévő Orosz flotta' szaporítására, akkor onnét Kronstadtba visszatért Castor Orosz fregáta, és egy hadi brigg, mellyek Portsmouthba bétérvén, tsak hamar tovább vitorláztak.

A' Courier szerént a' Belgiumi Király nem vállalta fel a' béke-bíróságot Anglia, és az eggyesűlt Státusok között a' határszélek miatt fenforgó egyenetlenség' eligazítására nézve.

ÉJSZAK AMERIKAI EGGYESÜLT STÁTUSOK.

A' Krékek, és Kerokezek, éjszaki Amerikának ősi lakosai, kik félig-meddig már kipallérozódtak, most azon erőlködnek, hogy Georgia, és Alabama Státusok közepette egy független Státust állíttsanak, még pedig hogy az ne tartozzék az eggyesűlt Státusokhoz, mint azoknak része, hanem egészen külön válva, és különös törvények alatt. Ezt ugyan nehezen szenvedik meg Georgia és Alabama Státusok. Nevezetesen az első már megpróbálta a' maga törvényeit a' Kerokezekre kiterjeszteni; ez ellen a' f. e. Februáriusban a' Kerokezek Követeik által panaszt tettek a' Praesidensnél; de a' hadi Minister azt válaszolta, hogy az eggyesűlt Státusok az illyen űgybe nem avathatják magokat, mert az élő Tractátusok szerént nints jusok Georgia' Felsőségi hatalmát meggátolni; és a' Kerokezeknek azon tanáts adatott, hogy vagy Georgia' törvényei alá vessék magokat, vagy más lakást keressenek. A' Krékek is, kik Alabama ellen hasonló panaszt tettek, Jakson Praesidenstől a' f. e. Máj. 23-dikán illy értelmű választ nyertek, kiknek a' Praesidens azt javallotta, hogy Misisippi mellé szálljanak, hol az Országlószék nekik örökös lakásúl földet akar adni; a' hol eddig laktak pedig, a' tett javitásokért illendő váltságot igér. — Az utólsó tudósítások szerént ennél fogva a' Kerokezek elhatározták magokban, hogy még a' nyáron kiköltözködjenek.

KÜLÖMBFÉLE TUDÓSÍTÁSOK.

A' Revue de Paris előadja a' kárpótló miliárdnak felosztását (a' Franczia revolutio alatt kibujdosottaknak a' nemzeti kintstár' számára elfoglalt jószágaiért.) E' szerént legtöbbet kap Orleáni Herczeg, és Herczegné, 7,080,890 fr.; legkevesebbet a' kibujdosott Dauer János' özvegyének örökösei, kik egymás közt 16 fr. 75 Centimet egyformán felosztnak, és Müller András örökösei, 8 fr. 45 Cent.

Loule Marquis és hitvese (D. Miguel' testvére) a' Dieppei ferdőből Párisba visszatértek.

Gróf Ofalia Spanyol Nagy-Követ a' Franczia Udvarnál, Madridból elment hivatala' helyére.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 10.

Pesten, Szombaton, Kis Asszony Hava 1-só napján 1829.

V a k.

Oh, be szerentsétlen, kinek a' szeme hályagos, áldott
Napfényt nem szemlél, és örök éjbe vagyon!
Még boldogtalanabb, ki az ép, és tiszta szemével
Még nappal sem lát, 's botlani lába szokott.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Nálunk egy darab idő óta igen forró hév napok vannak; a' hosszas szárazság után tegnap reggel erős villámlással, 's menydörgéssel valami fél óráig bő esső volt.

Ő Ts. K. Felsége méltóztatott Fő Tisztelendő Wagner Mihály Urat, Udvari Plébánust, és a' Bétsi Ts. K. Papi Fő-Intézetnek Fő-Directorát, mind a' Bétsi Universzitásnál nagy buzgósággal viselt Professori hivatalában, mind azóta hasznos szolgálatai által szerzett érdemeinek tekintetéből, a' Győri Fő Tiszt. Káptalanba Kanonokká, és Sz. Albert Püspök' Prépostjává; továbbá

Fő Tisztelendő Andujár János Hrapkoi Apáturat, és az Egri Fő Tiszt. Káptalannak Kanonokját, a' Szepesi Fő Tiszt. Káptalannak Nagy-Prépostjává; — és ugyan ott Fő Tiszt. és Nagys. Udránszky Dániel Kir. Tanátsos Urat, Árvai Fő Esperestet, és Szepesi Kanonokot, Lector Kanonokká;— Fő Tiszt. Klinovszky Jósef Kanonok Urat pedig Custos Kanonokká kegyelmesen kinevezni.

Ő Ts. K. Felsége méltóztatott Mélt. Báró Prónay 'Sigmond Ts. K. Kamarás Urat, a' N. M. Magyar Kir. Udvari Cancelláriához számfeletti Udvari Titoknokká kinevezni.

Ő Ts. K. a' f. e. Jul. 10-dikén költ Kegyelmes Végzésénél fogva az Erdélyi N. M. K. Udvari Cancellariánál volt Practicánst, Mélt. Báró Brunkenthal Jósef Urat, ugyan ott tiszteletbeli Udvari Concipistává; — és ugyan azon N. M. Erdélyi K. Udv. Cancelláriánál volt Practicánst, Konrád Mihály Urat tiszteletbeli Udvari Concipistává kegyelmesen nevezni méltóztatott.

Gyuláról. A' folyó Jul. 10-én szerentsés nap viradt Gyula városára, mikor a' Nagy-Váradi Deák Szertartásu megyés Püspök Méltóságos Laicsák Ferencz Úr Ő Nagysága, úgy is mint megyének

)(

Egyházi visgálatjára, úgy is mint a' Nagy-Váradi oskolai kerület' Fő-Directora az oskolák, és a' nevendékség megtekintésére reggeli 10 órakor Gyulára szerentsésen megérkezett. Mind a' két város előtt megérkezése jóval elébb tudva lévén, hogy eránta, a' ki ugyan ezen Egyházi Vidéknek ezek előtt Fő-Esperestje volt, és sok szegény ifjait maga költségén neveltetvén, emberré tette, háláadó tiszteletet mutassanak; a' nagy templom piaczán sátort emelvén, onnan egy sorba az oskolai nevendékség, más sorba pedig a' 12 Czéhnek Mesterei égő fáklyákkal és lobogó zászlóikkal egész a' templom ajtajáig utszát formáltak; a' sátorba a' Tettes Ns. Vármegyének Magistratusa, körűlötte pedig a' két város Előljárói rendbe állva, öröm-érzésekkel fogadták tisztelt Ő Méltóságát számtalan lovasok és kisérők által követve, hol a' Méltóságos Püspök, hintajából leszállván, a' sátorban helyét elfoglalta, és azonnal a' T. Magistrátus' nevében Nagyságos Kir. Tanátsos 's Udvarnok Vidovich György Úr honnyi nyelven üdvezlette; annakutánna a' két város' nevében Német-Gyula városának Notáriusa Nemes Komáromy Miklós Úr ugyan tsak honnyi ékes nyelven köszöntötte. Ő Méltósága mind a' Tettes Ns. Vármegyének róla való megemlékezését, mind a' két városnak háláadó tiszteletét, nyilván ki jelentett meg elégedéssel ugyan azon nyelven megköszönvén, áldásoknak jobbra és balra lett ki-osztogatásával a' templomba bé-tért, és ott Szent Kötelességét elvégezvén, hasonló tisztelet mellett a' Méltóságos Földes Úr Gyula örökös várába bé-kisértetett, még azon nap délután a' Capitális oskolákat, más nap pedig a' Triviális oskolákat megvisgálván, Vasárnap ékes Egyházi szertartással Misét mondott, és Magyar 's Német nyelven maga prédikált, mellynek végezetével a' Bérmálás Szentség feladásához fogván, más nap, az az 13-dikán, reggel Egyházi visgálatot tartott, és délután öt órakor hasonló tisztelkedéssel egész a' határig elkisértetett, Csaba felé vévén utját.

A' Bétsi Ujság' jelentése szerént Veronában Jul. 16-dikán meghalt Ő Excellentiája Báró Radivojevich Pál, Leopold Austriai Tsászár Rendének Commendátora, Orosz Tsász. Sz. Anna első karbeli Rendének Vitéze, Szárdiniai Kir. Sz. Móricz és Lázár Rendeinek Nagy Keresztese, Ts. K. valós. titkos Tanátsos, Tábori Szer-Mester-Generális, a' 48-dik számu gy. Regement' Tulajdonosa, és a' Magyar országi katonai határszéleknek, valamint ideiglen a' Lombard-Velenczei Királyságnak is Hadi Kormányozója. A' hadi szolgálatban megőszült jeles Vitéz életének 72-dik esztendejében mult ki a' világból.

Híradások.— 1. A' Felsőség rendeléséből közhírűl adatik: hogy a' Windschachti Kir. Bányász-Irnoki Tisztségben Dobry Jósef halála által a' 350 f. Conv. P. kiszabott fizetéssel, és ugyan annyi, t. i. 350 for. C. P. cautio-letevésével össze-

köttetett Irnok-Adjunctusi hivatal megüresedett; mellyre ezennel Concursus hírdettetik olly megjegyzéssel, hogy a' folyamodók az említett Cautió mennyiségét vagy kész pénzben, vagy a' N. M. Magyar Kir. Udvari Kamara Obligatiójában letenni tartoznak.

II. A' Királyi Pesti Universitásnál az Actuariusi és véle összekaptsolt Cassae-Perceptorság hivatala üres lévén, a' kik ezen, 600 forint kész pénz fizetéssel, szabad szállással, 3 öl tűzi fa, és 12 font faggyú gyertya Deputatummal járó hivatalt elnyerni kívánnák, azoknak olly jelentéssel tudtokra adatik, hogy folyamodó Leveleiket Bizonyitványaikkal eggyütt az említett Fő Oskola Nagyságos Rectorához a' folyó esztendei Augustus végéig bé adni el ne mulassák.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Éppen akkor, midőn Szilisztria meghódításáról megment a' tudósítás Sz. Pétervárába, Tiflisből is egy új győzedelemről jelentés érkezett, mellyet Muravieff, és Burzoff Generál-Majorok' eggyesült osztályai Jun. 14-d kén egy számos Török seregen nyertek, melly a' Potskoffi szoros úton gyült volt öszve. Az ellenség elveszté gazdag táborhelyét, melly ostrommal vétetett-meg, sok ágyu-szereit, és eleségét, 400 foglyot, 5 zászlót, 's egész pattantyusságát. A' Törökök' veszteségе holtakban, és sebesekben mintegy 1200 emberre megyen; egész erejök 15,000 emberből állott. A' mi veszteségünk tsekély.— Ezen ütközetnek környűlállásai még nintsenek tudva. — Gróf Paskevits még akkor Karsban volt, de már készült a' Szeraszkiért magát megtámadni, ki 50,000 emberből álló ármádával ezen vártól tsak 60 verstnyire áll.

OROSZ BIRODALOM.

Sz. Pétervárából Jul. 14-dikén írják: hogy előtte való nap Alexándra Tsászárnénak születése napját azon fő városnak minden templomaiban Isteni tisztelettel ünnepelték; estve minden utszák fényesen ki voltak világosítva. — A' Sz. Pétervári Ujságok leírják Ő Felségének a' Tsászárnak útazását minden környűlállásaival; útjában a' katona-seregeket, és őrizeteket mindenütt megvizsgálta, és jó karban találta. — A' külön vált Kaukazusi ármáda' Vezérének azon jelentésére, hogy Guriának fegyveres földnépe Hesse Generális osztálya között igen nagy vitézséggel harczolt a' Trebisondi Basa, Key-Ogli' erős táborának feldúlásakor Nikolajevsk várától nem messze, Ő Felsége a' Tsászár ezen földnépi katonaságnak egy Zászlót ajándékozott, hogy az erántunk mutatott jeles maga viseletének emlékezetéül ezen katona-seregnek eloszlása után is örökké fenmaradjon. — Merkur hajónak minden Tisztei, vitézségök' jeléül, mellyel két nagy Török hajó ellen magokat védelmezték, a' Tsászártól engedelmet nyertek, hogy illető czímereikhez egy pistolyt tétethessenek, minthogy ezen fegyver volt az,

)(*

mellyet bajnoki szándékok végrehajtására választának.

Jun. 10-dikén éjfélkor érkezett Vladikavkask várába a' Persa Kir. Hg. Chosrev-Mirza Tiflisből Sz. Pétervárába vett útjában, számos kisérőkkel, vele lévén Rennenkampf Gen. Major, és más Orosz Tisztviselők. A' várból 12 verstnyire eleibe küldöttek egy tisztelkedő fegyveres tsapatot azon Gruziniai szoros útba, melly a' Kaukazuson általvezet. A' váron kivűl a' Várnagy Skvorzov Grlis köszöntötte a' K. Herczeget, ki más nap a' várkertet, és gyönyörű vidéket megnézegette. Jun. 12-dikén, mint a' Persák' Kurban-Bairam ünnepén, Chosrev Mirza elfogadá kisérőinek, Skvorzov, és Rennenkapf Generálisoknak, és minden Tiszteknek üdvezlését. Jun. 14-dikén reggel a' K. Hg. tovább folytatá útját, minekutánna a' Várnagynak nyájasan megköszönte vendéglését.

Gróf Ficquelmont Grlis, ki Gróf Zichy helyébe az Orosz Udvarhoz Austriai Tsászári Nagy-Követnek neveztetett, hitvesével egygyütt Jul. 12-dikén Sz. Pétervárába megérkezett.

NAGY BRITANNIA.

Ő Felsége a' Király Jul. 16-dikán a' városba ment, 's ott Nála udvarlás tartatott; ezen alkalmatossággal, Gróf Aberdeen Ő Felségének a' következő személyeket mutatta-bé: a' Bádeni Mark-Grófot, ki a' napokban érkezett Londonba; a' Belgiumi új meghatalmazott Ministert Dedel Urat, ki megbízó levelét általadá; és a' Konstantinápolyból, 's Rio-Janeiróból vissza-érkezett Követeket Stratford-Canning Urat, és Strangford Lordot. Későbben a' Király egy titkos Tanátsűlésben jelen volt; ezután Windsorba visszatért.

Az Udvari Ujság közli azon titkos Tanátsbeli Parantsolatot, mellynél fogva Új-Fundlandon St. John szabad kikötőhellyé hírdettetik.

Hg. Lieven Jul. 16-dikán Conferentiát tartott Aberdeen Gróffal, azután Wellington Herczeggel beszélgetett.

Irlandban Jul. 12, 's 13 dika, noha az Orangisták nehány Processiókat jártak, tsendesen eltelt, kivévén némelly zajos esetet Belfastban, melly tele van Orangistákkal; de ez sem volt nagy.

Marquis Abercron Irlandba útazott, hogy most legelőször megnézegesse az oda való nagy birtokait. Esztendei jövedelme 90,000 font Sterlingre reá megyen; de mivel ő még tsak 20 esztendős, azon jószágok még más' kormánya alatt vannak, úgy hogy kis korusága alatt temérdek nagy kintset gyüjt kész pénzben.

FRANCZIA ORSZÁG.

Jul. 14-dikén Ő Felsége audientiát adott St. Cloudban az Orosz Tsászári Nagy-Követnek, Pozzo di Borgo Grófnak, mellyben a' Követ Úr bémutatta Matuschewitz Grófot, ki Londonból nehány nap előtt érkezett Párisba.

A' Messager és Gazette de France arról beszéllnek, hogy

Dom Miguel a' három Rendeket öszvehívni akarja, a' mint látszik azért, hogy azok által megerősíttesse a' maga elhatározását, Dona Máriával való egybe kelése eránt.

Labretoniere Úr Toulonba érkezvén, azonnal Provence línea-hajón egy briggel eggyütt Algirh oz indúlt. Öt bombárda, és egyéb hajók, mellyek akkor még nem valának készek, rövid nap alatt utánna fognak menni. Nem hiszik, hogy az Algiri Dei elvárná a' város' ágyuztatását.

Az Album' kiadója, Magallon Úr, a' Fenyítő Törvényszék által ezen két Czikkelyért: „Galotti és Portalis", és: „a' megszentelt és felakasztott szamár" 100 frank fizetésre, a' szerző pedig, Fontane Úr, 15 napi fogságra itéltetett.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápoly, Jul. 10. — Az Angol Nagy-Követ, Gordon Úr, Jul. 6-dikán ment nagy pompával audientiára a' Kaikamakám Basához, vagy is a' Nagy-Vezér' Helytartójához. Ezen pompát így írják-le: elől ment 3 trombitás, és 120 Uhlánus a' Nagy-Úr testőrzői közűl; ezután 2 udvari Furir lóháton; utánnok a' Követnek 14 fejér, és 18 veres öltözetű Tsokadárai gyaog; 16 inas sárga liberiában egy Kapus által vezettetve, 6 Komornyik setét kék arany poszomántos liberiában; ezek közt lovagolt a' Követségi Udvarnok Dellaroca; ezután Blonde Angol fregátának muzsika-kara; utánna jöttek mind lóháton: mint Kalauz azonBimbasi, ki a' Nagy-Úr' gárdájából a' Követ' eleibe volt küldve, a' Követségi udvarló Ifjak, és 4 Tolmáts, kettő Angol nemzeti, kettő Török öltözetben, egy Kapu-Oglintól (Kapus legénytől) vezettetve, és két inastól kísértetve. Ezután ment a' Követségi Titoknok, Parish Úr, a' megbízó levéllel, kísértetvén mind a' két oldalról 6 világos kék liberiás pálczás inastól; itt jött a' Követ Gordon Úr, és Dunlow, Yarmouth, 's Grosvenor Lordok, Mellish, Villiers Urak, 's egyéb Követségi személyek; egy Kompánia Angol tengeri gyalog katonaság veres ruhában fegyveresen; a' Galatai Subasi (Politia-felvigyázó,) kísérőivel; a' Fő-Consul Cartwright Úr a' hozzá tartozó személyekkel. Végre az itt lévő Angol Tisztek, útazók, kereskedők, és mások; a' pompás menetelt a' Nagy-Úrnak 120 lovas gárda-katonája rekesztette-bé. — Ez olly pompa volt, millyent még ezen fő városban Virmont, és Kutusoff Grófok' Követségei óta nem láttak. — A' Porta palotájának udvarába érvén, itt 800 emberből álló gyalog Regementnek katonai tisztelkedése által fogadtatott a' Követség, maga a' Szeraszkier személyesen kormányozván a' katona-sereget. Az Angol katonák a' Divánpalotába vezető nagy garádits alján állottak rendbe. Alig lépett-bé a' Követ kísérőivel a' Vezér' lakásába, mindjárt a' Kaimakám Basa, a' Ministerektől kísértetve, megjelent; és egy nagy szófára a' Reis-Efendivel, és Kabinéti Titoknokkal leült

a' többi Ministerek bal felől állván. A' Basával szembe egy karszékre ült a' Követ, ki angol nyelven igen halkal majd fél óráig mondott egy beszédet, 's azt a' Porta' Tolmátsa törökűl előadván, a' Basa helyben felelt reá. Ekkor a' Követre egy igen drága Herváni (katona köpenyeg) adatott, mellyet 8000 piaszterre betsűlnek, arannyal gazdagon kivarva, 's gyémántokkal kirakva. A' Követ' Kiséröi is mind illyen köpenyegeket kaptak rangjaikhoz képest. A' Követség hasonló pompával tért vissza. —

Mis nap, Jul. 7-dikén az Angol Követ magános Conferentiát tartott a' Reis Efendivel; 9-dikben pedig ezen Török Minister mind a' két Nagy-Követtel, az Angollal, és Franciával a' forma szerént való első Conferentiát tartotta egy mezei házban Skutari mellett. Jul. 13-ikára van határozva az Angol Követ' fényes audientiája a' Szultánnál a' Bujukderei mezőn készített drága sátorban.

Jul. 3-dikán, mint a' Moharremnek első napján (Muhamedánus esztendő' kezdete) a' Portánál megtéttetek a' szokott üdvezlések.

Fonton Úr, Orosz Tsászári Státus-Tanátsos, a' Jun. 11-iki nagy ütközet után tsak hamar megjelent a' Nagy-Vezér' táborában Sumlánál (bizonyos béke-alkudozások vagy legalább fegyvernyugvás végett); — a' Porta is szaporán a' Nagy-Vezér' fő hadi szállására elküldé a' fő Tolmátsát Isák-Efendit; — ide járul az is, hogy a' Szultán Hadi Efendit, ki az Akermáni Conferentián egykor tellyes hatalmu Bíztos volt, számkivetésből visszahívta; — azon kivűl, hogy a' további hadi munkálkodásokról minden tudósítások egészen kimaradtak, — mind ezen környülállások olly reménységet nyujtanak, hogy talán a' haborúnak vége szakadhat valami békeséges alkudozás által. Ezen alkudozásról itt egymással igen ellenkező hírek szárnyalnak; némellyek szerént az minden siker nélkűl maradt, és már félbe szakadt; mások ellenben azt állítják, hogy most is folyt az alkudozás; azon közben a' Porta szakadatlanúl teszi a' hadi készűleteket.

Jul. 8-dikán az ide való tengeri fegyver-házból a' Kapudán Basa' jelenlétében egy új fregáta, 64 ágyus, eresztetett a' tengerre, melly Seref Resan, vagyis magasban sugárzó nevet visel.

A' hajdani Bajor Királyi lovas Kapitány Bolle Gyula, ki Chosrev Basa Szeraszkier' Generalstabjánál nyert Tisztséget, Jul. 6-dikán meghalt.

GÖRÖG ORSZÁG.

Eginából Jun. 20-dikán költ levélben illy tudósítások találtatnak: A' Franczia Residens az ide való Országlószéknél, Rouen Achilles Úr, ki a' f. h. 1-ső napján indúlt-el Toulonból, ma reggel Victorieuse hajón ide érkezett. Marquis Valmy, ki eddig a' Residens' Helytartója volt, ezen Követségnél Titoknok lesz, Mertrude Úr pedig (ki ez előtt Patrászban volt) ugyan en-

nél Tolmáts-hivatalt visel.— Az Angol Residens, Dawkins Úr, ki Gordon Nagy-Követ Urat Szmirnában felkereste, és a' Dardanellákig kisérte, éppen most tért ide vissza.— Silihdár-Poda Albánus Fő-Urat a' Porta Derven-Agának nevezte, és a' mint mondják egy új expeditiót bízott reá a' Móreán kivűl lévő Görögök ellen. Katonái közűl húsz zászló-alja, mintegy 3000 Albanus, az eddig Zeituni mellett táborozott Törököket felváltotta; mivel a' Törökök Macedoniába indúltak, hihetőleg hogy a' Nagy-Vezér' táborába menjenek. Még eddig ezen újonnan érkezett seregek a' Sperchius vizén által nem keltek. Oeta szorosaiban kevés Görögök vannak, 's ez okáért Livádiában az ellenségnek új béütésétől tartanak.— Thebánál, melly folyvást az ellenség' birtokában vagyon, gyakran esnek apró tsatázások.—Grisziottit az Aniforiti mellett lévő sánczaiban ezen h. 14-dikén a' Törökök hatalmasan megtámadták, kiknek segítségére Negropontei Omer-Basa egy kis lovag tsapatot küldött vala a' Görögök' állása megé; de a' Görögök mégis igen nagy vitézséggel védelmezték magokat, és a' Törököket visszavonúlásra kénszerítték, hol ezen utólsók 250 embert vesztettek. — Vasso (a' Montenegrini) folyvást a' maga sánczaiban áll Kastia előtt, az Athénai sík mező' szélén.

(A' Görög országi Közöns. Ujság Jun. 13-dikán azt jelentette vala, hogy az Athénai Török őrző sereg, melly 3000 emberből áll, Jun. 8-ikán kitsapott, és Vasso' seregeit Sz. János klastromában (egy hegyen Athénától éjszak-keletre) megtámadta; de 80 ember és 2 ágyu veszteséggel visszaveretett). —

Mind ezen Görög seregek — így szóll tovább a' levélíró — nem igen számosok; Vassónak lehet 11—1200, Ypsilantinak Théba mellett 12—1500, és Grisziottinak 700 embere. A' Sperchius déli partjainál lehet mintegy 2000 ember. A' lovasság, és külömbféle gyalog osztályok mind eddig a' Lepantói vidéken állottak; a' lovasság tsak a' napokban indúlt a' nyugoti tartományokba. A' seregek mindenben fogyatkozást szenvednek, és több hónapi zsóldjok van hátra; ennél fogva igen rosz kedvűek, és különösen boszonkodnak Gróf Capodistrias Ágoston ellen, kit a' Praesidens, a' mint tudva van, tellyes hatalmu Helytartóképpen küldött a' Görög száraz tartományokba, és eleinte mindjárt nem igen jó szívvel fogadták, kivált Ypsilanti, ki Keleti Görög országban a' vezérséget viseli. A' nyugoti Görög országban lévő seregek, Church Grlis távul létében, ki Eginába jött, Dentzel Grlis alatt vannak. Úgy látszik, hogy Heidegger Obester tsak ugyan el akar menni Görög országból; Mangin nevű Franczia Obester, ki az expeditióval jött volt Móreába, fogja talán felvenni a' reguláris Görög seregek' vezérlését.—A' Praesidens folyvást Naupliában vagyon, 's a' mint látszik, ott akarja elvárni a' Képviselők' választásának kimenetelét a' közelgető nemzeti gyűlésre.

Majd mindenütt elvégződtek már a' választási munkák, 's a' mint mondják, többnyire, nevezetesen Peloponnézusban, azok a' Praesidens' kivánsága szerént estek.

AMERIKA.

Kolumbia, és Peru. — Jamaikai Ujságok szerént, mellyek Jun. 10-dikéig terjednek, megvalósodott az hír, hogy a' Perui Congressus meg nem erősítette a' Kolumbiával kötött béke-Tractátust. Az ellenségeskedések újra elkezdődtek, és Guayaquil mellett tsata történt, melly a' Kolumbiaiaknak kedvező volt. Bolivár Bogotába vissza-érkezett volt, és még az éjszaki tartományokat akarta meglátogatni, minekelőtte Peru ellen a' táborba szálljon. Magános levelek szerént a' Kolumbiai hadi sereg parantsolatot vett, hogy a' Perui bírtokba üssön-bé.

Chili. — Chiliből írják, hogy a' Praesidens, Pinto Generális, Febr. 22-dikén fényes pompával bément Valparaisóba, hol két hónapig akarja lakását venni. Minden útak zászlókkal díszeskedtek; és mind a' bástyákról, mind a' hajókról ágyúlövésekkel köszöntötték őtet. — Chiliben 600,000 dolláron eladták a' hajdani Sz. Domingo klastromi jószágnak egy részét. — Franczia ország Chilivel most azon alkudozik, hogy Chiloe szigetére egy gyarmatot szállittson.

Kuba. — Több Havannabi levelek említik, hogy a' Spanyolok 3000 emberből álló sereget akarnak Yukatan ellen küldeni. Kubának szárazföldi és tengeri ereje most sokkal nagyobb, mint közönségesen vélték. A' Spanyol Kormányszéknek a' polgári katonaságon kivűl 25,000 emberből álló reguláris serege vagyon, mellynek fele is elég a' sziget védelmezésére; továbbá van 2 líneahajója, 5 első rendű fregátája, 3 korvetje, 1 gályája, és 15 kisebb hajója. Laborda Admirális szándékáról semmi bizonyost sem tudhatni; azonban megfoható dolog, hogy Spanyol ország illy költséges készületeket bizonyos czél nélkül nem tett; és alig lehet kételkedni, hogy Guatemala és San-Salvador között (a' Közép-Amerikai Respublikában) régen folyó háborgást maga hasznára akarja fordítani, kivált mivel a' lakosok mind a' két részről már régen megunták az egymás ellen verekedő Fejeknek nagyra-vágyó plánumait. — New-Yorki Ujságok Jun. 20-ikán olly hírről beszéllnek, melly szerént a' Mexikói partokra haladék nélkül kiszállani próbát tesznek a' Kubaiak; 's már szállító hajókat is fogadtak 5000 ember számára. A' Courrier Français ellenben valami Vera-Cruzi levelet emleget Jun. 5. melly szerént mihelyt Mexikóban a' Spanyolok' szándékát megtudták, a' Respublika azonnal számos sereget küldött Vittoria Grlis' vezérlése alatt a' félelmesebb partokhoz.

Mexikó. — Mexikóból érkezett, 's Máj. 28-ikáig terjedő tudósítások szerént az Országlószék felfüggesztette azon kiűző törvényt, melly a' Spanyoloknak az országból való kitakarodását rendeli.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDOSÍTÁSOK.
Nro 11.

Pesten, Szerdán, Kis Asszony Hava 5-dik napján 1829.

Szabadság, és Fogság.

Drága szabadságunk' rablánczal, Földi, tserélni,
'S gyászos fogságban sinleni, kínos eset.
Vígaszlald magadot; mert nintsen senki közöttünk,
Lába kinek nintsen nyűgbe', 's igába' nyaka.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Egerből Jul. 25-dikén írják: hogy ottan Jul. 23-ikán meghalálozott Fő Tisztelendő Grofftsik János Úr, Drószói Prépost, az Egri Fő Tiszt. Káptalanban Lector és Poenitentiarius Kanonok, életének 76-dik esztendejében.

A' tavasz' kezdetén, sőt végefelé is több ízben előfordult híves napok, és sűrű esszőzések nem hogy Hazánkban a' vetéseknek ártottak volna, sőt inkább minden felől bő termésről veszünk tudósításokat, hol a' jég, vagy árvíz kárt nem tett. Ennek bizonysága az is, hogy a' Pesti piaczon a' gabona' ára jóval alább szállott. Ugyan illy bő aratásról tesznek jelentést Erdélyből is.— A' szőllős gazdák' reménysége is nagy a' bortermés eránt.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Szilisztria várának Jun. 30-dikán történt feladásáról illy bővebb tudósítás érkezett a' Jendsi-Kiői mellett, Sumla előtt, lévő Orosz táborból Jul. 9-dikéről: „Mihelyt a' várbelieknek tudtokra adatott a' Jun. 11-dikén történt Kulevtsai ütközet' kimenetele, mindjárt elkezdődtek az alkudozások; de tsak hamar ismét félbe szakadtak, mivel az őrző sereg magát hadi fogoly képpen megadni nem akarta.— Ennél fogva az ostromi munkák újra elkezdődtek, és a' felette nagy esszőzések között is a' katonáknak fáradhatatlan buzgósága azokat a' kivánt végh hez közel vitte. Mihelyt a' homlok előtt lévő árok el volt foglalva, azon voltunk, hogy a' védő közfalakat minák által felvettessük, 's így a' bástyákon több nagy réseket nyissunk; egyszer'smind a' vár' aljába több batteriákat állítottunk 13 fontos ágyúkból, a' rés-törésre. Seregeink éppen ostromra készűlének, midőn a' Várnagy Hadsi-Achmet, és a' társa Serd-Mahmut (másképp Serb) három lófarkú Basák, megkéreték Kraszovsky Generálist, hogy ismét kezdené-el az alkudozást. A' Grlis erre reá ál-

)(

lott, de úgy, hogy az alatt a' vár ostromlását folytatni fogná; a' mit a' Törökök kéntelenségből elfogadtak. — Az eggyezés megköttetett, melly szerént a' Muhamedánus lakosok feleségeikkel, 's gyermekeikkel a' várból szabad kiköltözést nyertek, de az őrző katonaság fogságba adta magát. A' lakosok olly nagy réműlésben voltak, 's annyira féltek az alkunak netalán valami környyűlállás miatt megtörténhető félbeszakadásától, hogy e'beli megnyugtatásokra maga Serd-Mahmud Basa önként hadi fogolyképpen az Orosz táborba ment annak kezességéül, hogy a'Capitulatio pontosan meg fog tartatni. Jul. 1-ső napján estve 7 órakor Froloff Gen. Major 5 batalionnal a' nyitott réseken bément a' városba, és a' bástyákat, 's kapukat elfoglalá. 269 ágyú, valami 60 zászló, 15 felfegyverkezett hajó esett a' győzedelmesek kezébe. Az őrizet 8000 egésséges, és 1000 beteg és sebes katonából állott. A' Törökök, tulajdon vallások szerént, a' vívás alatt 5000 embert vesztettek holtakban; a' mi vesztésünk ezen idő alatt 1200 emberre telik holtakban és sebesekben.—Szilisztria megvétele az által még fontosabbá lesz, hogy a' Fő-Vezér ezentúl képes a' hadakozást hathatósabban folytatni, ha a' Porta nem tekintvén eddig vallott kárát, továbbá is a' békeség' áldásait makatsúl megvetné."

A' Sz. Pétervári Újság Jul. 17-dikén így adja elő az Erzerumi Szeraszkier' Al-Vezérének megveretetését, mellyről előbbi levelünkben említést tettünk: „Gr. Paskevits Fő-Vezér' rendelése szerént Burzoff Grlis osztályának egy részével a' Potskoffi szoros úthoz közelíte, olly szándékkal, hogy az ellenséget, melly a' hozzá férhetetlen Adsári hegyeken táborozott, ezen jó fekvéséből oda kitsalja. Muravieff Grlis pedig az alatt Ardagánból közelített arra felé, osztályát lesbe tartani, és a' Törököt hátul megtámadni szándékozván. Ezen plánumnak tellyes jó következése lett. A' Törökök le-ereszkedének a' hegyről, és Burzoff Grlis' előseregét megtámadák, melly Hoffmann Obester alatt csak 3 kompániából, és 4 ágyúból állott, 's mégis mind e' mellett a' sokkal számosabb ellenségnek 5 óráig ellent-állott. Estvefelé Burzoff Grlisnak egész osztálya a' tűzbe ment, 's ugyan akkor Muravieff Grlis' serege hátulról előnyomúla. Ezt az ellenség észrevévén, azon pillantatban körűl-sánczolt táborába visszavonult. Jun. 14-dikére virradó éjjel a' két Grlis' seregei eggyesűlve megtámadák a' Török tábort, és 3 óráig tartott heves küszködés után azt elfoglalák. Az ellenség tellyes zavarodásba esett, 5 verstnyire minden felől űzőbe vétetett, és a' hegyen, 's völgyön kereste megmaradását. Hadi martalékunk áll egy gazdag táborból, sok hadi 's élelmi szerekből, 400 fogolynál többől, 3 ágyúból, és 2 mozsárból, mert ennyi volt az ellenségnek egész pattantyussága. Ezen kivűl a' Törökök holtakban, és sebesekben valami 1200 embert

vesztettek; és noha az ellenség' ereje 15,000 emberből állott, a' mi vesztésünk mégis tsekély."

Az éjszaki Méh nevű Ujság egy magános levelet közöl, melly Jun. 16-dikán költ (de honnét? nints feltéve); ebből a' Sz. Pétervári Ujság is kivonást közöl e'képpen: „Győzedelmes seregeinknek nagy része Kars előtt már egybe-gyülekezett, és maga Eriváni Gróf Paskevits három nap óta itt van. Előttünk 20 verstnyire az Erzerumi úton áll az előljáró sereg Pankratieff Grlis alatt. Nagyobb seregünk' megérkezése előtt a' Törökök ismét próbát tettek Akhaltsik, és Ardagan váraihoz közelíteni; de ott, mint a' Tiflisi Ujságból kitetszik, megverettek Burzoff Grlis által. Ardagánig nem is jövének, hanem meghallván a' Gróf' közelítését, Kars felé fordúlának; de itt is Pankratieff Grlis' osztálya úgy reájok ijeszte, hogy előljáró seregünk' szeme láttára az Erzerumi úton visszavonúlának. Azonban az a' híre, hogy a' Szeraszkier maga Erzerumból 30,000 emberrel 's 52 ágyúval ellenünk indúlt, 's már a' Saganlu hegy megé jutott, 's még őtet 60,000 ember követi. A' mi seregünk' száma ezen helyen most tsak 10,000-re telik, de ha a' 13-dik osztály megérkezik, tsak gyalogságunk 20,000 lesz eggyütt. A' hadi munkálkodások még el nem kezdődtek, de úgy látszik, hogy holnap előbb indúlunk. A' jó kedvű vitézeink' bátorsága, és a' tapasztalt Vezérünk' ügyessége győzedelmet igér."

BURKUS ORSZÁG.

Burkus ország, és a' Hassziai Nagy-Herczegség között, ismét Bajor, és Würtemberg országok között a' f. e. Máj. 27-dikén Kereskedési Egygyezés köttetett, mellyet a' Bajor Király Jul. 12-dikén erősített-meg.

Ő K. Magasságok Fridrik Belgiumi Herczeg, és Herczegné Jul. 20-dikán estve Emsbe érkeztek. A' Fő Vendégeket meglátogatta Ő Kir. Magassága a' Hassziai Választó Fejedelemné, kinek látogatást ők is visszonozták, és más nap Brüsselbe tovább folytatták útjokat.

NÉMET ORSZÁG.

A' Müncheni Ujságok Jul. 26-dikán ezt írják: „Marquis Barbacena Úrnak egy Kurirja azon tudósítást hozta, hogy ő ezen h. 30-dikán fog ide érkezni. Hanem mégis az egybekelés Aug. 3-dikára van határozva. A' jövendő Braziliai Tsászárnénak első Udvari Dámája lesz Mannheimi Sturmfeder Báró Kisasszony, ki már ide érkezett. A' Herczeg Kisasszonynak jegyruhája felette gazdag, és jó ízlésű, és sok ládákban Ostendébe küldetik, hol az újdon új Braziliai Tsászári fregáta Brésilienne készen áll, hogy az ifju Tsászárné, és Kísérői reáűljenek. Már bizonyos, hogy Auguszt Leuchtenbergi Hg. Rio Janeiróba fogja testvérét kísérni. A' Herczeggel mennek az ő eddig volt Nevelője Gróf Mejean az attya, és Gróf Sprety Fő Hadnagy.

OROSZ BIRODALOM.

Berlini Ujságok Sz. Pétervárából Jul. 18-dikán költ tudósítások

)(*

szerént ezt jelentik: „Tegnap délelőtt 11 órakor Szilisztria' megvételéért, és az Erzerumi Kiáján vett győzedelemért az Admirálisi Kápolnában Te Deum tartatott. Estve a' város ki volt világosítva. — Gróf Nesselrode Vice-Cancellárius tegnapelőtt ide vissza-érkezett. Ezen h. 14-dikén a' Franczia Nagy-Követ, Herczeg Mortemart, innét Wiburgba útazott.

PORTUGALLIA.

A' Franczia Ujságok Lizabonából Jun. 21-dikén indult levelek szerént azt írják: hogy Estremozban az ott őrizeten fekvő katonaság' főző fazekába valami ismeretlen kéz mérget vetett. A' katonák megevék a' levesnek egy részét, a' maradék szokás szerént a' város szegényei között kiosztatott. Erre tsak hamar valami 100 katona, és 30 szegény írtóztató has-rágást kaptak, és az utólsók közűl sokan, kik nem nyerhettek mindjárt orvosi segedelmet, meghaltak.

Midőn a' Quotidienne azt állítja, hogy Terceira szigete mentől hamarább kéntelen lesz magát Dom Miguelnek megadni, akkor a' Journal des Debats Villaflor Grófnak megérkezéséből azt következteti, hogy Dom Miguelnek minden erőlködése a' sziget' meghodítására foganatlan lesz.

Terceiráról Jun. 24-dikén így írnak: „Tegnap előtt Gróf Villaflor Grlis ide érkezék a' népnek kimondhatatlan örömére. Az őrizet olly katonákból áll, kik Chaves ellen hadakoztak. A' hajóra, mellyen ő ide jött, az elzáró hajós sereg lövöl lözött, 's több ágyú-golyóbis benne meg is akadt, míg batteriáink' oltalma alá érkezett. Az ellenség' hajóinak mozgásairól azt lehetett gyanítani, hogy a' hamar kiszállásra készületet tesznek. Illy környyűlállások közt az ideig való Tanáts szükségesnek látá, hogy minden fő hatalmat egy személynek kezébe adjon, t. i. Villaflor Grófnak, ki azonnal a' fellegvárba gyüjté az őrző sereget, és az 5-dik batalionnak általada egy Zászlót, mellyet Dona Mária Királyné tulajdon kezével hímezett. A' Generálisnak talpra-esett beszéde nagy lelkesedést gerjeszte. Ezután a' Gróf megtekinté a' partokat, és egy új batteriának készítését rendelé; ágyú elég van. Tegnap a' régi Juntának tagjai is egybegyűlének Angrába (a' sziget fő városába) mellyben azt végezék, hogy Maria Királynéhoz egy Felírást botsássanak. — Az elzáró seregnek minden vigyázása mellett is egy halász-tsajka a' mult éjjel kitsúszott, hogy Gróf Villaflor' Proclamatióját S. Miguel szigetébe vigye." (Más tudósítások szerént valósággal a' S. Migueli lakosok elpártoltak Dom Migueltól, és Terceira szigetével Dona Maria mellett tartanak.)

Coimbrában a' politikai vélemények miatt elfogott sok rabok a' fogházban zendűlést támasztottak. Erre őket többnyire Almeidába vitték, mivel a' Tisztviselők attól tartottak, hogy a' lakosok a' foglyokkal eggyetértenek.

NAGY BRITANNIA.

Jul. 17-dikén Polignac Hg., és hitves társa Bridgewater Grófné' mezei jószágából, melly Hamstead mellett vagyon, és a' hol egy darab ideig mulattak, a' városba visszatértek. A' Nagy Követ, eggyik Titokna által kisértetve, azonnal meglátogatta Aberdeen Grófot, kivel hosszasan értekezett. — Az Austriai Nagy-Követ is ezután Conferentiát tartott ezen Ministerrel.

Dublinból jelentik: hogy, noha a' Jul. 12-diki Processióknak, és köz mulatságoknak olly nagy szerentsétlen következése nem volt, mint eleinte vélték, de mégis némelly éjszaki megyékben nem tsekély zajok történtek, hol nehány ember életét is vesztette. Sokszor iparkodtak a' Tisztviselők helyes rendszabások által eltávoztatni azon gonosz tételeket, mellyek a' nevetséges ünnepi járásokból származnak; de történt gyakran az is, hogy némelly Tisztviselők az Orangistákat az illy törvény-szegésre még ösztönözték. — A' Morning-Chronicle' levelezője azt tartja, hogy jobb lett volna a' Politia-Tisztek helyett mindenüvé katonákat rendelni a' rend' fentartására. — A' Derry Journal szerént a' Politia és fegyveres erő Strabaneban a' Jul. 12-diki ünnepléskor kéntelen volt bévágni. Két személy ezen alkalmatossággal sebet kapott. A' Pilot Ujság valami viaskodásról beszéll, melly Fermanaghban az Orangisták, és Kathol. között történt, és a' mellyben 9 személy meghalt; de bővebb környűlállásait nem említi.

Rosz Kapitány, igen tapasztalt tengeri Tiszt, ki a' saját, 's nehány baratinak költségén a' pólusi tengerre indúlt, és még tovább akar jutni, mint Parry Kapitány, útjának kezdetén majd rosszúl járt. Midőn a' Skócziai partoktól eltávozott, Victory gőzhajónak, mellyen Rosz Úr megyen, a' gőz-edénye elpattant, és a' masina-mester' eggyik lábát a' szét szakadozott részek elvitték; de a' Kapitány sérelem nélkűl maradt. A' hajó Loch-Ryanban szaporán kijavíttatott, úgy hogy 15-dikén tovább mehetett. Rosz Kapitány ezen 200 tonnás gőzhajóval az úszó jégen által akar vergődni. Tsak 20 embere van ezen hajón; de egy másik hajón (John), melly 320 tonnás, és melly tűzi szereket, 's eleséget viszen, 40 ember van. Tsekély módja van ugyan Rosz Kapitánynak az illy vakmerő próbatételre; de bátorságától, és ügyességétől sokat várnak.

A' Londoni Courier Jul. 14-dikén illy czikkelyt közöl: „Az utólsó Párisi Ujságok fontosabbak a' többinél, mellyeket egy darab idő óta vettünk. Az országos költségek eránt tartatott vitatások' befejezésekor Franczia ország' politikai összeköttetései némelly állításokra adtak alkalmatosságot, mellyeket jegyzések nélkűl nem hagyhatunk. Lafayette Grlis' beszédét hallgatással elmellőzhetjük; ő mindég gyenge Politikus volt. Sebastiani Grlis nagyobb figyelmet érdemel, nem azért, mintha ő nem viseltet-

nék Anglia eránt olly ellenséges indúlattal, mint Lafayette, hanem mivel a' ő talentumai magasabbak, és ő tapasztalt Diplomatikus. Helyesen mondja ő, hogy a' Mart. 22-iki Protokollum tsak természetes következése a' Jul. 6-diki Tractátusnak. A' Tractátus és Protokollum, mind a' kettő azon alapon fekszik, hogy a' Porta a' Felsőségi just — tsupán tsak név szerént — megtartsa, és adófizetést kapjon. A' közben-járó Hatalmasságok már eleinte bizonyos feltételek eránt egymással megegyeztek. A' Görögök már akkor jól tudták ezen feltételeket, 's azokon megnyugodtak. Tsak ezen egy kérdést kellene vizsgálni: megmaradtak-e a' közben-járó Hatalmasságok ezen feltételek mellett? Bizonyára meg; 's azt kellene meggondolnunk, hogy a' határok' kiterjedésére nézve, melly az új Státusnak engedtetett, a' Görögök látni fogják, hogy várakozások inkább feljűl van mulva, mint megtsalatva. Anglia minden esetre kivánja az Európai Török birtokok' elvesztését — nem halogatni, mint Sebastiani mondja, — hanem meggátolni. Megérdemli-e ezen tselekedet annak a' Diplomatikusnak kárhoztatását? Midőn ő a' Portánál Nagy Követ vala, azt állította-e, hogy szükség legyen Török országot Europában megszegdelni, hogy az Orosz' hatalma, és birtoka gyarapodjék? Azt kérdjük Sebastiani Generálistól: midőn a' Porta' illy tetemes birtokainak elszakasztásáról foly az alkudozás, semmi egyéb javallatot nem kell-e eleibe terjeszteni, minthogy minden feltétel nélkűl magát a' Közbenjárók alá vesse? Hát a' költsönösségből, mellyről egykor szó volt, egy-oldaluság legyen-e? Mindent oda adjon-e ő, és semmit se kapjon? Alkudozás nélkűl ez parantsolat volna. Helyesen védelmezi Portalis Úr azon politikát: hogy Görög ország' megismérését a' vérontás helyett alkudozás által kell elérni; és jól fejezi-bé imígy: ha a' Porta továbbá is félreveti az igazságos és engesztelő tanátslást, akkor a' dolog' sora megváltozik, és új történetek kerűlnek elő.— Lamarque Grlis' mérge, és boszusága Anglia ellen, mind annyi magasztalása ezen nagy országnak. Nyilván kitetszik, hogy a' Bónapartisták' kis felekezete — melly azért lármáz, mivel nints ereje — arra czéloz, hogy a' két Országlószék közt uralkodó szíves eggyetértést megzavarja, Franczia országot ellenünk felingerelje. Hg. Wellington' kezében van a' Kormány, és egyedűl az ő neve elég arra, hogy a' Bónapartisták' dühét felgerjessze. Lamarque Grlis azon felette fontos, és bölts kinyilatkoztatással kezdi: hogy Franczia ország' tengeri készűletei nem Burkus ország, vagy Austria ellen vannak intézve — vagy más szavakkal: nem szándékozik Berlin, vagy Béts ellen flottát küldeni! Nem, hanem Anglia ellen; 's azután a' Grlis felfedezi az ellenünk való hadi mozgás' plánumát: elsőbben minden ponton a' kereskedést megtámadni, melly minket táplál, és nagyobb fregátákkal, 's

könyű hajós sereggel hírtelen minden tengeren megjelenni, hogy Franczia ország nekünk vissza-fizesse a' sok rosszat, mellyet mi gyakran reá hoztunk. — „Valóban szép, jó plánum, felséges plánum!" De mit gondol a' Generális, hogy mi az alatt tsinálunk? Hol lesznek a' mi nagy fregátáink, és könyű hajós seregünk? Azután a' Grlis azon sorsot vizsgálja, mellyre jutottunk volna, ha Bónapárté Fulton Amerikainak ajánlását elfogadja. „Nem jött volna fogolyképpen Temse partjaira." Talán azt véli a' Grlis, hogy a' Brittusok saját földökön gyávábban harczoltak volna tulajdon tűzhelyeikért, mint Portugallia', Spanyol, Franczia országok', és Waterloo' mezein? Ezek silány emlékezetek. A' Franczia néppel soha sem bántak így a' mi törvényhozó gyűléseinkben. A' két nagy, és vitéz nemzet közt vége a' háborúnak. Mindenik elég ditsőséget nyert; és mind a' kettő eggyességben 's békével kíván élni. Költsönös boldogságunkban, és szerentsénkben nagy haszon fekszik. A' Franczia nép tehát óvja magát azoktól, kiknek szakadatlan nagyra vágyása őtet ismét a' háborúnak, és despotismusnak örvényébe taszítaná."

Mindenféle készületeket tesznek a' Leuchtembergi Hg. Kisasszonynak, a' Braziliai Tsászár' Jegyesének elfogadására, ki Ostendénél, vagy Dünkirchennél fog hajóra űlni, 's azután valamellyik Angol révben kikötni, de nem Londonba menni.

Irlandban a' 12-dikén tartott számos nép-gyűlések következésében a' Vice-Király, és az Irlandi Tanáts illy Proclamátiót adott-ki:

„Northumberland.—Mivel az eggyesült Királyságok' ezen részének némelly megyéiben Ő Felsége' alattvalói ismét számos gyűléseket tartottak azon világos czélból, hogy a' politikai történetek' emlékezetét megülljék, vagy a' politikai, valamint vallási magános véleményeiket nyilvánságossá tegyék; végre arra nézve, hogy az illy emlékünneplések a' köz tsendességnek megháborítására, és a' békeséges lakosoknak félelmére szolgálnak, midőn mások azoknak tartása ellen szegezik magokat; — és mivel az illy gyűlekezetekben ujonnan nehány személyek részint életöket vesztették, részint megsértettek, tsonkittattak; — és mivel nem ok nélkűl attól tartunk, hogy ismét megújulnak az illy gyűlekezetek; — és mivel sok jó indulatú, de vigyázatlan emberek eltsábittathatnak, hogy az illy nagy gyűlekezeteken megjelenjenek; — ennél fogva mi Lord-Lieutenánt, és a' Tanáts, azt végeztük: hogy az illy gyűlések elnyomása, és azok' megújulásának meggátolása végett ezen Proclamatiót kiadjuk, és Ő Felsége' hűséges alattvalóit nyilván, és keményen megintsük, hogy az illyes gyűlekezeteket ezentúl haggyák-abban, 's minden azokból következhető veszedelmeket tellyes igyekezettel eltávoztatni iparkodjanak. És mivel mi elhatároztuk magunkban, hogy azokkal, kik ezen

rendszabásokat általhagják, szorosan a' törvény szerént bánunk, és az abban meghatározott büntetést minden tekintet nélkül végre hajtsuk, ennél fogva minden Tisztviselőknek, Bíráknak, 's a't. meghagyjuk, hogy a' törvény' tellyesítésében segítségül legyenek, az illy gyűléseket gátolják, és azokat, kik e' rendelést megszegnék, törvényszék' eleibe állíttsák. Költa' Vice-Királyi palotában Phönix-Parkban Jul. 18. 1829." (Következnek az aláírások).

NÁPOLY ORSZÁG.

Nápolyi tudósítások szerént Ő Felségök a' Szardiniai Király, és Királyné, minekutánna több hetekig mulattak volna a' Nápolyi Kir. Udvarnál, Jul. 13-dikán délután Maria Teresa Szárdiniai Admirálisi hajón elindúltak, és 19. Génuába vissza érkeztek.

KÜLÖMBFÉLE TUDÓSÍTÁSOK.

A' Hamb. Cor. Odesszából Jul. 5-dikén költ levél szerént azt írja: hogy az Oroszok a' Bálkán hegyeken általmentek. De ennek megvalósodását várnunk kell.

Gróf Diebits Grlis' tudósítása szerént Fonton Antal Státus-Tanátsos Úr Sumlából ismét visszatért az Orosz fő hadi szállásra. Az izenetet, és hivatalos leveleket, mellyeket ő oda vitt, a' Nagy-Vezér általvette, és azt válaszolta, hogy azokat Konstantinápolyba küldötte, 's onnét kell várni az elhatározást.

Tultsinból Jul. 2-dikán írják, hogy egy második Orosz tartalék-sereg, melly 40,000 emberből áll, sebesen megyen a' Vajdaságok, és Duna felé.

A' Braziliai Tsászár testvér-hugának, ki Loulé Marquishoz ment férjhez, a' maga erszényéből esztendőnként 18,000 dollárt rendelt hópénzül.

A' Times Ujságnak azon állítására: hogy Dom Miguel hajós serege az Azori vizeken egy Franczia kereskedő hajót elfogtak volna, ezt jegyzi meg a' Messager: „Az Országlószék erről semmi jelentést sem vett, 's ez hihetőleg nem igaz; mivel a' tulajdonosok, és révészek el nem mulatták volna panaszt tenni.

A' Spanyol Országlószék a' Quotidienne Ujságnak Spanyol országba a' bémenetelt megtiltotta, mivel Balesteros Úr ellen némelly betsmérlő czikkelyeket közlött.

Bernában Jul. 6-dikán minden szokott szertartásokkal a' Helvetiai szabad Státusok' gyűlése a' Sz. Lélek templomában megnyittatott.

A' Duna Vizének állapotja a' Budai vízmérték szerént 1829-dikben.

Aug. 2-ikán 9 Láb, 0 Hüv. 0 Von. — 3-ikán 9 Láb 1 Hüv. 6 Von. — 4-ikén 9 Láb, 2 Hüv. 0 Von. — 5-ikén 9 Láb, 5 Hüv. 0 Von. (Az O felett.)

Budai Lotteria.

Kis-Asszony Hava' 1-ső napján 1829. volt Húzásban kijött: 87. 13. 84. 39. 28.

(Hasznos Mulatságok Nro 11. Hírdetés 1 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDOSÍTÁSOK.
Nro 12.

Pesten, Szombaton, Kis Asszony Hava 8-dik napján 1829.

H a r m a t.

Jótévő harmat! növevények' szomja is enyhül
Általad; a' földet már megaszalta napunk.
Hullj, és enyhitsd-meg kínom', harmatja szememnek!
Hullj, de tsak éjjel, mert nappal irígyre találsz.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

A' mi környékünkben a' rekkenő meleg levegőt tegnap előtt ismét meghívesítette a' szél, melly tegnap is tartott; ma gyenge szél mellett a' levegő mérséklett; a' hévmérő délután 2 órakor + 24° állott.

Tekintetes Nemes Pest Vármegye ismét egy jeles Tisztviselő tagját veszté-el Tekintetes Románfalvi Fejérváry Jósef Úrban, ezen Ns. Vármegye' Fő-Jegyzőjében, ki a' f. Augustus 5-dikén reggel 8 óra tájban hosszas sínlődése után Történ a' boldogabb életre által költözék. A' boldogult a' Hazának tett több jeles szolgálatain kivűl a' közelebb mult Ország-gyülésen ezen Ns. Megye' részéről Követ volt.

Ő Ts. K. Felsége méltóztatott Fő Tiszt. és Méltóságos Palugyai és Bodafalvi Palugyay Imre Urat, Váczi Kanonokot, és Kir. Helytartói Tanátsost; — nem külömben Fő Tiszt. és Mélt. Osegovich Imre Urat, a' Hét személyes Fő Törvényszék' Tábla-Bíráját, Tituláris Püspökökké kegyelmesen kinevezni.

Ő Ts. K. Felsége méltóztatott Nagyságos Markovics Nep. János Urat, a' Kőszegi Kerületi Tábla' Assessorát, a' Mélt. Királyi Táblához Assessornak kegyelmesen kinevezni.

Ő Ts. K. Felsége méltóztatott Fő Tisztelendő Wagner Mihály Urat, Udvari Plébánust, Győri Kanonokot, Sz. Albert Püspök' Prépostját, és a' Ts. K. Bétsi Papi Fő Intézetnek Fő Directorát, sok érdemeinek tekintetéből, Magyar országi Indigenátussal kegyelmesen megajándékozni.

A' N. M. Magyar K. Udv. Cancellária Neuhauser Jósef Urat Accessistából Hites Jegyzővé, és Oberhofer Jósef Urat Practicánsból Accessistává méltóztatott kinevezni.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

A' Dervizs-Jovani Orosz táborból, melly Várnától délfelé esik, Kamtsik vize' jobb partján, Jul. 21-dikén illy hadi tudósításokat írtak:

)(

„Szilisztria általadatván, 's ez által több seregek mozdúlhatokká tétetvén, a' Fő-Vezér, Diebits Grlis, arra határozá magát, hogy seregeinek nagyobb részével a' Balkánon általmenjen. — Erre nézve Kraszovszky Grlis parantsolatot vett, hogy a' Szilisztriát vívott seregének fő részével a' Sumla előtt álló táborhoz tsatolja magát, más részét pedig Kozludsi felé indíttsa. Noha ezen Grlis sietett a' dologgal, de mégis míg a' várat birtokába vette, nehány nap eltelt, úgy hogy tsak Jul. 15-dikén gyülhettek seregei egészen az ármádához. Elkezdődtek volt már akkor a mozgások, mellyeknek útat kelle nyitaniok a' hegyeken keresztül. Két hadrendben indulának-meg seregeink. Rüdiger Grlis 14 batalionnal, és két Kozák Regementtel jobbra Kiuprikői felé ment olly szándékkal, hogy a' balra menő másik hadrendnek menetelét fedezze, és annak a' Kamtsik vizén való általkelését könnyebbíttse. Ezt Roth Grlis vezérlette, és állott 18 Batalion gyalogságból, 16 Svadron lovasságból, és 2 Kozák Rgtből. Ezen kívül Gróf Pahlen' serege tartalékúl utánnok ment, hogy mind a' kettőnek, hol szükség, segítségére legyen; ezen tartalék állott 22 Batalionból, 8 Svadronból, és 2 Koz. Rgtből. Kraszovszky Grlis 23 Batalionnal, 40 Svadronnal, 's 4 Koz. Rgttel Sumla előtt maradt, hogy a' Nagy-Vezért szemmel tartsa, és a' Balkánon keresztül menő seregeket is fedezze.

„Minden hírek azt mondották: hogy az ellenség egyedűl tsak Sumlára függeszti figyelmét; és hogy ezen helyen magát megerősíttse, itt félvén leginkább a' megtámadástól, az alsó Kamtsik környékéből elvonta seregeinek egy részét. Ennél fogva hadaink a' Sumlai táborból éjjel titkon akkor kerekedtek-fel, midőn a' Szilisztriától megérkezett seregek' az elmenők' helyét kipótolták. Így Kraszovszky Grlisnak első osztálya Jul. 14-dikére virradó éjjel váltá fel Roth Grlis' tsapatját; és Jul. 16-dikára virradó éjjel Kraszovszkynak a' másik osztálya is felváltá Rüdiger Grlis' seregét. Gróf Pahlen' tartalék-serege, és Kraszovszky' harmadik osztálya tsak Jul. 18-dikára virradó éjjel hagyák-el a' Jendsikiöi mellett lévő tábort Sumla előtt. Kraszovszky' osztálya Jenibazar mellett megálla, és a' fő hadi szállást követő tartalék Devnáig előnyomúla. A' Nagy-Vezér ezen mozgásainkat Sumlából koránt sem háborgatá; megelégedék azzal, hogy 18-dikán reggel 1000 lovast kikülde, kik a' Kozák őrsereg előtt jó távul megállának.

„Az alatt Roth', és Rüdiger hadrendei Kamtsik felé folytatták útjokat, az első Devnán, és Haszszan-láron, a' másik Markovtsán, és Kadikioin keresztül. Kamtsik vize keskeny, és tekergő, kevés kompok vannak rajta, 's ez vala az első akadály a' Balkán általhágásában. A' Törökök minden meglábolható helyekre ágyúkkal megrakott sánczokat ástak. — Rüdiger Grlis Kadi-

koihoz érkezvén, megtudá, hogy az ellenség Kiuprikői mellé 3000 embert állított vígyázatra, kiket szemben nem lehetett nagy veszedelem nélkül megtámadni. Ezen okból tsak Giroff Grlist küldé két Batalionnal, 's egy Kozák Rgttel Kiuprikői felé, hogy előlről a' Töröknek munkát adjon, míg az alatt ő maga fő erejével megkerülé, és Csalamaly-nál Kiuprikői alatt 5 v. 6 verstnyire a' vízen általkele. 17-dikén reggel 6 órakor Csalamalynál termett, hol mintegy 1000 emberből álló Török sereget meglepett; ezen sereg az ő közelítésére szélyel futott, 's táborát 3 zászlóval martalékúl hagyá. Rüdiger Grlis éjjel hídat veretę, 's a' vízen egész seregével által-kele; 18-dikán reggel Kiuprikői ellen nyomula 10 Batalionnal, mert kettőt Csalamalyban hagyott. — Jusszuf két lófarku Basa, ki Kiuprikiönél vezérkedett, ellent akart állani, és tsata-rendbe állítá seregét ezen falu mellett egy dombon. Rüdiger megparantsolá Gortsakoff Hg.nek hogy két Vadász Rgttel essen az ellenségnek, és Rogovsky Grlisnak, hogy más két Vadász Rgttel a' Törököt jobb oldalról kerülje meg. — A' seregek muzsika-szóval nyomultak-előre, fegyvereiket karjaikon tartván, minden lövés nélkül; az ellenség megoldá a' kereket, és Ragovsky Grlis űzőbe vevé, ki 4 ágyút, 's nehány foglyot kezire keríte; Jussuf Basa' tábora is, és két zászló a' győzedelmesekélőn. Emlékezetes, hogy ezen megtámadás, 's Kiuprikői' elfoglalása egy emberünkbe sem került. Tsak előtte való estve Csalamynál, és Giroff Grlis' eltitkolt rohanásánál esett-el 13 emberünk, 's 8 kapott sebet. Rüdiger Generális Kiuprikőiben hagyá Ragovsky Grlisnak 4 Batalionát, és maga ismét a' Kamtsik jobb partján lefelé mene, hogy ha szükség, Roth Generálist segíttse.

„Ez is 17-dikben a' Kamtsik' partjára jutott, azon helyre, hol a' Várnából Burgászba vivő út ezen folyót általvágja; az ellenség a' tulsó parton 12 ágyúval jól megrakott sánczba volt szállva. Heves ágyúzás kezdődék mind a' két részről. Ez nem használván, Roth Grlis elhatározá, hogy a' Törököt megkerüli, 's ezen álláson feljűl 7 verstnyire Dulguer falunál a' vizen általmene. Éjjel Froloff Grlist az országúton hagyá nehány Batalionnal; maga pedig 14 Batalionnal majd megjárhatatlan mellék-úton, melly Dulguerbe vezet, elő vergődék. Az ellenség itt is sánczokban volt, de ágyú nélkűl. A' rosz útak, és a' négy hídverés, mellyeket a' Kamtsik' négy ágán kelle készítenünk, munkáinkat akadályoztatták; tsak 19-dikén reggel menének által seregeink. Veliaminoff Grlis 4 Batalionnal roha az ellenség' sánczaira, 's azokat tüstént elfoglalá. A' Törökök elfutának, 's fegyvereiket elhányák. Roth Grlis használá ezen jó következést, 's haladék nélkül Dervizs-Jovenra mene, hol Ali-Seffik két lófarku Basa' fő tábora volt, kire az alsó Kamtsik' oltalmazása volt bízva. A'

)(*

seregünk kéntelen volt magának útat nyitni, de mind ezen nehézség mellett is az ellenség' táborához juta. Egy újonnan felállított reguláris Török lovas Rgt. kezde velünk először is tsatázni. De ezt egy lántsás, és egy Kozák Rgtünk tüstént visszanyomá. Ezután tsak hamar az ellenség' sánczait Muroff gy. Rgt, 32-ik számu VadászRgt, a' Charkoff, és Kurlandi Uhl. Rgtek, 16 ágyú segedelmével, megvevék. A' szaladók a' heves kergetésben sok kárt vallottak holtakban, és sebesekben. Tőlök nyertük: az egész tábort, 5 ágyút, 5 puskaporos szekeret, 6 zászlót, és 200 foglyot.

„Froloff Grlis megértvén Roth Grlisnak a' Kamtsikon lett általkelését, elhatározá, hogy ő is az ellenséget megtámadja. — Több önként vállalkozottak nem várván a' kompokat, a' folyóba ugrának. Ezen vakmerő tselekedet úgy reá ijeszte az ellenségre, hogy alig süté-el egyszerre ágyuit, sietve elvivé azokat, és magát Aspro felé visszavoná. 100 Kozák a' folyón általmenvén megkergeté a' Törököket, 's egy ágyút tőlök elveve.

„Jul. 20 dikán Roth Grlis Aspro felé indúla; előljáró serege Paliofana felé ment, melly a' Balkan hegynek legmagosabb bérczén vagyon. Az ellenség úgy megfélemlett, hogy a' mi bal hadrendünket illeti, annak útjába a' magos berczekre való felmenetelre nézve semmi gátat sem tett. A' jobb felől menő hadrend Rüdiger alatt 20-dikban Fundukli-dere-hez ért, elől járó serege Ai-vadsik-hoz. A' tartalék Pahlen alatt 19-dikben a' fő hadi szállással Hasszan-lárban, 20-dikban Dervizs-Jovanban volt.

„Külömben a' Jul. 17, 18, és 19-diki történetek, mellyek a' Balkán' kapuit nekünk olly ditsőségesen megnyitották, az ellenségnek 10 ágyújába, 14 zászlójába, 's valami 400 foglyába kerültek, nem említvén a' számos elesteket. Minden sereg-osztályaink folytatják útjokat. — A' Nagy-Vezér minden mozdúlás nélkül Sumlában maradt."

Szilisztria capitulatiójának pontjai ezek: „1.) Szilisztriának őrizetéhez tartozó minden fegyveresek magokat hadi fogságra adják, fegyvereikkel, portékáikkal, ágyuikkal, és flottájokkal eggyütt, egy szóval mindennel, a' mi az Országlószéké; a' saját jószágaik nálok megmaradnak. — 2.) Minden Mahomedánus lakosok, familiájokkal, 's vagyonaikkal eggyütt, de fegyver nélkül, a' várból kiköltözhetnek, 's oda mehetnek, a' hová akarnak. — 3.) A' kik Orosz országba akarnak menni, vagy Szilisztriában maradni, minden segedelem igértetik. 4.) A' kik Rustsukba vízen akarnak menni, hajót kapnak, a' kik szárazon, szekeret. 5.) A' betegeknek, és sebeseknek is, kik Orosz országba küldetnek, hajók, 's szekerek adatnak. 6.) A' lakosoknak szabad lesz 14 nap alatt a' vár mellett vásárt tartani, 's azon személyekkel vásárlásba ereszkedni, kik az Orosszal háborúban lévő semmi nemzethez nem tartoznak."

AUSTRIA.

Augustus 1-sö napján Bétsben végbement a' régi intereses papiros pénzbeli Státus-adósságoknak 63-ik sorshuzása, és a' 171 series jött-ki. Ezen sor külömbféle interesü Udv. Kamara-Obligatiókat foglal magában, és pedig: Nro 16,557—17,293-ig, Nro 17,295 a' tőkének egy ötöd részével; továbbá Nro 17,296 — 17,837-ig, mellyeknek tőkéje tesz 984 204 for. 40 kr., interese pedig a' leszállított bets szerént 34 605 f. 7 kr. — Az ezen sorban találtató eggyes Obligátio-számok különös lajstromban közöltetnek.

A' Felsőségi meghatározás szerént a' f. Aug. hónapban a' közönséges 1 krajczáros zsemlyék 1/4 lattal kissebbekre, ellenben az egy garasos rozs-czipók 1 lattal nehezebbekre süttetnek, mint a' mult hónapban, minden más kenyerek meg hagyatak, úgymint az előtt voltak. — A' marha-húsnak fontja 8 ezüst kr.

Bétsben a' pénz folyamatja Aug. 4-dikén így volt: A' Státus' 5 per-Centes Obligatiói, 99 1/2 f.; — az 1820-diki sors-húzással járók, 166 5/8 f.; — 1821-diki hasonlók, 127 3/4 f.; — Béts városa 2 1/2 p.Centes Bankó Obligátiói 55 f. keltek mind C. P. — A Bank-Actiák 1137 f. C. P.

OLÁH ORSZÁG.

Az Oláh Kurir azt jelenti Bukurestből: hogy a' Minciaky Státus-Tanátsos' előlülése alatt ottan felállított Biztosság, mellyre a' belső kormányozás' rendbeszedése bízattatott, minekutánna a' Diván részéről is annak két tagja kineveztetett, t. i. Belan György Nagy-Bán, és Beletsan István Nagy-Logofét, Jul. 4. (ÓKal.) Vilará Nagy-Hatman' házában elkezdette üléseit; 's először is arról tanátskozott, miképpen választassék jövendőben a' Fejedelem? Ezután minden Kedden, Tsötörtökön, és Szombaton fognak ülések tartatni.

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Londoni Udvarnál lévő Nagy-Követ, Hg. Polignac, Jul. 23-dikán Párisba vett útjában Calénál a' szárazra kiszállott.—Gróf Ofalia Spanyol N. Követ Madridból Jul. 25-dikén Párisba érkezett.

A' Journal du Commerce így ír: „A' Toulonból, 's Marszelyből ma ide érkezett tudósítások szerént bizonyosnak látszik, hogy Bretonniére Úr Algirt ágyúztatni akarja. Jul. 7-dikén egy Hollandiai korvet Algirba mene olly parantsolattal, hogy a' maga nemzete Consulát elvigye; a' többi Consulok is elhaggyák a' várost, félvén az ágyuzástól. De a' Dey még sem látszik hajlandónak a' maga megadására. Azt állítják, hogy van egy gyenge rész, honnét lehetséges az ágyuztatás; de ezt nem mindenek hiszik. A' Dey a' mint látszik, a' bástyáin lévő 1200 ágyúban, és sánczaiban bízik. — A' Szardiniai, 's Nápolyi Consulok már nehányszor majd reávették a' Deyt a' Franczíákkal való megbékéllésre, de az Angol Consul mindég azt tanátsolja a' Deynek, hogy ne engedjen. Azonban ez tsak hír, 's a' t.

Szirából jött levelek szerént azt írja a' Touloni Ujság, hogy Gróf Capo-

distrias előmutatta a' Panhellionnak a' Martius 29-dikén Londoni Protokollumot, azzal a' nyilatkoztatással: hogy ő készebb kezét elvágatni, mint ezen kötést aláírni. Az Angol Fő Consul' kivánságát némelly tengeri elzárások' megnyitása eránt nem tsak nem tellyesítette az Előlülő, hanem inkább parantsolatot küldött a' tengeri Tisztekhez, hogy az elzárást szorosan feltartsák, és ha az Angolok erőszakhoz nyulnak, akkor a' zászlót vegyék-le, és magokat Angol foglyoknak nyilatkoztassák-ki.

OROSZ BIRODALOM.

Az Odesszai Jour. Jul. 18-dikán jelenti: hogy az oda való contumáczióban az egésség' állapotja napról napra javúl, hol még tsak 3 beteg fekszik, 's ezek közűl is kettő a' gyógyúlásra reménységet ád. A' rendelések mindenütt szorosan megtartatnak. Beszarabiában Vadulni-Iszaki falu (a' Pruth bal partján,) és két gyarmat bé van kerítve.

A' Sz. Pétervári Ujságok leírják Ő Felségének Tultsinból tovább útazását. Jul. 12-dikén Bobruisk várába érkezett, ott a' katonaságot, és bástyákat megvizsgálta. Más nap estve 8 órakor meglátogatta a' Török foglyok' tanyáját is, és az ott lévő 2000 ember közűl 21 Tisztet, és 300 köz-embert, öregségök, és számos familiájok végett haza botsátott.

Kievben Jul. 7-dikén költ napi parantsolatja által Ő Felsége 16 General-Majort Gen. Lieutenantnak, és 7 Ezeredest General-Majornak nevezett. Gróf Diebits Tsernigov Regementjét kapta.

Báró Humbold Sándor Jun. 13-dikán Perm-be érkezett.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápoly, Jul. 16. — Az Angol Nagy-Követ Gordon Robert Úr a' f. h. 13-dikán ment a' Szultánhoz audientiára a' Bujuderei nagy mezőn lévő Nagy-Úri táborba. — Blonde Angol fregáta, és azon brigg, melly a' Követ' kísérőit ide szállította, már 10-dikben elmentek Topchánától, hol eddig állottak, a' Bujukderei révbe. Armíde Franczia fregáta, mellyen Gróf Guilleminot jött ide, ezeket a' Bosporuson által kísérte, és Tarapiával szembe eresztett vasmatskát Chunkiar-Iskelessi mellett (az Asiai partnál). — Az audientiára rendelt napon korán reggel valami 2000 emberből álló Török gyalogság a' táborba kimene, hogy a' szertartás alatt ott katona-szolgálatot tegyen. Nehány ágyút a' szomszéd dombokra kiszegeztek. — Tarapia, és Bujukdere között egy igen pompás sátor volt készítve, a' Nagy-Úr' számára, mellynek két osztálya volt. Az első, 24 oszlopon állott, 's ugyan annyi megaranyazott gombokkal díszes hajlékot formált, melly alatt a' hátrább lévő félkarika formáju, damasztal, és drága szőnyegekkel borított részébe lehetett jutni a' sátornak, mellynek hátulján a' Nagy-Úr' thrónusa állott; felette igen nagy drága gyöngyökkel, és kövekkel sűrün hímezett veres bársony takaró vala kiterjesztve. E' megett az audientiá-

ra rendelt nagy sátor megett vala egy kisebb sátor, mellyben drága szövettel bévont szófa állott a' Nagy-Úr' számára. — Ezen sátortól jobbra több sátorok voltak a' Ministerium a' Szeraszkier, és a' Szultán' kísérői' számára, balra a' Diplomátiai személyeknek, mellyek megett vala az oszlopokon álló, Diván-szálát ábrázoló nagy sátor, a' Kaimakám-Basáé, hol a' Nagy-Követ elfogadtatott. — A' Nagy-Követ reggel 10 órakor kiszálla a' fregátáról, és a' táborba mene illy renddel: előre ment a' fregáta' muzsika-kara, és egy tsapat Angol tengeri gyalogság; ezután a' N. Követnek 14 fejér, és 18 veres öltözetű Tsokadárai; 16 inas sárga, és 6 Komornyik setétkék liberiában arany bójtokkal; az Angol hadi hajók' Tisztei; az udvarló ifjak, a' tolmátsok, a' Követségi Titoknok, és az első tolmáts Chabert Úr; a' Nagy-Követ Gordon Úr lóháton, Yarmouth, és Dunlo Lordok, a' Követségi személyek, nehány Angol Tisztek, és hajós legények. — A' Kaimakám-Basa sátora előtt a' Nagy-Követ leszálla lováról, és a' Szeraszkier által fogadtatott, 's köszöntetett. Gordon Úr egy darab ideig a' Kaimakám-Basával beszélgete a' tolmátsok által, 's azután gazdag ebéd adatott 5 asztalra. A' Nagy-Követ egyedül ült a' Kaimakám-Basa' asztalánál, Yarmouth, és Dunlo Lordok, Parish Úr a' Titoknok, Chabert, és Wood tolmátsok a' Szeraszkierénél; a' többiek a' más három asztalnál. — 11 órakor az ágyúval tett köszöntések hírdeték a' Nagy-Úr' megérkezését, ki a' révnél lóra űlt, és lántsás, 's nyilas testőrzőitől körűlvéve, és hadi emberei által kísértetve, a' nagy audientia-sátorba mene. Ő Magassága gazdagon kivarrót 's gyémántokkal kirakott gallérú violaszín posztó Hervánit (katona-köpenyeget) viselt; fején hasonlóképpen gyémántokkal kirakott katona sapka (Fes) volt; lova is igen ékes és brilliántos módon felnyergelve. — Midőn a' Nagy-Úr a' parádéba kiállított fegyveresek előtt elment, ezek háromszor kiáltottak neki Éljent; 's ezt tették akkor is, midőn lováról leszállván, a' sátorba lépett; ezután Ő Magassága a' Ministerium', a' Kaimakám', és a' Szeraszkier' udvarlását elfogadá. — Az alatt a' Nagy-Követre, és kisérőire a' Kaimakám' sátorában Hervání adatott, és a' Nagy-Úr' Kapidsi Basijától kísértetve, és bévezetve, a' Követségi személyekkel eggyütt az audientia-sátorba mene. — Gordon Úrnak Angol nyelven mondott beszédét Esrar-Efendi Törökre fordította, a' Kaimakám-Basa pedig felelt reá, minekutánna a' Nagy-Úr nehány szóval neki értésére adta a' válasz' velejét. Ő Magasságának igen tetszésére volt, hogy „az Angol Király illy bölts, és maga-mérséklő embert küldött Nagy-Követűl a' fényes Portához." — Ezután Gordon Úr eltávozék az audientia-sátorból az elfogadó sátorba vissza. Valami fél óra mulva a' Nagy-Úr ágyúlövések és Vivat kiáltások között a' táborból Tarapiába visszamene. Ő utánna a' Követ is kísérőivel eggyütt az Angol hajóra visszatére. Ez alatt, sőt egész nap az An-

gol és Franczia hajók' Zászlói mindég lobogtak; az Angolok, midőn a' Nagy-Úr mellettök elhajózna, háromszori Hurrah kiáltással köszöntötték. — Megjegyzésre méltó ezen s ertartásnál, a' mi máskor soha sem történt, hogy a' Nagy-Követnek, és kísérőinek megengedtetett a' kardjokat magokkal vinni; — az idegen katonaság' jelenléte, a' felette pompás sátorok, a' Nagy-Úr' öltözete, és a' temérdek sok nép' gyülekezete, ezen pompát sokkal fényesebbé tették, mint valaha ezen vidéken volt.

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

1.) „Codex Diplomaticus Hungariae Ecclesiasticus ac Civilis. Studio et opera Georgii Fejér Bibliothecarii Regii. — Tomus Quartus, Volumen III. — Budae Typis Typogr. R. Univers. Ung. 1829." (nagy 8-ad rét, 560 lap.)

Ennek a' sok tekintetből nagy ditséretet érdemlő, 's általunk több ízben megemlített munkának jelenlévő kötete a' köz tudományra méltó Oklevelek' előterjesztését 1260-dik esztendőn kezdi, 's 1271-dikig viszi, a' tudós Szerző Úr szokása szerént mindenütt feljegyezvén a' kútfőket, mellyekből azokat vette, és az időközben kezéhez jötteket belé iktatván, mellyeknek száma 48-ra telik, sőt a' végén még 9-el megtoldván. Ezen utólsókközött nevezetes Dzsingis Tatár Kámnak 1248-dikban IV. Incze Pápához küldött válasza; és Baiothnoy Tatár Fejedelemnek ugyan akkor a' Kám' parantsolatjából a' nevezett Pápához írt levele. — Különben örömmel tapasztaljuk, hogy mind inkább szaporodik az ollyan Oklevelek' száma, mellyek a' világi emberek' személyeiről, 's birtokairól szóllanak. Ennél fogva midőn egy részről a' tudós nyomozó, gyüjtögető, 's Kiadó Úrnak vas szorgalmát bámuljuk, melly a' szinte meggyőzhetetlen akadályokon is általtör; más részről tehetősebb Hazánkfiait serkentjük, hogy a' köz ügyet, — a' haza' fényének deritésére szolgáló köz ügyet — tsekély áldozataikkal (előfizetés által) elősegíteni ne terheltessenek. Igy vág a' Magyar a' tsinos Európai Nemzetek' sorába!

2.) „Tudományos Gyüjtemény. — VII. Kötet. 's a' t. Két ívnyi Koszoruval.

A' régi történeteket nyomozóknak, kivált a' kik nemzetünk' eredetének vizsgálásában gyönyörködnek, igen nagy figyelmét érdemli itten Tek. Tud. Horvát István Úrnak Értekezése „a' Jászokról, mint magyar nyelvű Népről, és Nyilazókról". Továbbá díszlenek ezen Kötetben: Krimia leírása (Balajty Jos. által); Magyar Alvitézek hős tettei az újabb időszakban (Kiss Károly által); és Kolosvári Phoenix (Gr. Kemény Jósef által). Ezen utólsó Értekezés, hiteles kútfőkből, és oklevelekből merítve, a' Kolosvári Ref. Kollegiumnak viszontagságait adjaelő. — A' Koszoruban jelesebbek „Sümeg. (1605)" vitézi Rege Takácsy Józsától; „Salamon" az Al-Korán történetekből, Holéczy által; „Butsuvétel" Bezerédytől, 's a' t.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDOSÍTÁSOK.
Nro 13.

Pesten, Szerdán, Kis Asszony Hava 12-dik napján 1829.

E s t e.

Alkonyodik, lehaladt a' tulsó földi határra
A' napfény, földünk' színe setétbe merült.
Tsillagok eljőnek, 's fáklyákat gyujtanak; ismét
Mind azokat majdan reggel eloltja napunk.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Tsász. 's Apostoli Kir. Felsége méltóztatott Nagy-Méltóságu Zsadányi és Török-Szent-Miklósi Almásy Ignácz Ő Exját, Ts. Ns. Temes Vármegyének Fő-Ispányát, az érdeklett Megyének kormányozásától tulajdon kérésére kegyelmesen felmenteni, — és ennél fogva azon Ns. Megye Fő-Ispányi Helytartójává Méltóságos Báró Gerliczy Mihály Tsász. Kir. Kamarás, és Helytartói Tanátsos Urat, a' Fejedelem', és Haza' szolgálatjában szerzett jeles érdemeinek tekintetéből kegyelmesen kinevezni.

S. Patak, Jul. 25. — Tegnapi napon végzé világi pálya-futását ezen Anya-oskolában a' Törvény-tudománynak igen nagy érdemű Professora Ts. Kövy Sándor Úr, a' ki egy hónapig tartó sulyos betegeskedése után a' jobb életre általköltözött. Számos háladatos Tanitványi, kik már előre látták, hogy életét megtartani szinte lehetetlen, elvégezték, hogy az elhunyt jó Tanítójoknak emlékezetére Carrárai márványból Ferentzy híres Képfaragó hazánkfia által készittessenek emlék-oszlopot, mellyre valóban érdemessé is tette magát. Helyébe, a' boldogultnak ajánlására, Ts. Kortvay János Úr, Pesti Tabuláris Prókátor választatott a' Fő-Tisztelendő Superintendentia által Professornak.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

A' Sz. Pétervári Journal Jul. 23-dikán illy tudósítást közöl a' Kaukazusi ármádáról: „Minekutánna a' külön-választott Kaukazusi sereg' Fő-Vezére megtudta, hogy a' Szeraszkier hadi fő erejével Erzerumból kiindúlt, 's innét a' Karsi úton eléfelé nyomúl, tüstént hadainak nagyobb részével ellene ő is megindúlt, és a' felette bajos Saganlu bérczeken általment. A' Törökök elbámúlván az Oroszoknak azon úton lett megjelenésen, hol nem is várták volna, kétszeres vígyázatot rendelének, és minden útakat, mel-

lyek a' mi táborunkhoz vezetnek, őrökkel megrakának. Ozmán-Basa' osztálya, melly eddig Barduszné'l állott, segítséget nyervén, olly parantsolatot vett, hogy a' mennyire lehet, tábor-helyünk' jobb szárnyához közelittsen, hogy mozdúlásainkat annál könnyebben szemmel tartsa. —Jun. 28-dikán egy tsapat Karsi Örmény lovasság, a' tábortól 9 verstnyire reá találá az Ozmán Basa' táborszemeire. Hogy a' vizsgálódás annál messzebbre terjedjen, Eriváni Gróf Paskevits más nap korán, az első Muzulmán Regementet, melly Karabaghban alkottatott-öszve, arra felé küldé; és minekutánna jelentést kapott arról, hogy az ellenség' gyalogsága, és lovassága valóban ott vagyon, Báró Friederichs Obester' (már most General-Major) vezérlése alatt, az Eriváni Karabélyos Regtből egy Kompániát 4 ágyúval, és egy Kozák Ezeredet oda külde. — Ozman Basa gyalogságával igen jó helyen állott, t. i. olly sánczok oltalma alatt, mellyek egy dombon kemény kövekkel el voltak kerítve; a' dombon túl igen sziklás, erdős meredek kezdődött; a' Basa lovasságát előre küldötte. Báró Friedevichs ügyes hadi fordúlások által a' Török lovasságot a' mi ágyuink' tüze alá tudta tsalogatni, és maga hasznára fordítván azon zavarodást, mellyet ágyuink a' Törökök közt okoztak, muzsika-szóval az elsánczolt táborra hajta; az alatt pedig a' Muzulmán Rgt. a' Kozákok által segíttetvén, tüzesen az ellenségre rohana. A' Törökök, tsekély távulságban minket tartós futó puskázással fogadának; de az Eriváni Karabélyosok' Bataliona ezzel nem gondolván, minden lövés nélkül folytatá nyomúlását. Uskoff Ezeredes, ki a' Muzulmán Rgtet vezérlette, hatalmasan megtámadá a Török lovasságot, azt viszszanyomá, első vala, ki a' sánczokon által-mászа, és a' Kozákokkal eggyetemben az ellenség' lovasságát, és gyalogságát olly messze üldözé, a' míg tsak a' hely engedte. — A' Törökök ezen tsatában 300 holtat és sebest vesztének; 8 zászlót, mellyek többnyire a' legjobb Török lovasságéi voltak, és 100 foglyot kerítettünk kezünkre. Az ellenségnek itten 1200 gyalogsága, és 400 lovassága volt. A' mi részünkről igen tsekély a' veszteség."

A' Tiflisi Ujság rendkivűl való toldalékjában Jul. 10-dikén illy tudósítást közöl az Erzerumi Szeraszkiernek, és Hagki Basának a' Saganlui hegyeken (Kars, és Erzerum között) Jul. 1, és 2-dikán lett megverettetéséről:

„*Tiflis*, *Jul.* 10-*dikén* 1829.

„Jun. 26-dikán a' hadi sereg felette bajos útazással általment a' sziklás, erdős Saganlu hegyeken, hol az ellenség reménylette, hogy minket feltartóztathat; de próbatétele ügyes hadi forgás által füstbe ment. Míg bal szárnyunk a' Török táborra ál megtámadást tett, az alatt a' hadi sereg más úton jobbra általtakarodott, és az ellenség' oldalánál megállapodott. 29-dikben a' Törökök 1600 emberrel közelebb jö-

vének a' mi állásunkhoz, és kő-töltésekkel körül vett táborba szállának, mellyből Báró Friedrichs General-Major őket kiveré, elfogván tőlök egy zászlót, és 100 embert: A' Fő-Vezér látván, hogy az ellenséget lehetetlen azon állásban megtámadni, mellyet táborának balja felől bírt, elhatározá, hogy egészen megkerüli. Ennél fogva Jun. 30-dikán minden bagázsiájával megindúla, és Jul. 1-sö napján ellenségre bukkana, melly őtet megtámadá; ez maga a' Szeraszkier volt személyesen, ki Hagki Basának segítségére sietett, a' mint későbben a' foglyoktól megtudtuk. Minekutánna a' Fő-Vezér ügyes hadi forgása által lehetetlenné tette, hogy Hagki Basa a' Szeraszkiernek segítségére menjen, az nap megtámadá a' Szeraszkiert, megveré, 30 verstnyire űzé; és a' hegyek lánczai közül egészen elkergeté.

„Jul. 2-dikán, 15 verstnyi igen bajos útazás után, a' hegy' bérczén Gróf Paskevits Hagki Basa taborát hátulról megtámadá; minthogy ezen Basának minden közösülése a' Szeraszkierrel el volt vágva, az ő seregei tökélletesen megverettek, táboroktól 30 verstnyire széllyel futottak, és a' Basa fogságba esett.

„Ezen két tsatában, mellyek közül az első Kainly falunál, a' másik Milliduse nevű helységnél esett, két Török hadi osztály, egyik 30,000 emberből, a' másik 20,000-ből álló, 25 órányi idő alatt tellyesen megverettetett; minden pattantyusságok, melly 31 ágyúból állott, hadi szereik, és eleségek, két táborhely, mellyek közül eggyik bésánczolt volt, 1500 fogoly, 19 zászló, és Hagki Basa maga is a' győzedelmes vitézek' kezébe estek. Részünkről tsekély volt a' veszteség."

Ezen tudósítást Gróf Eriváni Paskevits Grlis' hadi Segéde Hg. Dadianoff hozta Sz. Pétervárába, ki Jul. 5-dikén indúlt a' fő hadi szállásról Ardasszu mellől. Gróf Paskevits akkor az ellenség' üldözésével foglalatoskodott.

NAGY BRITANNIA.

O'Connell Daniel Úr a' Clare Grófságban közelgető Képviselői választásra nézve Jul. 20-dikán illy felszóllítást botsátott a' megye' Választóihoz:

„Clarei Férjfiak! Az Angol Ministerium által reátok, és reám ragasztott tsúfság közelít végéhez; a' választás ezen h. 30-dikára van határozva. Kérlek tehát, velem egygyütt gyüljetek-öszve akkor. Az én gondolkodásom' módja nyilván tudva van; én Irlandi vagyok; és Irland' szabadságát, 's boldogságát szakadatlanúl ohajtom; megismérem, hogy Katholikus vagyok, lelkiismeretképpen, és mélyen meg vagyok hatva a' régi, és változhatatlan Kathol. Hitnek tisztaságától, és igazságától, valamint hasonlóképpen meg vagyok győződve minden emberi állatnak igazairól, akár Protestans, Presbyteriánus, Dissentér, vagy Katholikus legyen az, hogy lelkiismerete' javallása szerént, minden emberi tételnek, vagy emberi

)(*

tekintetnek közbe jövése nélkűl, az Istent imádhassa. Olly bizodalommal szóllítom fel a' Protestánsokat, valamint a' Katholikusokat, hogy voksaikat nekem adják. Én külön felekezetű vagyok; el vagyok határozva, hogy mint igaz felekezetű, mint a' nép' felekezetűje úgy lépek a' Parlamentbe. Eddig a' Parlamentben külömbféle felekezetek (partei) voltak; volt Ministeri felekezet, kész pénz fizetéssel, 's gazdag ragadománnyal; volt Oppositioi felekezet, a' jövendő reményétől tápláltatva; van a' Whigeknek felekezete, van a' Toriknak is; illyennel birnak az úgy nevezett „Saint"-ok; — a' nyugot-Indiai (oh gyalázat!) rabszolgákkal kereskedőknek van felekezetők; — van a' felette gyülöletes, és elnyomó Kelet-Indiai kereskedő Társaságnak is a' Parlamentben felekezete — tsak a' népnek nem volt még eddig illyen felekezete ottan; én fogok egy illyest alkotni a' nép' számára. A' mi hazánk igen gyönyörűséges termékeny föld. Irland gabona-tára lehet a' déli világnak. Mitől van az, hogy lakosai inségben nyomorognak? Feleljenek-meg erre azok, kik az ország' kormányát vitték. A' mi engem' illet, első, szakadatlan, és legkedvesebb iparkodásom arra czéloz, hogy az Irlandi népért munkálkodjak. Ha a' kimult Canning Úr azt mondta: ő kívánná látni, hogy minden embernek Angliában lenne egy tsirkéje fazekában, 's egy aranya erszényében, ez tsupán tsak egy Franczia ékes mondásnak finom fordítása volt. De senki sem gátolta annyira, mint Canning Úr, hogy a' nép ezen jóval ne élhessen. Ő azon régi politikus oskolából való volt, melly az Angol birodalmat az alatsonságnak, és inségnek mostani sorsára juttatta. Én nem tartok vele rokonságot, noha azon gondolkodás' modját követem, mellyet ő tsak színlett. Én azon leszek, hogy üdvességes változásokat, és javitásokat szerezzek a' kormányozásban, míg azt elérhetem, hogy minden ember Irlandban egy héten legalább ötször húst ehessen, és a' más két nap, ha tsak egyéb valami okból fel nem kivánná tserélni, más eledellel jól lakjék. Abban áll az én nagyra vágyásom, abban erős határozásom, hogy a' népet megelégedésre, és boldogságra emeljem.

„Clarei Férjfiak! Ez czélja, egyedűl való czélja iparkodásomnak; olly czél ez, mellyet veleményem szerént kevés bajjal el lehet érni; tsak olly Országlószék kell, melly a' néptől ered, és azzal eggyé lesz, hogy illyen és még nagyobb politikai hasznokat szüljön. Clareiak! Hihettek igéreteimnek! A' ti segedelmetekkel már abban sokat munkálkodtam, hogy a' vallási vakbuzgóság megdőljön. A' Protestáns uralkodás, melly olly gyalázatos volt a' Protestánsokra, mint nyomoruságos a' Katholikusokra nézve, örökre leromlott. Tsak gondoljátok-meg, mitsoda eszközök által szereztükmeg az Emancipátiót. Clarei Férjfiak! Az Emancipatiót főképpen a' ti kemény magatok viselése, a' ti emberséges, és egyenes voltotok ál-

tal állítottátok lábra. A' tsinos világ ditséretekkel halmozza Clare' magas lelkű Választóit; — engedelmeskedtetek a' törvénynek; — semmi gonoszságot el nem követtetek; — mindenek felett indulatoskodás nélkül voltatok; senkit nem rágalmaztatok; hanem betsületesen, lelkiesméretesen, és félelem nélkül voksoltatok, 's így vallástokat 300 esztendei szolgaságból kiszabadítottátok. Illy módon legyetek segítségemre hazánk' politikai áldásainak, és a' constitutiós szabadságnak megszerzésében. Kövessétek tanátsomot. Ez egy atyának, és jó barátnak tanátsa, ki vérét oda adná, ha Irlandnak azzal valamit használhatna. Kövessétek tanátsomot; és a' religiónak, 's Irland' szabadságának még hátra-lévő ellenségeit mind meggyőzzük.

„Az eszközök — és azok kezeitekben vannak — mellyek által a' ti, és a' relígio' ellenségeit meggyőzhetitek, a' következők: 1.) Kiki, a' ki az én barátom, tökélletes józan legyen. Azok, kik Irlandnak igaz barátjai, mai naptól fogva egész a' választás' végéig egy tsepp részegítő italt sem fognak magokhoz venni. A' Clarei Férjfiak az utólsó választáskor is úgy elkerülték az italt, mintha az méreg lett volna; meg vagyok győződve, hogy most is azt fogják tselekedni; mert az valóban méreg, ha többetskét isznak. — 2.) Az én barátim, és jótévőim magokat békeséges, és rendes módon fogják viselni. Mi még a' legkissebb erőszaknak, vagy zendülésnek nyomában sem leszünk részesek; ha valaki veszekedni kezd, megfogattatik, és közülünk kiigazíttatik a' Tisztviselő' eleibe. Jól tudjátok, hogy a' zaj-inditó ellenség, és hihetőleg kém. — 3.) Minden előbbi tsúfságot, és sértegetést elfelejtünk, megbotsátunk. A' ki most velünk kezet fog, az örökre a' mi barátunk; a' mi az előtt történt azzal nem gondolunk. Sok, igen sok betsületes, érdemes Választók előtt bizonyos okokból kéntelenek voltak ellenem voksolni, és most hozzám, 's a' nép' ügyéhez állottak. Mi örömmel fogadjuk őket; melly örvendetes dolog barátaink' számát így nevekedni látni! — 4.) Mind azokon, kik folyvást a' népnek ellenségei, keresztény módon sajnálkozunk; majd talán, ha meg lesz a' választás, kikaczagjuk őket; de azért senkit meg nem gyalázunk, sem megnem sértünk. Győzedelmünkről bizonyosok lévén, könnyen megengedhetünk nekik; de mind azokat kikaczagjuk, kik még a' választás után is savanyu ábrázatot mutatnak. — 5.) Szükséges arra intenem titeket, hogy a' Királyi fegyveres seregek eránt barátságosok, és emberségesek legyetek. A' Király' ármádája legvitézebb az egész földkerekségén, és a' vitéz emberek közönségesen jó szivű emberek. A' Katona-Tisztek emberségesek; a' seregek Irlandban a' népnek barátai, 's oltalmazói Barátságosan bánjatok velők. Elhiszem, hogy megteszitek. — 6.) Minden választó a' választás' első napján helyén legyen. Kiki légyen józan, tsendes, a' törvényeknek engedelmes,

jó kedvű, és eltökéllett, 's így — győzedelmünk bizonyos. Eggyetlen egy Braunsveigi sints Clareban, ki győzedelmünkön kételkednék. Valóban a' nép' kívánságának nem is lesz semmi akadálya; de ha támadna is, az tsak arra fog szolgálni, hogy a' mi számos voltunkat, és ellenségünk' szánakodásra méltó gyengeségét kimutassa. A' nép' győzedelme bizonyos.

„Mindenek előtt gondoljátok-meg, hogy a' mi viaskodásunk a' constitutiós szabadságért van. Gondoljátok-meg, hogy tsak a' mérsékletes, a' józan, erköltsös, és jámbor ember érdemli-meg a' szabadságot, 's hogy tsak az illyen tehet szolgálatot a' szabadság' ügyében. A' religio egyedűl való bíztos alapköve a' szabadságnak. A' részeges, a' tobzódó, a' veszekedő, és a' gonosztévő nem közünkbe valók; illyenekkel nem ereszkedünk pajtásságba. Tsak ollyanok tehetnek Irlandnak szolgálatot, kik jó fiak, jó testvérek, szerelmetes férjek, gondos, és nyájas atyák, kik minden tselekedeteiket emberségesen végzik, és a' kik vallási kötelességeiket rendesen, és ájtatosan bétöltik. Az illyen férjfiak szerezték-meg az előbbi győzedelmet, és az illyenektől várhatjuk, hogy a' mostani viadalban is győzni fognak. Ha Clare' férjfiainak ditsőséges példája Irlandban elterjed, és más megyék is a' Clarei nép' jeles maga viseletét követik, akkor Irland megszűn Angliának sajnálkozásra méltó, nyomorult tartománya lenni, és ismét, valamint előbb volt, — független, Angliával a' Korona' arany karikájával öszvékötetett Nemzet leszen, de „nagy, ditső, és szabad" egy hazai, és az országban lakó Törvényhozó-testnek atyai gondoskodása alatt. Azon Nemeseknek, — és ezek sokan vannak — kik azzal betsültek meg éngem', hogy ezen választásnál segedelmöket nekem ajánlották, háladatosságomnak adóját lefizetem. Szívemből örvendek azon igyekezeten, mellyet foganatosan arra fordítottak, hogy ezen Grófságban a' tsendesség, és engesztelődés helyre álljon. A' nép, melly őket tiszteli és szereti, az ő tanátsaikat meg fogja hallgatni, és barátjainak az által mutatja meg háladatosságát, hogy kész lesz mindenben engedelmeskedni. Mind azokat, kik folyvást ellene szegezik magokat az én igyekezetemnek, tiszteletel megkinálom a' békeségnek, és engesztelésnek olajágával; tisztelettel kérdem tőlök: vallyon használ-e valamit a' nép akaratja ellen tusakodni? Van-e tsak egy személy is, ki lehetségesnek tartja annak megátolását, hogy a' nép engem' ismét ne válasszon? Ha tehát, a' mint hiszem, ezt senki lehetségesnek nem tartja, hogy juthat még eszibe az intselkedés? hogy forralhat még utálatos indulatoskodást? mit használ az ellenkezés? Nem volna-e jobb a' néppel kezet fogni, mint a' sükeretlen ellenségeskedést folytatni?

„Ezen megfontolást szorosan szívökre kötöm ellenségeimnek, és józan eszökhez appellálok; tisztelettel mondom, hogy a' hasztalan el

lenkezésnek tsak rosz következése lehet. Bizonyára Clarenak egy lakosa sints, ki a' néptől kinevettetni, 's kantsal szemmel nézetni kivánna. Ellenben a' nép hajlandó a' vele ellenkezőket szeretni és tisztelni; én tudom, hogy a' népnek ez az érzése, ez a' kivánsága. Ennél fogva a' nép' nevében ismét megkinálom az engesztelésnek színlés nélkűl való alajágával. Elfogadtatik? én reménylem, és ohajtom. Visszavettetik? úgy azoknak fejére szálljon a' gyalázat, kik oktalanul hasztalan ellenségeskedésökben megmaradtak. A' mi magunk viselete, és lelkünk ismérete mentmarad a' szémrehányástól. Gyüljetek tehát öszve körűlöttem Clarei férjfiak, békeségesen, józanon, és eltökéllve. Gyűljetek öszve az én, és ti űgyetekben; ez a' nép' űgye, a' szabadságnak, és igaz vallásnak űgye. A' nép' jó boldogságáért van a' viadal; ennél fogva, — ki merem mondani — az Istennek űgye.

„Vagyok és lészek, Clarei férjfiak, a' ti hív, alázatos, és állhatatos barátotok, és szolgátok (Aláírás) O'Connell Dániel."

Don Grlis, Gibraltár Kormányozója, egy Proclamátiót adott-ki, mellyben a' barátságos idegen hajóknak megtiltja, hogy Gibraltárban a' szeretsenekkel való kereskedésre fel ne készűljenek. A' ki illy kereskedésben részt veszen, az Angol törvény' keménysége szerént fog megbüntettetni.

GÖRÖG ORSZÁG.

Már említettük, hogy Görög országnak több Megyéi Gróf Capodistrias Jánost magát választották Képviselőnek a' Nemzeti Congressusra, mellynek Jul. első felében kellett Argoszban elkezdődni; ugyan akkor a' Praesidens felszóllitotta és sürgette azon Megyeket, mellyek őtet hatalmazták-meg, hogy más Képviselőket válasszanak. — A' Görög országi Közöns. Ujság Jun. 20-dikán erről illy czikkelyt közöl: „Kötelességünknek tartjuk a' Közönségnek név szerént tudtára adni azon Eparchiákat (Megyeket), mellyek eddig a' tellyes hatalmat a' Praesidens Ő Exjának adták. Ezeknek sokasága, és buzgósága, egyenes, és szabad lelkűsége, mellyel ezen munkát végezték, világosan megvalósította azon valasztásnak czélerányosságát, mellyel a' Troezenben öszvegyült Képviselők foglalatoskodtak; ugyan is ezek olly Praesidenst választottak, ki méltó, és képes vala legdrágább hasznaikat megőrizni, és azokat a' boldogúlás' utjára vezérleni. Egy Görög sints olly tébolyodott eszű, ki ki ezt meg nem ismérné, ha a' dolgok' régi állapotjára visszatekint, midőn az engedetlenség, a' békételenség, és veszedelem uralkodott, és azt most öszve-veti a' köz engedelmességgel, bátorsággal, és rendtartással, melly a' háborúk' inségei, és belső zenebona által megzavarodott népeknek jövendőre boldogságot igér. A' földmivelés felébresztetik, a' felvilágosodás terjesztetik, a' közjó gyarapodik, mind a' Kormány',

mind a' Fínánczia, és igazság' kiszolgáltatása' dolgában. És ezen Férjfiu' erőlködéseinek gyümöltseit, kinek kezében a' kormány van, már a' Státus polgárainak minden rendei kezdik érezni. Ennek természetes következése a' népnek szeretete, a' ragaszkodása, és háladatossága az eránt, kit ezen jók' szerzőjének ismér. Ezek pedig azon tartományok, mellyek a' Praesidenst Képviselőnek választották volt: Argos, Tripolitza, Kalamáta, Nauplion, Nissi, Kis-Maina, Sz. Péter, Prastó, alsó Megye, Dimitzána, Vytina, Kalávrita, Patras, Koroni, Korinth, Mistra vagy Lakonia, Fanári, nyugoti Sparta, Aegina és Salamin, Monembasia (Malvasia), Santorin, az Epirusiak (az az Epirusi Görögök) Patmos, Leros, Kalymnos és Ikaria, Cea, Emliakika, Paros és Antiparos, Zituni, Samos, Andrussa, Megaris, Vostitza, Navarin, Levadia, Talándi.

A' második Végzés' kiadatása után a' Képviselői választásra nézve (melly által t. i. ezen Megyék felszólíttattak, hogy Gr. Capodistrias helyett mást válasszanak) Korinth tartománya az újonnan választott Képviselőinek illy meghatalmazó Oklevelet adott:

„A' három személyű és megoszolhatatlan Háromság' nevében.

„Mi Korinth Megyének alólírt Választói, felszólíttatván a' fővárosnak többi Választóitól, és az Isten' Annya' templomában egybegyülekezvén, hogy mind eggyütt az Isten' félelmében, és tiszta lelki esmérettel szemeink előtt tartván esküvésünket, a' választáshoz fogjunk a' szabott rendszerént, tartományunknak a' negyedik nemzeti gyűlésre választandó négy Képviselőjére nézve, kötelességünknek tartjuk, hálát adni a' mennyei Jóságnak azon jóvoltáért, mellyben minket részesített Fő-Méltóságú Praesidensünk elérkezése által, ki minden mostani és jövendő boldogságunknak oka, 400 esztendeig tartort elviselhetetlen és kegyetlen járom után; továbbá meghaggyuk a' nép' részéről voksok' többsége által választatott négy Képviselőnknek, Zoipulo János, Spyridionis, Zerva György, Tsolakópulo Panajoti Uraknak, hogy a' következőket szorosan megtartsák: (Itt 3 pontban előadják, hogy egyedűl a' haza boldogságára czélozzanak, a' Praesidens' értelmével, és akaratjával megeggyezőleg; minden indulatoskodást, és factiót kerüljenek).

„Kalamata megye a' választás eránt kiadatott második végzés után is megmaradott az első választása mellett (melly t. i. a' a' Praesidensre esett)."

A' Görög-Országi köz. Újság ezután Argoszban fog meg-jelenni, míg az országlószék ott marad. — A' Courrier d' Orient egy időre félbe szakadt a' szerkeztetőnek, Raybaud Úrnak nagy betegsége miatt.

(Hasznos Mulatságok Nro 13. Hírdetés 1 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDOSÍTÁSOK.
Nro 14.

Pesten, Szombaton, Kis Asszony Hava 15-dik napján 1829.

Nagy, és törpe fa.

Nézd a' nagy jegenyét, kőröst, vagy büszke fenyő-szált,
Felnyult ágaival verdesi fellegeket.
Eggy alatsony bokrotska hegyes tövisével az embert
Szurja, 's bogáts-kóró néha ruhádba akad.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Tsász. Kir. Fő Herczegsége az Ország Nádor-Ispánya a' Szliátsi ferdőből ezen h. 6-kán Al-Csúthra kivánt jó egésségben megérkezett.

Ő Ts. Kir. Felsége Méltós. Gróf Nyáry Antal Urat, a' Nagy-Szombati Kerületi Táblának Tiszteletbeli Assessorát, Ts. Kir. Kamarási méltóságra kegyelmesen emelni méltóztatott.

Soprony városa Jul. 28-dikán vesztette-el TT. Artner Sámuel Urat, Sopronyi Senátort, és a' Sopronyi Felső vidéki Seniorátus' Inspectorát, egy igazi emberszerető férjfiut, a' Tudományok', 's tanúló Ifjuság' nagy pártfogóját, egy egyenes szívű, nagy eszű, 's lelkű hazafit Tartsán. Hidegült tetemei Jul. 30-dikán Tartsáról Felső-Lövőre vitetvén, a' templom pitvarába takaríttatak-el. Ő neki köszöni leginkább a' Sopronyi Evang. Lyceum, hogy a' Magyar nyelv benne feléledt.

(*Második Félesztendő* 1829.)

Esztergomból, Jul. 31-dikén. — Ő Eminentiája a' Kardinális és Herczegi Primás az egyházi látogatásból, mellyet Selmetzen, 's a' bányavárosokban tellyesített, szerentsésen vissza-érkezett. (Ő Eminentiája most Pesten tartózkodik, 's a' Kir. Universzitásban a' Nevendék-Papság' próbatételein folyvást személyesen jelen lenni méltóztatik. Melly nagy ösztön ez a' Nevendékeknek a' pallérozódásra, a' tudományokra!). — Ugyan onnét írják: hogy Jul. 30-dikán a' Cancellárius Nagy Mélt. Revisnyei Gróf Reviczky Ádám Ő Exja, val. b. t. Tanátsos, és Ns. Borsod Vgyének Fő-Ispánya, útjában Esztergomban Ő Eminentiájához szállott. Ő Exját a' Fő Káptalan, és a' Ns. Vármegye Deputatiója, Fő Tiszt. Dömötöri Németh György szószóllása alatt, magyar nyelven megköszöntötte, mellyre Ő Exja is ugyan azon nyelven nyájasan válaszolt. (Ő Exja most Aug. 12-dikén tartotta Miskólczon a' Ns. Megye Tiszti Karának újítását.)

)(

Ujvidékről írják: hogy Jul. 30-dikán estve 6 1/4 órakor ottan földindúlást tapasztaltak. — Nagy-Károlyban is hasonlót éreztek a' Jul. 1-ső napin kivűl még Jul. 2, 4, 7, 27, és Aug. 4-dikén, melly tetemes károkat okozott.

Jolsva priv. bánya-mező-városában Jul. 26-dikán délután 3 órakor egyszerre 4 helyen tűz támadván, 's a' szél is hozzá járulván, 400 háznál több megégett; a' két Kath. templomnak tornyai is a' harangokkal, és órával, valamint a' fedeleik mind elégtek; 3 személy is oda veszett; mintegy ezer familia fosztatott meg minden vagyonától; a' kárt másfél milliom forintnál többre teszik.

Nemzetes Sárkány János Úr Ő Ts. K. Felsége által Szolnoki Királyi Pósta-Mesternek kegyelmesen kineveztetett.

A' mult hónap 24-dikén Pesten száraz betegségben meghalt Tek. Belánszky László Tabuláris Prókátor Úr, Ts. Ns. Pest Vármegyének Tábla-Bírája, és Ő Ts. K. Fő Herczegségének a' Nádor-Ispánynak a' Nagy Mélt. Kuriánál Fiscálisa, életének 50-dik esztendejében. A' boldogult mind hivatalos, mind magános életében, tudománya, kimivelt lelke, egyenes szíve, 's nyájas társalkodása által mindenek' szeretetét megnyerte.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Az Odesszai Journal Jul. 29-ikén illy hadi tudósítást közöl a' Török országban lévő táborról: „Ő Felségének a' Tsászárnak fegyverei új nyereségben részesültek. A' Balkán-hegyeken, még előbb olly félelmeseken, győzedelmes seregeink általmentek. Azon sorompókat, földvárakat, mellyek által az ellenség Kamtsik vizét a' Burgászi, és Aidoszi utakon megerősítette vala, és a' melly munka neki egész esztendőbe kerűlt, nehány óra alatt seregeink megvették 10 ágyú, 14 zászló, és 300 fogolynál többek ezen ditső tsatáknak jelei; az ellenség holtakban, és sebesekben igen sokat vesztett. 400 holtnál többet hagyott a' tsata-mezőn. A' mi veszteségünk holtakban, és sebesekben minden helyen 300-ra telik. Ma a' fő hadi szállás, és a' tartalék Fundukli Dere vizénél vagyon; Rüdiger Grlis' serege Aivadsik falunál, Roth Generálisé Erekli Dere folyónál, és előljáró seregei a' nagy Balkán legmagosabb bérczein vannak Erkets, Paliobana, és Emine mellett."

A' Sz. Pétervári Journalnak Jul. 29-dikén költ rendkivűl való toldalékjában illy tudósítás találtatik, mellyet Eriváni Gróf Paskevits Vezér küldött Ő Felségéhez a' Tsászárhoz a' Kars és Erzerum között történt hadi dolgokról (lásd előbbi és mai levelünket alább), „Sire! Van szerentsém Tsászári Felségedet arról tudósítani, hogy én a' Török ármádát, melly két szakaszra volt oszolva, tellyesen megvertem; az első, 30,000 emberből álló, az Erzerumi Szeraszkier' személyes vezérlése alatt, megszalasztatott, és a' Saganlu hegyeken túl üzetett; a' másik szakasz, melly 20,000 emberből állott, és mellynek vezére Hagki három lófarku Basa,

egész Ásiai Török országban leghíresebb Vezér volt, egészen megveretetett, felmészároltatott, és elszélesztetett; ennek a' Vezére is el van fogva. Tász. Felséged eleibe terjesztem ezen nagy fontosságu győzedelemnek környűlállásait. (Itt bőven leírja az ütközetet, a' mit mi máskorra hagyunk.)

NÉMET ORSZÁG.

Ő Felségének a' Braziliai Tászárnak egybekelése Amalia Leuchtenbergi Hg. Kisasszonnyal Münchenben Aug. 2-dikán a' Bajor Özvegy Királynénak, 's több más fő személyeknek jelenlétében végbement; Ő Kir. Magassága Károly Bajor K. Hg., a' Király' testvére, viselte a Braziliai Tászár' Képét az Esküvésnél, mellyet a' Pápa Nunciusa szentelt meg, 's az öszveadást is ő vitte végbe. A' vendégség, 's kivilágositás, helyett Marquis Barbacena azon jó gondolatra jött, hogy 40,000 for. fordítana a' Müncheni árvák' Intézetére. — Az ifju Braziliai Tászárné Aug. 4-dikén 12 óra tájban indúlt-el Santa-Cruz Grófné neve alatt, vele menvén a' báttya August Hg., és egyéb számos kisérők. — Az ifju Tászárné az eljegyzés, és egybekelés között volt időt igen gondosan arra fordította, hogy némelly ismereteket szerezzen jövendőbeli hazájának szokásairól, 's nyelvéről; és a' Tászár' Követeit Portugallus nyelven tett válaszával megörvendeztette.

OROSZ BIRODALOM.

Jul. 23-dikán estve Ő Felsége az Orosz Tászár kivánt jó egésségben megérkezett Czarskoe-Szelóba. — Jul. 3-ikán Chosrev-Mirza Hg. a' Persa Korona-örökös' fia, Sz. Pétervárába vett útjában Novotserkask-ba érkezett. Más nap estve 5 órakor a' Hg. Kuteinikoff General-Lieutenánt kisérete mellett Woronesbe tovább útazott. — Jul. 28-dikán mind a' Tászár, mind a' Tászárné a' fő városba mentek, és a' néptől felette nagy örömmel fogadtattak. Jul. 1-ső napján Te Deum tartatott Gróf Paskevits Vezérnek az Erzerumi Szeraszkieren vett nagy győzedelméért. — Ő Felsége a' Tászár mivel Kiev városában értette meg Szilisztria' megvételét, ezen meghódított várnak egygyik kultsát, és az ott találtatott zászlók közűl hármat Kiev városának ajándékozott emlékezetűl.

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Moniteur Aug. 1-ső napján illy Kir. Végzést közöl: „Károly, Isten kegyelméből, 's a't. Ő Szentségének VIII. Piusnak 1829. Jun. 18-dikán költ Apostoli levele szerént, a' külső dolgokra ügyelő Ministerünk' tudósitására, Státus-Tanátsunk' meghallgatása után, rendeltük, és rendeljük a' mi következik: 1. Czik. Ő Szentségének VIII. Piusnak Romában 1829. Jun. 18-dikán költ levele, melly a' Pápai méltóságra lett felemeltetése alkalmatosságával Jubileumképpen butsut enged, elfogadtatik, és a' szokott forma szerént az országba kihírdettetik. 2.) Az érdeklett Apostoli levél elfogadtatik a' nélkűl, hogy helybenhagyattatnának a' benne fog-

laltatott Clausulák, formulák, vagy kifejezések, mellyek a' polgári alkotmány' Oklevelével, az ország törvényeivel, a' Franczia Anyaszentegyház' igazaival, szabadságaival, és maximáival meg nem eggyeznek, vagy ellenére vannak. 3.) A' mondott Apostoli levél deák, és franczia nyelven Státus-Tanátsunk' Jegyző könyvébe béiktattatik, és a' Státus-Tanáts' Fő-Titoknoka említést fog tenni ezen általírásról. 4.) Az Egyházi dolgokra ügyelő Ministerünk, és a' Petsétőrzőnk, az Igazságra ügyelő Ministerünk, mindenik a' maga hivatala körében e' jelenvaló Rendelésünket végre fogja hajtani, melly a' Törvény-könyvbe bé fog írattatni. Költ Saint Cloud kastélyunkban Julius 30-dikán Váltságunknak 1829-dik, Országlásunknak 5-dik esztendejében. Károly. A' Király' parantsolatjára: az Egyházi dolgokra ügyelő Minister Beauvais Püspök.

Minekutánna a' Pairek' Háza Jul. 30-dikán a' jövedelmekről szólló törvényről a' vitatásokat elvégezte, és azt 149 voksal, 2 lévén ellene, elfogadta, az idei ülések más nap Királyi Végzés által befejeztettek.

Barthelemy Úr, ki ama híres Epicus Költeményt írta „Napoleon en Egypte", a' minap egy hasonló szabásu munkát készített vala illy nevezet alatt: „le fils de l' Homme". Ez alig volt kinyomtatva, mindjárt confiscálták; 's ennél fogva a' Szerző a' Kir. Prokátor által perbe idéztetett. A' Tanátsház Barthelemy Urat feloldozta a' vád alól; de a' Királyi Törvényszék azt végzé, hogy a' Confiscatio helyes; és a' Szerzőt, Nyomtatót, és Könyvárosokat (Barthelemy, David, Denain, és Levavasseur) a' Fenyítő Törvényszék eleibe igazítá. Jul. 29-dikén számos nép jelenlétében hozatott itten itélet; mellynél fogva Barthelemy 3 hónapi fogságra, 's 1000 frank fizetésre, David 25 frank fizetésre, 's eggyütt a' per költségeire itéltettek; a' két könyváros felmentetett.

Jul. 25-dikén estve érkezett Faune hadi brigg Algirtól Toulonba; azt tartják, hogy a' hozott hivatalos levelek a' parantsolatot siettetni fogják az ágyuzó hajók' elindúlására, minthogy Aug. vége felé ezen vizeken olly erős szelek szoktak uralkodni, hogy azok miatt Algir' ágyuztatása lehetetlen lesz.

Fabvier Obester ismét felvétetett a' Franczia ármádába Obesternek.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápoly, Jul. 17. A' békeség eránt minden reménység elenyészett; Fonton Úrnak a' Sumlai táborba lett küldetése sükeretlen maradt; és Gr. Diebits Generális Aidósz (Idósz) felé nyomúl. Itt igen hathatós rendeléseket tesznek, hogy az ellenségnek ellentállhassanak; de úgy látszik, hogy a' Muzulmánok' nagyobb része elvesztette bátorságát, és a' Szultán' ügyét elveszettnek tekinti. Rosz jel illy veszedelmes időben! A' Görög kérdésről mindjárt elkezdődtek a' rendes alkudozások az Angol Nagy-Követnek Sir Gordon Robertnek a' Nagy-Úrnál tartott audientiája

után. Gordon Úrnak meg kelle magát a' felől győznie, hogy ide jövetele foganatlan marad, és nehezen lesz szerentsésebb a' Portánál, mint az előtte volt Stratford-Canning Úr. A' Reis-Efendi tartózkodás nélkül kimondá 14-dikben, hogy a' Mart. 22 diki, 's Apr. 18-diki Londoni Protokollum a' Portának helybenhagyását soha sem nyeri-meg, és a' földön semmi Hatalom őtet arra nem fogja kénszeríteni ezen Alku kötések' megismérésére; egy szóval a' Porta most is, mint az előtt a' Hatalmasságok' közben járását ezen ügyben elhárítja, és a' Görögök' függetlenségéről semmit sem akar hallani. Már most el kell várni, mit tesznek a' Hatalmasságok. —Minden Basákhoz parantsolatot küldöttek, hogy a' reájok eső katonaságot állittsák-öszve, és táborba vezessék. Asiából nem igen kedves hírek érkeznek. Paskevits Grlis készületeket teszen Erzerum' elfoglalására. Azt tartják, hogy a' Szultán az ármádához megyen. (A. Z.)

A' Londoni Courier Konstantinápolyból Jun. 25-dikén költ levél szerént ezeket írja: „Azon hajók, mellyek Sir Gordon Roberttel ide jöttek, Blonde fregáta, Rifleman brig, és Hind kutter hajó itt a' kikötőhelyben maradnak. Hilton-Joliffe gőzhajó (melly Hanchet Kapitányt Konstantinápolyba vitte) a' Török Országlószéknek eladatott. Három hajó, mellyek Odesszába terhet visznek, egy Austriai, egy Szárdiniai, 's egy Angol, különös engedelmet nyert, hogy a' fekete-tengerre kiindúlhasson. Mury Angol hajó éppen most érkezék ide Szmirnából, minekutánna rizskásából, és nádmézből állott terhét a' Dardanellák' elzárására ügyelő Orosz hajók elvették; sőt úgy látszik, hogy ezen hajót, mint igaz hadi martalékot, Eginába küldötték volna, ha az Angol Követségi Tanátsos rajta nem lett volna."

Konstantinápoly, Jul. 25. — Ezen h. 20-dikán fényes audientián a' Szultánnál volt Báró Hübsch Dán Minister-Residens a' Bujukderei mezőn. Ma pedig Royer Úr Burkus Kir. Követ a' Kaimakám Basánál volt béköszöntő audientián, a' Nagy-Úrhoz hónap után megyen.

Egy nehány nap óta kedvetlen hírek érkeznek az Asiai táborból a' Török fegyverekre nézve. Azt mondják, hogy nagy ütközetek voltak Erzerumtól nem messze, hol az oda való Szeraszkier' seregei az Oroszok által, kiket Gróf Paskevits Karsból személyesen vezetett arra, nagyon megverettek, 's a' Törökök sok foglyot, ágyút, és töltést vesztettek. (lásd előbbi levelünkben a' Tiflisi tudósítást). Azt is mondják, hogy az Orosz flottának egy része a' napokban Trebizondnál megjelent, és ezen várost lövöldözni kezdette. A' Porta a' Tatár-Agassit (a' Tatárok' Agáját) azon vidékre küldötte, hogy a' dolog' mivoltáról hamar, és szoros tudósítást vegyen. Ugyanakkor egy Orosz hadi osztály, több Örmény Regementek által segíttetvén, Oannes Örmény Grlis' vezérlése alatt, Van várát (hasonló

nevű tó mellett) megvette, még pedig, a' mint mondják, az oda való számos nem-eggyesült Örmények' elárúlása által.

A' Balkán felől az a' hír: hogy az Oroszok a' Sumla mellett történt szerentsés verekedés, és Szilisztria megvétele után, készültek ezen hegyen általmenni, és Burgász felé nyomulni; és ezen hadi munkálkodást a' tenger felől egy számos sereg fogná gyámolítani, melly Szizebolnál szállana-ki a' szárazra *). — A' Porta is maga részéről minden erejét arra fordítja, hogy az ellenség' nyomúlását meggátolja. Sziriából a' napokba seregek érkeztek, 's a' tsata-mezőre tovább mentek. A' Skutaribeli Basa (kinek elindúlását máskor jelentettük) 20,000 emberrel, többnyire Albánussal, Viddin mellé megérkezett. Szmirnába a' környékből 15,000 embert várnak, kik azonnal Gallipolin keresztül Drinápolyba mennek. Drinápoly, Kirkilisse, Sofia, és Nissza a' Nagy-Úr parantsolatjára jól megerősíttetnek. Végre a' Topdsi-Basi, Ozmán Basa Jul. 19-ikén számos sereggel Silába ment, a' fekete tengernek Asiai partjára, a' Bosporustól keletre, hol az Oroszok próbát tettek a' kiszállásra, és sok pusztítást vittek-végbe.

Egy Orosz hajós osztály, melly 16 hajóból áll, 's ezek közt 4 líneahajó van, az utólsó napokban a' Bosporus' torkolatja előtt szállongott, majd egy lövésnyire ezen szoros tengernek végső erősségeitől.

*) Odesszából Jul. 31-dikén költ tudósítás szerént az erre rendelt expeditio, melly 11 – 12,000 emberből áll, Jul. 27-ikén Sebastopolból elvitorlázott.

GÖRÖG ORSZÁG.

Azon hadi történetekről, mellyeket a' 10-dik számu levelünkben röviden megérintettünk, a' Görög országi Közöns. Ujságnak Jun. 17-dikétől 27-dikéig terjedő levelei illy tudósításokat közölnek.

Jun. 17. — Magános levelekből értjük, hogy Jun. 9-dikén a' Thébába bézárt Törökök a' mieinkkel tsatáztak, de ismét állásokba visszanyomattak, és bézárattak. Ez nap közűlünk 16 kapott sebet, de az ellenség közűl 50 ember megöletett, vagy megsebesíttetett. — Az ellenség' ereje itten 400 lovagból, 's 700 gyalogból áll. Állásai erősek, de a' mindenféle szükség, kivált a' víz' nem léte miatt mentől hamarább kéntelenek lesznek az előbb visszavetett feltételeket elfogadni. — Papasoglu Kapitány maga ott volt, de a' lovasság még nem érkezett vala meg; még is kevés lovas kísérői elfogtak két Törököt, kiket a' Kapitány haza botsátott. — Omer Basa Negropontéból (Euboea) már jó idő óta készült valami expeditióra keleti Görög országba, hogy azon kevés helyeket, mellyek még ott az ellenség' kezében vannak, oltalmazza. A' mieink Anifóriti állást birták, és Negropontéval a' közösűlést elvágták. Jun. 14-dikén reggel a' Törökök Negropontéból megindúlának, mindeggyütt 2000 ember reguláris gyalogságnál, és Török Albánusoknál, 's 150 lovasságnál többen. A'

mieink megértvén ezen jövetelt, a' sikra leereszkedének, hogy velők szembe-szálljanak. Itt igen kemény harcz lőn, melly öt óránál tovább tartott. A' Törökök 2 ágyut is hoztak magokkal, mellyekkel a' mieinknek alkalmatlanságot tevének; a' Görögöknek nem lévén lovassága, hogy annál több kárt tegyenek az ellenségben, a' tsatázást a' síkról inkább a' tetőkre kivánták általtenni. Az ellenség követé őket visszavonúlásokban egész a' Kriesóti' sánczáig. Ugyanakkor Rango Commandáns is segítségökre érkezék. Ekkor a' Görögök az ellenségre rohanának, megszalasztták, és egész táborokig kergeték. Ezen győzedelem' jelei: két zászló, 400 holt, 's fogoly Török fegyveresnél több, nem számlálván a' sok megsebesítetteket, kiket az ellenség egész nap küldözött Negropontéba. Legnagyobb veszedelem érte az ellenség' reguláris katonaságát. A' mi veszteségünk áll tsak 4 holtból, 13 ember sebet kapott, ezek közt Fólios Pentacosiarch (ötszázados) a' tsipőjén. Minden órán várjuk ezen tsatáról a' hivatalos tudósítást.

Jun. 20. — A' Thermopiláktól ide jövő emberektől értjük: hogy 3000 Albaniai katonából álló sereg a' Seliktár Póda' onokájának vezérlése alatt Zituniba béérkezett; a' Zitunii Basa pedig azonnal Larisszába indúlt. Seliktár Póda még Trikkalában tartózkodik, honnét, a' mint mondják, 6000 emberrel a' keleti Görög ország' tartományaiba bé akar ütni. Karatasso Ezeredes, ki a' Thermopiláknál áll, Aprilistől fogva Alamana folyón hídat ütött. Midőn némellyek a' mieink közűl a' tulsó részre menének, a' Zitunibeli Törökök veletlenűl eggyet elfogának. Erre Grisianos, és Georgana Századosok Május vége felé 33 emberrel általmenének, és 200 emberből állott Török tsapatra találván, azt megszalasztták. Ezután lesbe állának, és egy másik tsapatot, 50 emberből állót, mellyet az Armyroi Bey, és egy Kadi vezérlett, megtámadának; 10 embert közűle megölének, 's kettőt elfogának, kiket az előbb elfogott Görögért kitseréltek. — Nehány nap előtt a' lovasság megérkezett Thébához, 's azt mondják, hogy az ott fekvő Törököket azonnal lesből megtámadták, 's köztök nagy kárt okoztak. — A' Jun. 14-dikén Aniforiti mellett történt tsatában a' megsebesített Görögök között volt Busgo Balázs Kapitány is a' Dyovunioti Grlis' negyedik Rgtjéből, továbbá Leonardidis Hadnagy (ki később meghalt), és Stephans Pál Tárnok; és a' holtak között a' Levadiai Ikosipentarch (ki 25 legénynek parantsolt). — A' tsata után való nap egy Negropontei szökevény, ki a' mi táborunkba jött, azt mondá, hogy azon tsatában maga Omer-Basa is sebet kapott.

Jun. 27. — Az utólsó hadi történetekről keleti Görög országban illy tudósításokat szereztünk (de a' mellyek egy hivatalos hadi tudósításnak világosságával nem birnak.)

A' Görög hadi sereg, és a' Törökök között Jun. 18-dikától fogva semmi nevezetes sem történt, azon kivül, hogy a' száguldozó tsatázások, 's ágyúzások folyvást tartottak. A' Görög pattantyusság, Foka Commandánstól igazgattatván, noha tsekély számu, ha öszve-vetjük a' Török ágyúk' nagyságával, és számával, mégis sokkal több kárt tett, sőt jó czélozása miatt a' Török ágyúk nekünk majd semmit sem árthatnak. — A' Törököknek segítségök érkezvén Chalcisból (Negropontéról), lehetetlennek tartották, hogy a' Görögök tovább is állásaikban megmaradhassanak, 's azért éjjel a' hátulsó mezőn (Casa felé) lovasságaikkal lesbe állottak. De megtsalatkoztak itéleteikben, és tsak 3 sebes Görögöt fogtak-el. — Ezután elhatározák, hogy a' mi sánczainkat megtámadják; de a' míg ezt halogatták, végre a' 22-diki tsata miatt ettől egészen elállottak.—Mihelyest Christo Hipparch (lovas-Tiszt) egész lovasságával Levadiába érkezett. Théba felé indúlt, és arányos gyalogság rendeltetett melléje Eumorfopulo, és Skurtaniotis öt százados vezérlése alatt. A' Törökök gondatlanúl foglalatoskodtak a' gabona bétakarításával a' mezőn. A' lovasság, és az utánna menő gyalogság reájok rohanának. Haladék nélkül a' Török lovasság is Piriból (igen közel van Thebához) valami 500 gyaloggal megindúla. Egyszer'smind a' mezőre sietének a' sánczokból Ruki Commandans a' jobb szárnytól, és Milios az őrizet igazgatója a' Török sánczok' közepétől, és Bairaktár őtszázados a' bal szárnytól. A' Török erősségek ellen egy másik osztály mellékes úton indúlt, és mindenütt olly tsatázás kezdődött, hogy másfél óra után a' viaskodók mind a' két részről a' sokféle hadi lárma, a' tüzelés, és szakadatlan vagdalkozás miatt nem tudták, mitsoda karban vannak költsönösen. Stratos Ezeredes a' maga sánczait, és a' város' omladékait őrizte, hogy a' Törökök ne kerüljenek a' Görögöknek hátok megé. A' Török lovasság, háromszorta annyi, mint a' miénk, kardot rántván, 's ágyuinak szakadatlan tüzelése által segíttetvén, hevesen rohana a' Görög lovasságra, minekutánna ez végre egybe tsoportozott volna; de a' Hipparchanak mesterséges fordúlása, és a' gyalogságnak közbevetése arra vivé a' dolgot, hogy a' Török lovasság minden oldalról békeritteték; és ekkor elkezdődék az irtóztató mészárlás úgy, hogy a' Török lovasságnak egy harmada alig futhatott-el Piribe, 's ez is nagyobbára megsebesítve. Némellyek közülök erőszakkal nyitottak magoknak útat Negropontéba. Ezen ritka tsatában a' mieink közül 9 ember kapott sebet, és tsak eggyetlen egy esett-el. 150 lónál több esett kezünkbe, több Törököt elfogtunk. — 150 holtnál és sebesnél többet számlálnak. A' Görög lovasságból kettőt elfogtak a' Törökök, kiknek lovai a' tsata mezőtől távul elestek. Ezen veszteség meggyengíti a' Törökök' bátorságát.

(Hasznos Mulatságok Nro 14. Hírdetés 1 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 15.

Pesten, Szerdán, Kis Asszony Hava 19-dik napján 1829.

Kastély, és Kunyhó.

A' hegyen egy kastély fénylik, tornyokkal is ékes;
Völgybe szorult egy kis nád-kalibátska amott.
A' kastély' ura dús, de szivét száz gondok epesztik;
Tsendes lélekkel napjait éli emez.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Kir. Fő Herczegsége Estei Ferdinand, Magyar ország' Hadi Kormányozója a' f. h. 12-dikén reggel kivánt jó egésségben megérkezett Budára.

Ő Eminentiája a' Kardinális és országunk' Herczégi Primása a' Pesti Fő Plébánia-templomban Nagy Boldog Asszony napját, valamint az egész hazának, úgy Pest városának is jeles ünnepét, azzal kivánta ditsőíteni, hogy a' nagy Misét maga tartotta, oldala mellett egyházi szolgálatot tévén Mélt. Horváth János, és Palugyay Imre vál. Püspök Urak, Fő Tiszt. Dercsik János, és Kroboth Ján. Kanonok Urak, és a' K. Universzitásból a' Theol. több Prof. Urai. Ezen ünnephez alkalmaztatott egyházi beszédet T. T. Szalay Imre Úr, a' lelki Pásztorkodás', és éles Szóllás' Tanítója, szokott sikerességgel, és tiszta magyarsággal mondott.

(*Második Félesztendő* 1829.)

Ő Ts. K. Felsége a' N. M. Magyar K. Udv. Kamara Fő Fizető Hivatalánál volt Controllórt T. Orieska Imre Urat, több esztendei, hiv, és buzgó szolgálataira, és bő ismeréteire nézve, ugyanott a' Fizető-mesteri hivatalra emelni méltóztatott.

Ő Ts. K. Felsége a' f. e. Jul. 10-dikén költ kegyelmes Rendelésénél fogva Petrichevichi Horváth Lázár Urat az Erdélyi Kir. Kintstárnál volt Practicánst, az Erdélyi Kir. Kormányszékhez számfelett való Concipistává nevezni méltóztatott.

Miskólcz, Aug. 14. — Nagy Méltóságú Magyar Udvari Fő Cancellarius, Királyi Fő Udvarnok, 's megyénk Fő-Ispánya, folyó hónap 1-ső napján a' Szőke Puszta határánál T. Ns. Borsod Vármegye fényes kiküldöttsége által fogadtatván, a' megyebéli újító-szék tartása végett megérkezvén, onnan E. Lövőre T. Sóvári Soos János Úrhoz éjtszakai szállásra 30 kotsi kisérete mellett beérkezett, hol a' magyar character-

)(

rel biró házi Gazda vetélkedve igyekezett nagy vendégének kedvét tölteni; innen, minekutánna 2 napot az Egri, két napot a' Miskolczi Járások' megvisgálásában eltöltött volna, megyénk' anya-városában egy egész napot alig pihent, azonnal a' Szent Péteri és Szendrei Járások' megvisgalásához fogott; czélja ezen utazásnak rövidden szólva volt a' vidéknek, és a' Tisztviselőknek megösmérése, és a' megyebéli mezei munkákkal foglalatoskodó nemesség lakhelyeibe körülötte öszvegyülekezvén, az eddig kebeleikben szolgált Biráik eránt való vélekedések' megtudása. — Ezen útazásában kegyes Fő-Ispányunk, mindenütt, a' hol megfordúlt, tartozó tisztelettel és a' legnagyobb szívességgel fogadtatott, a' megyebéli számos Nemesség kisérete mellett utázott, kedvezvén az idő mindenütt ezen Fő-Ispányi látogatásnak. Majdan f. h. 10-dik napja estvéjén ujra a' megye fő városába be érkezvén, más nap reggel 9 órakor a' Szent Lélek hivása végett a' Mindszenti Parochiale templomba a' Tekintetes Státusokkal és Rendekkel elmenvén Ő Excellentiája, annakutánna Conferentiát tartani méltóztatott mind dél előtt, mind dél után. Feltünt Aug. 12-dik napja, mellyen Ő Excellentiája a' Tisztújító széknek tartását rendelte, — minekutánna a' szokott szertartások szerint fogadtatott Ő Excellentiája, minekutánna a' valóban fontos szokott Beszédek elvégeztettek, Ő Excellentiája az újító székhez fogván, minden lehető reménység felett az Actuális Tisztek nem egészen 3 óra alatt felkiáltásokkal elválasztattak illy rendel: Ord. V.-Ispánynak Méltóságos Ts. K Kamarás Vajai Vay Ábrahám Úr, második V.Ispánynak Sankfalvai Fodor Pál Úr, Fő Jegyzőnek Palóczy László, Felső Pulyai Bük 'Sigmond 1-sső, Dominkovits Lajos 2-dik Al-Jegyzőknek kineveztetvén, a' Házi és Hadi Fő-Perceptorok úgymint Miskoltzy György, és Kolosy Ignátz Urak meghagyattak. A' Miskolczi Járásban: Nagy Lónyai és Vásáros Náményi Lónyai László Fő, Okolicsnai Okolicsányi János Centrális, Krasznik Vajdai Szent Imrey Jósef Al-Szolga-Biráknak elválasztatván, Kelemesi Melczer Florián Honorarius Szolga-Birónak kineveztetett. Az Egri Járásban Okolicsnai Okolicsány Ferencz Fő, Toltsvai Nagy Gedeon Al-Sz. Birónak elválasztatván, Fáji Fáy Antal Honor. Sz. Birónak kineveztetett. A' Sz. Péteri Járásban Szathmári Király János Fő, Csomos Mihály Al-Sz. Biráknak elválasztatván, Lossontzy László Honor. Sz. Birónak tétetett. A' Szendrei Járásban Miskolczy Péter Fő, Lossontzy Károly Al, Miklós Ferencz Honorarius Sz. Birónak kineveztetett.— Fő Úti Biztosnak Berzeviczey Berzeviczy Lajos neveztetett ki, Számvevő Szeghi Kis László, Fő Fiscális Balogh Ábrahám; Első Al, Vizeki Tallián Gergely, 2-dik Herke Lajos Fiskális Urak választattak-el. A' Miskolczi Járásban Fő Esküdteknek Dudinszky Jósef, Garat Sámuel, és Ferenczy János, az Egriben Bá-

rány Bertalan, Szent-Imrey Gábor; a' Szent Péteriben Csépányi Ágoston, Kerekes András; a' Szendreiben Törös Tamás, és Kis Csóltói Ragályi Jósef Urak. Al-Adószedőknek a' Miskólczi Járásban Visolyi Pál, az Egriben Hudich Ignácz, a' Szent Péteriben Csépányi István, a' Szendreiben Gombos Ágoston Urak választattak, végre mai napon mind a' Jegyzői, Fiscálisi, és Esküdti Hivatalokra több nagy reménységű Ifjak neveztetvén ki, a' Tábla-Birói Kar is Ő Excellentiája kegyes kinevezése által nehány diszes tagokkal nevekedett. —

Igy végződött be a' Borsodi újító szék, ezen roppant sereg számú nemességgel biró megyében illy kevés idő alatt. Kitündöklő volt Ő Excellentiajának azon kegyessége, melly szerént volt Fő-Esküdt Sturmán Imre Urat, ki a' megye szolgálatjában élete javát eltöltvén, most már nyugodalmi állapotjában az Esküdti Honoráriumot hólta napjaig a' maga fizetéséből kirendelni méltóztatott; valamint 2-dik Fő Orvos Kováts Doctor Úrnak is addig, mig a' felső helyről Resolutio érkezik, 300 for. esztendőnként rendelni méltóztatott.

Dengelegről Szathmár Vármegyéből August. 4. Elmúlt hónap 22-dikén a' 7-dik szám alatt lévő Hazai Tudósításokból esvén értésünkre, hogy a' többi felirások szerént, a' mostanába majd nem országos földrengések semmi különös károkat nem tettek; — szükségesnek találtuk itt 's szomszéd helységekben történt föld-rengésekről, 's ez által okozott tetemes kárainkról tudósításunkat közre-botsátani. — Ugyan is ezen rémitő tüneménye a' természetnek, még Junius utólsó estvéjén 10 óra tájban, leginkább a' házak padjain 's a' pinczékben érezhető nagy tompa morgással jelentvén-bé magát, azon éjtszaka 1-ső Julius reggeli 4 óra tájban, olly nagy mértékben ütött-ki, hogy a' házakban alvókat, szörnyű réműlések között verte ki ágyokból, és majd egy minutumig ingadoztatta a' földet annyira, hogy nem tsak öszvehasadoztatta az épületeket, hanem azoknak fedeleit a' falakról több ízben felemelte, 's egyszerre helyökre vissza lökte; — reggel újra 8 óra tájban megrendűlt; — estvéli 8 óra, 9—10 perczenetkor szokatlan borzasztó nagy morgással jött elő, 's mintegy 1 1/2 minútumig egy folytában annyira rázkódtatta a' földet, hogy a' reggel öszve hasadt házak falairól lehullott szuvat (cement) tégla darabok, a' kéményeknek, még bólthajtásoknak is öszve omlása, 's köz-falaknak ki dülései miatt, alig tudták a' bent lévő lakosok szaladás által is, (minekutánna ezen borzasztó tünemény megszünt vólna) életőket megmenteni; — egy szóval minden, kivált a' nagyobb épületeket lakhatatlanokká tette, mellyek között méltó figyelmet érdemel az ide való Reform. templom tornyának, régiségére és erős alkotására nézve a' Magyar hazában is nevezetes erősségnek megrontsoltatása, melly mind a' mellett is, hogy a' legjobb szerekből volt öszve alkotva, annyira öszvehasa-

)(*

dozott, hogy a' minden pillantatban várható leomlása miatt, nem tsak templomba járni nem bátorkodunk, de az utszáról sem nézhetjük nagy borzadás nélkül — mellybeli tetemes kárunk örökre érezhető 's helyre-pótolhatatlan; — illy pusztító erejét éreztette szomszéd Iriny, Enderéd, és szomszéd Bihar Vármegyei Szalacs, Vasad, és Gálos Petri helységekben, hol, valamint itt is, a' nagyobb épületeket, templomokat, tornyokat kivált, sőt még a' szárazmalmokat is, majd helyre-hozhatatlanokká tette — a' házak mindenütt lakhatatlanok, mindnyájan sátorokba vontuk magunkat, a' reparatiókhoz, annyival inkább építéshez fogni nem tanátsos, mivel azóta is, egész Julius hónapban egy átallyában mindennap 's éjjel, de kivált Julius 3-dik, és 27-dikén, ma pedig éjfélutáni 2 órakor pontban, olly nagy és tartós rendűlés volt, hogy a' réműlt lakosok, a' kétségbe esés gyötrelmei miatt, végső óráikat is tsak hamar elkövetkezni gondolhatták; nagyobb károkat ugyan az 1-ső Juliusinál nem tett, hanem ártóztató mozgások között nem hab módjára, de öszve vissza ingadoztatja alattunk a' földet, melly annyival is inkább borzasztóbb, mivel több ízben az e' féle rengések' alkalmával a' föld gyomrából ki párolgó büdösső forma nehéz szaggal van öszvekötve. — A' sok helyre hozhatatlan kárunk mellett, illy sanyarú és keserves órákat kénteleníttetünk érni, mellyekről őrizzen a' Mindenható gondviselése mindnyájunkat.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Odesszából egy levél Aug. 3-dikán ezt jelenti: „Várnából Jul. 30-dikán indúlt hiteles levelek szerént az Oroszok Ahiolit, Miszivriát, Aidószt, és Burgászt elfoglalták. A' Törökök mindenfelől futnak, és a' Balkánon való általmenetel az Oroszoknak mindenestől 300 embernél többe nem került.

Előbbi levelünkben említettük, hogy Gróf Paskevits a' Fő-Vezér maga küldött hivatalos bő tudósítást a' Tsászárnak az Erzerumi Szerasz-kier, és Hagki Basa megverettetéséről, mellyet a' hadi mesterség', ütközet', és abból következett győzedelem' emlékezetes volta miatt bővebben imígy előadni unalmasnak nem tartjuk.

„Jun. 27, 28, és 29-dikén szorosan megvizsgálván Hagki Basa' táborát (így szóll a' Gróf), meggyőződtem, hogy előlről, és bal oldalról, hol az én seregem állott, lehetetlen megtamadnom; mivel ezen részről az ellenség táborát meredek, hóval fedett hegy, és az ágyúkkal meg nem járható, sűrű fákkal bénőtt szorúlat oltalmazta, hol az ellenség könnyen védelmezhette volna magát. Ennél fogva jobbnak tartám az ellenség' táborát egészen megkerűlni, minden nehézségek, és veszélyek mellett, mellyek ezen mozdúlással egybe voltak kötve a' 3000 tár-szekerekre nézve; ugyan-is egy részről ez által elvesztettem Kars várával a' közösülésemet, a' Törököt Sverstnyire közben hagyván;

más részről 50 (15?) verstnyi bajos útat kellett tennem, két havas bérczen és sok mély szorúlatokon általvergódnöm, 's ezt mind egy számos ellenség' jelenlétében, ki oldalamot, és hátamot fenyegette; de az elkerűlhetetlen szükség, hogy az éngem' fenyegető seregek ellen munkálkodjam, ezen mozdúlást megkivánta.

„Jun. 30-dikán a' hadi sereg, a' szekerekből álló mozgó sáncz' oltalma alatt az Erzerumi úton megindúlt, és Jul. 1-sö napján reggel 10 órakor elértük a' hegyhátának fő lejtőjét, melly alatt egy völgy nyult-el. Ne hogy az ellenség éngem' bal oldalról megtámadjon, Pankratieff Gen. Majornak megparantsolám, hogy balról a' tetőt egy osztály-sereggel, és 16 ágyúval szallja-meg, az ellenségnek magát mutassa, és annak mozgását mind addig szemmel tartsa, míg az én osztályom a' lejtőt elérte. Ez kivánságom szerént esett; az ellenség Pankratieff seregére függesztvén figyelmét, észre nem vette mozgásunkat, 's ezen Grlis délben magát velünk eggyesítette.

„Minekutánna napkeltével a' butyorok' bajos vitelét elrendeltem, délben a' lejtőre érék, hol a' szekerekből oltalom-kerítést tsináltaték. Midőn a' szomszéd tetőket vizsgálnám, észrevett az ellenség, ki a' szorúlatból a' völgybe kibúvék, és kinek seregei minden pillantatban szaporodtak. Én tehát illy rendeléseket tevék: 1.) A' butyorok oltalmát Pankratieff Grlisra bízam, kivel 7 Batalion gy., 24 ágyú, 2 Koz. Rgt., 's egy Muzulmán Rgt. volt; egyszer'smind meghagyám neki, hogy az ellenség' mozgására vigyázzon, 's bal szárnyunkat oltalmazza. 2.) Muravieff Grlisnak megparantsolám, hogy egy osztály-sereggel, 's 20 ágyúval a' völgybe álljon, 's seregeit tsata-rendbe állíttsa. 3.) Egy másik osztályt 20 ágyúval, Pankratieff' vezérlése alatt, annak segítségére rendelék. 4.) Végre Burtsoff Generálist két Batal. Granatérossal, egy Koz., és egy Muzul. Regementtel, 's 12 ágyúval, bal szárnyunk felől állítám.

„Délután 1 órakor ezen seregeket magam az ellenségre vezetém; a' Törökök a' szorúlat' hosszában állottak, és a' lovasságok minket tüstént megtámada, kivált jobb szárnyunknál; futó puskázóik nagy tűzzel esének a' miéinkre, sőt ágyuinkra is rohanának; ágyuzásunkat meg kelle kettőztetnünk, hogy a' szorulutba vissza nyomjuk. — Ők tsak hamar ismét öszveszedék magokat, és az érkezett új lovasság által segíttetvén, fél karikában állásunkat körűl fogák, hol kivált bal szárnyunkhoz közelite egy 5—6000 emberből álló lovasság Hagki Basa' Fő-Tisztjének (Kiája) vezérlése alatt; a' Török tábor balra 8 verstnyire volt, egy mély szorúlat által elrejtve. Kevés pillantatok alatt a' hegynek egész oldalát elborította a' Török lovasság, melly vágtatva jött felénk, hogy Burtsoff osztályát megkerűlje, 's hátulról megtámadja. Ezen pillantatban a' Törökök megfoghatatlan vakmerőséggel rohanának reánk, futó

puskázóik több ízben nyomúlának a' mieink' sorába, kik kéntelenek voltak őket bajonétokkal visszatolni; sőt a' négyszegbe állított Batalionainkra is rohantak, és tsak ezeknek hatalmas puskázásaik birhatták őket a' visszavonúlásra.

„Ekkor látván, hogy az ellenség' erejét megoszlatni, és annak felét a' bal felől lévő hegyre, a' másik felét jobbra a' tetőkre lehet szorítani, ennél fogva középről két Batáliont 8 ágyúval jobb felé fordíték, hogy az ellenség' közepével, ki görbe lineában állott, szembe legyen, 's ellene irtóztató módon kezdék ágyúztatni. Ennek kivánt következése lett; a' Törökök, szakadatlanúl megújított erőlködéseik mellett is, jól intézett ágyuzásunknak, melly mindég egy pontra dolgozott, ellent nem állhattak, 's így két felé, jobbra és balra szakadtak. Mostantól fogva hatalmamban voltak.

„Ezen kedvező pillantatot szaporán használtam, és lovasságomot két szakaszra osztám; eggyiknek Rajevsky Grlis alatt azt parantsolám, hogy az ellenséget jobbról támadja-meg; a' másiknak, Báró Osten-Sacken Grlis alatt meghagyám, hogy a' Török lovasságnak szárnyára rohanjon, 's a' táborig visszanyomja. — Rajevszky Generális hevesen megtámadá az ellenség bal szárnyát, azt megtolá, és tetemes veszteséggel majd a' szorúlaton túl lévő tetőig űzé; a' 2-ik, és 3-ik Muzulmán Rgtek jobbról megtámadák az ellenséget, 's azt mindenfelé kergeték.

„De a' Törököknek jobb szárnya több bajt szerzett nekünk; ez meredek tetőkre vette magát, melly számtalan, néhol megjárhatatlan köves szorúlatok által volt védelmezve. Az ellenség, ezen helyen jó erős lévén, azon iparkodott, hogy Burtsoff Grlis' osztályát békeríttse; de ezt meg nem tehette, mivel a' többi seregeitől lett elszakadása engem' hatalmasabbá tett. Sacken Grlis' osztályát, és Muravieff Grlist 3 gy. Batalionnal, 's 8 ágyúval Burtsoff Grlisnak segítségére küldém. Ezen pillantatban Pankratieff, ki a' bagázsiát őrzötte, látván, hogy az ellenséget oldalról lehet fogni, Serguejeff Grlist a' maga Rgtjével, 's egy Koz. Rgttel a' mieink' segítségére küldé. — Ezen Grlis a' hegy hosszában oldaloslag közelgetett, és noha 7—8 meredek szorulaton kellett általmennie, mégis azon pillantatban ért az ellenség' eleibe, midőn ez éppen jobb szárnyunkat megkerűlte. A' Kozákok a' sziklákon az ellenség feje felé kerekedének, és annak soraiban zavarodást okozának; a' Törökök ugyan megfutamodának, de mivel Sacken Grlis lovassága az iszapos hely miatt, mellyen által kellett mennie, jókor meg nem érkezhetett, a' Törökök az alatt két ágyút hoztak a' táborból, 's azokat Serguejeff Rgtje ellen szegezték, 's ezen helyen számos erőt gyűjtének öszve. A' vitéz Serguejeff Grlis a' Chersoni granatérosok' segedelmével reájok rohana, visszanyomá, 's űzőbe vevé. Az ellenség az előtte ismeretes ösvényeken visszavoná

magát olly lejtőken, 's szorúlatokon által, hogy a' mi Kozákaink' lovai alig vergődhettek által; itt eggyik tetőn ismét megállának a' Törökök, egy ágyút ellenünk szegezének; de Serguejeff Grlis a' Kozákjaival reá rohana, 's éppen akkor foglalá el az ágyút, midőn az ellenség azt el akará sütni. Két vele lévő Tisztkardvágást kapott. Az ellenség éppen ekkor új lovag segítséget kapott, 's e' miatt nem lehete tovább üldözni; a' Törökök tehát vissza kezdének táborokba vonulni, 's én megparantsolám seregeimnek, hogy állásaikba térjenek vissza. (Folytatása következik.)

AUSTRIA.

Ő Ts. K. Felsége a' f. e. Jul. 24-dikén költ kegyelmes Végzésénél fogva N. M. Gróf Gyulay Ignácz Ő Exját, Horvát országi Bánt, és Tseh ország hadi Kormányozóját, Alsó Austriai hadi Kormányozóvá; — Hg. Lichtenstein Aloiz Generálist, eddig Morva országi hadi Kormányozót, Tseh ország hadi Kormányozójává; — végre Gróf Lilienberg Grlist, a' megholt Báró Radivojevich helyébe Horvát ország' hadi Kormányozójává kegyelmesen nevezni méltóztatott.

OROSZ BIRODALOM.

A' Sz. Pétervári Journal Jul. 30-dikán ezt írja: „Tegnap reggel Gróf Fiquelmont Ő Felségének az Austriai Tsászárnak Nagy-Követe, szerentsés volt a' Tsászár, és Tsászárné Ő Felségöknél béköszöntő audientián lenni; ezután Ő Felségöknek Fiquelmont Grófné, és Lady Heytesbury, az Angol Nagy-Követ' hitvese, leányával eggyütt bémutattattak. — Ezen audientia után Báró Giese Bajor Kir. rendkivűl való Követ, és Gróf Lerchenfeld, Bajor Kir. Követségi Helytartó, voltak Ő Felségénél, az első visszatérvén hivatalbeli helyére, a' másik elbutsuzván.

Ugyan ezen Ujság a' Tsászárnak Eriváni Gróf Paskevitshez Jul. 28. írt levelét közli, mellynél fogva az Erzerumi Szeraszkieren, és Hagki Basán vett kétszeres győzedelméért Sz. András Rendének gyémántokkal kirakott czímereit ajándékozza, és egész Tsászári kegyelmét, 's teljes köszönetét jelenti.

Erzsébet Grófné, Gr. Paskevits' hitvese, a' Tsászárnénak Udvari Dámájává neveztetett.

A' 2 lófarku Basa, és 12 Bimbasi, kik Pétervárában hadi foglyokképpen vannak, a' napokban a' Tsászár' jelenlétében megnézték a' Krasznoe-Szelóban tartott hadi gyakorlásokat. A' Tsászár' parantsolatjára Török módra felkantározott lovakat kaptak. A' parádé után hozzájok mene a' Tsászár, és tudtokra adá, hogy szabadok, és már parantsolat adatott, hogy szabadon haza kísértessenek, 's minden szükségeikre leszen gond. Örömök leírhatatlan vala.

NAGY BRITANNIA.

Londonból Aug. 3-dikán költ tudósítások szerént O' Connell Dániel Úr mindjárt első nap minden ellenkezés nélkűl Clare Grófság' részéről az alsó Parlamentbe Képviselőnek választatott.

Chartres Hg. (Orleáni Hg.' fia), a' mint mondják, Edinburgból Ab-

botsfordba útazott, hogy Sir Scott Waltert ottan meglátogassa.

Doverben, hol Jul. 28-dikán Hg. Wellington, Eszterházy Hg. és Herczegné' valamint Clanwilliam Gróf' társaságában rövid látogatást tett, Hg. Well. majd szerentsétlenül járt. Midőn t. i. a' társaság a' hídon keresztül lovagolna, és a' köszöntő ágyuk éppen akkor elsütte nének, Eszt Herczegnének, és Well. Hg.nek lovai megijedtek. Az elsőnek kantár-szárát megragadá Gr. Clanwilliam, 's a' hídon szerentsésen általvezeté; de a' másiké felágaskodék, és pedig a' híd alatson karfáihoz olly közel, hogy a' Herczeg' életét féltenék. Hanem mégis a' Hg. egy vakmerő rántás által a' lónak illendő menetelt tudott adni, és a' nézők' örvend-zése között a' társaságot követé.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápoly, Jul. 30-dikán. Ezen h. 27-dikén a' Burkus Kir. rendkivűl való Követ a' Portánál. Royer Úr, fényes béköszöntő audientián volt a' Szultánnál. — Az eddig volt Porta Tolmátsa, Izsák Efendi, hivatalából letétetett, és helyébe az ő veje, Esrar Efendi neveztetett Tolmátsnak, ki az Akermáni alkudozásoknál is jelen volt. — Jul. 26-dikán délelőtt Péra szomszédságában tűz támadott, mellyet az éjszaki szél kivált Galata külső városba olly hamar elterjesztett, hogy kevés óra alatt, minden iparkodás' ellenére ezer háznál, és kalmárboltnál többet hamuba döntött; és a' Galatai nagy torony is, melly még a' Genuaiak' idejéből való volt, elromlott.

Az Orosz fő ármádának a' Balkánon lett általmeneteléről ide érkezett tudósítás nem tsekély réműlést terjesztett-el a' fő városban; annyival is inkább, hogy ugyanakkor az a' hír is érkezett, hogy egy Orosz sereg, melly 12,000 emberre tétetik Szizebolnál kiszállott (tudva van, hogy ezen vár régóta az Oroszok' kezében van), és a' Balkánon általkelt seregekkel magát eggyesítette. Arról is beszéllnek — de ez még nem bizonyos — hogy Erzerum az utólsó tsaták' következésében, mellyek a' Törökökre nézve szerentsétlenül ütöttek-ki, az Oroszok' hatalmába esett. (Ezt más tudósítások is állitják.)

A' Szultán, a' mint gyanitják, a' Terápiai táborból Ramistsiftlikbe megyen, hol a' mult ősszel a' hadi tábor állott. Az oda való sánczok' készítésében serényen munkálkodnak; Az Örmény, és Görög Patriárkák fel vannak szóllítva, hogy erre nézve számos munkásokat állitsanak.

Omer-Vrione Kiutahiai Basa parantsolatot vett, hogy seregeivel haladék nélkűl a' fő városba indúljon; Hasszán Basa, eddig Szmirnai Helytartó, Drinápolyi Várnaggyá, Belenli Hadsi Stanchioi Basa Diarbekri Kormányozóvá, Ozman Basa Persiai határőrző Vezérré, és Tsetsen Oglu Hasszán Basa Sivasi, Erzerumi, és Trebisondi Helytartóvá neveztettek.

(Hasznos Mulatságok Nro 15. Hirdetés 1/2 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 16.

Pesten, Szombaton, Kis Asszony Hava 22-dik napján 1829.

Hét szín.

Hét fő színeivel tündöklik játszi szivárvány;
Egy kis súgárbann ennyi vegyűlve vagyon.
Ám legyen; — eggy ember de ha több szint venni magára
Képes, az ollyantól szinte ijedve futok.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Tegnap előtt, Aug. 20-dikán, mint Sz. István első Koronás Királyunknak, országunk Pártfogójának ünnepén, Budán, hazánk' fő városában, pompás, és fényes egyházi szertartással üllötték a' ditsős Fejedelem' emlékezetét. Ő Eminentiája a' Kardinális és Herczegi Primás vezette egyházi méltóságához képest ragyogó készülettel a' Processiót a' Sz. István' templomából a' várbeli fő Plébánia templomba (oldala mellett egyházi szolgálatot tettek Mélt Horváth János, és Palugyay Imre Püspök Urak), hol magyar nyelven jeles egyházi beszédet mondott Nagy Tisztelet'ü Kővary György Úr Udvardi Plébánus, kinek ékes szóllása, és helyes előadása kitündöklött; németül a' Kamara udvarában prédikált Tiszt. Csizmazia János Úr Pesten a' Leopold-városban Káplány. Ezen ünneplés' fényességét jelenlétökkel nevelték: az ország' Fő Rendeinek több Tagjai, a' Generálisság, az országos Tisztviselők, ú. m. a' Nagy-Mélt. Helytartó Tanáts, a' N. M. Udv. Kamara, a' N. Mélt. Kir. Kuria, a' Ns. Vármegye' Tisztviselői, a' K. Universzitásnak, és két szomszéd Kir. városnak Magistrátusai, a' tanuló Ifjuság a' TT. Tanító Urakkal, és a' Czéhek zászlóik alatt. A' katonaság, melly parádéban ki volt állítva, köszöntő lövéseket tett, erre a' bástyára kiszegezett ágyúk feleltek. Estve a' város erdejében Pesten a' nép mulattatására Hoer Úr egy Panorámának tulajdonosa nagy készületű külömbféle darabokból álló jeles Mulatságot rendelt, melly, ha a' felleg- 's por hajtó szél nem lett volna, sokkal fényesebben ütött volna-ki.

Mélt. Barlabasseveczi Osegovich Imre választott Püspök Úr, és Ő Felsége által a' N. M. Hétszemélyes Fő Törvényszékhez a' minap kineveztetett Tábla-Bíró, tegnap, mint ezen törvény-folyamat' első napján ezen új hivatalába a' nevezett N. M. Fő-Törvényszéknél a' szokott hitet letette.

Ő Ts. Kir. Felsége Mélt. Gróf és

Magyar-Gyerő-Monostori Báró Kemény Miklós Urat, eddig Aranyos Széki Királybírót, ugyan ezen ranggal Maros Székbe méltóztatott kegyelmesen általtenni.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Az Aidoszi fő hadi szállásról Jul. 2-dikán illy Orosz hadi tudósítást írtak Miszivria, Ahioli, Burgasz, és Aidosz megvételéről (a' miről már előbbi levelünkben említést tevénk):

„Minekutánna a' Jul. 17, 18, és 19-dikén történt tsaták' következésében győzedelmes seregeink a' Balkán' teteit elérték, az alatt Greigh Adm. egy hajós osztállyal a' Miszivriai öbölbe mene, 's ezen várat 3 óráig hatalmasan ágyuztatá. — Jul. 21-dikén Rüdiger Grlis Aivadsikba juta, előljáró serege pedig Giroff Grlis alatt Erketsbe, melly falu a' Balkán' tetőstetején áll; Roth Grlis Erakliába, előljáró serege Paliobanábau maradt, 's egy osztály Emine falut, és bérczet elfoglalá; a' Fő hadi szállás, és Gr. Pahlen' serege Arnautlar falu, és Funduklidere víz között állott. — Jul. 22-dikén Rüdiger Grlis' előserege a' Balkán' déli lejtőjén kezdett leereszkedni; egy ellenséges tsapat elállotta volt itt a' szoros útat, de a' 37-dik Vadász Rgt minden lövés nélkül reámenvén, a' Török elfuta. A' Kozákok utánnok eredének, és egy zászlót, a' 2000 ember közül 131-et elfogának, kik közt van 2 Ezeredes. Ezen tsatában az ellenség sokat vesztett, az Oroszok tsak 6 embert. — Ugyan az nap reggel Roth Grlis Paliobanáig juta igen bajos, sziklás úton, úgy hogy nehezen tudtak a' hadi ásók, és 2000 munkás, kik a' gyalogságból vétettek, útat nyítani, azután Monastir Köi mellett az ellenségnek egy előseregét kellett visszatolni, melly menetelünket gátolni akarta, de tsak hamar Intsiköidere kis folyóhoz hátra vonult.

„A' Szeraszkier Abdul-Rahman 3 lófarku Basa (ki előbb Bosniai Helytartó volt), most a' Kamtsiknál, Miszivria, Ahioli, és Burgasz várakban, és a' Szizebollal szemben álló szemlélődő seregnél vezérkedik, a' Kamtsiktól elfutott fegyvereseket Kelleler mellett öszvegyüjtötte, és maga 6—7000 emberrel az Intsiköidere partjához ment. — Roth Grlis egy tsapat sereggel Monastir-Köi falun általmene, 's azonnal megtámadá az ellenség' állását, nem várván osztálya derekának elérkezését Abdul-Rahman Basa, és serege tsak kevés ideig állának ellent a' mi ágyuinknak, és a' mi lovasságaink által majd 10 verstnyire űzetének olly erősen, hogy minden kardvágás nélkül 4 ágyút, és egy hajó építő-mühelyt oda hagyának, hol éppen akkor végezték-el egy 25 ágyús szép korvetnek építését. Mi az ellenség közül 400 embert, 7 zászlót, és még 4 ágyút fogánk-el. Roth Grlis az ellenség űzését a' Kozákokra bízván, előljáró seregének egy részét Miszivria ellen rendelé. Ezen hely jól meg van erősítve, 's a' száraz felől a' földszorulatba való bémenetelnél őrizettel megrakott ánczok oltalmazzák.

„Az előljáró Uhlánusokhoz gyalogságunk megérkezvén, tüstént batteriainkat ezen sáncz ellen szegezők; még pedig olly foganattal, hogy az azokat oltalmazó 375 ember a' kartátsaink' tüzétől eliszonyodván, fegyverét lerakta, 's minden kifogás nélkül kényünkre magát hadi fogságra adta. Itt 2 zászlót, 's 3 ágyút nyertünk. Ekkor haladék nélkül Miszivria ellen fordultak seregeink. — Ozmán két lófarku Basa, a' Várnagy, látván, hogy a' tenger felől Greigh Adm. fenyegeti, a' szárazról pedig Roth lövöldözteti, ennek felszólítására hajolt, és más nap Jul. 23. Wachten Gen. Majornak a' Stáb' Fejének általadá a' város' kultsait, 10 zászlót, 15 ágyút, és maga személyesen, 100 Török Tisztviselő által kísértetve, 2000 hadi fogollyal egyetemben, azon Orosz Tisztek előtt megjelenék, kik Orosz országba fogják őket kisérni.

„A' fő hadi szállás Jul. 22. Erketsben volt, 23-dikban Görög Insi-Köiben; másik fele ezen seregnek Kellelerben maradt. — Rüdiger Gen. osztálya 23-dikban Alakáriába ment. Egy ellenséges tsapat előtte igen sietve visszavonult Aidoszba, és a' mondott falunál a' táborában sok töltést, és 2 ágyút ott hagyott. Giroff Gen. ki az ellenség' üzésére volt küldve, Dautliban 1000 pud (mintegy 400 mázsa) puskaport, 2000 tsetvert törökbúzát, 's egyebeket kapott. — Ahioli' őrizete megréműlvén sebes menetelünken, és fényes győzedelmeinken, az nap reggel elhagyá ezen helynek sánczait, mellyeket az itt álló eggyik línea-hajóról küldött legények foglaltak-el, találván ottan 15 ágyút, 3 puskapor-tárt, 's egy tele sóházat.

„Az alatt Roth Grlis' előljáró serege Nabel Gen. Major alatt, a' Fő Vezértől parantsolatot vett, hogy Burgasz felé indúljon, maga Roth pedig, hogy az Aidoszi úton Rumili Köi faluig nyomúljon. 24-dikben reggel Nabel közelítvén Burgászhoz, ezen várnak őrizete olly vakmerő volt, hogy ellene kiindúlna; de az Uhlánusok által megtámadtatván, futásban kereste megmaradását. Nabel két ágyut elvévén tőle, 's mezetelen karddal a' sánczokig sarkában lévén, a' futókkal eggyütt bérohant a' várba. Az őrizet mindent oda hagyván, a' déli kapun nagy zavarodásban kifuta; 10 ágyú, mindenféle tárházak, és ezen fontos várnak birtoka levének ezen szép hadi fogásnak győzedelmi jelei.

„A' Nagy-Vezér Sumlában tsak negyed nap mulva, azaz Jul. 21-ikén tudta-meg, hogy seregeink Kamtsik felé takarodtak. Mindjárt elkülde tehát 9 Rgtből álló reg. gyalogságot, egy r gul. lovas Rgtet, 's 1000 másféle lovasságot 3 ágyúval Ibrahim 3 lóf. Basa, és Mehmed 2 lóf. Basa alatt Kamtsikhoz; ezen Basák itt megértvén, hogy az ott lévő sánczok már a' mieink' hatalmában vannak, eleinte nehány verstnyire visszavonúlának, nem tudván mi tévők legyenek. Jul. 23-dikán estve Tsengénél értésökre esvén, hogy Abdul-Rahman Basa a' Burgászi síkon megverettetett, Aidosz felé indúlának,

)(*

hova Julius 24-dikén estve eljutának.

„Jul. 25-dikén a' Fő-Vezér megparantsolá Rüdigernek, hogy Aidosz felé indúljon, ott a' vártól 3—4 verstnyire magának állást válasszon, 's a' többi seregeinket ott bévárja, Aidoszt pedig meg ne támadja, ha tsak a' szerentsés következésre számot nem tarthat. Roth Grlisnak ő-megette a' második lineába kellett állani, Gr. Pahlen' seregének Rumilikőibe menni. — Ezen rendelések' következésében Rüdiger Gen. Aidosztól mintegy 4 verstnyire egy dombra vevé magát. A' Basák használni akarván a' jó pillantatot, míg a' többi seregeink megérkeznének, kiküldék lovasságaikat Aidoszból, ezután menvén a' gyalogságoknak egy része. Rüdiger bizonyos lévén benne, hogy az ellenséget meggyőzheti, a' lovasságnak egy részét a' Török' bal szárnyának megkerülésére küldé. Batteriáink' tüze, 's az Uhlánusok úgy megzavarták az ellenséget, hogy annak előserege nyakra-főre Aidoszba visszafutott. Rüdiger' parantsolatjára Hg. Gortsakoff 8 Batalionnal, 's 16 ágyúval űzte az ellenséget, 's midőn a' városhoz ért, látá hogy 6—7000 Török gyalogság a' város mellett, és megett áll hadi rendben. Hg. Gortsakoff vélvén, hogy a' város ezen ellenséges állásnak kultsa légyen, batteriáit a' Török hadi rend ellen fordította, 's két Batal. Vadászokat a' város' régi sánczai ellen küldött; az ellenség eleinte keményen ellent állt; de tsak hamar mind a' sánczokban, mind a' város' görbe utszáin meggyőzettetvén, vitéz Vadászaink által öldököltettek. — Ezen sebes előmenetel annyira megrémítette a' város megett állott Török Rgteket, hogy azok széllyel futának, 's egy része a' Balkán, más része Karnabat felé szaladott. Az Uhlánusok, és Kozákok utánnok eredvén, nagy mészárlást tettek közöttök, a' gyalogság is Hg. Gortsakoff alatt mind felkonczolta, kik el nem futhattak. Az egész Török tábor a' miénk lett; itt találtunk 600 sátort, 500 hordó puskaport, sok golyóbist, 3000 katona-köpenyeget, és sok fegyvert; azonkivűl a' futóktól elvettünk 4 zászlót, 's 4 ágyút, mellyeket Sumlából hoztak volt. A' város, és a' mező el van borítva holt testekkel; tsak 220 Török esett fogságunkba. Mi alig vesztettünk 100 embert. Ezen szép tsata fejezé-bé általmenetelünket a' Balkánon. A' Törököknek, mivel hírtelen meg voltak lepve, nem volt idejök Burgász' mezeiről a' lakosokat elhajtani, kik többnyire Keresztények lévén, most folytatják mezei munkájokat oltalmunk alatt. A' tengeri kikötőhelyekben serényen dolgoznak. — Kraszovskit Sumlánál a' Nagy-Vezér éppen nem háborgatja. — Szizeboliból Ponset Grlis Jul. 24-dikén kiütött a' Török sánczokra Atly falú mellett; kinek közelítésére az őrizet visszavonta magát, útjában négy ágyúját (ennyi volt vele) oda hagyván."

Gróf Paskevits' hadi tudósításának folytatása. — „Míg a' Kiája jobbra a' tábort a visszatért, az el-

lenség' gyalogsága, és lovassága nagy tsapatokba öszveszedte magát a' hegy' lejtőjén azon szorúlaton túl, melly a' mi közép seregünkkel szemben volt; a' Törökök egy dombra ismét három ágyút kiszegeztek, reánk tüzelni kezdének, hol egyszer-'smind egy batteriát, és több sánczokat akarának készíteni. Ekkor délután 4 óra volt.

„Ezen pillantatban egy Török Stab. Tisztet hozának fogva hozzám, kitől megtudám, hogy a' Szeraszkier maga személyesen jelen vagyon ezen hegyen; hogy 30,000 emberrel Hagki Basának segítségére sietvén, előtte való nap előljáró seregével megérkezett; közűle 12—15,000 ember eggyesült, és Zevin mellett tanyáz, hová a' többi seregei minden órán megérkeznek. Ezen tudósítás arra határoza engem', hogy a' Szeraszkiert tüstént megtámadjam, annak meggátolása végett, nehogy Hagki Basával magát egybe kaptsolja.

„Ennek elerésére szükséges volt, hogy magamot Hagki' tábora felől bátorságba helyeztessem, hogy a' Szeraszkiernek, midőn őtet megtámadom, segítséget ne küldhessen. Ennél fogva elvárám, míg a' Kiaja minden seregeivel a' tőlünk 8 verstnyire lévő táborába visszatakarodott; ezután egybe gyüjtém seregeimet mind, mellyek a' Törököket üldözték, 's azokból egy osztályt kiválaszték egy rejtekes szoros úton, 40 ágyúval.

„A' legegyenesebb út, mellyen Hagki Basa a' Szeraszkiernek segítséget küldhetett volna, azon szoros út volt, mellyből ez nap a' Török lovasság kibujt vala, hogy minket megtámadjon; volt még egy másik út is Erzerum felé, de itt 25 verstnyi útat kellett volna tennie, hogy a' Szeraszkierhez juthasson, 's a' mellett bérczes, vágásos, és hóval fedett volt itt az út. Ennél fogva tudván, hogy éjjelig Hagki Basa azon kerülő úton nem fog segítséget küldeni, tsak emez egyenes út őrzésére rendelék egy osztályt 12 ágyúval, és 3 Bataliont ugyan annyi ágyúval még ennek segítségére ott hagyék Burtsoff Grlis alatt; magam pedig estve 6 órakor seregemet a' Szeraszkier ellen vezetém. Ekkor a' Szeraszkier' sánczai egy verstnyire terjedtek.

„Seregeimet három szakaszra osztám; eggyiknek Muravieff Grlis alatt balról, a' másiknak Pankratieff Generális alatt jobbról kelle az ellenség' oldalára ütni, és midőn ezek megzavarták a' Török sorokat, a' harmadik osztálynak Rajevszky Grlis alatt a' közepén kelle megtámadni, és üldözni. Ezen mozgásnak igen nagy sikere volt; a' Törökök látván, hogy meg vannak kerülve, elréműlének, és nehány ágyút elsütvén, sánczaikból a' hegyek közé kezdének futni. Megparantsolám a' gyalogságnak, hogy siettesse lépéseit, a' lovasságnak, hogy a' hegy' bérczére ugrasson, magam is az elősereggel itt termék. A' Törökök, kik ezen tetőn öszvegyültek vala, ellent nem állhatának a' mi seregeink' rohanásának, mel yek által m inden felől egyszerre

megtámadtatának; és midőn a' Dóni Kozákok lovag-pattantyussága, melly legelől érkezett oda, keményen kezde reájok ágyúzni, a' Szeraszkier' seregei attól tartván, nehogy Pankratjev' osztálya által balról elvágattassanak, kezdének hátrálni; ekkor én egész lovasságomot reájok botsátám, és a' Szeraszkier tellyesen meggyőzetteték; haladék nélkül űzőbe vétetém; az ellenség nagy rendetlenségben mindenfelé szaladt. Én Felségednek minden seregeivel sarkában voltam, 's egész estvélyi 9 óráig 30 verstnyire űztem, midőn a' setét miatt megszüntem, az ellenség' seregét a' Saganlu hegyeken túl kergetvén. A' Szeraszkiernek egész tábor-helye, egész pattantyussága, 's minden hadi, 's élelmi szerei kezünkbe estek. A' Doni Karpoff Koz. Rgtje, 's az első Muzul. Rgt. mellyek legelsők voltak a' tűzben, 's az ellenséget rendkivűl való nagy bátorsággal megtámadták, mindjárt eleinte 6 ágyút lovastól, 's emberestől elvettek, mellyek közűl még 3 töltve volt; a' többit az ellenség maga oda hagyta; ugyan ezen Rgtek két zászlót vettek-el. Az előszámláltakon kívűl tehát a' Szeraszkiertől 12 ágyút, 2 zászlót, 's valami 300 foglyot nyertünk. Estve seregeimet öszveszedém, és viszszavonúlék, hogy tsendességben ott töltsem az éjtszakát, hol az útak Hagki Basa táborától Zevin falu felé öszvejőnek, hogy más nap annál könnyebben kereshessek valami jó állást a' Basa' háta megett. Az alatt a' társzekereket oda küldém, hol a' völgy végénél az első tsata történt.

„A' Szeraszkier ellen végre-hajtott megtámadástól függött egyedés egyedűl a' jövendőbeli szerentse; ha ezen egy napot elmulasztom, a' Szeraszkier' serege a' Hagki Basáéval eggyesűl; 's így engem három felől és 50,000 emberből álló ármáda támadott volna-meg oldalról, előlről, 's hátulról; a' mi miatt nagy veszedelembe eshettem volna; de minthogy a' Törököket ismértem, olly szerentsés lettem, hogy a' Mindenható' segedelmével, ki Felséged' fegyvereit ditsőséggel tetézte, a' reám rohanni akaró veszélyt elfordítottam. Meg voltam győződve, hogy a' Szeraszkier ki nem állja rohanásomot, mind azért, mivel seregeinek gyengébb része volt vele, mind azért kivált, mivel seregei előbbi megverettetéseik miatt meg voltak rettenve." (Befejezése következik.)

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Franczia Ministerium új tagokból alkottatott öszve; minekutánna a' régi Ministerek lemondásai elfogadtattak, a' Király Aug. 8dikán költ rendelésénél fogva ezek helyébe a' következőket nevezte új Ministerekké. Hg. Polignac, Franczia országi Pair, lett külső dolgok' Ministerévé Gróf Portalis' helyébe; — Courvoisier Úr, a' Lyoni Kir. Törvényszéknél Generál-Prokurátor, Petsétőrzővé 's Igazságra ügyelő Ministerré, Bourdeau Úr' helyébe; — Gróf Bourmont, Fr. or. Pair, a' Kir. ármádánál General-Lieutenant, Hadi Ministerré, Vicomte de Caux' helyébe; — Gróf de Rigny, Vice-Admirális, Hadi és Gyarmati Ministerré, Báró Hyde

de Neuville' helyébe; — Gróf de la Bourdonnaye, a' Deputátusok' Házának tagja, belső Ministerré, Vicomte de Martignac helyébe; — Báró de Montbel a' Követek' Házának tagja, az egyházi dolgokra, és köz tanításra ügyelő Ministerré, Gróf Feutrier, és Vatismenil Urak helyett; — Gróf Chabrol de Crousol, Fr. or. Pair Finánez-Ministerré, Gróf Roy' helyébe. — A' kereskedésre, és gyarmatokra ügyelő Ministerség eltöröltetik, és a' belső dolgok Ministerségével egybekaptsoltatik. — A' kereskedés' Fő Tanátsa, és kereskedés', 's gyarmatok' hivatala ismét felállíttatik, valamint az 1828 Jan. 4. és 20-dikán költ Rendelések előtt voltak. — A' kereskedés, 's gyarmatok' hivatalának Elölülője a' Finánez-Minister gondviselése alatt vagyon.

Továbbá Ő Felsége ugyan az napi Rendelésénél fogva Gróf Portalis, Vicomte de Caux, és Báró Hyde de Neuville volt Mínistereket, Státus-Ministerekké (titul.) és a' titkos Tanáts' tagjaivá nevezte; nem külömben Vicomte de Caux, 's Báró Martignac Urakat Sz. Lajos Rendének Nagy-Kereszteseivé, és Gróf Portalis Urat a' K. Cassatio-Törvényszék' első Elölülőjévé nevezte.

Toulonból Aug. 1-ső napján írják: hogy Huszár brigg Algirtól, a' honnét Jul. 26-dikán indúlt, Jul. 30. estve oda érkezett; és hivatalos leveleket hozott. A' magános levelekből, mellyek ezen hajóval érkeztek, megtetszik, hogy Labretonniere Úr kérdezésére az Algiri Dei barátságosan felelt, és késznek jelentette magát az alkudozásra. Ennél fogva a' Vezér, Labr. Úr, Jul. 27-dikén Provence hajón a' városban személyesen akarta az alkudozást elkezdeni. Azt gyanitják, hogy a' Dei tsak az időt akarja halogatni, hogy a' Franczia ezen nyáron a' város ágyuztatásához ne fogjanak.

TÖRÖK BIRODALOM.

A' Szmirnai Courrier' jelentése szerént a' Franczia, és Angol Consuli zászlók Szmirnában Jul. 13-dikán nagy pompával, 's tisztelkedéssel ismét kifüggesztettek.

Szalonikból Aug. 1-ső napján írják: hogy egy Tatár, ki Konstantinápolyból Jul. 29dikén érkezett oda, a' Helytartónak olly Fermánt vitt, mellynél fogva az 24 óra alatt tartozik minden fegyverfogható férjfit, az Imámokkal és Efendikkel eggyütt ezen Basaságban öszve-gyüjteni, 's a' Kiaja Bégnek (a' Helytartó Basa' fiának) vezérlése alatt Drinápolyon keresztül az ármádához küldeni. Azon kivül Achmed Basa, itt legnagyobb földbirtokos, ki szükség idejében 20 000 katonát igért a' földnépéből, parantsolatot vett, hogy 3000-ret tüsténi útnak indittson. Hasonló parantsolat ment a' többi Macedoniai, és Rumeliai Basákhoz is, kik személyesen tartoznak seregeiket részint Drinápoly, részint Viddin felé vezetni. A' Széresi Ayan 's mások már megis indúltak. Thesszáliába, melly a' Görögök ellen tartozik viaskodni, a' mennyire tudják, nem ment illy Fermán.

AMERIKA.

Kuba. — Londonba tudósítások érkeztek Havannahból, mellyek Jul. 2-ikáig terjednek. Mexiko ellen még akkor el nem indúlt volt az expeditio, de minden órán indúlófélben volt. Kubának Fő Kapitánya Proclamátiót botsátott a' Mexikói lakosokhoz. Az expeditiót Barradas Grlis fogja vezérleni, melly 6000 emberből áll.

Mexiko.— A' Mexikói Státusok Congressusát Jun. 14-dikén rekesztette-bé a' Praesidens (Guerrero Grlis). Ekkor mondott beszédében a' Kubai expeditióról így szóll: „Bizonyosnak hírdetik, hogy egy Spanyol expeditio készül a' Respublika' birtoka ellen. A' tellyesítő Hatalom nem hiszi, hogy az elhervadt Spanyol Országlószék ezen kitsapongó szándékában megmaradna, melly napfényre hozza Spanyol ország' gyengeségét; ezen Országlószék szinte olly megátalkodott kevélységében, mint tehetetlen segedelem-kútfejeiben. Minden Státusok (a' Respublika tartományai) sietnek a' nemzeti katonaságot öszveszedni, és a' Szövetség minden környűlállásban számot tarthat egy számos ármádára a' maga oltalmazására, és azon elvetemedett emberek' öszverontására, kik partjainkat megferteztetni merészelnék. — A' törvényes szabadság olly hatalmasan meghatja a' Mexikóiak' szívét, hogy az egész nemzet egy tágas táborrá változna, ha látná, hogy Constitutiója megsértetik, vagy függetlensége fenyegettetik. A' vitézség, és haza szeretete minket Felséges Hatalmasság' rangjára emelt, és az szülte a' szövetségi systémát." — (Havannából Jul. 2-dikán írják, hogy onnét egy sóner-hajó már elindúlt, hogy Vives Fő Kapitány' Proclamatióját a' Mexikói partokra vigye. — Santana Grlis 8000 Mexikoi katonával készen várja a' Spanyolokat, hogy őket a' kiszállásban meggátolja.)

Kolumbia és Peru. — Az előbbi külföldi Ujságok annyira öszvezavarták az ezen két Respublika' költsönös állapotjáról a' tudósításokat, hogy nem tudhattuk, vallyon megllett-e a' békeség, vagy még foly a' háború. Most ennyiben van a' dolog: A' Tarqui mellett történt tsata következésében előképpen békeség kötteteett, mellynél fogva a' Peruiak a' tett foglalásokról, nevezetesen Guayaquil városáról lemondani tartoztak; azonban ezen várost a' Peruiak a' Kolumbiaiaknak általadni még sem akartak; 's így a' háború megújult. Bolivár maga is a' táborba indúlt, ki Quitóban Apr. 3-ikán a' hadi sereghez Proclamátiót botsátott, mellyben kijelenti, hogy egyebet nem kiván, tsak a' kötött békeség' pontjainak megtartására akarja kényszeríteni a' Peruiakat. Külömben a' Kolumbiaiak a' magok védelmezésére még kardot sem huznak addig, míg a' békeséges tűrés őket egészen el nem haggya, és akkor a' meggyőzettektől békeséget fognak kérni. „Illy magunk viselete (igy szóll Bolivár) a' világ szine előtt meghazutolja azokat, kik minket hódoltató vágyakodással vádolnak."

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 17.

Pesten, Szerdán, Kis Asszony Hava 26-dik napján 1829.

F é l e l e m.

Földi, miért reszketsz? nyakadon nints kardja Tatárnak;
Vagy törvény-bíró bús fenyitéke ijeszt?
Tsak gonosz ember ijed, 's mozgást tsak az érez inában;
Jámbor nem fél, bár menykövek' árja rohan.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Tsász. Kir. Felsége Nagyságos Benedekfalvai Luby Imre Urat, Királyi Al-Tárnokmestert, az általa viselt országos hivatalokban, és haza' szolgálatjában szerzett jeles érdemeire, 's bő törvény-tudományára nézve, a' Királyi Ügyek' Fő Igazgatójává, 's a' Szent Korona' Fiscálisává, egyszersmind a' N. M. Magyar Kir. Udv. Kamarának Tanátsosává önként kegyelmesen kinevezni méltóztatott, melly hivatalába tegnap a' N. M. Kir. Kamara' színe előtt Ő Nagysága felesküdt.

Ts. Ns. Pest Vármegyének tegnap tartott közgyüléseben felolvastatott Ő Tsász. Kir. Fő Herczegségének a Fő-Ispánynak azon kegyelmes Levele is, mellynél fogva ezen Ns. Megyében a' Tisztújító szék' tartása a' f. e. Sept. 30-dikára rendeltetik.

A' Pesti Kir. Universitásnál a' Theologiai Kar Fő Tiszt. Wagner Mihály Urat, Győri Kanonokot, 's Ő Felségének Udvari Plébánusát, tagjai közé felvette, 's eránta való bizodalmának jeléül az arról szóllo Diplomát általadta.

Erdélyből Sz. Udvarhelyről írják: hogy N. Mélt. Tusnádi Kováts Miklós Püspök Ő Exja a' Nemes Székely földet fő Pásztori hivatalában béjárván, Jul. 18-dikán oda érkezett, hol illő tisztelkedésekkel fogadtatván, még az nap Misét mondott, azután a' Püspöki Residentiát, a' Kir. Seminárium ot, és Gymnásiumot, úgy az alsóbb oskolákat meglátogatta; másnap a' Bérmálás szentségét 400-nál többnek feladta; továbbá megnézte a' Tiszt. Franciscánusok templomát és Klastromát, a' leány oskolát, és kórházat.

Kárpóna Sz. Kir. városban Aug. 3-dikán ismét 155 ház porrá égett; a' várost 1 ét helyen gyújtották-fel.

Esztergam. Aug. 15-dikén.— A' Római Katholika Anyaszentegyházra nézve kivánatos, — de egyszersmind fényes szertartással végződött nálunk ma egy olly Egyház-

beli foglalatosság, melly minden jelenlévőket Keresztény Katholikusi buzgósággal töltött-bé. Tudni illik, Tekintetes Tudós Rumy Károly György Úrnak, Philos. Doctorának, több Tekintetes Nemes Vármegyék Tábla-Bírájának, az Esztergami Fő Megyebéli Érseki Papházban lévő Nevendékek' Hazai Törvényben való oktatójának kedvelt idősbb Magzatjai Emília 18, és Amália 19 esztendős, édes és buzgó Attyok példáját követvén, az Augustána vallást elhagyván, a' Katholika Hitre tértek. A' jelenlévő sokaság érzékeny szívvel áldást kívánt 's mondott egy illy jeles tudományáról országok szerte esmeretes férfiúra, 's édes atyára — úgy szinte kedvelt gyermekeire; kik is a' Mindenható után atyai gondoskodása által téríttettek a Kath. Anyaszentegyház kebelébe.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Aug. 8-dikán Paskevits Generálisnak illyből tudósítása érkezett Hassan-Kalé' (Araxes kútfejénél), és Erzerum' bévételéről:

„Felséges Úr! Jul. 9-dikén (új Kal.) az emlékezetes Pultavai ütközet' évi napján, Anatóliának híres fő városa, Erzerum, hol 27,000 ház, és 100,000 lakosnál több vagyon, magos és erős fellegvárával együtt Felséged' hatalmába esett. Midőn Felségednek alázatosan szerentsét kívánok ezen új győzedelemhez, egyser'smind szerentsém van Erzerum várának 's fellegvárának kultsait, 's ezen fontos történet' bőv híradását Felséged' lába eleibe tenni.

„A' Jul. 1, és 2-dikán történt ütközetek után, (erről Gr. Pask. tudósításának egy részét közlöttük; végezetét a' jövőre haggyuk) mellyekről Felségedet Jul. 5. tudósítottam, Jul. 2-dikán három osztályt küldék-el, eggyiket Hg. Tserkasky Bekovits alatt Chorossan' elfoglalására, hol sok eleség, és hadi szerek voltak. — Ezen osztály' mozdúlása, minthogy Bajazethoz közelített, a' Muki, és Váni Basákra olly bényomást tett, a' millyent vártam. A' másik osztályt Simonits Obesterre bíztam, megparantsolván, hogy a' Török szökevényeket azon erdőből elűzze, melly a' Törököknek előbbi állások körül van. A' harmadik osztálynak Burtzoff alatt meg volt hagyva, hogy az Erzerumi úton Ardasszu faluig előnyomúljon, hogy a' megvert Török seregek között a' zavarodást nevelje, és Erzerumot is felriassza.

„Basoff Oberst-Lieut. Burtzoff Grlis által az Ardaszui táborból 80 Kozákkal elküldetvén, egy szoros útban 100 Törökre bukkant; ezen tsapat' vezére az Orosz Tiszt' felszólítására reá állott a' fegyver' lerakására, de dühödő katonái őtet felkonczolták, és a' Kozákokra keményen kezdének lövöldözni. Az Orosz Tiszt hatalmasan megtámadván, 57 Törököt megöle, és 4 sebest elfoga, a' többi elfutott. Bassoff Oberst-Lieut. később eléré Chorossant, hol 800 tsetvert gabonát, 2000 ágyú-golyóbist, és sok puskaport, 's egyéb hadi szereket találtak.

„Én tudván, hogy illy veszedelme után a' Török ármáda későn szedheti magát öszve, sieték Erzerum felé, hogy a' győzedelem' gyümöltseit egészen leszedhessem. Ennél fogva Jul. 3-dikán egész ármádám-

mal, 's társzekereimmel megindúlék, 's más nap Hasszán Kalétól 40 verstnyire megállapodék, minekutánna Burtzoff Grlis, és Gróf Simonits Obester' osztályai, a' reájok bízott dologban eljárván, hozzám tsatolták magokat. A' körül fekvő faluknak Örmény lakosi útközben jelenték magokat nálam, és oltalomért esedezének; én semmit el nem mulaték, hogy barátságos fogadtatások, és a' seregeim' szoros fenyíték-tartása által bennök erántunk bízodalmat gerjesszek.

„Jul. 5-dikén 20 verstnyire előbbre nyomulván, 's Hg'. Bekovits' osztályával eggyesűlvén, megértém estve 5 órakor, hogy a' Szeraszkiernek Hasszan Kalé előtt egybe-gyűlt serege, melly a' megvert ármádának maradékából, 's azon reguláris gyalogságból állott, melly még nem volt tűzben, sebes előnyomúlásunkat látván, mind elfutott; megtudtam azt is, hogy a' Szeraszkier maga Erzerumba visszament, sőt azon Basa is későbben oda futott, kit a' Szeraszkier Hasszan-Kalé oltalmazására ott hagyott volt. Ezen hír éngem' arra határoza, hogy a' seregem' derekát, és társzekereket ott hagyván, a' hol voltak, t. i. Keprik-Kef falunál, magam nehány lovas Rgttel, 's 18 ágyúval előre rugtaték Hasszan Kaléra, 's estve 9 órakor ezen várat, mellyet a' Törökök elhagytak, elfoglalám; Hasszan-Kalét Erzerum' kultsának lehet tekínteni. Ezen vár, melly még a' Romaiak' idejében felette erős helyen építtetett, nagy fontosságu eleségünk' tartása végett, 's azon kivűl Kars, és Bajazet között a' közösűlést fentartja. Itt 29 ágyút találánk, sok puskaport, 's eleséget. Még az éjjel a' Tatár Rgteket az ellenség' hajtására küldém, mellyek azt 25 verstnyire kergeték, 's 2000 szarvas marhát, 's 50 Örmény familiánál többet elvevének, mellyeket Kaléból magával elhurczolt. — Ezen fontos foglalás, melly nekünk semmibe sem került, az előbbi győzedelmeknek, és sebes menetelünknek következése volt. Más nap reggel a' város' lakosai, kik a' hegyekre futottak vala, hozzánk jövének, 's a' falubéliek is Követeket küldének oltalomért esedezvén, 's én gyönyörködve néztem, hogy ezen lakosok meggyőzettetvén igazságos és mérséklett kormányunk felől, házaikban, 's mezeiken a' munkáik mellett maradtak.

„Bizonyosan tudván, hogy a' Török ármáda' megverettetése, és az én sebes menetelem az Erzerumi lakosokban nékem kedvező indúlatot gerjesztett, ennek következésében Hasszan Kalét jó rendben hagyván, Jul. 6 dikán délután 3 órakor Mamis Agát, a' Jantsárok hajdani vezérét, ki Jul. 1-sőjén esett fogságunkba, Erzerumba küldém, mivel tudtam, hogy az oda valók eránta nagy bízodalommal vannak. A' Proclamatióban, mellyet vele küldöttem, felszóllítám a' lakosokat, hogy hatalmas fegyvereinknek ellent ne álljanak; és bizonyosokká tevém, hogy a' vallás' szabad gyakorlása, a' személyek', és magános birtokok' bátorságos volta szentűl gondviselés alatt tartatik. Mamis Aga, kinek szívét erősen meghatotta Hagki Ba-

sával, 's a' többi foglyokkal való emberséges bánásom, örömmel vivé Proclamátiómot a' városba, és hathatosan igyekezék a' lakosokat reábeszélleni az önkéntes magok megadására, mondván, hogy ő Jul. 1. és 2-dikán tanúja volt az Orosz ármáda' nagy tulajdonságinak, 's minden ellentállást úgy tekint, mint a' melly a' városnak elkerülhetetlen romlását húzza maga után. Az alatt egész ármádánk a' társzekerekkel Hasszan Kalé felé nyomult, és Jul. 7-dikén, mint Felséged' születése' napján az egész sereggel könyörgést tartaték Felséged', és Fels. familiája' megtartásáért, és az Ég által nekünk adatott győzedelemért.

„Dél tájban Mamis Agától tudósítást vevék azon jelentéssel, hogy Erzerum' lakosai között igen nagy zavarodást talált; hogy azoknak nagyobb része az ő elérkezése előtt el volt határozva a' maga védelmezésére, de az én Proclamátióm ingadozóvá tette; „a' Mollák, és az előkelő lakosok — így íra nekem — az ő javallatira hajolnak; magokat az Oroszok' hatalma alá vetik, és a' nép megértvén a' jóságos banást, mellyben a' Karsi, és Akaltsiki lakosok részesültek, hozzájok tsatolja magát; a' Szeraszkier, és békételen katonai a' népet feltüzelik." Hogy a' lakosoknak ezen jó gondolkodását sietve hasznomra fordittsam, egész seregemmel megindúlék Hasszan-Kaléból, 's minden társzekereimet a' vár oltalma alatt hátra hagyám.

„Jul. 8-dikán reggel a' Szeraszkier által küldetett Kapidsi Basi, és a' mi Mamis Agánk, mint a' város' Követei, hozzám érkezének (én a' várostól 3 órányira valék); Mamis Aga egy írást ada nekem, mellyben a' város' Vénei azt állíták, hogy minden lakosok reá-állanak az én kívánságomra; a' Kapidsi Basi maga részéről azt mondá, hogy a' Szeraszkier megeggyezik a' város feladásában; de egyszer'smind igen kétszinű módon kinyilatkoztatá azon való aggodalmát, mellyet seregeim' közelítése okozna; mert, így szólla, az Orosz seregeket a' falak alatt megpillantván a' lakosok, felingerlődnének, 's kemény elszánással védelmeznék magokat; azért sürgetve kér, hogy tovább ne menjünk. Noha illy esetben mindég nehéz a' valót megtudni, de én még is jobbnak tartám előnyomulni, reménylvén, hogy közel létünk a' Szeraszkiernek, és seregeinek félelmét nevelni fogja, a' hozzánk szitókat pedig bátoritja.

„A' sereg egy szoros úton általnyomulván egy hegyre juta, mellyről azon vőlgyre le-ereszkedett, hol Erzerum elnyúlik erős várával, és fellegvárával. A' várostól 5 verstnyire megállék, mivel tovább nints víz. Első Rgtünket megpillantván az ellenség, egy számos lovasság a' városból tüstént kijött, és őrállóinkra apró fegyverből lövöldözni kezdett, a' mi estig tartott, de a' mieink egy lövést sem tettek. Én a' hegyen maradtam, és mindent elkövettem, hogy a' város' Küldötteit részemre húzzam; két választ küldék, eggyiket a' város' lakosihoz, a' másikot a' Szeraszkierhez; 's a' Követekkel 5 órakor estve a' városba küldém Hg.

Tserkaszky Bekovits Grlist is illendő útasítással.

„Erzerum előtt délfelé van egy hegy, Top-Dag, mellyről a' várost, és fellegvárat lehet lövöldözni; itt a' Törököknek battériájok volt, én ezt az ellenség' ágyúzása között estve megvizsgálván, azt végzém, hogy reggel megveszem, ha az ellenség megátalkodásában maradna.

„Reggel 9 órakor Hg. Bekovits, parantsolatom szerént, engem tudósíta egy ember által a' nép' Vénei közül, hogy a' nép tanátskozás végett egybe gyűlvén, hogy mitévő legyen, egész éjjel eggyütt tanakodott, és noha a' többség a' város' feladására hajolt, mégis gyakran felzúdult a'nép, változtatván szándékát, négy ízben így kiáltott: „Ne fertéztessétek-meg vallásunkat!" és a' nép körül vette azon házat, hol Hg. Bekovits volt. Végre reggel felé Hg. Bek. előterjesztései által arra vitte a' dolgot, hogy a' Szeraszkier, és a' város Vénei nekem Deputátio által azt jelentenék, hogy délután 4 órakor megnyitják előttem a' kapukat. De én meggondolám, hogy ha ismét az ellenség eszét megmásolni találná, estig kevés időm lenne a' városnak rohanás által való megvételére; azt izeném tehát nekik vissza, hogy tsak 3 óráig engedhetek időt, 's ha addig a' város' kultsait el nem küldik, egész erőmet ellene fordítom. — Az alatt a' Top Dagi batteria meg nem szünt reánk ágyúzni; én Hg. Bekovits által a' Szeraszkiernek megizeném, hogy ha a' tüzelést meg nem szünteti, úgy tekintem, hogy a' várost oltalmazni akarják.

„A' 3 óra eljött, 's még nem kapék választ. Már előbb Hg. Bek. váratlanúl nekem azt írá, hogy a' Szeraszkiernek hatalmas felekezete van, melly a' város' általadatását ellenzi; továbbá, hogy katonái őtet szeretik, és minden órán segítséget vár. Én tehát egész elszánással megparantsolám seregeimnek, hogy ízibe tsata rendbe álljanak, sietve Top Dag hegyre nyomúljanak, 's ha az ellenség ellent-állana, rohanással a' batteriát elvegyék. Hadi rendeink muzsika szóval megindulván, Top Dagot körül fogák, 's midőn a' tetőre felérének, a' Törökök ugyan megkettőzteték ágyuzásaikat, de seregeink sebes menetelét semmi sem gátolhatá; az ellenség ott hagyván az 5 ágyúból állott battériát, a' városba futa. A' város falairól minden ágyúk ellenünk kezdének tüzelni; én Top-Dagról ezt visszonoztatám olly hatalmasan, hogy tsak hamar zavarodás lőn a' városban. Ekkor látám, hogy más felől a' városnak jelesebb Tisztviselői ékes öltözetben felénk indúltak. Ezt jó jelnek tartván, az ágyúzást megszüntetém, noha a' Törökök még most is lövöldöztek sorainkra. Ezen Deputátioval jött Erzerumnak Begler-Bégje is (hadi Kormányozó) ki a' vár kultsait nekem általadá. Ezen hódúlás mellett is nehány golyóbis éppen oldalam mellett esett-le. Magok a' Deputátusok megkérének engem', hogy ágyuim által ezen zenebonáskodókat elnémittsam, kik nehány százan a' köz akaratnak még ellene szegezik magokat, 's a' népet lázasztják. Én tehát elsütteték nehány ágyút,

's mindjárt tsendesség lőn; a' békételenek elfutának, 's a' külső városban egy battériát felvettetének. — A' Deputátusok az egész város' meghódúlását jelentvén, a' Szeraszkiernek, és három Basának szabadságát kérték; én az eggyezés' feltételeit megerősítém, de a' Basák' szabadságát meg nem igértem.

„Ezután a' városnak, 's egész tartománynak új Kormányt rendeltem; Pankratieff Grlist az Erzerumi Basaság' Fő Kormányozójának tettem, Bekovits Hg.re a' város' igazgatását bíztam, 's némelly más Kormányszéki tagokat neveztem. Ezután megparantsolám Pankratieff, és Hg. Bekovits Generálisoknak, hogy a' várost, várat, és fellegvárat annak módja szerént vegyék-által. Midőn seregeink az egész városon keresztül a' fellegvár' falaihoz közelítenének, 's azt kivánnák, hogy a' kapu megnyittassék, váratlanúl az ott lévő Arnauták azt felelék, hogy ők készek köröm-szakadtáig oltalmazni; én ezen jelentésre parantsolatot küldék az ostromra; de az Arnauták látván rettenhetetlenségünket, megnyiták a' fellegvár' kapuit, melly olly erős, hogy sok erőlködésünkbe, 's veszteségünkbe került volna annak megvétele. A' győzedelmes seregek Jul. 9-dikén estve 6 1/2 órakor szegezték fel Erzerum' fellegvárára Felséged' zászlóját. A' Szeraszkier hozzám küldé zászlóját, olly kéréssel, hogy őtet szabadon botsátanám, de én azt felelém, hogy ez a' környűlállásoktól függ.

„Igy tehát 14 nap alatt két magas hegyen, mellyek még hóval vannak fedve, általmentünk, a' Török ármádát semmivé tettük, két tábort elfoglaltunk, az ellenségnek ágyuit elszedvén, olly karba tettük, hogy maga védelmezéséről nem is gondolkodhatik. Egész Asiai Török országnak fő városát megvettük; a' Szeraszkiert, az Asiai Török fő vezért, és 4 Basát elfogtunk. — Ezután megértettük, hogy még Jul. 7-ikén 800 irreg. 500 regul. gyalog, és mintegy 7000 lovas Hagki Basa seregéből a' városból Tokat felé elfutott. Erzerumban 150 ágyúnál több van, és mindenféle szerek, mellyeket most vesznek számba, 's a' t.

GÖRÖG ORSZÁG.

Már említettük volt, hogy Gróf Capodistrias János Dawkins Úr' javallatát, mellyet a' Mart. 22-diki Protokollum' közlésekor a' Görög Országlószéknek tett, félreveteté. — Ezt Dawkins Úr a' f. e. Máj. 18 dikán közlötte a' Görög Praesidenssel, és Jegyzékében inti, hogy most midőn az Angol és Francziai Nagy-Követek Konstantinápolyba visszatérnek a' Görög ország' megbékéltetésének vég elintézése végett, az ellenségeskedést szüntetné-meg, és seregeit a' Novemb. 16-diki 1828 Acta által meghatároztatott birtokokba vissza vonná (melly Acta szerént Görög ország csak Moreára, néhány szomszéd szigetekre, és a' Cycladesekre szoríttatik.) — A' Görög Országlószék Máj. 23-dikán erre illy értelemben felelt az Angol Residensnek:

„Görög országnak ideig való Kormányszéke Dawkins Úrnak Máj. 18-dikán költ Jegyzékét vette,

mellyben jelenti, hogy Udvara parantsolatjára a' Mart. 22-diki Protokollumot közli, és hogy a' Protokollumnak a' fegyvernyugvást érdeklő czikkelyére főképpen figyelmezzünk. — A' Residens Úr a' szövetséges Udvarok' reménységéhez képest ohajtja, hogy az említett czikkely értelme szerént az ellenségeskedést megszüntessük, és seregeinket a' Nov. 16-diki 1828 Acta által a' három Hatalmasság' kezessége alá tétetett birtokokba visszavonjuk. — Mindenek előtt a' Görög Országlószék háladatossággal tartozik, hogy most legelsőbben hivatalosan olly Acták közöltetnek vele, mellyek által a' Szövetségesek reménylik, hogy a' czélba vett ember-szerető, és keresztény feltett szándék végre-hajtathatik. — Azonban ezen közlések a' Görög Országlószék előtt még sok felvilágositásokat tesznek szükségesekké, mellyeket mind e' napig nem kapott. A' Reis-Efendinek Sept. 10-diki Jegyzékéről, mellyre a' fegyvernyugvást támasztják, még semmi hivatalos ismeretet sem vett. — Ha ezen Oklevél megeggyez a' magános tudósításokkal, mellyek által a' Görög Országlószéknek ez értésére esett, úgy a' Reis Efendi' levelében a' Görög Országlószék tsak kikerülő választ talál, mellynél fogva a' Porta ismét félre veti a' közbenjárás alaptörvényét, mellyet a' Jul. 6-diki Tractátus ajánlott. — Ha azt mondja, hogy most de facto fegyvernyugvás van, ez tsak oltalmazólag való maga viselete, mellyről akkor mond-le, a' mikor tetszik; és ha Görög ország ezen ellenségeskedés' megszünéséhez szabná magát, az említett Tractátus által meghatározott principiumokon kivűl esnék, egyszers mind arra kötelezné magát, a' minek bétöltése nem volna hatalmában. — A' Görög Országlószék nem tudja, mellyik azon földbirtok, mellyt a' Szövetségesek kezességök alá vettek; mivel az 1828. Nov. 16. Protokollum, mellyet Dawkins Úr említ, vele soha sem közöltetett; de ha annak idejében közöltetett volna is, egyenes szivűségével — melly által a' szövetséges Udvarok' bizodalmára méltán just tart — ellenkezőnek vélte volna, ha a' dolog' valóságos állapotját szemeik eleibe terjesztvén, nekik meg nem mutatta volna, hogy az utólsó esztendő végével nem volt hatalmában, 's nem is lesz soha, hogy a' Tisztviselőség' rendelése által a' Korinthi szoroson túl lévő tartományok' szerentsétlen lakosai Peloponnésusba, és a' szomszéd szigetekbe által költöztessenek. Ezen tartományok Peloponnesussal, és a' szigetekkel egygyütt a' kisértés, és veszedelem idejében nyilván arra kötelezték magokat, hogy köz ügyeikben soha el nem szakadnak egymástól. Ezen kötelezetések Oklevelekbe feljegyeztettek, mellyek kettős erővel birnak, a' nemzeti Congressus' megerősítésével, és megsérthetetlen esküvéssel. Megszeghette-volna-e ezeket a' Görög Kormányszék, mellynek hatalma tsupán tsak ezen Okleveleken épült, midőn a' Görög száraz föld, és Peloponnésus között elválasztó lineát vont volna, holott Peloponnésus több ízben köszönhette megmaradását ezen száraz földnek? Sőt a' Kormányszék, ha

tsak ugyan ezt a' hatalmat magának kivánta volna tulajdonítani, képes lett volna-e ezen elszakasztást végrehajtani, a' nélkül, hogy a' népeket új veszedelem ne érje, mellyek még alig kezdettek hazájokba visszatérni, és reménylhetnék-e azon nyugodalmat, mellyben most Mórea él, hála a' szövetséges Hatalmasságok' oltalmának, és jótéteményeinek?! Az Országlószék sem reá nem beszélhette, sem nem erőltethette volna. — Ezen tartományok' lakosi azt felelnék neki, hogy a' Jul. 6-diki Tractátusnak 3-dik czikkelyében, és a' Mart. 22-iki Protokollumnak Clausulájában találtató határszélek' eligazítása olly reménységet önt beléjök, hogy a' Felséges Szövetségesek' igazsága, és nagy lelkűsége őket el nem fogja hagyni; igen de örökre elhagyná, ha ők arra kénszerittetnének, hogy elhaggyák azon állásokat, helyeket, mellyeket most birnak, és mellyeket oltalmazhatnak. —Végre azt felelnék, hogy a' hosszas inségeikből szerzett tapasztalás azon elhatározásra kénszeríti őket, hogy szülő földjöket, vagy azon omladékokat, mellyeket fegyveres kézzel védelmeznek, tsak akkor haggyák-el, ha a' nagyobb erőnek engedni kéntelenek lesznek. — A' minap elfoglalt helyek között vannak Vonitza, Lepanto, Miszolungi, Anatoliko. A' Muzulmánok, kik ezen helyeket oltalmazták, Országlószékök által minden segedelem nélkül hagyatván, és a' tenger-partok' elzárása miatt kivűlről minden segítségtől megfosztatván, magok kívánkozta hazájokba visszatérni. De ezen visszavonúlás távul lévén minden vérontástól, vagy egyéb szerentsétlenségtől, az Egyezés' oltalma alatt olly békeséges módon történt-meg, a' millyent a' Görög Országlószék követni kötelességévé teszen, és melly által még a' Muzulmánokban is eránta bizodalmat gerjeszt. Ennek elég bizonysága azon levelek, mellyeket a' Rumeliai kastélyok' Commandánsa, és a' Lepantói Basa hozzánk útasítottak. — Illy környűlállások között megeshetik, hogy az Athenai őrizet is a' nyugoti Görög országi őrizet' példáját fogja követni. — Illy következések által a' Görög Országlószék, a' mennyire gyenge ereje megengedte, azon alkudozásokat gyámolította, mellyeket a' három Hatalmasság' nevében a' Nagy-Britanniai Felség', és a' Fels. Franczia Király' Meghatalmazottjai magokra vállaltak, kik most éppen Konstantinápolyba mennek.—Ezen észrevételeken kivűl még mások is vannak, mellyeket a' Görög Országlószék köteles a' szövetkezett Udvarok' megfontolása alá terjeszteni, a' Mart. 22-diki Protokollumra nézve, nevezetesen azon Czikkelyekre nézve, mellyek a' kárpótlást, és a' Felsőséget (Souverenität) illetik. — Hogy ezen Jegyzéknek Dawkins Úrhoz való általküldetése késedelmet ne szenvedjen, a' Görög Országlószék máskorra haggya észrevételeinek közlését ezen pontok eránt. — A' G. Országlószék kéri Dawkins Urat, hogy ezen Választ Udvarának tudtára adja, midőn mi eránta megkülömböztetett tisztelettel viselsetünk. Aegina, Máj. 11. (23) 1829."

(Hasznos Mulatságok Nro 17. Hírdetés 1 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 18.

Pesten, Szombaton, Kis Asszony Hava 29-dik napján 1829.

B í r ó.

Káto komor képpel magasan tud székiben ülni,
'S a' vétkes lekonyúl félve hatalma előtt.
Légy magad is bíró, de kemény bírója magadnak,
Vétkes tetteidet vesd te is ostor alá.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Bétsben Aug. 23-dikán, Vasárnap ünnepelte a' Ns. Magyar Nemzet Sz. István Apostoli Magyar Királynak jeles ünnepét; a' TT. Kapuczinus Atyák templomában, hol a' N. M. Magyar, és Erdélyi Udv. Cancelláriák' tagjai, egyéb Méltóságokkal eggyütt fényes nemzeti öltözetben megjelentek, egyházi beszédet mondott Fő Tiszt. Sztankovits János Győri Kanonok Úr, tiszta és ékes magyarsággal. Ezután a' Nagy-Misét énekelte Fő-Tiszt. Jüstel Józef Aloiz Úr, Tseh országban ÓBuntzlaui Prépost és Praelátus, Ts. K. valóságos, és ideig való Státus-Tanátsos, ki mellett a' szolgálatot tették N. Tiszt. Veczei Cziglér Ignácz Úr, a' Ns Magyar K. testőrző sereg' Káplánya, 's a' Ns. Pázmáni Kolleg. Praefectusa, N. Tiszt. Laky János, és Virágh György Urak (M. K.)

Bétsben Aug. 23-ikán a' M. Kurir' jelentése szerént meghalt Mélt. Léczfalvi Gyárfás Józef Úr, a' N. M. Erdélyi Udv. Cancelláriának val. Udv. Tanátsosa, életének 60-dik esztendejében.

Esztergomból írják: hogy Aug. 15-ikén ott meghalt Fő Tiszt. Kratochvila Mihály Úr, Esztergomi Kanonok, és Zobor hegyi Sz. Hypolitus Apátja, Nyitra megyei Fő Esperest, és a' Sz. Theol. Doctora. — Esztergom Vgyének TT. Rendei Aug. 17-ikén Mélt. Gróf Nádasdy Ferencz Úrnak, K. Helytartói Tanátsosnak előlülése alatt tartott közgyűlésben TT. Dr. Rumy Úr, mint kineveztetett Tábla-Bíró, a' hitet letette. Ugyan ezen gyűlésben a' marha húsnak fontja 9 kr., falukon pedig 8 krajczárra V. Cz. leszállíttatott. (Ts. Ns. Pest Vgye Aug. 26-diki közgyűlésében a' két fő városra nézve 11 krajczárra emelte.)

Minthogy Moldovában, és Oláh országban a' pestis mind inkább terjed az Erdélyi illető Fő Tisztség által az rendeltetett, hogy a' Kontu-

méczia helyére adás-vevés végett senki se merjen menni írásbeli engedelem nélkül.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Gróf Paskevits' hadi tudósításának befejezése az Erzerum és Kars között Jul. 1, és 2. történt verekedésekről, folytatólag a' 16-dik számból.

„A' Szeraszkiernek illy tellyes megverettetése engem' olly állapotba helyheztetett, hogy foganatosan megtámadhassam Hagki Basát, kinek háta megé estem Zevin völgyének elfoglalása által. Ezen helytől az ő táboráig 15 verstnyi bajos útat tettem egy magas bérczen, és sok mély vágásokon keresztül. Elhatározván tehát, hogy őtet haladék nélkül megtámadom, napkeltével minden seregeimmel, mellyek pedig a' Törökök' űzésében az előtt való nap megfáradtak volt, és minden ágyuimmal eggyütt megindúlék; megizenvén Burtsoff Grlisnak, hogy osztályával, (melly a' Basát szemmel tartani hátra maradott volt), és ágyuival eggyütt jöjjön ezen úton utánnam.

„Reggel 9 órakor seregeim felszállának egy tetőre, az ellenség' tábora megett, attól mintegy 3 verstnyire, 's itt tsata-rendbe állának. Ezen állás, mellyet én választottam, felette kedvező vala, mivel mind a' két oldalról megjárhatatlan vágások, vagy szorúlatok által volt fedezve, 's én valamint egy széles töltésen úgy mehettem az ellenségre. A' Törökök sátoraikat, mellyek mintegy 2000 számmal voltak, a' tábor-helyén hagyván, egy sik, de meredek tetőn tsata rendbe állának; azon tetőnek mind a' két oldalánál, és megette nagy vágások, és erdős hegyek voltak, úgy hogy tsak előttünk volt nyitva a' tető. A' Török tábor ez alatt egy völgyben állott, mellynek oldalai mellett a' dombok egy felől őt, másfelől hét ágyús battériákkal voltak megrakva, elől három ágyú volt kiszegezve, hol a' Basa volt; azon kivűl a' tábor sánczokkal, és kő-, 's fa-kerítésekkel vala fedezve.

„Mihelyt seregeink az ellenségtől nem messze a' mondott tetőn megállottak, a' Törökök ágyúzni kezdének batteriáikból; és noha golyóbisaik nem mindég érték-el hadi rendeinket, mégis gyakran megújították ágyuzásaikat. Burtsoff Generális' megérkezését várván, nehány Kozákkal azon tetőre menék, mellyen az ellenségnek elő-batteriája vala, 's innét figyelemmel megtekintém az ellenség állását. A' Kozákok itt egy foglyot hozának hozzám, ki Hagki' táborából jött; ettől megértém, hogy a' Basa nem tudja még a' Szeraszkier' megverettetését; én ezen foglyot szabadon botsátám, hogy a' Basának ezt tudtára adja.

„A' mozdúlás, mellynél fogva olly hírtelen az ellenség' háta megett termettem; a' mi győzedelmes seregeink' megpillantása, mellyek a' Török tábornak Erzerummal való közösűlését elvágták; a' Szeraszkier' tellyes megverettetéséről vett hír — mind ezek úgy reá ijesztettek Hagki Basára, hogy látván elégtelen voltát mind az ellentállásra, mind a' visz-

szavonúlásra, hogy a' nagy veszélyt elkerűlje, ugyan azon foglyot hozzám visszaküldé azon ajánlással, hogy egész seregével magát megadja. Én neki megizeném, hogy ajánlását úgy elfogadom, ha seregei lerakják fegyvereiket, 's elömbe jönek; de mineke előtte válaszommal a' Követ a' Basához ért volna, a' Törökök ismét ágyúzni kezdének, és balra egy meredek erdő felé kezdének fordúlni nagy zavarodással.

„Most Felséged' seregeit muzsika-szóval négy had-rendben vezetém az ellenségre; az első rend az én vezérlésem alatt egyenesen a' Török táborra rohant; a' másiknak Pankratieff Grlis alatt megvolt hagyva, hogy az ellenséget oldalról fogja, és igyekezzék a' Törökök' visszavonúlását a' hegyeken és erdőkön keresztűl, a' merre szándékozott, elvágni; a' más három osztály Sacken, Muravieff, és Leonoff Grlisok alatt balra rendeltettek a' Midsingerbe, Sansahba, és az Araxes vizéhez vivő útak' elfoglalására. — Az első osztály az ellenség' batteriáinak tüze által fogadtatván, tüstént a' táborra rohant, és ott elfoglalá az elősánczokat, 's a' Basa sátora előtt még füstölgő ágyúkat; az ellenség eliszonyodván, megfutamodék, 's nagyobb részint az erdőkbe, és hegyekre vevé magát, hová lovagaink, és gyalogaink nem juthatának. — A' második osztálynak egy része, az ellenségnek sűrű ágyuzása, és puskázása között, bátran felmászá a' tetőkre, és elfoglalá a' batteriát, mellyet a' Törökök nyakrafőre futva oda hagytak; a' török ágyúk az ellenségre fordíttattak; ez Pankratieff Gen. által az erdőkön, és vágásokon keresztül üldöztetvén, iszonyu lett a' vesztesége. Itt Werzilin Oberst-Lieutenant némelly Kozákokkal Hagki Basát, ki az egész Török sereget itten vezérlette, és ki mind személyes vitézsége, mind hadi tálentumaira nézve igen jeles Vezér, és az Erzerumi Basa után első Méltóság, minden Tiszteivel eggyütt elfogá.

„A' jobb oldalra rendelt három osztály, mély vágásokra, és sűrű erdőkre találván, az ellenség' visszavonúlását egészen el nem vághatá; de a' mennyire lehetett, kergette egy részről Araxes vizéig, más részről Midsingeren, és Sansahon túl. Ezen három osztály mindeggyütt valami 1200 Törököt, 19 ágyút, és 16 zászlót elfogott.

„Átaljában a' zászlók' legnagyobb részét a' Muzulmán Regementek szedték-el. Sok vágások, merre az ellenség futott, holt testekkel tele vannak, mellyeknek száma mintegy 2000-re telik. A' Török seregnek maradéka szanaszét futott. A' Törökök eggyetlen egy ágyút sem menthettek-meg; minden hadi, 's élelmi szereik a' győzedelmesek' hatalmába estek; tsak Midsingerdben 1200 tsetvert gabonánál többet, és sok puskaport kaptunk.

„Igy ezen két nevezetes ütközet, mellyeknek eggyike Jul. 1-sőjén Kainly falunál a' Szeraszkierrel, a' másik Millidusa falunál Hagki Basával történt, a' Török

)(*

ármáda' sorsát egészen elhatározta; és Felséged' seregei 25 óra alatt, minekutánna 55 verstnyi útat tettek, két nagy számu sereget megvertek, mellyek két fő rendű Basa által vezéreltettek, 's az eggyik Basa el is van fogva; az ellenségtől két tábort, (az eggyik bésánczolt vala), az egész pattantyusságát, melly 31 ágyúból állott, minden hadi és élelmi szereit, 19 zászlót, és 1500 fogolynál többet zsákmányoltunk.

„A' mi vesztésünk, minthogy külömbféle útakra voltak oszolva seregeink, még nints egészen tudva; de minden esetre 100 embernél többre nem megy mind holtakban, mind sebesekben. — A' Muzulman Rgtek nagy ditséretet érdemelnek, 's a' t. Költ Ardaszu falu mellett Jul. 5. 1829. Gr. Eriváni Paskevits Gen. Adj.

A' Sz. Pétervári Journalnak Aug. 11-dikén költ toldalékjában illy tudósítás találtatik: „A' második ármáda' Fő-Vezére, Gróf Diebits, Jul. 24-dikén költ tudósításához, mellyben Miszivria, Ahioli, és Burgasz várak' megvételét jelenti, még illy pótoló írást küldött Jul. 30 ikán Aidószból, hol akkor fő hadi szállása volt:

„Minekutánna a' Burgászi öböl körül fekvő várak egymásután a' győzelmeseknek magokat feladták, és azoknak Commandánsa Abdurraman 3 lófarku Basa Drinápolyba futott, valamint Felségednek Jul. 24-dikén jelentém, még az nap megparantsolám Rüdiger Grlisnak, hogy seregével Rumiliköin keresztül Aidosznak tartson, 's ezen várost megvegye. (lásd 16-dik számu levelünkben találtató, 's Jul. 26-dikán Aidoszban költ hadi tudósítást, hol elől a' dátum 2 hibáson áll 26 helyett.)

„Jul. 25-dikén délután 5 óra tájban Rüdiger Gen. Aidosztól mintegy 5 verstnyire Török véd-őrökre talált. A' Kozákok néhányat elfogtak, kik azt vallották, hogy minekutánna mi Sumlától elindultunk, a' Nagy-Vezér sok ideig nem tudta, merre fordúlt ármádánk, és tsak akkor értette meg, midőn már Kamtsiknak minden révei kezünkben voltak. Ő tehát Jul. 20-ikán 10—12,000 embert küldött, hogy minket Küprikői, és Dervizs-Dsevánból elűzzön; de minthogy a' Balkánon való általkelhetésre nagyot kellett kerűlnie, tsak 23-dikban érkezett Tsengába; előljáró serege pedig, melly tsak lovasokból állott, Beloffba, és Szutsulukba jutott. Jul. 23, és 24-dikén a' Burgaszi öböl körül lévő várak már hatalmunkban voltak, és Rüdiger Grlis' osztályából előre szágúldozó Kozákok már az Aidoszi úton kalandoztak. Seregeinknek illy váratlan, és hirtelen megjelenése a' Nagy-Vezér' háta megett őtet arra kénszeríté, hogy plánumát megváltoztassa, és sietve Aidoszba küldje osztály-seregét Ibrahim 3 lófarku Basa vezérlése alatt, kivel még más két Basa is volt. — A' foglyok' vallását a' mi kémeink is megvalósíták, azt tévén hozzá, hogy az ellenség számos segítséget vár, mellyet maga a' Nagy-Vezér személyesen hoz Sumlától.

„Hogy ezen szerentsés környülállást a' Nagy-Vezér' elérkezése előtt használjuk, Rüdiger Aidosz felé folytatá mozgását; de hirtelen egy nagy tsoport lovasság olly dühösön megtámadá, hogy a' Kozákok hanyatlani kezdének. A' Grlis azonnal Uhlánusokat, és 4 lovag-ágyút külde segítségökre Sermetieff Gen. alatt, ki felette kemény viaskodás után az ellenséget Aidoszba visszanyomá.

„Az ellenség' gyalogsága erősen megszállotta volt a várost, és a' város megett is jó hadi rendben állván, készült az ell-ntállásra. Ágyuinknak jól intézett tüzelése, két Vadász Rgtnek mozdúlása, melly egy részről a' városra, más részről egy osztály gyalogsággal az ellenség jobb szárnyára nyomult, végre az ellenség visszavonúlását elvágni törekedő lovasságunk' megindúlasa, megkezdé zavarni az ellenség' sorait, mellyek egyszerre mindenfelől megtámadtatának. A' város megvétetett, és az ellenséges 3 óráig tartott kemény verekedés után tellyesen meggyőzettetvén a' Karnabati, 's Sumlai útakon a' hegyekre űzetett, itt az ellenség 1000 embert vesztett holtakban és sebesekben; a' mi vesztésünk 100 emberből áll.

„Jul. 26-dikán Zsiroff Grlis' Kozákjai minden ellentállás nélkül elfoglalák Karnabat városát, hol 40 Török esett fogságba; 28-dikban Rüdiger Generális' osztálya oda érkezett.

„Egy tsapat Kozákság, és Ferdinand Fő Hg'. Rgtjéből való Huszárok Montrésov Generális alatt Russo-Kastro kis falut elfoglalák; 's ez által ezen tsapat Karabunar mellett erős állást nyert, jobb szárnyával Rüdiger Grlist érvén, balról pedig a' Burgászi őrizethez tartozó Kozák őrököt, kik Fakinál állnak. Több tsapat Kozákok, Zsiroff Grlis' seregéből, a' Janboli, és Selimnoi útakra kirándultak szemlélődés végett, honnét az ellenség elfutott.

„Legnagyobb fájdalommal tudósítom Felségedet azon inségről, mellyet ezen vidékek nyomorult lakosi az elfutó ellenség' dühétől szenvednek. Aidoszban minden Keresztény templomok el vannak rontva, midőn mi a' metseteket gondosan megkiméljük. A' Törökök minden lakosokat kiraboltak, kik magokat meg nem szabadíthatták, midőn bennünk ők oltalmazókra találnak. Valóban elérkezésünk' napján több lakosok jöttek-le a' hegyekről megrakott szekereikkel, hogy haza térjenek.

„Kraszovsky Gen. 26-dikán jelenti nekem, hogy az ellenség tábor-szemei Sumlához visszavonultak, és Bulanlik kis folyó hosszába szállottak-meg. A' Grlisnak az volt szándéka, hogy egész osztályával közelittsen ezen várhoz, hogy ha lehet, az ellenséget az eltávozásra bírja.

Kisseleff Grlisnak utólsó tudósítása szerént a' Gyurgevónál, és Viddinnél álló seregek munkátlanságban voltak. Minthogy Báró Geismar a' Rachovai környék' lakosainak megengedte, hogy lakásaikba visszatérjenek, ennél fogva nem tsak az ott megmaradtak, hanem még az 50 verstnyinél tovább lakó Törökök is jelentik magokat, vagy

Bolgárokat küldnek, Orosz oltalomért[1] esedezvén."

BURKUS ORSZÁG.

Aug. 12. tizedfél órakor Ő Felsége a' Braziliai Tsászárné útját Mainzból Coblenzbe a' szárazon tovább folytatta. Aug. 13. estve 5 órakor számos kisérőivel Koloniába érkezett. Ulmban, midőn oda érkeznék, egy Batalion gyalogság volt tiszteletére kiállítva. A' Tsászárné megköszönte az eránta való figyelmet, de az Incognitót megtartani kivánta. Nehány pillantat mulva Fridrik Würtembergi Hg. megjelent, hogy a' Tsászárnét a' Király' nevében megköszöntse. Ulmban Ő Felsége Nagy-nénnyénél egy napot töltött. (Gróf Saldanha, és Itapagipe Grófné, a' Braziliai Tsászárnénak Udvari Dámája, Brüggébe (Belgiumban) érkeztek. A' Tsászárnét magát is Aug. 15-dikére oda várták, hol mind addig fog mulatni, míg Ostendében hajóra nem száll.)

FRANCZIA ORSZÁG.

Aug. 12-dikén Mise előtt a' Király St. Cloud palotában dolgozott a' Finánez-Ministerrel Chabrol Gróffal; a' hadi Minister, Gróf Bourmont a' Dauphinnal dolgozott. 11 1/2 órakor a' Király' előlűlése alatt titkos Tanáts tartatott, mellyen a' Dauphin is jelen volt. Más nap a' Király Roy Grófnak (előbbi Financz-Ministernek), és Hyde de Neuville Bárónak (előbbi tengeri Ministernek) magános audientiát adott. Estve Ő Felsége Polignac Herczeggel, és de la Bourdonnaye Gróffal dolgozott. 14-dikben a' Király Caraman Hgnek, és Saint Cricq Grófnak (előbbi Kereskedési Ministernek) adott magános audientiát. — Aug. 12-dikén Hg. Talleyrand a' Királynak udvarlására volt; 13-dikban reggel az Orosz Nagy-Követ Ő Felségénél magános audientiát nyert.

A' Mon. Jul. 14-dikén három Kir. Rendelést közöl, mellyeknél fogva Mangin Úr, a' Cassatio-Törvényszék' Tanátsosa a' Seine Departamentnek (Párisi) Politia-Praefectusává, Debelleyme Úr' helyébe; Moreau Úr, a' Seine megyei al-Törvényszék' Praesidense, a' Cassatio Fő-Törvényszéknél Tanátsossá Mangin Úr' helyébe; és Debelleyme Úr, eddig volt Kir. Prókátor a' Seine megyei al-Törvényszéknél, (és Párisi volt Politia-Praefectus), ezen Törvényszék' Praesidensévé neveztetett.

Rigny, Courvoisier, és Montbel Urak (az új Ministerek közűl ezek hárman nem voltak jelen a' fő városban kineveztetésökkor) 14-dikben Párisba megérkeztek.

A' Gazette de France (melly ezután Ministeri Ujság lesz) azt mondja 15-ikén estve: hogy Aug. 8-ikán költ Kir. Végzés által Gróf de la Ferronays 16 000; Báró Hyde de Neuville, Vicomte de Caux, Vicomte de Martignac, Gróf Saint-Cricq, és Vatismenil Úr Ex-Ministereknek, 12,000 frank rendeltetik hópénzül a' mondott naptól számlálva.

A Journal des Debats Ujságnak felelet terhe alatt lévő Felügyelője (Bertin de Vaux Úr) a' Kir. Prokátor által Aug. 19-dikére az Al-

Törvényszék' eleibe idéztetetett. Azzal vádoltatik ezen Ujság, hogy Aug. 10-dikén egy czikkelyt közlött (ebben az új Ministerium ellen hevesen kikel, és ezen szavakkal fejezi-bé: „Szerentsétlen ország! Szerentsétlen Király!"), mellyben 1.) a' Király személyének megsértése, 2.) a' Királyi méltóságnak, és a' Király' constitutiós hatalmának megtámadása által olly vétket követett-el, mellyre az élő törvények büntetést szabnak.— A' Figaro' Felügyelője is (Bohain Úr) hasonló vétekért, melly Aug. 9-diki levelében találtatik, a' Törvényszék' eleibe idéztetett. (Tudni kell, hogy a' Ministerium változásakor minden liberális Ujságok, sőt a' közép úton lévők is betsmérlő czikkelyeket írtak az új Ministerek ellen.)

GÖRÖG ORSZÁG.

A' Görög országi Közönséges Ujság Jul. 15-dikén jelenti, hogy a' Praesidens Gróf Capodistrias János Argoszba Jul. 9. megérkezett, hova Hermes gőzhajón ment Naupliából Pórószon, és Eginán által. Két negyed résznél több Képviselők érkeztek-meg már Jul. 14-dikéig Argószba a' negyedik nemzeti gyűlésre; a' többit haladék nélkül várták. Az űlések a' város' régi theátrumában fognak tartatni, melly e' végre elkészittetett. Nehogy a' lakásban, és eleségben fogyatkozás legyen, Naupliában Jul. 10-dikén kihirdették, hogy míg minden Képviselők Argoszba el nem érkeznek, addig senkinek sem szabad oda menni; tsak azután, ha az űlések elkezdődtek, mehetnek oda azon személyek, kiknek foglalatosságok lesz, de azoknak is írásbeli szabadságot kell kérni. Az Argoszi hadi Kormányozónak Stamatelopulo Nikitásnak Jul. 14-diki rendelése szerént Argosz városában senkinek sem szabad fegyvert hordozni, kivévén az őrző katonákat, 's azokat, kik a' rend fentartására ügyelnek. Tsupán tsak a' Tisztek, a' Századosokig, viselhetnek kardot.

Patraszból, és Morea kastélyból a' Franczia seregek kitakarodtak. Raikoff Úr Obesteri ranggal neveztetett Patrász', és a' nevezett kastély' Várnagyának.

A' Görög országi Köz. Ujs. Jul. 18-dikán ezen felírás alatt: „Thebai Tábor," nehány hadi eseteket hord-elő az ezen vidéken álló Görög és Török seregek között. Egy tsatában Jul. 4-dikén, melly a' Görögöknek kedvezőleg ütött ki, a' Törökök 250 embert vesztettek holtakban, és sebesekben, a' mellett három zászlót, és több foglyokat. A' Görögök' vesztése ezen tsatában 4 holtra, és 15 sebesre tétetik.

Aug. 6-dikán Korfuba a' Zántéból oda érkezett Jóniai gőzhajó azon tudósítást vitte, hogy a' Görög nemzeti Gyűlés Argoszban Jul. 23-dikán megnyittatott. Gróf Capodistrias ezen alkalmatossággal igen hosszu beszédet mondott. Még akkor nem volt tudva, ki lesz a' nemzeti Gyűlés' Előlülője; de azt tartották, hogy a' választás Miaulis Admirálisra esik.

TUDOMANYOS DOLGOK.

1.) „De Duellis Hungarorum litisdecisoriis commentatus est Theo-

dorus Botka de Széplak. Pestini 1829. Typis Nob. J. M. Trattner de Petróza." (8-ad rét, 94 lap. Ajánlva vagyon Mélt. Nezetei Boronkay Ist. Úrnak Ts. K. Udv. Tanátsosnak, Ns. Zsólyom Vgye Fő-Ispányának, és Mélt. Buzini Gróf Keglevich János Úrnak, Ns. Bars Vármegye' Fő-Ispányának)

A' jeles fiatal Szerző ajánló levelében előadván rövideden Bars Vármegyének azon történeti leírását, melly a' Fő-Ispányokat illeti, idő rendszerént előterjeszti a' kettős bajvívás' történeteit hazánkban kezdetétől fogva egész elenyészéséig, mindenütt helyes Oklevelekkel támogatván állításait, a' mire az ismeretes uj „Codex Diplomaticus" neki bő kútfőül szólgált; továbbá szép tudománnyal fejtegeti azilly vivásnak törvény szerént meghatározott okait, bíráit, rendtartását, a' pereket, mellyekben ennek helye volt, 's a' t. úgy hogy a' Szerzőnek szorgalmát, sikeres nyomozásait, és régiségeinkben jártasságát minden sor elárulja; a' mellett deák írásmódja igen tiszta, ékes, és hihető, ezen nyelvet a' Szerző azért tette itten a' hazai eleibe, hogy a' sok Oklevelek' eredeti előhordása az írásmódját ne tarkázza. Nyomtatása tiszta és tsínos. Találtatik Pesten Eggenberger, Wigand, és Müller Könyvárosoknál. Ára 48 kr. C. P.

2.) „Mi a' legjobb rész? Nagy-Asszony napján a' Pesti fő Plébánia templomban 1829. eszt. élő szóval hírdette és a' Pesti Vakok' Intézetének javára kiadta Szalay Imre, a' Pesti K. Univ. a' Lelki Pásztorkodásnak és az Egyházi Ékes szóllásnak Tanítója, 's a' t. — Pesten Petr. Trattner J. M. és Károlyi Istvánnál."

Nagy haszon háramlik a' hívekre a' helyes és érett válogatással mondott egyházi beszédekből, midőn azok a' jámborságot, és erkölcsiséget terjesztik; még nagyobb azoknak kinyomtatásából, midőn a' szent oktatást emlékezetben fentartják; legnagyobb pedig azoknak kegyes Intézetre fordításából, midőn a' jót tselekedettel is előmozdítják. Mind a' három czélt,— az emberiség' gyámolítására intézett szent czélt elérte TT. Szalay Professor Úr e' jelen való munkája által, ki ismeretes ékes szóllásának egész árját terjeszti a' távul voltak eleibe is, és emberi szeretetét azon kegyes rendeléssel tetézi, hogy az ennek eladásából bé-jövő pénzt a' Pesti Vakok' Intézetének gyarapítására szánta. Nemes szándék! a' jól tevésnek jeles módja! Parvi properemus, et ampli, si patriae volumus, si nobis vivere cari.

Tudományos Jelentés. N. T. Tulsiczky Ferencz Úr a' Logikának, és Metaphysikának az Egri Érseki Lyceumban rendes és nyilvánságos Tanítója ugyan ott szándékozik legfeljebb a' f. e. October közepéig köz hasznu Logikáját deák nyelven kiadni, mellyre a' meghatározott ideig Pesten ugyan Eggenberger Könyváros Úrnál. Egerben pedig magánál a' Szerző Úrnál 1 for. pengő pénzzel előre fizetni lehet.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 19.

Pesten, Szerdán, Sz. Mihály Hava 2-dik napján 1829.

Ártatlan.

Ártatlant keresel? folyamodjál angyali karhoz;
E' földön nintsen senki hibátlan ugyan.
Nints; — de az erkőltsös, ki hibáját esmeri, bánja,
'S tántorodásából sürgeti jóra magát.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

A' Pesti Kir. Universzitás Magistrátusának esztendőnként tartatni szokott megújítása, valamint máskor, úgy most is Aug. 25, és 30-dikán ment végbe; mellynek következésében 1829/30 oskolai esztendőre ezen K. Universzitás' Nagyságos Rectora lett Tekintetes Tudós Stáhly Ignácz Úr, Philos., Seborvoslásnak, és Orvosi Tudományoknak Doctora, a' Bonczolás' (Anatomia) rend. és nyilv. Professora, és Ns. Neográd Vgye' Tábla-Bírája.— A' Tudományos Karok' Tekintetes Dékánjai pedig igy következnek: a' Theol. Karban T. T. Fischer Bertalan Úr, Szepes Megyei áldozó Pap, a' Sz. Theol. Doctora, erköltsi Theol. rend. és nyilv. Professora, a' Szepesi Sz. Szék, és Ns. Verőcze Vgye' Assessora, a' Theologiai Kar' Al-Seniora; — a' Törvény-Karban Tek. Tud. Havas Jósef Úr, Törvények Doctora, hites Ügyész, Sz. Kir. Pest városa' Senátora, és Fő-Jegyzője, a' Pesti K. Universzitásban a' Törvény-Kar' tagja; — az Orvosi Karban T. T. Sadler Jósef Úr, Orvos-Doctor, és Patikárius-Mester, a' Magyar nemzeti Muzeumban a' Természeti gyűjteményes Kamara' Őrzője, több tudós Társaságok' tagja, 's a' t.; — a' Philosophiai Karban T. T. Schmidt György Úr, Phil. Doctora, a' gyakorló Földmérés, és Víz-épités' Tudományának Professora, a' Jenai Ásványi-Társaság' tagja, és a' Phil. Kar' Al-Seniora.

Ő Ts. Kir. Felsége a' f. e. Aug. 19-dikén költ kegyelmes végzése szerént azt rendelni méltóztatott, hogy M. Sitkó Jósef Ts. K. Bányász-Tanátsos Úrnak, és a' Selmeczi Ts. K. Bányász-Akadémia Professorának a'béli igyekezetén, hogy hivatalán kivűl is kész a' Felséges szolgálat' javára hathatósan munkálkodni, Ő Felségének kegyelmes tetszése tudtára adassék; egyszersmind Seidl Antal Urat, Bányászi megyeválasztó Mestert, hasznos szolgálatira

nézve, Ts. K. Bányász-Tanátsosi nevezettel megajándékozni.

A' Kir. Universzitás' nagy palotájában fényes gyülekezet' jelenlétében Aug. 29-dikén tartá tudományos vitatásait Tudós Fésus Menyhért Úr, mellynek vége lévén a' szokott szertartásokkal Orvos Doctori rangra emeltetett. Az ifju Orvos Úr ezen alkalmatossággal igen jeles magyar Értekezést készitett és nyomtattatott „Az Ember' testi Neveléséről," mellyről máskor bővebben.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Az Odesszai Journal Aug. 15-dikén illy hadi tudósításokat közöl: „Sz. Pétervárából érkezett levelek jelentik azon fényes győzedelmeket, mellyeket a' külön vált Kaukazusi ármáda nyert. Gróf Paskevits' hadi Segéde vitte a' tudósítást Ő Felségének Hasszan-Kalé, és Erzerum' meghodításáról. Az első várban 29, Erzerumban 150 ágyú találtatott. Maga a' Szeraszkier, és más négy Basa esett a' győzedelmesek' hatalmába. Erzerum Jul. 9-ikén a' Pultavai ütközet' évi napján, vétetett-meg. (lásd 17-dik számu levelünket). — Hasonló ditsőség tetézte a' Gróf Diebits Grlis alatt táborozó hadi sereg' munkálkodásait is. Seregeink' kezébe esett Karnabat, és Janboli. Ezen utóbbi helyben hijában iparkodott az ellenség ellent állani. Nagyon megfélemlettek az Ottománok. Az ő katonáik Kirkkiliszeből (40 templom) is eljöttek, hogy fegyvereiket seregeink előtt lerakják (magokat megadják). Előljáró seregünk Faki-ig előnyomult a' Drinápolyi úton. — Az ellenség Philippopoli felé vonult vissza."

Az Aug. 15-diki Sz. Pétervári Journálban illy levél találtatik, melly Aidoszban Jul. 29-ikén költ: „Végre hátunk megett van Balkan hegye. Mesembria, Achioli, Burgasz, egy szóval az egész tenger-öböl' környéke seregeink által el van foglalva. A' Törökök megverve, 's szétűzve minden felé futnak. Eddig elé nyertünk: 65 ágyút, 3000 foglyot, és egy rakás zászlót. 22-dikén volt a' Fő-Vezér a' Balkán' tetős tetején, éjtszakára Erkets falutól nem messze a' fő hadi szállás is ott tartatott. Nem lehet leírni, mint elbámultak seregeink, hogy olly kevés akadályokra találtak az általmenetelben. Azok a' katonáink, kik a' fő hadi szállással voltak, még nem is láttak ellenséget, és Roth, 's Rüdiger Grlisok' osztályai is tsupán tsak a' déli lejtőn akadtak reá. Azon pillantatban, midőn a' hegy tetején a' Burgászi öblöt megpillantottuk, önként egy örvendetes Hurrah kiáltás harsogott — felséges pillantat volt. 23-dikban leszállánk a' síkra; útközben megértők Mesembria' bévételét, és az öbölben álló flottánknak egy része szépen tünt szemünkbe. A' Fő-Vezér a' hozzá tartozókkal Páris lineahajóra mene, hol Greigh Admirális fényes vendégséget adott; lehet gondolni, hogy itt jeles pohárköszöntések estek. Azóta új győzedelmek vezérlettek minket ide (Aidoszba). Valóban tsudálkozásra méltó! A' Török rendetlensége, szétbomlása, és reműlése valami rend-

kivűl való. Sietve vonulnak vissza Drinápolyhoz. Tsak Aidoszban kaptunk mind ekkoráig hajlékot fedél alatt. A' Fő-Vezér éppen azon házban lakik, mellyben télen által a' Nagy-Vezér lakott. Körűlöttünk jó messzire minden tsendességben vagyon, mintha békeségben élnénk. Előljáró seregünknek egy része ma Fakit eléri.

SPANYOL ORSZÁG.

Madridból Aug. 6-dikán. — „A' Nápolyi Király, és Királyné, valamint Krisztina Hg. Kisasszony is, Spanyol országnak jövendőbeli Királynéja, a' szárazon fognak ide útazni Barcelónáig incognito. A' Király' orvosai ellenzették a' tengeren való útazást, minthogy Ő Felsége köszvényes, 's a' Királyné most szoptat egy kisded Herczeget. Ennek következésében Ferrolba parantsolat érkezett, hogy a' hajókon a' készűletek félben szakasztassanak, 's úgy látszik, hogy azon két hadi brigg, mellyek Heros lineahajó mellé voltak rendelve a' Királyi Mátka által szállítására, Havannáhba fog küldetni, hogy részt vegyen az Új-Spanyol ország (Mexiko) ellen intézett második expeditióban.*) — A Király ma reggel 3 órakor Escuriálba ment. A' Ministerek közűl tsak egyedűl Calonarde Úr késérte oda Ő Felségét. — Ballesteros Úr most is beteg.

FRANCZIA ORSZÁG.

Több Párisi Ujságok azt állítják (a' Journal des Debáts még Aug. 10-diki czikkelyében előre megjövendőlte) hogy Rigny Úr fel nem vállalta a' tengeri Ministeri hivatalt. A' Gazette de France kételkedik benne; annyit bizonyosnak mond, hogy sem Rigny, sem Courvoisier Urak, noha több nap óta Párisban vannak, még fel nem esküdtek. — Chartres Hg. (Orleáni Hg. fia) Angliába tett útazásából Aug. 18-dikán Párisba visszatért. — Báró Mylius Contra-Admirális (szül. 1773.) ki a' Navarini ütközetben Scipio línea-hajót vezérlette, Aug. 18-dikán meghalt.

Toulonba Aug. 12-dikén egy posta-hajó Navarinból fontos hivatalos tudósításokkal érkezett meg, mellyeket azonnal Párisba küldöttek. (A' Journal du Commerce Angliáról sok olly mozgásokat, 's rendeléseket emleget, mellyek háborúra mutatnának).

Az Aviso de la Mediterranée szerént a' Móreai Fr. seregeknek egy része ismét parantsolatot kapott a' visszatérésre, úgy hogy még tsak 3600 marad ott.

OROSZ BIRODALOM.

Sz. Pétervári Ujságok jelentik: hogy Aug. 8-dikán Hasszan-Kalénak, és Erzerumnak, Anatolia' fő városának bévételéért, délután 2 órakor fényes Hálaadást tartottak, mellyen a' Tsászár, Tsászárné, az Udvar, Ministerek, Generálisok, 's a' t. jelen voltak. A' Te Deum alatt 101 ágyút lőttek-el; estve a' város ki volt világosítva. — Aug. 7-dikén az Afghanok' Fejedelme, Muhammed Musztapha, Orenburgból Sz. Pétervárába érkezett. (lásd a' mai H. Mul.)

*) Az elő expeditio Miranda alatt már Yukatanba kiszállott.

)(*

A' Sz. Pétervári Ujság Aug. 14-dikén így ír: „Ezen h. 11-dikén Chosrev-Mirza Herczeg Czarskoje-Szelóba érkezett. A' palota' nagy garáditsánál Szakarsevsky Grlis által fogadtatott. Egy Svadron huszár, a' testőrző seregből, volt tiszteletére kiállítva. A' palota' belső szobáiban a' Herczeget a' Fő Czeremonia-mester köszöntötte a' Tsászár' nevében." — Más nap ezen Ujság így ír: „Chosrev-Mirza Hg. tegnapelőtt Péterhofba ment; Ő Magassága minekutánna Gr. Nesselrode Vice-Cancelláriusnál az Angol kert' palotájában némelly frissítőt bévett, az udvari gála-hintóban a' kert' fa-sorai között Monplaisir-be kotsizott; a' Hg. itt két nap fog mulatni, 's holnap, 16-dikban a' vízen fogja bémenetelét tartani Sz. Pétervárába, hol Ő Magassága az elkészített Taurisi palotába fog szállani."

Ugyan ezen Ujság Ő Felségének több kegyelem-leveleit közli, mellyek által 1.) Eriváni Gr. Paskevits Grlist, jeles hadi tetteinek előszámlálása és magasztalása után Sz. György Rendének első rangú Vitézévé; 2.) Kraszovsky Grlist, Szilisztria bévételéért Sz. Vladimir Rendének első karbeli Vitézévé; 3.) Syszojev Grlist, a' Dóni Kozák sereg' Vezérét Jun. 11-dikén Kulevtsánál mutatott bajnoki tettéért Sz. Vladimir Rendének második karbeli Vitézévé; 4.) Sasz Grlist Sz. Vladimir Rendének második karbeli Vitézévé; 5.) Kablukov Grlist Sz. Vladimir Rendének 2-dik karbeli Vitézévé; 6.) Hg. Gortsakoff Grlist ugyan azon Rendnek 2-dik karb. Vitézévé; 7.) Berg Grlist, Bobruiski Várnagyot, Sz. Anna Rendének első karbeli Vitézévé nevezte.

Odesszából Aug. 15-dikén írják: hogy Aug. 6-dikától fogva 15-dikéig Odesszában semmi döghalál nem történt, tsak az előtt való nap estve halt meg egy gyermek, kin némely Orvosok a' pestisnek jeleit találták vélekedésök szerént, mások ellenben tagadják. A' megholt gyermek' familiája a' contumácziába vitetett. — Usszatovi majorban, és Kujalnik faluban az egésség' állapotjáról illy tudósítás tétetett közönségessé: Aug. 12-dikén 4 meghalt, 2 megbetegedett; Aug. 13-dikán 5 meghalt, 1 megbetegedett; 14-dikén sem meg nem halt, sem meg nem betegedett senki; az utólsó nap egy Kozák megbetegedett, ki Kujalniknál az egésségre ügyelő Kordonhoz tartozott; ezen Kozák 16-dikban estve meghalt. — Odesszából Aug. 17-ikén írják: hogy ott a' házak Aug. 15-dikétől fogva szorosan el vannak zárva.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápolyból rendkivül való alkalmatosság által érkezett Aug. 10-diki, és 14-diki tudósítások szerént A' Szultán végre a' nevekedő veszedelmek miatt elfogadta a' Jul. 6-diki Tractátust. Valamint a' Porta az Oroszok' sebes előmenetelein megrettenvén, a' Reis-Efendi Gordon Úrnak, és Guilleminot Grófnak azt is tudtára adta, hogy a' Szultán az Oroszokkal alkudozni kíván a' béke-

Kötés erant. A' staféta elindúlásakor még a' Biztosok nem indúltak voltel az Orosz fő hadi szállásra, de haladék nélkűl elmennek. Ezen pillantatban úgy lehet tekínteni, hogy az ellenségeskedések félbe szakadtak. Konstantinápolyban azt tártják, hogy Gróf Diebits fő hadi szállása Kirk-Kilisszében van. (A. Z.) — Krajóvából Aug. 10-dikén írják: hogy Báró Geismar' serege, melly 2000 emberre telik, Rachovát önként elhagyta, minden erősséget elsőbb elrontván (hihető azért, mivel a' Skutarii Basa nagy erővel közelit) Báró Geismar August. 9-dikén Csoroiba ment. (A. Z.)

GÖRÖG ORSZÁG.

A' Jul. 25-dikén költ Görög országi Közönséges Ujság illy tudósítást közöl a' nemzeti gyűlés' megnyitásáról:

Argos, Jul. 23. 1829.

Ma délelőtt 5-dik órában (napkeleti számlálás; a' napkelte után 5 órával) a' Praesidens a' nemzeti czímert viselvén, gyalog, és katona kiséret nélkűl, kevesed magával, és a' Ministeri Tanáts, 's Miauli Adm. menvén utánna, a' templomba mene, hola'Deputátusokkal eggyütt a'Misét meghallgatá. — A' Liturgia után a' Deputátusok egymásután megesküdtetvén, a' theátrumba menének, hol az elkészített űlés-palotába leereszkedének, melly mirtus, és borostyán ágakkal egészen bé volt fedve. Az út mellett a' templomtól a' theátromig két felől nehány tsapat reguláris, és irreguláris gyalogok, 's egy Svadron lovasság állott, és egy győzedélmi kapun a' sor keresztűl ment a' játékszin bémenetelénél. 15 tagból álló Deputátiót küldöttek a' Képviselők a' Praesidensért, kit ez a' templomból a' gyűlésbe vezetett. Ő Exja a' játékszinbe illő pompával lépett-bé, előtte menvén, és játszodván a' katona-muzsika-kar.— Midőn a' Praesidens a' gyűlés-palotába ért, illy beszéddel nyitá-meg az űlést:

Nemzeti Képviselő Uraim! Szerentsémnek tartom, hogy az Urak között lehetek, 's számot adhatok kormánybeli tselekedeteimről. — Nyomattatván az izzasztó munkától, melly már erőmöt feljűl haladja, obajtva vártam, hogy az Urak' közre dolgozása által könnyebbséget találjak. — Ha egésségem engedné, önnön magam olvasnám-fel azon előterjesztést, mellyben czikkelyről czikkelyre megérintem azon javakat, mellyeket a' Troezeni nemzeti gyűlés reám bízott, és mitsoda eszközökhez nyultam azoknak hív megőrzésére, es megtartására. — Ezen előterjesztés most az Urak előtt felolvastatik. De az Urak azt szorosan vizsgálják-meg, és róla itéletet tegyenek."

Erre a' Státus-Titoknok a' következő Beszédet olvasá-fel, mellyet mély tsendességgel, és nagy figyelemmel hallgattak mindnyájan, mind a' Követek, mind a' számos hallgatók, kik a' theátromban körűl űltek. — A' Beszéd' felolvasása után mindnyájan így kiáltának-fel háromszor: Éljen Görög ország' Praesidense! Ezt ismételték akkor is, mi-

dőn a' Praesidens eltávozott, ki is lóháton hazament.

A' negyedik Görög nemzeti gyűléshez, Görög ország' Praesidense.

Ditsérjük a' mennyei Felséget egész lelkünkből, magasztaljuk szent nevét! Végre öszvegyültetek a' negyedik nemzeti gyűlésre, azon pillantatban, midőn Görög ország' jövendő sorsa a' szövetséges Fejedelmek' jóságos, és munkás gondoskodásának tárgya lett.— A' környűllállások terhesek, de reményljük, hogy az Isten el nem hágy. Az ő irgalmassága tsudálatosan megmenté Görög országot; győződjünk-meg tehát, hogy ő nem hijában tett tsudát. — Midőn Görög ország a' négy százados rabszolgaság' jármát lerázá, tsupán tsak olly történetek' egybe folyásának oltalma alatt, mellyek az emberi okosságon, 's előre-látáson feljűl vannak; — Görög ország, mondom, akkor tsak egyedűl viaskodott a' számos és félelmes ellenséggel, 's azon inségek ellen, mellyek egymásután szakadatlanúl támadtak. Vitézsége, állhatatossága, és viszontagsága mind a' két világ Keresztény népeiben emberi érzést, és részvételt gerjesztett, úgy hogy midőn nyomoruságának, és tehetetlenségének polczát elérte, és midőn kétségesnek látszott veszedelmes állapotja, akkor részesült a' nagy lelkűség segedelmében, melly által képes lett szent hasznait oltalmazni, mellyeket a' népek' törvényének oltalma alá iparkodott helyheztetni. — Mind e' mellett a' szomorú tapasztalás megmutatta az országnak, hogy nemes viaskodásai, hogy véres áldozatai még czélokat nem érték, sem hozzá nem közelítettek; egyedűl tsak azért nem, mivel azokat az Európai Hatalmasságok hathatós helybenhagyásokkal meg nem tisztelték. A' Pétervárában 1826. Aprilisben aláíratott Acta, az 1827. Jul. 6-iki Londoni Eggyezés, és az örökké emlékezetes Octob. 20-dika végre azt hírdeték a' Görögöknek, hogy N. Britannia, Orosz, és Franczia ország, megismérvén a' Görög űgynek igazát, Görög ország' hosszu szenvedéseinek hatalmas közben járások által tisztességes véget akarnak készíteni. — Juniusban ugyan azon esztendőben vevém az 1827. Apr. 14-dikén költ nemzeti gyűlés' Végzését. Én azt gondolám, hogy a' Görög nép' bizodalmának erántam jobban meg nem felelhetek, mint ha olly bizonyos reménységet szerzek neki, hogy a' szövetséges Udvarok nemes részvételöket nem fogják megtagadni, mihelyt Görög ország a' belső rend' helyre-állítása által a' szövetséges Fejedelmeket bizonyosokká teszi, hogy nemzeti, és politikai feléledését lábra állítani akarja, és tudja. — Ennél fogva én, hogy ezen remények fentartására szükséges eszközöket jókor keressek, 's hogy ezen reményt a' nemzetbe is béoltsam, hosszu kerűlő útakat tettem, minekelőtte Görög ország' földére léptem. — Ti tudjátok, mitsoda karban volt akkor a' haza. Isméritek azon Actákat is, mellyek által Görög ország ideig való Kormányszéke, a' Tanáts'

helybenhagyásával, és a' nép áldásai között, őszveállíttatott. Kötelességemben áll néktek most számot adnom annak Kormányi tselekedeteiről, 's titeket illet azoknak megitélése. — Midőn a' Panhellenion felállíttottuk, a' Tisztviselőkben, kikre a' nemzet sokszor bízza a' maga javait, bélátást, és ismereteket kivántunk. Európának egyszer'smind megmutatni kivántuk, hogy Görög ország rendet ohájt; és hogy a' nemzet ezen ohajtását elérje, az Országlószéket illeti, hogy elsőbben ön maga a' kényszerént való hatalmaskodást ne gyakorolja. A' Kormányszéknek mindenek előtt a' hadi, 's tengeri sereggel, és a' Financziával kellett foglalatoskodnia. — A' hadi seregnek ideig való alkotása az Ezeredek által, a' tengeri szolgálat' elrendelése, valamint a' nemzeti Banknak és Financziának rendelt Biztosságai, végre a' Fő Felvigyázás, a' belső rendbeszedésnek előre világító kifejései valának. — Ezen rendelések' kihírdetése után a' nemzeti kintstár tőkepénzeket kapott, és a' nemzeti Bank 2,034,660 Török piasztert ada neki költsön.— Az Archipelagus a' tengeri rablástól megtisztíttatott, melly miatt a' Görög tengeri erő' tisztességes nevét igazságtalan szemrehányással illették. Troezennél, és Megaránál öszvegyűlvén a' vitézek sorba, és rendbe állottak, kik előbb a' nyomoruság és rendetlenség miatt a' kétség útján szétszórva hányódtak. Egy osztály Miauli Admirális alatt bátorságossá tevé a' hajózást az Archipelaguson, és szerentsétlen atyánkfiait, a' Chiobelieket, annyira megvigasztalta, a' mennyire lehetett. Egy másik osztály Sachturi Vice-Adm. alatt azon tengeri elzárásra küldetett, mellyet rendelnünk a' szöv. Hatalmasságok' Admirálisai kénszerítének. Alig valának ezen rendelések folyamatban, alig kezdének serdűlni a' Kormányszék' munkásságának jó következései a' Státusnak minden tartományaiban, midőn egy új ostor jöve nyakunkra, 's mindent ismét megzavara. — Ibrahim Basa' tábora elterjeszté a' pestist Speczia, és Hydra szigetekre, Poroszba, és Móreának egyéb tartományiba. — A' nemzet ezen új késértésen is nemes bátorsággal által-esék, 's ezen új veszélyt is meggyőzé. Noha az egésségbeli Cordonok majd megyőzhetetlen nehézségeket hárítottak-elő, mégis a' tartományok' belső rende jó karban állott. A' Demogerontiák, rendkivűl való Biztosok, az ideig való Kormányozók béhozattak; egésségre, kikötőhelyekre ügyelő Tisztségek, városi politiák állíttattak, és a' vámházak rendbe szedettek.— Éppen akkor, midőn pénzjövedelmeink elfogytak, az isteni Gondviselés megvigasztalt.— Ő Felségök a' Franczia Király, és Orosz Tsászár kész pénzbeli segedelmet nyújtottak. A' Franczia pénzzel egy Diplomatikus Agens is érkezett, ki a' Görög Országlószéknél maradjon. — A' mit tehát reménylettünk, midőn a' szöv. Fejedelmek' menedékoltáránál Görög ország' esedezését előadtuk, tellyesedésbe indúla."

(Folytatása következik.)

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

3.) Institutiones Juris privati Romani conscriptae per Michaelem Szibenliszt J. U. D. in R. Scient. Universitate Hung. Juris Civ. Rom. Feudalis, et Criminalis Hungarici Professorem P. O. Pars II. Jus Rerum Volumen II. Jus ad Rem. Pestini 1829. Typis Nob. J. M. Trattner de Petróza."

Most hagyá-el a' sajtót a' T. Tudós Professor Úr által öszveszerkeztetett, értelmes és világos rendbe szedetett, 's a' tanúlók számára alkalmaztatott, számos tudományos útasításokkal, 's jegyzetekkel felkészített Romai Törvény-oktatásoknak harmadik Kötete, vagy is a' második Résznek 2-dik Szakasza. Tudjuk, hogy a' Romai Törvény veleje egygyik Tanitónak szájában, — eggyik Irónak tollában sem változik-meg, nem szabad megváltoznia; de úgy, a' mint az van írva, temérdek számos volta miatt, több esztendő kivántatnék a' megtanúlására; az Oktató ügyességétől függ tehát azokból olly értelmes, rövid 's még is tökélletes summázatot készíteni, hogy az egész bő kiterjedésű Romai Törvény' vejét egy esztendő alatt, a' mellett más tudományokat is meglehessen tanúlni. Ezt T. T. Szibenliszt Úr annál szerentsésebben végre hajtotta, minthogy az újabb időkben annyira javított tudományos előadásoknak egyszerű és világos modját czéljára fordította.

4.) „Codex Diplomaticus Hungariae Ecclesiasticus ac Civilis. — Studio et opera Georgii Fejér Bibliothecarii Regii. Tomus V. Volumen I. Budae Typis Typogr. R. Univ. Ung. 1829." (328 lap.)

Ötödik István Királyunk' rövid ideig — három esztendeig sem — viselt országlása alatt, az akkori környűlállások miatt mennyi figyelmet érdemlő Oklevelek készíttettek, bizonysága ezen kötet, melly azokkal gazdagítva 's ez által történeti tudományunk bővítve van. A' nagy tudományu Szerző Úr háladatos indúlattal emlegeti előbeszédében Ő Ts. K. Fő Herczegségének a' Nádornak azon kegyelmét, és a' haza eránt viseltető atyai buzgóságát, mellynél fogva 1820 dikban tett útazásában a' Nápolyi Királyi, és a' Romai Vatikáni levél-tárakból a' hazánkat érdeklő régi számos Okleveleket hitelesen kiíratta, most pedig tudós Irónknak az ország' levél-tárát kegyesen megnyittatta, a' mellyből számos elrejtett kintsek jőnek napfényre. Ezen Kötetben az előre megmondottakon kivűl 37 új Oklevél van béiktatva, és még egy nevezetes pótló résszel megtóldva, mellyben Kr. szül. után 890 esztendőtől kezdve 1263-ig figyelemre méltó elmaradt Oklevelek közöltetnek. — Minthogy nem minden eggyes embertől telik, melly könyű volna ezen nagy hasznú munkának kiadását, 's így a' nemzeti ügyet elősegíteni, ha egész Eggyesűletek, Törvényhatóságok, Vármegyék, Városok, Hivatalok, 's a't. aláírásaik által a' közjóra törekedő dologban résztvennének!

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 20.

Pesten, Szombaton, Sz. Mihály Hava 5-dik napján 1829.

Ház, és Könyv.

Hogyha derék palotád tsínos tornáczczal is ékes,
Tetszősebb, 's szoktuk tenni nagyobbra betsét.
Irásunk ha derék, és érett elme tsinálta,
Még betsesebb, ha leszen külseje szembetünő.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Minekutánna Aug. 31-dikére virradó éjjel, 's az nap is nálunk bő esső esett, ez Sept. 2-dikán estve nagy villámlások, és menydörgések között ismét több ízben megújult, és a' rég szomjuhozó földet bőven megásztatta; kellett valahol jégnek is esni, mert utánna a' levegő nagyon meghidegült; és valóban több helyen panaszolkodnak, hogy a' szőllő bő termését a' jég elverte.

Ő Ts. Kir. Felsége T. Németh Sándor Úr halála által megüresedett Ó-Budai, és Visegrádi Kamarai Praefectusi Hivatalra az Ungvári Kamarai Praefectust Tek. Grosschmid János Urat kegyelmesen általtenni méltóztatott.

Ő Eminentiája a' Kardinális és Herczegi Primás, midőn Aug. 22-dikén Budán a' Krisztina városban fennálló „Kisdedek dajkáló Intézetét" meglátogatta, kegyes tetszését az által bizonyította meg, hogy ezen Intézet' számára esztendőnként 100 for. ezüstben, 's 6 öl tűzi fát rendelni méltóztatott.

(*Második Félesztendő* 1829.)

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Rendkivűl való alkalmatossággal Gróf Diebits Orosz Fő-Vezérnek a' következő értelmű levele érkezett Bétsbe az Orosz Tsászári Nagy-Követhez Bailli Tatistseff Ő Excellentiájához:

„*Az Eski-Serailból (régi Szerályból) Drinápolyban, Aug. 20-dikán* 1829.

„Szerentsém van Excádnak jelenteni, hogy a' Tsászár' győzedelmes seregei ma reggel 9 órakor Drinápoly városát minden kardvágás nélkűl elfoglalták. — A' városnak minden Muzulmán lakosai itt maradnak a' mi oltalmunk alatt."

A' második ármáda' napi jegyző könyvéből a' Sz. Pétervári Journal Aug. 18-dikán tudósításokat közöl Jul. 27-dikétől fogva Aug. 5-dikéig (új Kal.) mellyekből a' nevezetesebbek ezek:

)(

„Jul. 27. Gr. Pahlen serege Rumiliköiben volt; a' hadi szállás Aidoszban. 28-ikán Rüdiger Grlis előserege elfoglalá Karnabatot; a' Drinápolyi útra seregek küldettek az ellenség' űzésére. Rüdiger osztálya elhagyá Aidoszt, 's Karnabatba mene. Az ármáda' fő hadi szállása Aidoszban volt. — 29-dikben Montrésor Grlis Russo-Castro falut elfoglalá. — 30-ikban Báró Geismar jelenti: hogy Jul. 8-dikán éjjel a' Kalefat mellett lévő battériák a' Dunán lefelé menő Török hajók közűl kettőt nagyon megrongáltak; Jul. 10 ikén pedig 16 hajó közűl eggyet öszvelövöldöztek; az ellenségnek 40 óráig tartott ágyúzása nekünk kevés kárt tett. — 31-dikben Kraszovsky Grlis seregével Sumla felé közelített szemlélődés végett; ki 27-dikben 10,000 emberből álló Török seregre bukkant, melly Sumlából kijött volt; az ellenség megtámadta szárnyunkat, de visszaveretett Minthogy az ellenség többé nem háborgatott, Kraszovsky még az nap Jenibazárba visszatért. — Gr. Pahlen Karnabatba érkezett. Montresor Grlis egy Rgt Kozákkal Fakiba küldetett vizsgálódás végett.—Aug. 1. Savatzkin Grlis egy Vadász, és egy Koz. Rgttel Tsengét, 's a' körűlötte lévő sánczokat elfoglalta. — Aug. 2. Seremetieff Grlis, ki Jul. 30-dikán Karnabatból Janbolihoz indúlt, Jul. 31-dikén ezen város falai alatt 15,000 emberből álló Török lovasságra, 's gyalogságra akadt. A' Halil Basa által vezéreltetett lovasságnak heves rohanásait mindég visszavertük. A' Kurlandi Rgtből két Svadron erővela' városba nyomult, 's a' tábort felégette. Aug. 1-sőjén Seremeteff Grlis ismét visszaérkezett Karnabatba, ott hagyván 100 Kozákot, hogy az ellenséget, és Janbolit szemmel tartsa. De az ellenség, talán gondolván, hogy ez a' fő ármádának előserege, Aug. 1-sőjére virradó éjjel Drinápoly, és Eski-Sár felé sietve visszavonult, 's az ott hagyatott Kozákok a' városba bészállának. A' fő szállás folyvást Aidoszban volt. — Aug. 3 Kisseleff Grlis (Gyurgevo alatt) jelenti: hogy Jul. 27-dikén egy osztály sereget küldött azon ellenségre, melly Sursa vártól 3 verstnyire takarmányt gyüjtött, azt hatalmasan megtámadta, 's a' várba visszaűzte; itt az ellenség 100 holtat vesztett, 's köztök azon Bimbasit is, ki a' Török tsapatot vezérlette; 13 Török fogságba esett. —Seremetieff Grlis Karnabatból Janboli, és Slivno felé indúlt. — B. Geismar jelenti: hogy Jul. 13 dikán egy kóborló tsapatja 100 Török lovagra akadt, megtámadta közűlök 40-t megölt, 's egy zászlót elvett; közűlünk 2 önként válalkozott eleset, 6 katonánk sebet kapott. — Fakiból a' Kirklisszai útra kiküldött kóborlóink Aug. 1-sőjén Kaibeliar faluig mentek, hol a' Török lakosok fegyvereiket általadták, 's engedelmet kértek, hogy otthon maradhassanak. Malkots, és Karabunár faluk lakosai is Fakiba jöttek hasonló kéréssel. — Aug. 4. Rüdiger Grlis jelenti: hogy Janboliban az ellenség' visszavonúlása után ott 350,000 töltést, 39,000 pud (1 1/2 milliom

fontnál több) kétszersültet, és sok búzát, lisztet, 's marhát talált.

Az Aidószi fő hadi szálláson a' Fő-Vezér egy Proclamátiot hírdettetett-ki, mellyben előre botsátván, hogy a' Szultán' megátalkodása miátt héntelen lévén győzedelmeit folytatni, és a' tartományokat elfoglálni, mind a' Mahomedánus, mind a' Keresztény lakosokat megakarja kimélni a' hadi zsarolásoktól, 's a' következőket rendeli: 1.) minden Muzulmán lakosok akárhol felszollíttatnak, hogy feleségeikkel gyermekeikkel otthon maradjanak, és semmi háborgatástól ne féljenek. Csak fegyvereiket tartoznak által adni, mellyek feljegyeztetvén, békeség' idejében pontosan vissza-adatnak. — 2.) A' lakosok Mahomedána vallások' gyakorlásában tellyes szabadsággal élnek; metseteiket, 's Imámjaikat megtartják, söt imádságaikat a' szokott órákon elvégzik, Hutbét is mondanak Mahmud Szultánnak, mint Fejedelmöknek, 's Kalifájoknak nevében; mert az magában értbető, hogy a' Muzulmán lakosok, kik az Orosz seregek által elfoglalt tartományokban maradnak, a' végett nem tartatnak Orosz jobbágyoknak, hanem a' Szultán' jobbágyai maradnak. — 3.) Minden helybeli Tisztviselők, mint Drinápolyban, 's másutt, az Ayánok, Kadik, 's a' t. felszóllíttatnak hogy otthon maradjanak, 's a' kormányt úgy vigyék, mint eddig. Az Orosz Tisztviselők nem fogják magokat a' Muzulmánok közt fenforgó ügyekbe avatni. — 4.) A' lakosok terméseiket a' mezőről bégyüjtik a' magok hasznokra, 's tsak a' mi felesleg való, azt adják az Orosz seregeknek meghatározott kész fizetésért. — 5.) A' Muzulmán Előljárók minden városban az Országlószékhez tartozó jószágokat, ú. m. ágyút, fegyvert, töltést, eleséget pontosan általadják az Orosz Tisztségnek. Ha ez meglesz, aztán senkinek sem szabad a' magános vagyonhoz nyulni, 's kiki, a' mije van, azzal szabadon élhet. — 6.) A' városokban, 's falukban a' katonák nem fognak olly házakba szállani, hol Muzulmánok laknak, 's az asszonyok, gyermekek semmi sérelmet, vagy nyomást nem fognak tapasztalni. — Mind ezen pontok szorosan megtartatnak, és a' Muzulmán Előljárók a' Fő-Vezérnek mind azt jelentsék-bé, a' mi ezeknek tellyesítéséhez tartozik. — Költ Aidoszban Jul. 31. 1829.

FRANCZIA ORSZÁG.

Az Aviso a' Provence hajóról Aug. 4. írt levél szerént ezt közli: „Provence línea-hajó az Algiri öbölbe Alerte brigg kisérete mellett Jul. 30-dikán vasmatskát ereszte. 31-dikben a' Vezér Labretonniére a' Dei palotájában mindenféle tisztelkedéssel fogadtatott, még a' kardot is meghagyták nála, és társainál, a' mi eddig nem volt szabad. Aug. 2-dikán egybe gyült a' Diván, és a' Vezér másodszor fogadtatott, de minthogy a' Dei a' Franciák kivánságát egyenesen megtagadta, a' conferentia rövid volt. Aug. 3-dikán délután elindulánk, 's az ellenkező szél a' város' batteriáitól egy lövés-

)(*

nyire vitt minket. Itt a' nemzetek' törvénye' megszegésének otsmán áldozatai levénk, és kéntelenek voltunk mind ezen battériák' tüzét kiállani, a' nélkül, hogy visszonoztuk volna. Egy 32 fontos golyóbis nagy árboczunkat éré, de senki sem kapott sebet. Egy Angol korvet, és egy Spanyol hadi brigg tanúja volt az Algiriak' ezen tselekedetének." — A' Gazette azt mondja, hogy az Algiri Dei ezen lövöldözésért magát mentegette, azt elvétésnek tulajdonitván. A' Constit. azt jelenti: hogy mihelyt Toulonban ezen gyalázatos tselekedetet megtudták, mindjárt parantsolat adatott az ott lévő bombárda- 's egyéb hadi hajóknak az elindúlásra. Mind ezen hajóknak Aug. 15-dikén kellett elvitorlázni.

Az igazságra ügyelő új Minister Courvoisier Úr tsak Aug. 20-ikán estve érkezett Párisba. — Sapinaud Gen. Lieut., Franczia Pair, eggyik leghíresebb Vezér a' Vendéei átközetben, meghalt.

A' Moniteur Aug. 24-dikén egy Kir. Végzést közöl, melly Aug. 23-dikán költ; e' szerént Báró d' Haussez, Státus-Tanátsos, a' Deputátusok' Házának tagja, a' tengeri és gyarmati dolgokra ügyelő Ministernek neveztetett, Gróf Rigny helyébe, ki, a' mint tudva van, nem vállalta fel ezen hivatalt. — Az igazságra ügyelő Minister, Courvoisier Úr hivatalbeli hitét már a' Király' kezébe letette. A' feljebb említett Kir. Végzés alá az ő neve van írva. — Martignac Vice-Gróf Aug. 22-dikén déli Franczia országba útazott. — Chateaubriand Úr, ki a' Barradei ferdő után Romába akart menni, Aug. 22-dikén Párisba érkezett. A' liberális Ujságok azt mondják, hogy hivataláról (Követ a' Sz. Széknél) lemondani jött. — Agier Úr, valós. Státus-Tanátsos ezen hivatalából elbotsáttatását kérte; Salvandy Úr is lemondott.

A' Journal des Debats jelenti, hogy idősb Dupin Úr a' hozzá intézett megszóllítás' következésében felvállalta a' Journal des Debats' ügyének védelmezését Aug. 26-ikára a' Fenyitő-Politia előtt.

BRAZILIA.

A' Moniteur Rio de Janeiróból Máj. 22-dikén költ tudósítás szerént így ír: „Cecrops Dán hajó 184 Portugalliai kibujdosottakkal, kik többnyire Tisztek, Plymouthból, honnét Mart. 15-dikén indúlt, ide érkezett. Némellyek a' szárazra mentek, a' többiek most is a' hajón vannak. Mindnyájon igen rosszúl fogadtattak; 's itt tsudálkoznak az emberek, miként jöhettek Braziliába, míg előbb meg nem tudták, mitsoda karban van itt a' dolog. Ezen nyomorultak a' két első nap semmi eledelt sem kaptak, míg a' Tsászár aztán nem adatott olly módon, mint a' szállóknak (kolonistáknak) szoktak adni. Miranda Úr, mint az idegen gyarmatok' Inspectora, parantsolatot vett, hogy ezen bujdosók eránt gondoskodjék, 's aláírás által nekik segítséget szerezzen; a' Tsászár első volt, ki nevét ide a' jótévők kezé írta." — A' Londoni Cou-

rier Braziliából Jun. 17-ikéig terjedő tudósítást közöl, melly szerént Rio-Janeiróba ismét nehány Portug. kibujdosottak érkeztek Plymouthból egy Port. hajón. Ezek is úgy fogadtattak, mint szállók.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápoly, Aug. 10. Tegnap fényes pompával általvitték a' Próféta' zászlóját a' Tarapiai táborból a' Ramis-tsifliki kaszárnyába hová a' Szultán 6 lovas hintón vitetett. Ezen alkalmatossággal az ott lévő Angol hajók 21 ágyú-lövést tettek köszöntésül; mellyre a' Kapudán Basa az Angol hajóra mene megköszönni ezen ritka tiszteletet. — Ezen hónap' első napjaiban itt olly hír terjedett vala-el, hogy az Oroszok Kirk-kilisszét is elfoglalták, de ez nem valósodott-meg, sőt oda most is Török katonák érkeznek; hanem az bizonyos, hogy Janboli az Oroszok' hatalmában van (a' Sumlából Drinápolyba egyenesen vivő úton). Az Orosz Fő-Vezér, ki még Aug. 6-dikán is Aidoszban állott, nagy vígyázattal látszik a' munkához fogni, 's addig el nem akarja kezdeni a' Rumeliai síkon a' hadi munkát, míg a' Balkán, és partok felől magát bátorságba nem helyhezteti, 's eleségről gondoskodik. — A' mint mondják, a' Nagy-Vezér parantsolatot vett, hogy Sumla' oltalmazását Husszein Basára, a' mostani Rustsuki Várnagyra bízza, ő pedig személyében a' Balkánon innétjöjjön a' hadi munkák' kormányozására; a' Rustsuki kormányt Kutsuk-Achmed Basa a' Gyurgevoi Várnagyves i által. — Hasszan Basa, ki Szmirnából Drinápolyba tétetett által, 4000 emberrel Gallipolin keresztül oda felé útban van, míg megérkezik, ottan Abdurraman Basa vezérkedik. Osmán Basa holnap valami 6000 emberrel Kirk-kilisszébe indúl. Nedsib Efendi a' Strandsa hegyekre küldetik, hol a' Ráják fel kezdettek zendűlni, — A' fő városban tsendesség uralkodik; 's az a' hír terjedettel, hogy a' Porta engedékenyebbnek mutatja magát a' N. Brit. és Fr. Követek' ajánlásai eránt Görög ország' megbékéltetésére nézve; azt is reménylik, hogy az Oroszokkal békeségre lépik. — Müffling Burkus Grlis Aug. 4-dikén ide érkezett. — Ma estve Odesszából egy Szardiniai hajó érkezett 40 Török fogollyal, kiket az Orosz Tsászár haza botsátott, 's még 60 jő utánnok.

GÖRÖG ORSZÁG.

A' Praesidens' megnyitó beszédének folytatása.

„Reményeink Codrington Admirálisnak nagylelkű közre dolgozása által is megvalósodának. Ezen nemes barátja a' Görög ügynek Alexandriában végbe vivé, hogy az Egyiptomi seregek Móreából kitakarodjanak, midőn a' Franczia expeditio a' félszigetre kiszállván, annak megszabadítását befejezte. — Meszszenia', és Achaja' váraiból valóban elmenének a' Muzulmánok, 's ezen vidékek' lakosai, a' mennyin hosszas és terhes nyomoruságaikból fenmaradtak, végre kedves hazájoknak romladékaiba, 's pusztáiba visszatértek. Illyent hagyott tudniillik nekik az ellenség a' városok, a' fa-

luk, és hévetett termékeny földeik helyett, mellyeket bérobanásakor elfoglalt volt. — Hála a' Franczia seregek' jelenlétének, hála erőlködéseiknek, 's viaskodásaiknak, hála a' segedelemnek, mellyet ezen sereg mindenüvé terjesztett, a' hol tsak megszállott; ezen tartományok éledni kezdenek; Koron, Modon, Navarin, és Patrasz várai omladékaikból ismét felemelkednek mintegy tsuda által. — Novemberben a' Kalavrita tartományában kiütött pestis ismét második veszéllyel fenyegeté a' félszigetet; de a' Franczia vitézek az első felszóllításra elhagyák tábor-helyöket, 's Higonet Generális alatt sok veszedelmek között egy egésségbeli lineát formálának; itt számtalan nyomorultaknak ruházatot, 's eleséget szolgáltatván, kevés nap alatt az irtóztató döghalál' magját kiírták. — A' Franczia ármáda Peloponnésusban állott. A' szárazföldi Görögök várván, hogy Mórea' határain túl lépik, e'béli kivánságaikat nekünk kijelentették, 's mi annak megvalósúlását reményletük, mivel azon diplomatiai Oklevél (az 1828. Nov. 16-diki Protokollum) előttünk isméretlen volt, melly a' dolgot másképpen rendelte. — Midőn az alatt az expeditio azon országot elhagyni készült, mellyet ismét felelevenített, X. Károly' bőkezűségét újonnan tapasztalók. Ő Felsége folyvást pénzzel segít minket, és a' Franczia ármáda Messzenia' váraiban őrizeteket hágy, 's rendes katonaságunk' összveszerkeztetésére drága alkotó részeket ád nekünk, mellyek nélkűl szükölködünk. — De a Felséges Franczia Király' jótéteménye még itt meg nem állapodik; ő parantsol, 's a' szerentsétlenek, kik Egyiptomba rabszolgaságra vitettek, szabadságokat, 's hazájokat vissza-nyerik. — Egy Biztosság, melly a' Franczia tudományos Intézet' Tudósaiból, és Művészekből áll, a' Görög Klassikus földnek megvizsgálására küldetett. — Ezen férjfiak most már azon nyomozásokkal foglalatoskodnak, mellyek a' régiség' tudományát, földirást, mesterségeket, és tudományokat érdeklik, 's a' mi hazánk fogja szedni az ő költséges iparkodásaik' gyümöltsét. — A' szöv. Hatalmasságok' Képviselői Septemberben Pórószba jövének, és mi felszóllíttatánk, hogy nekik szükséges felvilágosításokat adjunk azon kérdésekről, mellyek' eligazításához a' Londoni Kötés' következésében már hozzá akarának fogni. — Mi tellyesítők e'beli kötelességünket, szemünk előtt tartván azon útasításokat, mellyeket az Epidaurusi gyűlés diplomatiai Biztossága' eleibe szabott. — Ő Felsége az Orosz Tsászár, 's azután Ő Felsége a' N. Brit. Király hasonlóképpen Görög országot megtisztelék azzal, hogy a' Görög Kormányszék' helyére diplomatiai Agenseket küldének. — Az utólsó esztendő' őszével a' Londoni conferentia ismét elkezdé munkáját a' Nov. 16-diki Protokollum aláíratott; de velünk hivatalosan nem közöltetett. Nem így volt a' dolog a' f. e. Mart. 22-diki Protokollummal. — Minden közlések fel fognak előttetek olvas-

tatni, mellyek ezen fontos és nagy
ügyre nézve a' Görög Országlószék-
hez jutottak; 's én reménylem, hogy
helyben haggyátok az arra általunk
adatott választ. — Meg fogjátok lát-
ni azon való igyekezetünket, hogy
el ne távozzunk azon alaptörvények-
től, mellyek az Epidaurusi nemzeti
gyűlést vezérlették, azonban azt
sem mellőzvén-el, a' mi következése
Görög ország' helyheztetésének ön
magára, a' közbenjáró Hatalmassá-
gokra, és az Ottománi Portára néz-
ve. A' Jul. 6-iki Kötés nyilván szóll
ezen helyheztetésről; azért a' mos-
tani alkudozások ezen helyheztetés-
nek végső elhatározására czéloznak.
— Felesleg valónak tartjuk azon
okokat nektek előadni, mellyek miatt
lehetetlen volt az Epidaurusi, Ast-
rószi, és Troezeni nemzeti gyűlé-
sek által hozatott törvényeket egé-
szen tellyesíteni. A' mint gondoljuk,
ezen okok mind addig fenn is ma-
radnak, míg hivatalos Kötések Gö-
rög ország' kiterjedését, és Ország-
lószékének a' közbenjáró Hatalmas
ságok, és a' Porta eránt való hely-
heztetését meg nem határozzák. —
A' míg ez meg nem esik, tsak
ideiglen belső dolgainkat szed-
jük rendbe, 's alapos törvényeink'
megvizsgálásával foglalatoskodunk,
midőn a' tapasztalás' oktatásait em-
berül használjuk. — Ezen tekinte-
tek javallották mind az ideiglen való
Rendeléseket. A' Státus-Titoknok
mind közli azokat veletek, ha kiván-
játok. — A' Kormánynak törvényszéki
v. bírói ágát alig kezdettük öszve-al-
kotni, és számos nehézségek' meg-
győzése után, a' mennyire lehetett
megfeleltünk azon kívánságoknak,
mellyeket a' tartományok egymás-
után kinyilatkoztattak. Már jelentik
is hálájokat olly módon, melly a'
Görögök' characterének betsületére
válik. Már számos perlekedések jó
módjával, 's a' perlekedő feleknek
megelégedésére el vannak igazítva.
— De mégis ezen perek között van-
nak ollyanok, mellyek különös ha-
tározásokat kívánnak. A' régi adós-
ságokról egy Rendszabást adtunk-
ki, de még más Rendszabások is
vannak, mellyeket ti talán szinte
olly szükségeseknek fogtok találni.
— Az Egyház sokat szenvedett a'
nemzet hosszas insége miatt; köte-
lességünkben állott először is volta-
képpen megtudni, most mitsoda
karban legyen. E' végre állíttatott-
fel a' Papi Biztosság, mellynek tu-
dósítását várjuk. — Görög országba
lett megérkezésünk óta azon Görög
gyermekekkel foglalatoskodtunk,
kiket a' haza' insége és veszedelme
a' tunyaságra, és romlásra vitt. Az
árvák' házában Eginában már 500
gyermek van; és a' költsönösen ta-
nító oskolák külömbféle tartomá-
nyokban 6000 gyermeknél többet
részesítnek a' kezdő oktatás' hasz-
naiban. — Egy normális, és példa-
oskola fog Eginában felállíttatni,
hol a' költsönös oktatás módja ta-
níttatik. Reményljük, az Istennek,
és a' Görögök' nemes jóakaróinak
segedelméből, hogy minden tarto-
mánynak, 's minden falunak meg-
szerezhetjük az elementáris oskolák'
hasznait. Ha ezen erős talpkő meg
lesz vetve, aztán az Országlószék'
kötelessége lesz haladék nélkül a'

Státus külömbféle tartományiban Centrális oskolákat állítani, hol a' nevendékek a' Literaturában, Mesterségekben, és Tudományokban magasabb oktatást nyerjenek.—Egy Katona-Centrális oskola már áll Napoliban egy érdemes, és buzgó Előljáró alatt; ezen oskola kétség kívül sok jót igér. — Ezen Intézet formálja a' Görög rendes seregnek egy részét; Heidegger Ezeredesnek, ki ezen Intézetet eddig kormányozta, a' minap hozzám érkezett tudósítása, tudtotokra fogja adni, mi van eddig megtéve, 's mi van hátra még tenni való a' rendes seregek' alkotására nézve. — Ebből, valamint több más tudósításokból megitélhetitek a' nemzeti katonaság' állapotját, 's mitsoda törvényeket kellene hozni mind a' szárazföldi; mind a' tengeri erőre nézve, Görög ország' financziájához, 's helyheztetéséhez szabva. — Mind az ármáda, mind a' flotta eddig megtette kötelességét, úgy hogy a' nemzet nekik köszönettel tartozik azon erőlködéseikért, mellyeknél fogva a' Törökök által újonnan elfoglalt több tartományokat megszabadítottak. — Ezen tartományok most a' Kereszt' zászlójának árnyéka alatt állnak. Az Isteni gondviselés, és a' szöv. Fejedelmek bizonyára el nem fogják hagyni, hogy ismét hosszas szenvedéseikbe vissza-sűlyedjenek."

(Befejezése következik)

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

5.) „Vadászat-tudomány. — Szerzé Pák Dienes. Két Kötet. Budán, a' Magyar K. Tud. Egyetem' betűivel 1829." (nagy 8-ad rét, 223 lap. Ajánlva Mélt. Nagy-Károlyi Gróf Károlyi György Úrnak, „a' honi tudományos miveltség 's csínosodás pártfogója 's egyik nagy lelkű alapitója' Ő Nagyságának").

Hazafiui örömmel telve közöljük ezen új derék munkának megismértetését, melly méltán megérdemli a' Tudomány' nevezetét, mert valóban tudományos rendszerbe van öntve, 's olly tökélletesen kimerítve, hogy e' tárgyban illyent kezünkbe kaphatni alig lehete reménységünk. Ha a' lelkes magyar olvasó figyelemmel által nézi elől a' vadászat' történeti rajzolatját nem tsak a' két Magyar hazában, hanem más régi és új nemzeteknél is; ha megtekinti a' számos hazai 's külföldi kútfőket, mellyeket az ügyes Szerző czéljára fordított; ha fontolóra veszi a' könyű, tsinos, tanult, és bő írásmódját, mellyel az egész tudománynak eggyes czikkelyeit világos rajzolatban előterjeszti; végre ha a' 2-dik Kötet' utólsó részéhez kaptsolt Vadász-szó-könyvet szeműgyre veszi, lehetetlen, hogy velünk eggyütt ne örvendjen literaturánknak ezen tetemes nyereségén, annál is inkább, minthogy e' tárgyban nem tsak sok mesterszavakkal, hanem egyéb vidéki, és Erdélyi különös ejtésekkel is bővűl literaturánk' mezeje. E' szép nyomtatásu, 's tsinos kötésű munkának ára 3 for. ezüstben. Találtatik Eggenberger Könyváros Úrnál, 's a' Rácz utszában 348 szám alatt Pesten.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 21.

Pesten, Szerdán, Sz. Mihály Hava 9-dik napján 1829.

Árva.

Nints nékem sem apám, sem anyám; mind mostoha hozzám;
Senki szegény árvát nem veszi szárnya alá.
Ugyefogyott kisded, ne siránkozz; lásd amaz Asszony,
Hit tsillag diszesít, nagy kegyelemmel ölel.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Pesten ma reggel 10 1/2 órakor a' világból tsendesen kimult Tek. Vitkovics Mihály Úr, hites Ügyész, több Méltóságos Familiák' Jusainak Igazgatója, és Ts. Ns. Verőcze Vármegye' Tábla-Bírája, vízkórságban, életének 51-dik esztendejében. A' nemes lelkű Férjfiu nemzeti Literaturánknak nem tsak kedvelője, hanem a' magyar Muzsáknak valóságos Felkentje, szerentsés Epigrammatikus Költő volt, a' mit számtalan kiadott darabjai bizonyitnak; — nyájas, és kellemetes társalkodása által mindenek' szivét magához tudta tsatolni.

A' N. M. Magyar K. Helytartó Tanáts, a' f. e. Mart. 10-dikén 6563 szám alatt költ Felsőségi Végzésnél fogva, Fő Méltóságú Antonia Herczegnének, a' boldogult Hg. Kohary Ferencz M. K. Udv. Cancellárius' Özvegyének, 's az ő maradékinak a' Vöröskeőn, és Pohorellán Ns. Gömör Vgyében lévő tulajdon Vashámoraikat Ts. K. országos Fabrikának Privilegiumával minden azzal járó hasznokkal egygyütt kegyelmesen megajándékozni méltóztatott; a' mi ezennel köztudomásra adatik.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Az Oláh Kurir Aug. 31-dikén a' következő két hadi tudósítást közli, mellyek Bukurestben kihirdettetek:

„Govoroff Obester a' Magurai őrizet' Fő Tisztje, Jul. 25-dikén Osma vizénél, (melly Nikápolynál a' Dunába omlik) lévő Török állásra ütött, 's onnét az ellenséget egészen elűzte. Ez így történt: 160 önként válalkozott katonaság Askenoff Kapitány alatt napkelte előtt a' Dunán általmenvén, minekutánna a' kőszirtos vízpartra kimászott, az ellenség' állását körűl-vette, és minden lövés nélkűl neki szegezett bajonétokkal reárohant. A' Törökök, szám szerént 400-an, véletlenűl megtá-

madtatván, eleinte keményen védelmezték magokat; de Vitézeink által meggyőzettetvén, kéntelenek voltak tsak hamar megfutamodni, a' tsata-mezőn 100-nál több holtat hagyván 2 zászló, 's 40 fogoly esett kezünkbe. — A' foglyok, Nikápolyból segítséget várván, elakartak szökni, ezen vakmerőségért mindnyájan életökkel fizettek, kettőt kivévén."

„Aug. 14-dikére virradó éjjel a' Nikápolyi őrizet Szisztovból segétséget kapván, a' Duna' bal partjára általment olly szándékkal, hogy Turnut véletlen meglepéssel elfoglalja. — Govoroff Ezeredes' kemménysége, és jó rendelése megejté az ellenség' próbatételét, ki, minekutánna hijában erőlködött egy elősánczot elfoglalni, megelégedett azzal, hogy Turnut bézárta. — Stegmann Grlis tudósíttatván ezen fenyegető veszedelem felől, Magurából segítséget külde; de az ellenség nem tartván tanátsosnak annak elérkezését bévárni, sietve a' Dunán vissza mene, minekutánna Kaléban egy kis tsapatot hagyott, mellyet a' mieink egy pillantat alatt onnét elvertek. — Az ellenség által a' tsata-mezőn hagyott holtak', és sebesek' számából lehet látni, hogy sokat kellett vesztenie."

Az Odesszai Journal Aug. 22-dikén illy hadi tudósításokat közöl: „Poncet Gen. Lieut. Jul. 28-ikán Sterio pensionált Al-Hadnagyot nehány Bolgárral egy Görög bárkán Vaszilikóba küldé (egy kikötőhelybe Szizeboltól délfelé) hogy ott a' Törökök' számát, és rendeléseit kikémlelje. Ezen Tiszt setét estve a' mondott helyen kiszálla a' szárazra, 's megtudá: hogy 300 Török lovagból álló osztály Vaszilikóból ágyúkkal Aktepolba (Agathopoli, egy másik kikötőhely Vaszilikótól délre) akar indúlni, a' hadi szereket pedig hajón viszik oda. Sterio feltevé magában, hogy ezen szereket vivő hajót elfoglalja, a' mit az ellenség' szeme láttára végre is hajtott. — Az alatt a' Vaszilikoi lakosok levél által könyörögtek a' Szizebolban lévő Oroszoknak, hogy minél hamarább lehet siessenek elfoglalni városokat, mert félnek a' Törökök boszujától, kik azzal fenyegetőztek, hogy őket mind egyről eggyig elenyésztik. — Greigh Adm. ezen mélyen megindúlván, Poszpesnoi fregátát két kompánia gyalogsággal, Orpheus briggel eggyütt Aug. 2-dikán ezen város' elfoglalására küldé. Koltovsky hajós Kapitánynak, ki ezt vezérlette, meg volt parantsolva, hogy ha Burno Al-Ezeredest valahol találná, ki kémlelődés végett egész a' Konstantinápolyi szorosig küldetett, szóllitaná-meg őtet, hogy ezen dologban segítségűl legyen. — Találkozott is Burnóval, ki a' rendelést megértvén, a' kiszálló sereg' vezérlését általveve, melly 236 katonából, 's matrózból állott. — Burno közelítvén Vaszilikohoz, látá, hogy Agathopolisból egy osztály Törökség megyen a' város felé; ennek tehát oda érkezését meggátolni taná-

tsosnak tartá, 's azért a' kiszállást sietteté. — A' mi meglévén, a' mieink az ellenségre rohanának olly szándékkal, hogy útját elvágják, 's békerittsék; de a' Törökök ezt észrevévén, sietve visszavonúlának. Burno elfoglalá a' város körül lévő dombokat, 's a' saluppok' ágyuzásának segítségével a' várost is hatalmába keríté, mellyet 300 Török védelmezett; ezen elfoglalás részünkről legkissebb veszteségbe semkerült.

„Ezután Greigh Adm. Aug. 3-dikán Burno Al-Ezeredest Flora fregátán egy Batalion gyalogsággal Agathopolis' elfoglalására küldé, melleje rendelvén 20 hadi tsónakot, hogy ezek a' tenger fl ől őtet segítsék. A' dolog így ment végbe: Aug. 4-dikén estve 6 órakor Vaszilikónál Burno kiszálla, 's a' hajó Kapitányával megeggyezék, hogy más nap Agathopolist megtámadják. Reggel 9 órakor Flora, és Poszpesnoi fregáták megindúlának, 's az ellenkező szél mellett is a' várost a' tenger felől megtámadák, mindég vitorla alatt maradván. A' hajók közelítésére ártóztató módon kezdének a' Törökök a' parti batteriákból ágyúzni, 's a' mi ágyuink hatalmaskodása mellett is mind addig folytaták, míg észre nem vevék, hogy a' kiszállott seregünk a' város mellett lévő dombra szállott. Ekkor hírtelen kirohana az ellenség a' városból, 's 800 lovaggal Burnót megtámadá, ki a' maga osztályát bátran az ellenségre vezeté. — A' Törökök azonnal megszaladának, több holtakat hagyván a' tsata-mezőn. Igy az ellenség elszéledvén, Burno mivel látta, hogy a' Török battériák a' mi hajóinkra már nem ágyúznak, megparantsolá a' Poszpesnoi fregáta' matrózainak, melly hajó ő alatta volt, hogy a' fő batteriára rohanjanak; a' mit ezen derék legények, noha nehéz kőszálas úton kellett általvergődniök, bátran végbevivének. — Az ellenség észrevévén ezen mozdúlást, nagy zavarodással kifuta a' városból. Az osztály' Vezére ezután Báró Dirkins Kapitány-Hadnagyot két Kompániával Keresztelő Sz. János Klastromának elfoglalására küldé, melly az öblön túl tövis-kerítéssel volt körűlvéve, 's egy ágyú védelmezte. A' Törökök megrettenvén, tüstént elfutának innét; lovasságunk nem lévén, tsak ötöt foghatánk-el, ezek közt az osztály' vezérét is. — Még tsak ezután látta Burno, mitsoda nagy fontosságu dolgot hajtott végre; mivel a' városban 1200 Török katona feküdt őrizeten; és minthogy a' hely jól meg volt erősítve, még nagyobb erő ellen is annál könnyebben védelmezhették volna magokat, minthogy még azon éjjel 2000 embert vártak segítségűl Inadából, 's különben is a' szél nem engedte, hogy a' hajók jó formán részt vehessenek a' munkában. — A' városban 7 ágyút (öt érczből volt), sok puskaport, töltést, 's egyéb hadi szereket, ezen kivűl 50,000 oka lisztet kaptunk. — Burno osztálya tsak 800 emberből állott, 's két ágyuja volt. — A' mi kiszálló seregünk közül eggyetlen egy ember sem esett-el, sem meg nem

)(*

sebesíttetett. A' hajókat nehány ágyú golyóbis érte, 's egy ember sebet kapott. — Az osztály' Vezére azzal fejezi-bé tudósítását, hogy a' két Kompániát Vaszilikóba visszaküldötte, ott három ágyúval megrakott sánczot hészíttetett a' város' oltalmazására, Agathopolyt pedig jól megerősíttetni akarja; és hogy noha a' Görögök', és foglyok' vallása szerént ezen vidéken még 6000 Török lovasság és gyalogság vagyon, de az még is úgy megrettent, hogy ezen városok tellyes bátorságban lehetnek."

FRANCZIA ORSZÁG.

Az Aug. 27-diki Moniteur egy Kir. Végzést közöl, melly azon h. 23-dikán St. Cloudban költ. Ebben a' Király azt rendeli, hogy az Érsekségekre, Püspökségekre, 's az országnak egyéb egyházi Méltóságaira az ajánlások (Praesentátiók) Gróf Frayssinous Hermopolisi Püspök által tétessenek. — A' Párisi Fenyítő Törvényszék Aug. 26-dikán idősb Bertin Urat, a' Journal des Debats' felelő Redactorát, az Aug. 10-dikén közlött Czikkelyért, melly ezen szavakkal végződik: „Szerentsétlen ország! Szerentsétlen Király!" hat hónapi fogságra, 500 frank' fizetésre, 's a' perbeli költségekre itélte. —

Az Aviso Toulonból Aug. 21-dikén jelenti: hogy Venus fregáta, mellynek Kapitánya Billard, 209 katonával Navarinból, 's Koronból visszajött, azokat Marszelynél kiszállította, 's Scipio línea-hajóval eggyütt az nap Toulonba érkezett. — A' bombárda-hajók most is a' kikötőhelyben vannak; kimennek ugyan nappal a' tengerre gyakorlás végett, de estve ismét visszatérnek. — A' Párisi Politia a' minap egy titkos nyomtató mühelyt fedezett-fel, 's azt zár alá tétette, mellyben a' többek közt Beranger Daljai, és az „Ember' fia" Versezet nyomtattatott-ki. Leger, Charpentier, és Lefebvre, mint ezen nyomtató sajtó' tulajdonasai, űzőbe vétettek a' Politia által; de tsak Lefebvret lehetett elfogni, kit a' Fenyító Politia-Törvényszék 8 napi fogságra, 's 500 frank-fizetésre, a' más két távul lévőt pedig 6 hónapi fogságra, 's 10,000 frankra itélte.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápolyból Aug. 17-dikén indúlt tudósítás szerént a' Porta a' Jul. 6-diki Kötés' fő pontjaira reá-állott; és az Angol, Franczia, Austriai, és Burkus Követségek' eggyesített előterjesztései által arra indíttatott, hogy a' Nagy-Vezérnek parantsolatot adott, hogy Diebits Grófhoz meghatalmazott Biztosokat küldjön a' béke-alkudozásnak haladék nélkűl elkezdésére. (lásd 19-dik számu levelünket).

GÖRÖG ORSZÁG.

A' negyedik nemzeti Gyűléshez, Görög ország Praesidense. (Befejezés)

„Az országos költségek' felvetése, mellyet a' Fináncz-Biztosság előtökbe fog terjeszteni, és mellynek kivonatja most veletek közöltetik, ismét arra indít benneteket, hogy Görög ország' Felséges jótevőinek, és más sok nemes lelkű adakozóknak hálát mondjatok.

A' Státus' jövedelmeinek,

és Költségeinek jegyzéke 1828. Januáriustól fogva 1829. April. 30-dikáig (Ó Kal.) —

Jövedelem.

A' Státus jövedelme		8,539,969 : 4*)
A' nemzeti bank' tőkéje		2,034,660 : 3
Megbizonyithatatlan zsákmány		233,414 : 2
Béadott tőkepénzek		1,706,576 : 11
A' Státus külömbf. adósságai		455,845 : 14
Franczia segedelem		8,255,000 —
Orosz segedelem		4,383,200 —
		25,618,664 : 34

Költségek.

Ármáda, és Flotta		18,647,214 : 1
A' külömbf. köz szolgálatokra		684,335 : 22
A' Státus szolgáinak hópénze, és a' belső kormány		1,879,864 : 17
A' nemzeti bankból fizetett kamatok		38,779 : 28
Árvák háza, az árvák ruházatjával, és lakásával		666,508 : 21
Alamizsna, és táplálás a' szegényekre		356,880 —
Adakozás azokra, kiknek a' Státus tartozik		281,771 —
A' Státus árendásainak bé nem fizetett része		658,948 : 3
Cochrane Lordnak fizettetett		159,510 —
Quietantia azon meg nem bizonyitott (nem liquidált) zsákmányért, melly Dandolo Austriai C. Admirálisnak fizettetett		115,831 : 8
Kész pénz a' kintstárban	1,787,022 : 5	2,129,022 : 5
Még ben lévő fizetések	342,000	
		25,618,664 : 34

*) Az első szám jelent Török piasztert, a' második parát. Egy Török piaszter ér 31 kr. 2 fillért ezüstben; egy para 2 fillért.

Itt még meg kell jegyeznünk: 1.) hogy a' Franczia Királytól kapott pénz-segedelmen kivül Ő Felsége 1829. Apr. 1-sö napjától fogva Görög országra hónaponként akar fortani 100000 fr.; hogy a' Fr. expeditionekünk lovakat, 's egyéb hadi szereket adott, mellyeket a' hátra lévő pénz-segedelemből kell megfizetni; és végre, hogy Báró Rouen nem rég azt jelentette nekünk, hogy rövid idő alatt a' hátra lévő segedelem fejében 500,000 frankot által fog adni a' Görög Országlószéknek. — 2.) Hogy a' Fels. Orosz Tsászár' parantsolatjából nehány hét előtt egy milliom Rubelről szólló Váltó-levél adatott kezünkbe. Ezen Váltó-levél Nápolyba küldetett, hogy ezüstté tétessék; várjuk a' pénz' elérkezését. — 3.) Hogy az 1,706,576 piaszterben, mellyet az árvák házának épitésére, 's egyéb köz munkákra fordítottunk, hogy az által több ezeren kenyeret szerezhessenek, azon 900,000 piaszter is benne foglaltatik, mellyet a' nagy lelkű Görög-pártfogók nékünk adtak; a' többi a' tulajdon vagyonunkból való, melly még megmaradt. — Látjátok kis jövedelmeink' állapotját, 's egyszer smind felvethetitek, melly nagy munkába kell ereszkednetek, hogy a' nemzeti kintstár olly karba tétessek, mellynél fogva a' köz adósság lefizettessék, és a' legsürgetősebb szükség kielégittessék. — Mi minden módon azon iparkodtunk, hogy nektek jövedelmet szerezzünk; minden lépéseinket meg fogjátok tudni, mellyeket a szöv. Udvar knál tettünk,

hogy 60 milliom frankot vehessünk fel költsön az ő Királyi pártfogások alatt. Az ez eránt hozzánk intézett közléseket olvasni fogjátok, 's olly reménységre gerjedtek, mint én. — Mindenekben ohajtjuk, hogy a' mostani terhes állapotban a' haza', a' szöv. Hatalmasságok', és minden tsinos nemzetek' várakozása szerént tanátskozzatok. Az elmultat a' mostanival egybevetvén, könyű lesz olly eszközöket találni, mellyek a' nemzetnek az Istentől kiszabott jövendő sorsával leginkább megeggyezők. — Alkudózások kezdődtek-el. Ha felszóllíttatnánk, hogy a' Londoni Kötés' következésében mi is azokban részt vegyünk, illik hogy a' Kormányszéket szükséges hatalommal felruházzátok. — Ezen ügyről már tanátskozhattok, minthogy a' hivatalos Oklevelek által már tellyesen tudósítva vagytok, mellyekben nyilván meghatározva van a' békéltetés' plánuma. — Még egyszer mondjuk: elsőbben kérdezzétek-meg szíveiteket; az érzés legyen kötelességtek, 's ne kételkedjetek a' szöv. Uralkodók' igazságos voltán. — Másodszor szükség, hogy a' belső kormányt jól megfontoljátok; azonban által kell látnotok, a' mint feljebb is mondám, hogy lehetetlen addig állandó törvényt hozni, míg Görög ország' sorsa végképpen el nem lesz határozva. Talán meg fogtok győződni, hogy ezen időig meghaggyátok az ideig való (provisorius) sistemát, azon módosítással, hogy a' Kormányszék egy új Tanáts' segedelmével a' belső rendet, és tsendességet megerősíttse, constitutiós törvényeinket haszonnal megvizsgálja, 's minden más rendeléseket tegyen, mellyeket a' betsület, igazság, és okos előre látás ajánlhat. — Ezen sorba tartoznak azon rendelések is, mellyek a' fináncziát, a' közhitelt, valamint a' Külföldi adósságot, és azon kármentést illetik, mellyeket azon polgároknak tartozik a' Kormány adni, kik a' hazáért vagyonaikat feláldozták; valamint annak lefizetését, a' mit az Astroszi, Epidaurusi, és Troezeni gyűlések azon Vitézeknek igértek, kik a' hazáért vérőket öntötték; és kivált azon vigasztalásokat, mellyekben az Országlószék egy részről az omladékaikban fekvő városokat, más részről a' szerentsétlen földmivelő népet részesíteni tartozik. — Hogy mind ezeket, 's ezekkel egybekötött kérdéseket haszonnal meg lehessen fejteni, idő kell arra, vagy más szavakkal mondva, külföldi és belföldi felvilágosítások kellenek, mellyeknek még hijányával vagyunk: — De ha mégis mától fogva azon alaptörvényeket meghatározzátok, mellyek szerént Tanátsával eggyütt a' Kormány ezen nagy kérdések' megfejtésében eljárjon, munkátok' felét elvégeztétek. Hanem tsak akkor viszitek tökélletességre, mikor még egyszer egybegyültök, hogy a' Kormány' munkáit megismérjétek, 's akkor fogtok határozólag tanátskozni azon törvény-javallatokról, mellyek előtökbe terjesztetnek. — Ha ezen plánumot elfogadjátok, akkor a' Kormányszék, a' ti általatok meghatározott alapok

szerént fog felelni az Európai Hatalmasságoknak, valahányszor az Egyezésről lesz szó a' Londoni Kötésre nézve. — De a' Nemzetet tsak úgy fogja kötelezni ezen Eggyezés, ha ti azt megerősítitek. — Ezt mondjuk a' constitutiós Törvényekről is; ezek érett megfontolással fognak készülni a' ti általatok kimutatott út szerént, 's úgy jutnak hozzátok a' megerősítésre. — Míg az ülések befejezése előtt hálát fogtok adni az Isteni gondviselésnek; köszönetet mondani Fels. jótévőiteknek a' szöv. Fejedelmek' Admirálisainak, a' tengeri expeditionak, 's a' kik azt vezérlettek, és a' Görögök jó barátinak, kik sok ízben megbizonyították nagy lelkűségöket. — Midőn mind ezeket egyenes lélekkel előterjesztem, Uraim, én tsak a' Nemzet eránt viseltető kötelességemet tellyesítettem. — Minthogy az első Előljárói hivatalt reám bíztátok, szerentsésnek tartom magam hátra lévő napjaimot néktek áldozhatni, kivált ha felszólíttanátok, a'mit igen ohajtok, hogy a' hazának még mint eggyes polgár szolgáljak. Igy annál hathatósabban megbizonyithatnám a' Görögöknek, mitsoda érzéssel vagyok azon ismételt bizodalomért, mellyel erántam viseltetni tetszett. — Argos, Jul. 23. 1829.

A' Praesidens: Capodistrias
J. A.

AMERIKA.

Buenos-Ayres. — Az Angol Ujságok Buenos-Ayresből Jun. 9-dikéig terjedő tudósítást közölnek, melly szerént a' városban igen nagy zavarodás uralkodott, és a' belső tartományokkal a' viaskodás folyvást tartott. A' város majd egészen bé volt kerítve. Máj. utolsó napjaiban Thomson Isák Obester alatt Santa-Fé ellen egy expeditiót küldöttek hajókon, 600 emberrel; 's ezt elegendőnek tartották arra, hogy a' Santa-Féi Kormányozót, Lopez Grlist a' Buenos-Ayrestől való eltávozásra kénszerittsék. Az el Tiempo Journal azt hiszi, hogy a' Buenos-Ayresi Országlószék, és a' Montenerok' vezére Don Rosas között alkudozások kezdődtek. — Cruz Grlis a' Franczia hajós vezérrel Venancourt Vice-Gróffal abban megeggyezett, hogy a' zár alá tétetett hajók a' városnak vissza-adatnak, ellenben egy Franczíát sem szabad ezentúl katonai szolgálatra kénszeríteni. — (A' zavaros időkben a' Buenos-Ayresi Országlószék az idegen nemzetbelieket kénszerítette vala a' fegyverfogásra, kivéven az Angolokat, és éjszak-Amerikaiakat; ezt a' Franczia Consul rosz névén vévén, hogy a' Franczíák is katonáskodni kénszeríttetnek, 's ellen mondása nem használván, a' közel álló Franczia hajós Vezért oda szóllította, ki a' Respublika hajóit a' Buenos-Ayresi öbölben letartóztatta volt.)

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

6.) „Tudományos Gyüjtemény 1829. VIII. Kötet." — E' derék tudományos havi Irásunknak jelen való Kötete a' következő jeles Értekezésekkel kedveskedik: 1.) A' Jászok

ról, mint magyar nyelvű Népről, és Nyilazókról (Horvát István.) Folytatás az előbbeni kötetből, nagy és bő tudománnyal, 's a' régiségekben még ennyire senki által nem vitt járatossággal készítve, 's számtalan kútfőkkel bizonyitva. 2.) Az Ó-Budai maradványok Romai Héfördők' (Laconicum, Caldarium) düledékei-e? (Y által) hol a' Szerző azokat inkább vízfogóknak, cisternáknak tartja. 3.) A' Földrengésről. (Folytatását várjuk). Mind a' három különös figyelmet érdemlő Értekezés! — Nem különben az Erdélyi Törvény-Tudomány' történetének felvilágosítására nagy szolgálatot tesz ime Könyvnek megrostálása: „Rövid Lajstroma azon ország-gyűlési Artikulusoknak, mellyek Erdély országa Fejedelemségének kezdetétől fogva a' mostani időkig tartattak, 's a' t. készítette Dálnoki Intze Jós. Kir. Kintstári hites Jegyző, felesküdt Ügyész, és Ts. Ns. Háromszéknek Tábla-Bírája. Nyomt. N. Szebenb. Filtsch Sám. bet. 1829." A' Könyvbíráló (Gr. Kemény Jós.) több igazitásokon kivűl számtalan országgyűléseket emleget, mellyeknek e' könyvben nyoma nem találtatik.

7.) „Értekezés az Ember' testi Neveléséről, mellyet 's a' t. készített Fésus Menyhért. Nyomt. Budán a' M. K. Univ. bet. 1829." (8-ad rét, 64 lap). Ajánlva van Vécsei és Hajnácskeői Báró Vécsey Miklós Úrnak, Ts. Kir. Aranykultsosnak, Ts. Ns. Szathmár Vgye' Fő-Ispányi Helytartójának.

Ezen munkát a' tudós Szerző 3 Szakaszra osztja, 's azokban a' tsetsemő korról; a' kisded korról; a' gyermek és ifju korról velősen értekezik. Az első osztályt ismét négy czikkelyre szegi: az anyai táplálásról, a' dajkai táplálásról, a' száraz vagy emberi tej nélkül való táplálásról; továbbá a' külső befolyásokról, a' ruházatról, tisztaságról, az érzékekről, indúlatokról, 's a' t. hasznos köz rendszabásokat teszen, hogy ép egésséges testtel bíró gyermekeket nemzenek 's neveljenek a' szülők. A' munka e' tekintetben tökélletes, és az ifju Orvos Szerzőnek nem tsekély diszére válik.

8.) „Szeged városában lévő esztendő számú régi felírásnak magyarázata. Jerney János által. Szegeden Grün Orbán Örököseinél, 1829." (8-ad rét, 43 lap.)

Jerney Úr egyéb írásai által is megmutatta a' régiségek' diplomatikai nyomozásában ügyességét. Itten a' TT. Franciscánusok' templomában találtató, 's eddig közönségesen 1103 számnak tartott felírást (mellynek rajzolatját fatáblára vésve közli) 1503-nak állítja, 's véleményének támogatására sok velős diplomatikai okokat hord-elő. Végre értekezik Szeged városának czímeres Petsétjéről. Tudományos fejtegetései a' Diplomatikára, Heraldikára, Sphragistikára, és a' sok régi kútfők' felhordására nézve a' munka' betsét bővítik.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 22.

Pesten, Szombaton, Sz. Mihály Hava 12-dik napján 1829.

Törvény.

Nem kell jámbornak törvény; mert tettei mindég
Jók, 's betsület' rendén megmarad, a' ki igaz.
Sok gonosz indulatú vagyon; illyent zabla vezérel;
Másként szinte vakon dönti veszélybe magát.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Nálunk öt nap óta rekkenő melegek járnak; tegnap majd egész nap a' hévmérő +27° állott. Ennél fogva lehet még reményleni, — a' min már a' mostaha időjárás miatt kételkedni kezdettek volt — hogy a' szőllő megérik, 's jó szüret lesz.

Tegnap előtt Sept. 10-dikén délután 5 órakor pompás halotti szertartással, minden vallásu igen számos barátinak, 's egyéb tisztelőinek gyászos kisérete mellett takaríttattak-el Pesten Tek. Vitkovics Mihály Urnak, több Ts. Ns. Vgyék' Tábla-Bírájának, hideg tetemei. A' Budai nem eggyesült Görög szertartásu Püspök Mélt. Sztankovics István Úr, több felekezetebeli Papok szolgálata mellett, vitte végbe a' halotti szertartásokat.

Pozsonyban Fő Tiszt. és Nagyságos Orgler Jósef Úr, Madocsai B. A. Apátura, a' Pozsonyi Káptalan Kanonokja, Kir. Tanátsos, és városi Plébánus, ki hosszas nyavalyája miatt a' Pozsonyi Tudományos Kerület' Fő Directorságától Királyi tetszéssel felmentetett volt, Sept. 6-dikán reggeli 2 órakor gutaütésben meghalt, életének 58-dik esztendejében; teste, a' mint rendelte, a' köz temetőbe vitetett. Ezen jeles Férjfiunak kegyessége, jó szíve, és embersége mindég emlékezetben marad.

Pest. Tsendesen és fáradhatatlanúl munkálkodva ügyekezett a' Pesti jótévő Asszonyi Eggyesület, a' gazdag ember barátok adakozásából vett ajándékokat, az igaz szegénység felsegéllésére, 's a' magyar kereskedési és művészségi szorgalomnak ezen középpontjában, olly sokszor és olly külömbféle színben előfordúló, valóságos ínségnek elháritására legczélarányosabban használni; főképpen pedig tulajdon állandó intézetek által is, munka nélkül való szegények' keresete, szűkölködő betegek', különösebben gyámoltalan belső-hájogosok' orvoslása, és főképpen

egészen elhagyatott gyermekek' nevelése és oktatása felől gondoskodni; hogy ez által sok szerentsétlenség 's nyomorúság jövendőre nézve is elkerültessék. Sok nemes lelkűeknek örömest és bőven nyújtott ajándékai mindazonáltal tsak szempillantati bizonytalan segedelmek voltak, mellyek egy darab időre is alig lehettek elegendők, azután elenyészvén, az Eggyesületet illy hasznos munkálkodásának folytathatása felől, minden áldozatai mellett se tehették eléggé bizonyossá. De most már a' Pesti Asszonyi Eggyesületnek azokhoz, kik hazánkban igaz emberszerető gondolkozások módja által esmeretesek, intézett, megújitott kérésének és további serkentésének azon igen szerentsés következése lett, hogy, valamint azt némellyek már az Eggyesület kezdetétől fogva tették, ezen intézetek gyarapítása és megállapítása tekintetéből, többen e' szánakozó nemes lelkűek közűl, résszerént állandó tőkepénzek letevésére, résszerént esztendei nagyobb vagy kissebb segedelmekre ajánlották, sőt irásban is lekötelezték magokat.

Buzgó háládatosságra kötelező legfénylőbb példát adott ebben, Ő Felsége a' mi legkegyesebb Királynénk, a' szegények oskolájában három nevendék' tartására 12,000 f. V.Czédulát mint tőkepénzt kegyelmesen ajándékozni méltóztatván. A' legnemesb, és közhálára legméltóbb részvétel által jelelték ki magokat ebben több emberbarátok is, kiknek nevei mind az élők közt, mind a' maradéknál tiszteletre méltók lésznek. —

Már elébb, a' Kereset-Intézetnek állandó tőkepénzeket szenteltek: Gosztonyiné született 'Sembery, Báró Hellenbachné szül. Kubínyi, Kubínyiné szül. Báró Prónay, Báró Podmanitzkyné szül. Radvánszky, Báró Podmanitzkyné szül. Gróf Wartensleben, Gróf Rádayné szül. Báró Prónay, Báró Rudnyánszkyné szül. Báró Liptay, Báró Stainleinné szület. Báró Hellenbach, Gróf Waldsteinné szül. Gróf Sztáray Asszonyságok, és Szlatini Ferencz Úr.

Esztendőnként letéendő segedelmeket, résszerént a' Kereset-Intézetre, résszerént a' Szegények Oskolájára, résszerént az Eggyesület köz kassájára ajánlottak: Ő Ts. Kir. Fő-Herczegsége a' Nádor-Ispány; Ő Ts.K. Herczegsége Maria Fő-Herczeg Asszony; Kardinális és Herczeg-Primás Rudnay Sándor Ő Eminentiája; A' Kalotsai Érsek Klobusitzky Péter Ő Excellentiája; Almásyné Ő Excellentiája szül. Kapy; Almásyné szül. Horváth, Almásyné szül. Kovanetz, Gróf Almásyné sz. Gróf Wilczek, Bene Maria, Bohussné szület. Szőgyényi, Boráros Eleonóra, Gróf Brunszvikné Ő Excellentiája szül. Majthényi Asszonyságok; Burgmann Károly Úr, Csekonitzné szül. Jankovich, Dernheimer Katharina, és Derra Mária Asszonyságok; Dumtsa Demeter Úr; Eger Magdolna Asszony;

T. Eötvös Jósef Úr; Fellner Scholastika, Ferdinandi Józéfina, Gerikoglu Juliána, és Gömöry Juliána, Asszonyságok; Gózon Mátyás Úr; Gróf Gyulay Feldmarschall-Lieutenant Ő Méltósága; Gyürkyné szül. Kapy Asszonyság; Hallbauer Testvérek; Haraszty Therézia, Harisch 'Sofia, Hartleben Anna 's Hettinger Erzsébet Asszonyságok; Hoffmann Keresztelő János Úr; Huber 'Sofia Asszony; Jalits Ferencz és T. Prof. Imre János Urak; Kappel Emilia, Gr. Keglevich Wilhelmina és Kemnitzerné Asszonyságok; Klopfinger János és Komlósy Antal Urak; Krausz Erzsébet és Báró Krayné sz. Gezell Asszonyságok; Láng Kanonok és Kir. Tábla Praelátusa, Latinovichné, és Lázár Nina Asszonyságok; Legrand, Lemouton János, és Lichtl Károly Urak; Liedemann Rozália és Lukátsné szül. Hülff Asszonyságok; Makk Antal Úr; Malvieux Johanna Asszony; Mayer Fiskális és Mayer Vincze Urak; Mesterházy Therezia Asszony; Meschich Mihály és Most János Adám Urak; Müller Anna, Gróf Nádasdyné szül. Gróf Ráday, Némethné sz. Eötvös és Oberhäuser Katalin Asszonyságok; Báró O Brien Grlis Úr; Ottlikné szül. Hülff és Báró Podmanitzkyné sz. Gr. Wartensleben Asszonyságok; Pscherir és Ketskés Urak; Gr. Rádayné szül. B. Prónay Asszony; Rakits János Úr; Rehák Anna Asszony; Ritter János Kerestély, és Rotter Antal Urak; Rupp Thékla Asszony; Sartory János György Úr; Schaffer Mária Aszszonyság; Séeber Polgármester és Sellner János Urak; Semberyné szül. Baloghy, Gróf Sermagené sz. Gróf Csáky és Simonyi Borbála Asszonyságok; Stankovits Konstantin Úr; Steinbach Anna, Stettner Mária, Gr. Szapáryné szül. Almásy, és Gr. Széchenné sz. Almásy Asszonyságok; Gr. Széchen Mária Kisasszony; Szepessy Ferencz Úr; Szögyényiné szül. Pásztory, Szirmayné sz. Gyürky, Gr. Telekiné sz. Báró Jeszenák Luisa 's Gr. Telekiné szül. Báró Mészáros Johanna Asszonyságok; Gr. Teleki Johanna és Gr. Teleki Auguszta Kisasszonyok; Gr. Teleki Jósef, és Gr. Teleki László Urak; a' Teleki Familia; Török Ignácz Úr; Thurn Anna és Uffer Luisa Aszszonyságok; Ullmann, Unger Ferencz, Vogel S. A., Wrányi és Walthier Ferencz Urak; Báró Wenkheimné sz. B. Orczy Aszszonyság; Gróf Wergada Fő-Hadnagy Úr; Wikovszky András Úr; Gróf Zerdahelyiné szül. Báró Hunyady Asszonyság.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Ő Felsége a' Tsászár a' különözött Kaukazusi ármáda' Fő Vezérétől Eriváni Gróf Paskevitstól illy tudósításokat kapott az Erzerum bevétele óta történt hadi dolgokról:

Hogy szárnyait az ellenségnek minden próbatételei ellen bátorság-

)(*

ba helyheztesse, két expeditiót küldött-el, eggyiket Chnisz-be, melly erősség a' Musi úton 100 verstnyi távulságra van; másikat Beiburtba (Baiburdi), 120 verstnyire lévő várba a' Trebizondi úton. — Némelly hadak Olti, Narimane, Savtet, és Adsara megyékbe indúltak, hol a' lakosok azt nyilatkoztatták-ki, hogy az Orosz Országlószéknek meghódolnak. — Jul. 16-dikán még az expeditio elindúlása előtt Chniszből Követek jövenek, a' Grófot kérvén, hogy oltalmazná őket a' Musi Basának Kurdokból álló seregei ellen, kik meghallván Erzerum bévételét, Vezérök ellen fenzendültek, 's Chniszt, a' körül fekvő falukkal egygyütt kirabolták, a' Basa pedig seregeivel Musba, 's még tovább is visszavonult. — Ennél fogva Chniszt az Oroszok megszállották, hol 9 ágyút találtak. — Más részről Beiburt városát, melly kiterjedésére nézve Kars-hoz hasonló, Jul. 19-kén Burtzoff Grlis minden ellentállás nélkül elfoglalá. — Ez így esett meg: „Seregünk Jul. 17-dikén Erzerumot elhagyván, más nap Tsaruk folyótska mellé szállott Beiburttól 4—5 órányira; utja felette bajos, és veszedelmes volt. Kémeink azt mondák, hogy a' Szeraszkier Kiájája Yagbia, és Tistsi-Oglu Basákkal ezen vidéken 5000 emberrel állottak, de ezek közűl valami 2000 haza ment; hogy a' megmaradt 3000 emberrel Beiburtot védelmezni akarják, 's 500 embert küldöttek a' várostól 2 órányira lévő réz-bányák' oltalmazására. Ennél fogva Sasz Major 100 lovaggal, 's némelly gyalog segítséggel a' rézbányák' elfoglalására küldetett, kire eleinte puskázni kezdetek a' Törökök; de a' lakosok, többnyire Görögök, elhányván fegyvereiket a' Szentek' képeivel előnkbe jöttek; 's igy a' bánya kezünkbe esék. — Seregünkhez útjában Beiburttól 12 verstnyire a' városnak Deputátiója jött, írásban fogadván, hogy a' várost, és várat olly feltételek alatt, mint Erzerumot, feladják. — A' Török hadi Tisztek megértvén seregünk' közelítését, részint Jul. 18-ikán, részint 19-ikén elfutottak. Itt 4 ágyút, sok puskaport, és eleséget találtunk."

„A' Váni Basa, ki Bajazét Basaság' határszéleinél 10,000 embernél többet egybe gyüjtött, Jul. elején hatalmasan megtámadta ezen várat, de véres tsata után a' vitéz őrizet által visszaveretett; az ellenség magát visszavonván, Bajazéttól 15 verstnyire megszállott, hol új segítséget akart várni. De Jul. 17-dikén meghallván Erzerum' bévételét, seregeivel eggyütt futásnak erede. A' Bajazéti tsatában 300 embert vesztettünk holtakban, és sebesekben."

A' második ármáda' Fő-Vezére Gróf Sabalkanski Diebits ismét tudósítást küldött Ő Felségének, melly az Aug. 13-ikáig történt hadi dolgokat adja-elő.—Előre botsátván a' Jambol mellett Halil Basával, 's 15,000 emberével Jul. 31-ikén történt dolgot, 's ezen városnak elfoglalását (lásd 20. számu levelünkben), így szóll: „Mind azért, hogy Kraszov-

sky Grlissal nagyobb összeköttetésbe legyek, minthogy a' mennyire lehet, az ellenséget inkább összeszorittsam, a' Tsalikavaki, és Tsengei szoros útakat elfoglaltatám, mellyek még a' Törökök' kezében valának. Ugyan akkor kellett Kraszovsky Generálisnak is Sumla felé egy mozdúlást tenni. Mind ezen rendeléseim Aug. 6-dikán kivánságom szerént ütöttek-ki. A' Törökök mindenütt a' hegy szorulati közűl kiverettek, sánczaik elrontattak, és így közelebb esénk Kraszovskyhoz, ki Aug. 7-dikén jelenti: hogy a' tőlem vett parantsolat szerént Aug. 6-ikán Marashoz közelített, és 5 Batalion gyalogságot, 's 2 lovas Rgtet Hg. Gortsakoff alatt Eski-Stambulhoz, 's még tovább küldött; hogy ez által a' Nagy-Vezér kéntelen volt jó nagy hadi sereggel ellene indúlni, kit ő azonnal megtámadott, 's úgy a' hegyhez szorított, hogy seregének csak kis részével térhetett vissza Sumlába a' mi pattantyusságunk' tüzelése között; a' többi serege pedig a' hegyeken kereste megmaradását, űzettetvén egy Vadász Rgt által. Ezen tsatában az ellenség 500 embert vesztett; 50-nél többet elfogtunk. Közűlünk 2 katona esett-el, 2 Tiszt, és 18 legény sebet kapott.

„Azalatt megértettük, hogy az ellenség Slivno (Selimno) városának megerősítésében dolgozik, 's a' Nagy Vezért seregekkel oda várják. Gortsakoff is, ki Dsumaiba ment szemlélődés végett, Aug. 8-dikán azt jelentette, hogy a' Nagy-Vezér' táborában nagy mozgásokat vett észre." — Itt leírja, mitsoda rendeléseket tett az ellenség' megverésére Slivnónál; hogy még segítsége érkezvén, eggyesített erejével Aug. 9-ikén megindúlt, és 11-dikén Dragodanovónál az övéinek egy napi nyugodalmat adott, hogy időt engedjen a' Slivnónál egybegyült sereggel való eggyesűlésére a' Nagy-Vezérnek, kinek fia Hussein az előljáró sereggel már oda megérkezett volt, valamint a' kóborló Kozákok által elfogott Törökök vallották. Az egész Török sereg itten, Halil Basa', és még más két Basa' vezérlése alatt, állott 13 reguláris gyalog Rgtből, 3 regul. lovas Rgtből, és 4—5000 rendetlen katonaságból. — Itt leírván Slivno fekvését (a' Balkán' utólsó berczének tövében), és az oda vivő útakat, továbbá így szóll: „Ennél fogva Aug. 12-dikére virradó éjjel a' 7-dik hadi testet az egész lovassággal tsendességben a' Karnabati úton Slivnóhoz 8 verstnyire küldém. A' 6-dik test reggel 3 órakor indúlt-meg, az 5-dik gyalog osztály pedig Pahlen Gróffal, melly az éjjel érkezett vala meg, kevés nyugodalom után 6 órakor, hogy seregünknek tartalékúl szolgáljon. Seremetieff Grlis' osztálya, melly Jambolból indúlt vala, hasonlóképpen Slivnóhoz 8 verstnyire közelített, hol a' Jenisagrai útat napkeltekor a' vett parantsolat szerént elfoglalta. — Aug. 12-dikén reggel 6 órakor, midőn Rüdiger Grlis' osztálya a' Kozani, és Karnabati útak egybevágásához közelített, tüstént oda küldék egy Koz. Rgtet, 's a' 14-dik Vadász Rgtnek megparantsolám,

hogy ugyan azon úton a' Balkantól nehány verstnyire erős állásba vegye magát, melléjé rendelvén egy Uhlánus brigádát, hogy az ellenségnek hírtelen megjelenését Kozán felől eltávoztassa. Az alatt folytattam az útat. E' felől a' város mellett szőllőhegyek, kertek, 's berkek vannak; azért az egész lovassággal balra egy oldalos fordúlást tételék a' Jamboli út felé, hova az ellenség számos lovasságot, és gyalogságot küldött vala-ki; én pedig a' 6-ik és 7-ik hadi testnek egész gyalogságát a' hegy alja k'rűl állítám, hogy így mihelyest a' város hatalmamba esnék, az ellenségnek minden erősségei megé kerű.nék, 's kénszeríteném minden kardvágás nélkűl Felséged' fegyvereinek meghódolni. Mind ezen rendelések kívánság szerént történtek Rüdiger Grlis előre küldvén lovasságát, az ellenség ágyúzni kezde, de Vitézeink azt megtámadák, 's a' város, és vár felé visszanyomák. Míg bal szárnyunkon a' tsata tartott, a' jobb szárny gyorsan előnyomult, Gróf Pahlen pedig a' bal, és jobb szárny között tartalékúl maradt. Az ellenség nehányszor elsüté ágyuit, de aztán' tsak hamar elvivé azokat, 's a' városnak ezen része felé kezde hátrálni. A' 18-dik osztály sebesen a' városba bényomult 's ez által az ellenség kéntelen volt a' Jamboli úton erősségeit elhagyni, 's minden felé a' hegyekre kezde futni. A' sereg' dereka a' Kazauliki, és Starorekai útakon vonult vissza, Kozákaink által űzettetvén. Az ellenségnek olly nagy a' réműlése, hogy nem képes kemény ellentállást próbálni, 's a' mint látszik, Vezéreik mutatnak a' szaladásra példát. Ez napi győzedelem' jelei az ellenség' egész pattantyusságának elnyerése, melly 9 ágyúból állott, a' puskaporos szekerei, 6 zászló, és 300 fogoly; az ellenség sok holtat vesztett; ezen kivűl Slivnóban nagy rakás hadi szereket, 's eleséget kaptunk. Részünkről az elestek, és sebesek' száma 60-nál többre nem telik; az elestek közt van egy Tiszt, a' sebesek közt kettő.

„Midőn Felséged' győzedelmes seregének ezen új jeles hadi tettéről jelentést teszek, ezen gazdag, és népes városnak, melly Drinápoly után második, a' kultsait 6 zászlóval egygyütt a' tengeren Odesszafelé Felségedhez útasítom. — Még meg kell jegyeznem, hogy midőn Slivno városába bémennék, számos Papság jött előmbe kereszttel és szentelt vízzel; a' nép pedig öröm könnyeket ejtvén kenyeret, és sót nyújtott."

OROSZ BIRODALOM.

Chosrev-Mirza Persa Kir. Hg. Aug. 22-dikén volt pompás béköszöntő audientián a' Tsászárnál igen fényes udvari szertartásokkal, mellyeknek kiadott rendét Ő Felsége előre helyben hagyta, és mellyeket a' külföldi Ujságok hosszasan leírnak. A' Persa Hercz. Persa nyelven illy értelmű Beszédet mondott: „Nagy hatalmú Tsászár! Persiának vissza állított nyugodalma, és azon szoros eggyesség, mellyet Tsászári Felséged, és Irán' nagy Uralkodója az én Uram, és kedves Nagyapám között a' békeség megerősített, a' gonosz Lelket felboszontotta. Eltán-

toríttatván átkozott intselkedése által, egy dühös tsoport Teheránban hallatlan gonoszságot merészelt elkövetni, mellynek az Orosz Követség áldozatja lett. Ezen siralmas eset a' gyásznak, és mély fájdalomnak fátyolával borította-bé a' Királyi Házat, és annak hív jobbágyait. Feth Ali Sahnak igazságos, és nemes szíve eliszonyodott azon gondolaton, hogy egy gonosztévő tsoport annyira vetemedett, hogy gyalázatos, és istentelen kézzel elszaggassa a' békeség', és egyesség' kötelét, mellyet az Orosz Birodalom' nagy Uralkodójával nem rég kötött. Ő felmagasztala engem' Házának Herczegei között, 's megparantsolá, hogy haladék nélkül Felséged' Birodalmának fő városába siessek, meg lévén arról győződve, hogy az én szavamot, melly az igazságot szóllja, Tász. Felséged kegyelmesen meghallgatja, és hogy szavaim azon barátság' megőrzésére szolgálnának, melly a' Földnek két legnagyobb, 's leghatalmasabb Uralkodóját eggyesíti.— Ezek azon ohajtások, mellyeknek kifejezésére az én Felséges Uram engem' megszóllított. Méltóztassék, nagy lelkű Tászár, feledékenységbe meríteni azon történetet, mellyet Persia nem kevésbé érzett, mint Orosz Birodalom. Tudja-meg a' világ, a' példa nélkül való eset közepette két Monárcha böltseségében, és költsönös bizodalmában millyen szerentsés volt, hogy közvetetlen minden veszedelmet elmellőzhetett, minden rosz gyanúságot, minden bizonytalanságot elháríthatott, és a' dolgot olly módon el tudta intézni, melly minden kívánságnak megfelel. — A' mi engem' illet, ki arra választattam, hogy illy nevezetes esetben a' követséget tellyesíttsem, a' szerentse' polczán gondolom magamot lenni, midőn Tászári Felséged előtt megjelenek, és Uralkodómnak azon parantsolatját tellyesítem, hogy minden igyekezetemet a' két nagy Nemzet között fenállandó örökös eggyességnek megerősítésére szenteljem, mellyeket maga a' Gondviselés a' költsönös, és változhatatlan barátság' fentartására szóllít."

A' Vice-Cancellarius a' Tászár nevében erre imígy felelt: „Ő Felsége a' Tászár', az én Fels. Uram' parantsolatjából Királyi Magosságodot bizonyossá teszem, hogy Ő a' legelevenebb megelégedésének érzésével veszi azon fájdalomnak kifejezését, mellyet Herczegséged Urának nevében kinyilatkoztatott. Az Ő nagy kegyelmű szíve eliszonyodott azon gonosz tétel' látásán, melly olly büntetésre méltó szándékból vitetett végbe, hogy a' még alig megengesztelt két szomszéd Státust ismét elszakassza. A' Követség, mellyet Herczegségedre bizott, ezen igazságnak új bizonyságául szolgál. Ez minden felhőt elszéleszt, mellyel ezen siralmas eset az Oroszok, és Persák közt fennálló barátságot fenyegethetné. Vigye-meg ezt Királyi Magasságod Ő Felségének a' Sahnak. A' Felséges Tászárnak azon elhatározott akaratját Neki adja tudtára, mellynél fogva a' békeséget fentartani, és a' barátságot, 's jó szomszédságot megerősíteni ki-

ványa, melly a' Turkmantsaiban kötött Eggyezés által olly szerentsésen helyre állíttatott. — A' Tsászár parantsolja nekem azt hozzá tenni, hogy a' Sah Ő előtte kedvesebb választást nem tehetett volna, mint midőn ezen követséget a'Kegyelmes Urra bízta. Reménylem, hogy Herczegséged ezen állításnak valóságát feltalálja azon érzésekben, mellyeket Felséges Uram' nevében ezennel Herczegséged előtt kifejezek."

Tiflisből Jul. 30-ikán írják: hogy Gribojedoff Úrnak, Persiában volt Orosz Követnek teste a' Tiflisi székes templomban nagy pompával eltemettetett.

Aug. 13-dikán költ Ukas szerént Gróf Diebitsnek távullétében Ő Exja Gróf Woronzoff Uj-Russziának és Beszarábiának Fő-Kormányozója tellyes hatalmat nyert olly hathatos rendszabások hozására, mellyek a' pestis' terjedésének gátolására alkalmatosok. Ennél fogva két személy az egésséget tárgyazó rendelések' általhágásáért agyon lövetett. — Odesszának eggyik külső városában újra kiütött a' pestis, 's így a' belső közösülés, a' mint várták, fel nem szabadult.

Gróf Orloff Grlis, és Gróf Pahlen titkos Tanátsos Odesszából hajón Burgászba indúltak, hogy a' történhető béke-alkudozásokat a' Portával elkezdjék. — Burgaszból Aug. 26-ikán Odesszába érkezett hajó azt a' hírt vitte oda, hogy Roth Grlis serege Drinápolyból Rodoszto felé, a' Marmora tengerhez, megindúlt. — Greigh Adm. Aug. 19-dikén Inada várát elfoglalta, hol 26 ágyút, nehány mozsarat, és sok eleséget találtak.

AMERIKA.

Éjszak-Amerikai eggyesűlt Státusok. — A' New-Yorkban lévő Austriai Ts. K. Consul, Lederer Báró által az eggyesült Amerikai Státusok' Országlószékével tartott alkudozások' következésében a' mondott Országlószék részéről az Austriai hajók, mellyek az eggyesűlt Státusok kikötőhelyeibe mennek, az eddig való vámfizetéstől felmentetnek, és tellyesen olly karban helyheztetnek, mint a' hazaiak. Ennek alapja az, mivel az Austriai kikötőhelyekbe is az Éjszak-Amerikai hajók hasonló kedvezéssel botsáttatnak-bé, valamint magok az Austriai hajók. Erre nézve a' Praesidens, Jackson András Grlis a' f. e. Jun. 3 ikán egy Hírdetést adottki. — Jul. 4-dikén, mint a' Függetlenség-Actajának kihírdetése' évi napján, Philadelphiában egy új pénzverő háznak talpkövét tették-le.

Kolumbia. — Az Angol Ujságok Bolivárnak egy Végzését közlik, melly a' Kolumbiába vitetett minden portékáktól a' vámot felemeli. A' Rendelés így kezdődik: „Tekintetbe vévén, hogy az Országlószék költsége azon szükség által nevekedett, mellynél fogva kéntelen Spanyol ország ellen magát oltamazólag tartani, melly most is kívánja az uralkodást vissza; és hogy továbbá egy hadi sereget kell egybegyűjteni Peru' igazságtalan megtámadásának visszanyomására, 's a' t."

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 23.

Pesten, Szerdán, Sz. Mihály Hava 16-dik napján 1829.

Mulandóság.

Mindenek a' multnak mély örvényébe suhannak;
Imé a' nap alig tünt-fel, enyészni siet.
Mind elszenderedünk; de nyomot kiki hagyni törödjön,
Nem mint a' sajkák a' Duna' habjaiban.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Pest. Sept. 15. A' Felséges Uralkodó, a' Haza, és Kir. Törvényszék egymás után két jeles szolgáját, érdemes fiát, 's tagját veszté-el. Ugyanis Nagy Méltóságú Vécsei és Hajnácskői Báró Vécsey Miklós Ő Exja, Ts. K. Kamarás, Valóságos belső titkos Tanátsos, a' N. M. Hét személyes Fő Törvényszék' Assessora, és Ts. Ns. Szathmár Vgye' Fő-Ispánya, Sept. 12-dikén estve 5 óra tájban, életének 84-dik esztendejében itt Pesten a' világból tsendesen kimulék; hidegült teste 14-dikben eltakarítás végett jószágára vitetett. A' boldogult mint országos Tisztviselő, mint Bíró, mint Férj, mint Atya olly buzgón, olly híven eljárt kötelességében, 's hosszas életét olly tökélletesen szentelte a' közjóra, hogy emlékezete elfelejthetetlen marad. Továbbá —

Fő Tisztelendő Láng János Fortunát Ő Nagysága, Rákonyi Apát Úr, Esztergami Érseki Szent Egyház' Kanonokja, Komáromi Fő-Esperest, a' Philosophia', és Egyházi Tudományok' Doctora, 's a' Mélt. Királyi Tábla' Praelatusa, huzomos betegeskedése után végső elenkadtságban, életének 54-dik esztendejében Sept. 13-dikán reggeli 2 1/2 órakor örökre elnyugodott. — Hideg tetemei tegnap, e' f. h. 15-dikén, délután 5 órakor a' Pesti belső városi templom' sírboltjába a pompás halotti szertartással igen számos fő és köztisztelkedők jelenlétében eltakaríttattak. Ezen egyházi Férjfiut nagy tudománya, szelidsége, nyájassága, és másokkal jót tenni törekedő buzgósága mindenek előtt tiszteletre, szeretetre méltóvá tette.

Ő Ts. Kir. Felsége a' f. e. Aug. 26-dikán költ kegyelmes Végzésénél fogva, az Erdélyi Kir. Udv. Cancelláriánál felállított három Kormány-Tanátsosi Hivatalra Mélt. Kolosvári Ágoston Márton Urat, Erdélyi Kir. Kormányszéki Tanátsost, és Scharbergi Bedeus Józsefet, 's Somlyai János Erdélyi Kir. Udvari Ti-

toknok Urakat méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Zágrábból Sept. 1-sö napján írják, hogy Fő Méltóságu Batthyány Fülöp Ő Herczegsége, a' határszélek' megigazítására kinevezett Biztosság' Elölülője Aug. 20-dikán onnét Varasdra útazott, hogy a' reá bízott munkát ottan folytassa.

Ő Ts. Kir. Felsége, folyó esztendei Julius 27-dikén költ kegyelmes Végzésénél fogva Szontagh István Úrnak több Tettes Vármegyék' Tábla-Birájának méltóztatott kegyelmesen megengedni, hogy a' nékie az Uralkodó Szász-Coburg Gothai Fejedelem által adatott Udvari Tanátsosi Diplomát 's Titulust elfogadhassa.

Ketskemét városában az 1700 esztendő körül megtelepedett néhány lelkekből álló nem eggyesült Görög vallásu lakosok 130-ra szaporodván, még a' mult esztendő elején egy tsinos templomnak megvetvén fundamentomát, azt annyira hozták, hogy már használható karba tétetett. E' végett Méltós. Sztankovits István Úr Budai Püspök Sept. 2-dikán számos kisérőivel Ketskemétre érkezvén, más nap mozsarak durrogása között fényes egyházi szolgálattal a' városi Ns. Magistrátus, és sok előkelő Urak' jelenlétében az új templomban maga tartotta a' Liturgiát, 's azután azt felszentelte, mellynek végével T. szt. Vitkovics János Úr Budai n. e. G. Plébánus (a' minap elhunyt jeles Literátorunk' testvére) velős, és szívre ható beszédet tartott. Ezt követte a' fényes ebéd, mellyen 100 's több Úri Vendégek jelen voltak, a' Mélt. Püspök tévén a' szokott pohár elköszöntéseket a' mozsarak durrogása közben. Ez napi ünneplést estve tánczos mulatság fejezte-bé, melly reggelig tartott.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Inadának bévételéről ugyan onnét Aug. 20-dikán illy bővebb tudósítást közölnek, melly az Aug. 29-diki Odesszai Journálban találtatik: „Tegnap Ő Exja Greigh Adm. Inada' elfoglalására Baskatoff Kap. alatt egy hajós osztályt külde, melly egy línea-hajóból, két fregátából, és három bombárda-hajóból állott. Két óráig tartott ágyuzás után 300 ember, részint matróz, részint gyalog katona, kiszálla a' szárazra, előzé az ellenséget sánczaiból, és 28 ágyút, 2 mozsár-ágyút, és sok töltést elfoglalá. Osztályunknak nem lévén lovassága, a futó ellenséget nem üldözheté; azért tsak a' sebesek, és betegek estek fogságba. Nem tsudálkozhattunk eléggé a' Törökök nek olly tsekély ellentállásán. A' sánczolások, mellyeket oda hagytak, a' külső erősítéseken kivül, állanak hat jól készített fő dvárból, mellyeken lövő lyukak is vannak tsinálva, és mély árkokkal körülvéve. Ha ezen sánczokat jól védelmezték volna, azokat tsak igen nagy veszteségünkkel, és sokkal nagyobb erővel foglalhattuk volna-el; de a' Törökök olly réműlésben vannak, hogy minden felől rol megoldották a' kereket. Inadától 6 mértföldnyire egy dombon táborok volt, mellyben, a' mint

azután megtudtuk, 8000 embernél nem vala kevesebb. A' mi osztályunk azt vélte, hogy a' városnak segítségére jőnek, de mihelyt a' város kezünkben volt, szaporán felszedték sátorfájokat, 's eltávoztak. Innét egy osztály küldetett-el Sumakoffnak elfoglalására (Szamokovo, Inadán túl beljebb)."

Odesszából Aug. 31-dikén azt írják: hogy Greigh Adm. egy hajós osztályt Midia ellen (Inadától délfelé) küldött, ezen kikötőhelynek elfoglalására.

A' Sz. Pétervári Journal illy hadi tudósításokat közöl a' Kaukazusi külön ármádától Jul. 30-dikáig: „A' Fő-Vezér jelenti Ő Felségének, hogy az ellenség semmi próbát sem mer többé tenni ellenünk; a' kiküldött tsapataink előtt mindenfelé szalad, és tsupán tsak a' békeséges lakosokon garázdálkodik, rabol, a' vallás' külömbsége nélkül. — Az Erzerumhoz közel lévő Sandsakok (megyék) látván a' veszedelmet, mellyet tulajdon katonáiktól szenvednek, és kivált emberségünket, mellyel az Asiai Török lakosokkal bánunk, folyvást jőnek hozzánk a' nép' vénei, és földbirtokosok, oltalmunkért esedezvén. Jun. 29-dikéig már az Erzerumi Basaságnak minden megyéi, a' két legmesszebb lévőt kivévén, nekünk meghódultak; 's az elfutott lakosok is házaikba visszatérnek. Katonáink mindenütt barátságos elfogadtatást, és bő eleséget találnak. „Gróf Paskovits egyszersmind Ő Felségéhez küldött tudósításában bőven előadja azon megtámadás' környűlállásait, mellyet a' Váni Basa Bajazét vára ellen tett, és a' mellyet vitéz katonáink Popoff Gen. Major alatt győzedelmesen visszavertek." (Mi tsak a' velejét közöljük).

Jun. 29-dikén a' Váni Basa a' várostól 20 verstnyire Katzigheul falu mellett ütött tábort. A' Kémek' tudósítása szerént 9000 gyalog katonája, 5000 lovagja, 12 ágyúja, 's 2 mozsara volt. 30-dikán reggel 2000 lovag a' városhoz, hihető kémlelődés végett, 12 verstnyire közelített, de egy Kozák Rgtre találván, melly ugyan e' végett volt kiküldve, visszavonult. — Jul. 1-sőjén Popoff Gen. egy tsapat Kozákságot elküldé, hogy a' mennyire lehet közel jutván az ellenség táborához, annak erejét megtudná; de számos ellenséges lovasság akadván útjába, ez a' Kozákokat visszafordította. Ezután a' Törökök a' védőrizeteink által előbb bírt dombokat elfoglalák, és a' Váni Basa keményen kezdé a' várost ágyuztatni. — 5-dikben reggel előbb védőrizeteinket, azután a' kiküldött Kozákainkat majd 5 órai tusakodás után a' sokkal számosabb Török lovasság visszanyomá. Minthogy az alatt az ellenség nagy számmal az úgy nevezett veres batteria mellett lévő dombokon, a' várostól kelet felé, megjelent, úgy látszott, hogy a' várost ezen oldalról akarja megtámadni, de ez tsak hadi fortély volt; mivel déltájban a' keleti batteriát támadta meg. E' végre ágyuzása közben a' Basa a' városnak ezen

)(*

oldalánál lévő, majd megmászhatatlan kősziklákat 2000 emberrel elfoglaltatá, 's innét kezde igen keményen seregeinkre ágyúztatni, mellynek oltalma alatt a' Török gyalogság hevesen a' keleti batteriára rohana. A' Törökök' közelitésére Bajazétnek Tatár lakosai is hozzájok állottak, 's házaikból reánk sűrűn lövöldöztek. Popoff Gen. minden seregeit egybegyűjtvén, 's a' Kozákokat is lovaikról leszállítván, keményen ellentállott. Ekkor elkezdődött a' felette véres viadal; a' négyszerte számosabb Törökök elvevék a' batteriát, 's a' mieinket visszaverék, kik azonban ismét öszveszedvén magokat, a' batteriát visszafoglalták, úgy hogy 3 óra alatt négyszer változtak-meg a batteria' Urai. A' tsata éjjelig tartott, de vitézeink' száma mindég fogyott; ekkor már 300 katonánk volt halva, és sebesítve. A' Popoff által egybeszóllitott hadi Tanáts azt végze, hogy ezen batteriát oda kell a' Töröknek hagyni, 's a' többit védelmezni, t. i. az ó és új várat, 's a' veres battériát.— Ennél fogva éjjel gyalogsággal, 's ágyúkkal megrakattak a' nevezett helyek, úgy hogy mind a' Törökök által elfoglalt Tatár város-részre, mind azontúl az útra foganatosan lehetett ágyúztatni. Napkeltekor Popoff Grlis a' Naseburgi gy. Rgt. egyik részével a' veres batteriával szemben lévő dombot elfoglaltatá; ugyanakkor 12 ágyú hatalmasan szórta a' tüzet a' Tatár város-részre, a' mi 11 óráig tartott; hol sok házak leomladozván, a' Töröknek kevés menedéket igértek; e' miatt a' Törökök innét ki kezdének takarodni a' tornyokba, és déli batteriánál lévő fa-házakba vonulván. Ezen félelemnek első pillantatát ügyesen használván Popoff G. egy tsapat gyalogságot külde-ki, melly olly hevesen rohant az ellenségre, hogy az helyét elhagyná, 's délig azon batteriától is egészen eltávozott.— Még egyszer megpróbálák a' Törökök a' várost elfoglalni, midőn a' keleti batteria felől 6000 ember dühösön és nagy lármával rohana reá; de minden ágyúinknak kereszt-tüzétől fogadtatván, mellyek három pontról dörögtek, tsak hamar megállának, 's rendetlenűl visszavonúlának. Lehetetlen volt őket kergetni, mert kevés számu vár-őrizetünknek negyed része vagy elesett, vagy sebet kapott, a' kik megmaradtak pedig, 32 órai szünetlen viaskodás miatt felette el voltak bágyadva.—Az Oroszok itt példátlan vitézséggel, 's állhatatossággal küszködtek, nem tsak a' gyalogok, hanem a' Kozákok is, kik lovaikról leszállottak. Ez nap az Oroszok közűl elesett 4 Tiszt, 's 73 közlegény; sebet kapott Panutin Gen. Major 11 Tiszt, és 290 közlegény; 8 Tiszt, és 16 legény nagy ütést kapott. Az ellenség 400 holtnál többet hagyott a' tsatamezőn, 's egész vesztesége 2000 emberre telik. Utólsó rohanásában nem boldogulván, a' várostól 9 verstnyire üte tábort. — Jul. 4 több Török lovas tsapatok közelítének a' városhoz, de ágyuink őket vissza-igazíták, tsak nehány marhát vihettek-el. Jul. 5.

A' Törökök a' város körül lévő dombokat elfoglalák, de egyebet nem tevének; ez tsak hadi fortély volt, a' Basa' serege' visszavonúlásának el takarására; mivel még az nap régi táborába Kaczigheul mellé vissza költözék. — Jul 6. ismét számos tsoportok közelítének a' városhoz, de az Orosz ágyúk ekkor is visszanyomák. Jul. 7. a' Basa 5000 lovagot külde azon Ujonczok (regruták) ellen, kik Georgiából Bajazétbe voltak indítva, hogy a' városba jutásokat meggátolhassák. De ezt Popoff G. tudván, 3 kompánia gyalogságot, 's 300 Kozákat egy ágyúval külde eleikbe; a' Törökök nem gátolhaták az öszve-zárakozást, 's kéntelenek valának visszatérni. — Jul. 8. több Török lovas tsapatok az Ararat hegyén túl az Araxeshez menének, hihetőleg rablás végett, és meglepék a' Bajazet megyei Örményeket, kik a' mi birtokinkba akarának megtelepedni. — A' következett 4 napon minden nap békerité a' várost az ellenség; ott délig marada, 's aztán vissza-vonúla. Végre megtudván Hagki Basának 's a' Szeraszkiernek romlását, 's Erzerum' megvételét, a' Váni Basa sietve elfuta a' maga birtokának védelmezésére.

NÉMET ORSZÁG.

A' Frankfurti Ujság hivatalos czikkely neve alatt kivonást közöl a' Fő Méltóságu Német-Szövetségnek 24-dik üléséből, melly Aug. 20-dikán 1829. tartatott, 's mellyben a' Hannoverai Király, 's Braunschweigi Herczeg között fenforgott czivakodásról illy Végzés hozatott: „Minthogy a' sajnálásra felette méltó elvetemedések Ő Felsége a' Nagy-Britanniai 's Hannoverai, és Ő Herczegsége a' Braunschweigi Fejedelem között külömbféle, felette sértegető, nyomtatásban megjelent Irományokra (egymás ellen írt gyalázó levelekre) adtak alkalmatosságot, 's az által a' veszekedés még veszedelmesebb lett; ennél fogva a' Fels - ges, és Fő Méltóságú Szövetséges tagok abban eggyeznek-meg: hogy az illy veszekedő Irományoknak k- nyomtatását Státusaikban ezentúl meg nem engedik: arról is gondoskodnak, hogy az Ujságokba semmi fel ne vétessék ollyan, a' mi a' szövetségi törvény szerént eligazított czivakodást felpiszkálhatná, vagy új emlékezetben tarthatná."

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Dauphin útazása közben Aug. 24-dikén estve Cherbourgba érkezett, 's onnét Aug. 30. St. Cloudba ismét visszatért. — Chateaubriand Vice-Gróf Aug. 28-dikán Párisba ért, és hivataláról való lemondását a' Király elfogadta. — Az Egyiptomi Basa' számára Marszelyben építtetett szép fregáta, Egyptienne, Aug. 23-dikán Alexandriába elvitorlázott. — Diligente Korvet Aug. 25-dikén 3000 pokrócczal a' Navarini kórház' számára Toulonból Móreába indúlt. Több ágyúkat, tábori, és kórházi eszközöket Cybelle fregátára raktak, melly hasonlóképpen hamar Móreába fog indúlni. — Az Aviso szerént Rigny Admirális Aug. 28-dikán reggel 6 órakor Toulonba

érkezett, és a' tengeri Praefectusi épületbe szállott. Azt mondják, hogy rövid időn Couquerant línea-hajón a' Levantéra megyen. És ve a' línea-hajó muzsika-kara a' szállása előtt őtet Serenádával tisztelte-meg. — Nem tsak a' Ministeriumban, Státus Tanátsban, és egyéb országos hivatalokban, hanem a' Követségekben is változások történtek.

Aug. 27-dikén a' Párisi Fenyítő Politia-Törvényszék előtt ismét két per fordúlt-elő a' nyomtatási vétek miatt; ezen két per egymással éppen ellenkező természetű. Eggyik Figaro nevű Ujság ellen, melly az új Ministerium kineveztetése után való nap fekete szélekkel jelent meg (mint a' Királyi familiából valónak halálakor szokás), és igen sok sértegető példázásokkal illette a' Király' személyét. A' másik per Apostolique ellen indíttatott, melly Augustusi levelében azt állította, hogy: „Franczia országban minden roszsznak kútfeje az istentelen, atheistika Constitutió, és több más törvények, mellyeket hitetlen, és revolutiós emberek kovátsoltak, 's a' t." — Bohain Úr, a' Figaro' felelő Szerkeztetője hat hónapi árestomra, 1000 frank' fizetésére, 's a' per' költségeire itéltetett; — Mercier Úr, az Apostolique' Irója, egy hónapi árestomra, 300 fr. és hasonlóképpen a' per' költségeire.

Az Aviso Aug. 25-dikén így ír: „Tengeri katonáink, kik Algirt jól ismérik, azt állítják, hogy annak ágyuztatása éppen sükeretlen lenne. Szerentsétlenségre még is igaz, hogy tsak 30—40,000 emberből álló expeditio kénszerítheti Algirt. Különben a' késő idő sem eggyik, sem másik módot meg nem engedi többé, 's az Országlószék kéntelen mind a' kettőt elhalasztani. A' bombárdahajók most is itt a' Touloni kikötőhelyben állnak, és nem igen hiszszük, hogy Algir alá elmennének. Rigny sebes elútazása inkább a napkeleti dolgokat illeti, mellyek az Oroszok' győzedelmei miatt szövényesebbek lesznek."

PORTUGALLIA.

A' Gazette de France Sept. 1-ső napján a' Londoni Ujságokból ezen felírás alatt: „A' Portugallus seregeknek romlása Terceirán" ezeket közli: Mello Úr Gróf Villaflor' hadi Segéde ki Angrából Aug. 17. indúlt: Londonba hivatalos leveleket hozott a' Pórtug. Királynénak, mellyek Dom Miguel seregeinek Terceirán tellyes megverettetését jelentik. E' szerént a' Port. seregek Aug. 11-dikén Terceirát megtámadták. Egy osztály kiszállott, 's a' többit várván, a' szigeten maradott. Az alatt Villaflor a' kiszállottakat megtámadta, kik kéntelenek voltak fegyvereiket lerakni. — Az erősség, és parti battériák ágyúzása, valamint a' rosz idő nem engedte a' hajós sereg' közelítését, és segítségre jövését. Villaflor' hivatalos tudósítása szerént a' Portugallusok 1200 embert vesztettek holtakban és sebesekben, és 1300 an. a' vízbe fultak. — A' Portugallusok Villa da Praya melletti szállóttak-ki." — Ellenben a' Quotidienne ugyan

az nap így szóll: „A' Port. expeditio seregei, mellyek San Miguel szigetén gyültek-öszve, Terceirára kiszállottak. Minden lakosok a' Király' (Dom Miguel') részére állottak; a' kiszállás minden lövés nélkül ment-végbe. Az expeditio' Vezére tüstént Angra, és Praya ellen indúlt, mellyek lakosai éppen olly hűségesek Dom Miguelhez, mint az egész sziget. Villaflor nem tarthat számot pattantyusaira, kik mindnyájan a' sziget' szülöttei. Ha ezen pártütő titkon el nem illant, a' seregektől és lakosoktól kiadatik." — A' Quotidienne más napi levelében is kételkedik a' Portug. seregek' megverettetésének igaz voltán; 's ha volt is valami, a' dolgot nagyítottnak tartja.

A' Londoni Ujságok Sept. 1-sö napján közlik Villaflor Grófnak hosszú hivatalos tudósítását, mellyet Angrából (Terceira fő városából) Marquis Palmelának Aug. 15-dikén írt a' szigeten történt új hadi dolgokról. Ezen tudósítás szerént már bizonyos, hogy a' Lizabonai expeditiónak első próbatétele a' kiszállásra egészen szerentsétlenül ütött-ki.

Maria Benedikta Kir. Hgné (szül. Jul. 26. 1746.) Jósef Szaverius Ferencz Braziliai K. Herczegnek Özvegye, Aug. 17-dikén Lizabonában meghalt.

NAGY BRITANNIA.

Aug. 23-dikán délután 3 órakor a' Király, a' Chichesteri Püspök, és több Kamarás Urak által kisértetve, a' Windsori kastélyba ment, hol Ő Felsége az ifju Portugalliai Királynét elfogadta. Dona Mária da Gloria Kir. lyi kisérőivel jelent-meg, 's fél óráig beszelgetett a' Királlyal; azután ismét Lalehamba visszatért. — Cumberlandi Hg., és Herczegné Aug. 22-dikén Eszterházy Herczegnek, és Herczegnénck, Bülow Burkus Követnek, és Rédern Bárónak nagy vendégséget adtak. — 23-ikban Cumberlandi Hg. és Hgné, György Hggel, és Clarencei Hgné Lalehamban meglátogatták az ifju Portug. Királynét, a' mint vélik, hogy elútazása előtt tőle elbutsuzzanak. — Marquis Barbacena Aug. 23-dikán Ostendébe ment. — Ganges Kir. hajóval Lord Ponsonby, minekutánna a' Braziliaiak által igazságtalanúl elfogott Angol hajókért tellyes kárpotlást nyert, Rio-Janeiróból Angliába haza érkezett. — Palma Marquis, ki Angliába jött, Rio-Janeiróból Jun. 14-dikén költ levél szerént, a' Braziliai Tsászárnak bizonyos dolgában Romába megyen a' Pápához.

Portsmouthból írják: hogy Gloucester és Kent hajókon kivül most már Ganges, és Melville is, melly utólsón kellett volna tartatni Dickenson Kapitány ellen a' hadi itéletnek — hirtelen parantsolatot kaptak, hogy az elindúlásra készen legyenek. Még nem tudni, hova vannak rendeltetve; némellyek azt állítják, hogy a' földközi tengerre, mások Déli Amerikába. Az Admirálisi parantsolat szerént ezen hajók Spitheádba mennek, 's ott várják-el a' további útasítást.

A' hadi itélet Dickenson Kapitányra már most Victory hajón fog tartatni. Most csak ezen tárgyról beszéll a' közönség, melly a' vád' valóságos okának találgatásában szinte kifárad, minthogy, a' mint tudva van, a' Navarini ütközet után Dickenson Kapitány is, ki Genua línea-hajót igazgatta, nyilvános köszönetet kapott.

Londonból Aug. 28-dikán írják, hogy a' Braziliai Tsászárné (ki Ostendéből Aug. 25-dikén estve 8 órakor indúlt-el) 27-ikben Portsmouthba érkezett; nem szállott-ki a' szárazra, hanem a' gőzhajóról, mellyen érkezett, Izabella Braziliai fregátára ment. Dona Mária, ki már előbb Portsmouthban volt, azonnal Ő Tsászári Felségéhez, a' mostoha-annyához, ment a' fregátára, és hihető a' legelső kedvező széllel elindúlnak Braziliába.

Utóbbi tudósítás szerént a' Braziliai Tsászárné, és Portugalliai Királyné Aug. 30-dikán délután 3 órakor Portsmouthból elindúltak Imperatriz Braz. hajón, mellyet a' két más Braziliai fregáta kisér. — Több Angol Ujságok tépelődnek, hogy a' Braziliai Tsászárné Ostendéből betegeskedve érkezvén Portsmouthba, miért nem szállott-ki az Angol földre. A' mint mondják, Melville Angol línea-hajónak kellett volna ezen Felséges Személyeket legalább az Aequátorig elkiséri, ne hogy a' Dom Miguel hajói valami bajt szerezzenek; de ezen hajó ellenkező parantsolatot vett, azt vetvén okúl, hogy Melville' Kapitánya a' hadi törvényszéknek tagja, melly éppen most itéli meg Dickenson Kapitányt.

Aug. 31-dikén délután a' külső dolgok' hivatalában Kabinéti Tanátsot tartottak, mellyen Hg. Wellington, a' Lord Cancellarius, Aberdeen, Roszlyn, és Ellenborough Lordok, Sir Murray, a' Kintstár' Cancelláriusa, Peel, és Herries Urak jelen voltak. Estve az űlés után egy Kurir indúlt Konstantinápolyba Gordon Robert Úrhoz, Görög országba az Angol Residens Dawkins Úrhoz, és Sir Ádámhoz a' Jóniai szigetek' Lord-Fő-Biztosához.

KÜLÖMBFÉLE TUDÓSÍTÁSOK.

A' Svéd Királyné, Eugenia Bernhardina Desideria, Stokholmban Aug. 21-kén az Upsálai Érsek által pompás szertartással megkoronáztatott. — Aug. 19-ikén a' Királyné' koronáztatása előtt két nappal a' Nemesek' Házában Rosenquist Úrnak azon ajánlásáról tanátskoztak, hogy az ország' Rendei egy nagy Deputátio által a' Királynét kérnék meg, hogy az Evang. Lutheránа Vallásra Ő Felsége menne által; ezt többen illetlennek tartván, a' javallat visszavettetett.

Ő Felsége az Orosz Tsászár Gróf Diebits Generálisnak Sabalkanski (Bálkán-általhágó) dísz-nevezetet adott.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 24.

Pesten, Szombaton, Sz. Mihály Hava 19-dik napján 1829.

Ősz, és Öregség.

Tartós őszi meleg jó ízü gyümöltsököt érlel;
Ámbár nedves, azért ellene nints panaszunk.
Érdemel-e vádlást az öregség? Lám hiszen abban
Érett ész, 's tsendes lelki erő lakozik.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Tsász. Kir. Felsége méltóztatott Fő-Tisztelendő Török Antal Báttai Apát Urat, a' Csanádi Fő Tiszt. Káptalannak Nagy-Prépostját és Kanonokját, Ts. Ns. Arad, Csanád, Krassó, Temes, és Torontál Vármegyék' Tábla-Bíráját, Csanádi Megyés Püspökké kegyelmesen kinevezni.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Drinápolyból Aug. 25-dikén indúlt egyenes tudósítások szerént, a' második ármáda Fő-Vezérének Sabalkanski Gróf Diebits Generálisnak fő hadi szállása az nap még az Ó-Szerályban ott volt. Az Orosz védőrizetek Kirk-Kilissében, és Tsatal-Borgaszban állottak (Drinápoly és Szilivria között). A' Török tellyes hatalmú Biztosokat a' béke-alkudozás' elkezdésére minden órán várták az Orosz fő hadi szállásra. _____

Az Ó-Szerályból Drinápolyból Aug. 21-dikén illy hadi tudósításokat írtak: „A' Fő-Vezér Selimnónál elszélesztvén a' Török seregeket, és az ármádának Janboliban tsak egy napi nyugodalmat engedvén, kettős buzgósággal folytatta hadi munkáit. — A' 7-dik hadi testet Aug. 16-dikán sebes lépésekkel Hassanbeilybe küldé Tundsa mellé, a' 6-dik és 2-dik hadi testet a' fő hadi szállással Papasköibe; Aug. 17. a' 7-dik test Katsuk-Derbentbe, a' más kettő a' hadi szállással Bujuk-Derbentbe érkezett. — Noha felette nagy volt a' hévség, szoros és sziklás útak, még bajosabbak a' Balkánnál, mégis a' katonák tsudálkozásra méltó állhatatossággal eltürték ezen sebes menetelnek nagy bajait. — Gróf Pahlen, és Roth Grlisok' osztályai Aug. 18-dikára virradó éjjel későn érkeztekbé Bujuk-Derbentbe. Siroff Grlis' előserege mégis Hauli-Jenidse-ig előhaladt; innét 200 Kozákot küldött Arnautköi felé, melly Drinápolytól 5 verstnyire van.— Ezen szá-

guldozó tsapat Hauli-Jenidsétől nem messze 700 Török lovagra talált, kiket tüstént visszavert, elejtvén közülök 52 embert, 1 zászló, és 44 fogoly pedig a' Kozákok' kezébe kerülvén; a' megmaradt rész a' város' faláig űzetett. — A' Török seregek, és Drinápoly' lakosai látták Aug. 19-dikén, miként ereszkedtek-le hadi rendeink a' Bujuk-Derbenti dombokról, 's a' város felé közelítettek. — A' fő Vezér a' második osztályt az Ó-Szerálytól nem messze állítá, egy Rgttel balról elfoglaltatá a'dombokat, mellyek alatt a' nagy út Bujuk-Derbenttől Drinápolyba megyen. A' 6-dik osztály ennek megette állott, a' fő szállás Tundsa mellett volt. Siroff Grlis' Kozákjai Drinápoly körül minden dombokat elfoglaltak; száguldozó tsapatok küldettek a' Drinápolyból Konstantinápolyba vivő útra. — A' Fő Vezér, és a' Generalstab' Feje, Gróf Toll Grlis, tsupán tsak a' Generalstabtól kisértetve, a' város fekvésének, sánczainak, bástyáinak megszemlélésére menének; a' város körének nagyobb részét bélovagolván a' Fő Grlis, azonnal megjegyzé a pontokat, mellyeket más nap megtámadni kelljen. — Drinápolynak 80,000 lakosa van, kik közt 40,000 Muzulmán; ezen utólsók közül 10—15,000 jól fel volt fegyverkezve. A' város védelmére 10,000 reguláris gyalogság, mintegy 800 — 1000 lovag, 's egy pár ezer vidéki fegyveres lakos gyült volt össze. — A' föld a' kemény oltalmazásra alkalmatos, mély vágások, és sok kertek vannak közben; a' Török batteriák elég jó helyen állottak. Még némelly battériák nem is voltak egészen elkészítve, 's nem is igen siettek velők, mivel Drinápolyban senki sem hitte, hogy a' veszedelem illy közel legyen; még a' Vezérek is lehetetlennek tartották, hogy az Orosz ármáda illy hamar régi fő városok' kapuja előtt teremjen. — Minden nap 30—35 verstnyi gyors menetelünk, hírtelen megjelenésünk ezen város előtt majd bűbájos erővel hatotta-meg a' Basákat, a' Török seregeket, és lakosokat. Három nagy út maradt nyitva a' visszavonúlásokra, de ők a' futásról még nem is gondolkodtak.

„A' Fő-Vezér szemlélődéséből még vissza sem tért volt, már a' Szeraszkier Halil Basának, és Ibrahim Basának (mind ketten három lófarkú Basák), a' Drinápolyi Várnagynak Hadsi Mehmed Basának, és Sefik Ali Basának (2 lóf. B.) Követei, valamint a' város' előkelőinek Deputátusai a' védőrizetnél (Vorpost) megjelentek, hogy a' Vezért capitulatióval megkinálják. A' Fő-Vezér Fonton valós, Státus Tanátsos Úr által megizené nekik: hogy fegyvereiket, ágyuikat, zászlóikat, élelem, — és puskapor-magazinjaikat, egy szóval mindent, a'mi az Ottománi Országlószéké volt, adják-által; hogy ezen feltételek alatt a' Basáknak, és katonáknak megengedi, hogy haza menjenek, ha tsak Konstantinápolyba nem fordúlnak. A' rendetlen katonák is, és a' lakosok hasonlóképpen tegyék-le fegyvereiket, Drinápolyban maradja-

nak, szokott munkáikat folytassák az álló törvények', 's bírák' oltalma alatt. Ezen feltételek' elfogadására, vagy félrevetésére 14 órányi időt engedett a' Fő-Vezér, megizenvén, hogy a' hadi sereg napkeltekor meg fog indúlni, a' kijelelt helyekre állani, 's Aug. 20-dikán reggel 9 órakor a' városra rohanni, ha addig a' feltételek mind a' hadi, mind a' polgári helybeli Előljárók által el nem fogadtatnak.

„Más nap, Aug. 20., reggel 5 órakor a' hadi sereg két hadi rendben a' táborból megindúla. Gróf Pahlen, és Roth Grlisok' osztályait maga a' Fő Grlis a' város' közepe ellen vezette, 's olly állásba tette seregeit, hogy egyszerre több ponton meglehessen támadni. A' másik osztály, melly Huszárokból, Uhlánusokból, 's lovag pattantyusságból állott, Arnautkőin keresztűl ment, 's a' Konstantinápolyba vivő útakat foglalta-el, hogy az ellenségnek a' Bosporushoz való visszavonúlását elvágja; ezt Gróf Toll Grlis vezérlette. A' 7-dik hadi test Rüdiger Grlis alatt tartalékúl szolgált. —

„A' Török meghatalmazott Biztosok látván sátoraikból az ármádának közönséges mozgását, nem várák-el a' válasz-adásra kijelelt időt, hanem két órával hamarább eljövének, de olly czélból, hogy alkudozzanak, 's némelly kedvezőbb feltételeket nyerjenek; nyilatkoztatásaikra a' felelet rövid volt; a' Fő-Vezér a' hadi rendeket a' város' falai, 's előbástyái felé előlépteté. Ezt látván a' Török, 's Keresztény lakosok, nem várák a' Capitulátio' befejezését, hanem részint fegyveresen, részint a' nélkűl kijövének a' városból, 's megtámadó hadi rendeink eleibe állának barátságos, és öröm-jeladásokkal; azalatt pedig a' Török katonák elhányták fegyvereiket, 's táborokat nekünk általadák, még minekelőtte a' Capitulatió formalitása meg készűlhetett volna. Mindenek eloszlának. Több Basák eljövének a' Fő-Vezér' köszöntésére, mások elvágtatának onnét. A' mi batalionaink elfoglalák azon helyeket, mellyeket nehány pillantat előtt rohanással kell vala megvenniök. A' lovasság az útat, egy másik osztály azon kaput szállá meg, mellyen Konstantinápoly felé mennek. A' Fő-Vezér a' Szultánok' polotájába szálla; ezt valóban Mahmud Szultán' béfogadására kiigazgatták volt; seregeink' egy része a' kaszárnyákba szállott, a' többi felsátorozott Török táborba. — Drinápoly' elfoglalása inkább nép' ünnepéhez hasonlít. A' Török, és Keresztény nép szokott munkája után lát; a' kalmár-boltok ki vannak nyitva; a' helybeli Tisztségek egy pillantatig sem szüntek-meg foglalatosságaiktól. — Ez napnak győzedelmi jelei állanak 56 ágyúból, 25 zászlóból, 5 lófarkból, mellyek a' Basáké voltak, több ezer fegyverből, mellyeket még meg nem lehetett szán lálni. Az élelem- és töltésmagazinok jól meg voltak rakva, 's nekünk igen hasznosok. — Báró Budberg, miután Aug. 20-dikán egy védőrizeti tsata után, hol Ferdinand Fő-Herczeg' Huszárjai

)(*

megkülömböztették magokat, Kirk Kilisszét elfoglalta, 21-dikben Lule-Burgászba indúlt.

OROSZ BIRODALOM.

A' Sz. Pétervári Ujság Aug. 31-dikén illy Felségi Végzést közöl: „A' háborút, mellyet a' Birodalmunk' több ízben megsértett igazának bátorságba helyheztetésére az Ottománi Porta ellen viselünk, minden felől az Isten áldása fényes győzedelemmel koronázza; de az ellenségnek megátalkodása miatt, ki az ellenségeskedések' kezdetekor, és később több ízben néki tett békeséges javallatokat visszaveti, el nem láthatjuk annak végét. Ennél fogva minthogy elkerülhetetlen szükségesnek tartjuk, hogy a' munkálódó ármádánk' vesztesége kipótoltassék, és a' többi seregekben a' szokott fogyatkozás bétöltessék, ezennel parantsoljuk: 1.) Az egész Birodalomban, Gruziát, és Beszarábiát kivévén, 500 ember közül 3 ujoncz (rekruta) állíttassék. 2.) A' Chersoni, Jekaterinoslávi, Poltavai, Kievi, Podoliai, és Slobod-Ukrainai Kormányszékekben még hátra lévő fél újoncz-számnak kiállítása, a' tavalyi Rendelésben megmondott okoknál fogva, a' jövő Katona-szedésre fog tartatni. 3.) A' most rendelt katona-szedés az élő törvények' rendszabása szerént, és e' jelen való Rendeléssel az igazgató Senátushoz botsátott Ukaz' értelme szerént essék-meg. Abban a' többek közt megparantsoltuk, hogy kedves hív jobbágyainknak lehetséges könnyebségökre, a' mérték' meghatározásában tsak a' szükséget tekintsék, és a' felruházásra való pénznek gyüjtése az előbbi katona-szedés' betse szerént minden felemelés nélkül essék meg. Költ Jelagin szigetén Aug. 22-dikén Krisztus' születése után 1829, 's Országlásunk' negyedik esztendejében. Az eredeti Ő Tsászári Felségétől tulajdon kezével aláíratott: Miklós."

Továbbá ezen Ujság a' katona-szedésre nézve illy Ukázt közöl, melly a' Birodalmi Tanátshoz van intézve: „Aug. 22. Jelagin szigetén. A' mai nap kibotsátott Rendelésnél fogva a' katona-szedésnek illy módon kell megesni: 1.) A' szedés a' f. e. Nov. 13-dikán kezdődik, és okvetetlen 2 hónap alatt el kell végződni. 2.) Az igazgató Tanáts a' szükséges rendeléseket meg fogja tenni, hogy a' mult szedésből még ki nem állított ujonczok a' meghatározott időig béadassanak. 3.) Az állítandó ujonczok 18 esztendősnél ifjabbak, 's 35 esztendősnél öregebbek nem lehetnek; 2 arsina, 's 3 versok alatt bé sem vétetnek. A' mi testi hibájokat illeti, az előbbi szedéskor kiadatott rendszabások szolgáljanak most is sinórmértékül. 4.) A' katonák' felruházására azok, kik őket állítják, minden emberért 43 rubelt tartoznak fizetni, 's a't. — Továbbá egy másik Ukáz így szólt: „Ő Felsége a' Tsászár General-Stabjának Igazgatójához Gróf Tsernitseff General-Adjutánshoz. Minthogy a' mai nap kiadott Végzésünknél fogva 500 ember közül 3 katona-állítást rendeltünk, parantsoljuk, hogy Kegyelmed erre nézve a' következőkhez

tartsa magát: 1.) Az állítandó újonczok közül a' tengeri Ministeriumnak annyit kell általadni a' flották' kiegészítésére, a' mennyit e' végre rendeltünk. 2) A' többi újonczokat az ármádába fel kell osztani. 3.) Az újonczok' felkészítésére nézve az utólsó szedés' példáját kell követni."

Odesszából Sept. 4. „Tegnap egy Tsászári kutter-hajón Gróf Diebits hadi Segéde Gróf Tolstoy Drinápoly' kultsaival, honnét Aug. 22-dikén indúlt, és több elfogott zászlókkal ide érkezett. Drinápolyt Aug. 20-dikán foglalták el az Oroszok. Halil Basa ugyan szándékozott lovasságával ellent állani, de Drinápoly' népsége azt nem engedte, 's így magát a' Basa visszavonta. — Egy ideig tartott megszűnés után Moldavankában (Odessza' külső városában) a' pestis két fejér személyen ismét mutatta magát. Tartárka faluban is, Dalniktól nem messze, két familia között kiütött. Minthogy a' Tisztviselők a' gyanu miatt még ezelőtt ezen falut elzárták volt, lehet reményleni, hogy hamar megszűnik."

NÁPOLYI KIRÁLYSÁG.

A' Spanyol Kir. Nagy Követ a' Római Sz. Széknél, ki rendkivűl való Nagy-Követté neveztetett Ő Kir. Magasságának Dona Mária Kriszstina Hg. Kisasszonynak megkérésére a' Spanyol Király' számára, Aug. 24 dikén Nápolyba érkezett, és még azon estve, mint Familiai Követ, szerentsés volt Ő Felségöknek a' két Szicziliai Királynak, és Királynénak közönséges szobáikban udvarolni.

A' Moniteur szerént Ő Felsége a' Nápolyi Király a' leányát Kriszstina Hg. Kisasszonyt (Berry Herczegné testvérét) Madridba el fogja kisérni, 's oda déli Franczia országon keresztűl útazni.

PORTUGALLIA.

A' Londoni Ujságok Sept. 1-ső napján illy Nyilatkoztatást közölnek, mellyet „Marquis Barbacena II. Dona Maria Portugalliai Királyné' hív jobbágyihoz" Aug. 27-ikén Imperatriz fregátán Portsmouthban botsátott: „Midőn indúlófélben vagyok azon meghatározott parantsolatot tellyesíteni, mellyet a' Tsászár, az én Felséges Uram, mint Ő Felségének II. Dona Maria uralkodó Portugalliai Királynénak Attya, és Gyámja (Tutora) nékem küldeni méltóztatott, hogy Ő Felségét Hozzá vigyem; vett útasításaim szerént kötellességemnek tartom minden hív jobbágyai előtt Ő Tsász. Felsége' szándékát felvilágosítani, hogy Tsászári végzésének valóságos indító okát tudják-meg, nehogy helytelen aggodalom, vagy gonosz sugallások által magokat megtsal tni engedjék. Ő leghívebb Felségének Felséges Attyától való elválása szükséges következése volt a' Portugalliai Kir. székre lett felemeltetésének. Angliába útazásának, 's egy ideig ott tartózkodásának oka volt királyi székének az alatt lett gyalázatos bitangolása, mellyet mind a' két félvilág' Országlószékinek, és nemzetinek undorodására a' legszentebb es-

kűvés' megszegése követett. — Ő Felsége azért tér vissza Familiája' keblibe, mivel szerentsétlenségre háború foly a' törvényesség, és bitangolás között; minthogy a' Felséges Tsászárnak atyai szeretete kívánja, hogy mind addig Ő legyen oltalmazója Felséges Személyének, míg illy rendkivűl való környűlállásokban, II. Dona Maria az Ég által Néki rendelt Kir. székre felűlhet. — Távul lévén tehát attól, hogy kedves Leányának ügyével felhagyna, állandóúl megmarad a' Tsászár váltózhatatlan végzésében, hogy azt oltalmazni fogja, és az Usurpatorral Eggyezésre soha nem fog lépni. —Akár melly akadályok, 's nehézségek legyenek is, mellyek a' betsület', az igazság', és a' törvényesség' ügyének győzedelmét késleltetik, Ő Felségének jobbágyai mégis el ne mulasszák azt ditsőségesen védelmezni, a' mire kötelesek; mert az űgynek igaz volta kezes a' győzedelemért; és ha a' Portugallusok, míg a' viaskodás tart, inkább akarnának Braziliában menedéket keresni, mint egyébb Europai tartományokban, meggyőződhetnek, és én a' Tsászárnak, az én Uramnak nyilvánságos parantsolatjára bizonyosokká tehetem, hogy Braziliában azon nemes vendég-szeretést fogják találni, mellyre méltatlan viszontagságaik és IV. Dom Pedro 's II. Dona Mária Királyi Felségek eránt megbizonyított hívségök által olly méltó just szerzettek. Imperatriz fregátán Portsmouthban Aug. 27. 1829." Barbacena Marquis.

A' Terceira szigetére kiszállott Portugallusok' romlását Gróf Villaflor' tudósítása szerént az okozta, hogy míg Villaflornak elrejtett fegyveres seregei a' kiszállottakra ütöttek, azalatt a' felfegyverkezett földnépe oda futott, és a' kiszállottaknak a' hajóikhoz visszavonúlását elvágta. A' kik tehát meg nem öletteknek, kéntelenek voltak magokat meg adni, minthogy az elfutásról gondolkodni sem lehetett. Dom Miguel' flottája a' kiszálláskor 22 hajóból állott; ezek közt volt „VI. Dom Joao" línea-hajó, 4 fregáta, 2 korvet, 4 brigg, és 2 sóner, mellyeken mindeggyütt 4000 ember volt. Eleinte olly szerentsések voltak, hogy észrevehetetlenűl a' káréhoz közelíthettek, és hatalmasan kezdették ágyúzni Prayanál az erősséget. Néhány szabad akaratuak, kik a' parton állattak vígyazatúl, azt igen vitézűl védelmezték, és ügyesen visszavonultak. A' tsatában, melly azután következett, tsak 9 constitutiós öletett-meg, kik közt 3 Tiszt, 25 pedig sebet kapott. A' Dom Miguel seregeinek majd fele oda lett, és a' megöltettek', megsebesítettek', 's elfogottak' száma majd háromszor annyi, mind a' Constitutiosoké mindeggyütt, kik ellenök hadakoztak. Azt állítják, hogy Dom Miguel' flottája között 3 Angol hajó is lett volna, mellyeket előbb az elzáró hajós sereg fogott volt el. Az erősségből is olly ügyesen ágyuztak a' hajókra, hogy itt is többen megsértettek, és megöltettek; a' sebesek közt vagyon a' línea-hajón Doutel Al-Ezeredes

is, a' második brigáda' vezére. A kiszállottak között elesett Azeredo Al-Ezeredes, és Chil Ames da Costa Major; 800 ember közül 388 fogságba esett, a' többi oda lett.

NAGY BRITANNIA.

A' Hampshire Telegraph így szóll: „Lord Strangford parantsolatot vett, hogy Dom Miguel Udvarába Portugalliába menjen. Briton fregáta útásítást kapott, hogy Ő Excellentiáját Lizabonába vigye.— Erre így felel a Courier: „Mi azt véljük, hogy ezen állítás nem igaz; és hogy az hihetőképpen onnét származott, mivel Briton hajó Colin M' Kenzie Úrnak által szállítására rendeltetett, ki Matthews Úr helyébe Lizabonába Fő Consulnak neveztetett.

Dickenson Kapitánynak megitéltetése, a' Navarini ütközetre nézve Victory hajón elkezdődött, és már 8 napja hogy tart, a' nélkül hogy még valamit végeztek volna, minthogy eddig folyvást a' Tanúk' vallatásával foglalatoskodtak. Sir Codrington Ed. eggyik fő Tanú többször erősítette, hogy ő némellyeket tsak mások' tudósításaiból tud, és minthogy azóta olly sok idő tett-el, egyéb dolgokról tsak tökélletlen felvilágosítást adhat. — Az Ujságok egyszersmind közlik az Admirálissághoz küldött leveleket, mellyekben Sir Codrington megmondja okait, miért kivánja visszatartani az Orosz Udvar által Dickenson Kapitánynak küldött megtisztelő Jeleket. — A' Morning-Chronicle vélekedése szerént az eddig közhírré tett dolgokból az tetszik-ki, hogy Sir Codringtonnak kétféle útásítása volt a' Navarini ütközet előtt, t. i. szájbeli, 's írásbeli; hogy éppen ezen különböző utasításoknak egymással ellenkezése okozta az akkori Nagy-Admirálisnak (Clarence Herczegnek) hivataláról való lemondását, és Sir Codringtonnak visszahivattatását. Minden esetre, azt véli a' nevezett Ujság, a' most fenforgó per által némelly felvilágosítás kerülhet a' közönség' eleibe. Igy már most is tudtunkra van Codrington Admirálisnak a' szövetséges hajós seregek' vezéreihez intézett írásbeli útasítása a' Navarini kikötőhelybe való bémenetel előtt. Mellynek ez az értelme: „Asia, Navarin előtt, Oct. 19. 1827. Úgy látszik, hogy az Egyiptomi hajók, mellyeken a' Franczia Tisztek tartózkodnak, többnyire a' délkelet felé állók. Kivánom tehát, hogy Ő Exja Rigny Contra-Admirális a' maga hajós seregét ezek arányába állittsa. Ezek mellett egy línea-hajó látszik, mellynek árboczfáján zászló van, én Asiával ennek eleibe állok, Genua, és Albion két felől lesznek. Azután ohajtom, hogy Ő Exja Gróf Heyden Contra-Admirálisnak tessék tüstént az Angol línea-hajók mellé állani. Ezen esetben az Orosz fregáták a' Török hajóknak dolgot adhatnak, mellyek az Orosz línea-hajók mellett lesznek, míg azalatt az Angol fregáták azon Török hajók' soraira mennek, mellyek a' kikötőhely' nyugoti részén állnak, az Angol línea-hajókkal szembe. Minekelőtte az ellenségeskedés elkezdődik, ha az idő megengedi, a' hajókat vető kötél

által minden vasmatska' karikájába kell akasztani, 's egymáshoz kaptsolni. Míg jel reá nem adatik az eggyesült flottának egy ágyút sem szabad elsütni, melly esetben a' tüzet adó hajók azonnal semmivé tétetnek. A' korvettek, és briggek Felloves Kapitányra, ki Dartmouth hajót vezérli, lesznek bízva, hogy a' gyújtó hajókat olly messze tartsa, nehogy azok a' flottának valamit árthassanak. Ha rendes ütközetre kerülne a' dolog, és ollyan zavarodás esik, a' millyennek természetesen illyenkor esni kell, minden Kapitány eszébe tartsa, hogy Nelson' szava szerént, egy Kapitány sem hibázkatja-el a' dolgot, ha a' maga hajóját egy ellenséges hajónak hosszába állítja. (Aláírás) Codrington E., Vice-Admirális." — A' Times Ujság ezt jegyzi-meg: „Az ezen perben előadott plánumra nézve megjegyzésre méltó dolog az, hogy Rigny Admirális a' maga plánumát a' Navarini ütközet előtt két nappal Codringtonhoz küldötte, 's úgy látszik, hogy ezután parantsolta-meg Codrington, hogy szökő vagy vető kötelekkel kell a' hajókat egybe-kaptsolni, ha ütközetre kerül a' dolog. Ezen tselekedetek azt bizonyítják, hogy az azután következett ütközet nem tsupán történetből esett, hanem előre meghatározott dolog volt, mellyre talán mind a' két rész tsendességgel el volt készülve."

AMERIKA.

Brazilia. — A' Londonba Rio-Janeiróból érkezett utólsó tudósítások Jul. 7-ikéig terjednek. Ezekben írták: hogy a' Braziliai Tsászár el nem fogadta a' Brazilia, és Argentini Respublika között végképpen elhatározott béke-kötést, minthogy azt Lavalle erősítette-meg, mivel őtet olly embernek nézi, a' ki tsupán katonai hatalom által jutott az uralkodásra. A' Tsászár' vonakodása annál megfoghatóbb, mivel Lavalle, mint Buenos-Ayresnek tsak de facto lett Ura, minden Platai tartományok' nevében magát alá nem írhatta.

Kolumbia. — Karthagenából Jun. 18-dikáig terjedő Ujságok érkeztek Londonba. Ezek szerént Cundinamára Kolumbiai fregáta Santander Grlissal, ki fogoly képpen ült a' hajón Santa-Marthába érkezett. A' rab egy Grlis által kisértetett, kinek kezeskednie kellett érette. A' Santa-Marthai Kormányozónak nem volt szabad vele értekezni. — Továbbá jelentik ezen Ujságok, hogy a' háború Peru ellen, Bolivárnak nagy fájdalmára, ismét elkezdődött. Flores Grlis Samborondon mellett áll, hogy a' tartomány belső részeivel az öszveköttetést fentartsa, 's a' Guayaquilben őrizeten lévő Peruiakat szorongassa. Lamar Perui Grlis 1200 gyaloggal, és 200 lovaggal Paitánál hajóra szállott, hogy Guayaquilba menjen; 's ennek következésében a' Kolumbiai déli ármáda parantsolatot vett, hogy Sucre Grlis alatt Guayaquil ellen nyomuljon. Bolivár Quitoban volt.

(Hasznos Mulatságok Nro 24. Hírdetés 1/2 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 25.

Pesten, Szerdán, Sz. Mihály Hava 23-dik napján 1829.

Jó tanács.

Gondot akarsz, és bajt, 's aggódást rázni nyakadról,
Városból is azért puszta magányba sietsz.
Útat vétettél; ez nem sebeidre való ír;'
Fut bajod a' népnek víg tsevegési között.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

A' két szomszéd városban őrizeten fekvő, 's a' környékből is, nevezetesen Fejérvárról ide gyülekezett katonaság Sept. 15-dikén őszi szokott gyakorlásait a' Rákos mezején elkezdette, 's azóta naponként folytatja. A' mult Vasárnap, Sept. 20-dikán, a' nevezett mezőn nagy templom-parádé volt, mellyen a' mintegy 10,000-re menő katonákon kivül Ő Ts. Kir. Fő Herczegsége a' Nádor-Ispány, Fő Herczegi Familiájával, és Ő Kir. Fő Herczegsége Ferdinánd Fő Hadi Kormányozó is jelen lenni méltóztattak.

A' N. M. Magyar Kir. Udv. Kamara Sept. 9-dikén költ Végzésénél fogva, a' Temesvári Kir. Kamarai megüresült Fiscálisságra a' Verseczi K. Kamarai Fiscálist T. Mattyassovszky Imre Urat, tulajdon kérésére; — továbbá Babinszky Jósef K. Kamarai Fiscális Úr' halála által megüresedett Fiscálisságra, az Ungvári Kamarai Uradalomban, T. Holtészi Dániel Urat, Tokaji K. Kamarai Fiscálist általtenni; — végre az ezek által megürült Fiscálisi hivatalokra, és pedig a' Verseczi Kerületbe T. Ottrubay Károly Urat, a' Tokaji Uradalomba pedig T. Fekésházy Mihály Urat méltóztatott kinevezni.

Kolosváratt e' f. e. Jul. 31-dik napján, valamint a' M. Kurir jelenti, meghalt Mélt. Nagy-Váradi Inczédi László Úr, Erdély Fő-Kormányszékének valóságos belső titkos Tanátsosa, és a' Kolosvári Ev. Ref. Collegiumnak sok időkig volt Fő-Inspector Curatora, hosszas, és súlyos betegsége után, életének 53-dik esztendejében.

Posony Sz. K. város' Magistrátusa a' boldogult Fő-Tiszt. és Nagyságos Orgler Jósef Úr' helyébe eggyenlő akarattal város' Plébánusának választotta Fő Tiszt. Prybila Jósef Posonyi Kanonok Urat.

Soprony, Sept. 14., Sz. K. Soprony Városát Sept. 13. nagy ör-

vendezés lepte meg, midőn Nagyon T. P. Vester Florian Sz. Ferencz Szerzetének áldozó Papja, ki már 6 esztendő előtt üllötte Papságának 50. örömünnepét, Sopronyban a' Nemzeti Oskoláknál, mint Lelki Oktató 50. mint egyszer'smind Kormányozó 30-ik évét zárta-bé. A' kegyes Fejedelem, ki főkép a' nevelésben szerzett valódi érdemeket betsülni, a' buzgó iparkodást Felséges figyelmére méltatni soha el nem mulasztja, megelégedése' kinyilatkoztatása mellett, az érdem nagyobb arany pénzével az Öreg Kormányozó Urat megtisztelte. — A' díszes ajándék N. Soprony városához, mint ezen oskolák Patronusához érkezvén, bő tudományáról, 's sékes szollásáról ismeretes T. Vagner Ferencz Polgár Mester Úr, a' tisztelt öreg Tanitónak egy a' néhai legbuzgóbb tanítványai közűl, az ünnepi tisztelkedést vitte végbe. A' fent említett napon már 10 óra előtt számos nép gyült a' város' háza eleibe, 11 óra felé pedig a' Nemes Káptalan, mind a' két felekezetű T. Papság, a' Ns. Vármegye' itt lakó Tagjai, a' Gymnasiumbeli Tanitók, a' Kir. Só-Harminczad- és Posta-Hivatalok' Tisztjei, a' katona nevendékek Nevelőikkel, a' városi Tisztviselők, elökelő Polgárok, a' Normális Tanitók tanitványaikkal, a' választott Polgárok' tágas szobájában öszvegyülekeztek. A' T. Biztos Úr, az öreg Igazgatóval az előre meghatározott idő pontban kotsin a' városházához, melly zöld ágakkal ékeskedvén az ünnep' fényét különösen nevelte, érkezvén, az egész Tanáts által a' szálába vezettetett; széket foglalván a' szeretett Öregünk T. Polgár-Mester, és T. Biró Urak között az ünnep czélja' rövid előterjesztése után felolvastatott a' N. M. Magyar K. Tanáts megtisztelő Parantsolatja. Nyomban ezt követte a' T. Biztos Úrnak az oskolák öszveszerkesztetését, azok előmenetelét, Felséges Uralkodónk kegyelmét, mellyel a' bennök fáradozó Férfiakat ditsőíti, tárgyazó velős beszédje. E' között felfüggesztvén az érdemjelt, háromszori Vivat kiáltással, mellyet az egész sokaság mindannyiszor viszonozott, végezte a' Biztos Úr kötelességét. Ekkor a' megtisztelt Director Úr, rövid, de annál fontosabb kifejezésekkel magasztalta Felséges Urunk Atyai Kegyelmét, arra tovább-is magát érdemessé tenni fogadta; tovább a' T. Biztos Úrnak fáradságát, a' Nemes Tanáts, 's az öszvesereglett minden rendű Vendégek' nagy szivüségét megköszönte; egyszer'smind a' Gymnasiumbéli Igazgató Urat, mint ezen fényes ünnepen a' Tudományok Fő-Igazgató személyét viselőt megkérte, hogy mély tisztelete mellett az egész ünnep kimenetelét adja tudtára. Az ünnepet a' Polgár-Mester által adatott gazdag ebéd fejeszte-bé.

Szabad-Szállás, Sept. 1. n. A' Felséges Tsászárné 's Királyné, ki mindennek, a' mi a' köz jónak előmozdítására czéloz, kegyes pártfogója szokott lenni, Gróf Wurmbrand Ő Exja, mint Ts.

K. Udvari Fő-Mestere által Badenben e' f. e. Jul. 16-dikán költ kegyelmes Levele által Nemes Bereczky János Takáts-Mesternek, 's a' Ts. Jász és két Kún Kerületben a' Takáts-Mesterség' rendes Tanítójának — illy czimű Munkájáért: „*Utmutatás a' Takáts-Mesterségre a' Takáts-Mesterségen lévő Ifjuság' számára*" (nyomt. Pesten P. Trattner J. M. és Károlyi István Könyvnyomtató Intéz.) mellyből egy-egy példát mind FelségesUrunknak, mind Felséges Asszonyunknak jobbágyi alázatossággal bényujtani szerentsés volt, — kegyelmes megelégedését és tetszését — szép ajándék mellett — kinyilatkoztatni méltóztatott.

Geszt. 13. Sept. 1829. — E' f. hónap' 9 dike volt az a' gyászos nap, mellyen a' F. Geszti Ref. Sz. Ekklésiának felejthetetlen Lelki Pásztorát, a' Szalontai Nagy Tiszteletű Egyházi vidék kedves tagját, sok gyámoltalanok' Véd-Attyát, az igaz szív, és ritka barátság' nem minden napi példáját T. T. Kevi Jósef Urat élte csak 36-dik évében a' halál elragadá. Holt testét a' vidék' minden részeiből a' szomorú hírre öszvejött T. Papság, szeretett Hallgatói, és számos barátai e' f. hónap 11-kén az Ekklésiai szokott szertartás után, mellyet a' boldogúlt hamvai felett tartott két épűletes halotti Beszéd díszesített, az igazi bánat' olly jelei közt adák meg a' földnek, mellyekből a' veszteség' nagyságát az idegen is által látta.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Bukurestben ezen két hadi tudósítás hirdettetett ki: „Nikápoly előtt lévő táborból, Aug. 10. — Kraszovsky Grlis az utólsó napokban a' Nagy-Vezérrel keményen megverekedett. A' Nagy-Vezér' lova megsebesíttetett, a' Kraszovskyé megöletett. — Kisseleff Grlis észrevévén, hogy 2000 Török Nikápolynál kiszállott, Báró Lövenstern Grlist szaporán oda küldé, ki a' kiszállottakat visszaveré, 's azon vidéket az ellenség' bétörésétől megtisztíta, melly a' Törökök miatt nagy rettegésben vala."

„Bukurest, Aug. 22. — A' Dajai táborból, hol Kisseleff Generális' hadi szállása vagyon, írják: hogy a' Duna egész bal partja, mellyet egy kevés ideig a' Törökök háborgattak, Kisseleff gyors mozgásai által azoknak béütéseitől megszabadíttatott. A' veszedelem inkább fenyegette Turnut, és Kalét Nikápollyal szembe. A' Törökök már oda ezer lovagot, 's két ezer gyalogot vittek volt hajókon. De B. Lövenstern Grlis villám-sebességgel ott termett lovasságával, a' kiszállottakat visszavonúlásra kénszeríté, és Kalét az Oroszok ismét elfoglalák, mellyet egy kevés ideig elhagytak volt. A' Törökök felette sok puskaport, 's golyóbist elveszteget tek arra, hogy lovasságunkat gátolják a' parthoz közelítésben, nehogy azon Törököket elfogjuk, kiknek idejök nem volt a' hajóra ülni; de noha 40 ágyúból lövöldöztek, még sem tudák feltartani az Oro-

)(*

szok' mozgását, kik ezen expeditiót nagy veszteség nélkül végrehajták. — Mióta Rachovát Geismar Grlis elhagyta, sokkal sürübben járnak-kelnek a' hajók a' Dunán. Nikápoly, Szisztov, és Rustsuk Viddinből vesznek eleséget, 's hadi szereket. Báró Löwenstern Grlis megtudván, hogy egy szállítmány fog lemenni, egy battériát készíttetett, melly több hajókat megrongála, kettőt lesűlyeszte, 's egy másiknak emberei ijedtökben elfutának, kik a' tsónakot odahagyák."

Az Odesszai Journal Sept. 5-ikén illy tudósítást teszen Drinápoly' bévételéről: „Herosz brigantin Gróf Tolstoy Gárda-Kapitánnyal, Sabalkanski Gróf Diebits Fő-Vezér' hadi Segédével tegnapelőtt ide érkezett. Ezen Tisztre van bízva, hogy Ő Felségének a' Tsászárnak megvigye Drinápoly' bévételéről a' tudósítást, valamint ezen új hódítás' győzedelmi jeleit. Ezen városban éppen akkor, midőn hozzá közelítettek seregeink, 10,000 emberből álló gyakorlott katonaság volt Halil Basa igazgatása alatt, ki fegyverre akart kelni, hogy az Oroszokkal megvívjon; de a' lakosok elhatározva megmondák neki, hogy ha megtalál verettetni, a' városba többé bé nem botsátják. Ezen nyilatkoztatásnál fogva, letevé a' fegyvert, 's engedelmet nyere, hogy a' Philippopoli úton magát visszavonhassa. Drinápoly azonnal minden kardvágás nélkül elfoglaltatott. A' lakosok, mind a' Törökök, mind a' Keresztények seregeinket, a' tiszta örömnek jeleivel fogadák, 's minden kivétel nélkül tsendesen otthon maradának. Sok nép ment seregeink eleibe, gyümöltsöt, 's frissítő italt nyujtván nekik. Minden kalmárboltok nyitva vannak; a' vásárok, mint eddig, úgy tartatnak; a' kávéházak, mint máskor is, tele vannak hivalkodókkal, kik ott dohányoznak, 's kávéznak olly békével, mintha semmi sem történt volna. A' Fő-Vezér az Ó-Szerályba ütötte fel hadi szállását, Drinápoly' falai alatt, 's az ármáda a' kastély körül táborozik. A' pompás laszárnyák, mellyeket Mahmud a' maga új reguláris seregeinek még alig építtetett-fel, úgy látszanak, mintha tágas környékeikkel, 's kútaikkal voltaképpen az Oroszok' számára volnának készítve. A' Drinápolyban talált hadi szerek között kiváltképpen említésre méltók a' puskaporos házak. — A' Bolgárok mindenütt kiterjesztett karokkal fogadják seregeinket, és vetekedve kivánják őket segíteni; de győzedelmes seregeink nagy boszuságokra sehol sem találnak ellenséget a' megvívásra. Az Ottomán vitézek, kik nem rég olly rettenetesek valának, szaladnak közelítésünkre, 's fegyvereiket elhányják."

OROSZ BIRODALOM.

Odesszából Sept. 5-ikén írt levél szerént Pahlen, és Orloff Grófokon kivül, kik tellyes hatalommal mennek Drinápolyba a' béke-alkudozásra, Gróf Diebits' parantsolatjából Báró Brunoff is oda megyen, ki az Akermáni conferentián

is jelen volt, mint Jegyző. Ezen Báró Sept. 5-dikén Gróf Woronzoff nevű Austriai kereskedő hajóra fel is ült Odesszában, 's mihelyt kedvező szél lesz, elindúlni szándékozott.

A Berlini Ujságok Sz. Pétervárából Sept. 5-dikén költ tudósítások szerént így írnak: „Aug. 22-dikén itt Ő Felségöknek Pavlovits Miklós Tsászárnak, 's Feodorovna Alexandra Tsászárnénak koronáztatását minden templomokban pompás isteni szolgálattal ünnepelték. — Hogy a' találmányok, és javitások, mellyek a' bányászatra, és kézi mesterségekre hasznosok, annál hamarább elterjedjenek Orosz Birodalomban, a' Párisi, és Berlini Követségekhez Bányász Tisztek is rendeltettek Levelezőknek. — Hermann Úr, ki igen kedvező feltételek alatt arra volt rendeltetve, hogy Szabalkanski Gróf Diebits' hadi seregénél a' Homöopathiai orvoslást gyakorolja, hijában lévén fáradozása, visszatért, mivel a' mint mondja lehetetlen az Orosz katonákat a' Homöopathia által kiszabott rendes koplalásokhoz szoktatni; azonban Hermann Úr azt állítja, hogy a' jegyző táblákból megtudja bizonyítani, hogy az ő gondviselése alatt volt kórházakban a' halandóság' aránya akármi más kórházbeli halandóság' arányával kiüt.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápoly, Aug 29. Mióta az Orosz Fő-Vezér Aug. 24-dikén Drinápolyból botsátott Válasza által minket bizonyosokká tett, hogy ő kész haladék nélkül a' Török meghatalmazott Díztosokkal a' békeség' elő-pontjai eránt alkudozásba ereszkedni, itt azóta a' legnagyobb tsendesség uralkodik; és az Oroszok' sebes előnyomúlásán elterjedt előbbi tünődés már valamennyire elenyészet.—A' napokban ugyan a' Jantsárok' pártfogói, 's új rend' ellenségei olly vigyázatlanok voltak, hogy békételenségöket nyilván kezdették jelentgetni; de az Országlószék ezen igen veszedelmes szempillantatban is szemessége és keménysége által minden rosznak eleit tudta venni. Valóban már többen kivégeztettek, külömbféle kávéházak, mellyek az öszvegyülésekre szolgáltak, földig lerontattak. Azon itéletben, melly Hamid Agának, a' Bosporusi várak' Commandánsának, kivégeztetésekor közönségessé tétetett, ezen Tiszt hazaárúlással vádoltatik.

Tsoportonként tér vissza a' táborból a' felfegyverkeztetett földnépe, 's innét Ásiába haza útasíttatik. Ellenben a' gyakorlott katona-seregeket kaszárnyákba szállítják, új fegyverbe öltöztetik, (mert az Oroszok elszedték tőlök a' fegyvert), és a' városba őrizetre rendelik. Részint a' Ramitsifliki táborban, részint a' városban öszvegyülekezett rendes katonaság' száma 30,000-re tétetik. Ezekkel eggyütt ide visszatértek a' táborból a' nevezetesebb Vezérek is, ú. m. Alis, Halil, Osmán, és Abdurrahman Basák.

Más részről a' Porta békeséges indúlatját azzal kivánta megmutatni, hogy itt régóta fogva lévő több

Orosz kereskedőket, és minden hadi foglyokat szabadon botsátott. Ezen hadi foglyoknak egy része, nehány Tisztekkel, 's Raphael elfogott fregátának embereivel eggyütt, már azon hajókra vitetett, mellyek a fekete tengerre akarnak indúlni; 's rövid időn a' többi is utánna megyen. Ellenben kevés napok előtt Odesszából is érkezett ide két Angol hajó, Török hadi foglyokkal megrakva. — Az ezen hajókkal érkezett levelek jelentik, hogy azon környékben a' döghalál már nem pusztít annyira; a' várost magát (Odesszát) megkímélte.

Drinápolyból Sept. 2-dikán indúlt tudósítások szerént Burkus Kir. Major, Küster Úr, ki Müffling Grlist kisérte követségébe (Konstantinápolyba), Aug. 27-dikén az Orosz fő hadi szállásra Drinápolyba érkezett. Más nap, Aug. 28-dikán, két Török meghatalmazott Biztos érkezett Konstantinápolyból, kiket Rifleman Angol hadi hajó vitt Rodosztóig, 's onnét a' hajó Kapitánya Griffiths Hadnagy kisérte őket Drinápolyba; ezen Hadnagy Küster Majorral Aug. 31-dikén visszament Rodosztóba, 's onnét Konstantinápolyba hajózott. Ugyan az nap a' Nagy-Vezér' táborából még négy más Török Biztos is érkezett Drinápolyba. — Sept. 1-ső napján Gróf Pahlen Orosz Tsász. meghatalmazott Biztos Burgaszból Drinápolyba érvén, a' két fél között mindjárt elkezdődtek a' conferentiák; nem kételkednek, hogy hamar elvégződik az előpontok eránt az egyegyezés. (A' Porta siet vele; mert Gróf Diebits némelly tudósítások szerént azt izente, hogy a' míg egészen el nem lesz igazítva a' dolog, ő mind addig fogja folytatni a' háborút; külömben is a' Porta előtt, sőt egész Európa előtt tudva vannak azon alap-feltételek, mellyek alatt az Orosz Tsászár békeségre kíván lépni; tsak az kell, hogy a' Szultán magát aláirja.)

Szervia' határairól Sept. 5-dikén írják: hogy Roth Grlis Rodosztot Aug. végén elfoglalta volna, 's ott sok eleséget, 's hadi szereket talált. — Hg. Milos mostan a' Szerviai megyékben szemlélődő útazást teszen.

Az Oester. Beob. Sept. 18-dikán így ír: „Konstantinápolyból érkezett legújabb, ezen h. 5-dikén költ tudósítások szerént, mellyeket egy Párisba menő Franczia Kurir hozott, a' fő városban folyvást a' legnagyobb tsendesség uralkodik. A' Szultán leghathatósabb eszközöket vett-elő annak fentartására, nehogy a' gonosz indúlatuak az ellenség' hadi seregének közel-létét czéljokra fordíttsák, 's zenebonát indíttsanak. — Ezen eszközök közűl a' legfontosabb az, hogy az isméretes Szeraszkier Chosrev-Basát, ki az új szokások' béhozásában is olly munkás volt, 's e' miatt ellenségei előtt magát gyülöletessé tette, Devlet Naziri-nak, — fő országos Inspectornak nevezte, — reá bízván, hogy az új intézetek fentartására, mind a' hadi, mind a' polgári dolgokban, ügyeljen.

„Báró Muffling Burkus Királyi General-Lieutenant, minekutánna Követségének czélját, Orosz Birodalom, és a' Porta között mentől hamarább helyreállandó békeség által, bételyesedve lenni gondolta, Sept. 5-dikén egy Szardiniai kereskedő hajón Genuába indúlt.

„Minthogy a' Konstantinápollyal való közösülés, az Orosz Fő-Vezér megeggyezésével, tellyesen helyre állott, ennél fogva, a' mint gyanitják, a' közelebbi rendes posta, Sept. 10., szokás szerént Drinápolyon keresztűl fog elindúlni.

„Görög országból érkezett legújabb tudósítások szerént, a' Nemzeti Gyűlés Argoszban eloszlott, minekutánna Capodistrias Grófot, a' további öszvegyűlés' idejéig, határtalan országlási hatalommal (Dictatura) felruházta."

PORTUGALLIA.

A' Lizabonai Udvari Ujság Aug. 17-dikén Dom Miguelnek egy Végzését közli, mellyben meghatároztatik, hogy mind azon pattantyusság, lovas, és gyalog Regementek, valamint azon vadász batalionok is, mellyek a' Portói támadásban tavaly részt vettek; nem külömben a' 13-dik számu lovas, és 25 's 26 számu gyalog Regementek, mellyek noha az 1826. Aug. 5-diki Végzés által alkottattak, de soha egybe nem gyültek, úgy tekintessenek, mint eloszlottak. A' Végzés' bévezetésében az mondatik: ezen rendelés azért találtatott jónak, hogy a' hűségesek, a' hűségtelenektől az ármádában elválasztassanak, 's azok helyébe, mellyek 1826-diktól fogva annyira megfogyatkoztak, később ben újak alkottassanak.

A' Lizabonai Udv. Ujság Aug. 22 dikén így ír: „Inveja Portugallus hajó 9 nap alatt San Miguel szigetéről ide érkezett; Terceiráról semmi Ujságot sem hozott." Inveja hajó, Gróf Villaflor' tudósítása szerént jelen volt, és dolgozott a' Terceira' megtámadtatásában.

Dona Maria Francisca Benedicta Kir. Herczegné testét Aug. 20-dikán méltóságához illő pompával temették-el. A' Moniteur magános levél után azt írja, hogy „az nap Ő Felsége a' Király (Dom Miguel) a' belső Minister jelenlétében megnyitotta a' boldogúltnak Testamentomát, 's úgy találta, hogy onokáját (Dom Miguelt) nevezte végakaratja végrehajtójának."

KÜLÖMBFÉLE TUDÓSÍTÁSOK.

Herczeg Laval-Montmorency Franczia Nagy-Követ a' Bétsi Udvarnál, a' Londoni Udvarhoz neveztetett ugyan Nagy-Követnek. (a' Nagy-Követ Úr Sept. 18-dikán el is útazott Bétsből Párisba).

Az ismeretes útazó Sir Kerr Porter Róbert, a' Court-Journal szerént, míg éjszaki Amerikában tartózkodott, Sürvilliers Grófot is (Bónapárté Jósefet) meglátogatta; és azt állítja, hogy ő, minekutánna minden emlék-írásokat, 's könyveket, mellyek eddig Napoleonról megjelentek, elolvasott volna, most egy világositó munkának készítésében foglalatoskodik, mellyben részre hajlás nélkűl az igazat a' hamistól elválasztani, 's a' késő világnak testvére' hív képét akarja általadni.

A' Standard azt mondja: hogy ezen pillantatban az Angolok nagy tengeri készületeket tesznek, hogy képesek legyenek, ha szükség, közbevágni az Orosz, és Porta között folyó háborúba. Minden nagy líneahajók parantsolatot vettek, hogy sietve készen legyenek, 's a' t. A' Times Ujság ellenben azt mondja: hogy az Orosz már a' Török' gyávasága miatt annyira jutott, hogy még az Angol katonák sem vethetnek többé gátat eleibe.

A' Londoni Courier azt írja: hogy Sept. elején egy Orosz hajós osztály, melly 3 línea-hajóból, és több fregátákból állott, a' Kaléi tsatornában, a' Franczia partokhoz igen közel, elvitorlázott (az Archipelagusra).

Ő Tsász. Magassága Ilona Orosz Nagy-Hg.né Sept. 7-dikén Varsóból Tultsinba útázott, hol, a' mint tudva van, Férje is, Ő Tsász. Magassága Mihály Nagy-Herczeg mostan tartózkodik.

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

Most jelent meg a' Magyar Literatúra' diszére ime Könyv: „Papiros Tűkör, avagy Eredeti Mesék mellyeket nemzeti hasznos mulatságra alkotott és ajánl Lengyel György. Első Darab. Pesten Füskúti Landerer Lajos' betűivel. 1830." (kis 8-ad rét, 75 lap.)

A' szép lelkű és tollu Szerző ezzel kívánja a' Magyar Olvasó közönséget meglépni, és ha az — a' min nem kételkedünk — kedvezést nyerend, még két illyen szabásu darabbal fog előállani. Nem kételkedünk, mondám, hogy köz kedvezést nyerend, mivel geniális víg tolla, elmés ejtései, és enyelgő világos szó-járásai olly kellemetessé teszik költeményes Meseit, hogy az üdvességes oktatásnak tsípései a' mellett nem éreztetnek. Hogy a' Szerző reá termett, a' mihez fogott, és e' részben hogy bő olvasása vagyon, tsak a' meglehetős hosszú Előbeszéd is bizonyítja, melly, enyelgő Allegóriai képeit nem tekintvén, rakva van a' nevezetes Irók' jeles mondásival. A' könyv' homlokát egy tsinosan metszett (Lehnhardt) allegoriai kép ékesíti. Találtatik Pesten Eggenberger, Müller, és Hartleben Könyvárosoknál; ára 48 kr. ezüstben.

Licitátio Hírdetés.

A' boldogult Fő-Tisztelendő és Nagyságos Láng János Apát Úr', Kanonok', és a' Királyi Tábla' Praelátusának Javai, ú. m. drága kövekkel kirakott Keresztek, gyűrűk, finom ízlésű asztali ezüst készületek, asztali damastok, porczellán-edények, szoba-mobíliák, lovak, kotsik, 's a' t. Licitátio útján elfognak adatni. Mellyre nézve a' Licitátio fog tartatni a' f. e. October 6-dikán 's a' következő napokon Pesten Gróf Széchényi házában a' Seminarium' utszájában.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 26.

Pesten, Szombaton, Sz. Mihály Hava 26-dik napján 1829.

F ű z - f a.

Hát te gyümöltstelenül mért állsz itt, lomha, tsoportos
Népeddel legszebb alma-fa sorja között?
Itt nem szenvedlek; — fogj ásót, Jantsi, kezedbe,
'S adj ama posványnak szélire néki helyet.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Pest, September 24-dikén. — Folyó hónap 21-dikén 's következett napjain tartá itt a' Magyar, és Erdély országi Kegyes Oskolák Szerzete Tartománybéli Gyülését, mellyben a' már húsz esztendőn feljűl vólt érdemekkel tellyes Kormányozóját Fő Tisztelendő Bolla Márton Urat köz bizodalommal, 's megegyezéssel, eddig ditsőségesen viselt hivatalában ujra választván megerősíté; — melléje pedig Provincialis Assistensekké: N. Tiszt. Strobl György, Aigll Glycer, Hegedűs Aloiz, Nagy Leopold, Grosser János és Ugróczy Ferencz; — Consultorokká Sztankovits Miklós, és Róth Mihály rendeltettek. — A' Szerzet' Helybéli N. T. Előljáróinak következendők választattak, úgymint: Pesten Grosser János; — Váczon Nagy Leopold; — Kolosvárott Szabó Elek; — Nyitrán Váczy Glycer; — Sz. Györgyön Horváth Jó'sef; — Szegeden Orbán Lajos; — Privigyén Haskó László; — Ketskeméten Cserbay Leopold; Trentsénben Schuchter Ambrus; Podolinban Skrovánek Mihály; Brezno-Bányán Egelszky Ignácz; — Nagy-Károlyban Szemler Ferencz; Tatán Faisz Jó'sef; — Selmecz-Bányán Markus János; Léván Szűts Jó'sef; Kalotsán Dienes Antal; Veszprémben Horváth Ignácz; Sátor-Allya-Ujhelyben Tamásy Jó'sef; — Kiss-Szebenben Kronovszky Márk; — Szigethen Marmarosban Greschner Incze; — Debreczenben Deáky Károly; — Temesvárott Schmidt Antal; — Magyar-Óváron Faklits Imre; — Beszterczén Erdélyben Svéday Leonárd; — Korponán Pápesek Mátyás; — Nagy-Kanizsán Podolay Menyhárt, és — Rosenbergán Fidiczinis Christián. — Ezen alkalommal T. Jallosits András Kalotsai Professor szép Deák Algyával tisz-

)(

telé-meg a' Nagy érdemű Fő Kormányozóját, kinek bölts igazgatása alatt ezen jeles Szerzet az Ifjuság' nevelésében olly hasznos szolgálatokat teszen a' Hazának.

Ő Tsász. Kir. Felsége a' f. e. Sept. 4-dikén költ Kegyelmes Végzésénél fogva az Erdélyi Kir. Kormányszéki Titoknokot, és Protokollum' Igazgatóját T. Schmidts János Urat 50 esztendei szolgálatja után tulajdon kérésére nyugodalomba tenni, egyszer'smind kegyelmes tekintetbe vévén hosszas és ditséretes szolgálatait, nagy polgári arany érdem-pénzzel, füllel, és pántlikával, megajándékozni méltóztatott.

Ő Ts. K. Felsége a' f. e. Apr. 8-dikán költ Felséges Végzésénél fogva Mikessich Mihály Urat, a' Kőrös-Varasdi határszéli Rgtben Fő Strázsa-Mestert, a' taksák' elengedése mellett Magyar Nemessé tenni méltóztatott.

Ő Ts. K. Felsége a' f. e. Aug. 14-dikén költ Kegyelmes Végzésénél fogva a' Nagy-Váradi deák szertartásu Káptalanban megüresedett Kanonokságra Fő Tiszt. Sipos Jó'sef eddig volt tiszteletbeli Kanonok Urat; — és Sept. 1-ső napján költ Kegyelmes Végzésénél fogva Fő Tiszt. Szokol Urat, Rosnyói Custos Kanonokot Tituláris Apát Urrá kegyelmesen nevezni méltóztatott.

Komárom, Sept. 22. — Az ember' iparkodását elősegíteni, annyi, mint annak boldogságát eszközölni; — illy szép, és hasznos czéltól indíttatván Gróf Zichy Miklós Úr Ő Méltósága, Tettes Komárom Vármegyében fekvő Sz. Péteri Uradalmában ugyan tsak Sz. Péteren, e' f. esztendő' Augustus 24-dikén még a' mult 1828-dik esztendőben meghatározott jutalmakat, az azokat megérdemlő jobbágyai között több Tettes Uraságok jelenlétében kiosztatta; — nevezetessen: hárman nyertek jutalmat a' legtisztább és legszebb búzát termesztők, hárman a' legjobb szőllő mívesek. — Egy jobbágynak a' gyümölts-fák' nemesitésére fordított fáradozása különösen megjutalmaztatott; de még itt sem állapodott meg Ő Méltósága' jótéteménye, hanem kiterjesztette azt a' jobbágyok' hitveseire is, kik közül eggyik, ki háza tájékát legtsinosabban tartotta, és legszebb s legjobb fejős tehene volt, a' feltett jutalmat elnyerte. Példa a' követésre!

Tarczal Sept. 4. — Szerentsétlen volt reánk nézve Augustus hónak 30-dik napja, melynek estvéjén a' jég eső szőlő hegyeinket elverte, nem ugyan végképpen, de bizony tetemes kárt okozott, mert a' leomló zápor' iszapjában mindenütt lehetett szőllő szemeket látni, valamint a' szőlőben is tsak nem minden tőke alatt. Egyébb eránt is kevés reménységünk lehet a' jó szürethez, minthogy még most sem találunk enni való szőlőt. —

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Az Odesszai Journal Sept. 9-dikén ezt jelenti: „Mingrelia nevű hadi brigg, melly Aug. 29-dikén indúlt Inadából, tegnap előtt ide érkezett. Ezen hajó Midia erős várnak kultsait hozta, mellyet vité-

zeink elfoglaltak; tudniillik öt ágyuzó salup a' tenger-partok' megvizsgalására volt küldve; ezeket éjjel a' Törökök megtámadák, és négy matrózt megölének; de napkeltekor látván línea - hajóink' közelítését, visszavonúlának. A' mi tengeri katonáink űzőbe vevék őket, 's a' várost elfoglalák, hol 9 ágyut találának, 's nehány Török katonát elfogának. — Az nap, mellyen ezen hajó elindúlt, a' Drinápolyi fő hadi szállásról Burgászba olly tudósítás érkezett, hogy oda Aug. 27-dikére várták a' Török Bíztosok' megérkezését, kiket a' Szultán a' békeségnek haladék nélkűl való megkötésére küldött." (Tudva van, hogy ezen Török Bíztosok Aug. 28-dikán érkeztek Drinápolyba; — az eggyik a' Porta Kintstárnoka Szadik-Efendi, a' másik Beisade Kadi Bei).

AUSTRIA.

A' Linczi Ujság Sept. 18-ikán jelenti: hogy a' f. h. 15-dikén délután 1 1/2 órakor Ő Tsászári Királyi Felségök Weinczirlből Linczbe érkeztek. Ő Felsége ugyan minden pompát megtiltott, de az öszvegyülekezett számos lakosok' érzései hangos örvendezésre fakadtak, hogy a' Felséges párt ismét közöttök láthatják. A' Státusok' Házában, hol Ő Felségöknek a' szállás el volt készítve, az előtte való nap oda érkezett Tsászári Magosságok, ú.m. Antal, János, és Lajos Fő Herczegek, Ő Kir. Magassága Estei Maximilian Fő Hg., a' Kormány' Praesidense, a' Salzburgi Herczegi Érsek Gruber, a' Linczi Püspök Ziegler, és a' Linczi hadi Kormányozó Grlis Báró Kroyher, várták Ő Felségöket, 's szobáikba vezették.

Ő Ts. K. Felsége Aug. 29-dikén költ K. Végzésénél fogva azon tengeri katonákat, kik a' f. e. Jun. 3-dikán két Marokkói rabló hajó ellen Laras kikötőhelyben tett megtámadásban magokat megkülömböztették, következő módon méltóztatott megjutalmazni: Bandiera Ferencz Korvet-Kapitánynak, és a' Marokkó ellen küldött Ts. K. hajós osztály' Vezérének Leopold Austriai Tsászár Rend' Közép Keresztét; Reinerzi Zimburg Korvet-Kapitánynak, 's „Adria" Ts. K. Korvet' igazgatójának ugyan azon Rend' vitézi (kis) keresztét ajándékozta, Rocco línea-hajós Hadnagyot „Veneto" Ts. K. brigg' igazgatóját Korvet-Kapitánnyá, és Hinterholzer tengeri Kadétot hajós Zászlótartóvá nevezte. Azon al-Tisztek', és közlegények' számára, kik ezen tsatában jelesen viselték magokat, Ő Ts. K. Felsége két aranyés négy ezüst medályt rendelt; 's ezen kivűl Pasqualigo fregáta-Hadnagynak, továbbá Kudriaffsky, Schmidt, Attajan, és Belli hajós Zászlótartóknak különösen, valamint minden Tiszteknek, és közlegényeknek kegyelmes tetszését kijelenteni méltóztatott. (W. Z.)

OROSZ BIRODALOM.

Greigh Admirális Ő Felségének a' Tsászárnak által küldötte Inada Török várnak kultsait, és egy zászló-stábot. — Eriváni Gróf

)(*

Paskevits Pankratieff Grlist Erzerumi Basaság' Fő Hadi Kormányozójává, és Soboleff Al-Ezeredest az Erzerumi fellegvár' Commandánsává nevezte. — Aug. 13-dikán Tiflisbe Gróf Paskevits' táborából a' következő hadi foglyok érkeztek: az Erzerumi Szeraszkier Mahmed Szalekh Basa, Ozman Erzerumi Basa, Abdullah, előbbi Anapai Basa, Amat Divriai Basa, és ezek az őket kísérő Tisztek: a' Defterdar Efendi, Szali Aga Bimbasi, Musztafa Deli-Basi, Mamad-Aga Deli Basi, 66 emberből álló kíséret-tel; Hakhi Basa, ki a' Szaganlu hegyeken elfogatott, már több nap óta Tiflisben volt. — Nikolajeff-ben Aug. 11-dikén az oda való hajó műhelyből Archipelagus nevű, rézzel vert, 60 ágyus hajó a' tengerre eresztetett. Az oda való tudósítások szerént, noha a' tavaszon, 's nyáron sűrű esszőzések jártak, az aratás mégis bő volt.

Az Odesszai Journal Sept. 9-dikén az oda való egésség' állapotjáról ezt jelenti: „Egésségbeli állapotunk napról napra jovul. Sem a' városban, sem Moldavankában semmi ollyas nem történt, a' mi aggodalmat gerjeszthetne. A' Kujalniki, és Ussatovi majorbeli lakosok 14 nap óta sátorok alatt a' mezőn tanyáznak. A' tapasztalás megmutatta, melly bölts rendelés volt az, hogy a' falukból táborba költözzenek a' lakosok; ezen okból a' Moldavankai lakosok is, kik el voltak rekesztve, sátorok alá mennek. Azon gyanusok közűl, kik Aug. 24, 's 27-dikén a' contumáczióba vitettek, 7 megbetegedett, és 2 meghalt.

Aug. 9-dikén Ő Felsége a' tengeri Ministerhez illy Ukázt botsátott: „Minekutánna Merkur 18 ágyus, a' 32-dik flotta-osztályból való briggnek, azon fényes tselekedet' jutalmáúl, mellyel annak emberei két ellenséges línea-hajó ellen viaskodtak, Sz. György zászlóját ajándékoztuk, ezen példátlan vitézségnek emlékezetét a' legkésőbbi világnak által akarjuk adni. Ennél fogva találjon Kegyelmed olly módot, hogy, ha ezen brigg majd nem lesz képes tovább a' tengeren szolgálatot tenni, egy másik ehez mindenben hasonló építtessék, mellynek Merkur legyen a' neve, ugyan azon osztályba írattassék-bé, és Sz. György zászlóját nyerje; és ha ezen új hajó is majd alkalmatlan lesz a' szolgálatra, ismét más hasonló építtessék helyébe, 's így tovább a' legkésőbb időkig. Ohajtjuk, hogy Merkur' emberei' ditsőséges szolgálatjának emlékezete, és az ő neve a' flottában soha el ne enyésszék, hanem ízről ízre maradván, a' maradéknak példáúl szolgáljon."

Ő Kir. Magassága Maria Würtembergi K. Hg. Kisasszony Sept. 6-dikán Mietauból Pétervárába érkezett.

NAGY BRITANNIA.

A' Király October közepén Brightont meg fogja látogatni. — Sept. 10-dikén a' Barkus Követ Cumberlandi Herczeggel beszélgetett, 's azután Aberdeen Gróffal értekezett. — Sept. 10-dikén Palmela Marquis-

nál a' Portugallusok gyűlést tartottak, mellyen a' Regenséginek más két tagján Valença Marquis, és Guerrero Urakon kivűl Londonban lakozó 12 kereskedő is megjelent. Palmela előterjeszté II. Mária Királyné' kintstárának fogyatkozott állapotját, és melly szükséges legyen Terceirát segíteni. Költsönözést javasola, de a' kereskedők nem igen hajlandóknak mutaták magokat reá. Brazilia rovására többé semmi fizetést sem kapnak a' kibujdosott Portugallusok.

Dickenson Kapitány' perének 11-dik űlésében az Auditor jelentette, hogy az Admirálitás' Titoknokától levelet vett, mellyben írja: hogy az Admirálitás álmélkodik rajta, millyen gyakran emlegeti Sir Codrington az ő közötte, 's az Admirálitás között folytatott levelezést, 's a' többek közt mintha az utólsó némelly leveleket elsikkasztott volna, mellyek a' dologra nagyobb világosságot vetnének. Ennél fogva az Admirálitás minden leveleket elküld, mellyek egy más közt váltattak. — Dickenson Kap. hathatósan védelmezi magát.

A' Morning-Herald a' Franczia Politiai tudósításból elő-adja, hogy mostanság Franczia országban 36,000 Angol lakozott, kiknek esztendei költségeit 4 milliom font Sterlingre teszik; és e' mellett azt jegyzi-meg: hogy ha a' Német, Olasz, Német-Alföld országokban, Helvetiában, 's Europának egyéb részeiben lakó Angolok számát, és azoknak költségeit ugyan annyira veszszük, az által az országból mintegy 8 milliom font St. kimegyen. Azt javasolja tehát az Országlószéknek, hogy Nagy Britanniának ezeket a' külföldön elő polgárait mind különös adózás alá kellene vetni, minthogy hazájok' oltalmával élvén, kötelességök is volna terheiben részesűlni; azt pedig most nem teszik, minthogy a' jövedelmeket, mellyeket N. Britanniának köszönnek, a' külföldön emésztik-meg, tőkepénzeiket a' hazai iparkodást gyarapító Intézetektől elvonják, és semmi más adót nem fizetnek, tsak birtokaikért egy tsekély taksát. (Méltó panasz! —)

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Journal du Commerce Sept. 11-dikén a' Korona Fiscalisa' kivánságára elfoglaltatott. Ez Ujság egy olly czikkelyt közlött, mellyben Bretagne' lakosait felszóllította, hogy aláírás útján egy Társaságot állíttsanak azon czélra, hogy az Országlószéknek a' Liberalismussal ellenkező, és az által törvénytelennek ismért rendeléseit az adófizetés megtagadásával akadályoztassák. — A' Gazette de France 11-dikén estve, melly a' Journal du Commerce-nek ezen czikkelyét dorgáló észrevételekkel megróva közlötte, hasonlóképpen elvétetett. — A' Sept. 12-diki Constitutionnel, Journal des Debats, Courrier Français, mellyek a' sokszor említett czikkelyt közlötték, 's a' Gazette' jegyzeteit megczáfolni igyekeztek, mind elfoglaltattak. — Ezen kivűl a' Constitutionnel, Quotidienne, és Journal du Commerce nevű Ujságok ellen,

Aguado Úr Spanyol Követ' kivánságára, minthogy a' Spanyol költsönözés dolgában gyalázó czikkelyeket közlöttek, per indíttatott; mellynek Sept. 10-dikén kellett volna elkezdődni, de az Ujságok' Ügyvédei' kivánságára — Aguado Úr' ellene nem szóllván — a' dolog Nov. 6-dikára halasztatott.

A' belső dolgokra ügyelő Minister', tudósítására mellyet a' Királynak béadott Ő Felsége Sept. 13-ikán költ Végzésénél fogva azt rendeli, hogy a' Könyvkereskedésre ügyelő négy Inspectorok, kik most Párisban vannak, megszűnjenek, 's azok helyébe PolitiaBíztosok állíttassanak az egész országban, olly törvényes hatalommal, mellyelaz Inspectorok bírtak.

DÁNIA.

Azon hajós sereg, melly Sept. 1-ső napjaiban Koppenhága mellett a' szélvészek miatt vasmatskát eresztett, Archangelből jön, és Steffels Contra-Admirális' vezérlése alatt Kronstadtba van rendeltetve, hol az újonnan épített hajókat meg fogják rezezni. Lesnoi, és Narva línea-hajók 74 ágyusok, 's mindeniken 600 ember van, Dvina fregáta 36 ágyus, és 350 ember van rajta.

A' Thisteds Avis-ban (Thisted Jütlandnak nyugoti partján fekszik) ezeket lehet olvasni: „Minekutánna nehány nappal előbb 14, vagy 16 hajóból álló flottát elvitorlázni láttunk, Aug. 30-dikán délután 5 és 7 óra között igen kemény ágyuzást hallottunk a' tenger felől, melly majd szakadatlanúl tartott, 's olly nagy volt, hogy a' lövéseket a' száraz földön béfelé nehány mértföldnyire is lehetett hallani. Hajókat nem láttunk." — Az Aalborgs Avis így ír: „Lökken rakodó-helynél az a' különös történt, hogy Aug. 31-kén nyugotra a' tengerfelől ágyuzást hallottak, melly két óráig szakadatlanúl tartott. Annak bizonyságául, hogy nem egy-két embernek képzelődése volt, azt hozzákelő, hogy többen, 's azok közt nehány Norvegiai hajósok is hallották az ágyuzást, kik abban megeggyeznek, hogy golyóbisokkal kellett a' lövéseknek esni, minthogy az elsülésből jól meg lehetett ismérni, és hogy a' rendetlenség, mellyel a' lövések történtek, azt mutatja, hogy annak ütközetnek kellett lenni. (Eggyik Berlini Ujság azt jegyzi-meg, hogy mégis tévedésnek kell fekünni a' dologban. A' Börsenliste midőn ezt közli, már azon észrevételt teszi, hogy talán olly hajók' lövései voltak, mellyek a' szélvész miatt veszedelemben forgottak).

GÖRÖG ORSZÁG.

A' Florentiai Ujság Argoszból Aug. 15-dikén költ tudósítás szerént jelenti: hogy a' Görög nemzeti gyűlés béfejezte munkálkodását (lásd előbbi levelünket). Ezen gyűlés megerősíté a' két előbbi gyűlések' rendszabásait, és Capodistrias Grófnak köszönetet monda, 's minden eddig tett rendeléseit elfogadá. A' Panhellenion ezután Tanátsnak (Senátusnak) fog hívatni; 63 candidatus közűl 21 fog választatni ('s ezek közt hat a' Praesidens által) ezen Tanátsban. Sissini

György volt a' gyűlés' Elölülője. Trezel Grlis minden gyakorlott seregeknek Fő-Vezére lett; és a' már elútazott Heidegger Obesternek egy akarattal köszönet-tételt rendeltek, és őtet Görög Generálisi ranggal megtisztelték.

AMERIKA.

Brazilia. — A' Rio-Janeirói Ujságok közlik azon feleletet, mellyet a' két Ország-gyűlési Ház a' Tsászár' megnyitó beszédére adott. A' Senátorok' Háza illy értelemben válaszolt: „Felséges Úr! A' Senátus bánkodva értette Portugallia' Koronájának bitangoltatását; meg nem tartóztathatja magát, hogy ne tsudálja azon nagy buzgóságot, mellyel Tsászári Felséged minden környülállásokban Brazilia' boldogsága eránt viseltetik, és a' melly mostanság Tsászári Felségednek hős szivében a' megbántott természet' érzésein olly nagylelkűen uralkodik. A' nyomtatás' szabadsága, ezen jótévő igazunk, mellyet Brazilia különösen Felségednek köszön, melly a' gondolkodás' határait kiszélesíti, melly a' tanításnak kút-forrása, és a' népek' tsinosodása, valamint a' köz szabadságnak támasza, a' mennyire az igazság', és illendőség' határait által nem hágja, Tsász. Felséged' gondoskodásától egy olly törvény' előterjesztését kivánta, melly bőlts megszorításokat szabott. A' Senátus minden buzgósággal azon lévén, hogy kötelességét tellyesíttse, egy törvény-javallat' készítésében foglalatoskodik ezen tárgy eránt." — A' Deputátusok' Házának válasz-Felírása illy értelmű volt: „Tsászári Felséged' böltsesége módot tudott találni abban, hogy az Atya' jusát a' Fejedelem' politikájával megegyeztesse: a' Portugalliai országló Királyné' igazát oltalmazza, a' nélkűl, hogy Brazilia' sorsát veszedelemre kitegye. Felséges Úr! ezen Magaviselete a' bizodalmatlanságnak, és rettegésnek minden örvényét bétemette, és a' gyűlést álmélkodásra, 's hálára gerjesztette. A' nyomtatás dolga már a' Képviselők igaz figyelmét magára vonta, és ezután még inkább fogja vonni nem tsak fontos volta miatt, hanem azért is, mivel szükséges, hogy a' törvények' bölts részrehajlatlanságában a' beltsületes polgárok biztos oltalmazópaizst találjanak a' rágalmazás nyílai ellen." — Mind a' két Házban a' Papság' jószágainak eladatásáról sokat beszéltek, és sok Deputátusok ezen tárgyról egészen a' mostani Liberalismus' szeszével szollottak. — A' Deputátusok' Házának Constitutiói Biztossága útasításokat kért az Országlószéktől, hogy mitsoda rendeltetést kiván adni a' kibujdosott Portugallus katonáknak; miben segítette őket, mennyi pénzt kaptak, 's a' t.? Noha némelly tagok ellene szegezték magokat, mégis a' Biztosságnak ezen lépését a' többség helyben hagyta. Már most várták az Országlószéktől, hogy egyenes és tiszta kinyilatkoztatás által minden gyanút, ezen kényes tárgyra nézve, el fog oszlatni. — Az Országlószék hathatós rendeléseket tett bizonyos plántálók ellen, kik arról vádoltat-

tak, hogy rabszolgáikat hamarább eltemettették, mintsem az utólsó lehelletöket kiadták volna.

Mexiko. — A' Hamburgi Correspondent Sept. 7-kén így ir: „Jul. 26-dikán Havannahból indult tudósitások szerént, ott az volt a' híre, hogy a' Spanyol expeditiói seregek Barradas Grlis alatt San Juan d' Ulloa várát elfoglalták volna. De ezen hírnek még a' megvalósodásra van szüksége. Azt tartják, hogy a' Spanyolok nem sokra mehetnek, ha tsak az anya-országból segítség nem érkezik."—A' Journal du Commerce Vera-Cruzból illy tudósítást vett Jul. 14-dikéről: „Mind eddig bizonyosan nem tudjuk, merre fordult a Spanyol expeditio; némellyek azt mondják, hogy Yukatanban szállnak-ki, mások szerént felénk közelítenek. Santana Grlis három naptól fogva itt vagyon, és oltombeli rendelésekkel foglalatoskodik; San Juan d' Ulloa vára jól meg van erősítve, 's őrizettel megrakva. A' Generális 30 000 p'asztert vetett adóúl a' kereskedőségre.

AFRIKA.

A' Franczia Ujságok szerént az Algiri Dey meg nem elégedvén azzal, hogy Franczia országgal nyilvánságos háborúban vagyon, az Orosszal is ellenkezni kezdett. Egy Algiri meghatalmazott rabló-hajó (Caper) t. i. felette kemény viaskodás után a' Lizabonai vizeken egy Orosz szállító hajót, melly betegekkel, puskaporral, és hajó-kötelekkel volt megterhelve, elfogott.

KÜLÖMBFÉLE TUDÓSÍTÁSOK.

A' Braziliai ifju Tsászárné Gentben az Universzitást is meglátogatta, és keresztnevét „Amélie" látszható megindúlással írta-bé a' Könyvbe, minekutánna a' több nevek közt Napoleonnak is, mint első Consulnak, és Josefinának neveit megpillantotta; a' báttya is magát béírta mint „August Leuchtenbergi Herczeg."

A' Regensburgi Püspök, Wolf Úr, (szül. 1744.) Aug. 22-ikén meghalt. Ezen Püspöki széket elfoglalja az ő eddig volt Segéde, a' híres Sailer, eddig Germanopolisi Püspök.

Vitkovics Mihály nints többé. — Húsz eszt. előtt (1809.) engem szóllíta fel, hogy ha a' háboru tsapásai őtet eltemetnék 's én megmaradnék, tartsam fen én az ő emlékezetét. Azt most szándékozom teljesíteni. Összegyüjtöm tehát a' mit nyomtatva 's írva hagyott, 's kiadom, Életével. Kérem mind azokat, a' kik neki kevésbbé ismért dolgozásait nyomtatva vagy írva bírják, hogy igyekezetemet segélleni, és az ollyat számomra tisztelt rokonomnál Tekint. Fáy András Úrnál (Pesten, Kalap útsza, tulajdon házában) letenni méltóztassanak. —

Széphalom, September 16-dikán 1829.

Kazinczy Ferencz.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 27.

Pesten, Szerdán, Sz. Mihály Hava 30-dik napján 1829.

Ujítás.

Mit zugolódsz, ha talán székedből, Bátya, kitesznek,
'S abba kevés ideig egy fiatalka beül?
Majd így jár ő is. Nints itten: semmi kivétel;
'S hogyne? hiszen tudjuk, minden enyészni való.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Tsász. Kir. Fő Herczegsége szeretve tisztelt Nádorunk, mint Ts. Ns. Pest, Pilis, és Solt t. e. Vármegyék' örökös és valóságos Fő-Ispánya, tulajdon fő Személye' elölülése alatt, ezen Nemes Vármegyéknek Tisztújító Székét Budán az ország' háza' palotájában ma elkezdette. Ezen ősi szabadságunk gyakorlásának nemzeti ünnepére a' külömben is népes nagy megye' vidékeiről igen számos Nemesség gyűltbé, úgy hogy minden zavarodás, v. rendetlenség' elkerűlésére nyomtatott Rendszabások adattak-ki. — Ezen nemzeti tételnek kimenetelét jövő levelünkben fogjuk közölni.

Ő Ts. K. Fő Herczegsége az ország Nádora Gály János Muzsika-Mester Úrnak ezen czímű munkájára: „A' Muzsika Tudománya, vagy fundamentos Tanítás, 's a' t." az alázatosan kért Ajánlást kegyelmesen elfogadni méltóztatott.

(*Második Félesztendő* 1829.)

Ő Ts. K. Felsége Kunits Mihály hajdani Professor Úrnak kegyelmesen megengedni méltóztatott, hogy „a' Burkus országi kert mivelésre öszveállott Eggyesűlet" által néki, mint levelező tagjának, küldött Diplómát elfogadhassa.

A' kis gyermekek' gondviselő és képző Intézetének gyarapítására melly Budán N. M. Gróf Brunszvik Mária Theresia Ő Exja által állíttatott-fel, és igazgattatik (lásd a' 14, és 26 szám Hasznos Mul.)a'következők adakoztak (egyszeres esztendei adakozás áll 4 f. C. P., hol többszörös adakozások vannak, rekesz alatt jeleltetik-ki) Ő Ts. K. Fő Herczegsége Mária (13); Ő Ts. K. Fő Hg.sége Hermine; Ő Ts. K. Fő Hg.sége István; Ő Ts. K. Fő Hg.sége Sándor Leopold; Ő Kir. Fő Hg.sége Estei Ferdinánd (10); Fő Mélt. Hg. Batthyányi Fülöp (10); Gróf Festetits Albert; Festetits Minna Grófné; Thurn-Bánffy Grófné; Csáky Ludmilla Grófné; Gr. Csáky László; Gr. Csáky István; Csáky Gizela Gróf

)(

né; Keglevich Sándor Mathilde Grófné; Gr. Keglevich Geiza; Keglevich Alexandrina Grófné; Hunyady Julia Grófné; Gr. Hunyady Ferencz; Gr. Hunyadi László; 'Sigray Amalia Grófné; Zichy Crescentia Grófné; Gr. Zichy Hermány; Zichy Karolina Grófné; Zichy Mária Grófné; Gr. Zichy Alfréd; Brunszvik-Seeberg Grófné (4); Gerliczy-György Báróné; Brunszvik Mária Theresia Grófné (2); Lányi Oktávia; Lányi Gizela; Marczibányi Márton; László-Szűts Asszony (2); Kis Louiza Asszony szül. Hornig Báróné; Gerliczy Báróné szül. Skublics; Orczy-Pejacsevich Báróné; Végh Johanna; Gober Asszony; Vörös-Hiemer Aszszony (3); Kappinger Asszony szül. Zsitvay; Lászlovszky Vilhelmina; Burgmann Eliza Asszony szül. Seeberg Báróné; Borsody Ágnes Aszszony; Bekers Grófné; Ürményi Ferencz; Gr. Dezasse Antal; Forray-Brunszvik Julia Báróné (2); Bedekovich-Almásy Báróné; Forray Zephise Báróné; Brunszvik-Majthényi Grófné (2); Chotek-Brunszvik Grófné; Maithényi-Bartakovits Mariánna Asszony; Bedekovich-Novák Báróné; Báró Révay János; Révay 'Sófia Báróné; Aszalay Mária Asszony; Vörös Borbára Aszszony; Rösler Joséfa Asszony (2); Renn Asszony szül. Szlatinyi; Ns. Triest Amalia Asszony (6); Ns. Triest Úr Nagykereskedő (6); Heinrich Bonifacius Úr (6); Vogel Leopold Úr; Höhn Éva Asszony; Klinger György Prépost Úr; Majsch Jakab Úr. (Befejezése következik).

OROSZ BIRODALOM.

Az Odesszai Journal Sept. 12-dikén jelenti az oda való egésség' állapotjáról; hogy noha az utólsó napokban sem Moldavankában, sem a' szomszéd két helységben semmi búsító eset nem történt, de Sept. 10-dikén két katona azon sereg közűl, melly a'cordonon belől áll, meghalt; eggyik egy nap, a' más k három nap volt beteg. A' lakosok igen gyanús fóltokat találtak eggyiken, 's e' miatt minden rendelést megtettek, a' mit a' környűlállások kivántak. — A' mult napokban a' városnak ideig való contumáczjájában két személy meghalt. Egy gyermek Krug Úr' familiájából, melly Aug. 27-dikétől fogva el volt rekesztve, megbetegedett. Hogy illy későn ütött-ki a' pestis ezen gyermeken, 's annak hogy olly gyenge, és lassu menetele vagyon, tsak a' chlor', és só-savany' használásának lehet tulajdonítani. Mióta Krug Úr' majorjában (Ussatovy) a' pestis magát mutatta, az ő familiája igen gyakran használta a' chlort, és só-savanyt részint belőlről, részint kivűlről ferdőkben.

Továbbá ezt írja azon Ujság: „Julia Grófné nevű Austriai hajó, Soderino Kapitány igazgatása alatt, melly Konstantinápolyból Aug. 31-dikén indúlt, és Sept. 10-dikén botral, 's a' t. érkezett ide, a' következő tudósításokat hozta, mellyeknek valóságáról kezeskedhetünk: — Aug. 29-dike óta seregeink' győzedelmei, és Drinápoly' bévétele a' fő városban nagy réműlést

terjesztettek. A' Szultán végreáltallátta, hogy szükség legyen békeséget kötni, és Biztosokat küldött, Küster Burkus Követségi Titoknok kisérete alatt, Drinápolyba, Gróf Diebits' hadi szállására. A' Szultán a' békeség' feltételeire nézve Ő Felségének a' Tsászárnak nagylelkűségére bízza magát, és várva várja az Eggyezés' aláírásának pillantatját. A' nép tsak a' békeségről beszéll, mint kívánságának egyedűl való czéljáról. Majd semmi fegyveres katonaság sints a' fő városban. A' Jantsárok' felekezetének megmaradt részesei a' mostani környűlállásokat akarák a' magok hasznokra fordítani; a' lazadás zászlóját akarák kiszegezni; de a' kemény rendszabások azt meggátolák. Hamid Aga a' Bosporus mellyéki várak Fő Commandánsa, halállal büntettetett pártütő beszédeiért. — Aug. 31-dikéről: A' kivégeztetéseket elkezdették, és irtóztató keménységgel folytatják mind azok ellen, kik a' Szultán előtt gyanusok. Kik a' Jantsárok' felekezetéhez tartoznak, mind elfogják; sokan már megfojtattak, mások lefejeztettek; az utszák rakva vannak holt testekkel. Ezeken kivűl a' Szeraszkier nagy számu népet fójtatott-meg titkon. A' Kávéházak, hol ezek öszve szoktak volt gyűlni, lerontattak. — A' fekete tengerre való szabad kihajózás még ki nem hírdettetett, de némelly hajók pénzért már megnyerték — Sok Orosz hadi foglyokat tengeren haza küldöttek; a' többiről Gróf Diebits' rendelését várják, kiket a' Szultán az ő szabad akaratjára bízott.— Ezen tudósításokon kivűl a' Julia Grófné hajó Kapitánya azt mondja: hogy éppen midőn Konstantinápolyból elindúlna, az a' jelentés érkezett oda, hogy az Orosz seregek Rodosztót elfoglalták."

Végre az Odesszai Journal ugyan az nap (Sept. 12.) ezt írja: „Éppen ezen pillantatban érkeznek Konstantinápolyból Sept. 3-diki tudósítások. Senki sem kételkedik ezen fő városban a' békeségről, minthogy a' hadi munkálkodások mind a' szárazon, mind a' vízen megszüntek. Folyvást olly sokat végeznek-ki, hogy az elvesztettek' számát már nagyobbra teszik, mint 1826-dikban, midőn a' Jantsárok' serege eltörőltetett. Azt állítják, hogy sok előkelő személyek arra a' sorsra jutnak, mellyet a' Szultán előtt gyanuságba esettek már tapasztaltak."

NAGY BRITANNIA.

Wilhelm Badeni Mark-Gróf Ő Felségétől a' Királytól a' Guelph-Rend' nagy Keresztjét nyerte. — Az Országlószék hivatalos tudósításokat vett Gordon Úrtól Aug. 20-ikáról, és Dawkins Úrtól Görög országból Aug. 27-dikéről. Egy Görög tsapat Théba mellett állását elhagyta; és mivel zsóldot nem kapott, vonakodott tsatázni. Ennél fogva ennek pattantyuit a' Törökök elfoglalták.

A' Courier ezt írja: „A' Havannahi tudósítások Aug. 3-dikáig terjednek, hol sok készületeket tettek egy új expeditióra; de az elsőről még semmi hír sem érkezett. Még nints azon titok kivilágosodva, hogy

)(*

hol szállott-ki." (Némellyek azt írják, hogy a' szélvész a' Spanyol hajókat elzavarta volna). — Ugyan ezen Ujság így szóll: „Herczeg Wellington a' Morning-Journalt a' Widdlesexi Törvényszék' eleibe idézte, mivel a' Herczeget „bűszke, uralkodni vágyó, sértegető, tisztátalan lelkű, principium nélkül való" embernek nevezte. Mi elmondhatjuk, hogy az egész országban senki sem tett nagyobb szolgálatot a' hazának, 's nagyobb áldozatot, és senkinek személyes ditsősége nints úgy egybe-kötve a' haza boldogságával, mint Wellington Herczegé! Ótet Fejedelme megtisztelte bizodalmával; 's éppen most hivatala' terheire olly buzgósággal szenteli magát, a' millyent eggyik megelőzője sem mutatott. Ha tehát egy illyen ember a' törvények' megszegéséről panaszkodik, az nem lehet hijában."

Angliai levelek szomoru jelentéseket közölnek az orkán' erejéről, melly Aug. utolsó napjaiban Anglia' partjainál dühösködött. 15 hajót név szerént megneveznek, 's még több ismeretlen nevűeket emlegetnek, mellyek Anglia' partjainál elvesztek.

Gibráltárból Aug. 27-dikén írják, hogy ott három személy a' sárga-hideglelésnek minden jeleivel meghalt. Ezen idő óta a' város nagy réműlésben van ennek az irtóztató nyavalyának megjelenésén, noha az Angol Orvosok azt nem tartják sárga-hidegnek.

Plymouthból írják: hogy Gróf Northesk St. Vincent hajóra szegezteki Admirálisi zászlóját, melly az elindulásra készen áll.

Sept. 11-kén, Dickenson Kapitány' megiteltetésének 15-dik ülésében, Ügyvéde Minchin Úr felolvasá a' birók előtt védelmezését, melly 3 óráig tartott. A' védelmezés azon bizonyítással kezdődött, hogy a' Kapitány azon tisztelő engedelmességet, mellyel Codrington Admirálisnak, mint Előljárójának tartozik, az egész beszéd' folytába sem veszti-el szemei elől. A' Navarini ütközetről így szólla: „Szerentsém vala egy nagy tengeri ütközetben részesülni, mellyben mi győztünk, és hol az ellenség' serege öszveromlott, melly megeggyezett volt abban, hogy a' régi híres Görög országnak századok óta fenálló rabszolgaságát tovább terjessze, mellynek megszabadítására Anglia, és Szövetségesei karjaikat kinyujták, és eggyesített ereiket ezen alkalmatossággal Sir Codringtonra bízák, ki a' világ várokozásának tellyesen megfelelt. — Én így szólla tovább, annál kevésbé fogok a' neki tartozó tiszteletről elfelejtkezni, minthogy ezen hajó (Victory) mellyen most vagyunk, ugyan az, mellyen Lord Nelson meghalt; és a' Kapitányi Kamara (Kajüte) mellyben az Urak egybe vannak gyűlve, ugyan az, mellyből a' Trafalgari ütközet előtt utólsó parantsolatját adá, melly ez volt: „Anglia kivánja, hogy kiki kötelességét tellyesíttse;" olly szavak ezek, mellyekre Anglia késő időkben is kevély lehet. Ezután a' Kapitány védelmezésének közönsé-

ges pontjáúl azt hozá-elő, hogy a' füst, és zavarodás ezen rendkivűl való ütközetben sokkal nagyobb volt, mintsem hogy Codrington mindent szorosan megláthatott volna; maga Codrington is megvallja, hogy voltaképpen már nem emlékezik minden környűlállásra. „Ha azon vádpontok, mellyeket az Admirális, minekutánna olly hosszas ideig hallgatott, most ellenem indít, helyesek, 's igazak, akkor én az engedetlenségnek, tunyaságnak, elmulatásnak, és fellázításnak vétkébe estem, 's a' törvény szerént halált érdemlek. Ugyan ezen helyen talán, hol most ezen hajó áll, 1757-dikben Byng Admirális agyon lövetett. — A' Navarini ütközet után két Orosz Rendet kaptam, a' Sz. Anna Rendét az Admirálisság' Titoknokától, és a' Sz. Vladimir Rendet Sir Codrington utánnam küldé. Londonba visszatérvén, megkérém az Admirálisságot, hogy a' Sz. Vladimir Rendét hordoznom engedné-meg; ez engem' Sir Codringtonhoz útasíta, ki az Admirálisság Titoknokának 1829. Jun. 14-ikén azt írá: hogy tévedésnek kell lenni a' dologban, ha én két Orosz Rendet kaptam; a' mi onnét esett, mivel Heyden Adm. nem tudta, hogy Lieven Hg. által már egy Orosz Rendet nyertem; Bathurst halála után is, midőn Genua hajó' kormánya reám szállott, ezen hajó' igazgatásával meg volt elégedve; azt mondja az Adm., hogy Asia, és Albion Tisztei előbb megérdemlették volna a' jutalmat, mint én. Én tisztelem, betsülöm őket; de annyira tsak ugyan meg nem alatsonithattam magamot, hogy velök egy karba helyeztessem magam'. Azonban az Admirálisság' kivánságára tüstént vissza-küldém Sz. Vladimir Rendét. Most azért adták előmbe, hogy a' Törvényszéknek megmutassam; és én ezt meg is teszem, midőn a' Sir Codr. által írott boritékot ide tsatolom, mellyben Ő a' Sz. Vlad. Rendét 8 hónap mulva az ütközet után nékem küldé. Az Admirális mind a' Lord Fő Admirálishoz küldött hivatalos levelében, mind az Oct. 24-dikén kiadott napi parantsolatjában, mellyet nekem is megküldött, mind akkor, midőn a' hajóra jött személyesen a' haldokló Bathurst' vigasztalására, mindent magasztalt, a' mi ezen nevezetes ütközethez tartozott. Jusom volt tehát azt hinnem, hogy tetszéséből én sem vagyok kizárva; tsak most, midőn a' Bath, Sz. Lajos, és Sz. Anna Rendeit nyertem Ő Felségektől az Angol és Franczia Királyoktól, 's Orosz Tsászártól; tsak most, midőn familiám' tsendes ölébe vissza vontam magam', lépik-fel az Adm egy váddal, melly olly egyenesen ellenkezik írás- és szóbeli vallásával. Köszönet az Admirálisságnak, melly illy Törvényszék' elintézése által alkalmatosságot szerez a' bévádoltatottnak ártatlansága' megmutatására" (Innét a' Kapitány általmegyen az eggyes vádpontok' megczáfolására, mellyek minthogy mesteri (technicus) fogásokat adnak-elő, p.o. hogy a' Kapitány nem használta a' vető-kötelet a' hajó' gyors fordítására, 's a' t. a' beszédnek ezen részét elmellőzzük.) „Az Adm. azt is hibának

tulajdonítja, hogy az ütközetben elestek közé számláltam Bathurst Kapitányt is, a' ki pedig azután halt meg. Ebben nekem az lett volna czélom, hogy jutalmat szerezzek magamnak, mellyben különben nem részesültem volna. Ezen vádat gyülölöm. Igaz, hogy Bathurst K. a' holtak között állott; igen de a' lajstrom' elkészítése előtt 12 órával halva volt. Nelson is a' Trafalgari ütközetben elestek közé számláltatik, noha azután halt meg. — Ha Codr. az Orosz Rendek' általküldetésében tévedést gondolt, az elküldés előtt meg kellett volna Heyden Admirálistól tudakozni, 's a' t."

GÖRÖG ORSZÁG.

A' Courrier d' Orient Aug. 15-dikén több Irományokat közöl a' Görög Országgyűléséből, 's ezeken kivűl Eginából illy tudósításokat: „Aug. 4-dikéről: Trident lineahajó, melly Rosamel Contra-Admirális' zászlóját viseli, tegnap estve Szmirnából ide jött. — Aug. 6. Trident a' mult éjjel Napoliba indúlt, 's Báró Rouen Franczia Residenst viszi, ki nehány nap előtt jött Konstantinápolyból, 's Argoszba megyen. Dawkins Úr is Angol Residens, Wasp korvetten ma Napoliba megyen, 's onnét Argoszba. — Aug. 10. Argoszból írják, hogy Sir Church Richard, kit a' Troezeni Görög nemzeti gyűlés Görög Fő Vezérré nevezett vala, az Argószi Congressusnak béadta elbotsáttatásáért könyörgő levelét, okokkal támogatva. — Továbbá Napoli di Romániából: „Aug. 4. Tegnap Ő Exja a' Praesidens, egy hadi Segéd, 's egy Titoknok által kisértetve, ide érkezett. Trezel Grlist meglátogatta, ki nehány nap óta itt van, és hosszas betegségéből származott gyengesége miatt Argószba nem mehetett. Ezután a' Praesidens Fleur de Lys Franczia fregatára ment, 's onnét az Orosz Admirálisi hajóra, hol ebédelt is. Ő Exja az nap estve Argoszba visszatért. — Heidegger Obester' egéssége meg javult; azt mondják, hogy minekelőtte hazájába visszatérne, Görög országnak külömbféle megyéit fogja béjárni, mellyeket nem igen ismér, minthogy hivatala eddig csak Napoliban, vagy Poroszban tartóztatta. — Müller Úr Palamidi várának (Nauplia' eggyik fellegvárának) Commandánsa két nap előtt hideglelésben meghalt. Ezen derék Würtembergi ifju Tiszt 3 esztendő óta jeles szolgálatokat tett a' Görögöknek. — Aug. 7-ikéről: Trezel Grlis tegnapelőtt új Tisztségébe, mint a' Görög reguláris seregek' General-Directora, béiktattatott; (a' mi a' Moreában lévő Franczia seregek' Vezérének, Schneider Grlisnak megeggyezésével történt), 's azonnal a' Napoliban lévő katona-Tisztek' udvarlását elfogadta. Tegnap a' Grlis Argoszba ment a' Praesidens' látogatására. A' seregekhez napi parantsolatot botsátott. — Aug. 9. Ma Trezel Grlis a' vármezején minden seregeket, mellyek Napoliban vannak, a' katona-oskolai nevendékekkel eggyütt, megmustrált.

A' feljebb említett Irományok, mellyek a' negyedik nemzeti gyűlést illetik, a' következők: I. A' Gyűlés a' Praesidensnek jelenti: hogy egy akarattal a' Congressus' Előlülőjévé választotta Siszini György Urat, Al-Előlülővé Mavromati György Urat, és Titoknokokká Rizo Jakovaki, 's Chrysogelos Miklós Urakat. — II. A' Követek a' nemzet' nevében köszönetet mondnak a' Praesidensnek a' megnyitó beszédében előadott kormányáért, és megmérhetetlen sok munkájáért. — III. A' Praesidens jelenti Jul. 26-dikán adott válaszában, hogy a' választások bizonyára megeggyeznek a' Nemzet' várakozásával. — III. A' Praesidens biztatja a' Képviselőket, hogy a' szövetséges Hatalmasságoknak, és a' tsinos világnak mutassák-meg, hogy nemzeti, 's polgári feléledésőket tulajdon erőlködéseik által akarják és tudják siettetni; és hogy annak tellyesedését leginkább eszközli azon bizodalom, mellyet a' Congressus az Országlószékben helyheztet. Igéri, hogy az illető Titoknok minden Irományokat a' Congressus eleibe fog terjeszteni, mellyeket a' szövetséges Hatalmasságok a' Görög Országlószékkel közlöttek, valamint azokat is, mellyeket az Országlószék a' maga részéről ezen Udvarok eleibe terjesztett. —

IV. Aug. 3-dikán a' nemzeti gyűlés illy Felírást botsátott a' Praesidenshez: „Midőn minket a' Nemzet a' maga Képviselőivé választott a' negyedik Congressusra, az volt akaratja, hogy megismérjük, és tudjuk azon alap-törvényeket, mellyek Excellentiádnak boldogító megérkezése óta mai napig a' Hazának olly boldogságot szereztek, melly reménységeit meghaladta. Mint a' Nemzet' indulatinak egyenes tolmátsai, és megbízottjai, Excellentiádnak bémutatjuk a' Nemzet háladatosságát, 's kötelességünknek is tartjuk Exádot fáradságos munkáiban buzgón, és állhatatosan segíteni, és Excád' bélátásait, 's széles ismereteit vezér-tsillagúl követni. — Rend és eggyetértés követte a' rendetlenséget, és zavart. Minden oklevelekből, mellyeket az Országlószék részint a' külömbféle Tisztségek által, részint a' hivatalos Ujságokban kihírdettetett, világosan kitündöklik alap-törvényeinek értelmes, és mérséklett volta; de minthogy a' Nemzet az egész belső öszve-alkottatásról, és azon dolog mivoltáról, melly ezen fontos és tsiklándós tárgyban a' külföldi Udvarokkal folyamatban vagyon, tellyes felvilágosításra kíván jutni, erre nézve minket tellyes hatalommal felruházott. — Az első ülés' kezdetekor Excád rövideden előterjesztette azon alap-törvényeket, mellyeket kormányának kezdete óta mai napig sinórmértékül követett; azon alap-törvényeket, mellyeknél fogva szemünk előtt kötelességeit állhatatosan, és sikeresen folytatta, és mind a' nemzetnek fontos hasznairól a' külföldével egybe-kaptsolva gondoskodott, mind a' belső egybe-alkotást jó útra indította. — A' Congressus Excád' Kormányozásának ezen világos és pontos előterjesztését háladatossággal visszonozta, és maga közül hét tag-

ból álló Biztosságot nevezett, hogy az a' szövetséges Hatalmasságok, és a' Görög Országlószék között folytatott diplomatiai levelezést valamint az ideiglen kiadatott kormányszéki Végzéseket gondosan megvizsgálja. — A' külföldi dolgokra ügyelő Titoknok Jul. 28-dikán a' gyűlésben megjelenék, és minden diplomatiai levelezéseket felolvasa. 29-dikben a' belső dolgokra ügyelő Státus-Titoknok az említett Végzéseket előterjeszté. 30-dikban a' Financziális dolgok' számadásának megvizsgálására rendelt Biztosság egy munkát adabé, melly a' jövedelmekről, 's költségekről való jegyzéseket foglalja magában, mióta a' Financz-Tisztség, és nemzeti bank felállott a' f. e. Apr. végéig. — Az országos Költségek' felvetése is (Budget) egész esztendőre, 1829. Májustól kezdve 1830. Apr. végéig, hasonlóképpen a' gyűlés eleibe terjesztetett. — Az nap az említett Biztosság a' Panhellenionnak egy tudósítását is béadta, a' Biztosságnak két más tudósításával a' Londonban költsön vett pénz megvizsgálásáról, mellyhez kaptsolva volt egy plánum is ezen adósságnak elenyésztéséről." (Befejezése követk.)

AMERIKA.

Peru. — Limából Apr. 24-ikén írják: hogy ott egy öszve-esküvést fedeztek-fel. A' két fő czinkos el van fogva. Egy harmadik, ki azt vállalta volt magára, hogy a' szomszéd plánta-tanyák' rabszolgáit eltsabítja, 's a' fejérek' meggyilkolására buzdítja, elszökött. Azok' neveinek feljegyzését is megtalálták, kik a' mostani Országlószék' megbuktatása után a' kormányon lettek volna; a' mint mondják, ezek közt első lett volna Ordonnez mulatt (fejér 's fekete szülőktől származott korts).

Közép-Amerika. — Haefkens Úr, Belgiumi Fő Consul Közép-Amerikában, Máj. 19-ikén költ levelében jelenti: hogy Guatemala városa Apr. 12-dikén a' San-Salvadori seregeknek véres tsata után magát feladta; a' viaskodás a' városnak elsánczolt utszáin négy nap mindég tartott. „Ezen történet, így szólla' levélíró, megbuktatja az úgy nevezett áristocratiai felekezetet, mellynek Fejei fogságba tétettek, és tsak az idő mutatja-meg, vallyon ezen szomorú győzedelemnek békeség, és tsendesség leszen-e a' következése."

Montevideo. — A' Buenos-Ayresi postával Montevideóból érkeztek Jul. 4-dikéig terjedő tudósítások Londonba. Ezen város akkor új Urának, Banda Orientali Státusnak tsendes birtokában volt; ezen új Státus magát most Urugai-nak nevezi. A' Congressus üléseket tartott, 's külömbféle fontos tárgyak' eligazításában foglalatoskodott. Legújabban egy Végzést adott-ki, mellynél fogva Montevideo' hástyáinak egy része lerontatik. A' tagok a' köznép' kimivelésére fordították figyelmőket, és oskolák' állítására költséget rendeltek. Ezen tudósításokból kitetszik az is, hogy belső tsendesség, és békeség uralkodik ezen Státusban, mellynek mérséklett Kormányszéke vagyon.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 28.

Pesten, Szombaton, Mind Szent Hava 3-dik napján 1829.

Must, és Bor.

A' szőllő leviből must lesz; majd forrani elkezd,
'S úgy válik borrá, hogy ha salakja leszáll.
Édes volt, de erő nélkül; tsipőske, de szesszel
Tellyes itallá lett. — Mellyike tetsz'ne neked?

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. Kir. Felsége Sept. 7-dikén költ kegyelmes Végzése által Méltóságos Nitray Mátyás Urat, nyugodalomra botsátott Kir. Helytartói Tanátsost, hasznos és hosszas szolgálatának megjutalmaztatására, Ts. Kir. Udvari Tanátsossá méltóztatott kinevezni, minden taksák' elengedésével.

Ő Ts. K. Felsége méltóztatott Fő Tiszt. és Méltós. Láng Incze, Ts. K. Udvari Tanátsos, Kanonok és eddig volt Békesi Fő Esperest Urat, a' Nagy-Váradi Káptalanban Custos Kanonokká; — továbbá Fő Tiszt Korbéli Antal Kanonok, és eddig volt Krasznai Fő Esperest Urat, ugyan a' N. Váradi Káptalannál Székes Fő Esperestté nevezni méltóztatott.

Ő Ts. K. Felsége méltóztatott Hoffmeister Károly Ts. K. Major Urat, az Ő Felsége nevét viselő könyű lovas Regementben, Magyar Nemességgel, a' taksák' elengedésével, kegyelmesen megajándékozni.

Tek. Ns. Pest Vármegyének Tisztújító székén, — melly Ő Ts. K. Fő Herczegsége' elölülése alatt Sept. 30-dikán tartatott, 's az nap 4 órakor befejeztetett, 's a' mellyet igen számos Fő Papi, és polgári Rendek, valamint szomszéd Megyék' Küldöttségei jelenlétökkel díszesítettek, — a' választások mind felkiáltás által e' képpen mentek végbe: Első Al-Ispány TT. Kováts György Úr; Második Al-Ispány Dubravitzky Simon Úr; Fő-Jegyző Sárközy Imre Úr; Betsületbeli Fő-Jegyző Szögyényi László Úr; Első Al-Jegyző Bernáth György Úr; 2-dik Festetits Sámuel Úr; 3-dik Nagy István Úr. — A' Ketskeméti Járásban: Fő Sz. Bíró Batta Sámuel Úr. Al Sz. Birák Sárközy Lőrincz, és Szilassy György Urak. Esküdtek: Szalay György, Nyáry Miklós, Szeles Jósef Urak. — A' Váczi Járásban: Fő Sz. Bíró Fribeisz István, Al Sz. Bí-

)(

rák Somogyi Károly, és Földváry Miklós Urak. Esküdtek: Fribeisz Ferencz, Halász Pál, Párnitzky Eduard Urak. — Pesti Járásban: Fő Sz. Bíró Tahy Károly, Al Sz. Bírák Konkoly Jósef, és Blaskovits Gyula Urak. Esküdtek: Bielek János, Jeszenszky Antal, Czagányi János Urak. — Solti Járásban: Fő Sz. Bíró Földváry Gábor, Al Sz. Brák Madarássy László, és Szabó János Urak. Esküdtek: Segesváry István, Mészáros Károly, Zsigray Lajos Urak. — Pilisi Járásban: Fő Sz. Bíró Simontsits János, Al Sz. Bíró Jankovich Sándor Urak Esküdtek: Setét Károly, Simontsits Jósef, Kováts Lajos Urak. — Centralis Betsül. Fő Sz. Bíró Zlinszky János Úr. — Fő Tiszti Ügyész Reviczky Imre, Első Al-Ügyész Rákóczy András, 2-dik Gál Jósef Urak. — Levéltárnok: Balla Gábor, Al-Levéltárnok és Procuratoria Praesese Ketse Péter; Exactor Jeszenszky Miklós; Hadi Fő-Adó-Szedő Kavachiocy László; Házi Fő-Adó-Szedő Kiss Sándor Urak. — Ketskeméti Járásban: Part. Percept. Ferenczy Gergely; Váczi Járásban: Egri Márton; Pesti Járásban: Jeszenszky István; Solti Járásban: Csernus György; Pilisi Járásban: Belgrády János Urak. — Első Biztos Modrovich János Úr, 's a' t. — A' Fő Orvos, Földmérők, 's a' t. meghagyattak.

A' Királyi helyben hagyással Budán fennálló Magyar Pensio-Intézet' Deputátiója Méltóságos Komáromy Péter Úrnak Kir. Helytartói Tanátsosnak, 's Cancellária' Directorának előlülése alatt, Sept. 27-ikén rendes ülést tartott. Ezen Intézetnek, mélly a' Tisztviselők' özvegyeinek, és árváinak javára 1797-dikben állíttatott fel, mostani alkalmatossággal megviszgált állapotjából kitetszik, hogy — a' pensióba tétetett, kihalt, kilépett, vagy kitörölt tagokat ide nem számlálván, — a' f. e. Junius' végével a' valóságos tagok' száma 1,406-ra, és az Intézet' tőkéje 565,003 for. mon'. Az Intézet' fundátiójából a' meghatározott rendszabás szerént 100, 150, 200, 300, és 400 forintból álló pensiókat húz a' szolgálatra alkalmatos 14 tag, 181 özvegy, és 33 atya 's anya nélkül való árva. Külömben az Intézet' Deputatiója a' kilépés, vagy halál által esett fogyatkozásnak bétöltésére, a' Deputátio tagjai közé felvette T. Fekete György Urat M. Kir. Helytartói Titoknokot, Wohlfart Jósef Urat, a' Ts. K. Bétsi Váltó és Bank-Kassa' Controlorját, és Raiterits Jós. Urat, Hg. Eszterházi Praefectusát Pesten; továbbá T. Müller Jós. Urat, M. K. Udv. Kamarai Számvevő Tisztet, és az Intézet' Kassájának eddig volt Controlorját, az Intézet Pénztárnokává, és Wischán Antal Urat, a' M. K. Udv. Kamarai Fő Fizető Hivatal' Kassa Tisztét, az Intézet' Pénztár' Controlorjává nevezte. — Ezen felvilágosítások kivált az Intézet' tagjainak tudtokra adatnak, egyszer'smind köz hírré tétetnek azon megjegyzéssel, hogy a' kik ebbe a' főként Özvegyeknek, és Ár-

vánnak hasznos Intézetibe ezentúl a' f. e. Jul. 1-sö napjától kezdve bélépni kivánnak, Nyilatkoztatásaikat, Keresztelö-levelekkel, és a' szabott orvosi bizonyság-levelekkel az Intézet' Directiójához posta-költség nélkül békűldjék.

Érsek-Ujvárról, Sept. 24-dikén. Nagy szomoruság érte vidékünket Méltós. Kis-Szörényi Báró Szörényi András Úrnak, Magyar Lovas Generálisnak, 's Felséges Urunk valóságos Kamarásának rövid betegeskedése után e' f. hónap 22-dikén életének 70-dik esztendejében történt gyászos halála miatt. — Ezen boldogult nagy Férjfiu, és vitéz hadi Tiszt, ki még a' Burkus háborúban kezdette ditsöséges tábori pályáját, egész Török, és Franczia dühösködö háborúkban 1811-dik esztendeig mind Felséges Királyának, mind édes Hazájának hív, és sikeres szolgálatokat tett; vitéz tettei azon időkben kijött Ujságok által is gyakran magasztaltattak, 's a' kegyes Fejedelem által megjutalmaztattak. — Emberi szeretete, nyájassága, és mindenekhez kegyes leereszkedése, 's egyéb számos virtusök, mellyekkel tündöklött, valamint polgári életében is kedvessé tették ötet, úgy elenyészése méltó fajdalmat hagyott maga után, mellyel szomoru Özvegye Karolina született Marcsits Asszonyság, és eggyetlen Kisasszonya Amália, nem külömben rokonai, baráti, számos tisztelöi, sőt az egész vidék kesergi. Temetését díszesítette az Anglus Király' nevét viselö Huszár Ezered, mellynél ö Obesterei hivatalt viselt; a' város Tisztviselösége azzal mutatta-meg a' boldogúlt eránt tiszteletét, hogy a' Czéheket is kirendelte; 's hidegült' testét a' Tanátsbeli Urak, a' polgárokkal, 's Huszárokkal felváltva vitték a' temetőbe, hol bús Özvegye emlék márvány oszlopot emeltetett. Az engesztelő áldozatok 24-dikben ugyan Érsek-Ujvári Plébánia templomban, és szinte más halotti Misék Bagotán, Komárom Vgyében, Ordódy familia' kápolnájában, mellyel az elhunyt szoros vérséggel egybeköttetett, az atyafiak' jelenlétében Sept. 29-dikén fognak tartatni. — Az elhunytnak ditső ősei is tündöklöttek mind a' hadi, mind a' polgári pályán; ugyanis 1617-ben Báró Szörényi Pál Érsek-Ujvárnak, és felső Magyar országi hadi Kerületnek Fő Kapitánya volt.

Nemes Abaúj Vármegyének Tisztújjitó Széke Kassán Sept. 14-dikén és 15-dikén tartatott Nagy Méltóságú Vásáros Náményi Báró Eötvös Ignácz Úr Ő Excellentiájának, mint Fő-Ispánynak elölülése alatt. A' Tisztek' választása résszerént felkiáltás, résszerént voksolás által e'ként ment véghez:

Első Al-Ispány, Kóji Komáromy István. — Második Al-Ispány, Nyitra Ivánkai Vitéz János. — Fő-Jegyző, Puky Antal. — 1-sö Al-Jegyző, Fületinczi Kelcz István. — 2-ik Al-Jegyző, Soos Agoston. — Fő-Ügyvédő Borzovai Téglássy Sámuel. — Al-Ügyvédő Olasz János. — Fő-Adószedő Joob Mihály. — A' Szikszai Járásban: Fő Szolga-

)(*

Bíró: Péchy Tamás. — Al Szolga-Bíró: Szobonya László. — A' Gönczi Járásban: Fő Sz. Bíró Domonkos Sámuel. — Al Sz. Bíró, Bárczay Mihály. — A' Cserháti Járásban: Fő Sz. Bíró, Péchy János. — Al Sz. Bíró, Szentimrey András. — A' Füzéri, vagy Radványi Járásban: Fő Sz. Bíró, Rákói Rákóvszky Antal. — Al Sz. Bíró, Figei Bodnár Antal. — A' Kassai Járásban: Fő Sz. Bíró, Krajnyik Jósef; Al Sz. Bíró, Kóós Imre.

Zemplén Vármegyéből Sept. 20-dikán. Tegnap estvéli 6 órakor meghalálozott Kis Azarban Nagyságos Szemere István Úr Ts. Kir. Tanátsos, Zemplén Vármegyének sok esztendőkig volt Első Al-Ispánya, és a' Hegyallyai (Tokaji)borok' tenyésztésének, és kereskedésének helyre állítása' érdemében kinevezett mostan munkálódó országos Kiküldöttségnek Tagja.

Duna-Földvár Septemb. 28. Tegnap iktattatott itten-bé a' Plébániai szókébe Fő Tisztel. Egyed Antal Plébános, 's Első Al-Esperest Úr, és Tettes Ns. Tolna Vármegye Tábla Birája, jeles Egyházi szertartással. Ugyan is a' szokott reggeli béharangozás után, az Oltárnál a' Püspöki meghatalmazott Levél felolvastatván, Fő Tiszt. Májer Jósef Úr, Székes-Fehérvári Kanonok és Fő Esperest, czélerányos beszédet tartott, mellyben válogatott szavakkal, és tulajdon ékes szollásával mind a' Lelki-Pásztornak terhes szolgálatját, mind pedig a' népnek eránta szoros kötelességeit, a' nagy sokaság előtt fontosan előadta. Melyre Fő Tiszt. Egyed Antal Úr rövideden ugyan, de velősen felelt, magát népéért a' kötelességnek és az erköltsnek éjjel nappal feláldozni szentűl igérvén; a' mint ezen Beszédek nem sokára nyomtatásban is ki fognak jőni. Ennekutánna a' tisztelt be-iktatott Úr nagy Misét mondott Tiszt. Markovits György Kéri Plebános, és Bognár István helybéli Káplány Uraknak segitségével jeles mu'sika mellett. Mellynek végével 80 személyre terített asztalnál kedves Vendégeit fényes ebéddel megvendégelte.

BÉKESÉG.

Bétsből Sept. 28-dikán írja az Oester. Beob. hogy oda az nap hivatalos tudósítás érkezett, melly szerént Drinápolyban Sept. 14-dikén Ő Felsége az Orosz Tsászár, és az Ottománi Porta között a' Békeség megkötetett. Minden barátai a' köz tsendességnek, mellytől az eggyes Státusok' boldogsága függ, ezen nagy történeten bizonyára szívből örvendnek. A' békeség' feltételei magokban foglalják mind azon kérdéseket, mellyek az utólsó esztendőkben a' napkeleten előfordúltak. A' fényes hadi tettek végét szakasztván a' kétes kimenetelű háborúnak, méltán reménylhetni, hogy egész Európára sok esztendeig a' békeség' áldásai ki fognak terjedni.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

A' Sz. Pétervári Ujság Sept. 12-dikén Aug. 29-dikéig terjedő hadi tudósításokat közöl. Ezek szerént Greigh Adm. Iniada tengeri vá-

rosnak Aug. 20-dikán történt bévétele után Kramer Majort a' Szamakoffi ágyuöntő mühelynek elrontására küldötte, ki a' reábízott dologban szerentsésen eljárt.—Aug. 22-dikén Dimotika városa Követséget küldvén Gróf Diebits Fő Vezérhez, magát önként feladta.— Aug. 28-dikán a' két Török Biztos Konstantinápolyból a' táborba érkezett, és míg Gróf Pahlen, 's Gróf Orloff az Orosz részről megérkeztek, a' Fő Vezér Gortsakoff Herczeget, és Fonton Státus-Tanátsost rendelte a' béke-alkudozás' elkezdésére.

Ugyan ezen Ujság a' Kaukazusi külön vált ármadától Aug. 9 dikéig terjedő tudósításokat közöle képpen: „Minekutánna Burtsoff Grlis, ki Beiburt várát birta, megértette, hogy az ellenség 12 ezer embert gyüjtött öszve Chumis-Káné városban a' Trebizondi úton, hogy a' Törökök próbatételét Beiburt ellen megelőzze, két kompániát a' vár' őrzésére hagya, 's a' többi 5 kompániával Jul. 31-dikére virradó éjjel megindúlván, reggel Chart falunál az ellenségre találá, azt igen keményen megtámadá, 's a' mély vágásból kiveré; de ekkor észrevevé, hogy sokkal nagyobb erővel legyen dolga. Hogy a' Török tsoportokat megzavarja Burtsoff Grlis, egész osztályával az ellenségre rohana, és a' Muzulmán Regementet személyesen vezeté; de a' viadal közben egy golyóbis melyén keresztül ment, 's a' hátán ki. Lindenfeld Al-Ezeredes, ki a' kormányt általvette, látván az ellenség' szaporodását, Beiburtba magát visszavonta. Itt az ellenség' vesztése olly nagy volt, hogy az Oroszokat űzni nem merte. — Gróf Paskevits Aug. 1-sőjén ezt megértvén, még az nap Muravieff Grlist oda küldé, 's maga is Aug. 3-dikán oda indúlt. Az ellenség Beiburt körül 8 falut elfoglalva tartott. Chartban 2000 dühös Lázok voltak, kik egy másnak megesküdtek, hogy utólsó tsepp vérig oltalmazzák magokat, 's ennél fogva halotti lepedőbe burkoztak keleti szokás szerént. Ozmán Satir-Oglu, volt Anapai Basa, kit a' Tsászár nagy lelkűen szabadon botsátott, 4000 emberrel 10 verstnyire állott a' Lázok' segitségére. Aug. 8-dikán megtámadá a' Fő Vezér Chart helységét, melly nagy fatőkékkel, és sánczokkal bé volt kerítve, 's előbbi éjjel több tsapatok megérkezésével nevekedett ereje. Midőn seregeink, így szóll a' tudósító, a' faluhoz közelítének, számos tsoportok ereszkedének-le a' hegyről egymásután, 's oldalunknál, és megettünk erős sorokat formálának. A' Fő-Vezér ágyuztatni kezdvén a' külső erősségekre, elsőben is ama tartalék-seregeket akará megtörni; két batalion gyalogság el is űzé állásaikból neki szegezett bajonétokkal; a' külső erősségekből az ágyuink kergették-el az ellenséget. Seregeink egy más után elfoglalván a' körül lévő dombokat, a' falut békerítéék, mellyre ágyuink szakadatlanúl lövöldöztek. A' setétség félbe szakasztá munkálkodásinkat; de a' Törökök segítségére új seregek érkezvén, jobb szárnyunkat megtámadák; igen keményen viaskodtak u-

gyan, de sok embereiket elvesztvén, végre a' mieink által visszaveretének. — A' Lázok, kik a' faluban voltak, látván elkerülhetetlen veszedelmöket, éjjel titkon futásnak eredének, és gyenge Kozák őrizeteink közt általverék magokat; de itt is a' mieink sokat megölének közülök, és azon három zászlót elvevék, mellyek a' faluban voltak; a' falu reggel kezünkben volt. — Reggel 6 órakor a' szemlélődésre kiküldött seregek eleinte 800—1000 gyalogból álló Török tsapatra találának, melly egy meredek sziklára visszavonúla, 's elszélede; valamivel tovább a' Belegh hart falu mellett lévő szoros úton Ozmán Basának 3000 emberből álló seregére akadának, hol felette vérengező viadal kezdődék; végre a' Törökök megveretének, és a' hegyekre futának, minden felől üldöztetvén. Ezen tsatában mind a' két ágyujokat, egy zászlót, Ozman Basának egész táborát, és minden butyorait elfoglaltuk; ezek közt voltak több faluk' lakosainak jószágai is, kik a' hegyekre futottak vala; 5000 ágyutöltés, sok puskapor, vágó marha, 's a' lovasoknak majd minden lovai, kik gyalog futottak-el. A' Törökök közül 300 embernél többen elestek, 's ezek közt Gumis Kán' megyének Előljárója is Ali-Beg-Utsumdsi-Oglu, valamint számos Fő Tisztek; 150 ember esett fogságba, kik közt vannak a' Basa' Tisztei, és sok Bégek. Közülünk Aug. 8, és 9-dikén elesett 6 közember, 4 Tiszt, 's ezek közt egy Generális, és 60 ember sebet kapott. Főképpen sajnáljuk Burtsoff Grlis elvesztését, ki Aug. 4-dikén Beiburt várában halálos sebjében meghalt."

Gróf Paskevits Jul. 19-dikén Erzerum előtt fényes háladást tartatott Erzerum bévételéért, és a' Nagy-Vezérnek Gróf Diebits által lett megveretettéséért; minden seregek templom-parádéra ki voltak állítva; a' vár' fokáról 101 ágyú lövést tettek, mellyekre tábori ágyúkból feleltek; estve Erzerum városa szépen ki volt világosítva, mellyben a' Török lakosok is önként részt vettek.

Gróf Diebits Drinápolyból Aug. 25-dikén bő tudósítást küldött ezen város' bévételéről, mellyben a' tudva lévőken kivül azt mondja, hogy az Aug. 21-diki tudósításában megírt ágyúkon, 's lófarkakon kivül, mellyek a' győzedelmesek kezébe estek, találtatott-még később 3 lófark, 5 zászló, és öntött vasból két olly nagy ágyú, hogy azokat el nem szállíthatván, a' Fő Vezér kéntelen volt elrontatni. Jelenti még, hogy nehány ezer többnyire új puskát, 's felette sok hadi szereket és eleséget talált. Minden eleség-szolgáltatásnak, vagy zsarodásnak felhajtása a' Kaimakám Basa (a' város' Fő Kormányozója) által esik-meg, 's tüstént tellyesíttetik, 's így mind a' két részről a' panasz elkerültetik. — Budberg Grlis Aug. 20-ikán Kirkkilisse városát elfoglalta, 's az ott volt 3000 Török katonaságot kiűzte. — Abdurrahman Basa, és Ibrahim Basa, kik ezen sereget vezérlették a' várostól 1 1/2 verstnyire a' Lule-Burgászba, és Drinápolyba vivő útakat elfoglalták, de 3 Huszár Svadron őket onnét elveré; ezen tsatában az ellen-

ség közűl 80 ember vagy elesett, vagy megsebesíttetett; részünkről 6 katona életett-meg. Aug. 21-dikén Báró Budberg Grlis Ferdinánd Fő Hg. Huszár Regementjével Lule Burgaszba bément.

OROSZ BIRODALOM.

Ő Felsége az Orosz Tsászár Sabalkanski Gróf Diebits Generálist, a' második ármáda' Fő Vezérét, jeles hadi tetteinek jutalmául, Sz. András Rendének gyémántos Keresztjével megajándékozta. Hozzá botsátott levelében főképpen ditséri, és szivesen köszöni, hogy a' seregeivel olly szép rendet tartatott a' lakosok között a' meghódított földön. „Mindég azt ohajtottam, így szóll, hogy az Orosz vitézek olly rettenetesek legyenek a' fegyveres ellenségnek, mint szelídek a' békeséges lakosok eránt. — Ugyan Ő Felsége Gróf Diebits Hitves társát a' Tsászárné' tiszteletbeli Dámájává nevezte.— Odessza környékében a' pestis megszünt.

NAGY BRITANNIA.

'Sofia K. Hg. Asszony, kinek egy darab idő óta szeme meggyengült, a' napokban midőn felébredne egészen megvakult; azonnal egy Szemorvos hivattatott, ki igen fájdalmas operátio által a' jobb szemének világát ismét meghozta.—Fájdalom, most Ő Felsége is a' Király eggyik szemén megvakult; ezt is majd, a' mint mondják, metszés által fogják gyógyítani. Azonban a' Király most is kikotsizását naponként folytatja.

Az Austriai Nagy Követ' Hg. Eszterházy' Hitvese Sept. 16. Londonból elútazott Regensburgba, annyának, Thurn és Taxis Herczegnének, látogatására.

Dickenson hajós Kapitány Victory línea-hajón tartatott hadi törvényszéknek 20-dik űlésében, Sept. 17-dikén, igen tisztességes módon minden vád alól felszabadíttatott.

Wellington Hg. a' Standard' Kiadóját is Törvényszék' eleibe idéztette. — Constellatio nevű Amerikai fregáta Sept. 13-dikán New-Yorkból Angliába érkezett, és magával hozta Maclean Urat Londonba Követnek, Rives Urat Párisba Követnek, és Biddlé Commodort a' közép tengerre Vezérnek.

GÖRÖG ORSZÁG.

Görög ország' egybe-gyült Képviselőinek a' Praesidenshez botsátott Felírása. (Befejezés)

„Aug. 31-dikén a' hadi Biztosság' tagja három tudósítást olvasott-fel előttünk: az első a' rendetlen katonaságot illeti; a' másik, mellyet Heidegger Ezeredes adott-bé, pontos előadását foglalja magában mind azoknak, mellyeket hadi, és kormányi Tisztségében tett; a' harmadik a' tengeri erő' dolgaihoz tartozik.— Ezen tudósítások megbizonyították, hogy Excád minden figyelmét, 's gondját a' rendetlenség, és zavar' elharítására fordította, melly idejövetelekor mind a' száraz földi, mind a' tengeri seregek közt uralkodott. — El nem hallgathatjuk azon mély bényomást, mellyet ezen Irományok' felolvasása bennünk okozott. Most először veszen a' Nemzet számadást az igazgatásról; és most először lát olly rendeléseket, mel-

lyek állapotjával megeggyezők, híven teljesíttetnek, és a' várakozást meghaladó következéseket szűlnek. — Ezek az országos Tisztviselők által a' Congressusnak béadott Oklevelek 7tagból álló Biztosságnak adattak-által. Minekutánna ez eggyenként sorjában megvizsgálta, meggyőződött Excád által követett rendszernek bölts és foganatos volta felől mind a' belső kormányra, mind a' külső dolgokra nézve. — Ezek egy részről a' mi constitutiós törvényeink által megállapított principiumokat fentartották; más részről az öszve-alkotásnak olly megbetsűlhetetlen hasznot szereztek, mellynél fogva a' Nemzet' Képviselőinek meghagyatott azon hatalom, hogy a' végső Rendszernek (systema) elfogadását akkor határozzák-meg, minekutánna következéseiből által láttak annak czélerányos voltát. Ennél fogva a' Biztosság több ízben megvizsgálván a' belső öszve-alkotás eránt való diplomatiai közléseket, a' Commissariatus' tudósítását, az országos adosságok' elenyésztésére javallott plánumot, a' jövedelem és költség' számadását, az országos költségek' felvetését, és kármentéseket, minekutánna a' Congressusnak 1 szám alatt béadta végső véleményét mind ezen tárgyak eránt, hatalom adatott néki, hogy Excádnak egyenes igazgatása alatt minden kormánybeli ágazatokról törvény-javallatokat készíttsen, mellyek a' Nemzet alapos hasznaival megeggyeznek, és képesek az Országlószék' felette terhes munkáit könnyebbíteni. — Ez gondolkozásinknak tiszta kifejtése, melly a' Nemzetnek gondolkozása. Excád nem fogja segedelmét, és útmutatását a' gyűlés' Biztosságától megvonni azon tárgyakban, mellyeknek elintézésére az rendeltetett." — Ezután előterjesztvén Görög ország' erőlködéseit a' négy száz esztendei rabszolgaságból való kiszabadúlásra, és a' Grófnak a' kormányra lett meghivatását, magasztalva emlegetik bölts intézeteit, mellyeknél fogva a' tengeri rablás elenyészett, melly a' Görög tengeri erő ellen annyi rágalmazásra adott okot; a' katonák engedelmeskedtek, a' Görögök szegénységök mellett is megmaradt kevés pénzöket a' nemzeti bankba tették; a' pestis, melly Egyiptomból származott, megszünt; számos oskolák állíttattak a' költsönös oktatásra; sok perlekedések jó módjával eligazíttattak; a' tsendesség, és bátorság helyre állván, az iparkodás kifejlik, gyarapodik, új épűletek emelkednek, a' szántó földek bévettetnek, a' kereskedés jól megyen; mindenek arra mutatnak, hogy Görög ország boldog, és virágzó lesz; de e' mellett a' Nemzet is a' rendtartás, és az Országlószék' kivánsága alá veti magát, és Ő Excellentiáját választja tanátsadóúl, miképpen hálálhassa-meg a' sok jótéteményt a' Felséges szövetséges Hatalmasságoknak, az Admirálisoknak, a' vitéz Franczia seregeknek, 's Görög ország' egyéb' jóakaróinak. Következnek az aláírások: Siszini, 's a' gyűlésnek minden tagjai.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 29.

Pesten, Szerdán, Mind Szent Hava 7-dik napján 1829.

Békeség.

Béke arany mezején sétál, mosolyogva köszönget;
Véres fegyveredet tedd hüvelyébe, Vitéz!
Bálkán' ormai is hangos kaczagásra fakadnak:
Imé a' Félhold' szarva letörve vagyon.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Octob. 4-dike vala az a' ragyogó fénnyel feltünt nap, mellyen, mint Hazánk' kegyes Attyának, ditsőségesen uralkodó Koronás Fejedelmünknek neve napján, messze kiterjedett birtokainak harmincz milliomnál többre menő lakosai, mint hűséges jobbágyai, szív-emelkedve esdekleltek az Egek' Urától Ő-reá hosszu életet, és ép egésséget, hogy oltalmazó, és tsendes szárnyai alatt a' békeségnek áldott gyümöltseit még sok esztendeig szedhessük. Ezen jobbágyi hódúló tiszteletet külső jelekkel is megbizonyították mind a' Papi, mind a' Polgári, mind a' Hadi Előljárók; ugyanis a' vár' mezején a' két szomszéd városban lévő katonaság Tiszteivel eggyütt ünnepi pompában megjelenvén, a' sátor-kápolnában meghallgatta az Isteni szolgálatot, 's köszöntő lövéseket tett.

Ő Ts. Kir. Fő Herczegsége az Ország' Nádora Octob. 2-dikán reggel 6 órakor Budáról Al-Csúthon keresztűl Bétsbe útazott.

A' Budai hegyeken, valamint a' Pesti Kőbányában is némellyek még a' mult héten elkezdették a' szőlőt szedni; de a' valóságos szüret mind a' két helyen tsak a' héten, Oct. 5-dikén, kezdődött. Az idei szüret ugyan elég bort, de jóságára nézve nem legjelesebbet igér. — A' mult vasárnap estve villámlással, 's menydörgéssel zápor, későbben tsendes esső következett; azóta többnyire borult, és essős idők járnak.

Ő Ts. K. Felsége méltóztatott a' M. Kir. Udv. Kamarai Fő Fizető Hivatalnál, Orieska Imre Úrnak Fizető Mesteri Tisztségre lett emeltetése által megüresedett Controlórságra az eddig volt Kamarai Fő Fizető hivatali Liquidátort Kanel Jósef Urat, kegyelmes tekintetetbe vévén jeles tehetségeit, és eddig való buzgó szolgálatait, kinevezni; helyébe pedig a' Temesvári Filiális Kamarai Fizető Hivatalnak a' Felsőség által rendelt eltöröltetése mi-

att, az oda való Fizető Mestert, Schiesz Albert Urat első Kamarai Liquidátorrá tenni méltóztatott.

Egerből. A' sok jeles napok közül, mellyek Eger városára Nagy Méltóságu Felső-Előri Pyrker János László kegyes Patriárka Érsekünk' szelíd kormánya alatt derűlnek, eggyik volt Sept. 22-ike, melly kivált az ide való Fő Káptalanra maradandó díszt hozott. Ez nap, minekutánna a' számos Papságnak, az itt lakó Mélt. Generálistól vezettetett Tiszti Karnak, a' Ns. Vgye' Tisztviselőinek, és egyébb hivatalbelieknek, valamint Ő Exjának harangok' zúgása, 's mozsarak' durrogása között a' fő templomba lett pompás megérkezése után Fő Tiszt. Rajner Károly Nagy-Prépost Úr az ünnepi Misét eléneklette, Ő Exja Érseki Székéről, mint Kir. Biztos szokott hathatós kifejezésekkel adta-elő: hogy Ő Felsége az Egyház' fényét terjeszteni, 's kivált az Egri Fő Káptalannak régiségét 's ritka érdemeit megjutalmazni kivánván, a' mostani Fő Tisztelendő Kanonok Uraknak és jövendőbelieknek erre, és minden időre egy, nyakból lefüggő, és a' Megye Patronusának olajba főtt Sz. Jánosnak képével díszes aranyba foglalt keresztet adott légyen (lásd a' mai Hasznos Mulats.). Erre felolvastatván a' kegyelmes Kir. Adomány-levél, Ő Exja mind eggyik Kanonoknak nyakába függeszté a' ditsőitő jelt; a' mit háladó igaz szívből származott ékes Beszéddel megköszönt a' fent tisztelt Nagy-Prépost Úr. Erre háromszori Éljen kiáltás hangzott, 's a' Te Deum rekesztette bé az egyházi ünnepet. Ezután a' Nagy Prépost Úr gazdag ebédet adott.

A' Budán lévő kisdedek' gondviselő Intézetére adakozók' nevei (Befejezés.): Báró Kray; Zichy Grófné szül. Kray Báróné; Marich Fanny, szül. Kray Báróné; Marich Mária; Festetics Grófné szül. Kray Báróné; Szerencsy István; Chotek Hermina Grófné; Báró Forray András', Gróf Pálffy; Pálffy Grófné; Gróf Nádasdy; Stamm, Ts. K. hadi Protokollista; Báró Wenkheim, Wenkheim Báróné; Wenkheim Mária, és Paulina Bárónék; Mérey Sándor; Mérey-Stráda Mathilde; Zeidler János Kapitány; Szirmay Johanna; Szirmay Eugenia és Klementina; Benitzky Charlotta; Egy nevezetlen; Ambrózy Eliza; Schneidt A.; Leber A. Asszony; Csollich Luiza Báróné'; Gróf Széchen Miklós; Széchen-Forgács Fanny Grófné; Gróf Széchen Károly; Gróf Széchen Antal; Batthyány Eliza Grófné; Batthyány Mária Grófné; Stainlein-Hellenbach Báróné (2); Vay Báróné szül. Geymüller; Vay Báróné szül. Adelsheim; Báró Vay Miklós; Baró Vay Lajos; Tessedik Ferencz Úr; Gróf Migazzi Vilhelm; Báró Orczy Lörincz; Orczy Theresia Báróné; Orczy Nina Báróné; Gróf Pejacsevich; Pejacsevich Fanni Grófné; Gróf Pejacsevich Adolf; Pejacsevich Szidonia Grófné; Széchen Manczi Grófné; Báró Palotsay Ferdinánd; Palotsay Luiza Báróné; Palotsay Kornélia Báróné; Báró Palotsay Tódor; Horváth János Püspök; Gróf

Zichy László; Kulmer Josefina Báróné; Csekonits Julia; Csekonits Nep. János. — (A' nevezett kisdedek' gondviselő Intézete' ügyében annak Titoknokához Nemes Rehlingen Antal Úrhoz kell folyamodni, kinek lakása van Budán a' várban Brunsvik Grófi házban).

AUSTRIA.

Ő Tsászári Királyi Felségök a' Tsászár, és Tsászárné Sept. 30-ikán délután kivánt jó egés-ségben Linczből szerentsésen vissza-érkeztek Bétsbe.

Felsőségi meghatározás szerént a' derczés búza-lisztből, és rozslisztből sütött kenyerek a' folyó October hónapban az eddig való szokott áron kissebbre szakasztatnak, mint a' múlt hónapban; más nemű kenyereket, és zsemlyéket ellőbbeni nagyságokban kell sütni. — A' hús' ára 8 ezüst, vagy 20 váltó krajczáron meghagyatott.

A' pénz' folyamatja Bétsben Oct. 3-dikán így állott: A' Státus 5 pCentes Obligatiói, 100 3/2 f. — az 1820-diki sors-húzással járók, 172 1/2 f.; — az 1821-diki hasonlók, 129 1/6 f.; — Béts városa 2 1/2 pCentes Bankó-Obligatiói, 56 3/8 f. keltek mind Conv. P. — A' Bank-Actiák keltek 1185 f. Conv. P.

Ő Ts. Kir. Felsége a' f. e. Octob 1-ső napján egy Végzést adott-ki, mellyben a' Státus-adósságok' enyésztésére szolgáló Fundusban, és jövedelmeinek felosztásában némelly változásokat teszen. — Ezen enyésztő fundátiónak tőkéje 1829. Sept végén tett 209,963,266 for. 49 7/8 kr.; 's ennek interese Conv. P. 7,285,560 f. 8 kr.

SPANYOL ORSZÁG.

A' Király minap, midőn Escuriálba kotsiznék olly szerentsétlenül járt, hogy a kotsinak eleje hátuljától derekában elválván, a' Király az üveges ablakra előbukott, 's ábrázatját megsértette; de abból kigyógyult. Hanem azután ismét rosszul lett. Erre nézve az Udvari Orvosok illy tudósítást küldöttek Ő Felsége' egésségéről az első Ministerhez, melly a' Sept. 13-diki rendkivűl való Madridi Ujságban találtatik: „A' Király délután negyedfél órakor a' Chorusban volt; öt óra tájban oda hivattatánk. Azt mondák nekünk, hogy Ő Felsége, minekutánna 10 minutumig térdepelt volna, elájult. Mi a' Királyt elájulva találók, ki egész 20 minutumig nem jött magához. Azonban vígasztalva jelenthetjük Excellentiádnak, hogy érvágás, és egyéb segedelmek után Ő Felsége ismét feleszmélt, a' nélkűl, hogy eddig érző szereinek valami sérelmét észrevettük volna. Költ San Lorenzóban estve hetedfél órakor Sept. 12. 1829. (Aláírás) Marcello Sanchez Reboto; Pedro Castello." — Rendkivűl való Ujság: „Kegyelmes Úr! Éjfél eltelt, 's örömmel jelenthetjük Excádnak, hogy mióta első tudósításunkat Excádnak megküldöttük, a' Királyon semmi változás sem történt. Ő Felsége most is olly jó kedvű, mintha semmi baja sem volna. Aláírás, 's a' t." — Még későbbi három tudósítás Ő Felségének tellyes

)(*

meggyógyúlását jelenti. Minthogy az Orvosok meg nem mondták a' Királyon esett betegségnek mivoltát, közönségesen az emberek annak tulajdonították, hogy a' Király, a' kotsin történt szerentsétlensége után nem engedett magán eret vágatni. Azt mondják, hogy a' Király azóta szüntelen fájdalmat érez a' feje' hátulján. Tegnap vasárnap egybegyült a' Kasztiliai Fő Tanáts minekutánna a' Király' állapotjáról Escuriálból tudósítást kapott.

NAGY BRITANNIA.

A' mint mondják, a' Király megvakult szemét nem fogja bontogattatni (operáltatni); minthogy az orvosok' vélekedése szerént ez semmit sem fogna használni.

Irlandból a' következő seregek indúltak a' külső birtokokba: a' 10, 11, és 88-dik Regementek a' Joniai szigetekre; az 1-ső Rgt. Gibraltárba; a' 73-dik Rgt. Maltába; a' 19, és 86-dik Rgtek nyugoti Indiába; a' 22, 38, 77, és 84-dik Regementek Jamaikába.

Különös, hogy az előkelő Katholikusok nem igen kivánkoznak a' Parlamentbe jutni. Wexford Grófság' Parlamenti Képviselője az űlés után ki fog lépni, és noha ott igen sok vagyonos Katholikus lakik, mégis tsak 3 Protestáns Candidatus szándékozik fellépni.

FRANCZIA ORSZÁG.

Sept. 30-dikán Berry Herczegné Nizzába a' Nápolyi Királynak, 's Királynénak incognito eleibe akart útazni.

A' Moniteur Sept. 24-dikén így ír: „A' Courrier Françaisban ezen h. 22-dikén illy czikkelyt olvasánk: „„ Több megyebeli Ujságokban valami kerülő levélről volt a' szó, mellyet a' Petsét-őrző külömbféle Törvényszéki Személyekhez botsátott, és mellyben a' következőket bízta reájok: 1.) Mind azoknak neveit tudakozzák-meg, kik a' Constitutiós Ujságokban dolgoznak, és a' Petsétőrzőnek név szerént jelentsék-bé külömbféle Levelezőiket. 2) Szoros tudósítást tegyenek néki mind azon beszélgetésekről, mellyek a' társaságokban, vagy nyilvános helyeken tartatnak, és a' beszélők' neveit mondják-bé. 3.) Végre minden kerület' lakosainak köz vélekedését a' Ministerium' változására nézve Statistikai ismeret képpen adják-bé. — Ezen Kerülőlevélnek létét a' Király' szolgálatjában álló némelly személyek tagadták; de mégis a' Rouent Journal megmarad állítása mellett, hogy ezen Levél valósággal meg van írva, melly Sept. 1. n. költ, és a' Fő Fiscus által van elküldve." " —Ha több Journalok (ezt teszi hozzá a' Moniteur) valósággal ezt a' Courrier által ismételt állítást közlötték, akkor ez ismét hamis fogás, melly a' köz vélemény' megtsalására koholtatott. A' Journalok tsak nem tehetik-fel, hogy a' Törvényszéki Személyek az Igazságra ügyelő Minister által a' kémek', és titkos vádolók' sorjába magokat lealatsonítani engednék. Ezt feltenni már magában is sértés volna."

Erre a' Courrier Français Sept. 25-dikén így felel: „A' Moniteur által megczáfolt czikkely a' Roueni Journalból vétetett; éppen midőn ezen hivatalos megczáfolást olvassuk, kezünkbe jöve a' tegnap reggeli Roueni Journal, mellyben a' következő Oklevél találtatik, az eredeti írás pedig a' Redactor kezében van. Ezen Oklevél éppen jókor érkezett a' Moniteur' megczáfolására: „Circular. Parquet. 317 számu Levél. Louviers, Sept. 5. 1829. A' Király' Ügyvéde a' Megye Politia' Tisztviselőihez. Uraim! Én a' Roueni Kir. Törvényszéknél lévő Fő Prokátor Úrtól a' következő levelet vettem: „Ő Urasága a' Petsétőrző ezen h. 1-sö n. költ írása által reám bízta, hogy minden hónap' 1 sö napján neki tudósítást tegyek kerületemben a' vélemények' állapotjáról, és hogy nem igyekeznek-e némellyek hamis elámítást, és békétlenséget támasztani. Ő Urasága azon helyes megjegyzést teszi, hogy a' Királyi Prókátorok ebben segítségemre lehetnek, hogy ezen tárgyban neki igen szoros felvilágosításokat küldjek; minthogy ezek szakadatlan egybeköttetésben lévén a' helységek bíráival, az e' féle ismereteket könnyen megszerezhetik, kitanulhatják. A' Király — ezt teszi hozzá a' Minister— népének boldogságát ohajtja; Országlószéke tsupán tsak a' Constitutio' fentartására, és a' törvények' végrehajtására ügyel. Számot tart hűségünkre, és buzgóságunkra a' czimborálások' szemmel tartásában. Kérem azért az Urat, szoros, és környülállásos tudósítása által a' maga kerületére nézve adjon nékem módot arra, hogy a' Petsétőrző Úr' kívánságát pontosan tellyesíthessem. Tessék tehát az illy munkát minden hónapnak utólsó felében nékem általküldeni." — Látják tehát az Urak ezen Levélből, mitsoda köteleztetést róvtak reám. Az Urak' segítsége nélkül tsak tökélletlen felvilágosítást adhatok, és nem vagyok képes Ő Uraságát a' Vélemények' állapotjáról ezen kerületben tudósítani. Vegye kedvesen, 's a' t. A' Király' Ügyvéde. — Moisel."

A' Marszelyi Kereskedéséget a' külső dolgokra ügyelő Ministerium arról tudósította, hogy a' Tripolisi Basa, és az ott lévő Franczia Consul között is valódi czivódás támadt; 's ennél fogva attól lehet tartani, hogy a' Franczia Országlószék Tripolissal is háborúba keveredik. A' Franczia Consul már leszedte czímereit, 's zászlóját.

Conquerant línea-hajó, mellyen Rigny Admirális ül, Sept. 17-dikén indúlt-el a Levantéra. Cornelie korvet, Volage, Rusé és Faune briggek Máltánál hozzá fogják magokat kaptsolni, hol Conquerant nehány nap fog mulatni. — A' földközi tengeren két kis Algiri Korzár jelent meg Török zászlók alatt; de Curieux brigg ezeket űzőbe vévén, az éj oltalma alatt elillantottak.

GÖRÖG ORSZÁG.

Közlöttünk már némelly Okleveleket, mellyek a' Görög nemzeti gyűlést érdeklik; most azon Végzéseknek rövid értelmét adjuk elő,

mellyeket ezen negyedik gyűlés hozott. Tudva van, hogy ez Jul. 23-dikán kezdődött, 's Aug. 18-ikán végződött, 's ezen idő alatt tartott 22 Ülésben 13 Végzést szerzett, tudniillik:

1.) A' nemzeti Gyűlés helyben-hagyja a' Görög országi Előlülőnek Davkins Úrhoz, az Angol Residenshez, a' Mart. 22 Protokollum' megküldésének következésében adott válaszait azoknak tellyes értelmében; és hatalmat ád az Előlülőnek, hogy a' Görög ország' végső sorsa felől leendő diplomatiai értekezésekben, azon esetben, ha azokra meghivattatnék, részt vegyen; de olly feltétellel, hogy magát mindenben a' Londoni Tractátus' kötéseihez, és az Epidaurusi ország-gyűlésen 1826-ban megállított alapokhoz tartsa. A' nemzeti Gyűlés feltartja magának a' megerősítés' jussát.

2.) A' nemzeti Gyűlés jóvá hagygya az Előlülőnek minden rendeléseit, és intézeteit, mellyek az ország' belső dolgait illetik; megerősíti a' Panhellenionnak 27 tagból álló Tanáts (Senatus, Γερουσία) által való feltseréltetését; meghatározza azon Tanáts' választásának módját, foglalatosságainak körét; kirendeli a' jövő Constitutió készítésére az elő-munkákat, és rendelést tesz azon esetre, ha az Előlülő megtalálna halni.

3.) Rendbe szedi a' Fináncziát, és a' mi ahoz tartozik; hatalmat ád 60 milliom franknyi költsönnek felvételére.

4.) Az Előlülőre bízza a' száraz-földi, és tengeri seregek' öszve-alkotását; és az 1825 törvényt a' nép' öszve-írásáról megújítja.

5.) Kárpótlásokat adatni enged azoknak, kik a' Nemzetért rendkivűl való áldozatokat tettek, név szerént Hydra, Speczia, és Ipsára szigeteknek, a' Misszolungii őrizetnek, Karaiskaki' seregeinek, 's a' t.

6.) Meghagyja az Országlószéknek, hogy az 1821 esztendő előtt tsinált adósságait a' Községeknek (városoknak, faluknak) ha azokat igazaknak találja, addig is vegye által, és minél hamarább fizesse-ki; azután pedig jó alkalmatossággal azon Községekkel magának fizettesse-meg.

7.) Jová-hagyja az Előlülő által bémutatott első ércz-pénzeket, mellyeknek egysége (az az, a' mibe számlálnak) a' Phoenix, ezüstből, a' Franczia elegyítés (Schrote) szerént. Ebből hat ér egy Spanyol tallért. A' Phoenix 100 Lepta-ra osztatik, mellynél fogva váltó pénzül 1, 5, és 10 Leptás rézpénz-darabok fognak veretni. (Ezen új Görög pénzeknek eggyik oldalán egy Féniksz van, melly felett egy Kereszt lebeg ezen körül írással „Görög ország 1821"; a' másik oldalon egy borostyán- és olajág között a' reá nyomott bets látszik, 's ezen körülírás: „J. A. Capodistrias Kybernitis, 1828.")

8.) Meghatalmazza az Előlülőt egy Vitézi Rendnek állítására; mellynek czímereit a' szövetséges Hatalmasságok' Admirálisainak,

Tisztjeinek, és a' Görögök' barátinak (Philhelléneknek) mind az országban, mind a' külföldön az Elölülő ajándékozhatja. Magoknak a' Görögöknek a' jövő nemzeti gyűlés' elhatározásáig e' tisztelet-jelek ne adassanak; tsak az Elölülőnek legyen szabad azokat viselni. (Később-ben a' született Görögökre nézve oda tétetett ezen clausula: „vagy elébb is adathatnak, ha az Országlószék jónak találja.") — Meghatalmaztatik továbbá az Elölülő, hogy Görög országnak jövendőbeli fő városában az Istennek a' Szabadítónak templomot építtsen, a' szövetséges Udvarokhoz, és Bajor országba Köszönő Követségeket küldjön; Navarinnál, és Petalidinál (hol a' Franczia expeditio a' szárazra kiszállott) emlék-oszlopokat emeltessen.

9.) Az Elölülő' fizetését 180,000 Fénikszre (30,000 Spanyol tallérra) szabja. — Ezen ajánlást az Elölülő „tekintvén az ország' szükségeit" el nem fogadta, és a' helyett arra kért engedelmet, hogy rendkivűl való költségekre a' mi szükséges, a' kintstárból vehessen.

10.) Megszorítja a' Régiségek' kiviteléről való tilalmat, a' mennyiben szabadságot ád az Elölülőnek, hogy ez, vagy amaz országi Muzeum számára, archaeologiai vizsgálódások végett, Régiségeket küldhessen.

11.) Az Oskolákra, és Árva-házakra való tőkepénzt meghatározza; hatalmat ád az Elölülőnek a' Klastromok' rendbeszedésére, 's az országos terheknek reájok való kivetésére.

12.) Meghatározza azon peres dolgok' eligazitását, mellyek a' Praesidensnek Görög országba lett megérkezése előtt folyamatban voltak.

13.) Szóll a' negyedik nemzeti Gyülésnek ismét egybehivásáról, és üléseinek megújításáról.

Eginából Sept. 1-sőjén írták, hogy a' Praesidens oda már visszaindúlt, de előbb Spéziát, és Pórószt látogatta-meg. Gróf Heyden hajójának nagyobb részével Pórószn'l volt. — Aug. 31-dikén nagy summa pénz vitetett-el Eginából a' szárazra Gróf Capodistrias Ágoston késérete alatt a' zsold miatt felzendült katonaság' kifizetésére.

AMERIKA.

Éjszak-Amerikai eggyesült Státusok. — Vashingtonból érkezett Aug. 7-diki tudósítások szerént a' Praesidens Jackson Grlis nagy betegségbe esett, úgy hogy nem igen bíznak életéhez. — Az Augusta-Chronicle illy levelet közöl Kolumbusból (éjszaki Karolinából) Jul. 18-dikáról: „Az Indus népek között tett mozgások, mellyek ellenségeskedésre mutatnak, itt egy idő óta nagy tünődést okoztak. A' Krékek több titkos tanátskozásokat tartottak, 's a' mint mondják, olly czélból, hogy háborút indittsanak a' vég-gyarmatok ellen. Ennél fogva némelly polgár-társaink nehány nap előtt az eggyesült Státusoknak a' Krékeknél lévő Agensét Chrovley Obestert Mitchell várában meglátogatták, hogy a' dolgot közelebbről

kitanúlják. Ezen látogatásnál az Obester illy híreket közle velők: Az előljárók több titkos tanakodást tartottak; külömbféle Indusoktól kitudakozta a' Krékeknek azt az elhatározását, hogy ők tulajdon föld-birtokaikon akarnak élni, és halni; őtet, az Ágenst megölni; pusztító háborút kezdeni a' határszéleken; a' Flint vizétől nyugotra lakó fejéreket mind meggyilkolni; és ha ellenök fegyveres seregek küldetnének, a'motsárok közé visszavonulni, 's ott őseik földéért viaskodva meghalni. Ezen tudósításokat nem igen hitte az Agens, 's azért nem is aggódott, míg a' Krékek közül egy tiszteletre méltó öreg fő-ember, kit ő bizodalmával régóta megtisztelt, 's azért eggyütt barátságban éltek, hozzá jöve, 's ezen híreket mind igazaknak állitá azt tévén hozzá, hogy ő maga is jelen volt azon titkos tanátskozáson, mellyen ezen végzések hozattattak, sőt ő is reá-állott; de mégis inkább szereti az Ágenst, mintsem hogy azt lelkiismeretével megtudná eggyeztetni, hogy őtet a' veszedelem felől meg ne intené. Továbbá azt is megmondá neki, hogy a' Cherokez, Chokt.v, és Szeminol népségekhez Követségeket küldöttek, hogy őket a' velők tartásra felszollíttsák; de mind ekkoráig tsak a' Cherokezektől érkezett válasz, és pedig kedvező; végre tudósítását azzal fejezé-bé: hogy a' Krékek' Fejedelme, Rosz nevű, a' nemzethez egy beszédet készít, mellyben azt tanátsolja, hogy országokat soha el ne hagyják, és minden fejér embert öljenek-meg, ki a' határ-lineán általlép. — Ugyan ezen Ujság Jul. 29-dikén így ír ezen tárgyról: „Kolumbusból, vagy Milledgevilléből semmi közelebbi tudósítás sem érkezett az Indusok' háborgásáról. Ellenben Phönix, a' Cherokezi Ujság, a' Cherokézek kiindulásáról két czikkely: közöl, kik ha nem támadólag is, de legalább oltalmazólag akarnak munkálkodni; 's ennél fogva nyilvánságos, hogy ezen népség Georgia kivánságának ellene szegezi magát. — A' Phönix szerént Hiks nevű fő familiának egyik tagja illy Felirást botsátott az Előljáróhoz: Mind addig hazámban maradok, míg bajonétokkal el nem űznek; akkor a' vadonba futok, 's ott keresek menedéket azon helyen, melly, a' mint mondják, „az Indus szokásokkal megegyező" — olly menedéket, hol a' művelt ember hangja a' vad ember' kiáltásai, 's a' vad állat' bőgése között elnémúl; — ott fogom én magamot a' magános erdő' mélységében elrejteni, hogy napjaimot setétségben töltsem, megrontsolt hazámra visszatekintsek, és Alkmonak nemes, de szerentsétlen nemzetségét sírassam." — A' National-Intelligencer Aug. 3-dikán jelenti, hogy az Agens Crowley Obester kéntelen volt a' Krékektől eltávozni, 's Kolumbusba futni. A' katonaság parantsolatot vett, hogy mindenre vigyázzon: minden vég-szállók mozgásban vannak, és minden rendelések megtétetnek az oltalomra.

(Hasznos Mulatságok Nro 29. Hírdetés 1/2 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 30.

Pesten, Szombaton, Mind Szent Hava 10-*dik napján* 1829.

H ó l d.

Hóld, epedők' bús képe, szelíd faklyája az éjjnek,
Mért bujkál orczád' fénye homályok alá?
Buslakodók örömest rejteznek puszta magányba,
Hol tőlök bizvást senki ne kérdje: mi baj?

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Minekutánna a' mi környékünkben tegnapelőtt, tsötörtökön, egész nap az esső szakadva esett, 's a' levegőt is késő őszi hidegre váltóztatta; tegnap ismét kiderűlt, és a' szüretelők' tünődését valamennyire eloszlatta; azonban a' hideg folyvást tart.

A' M. Kurir' jelentése szerént a' Felséges Magyar Udv. Cancellaria egy munkás Tisztviselőjétől fosztatott-meg(nem mondatik, melly nap) a' halál által, melly Méltóságos Borfői Bory Miklós valóságos Udvari Tanátsos és Referendárius Urat, rövid ideig tartott súlyos betegsége után, életének 46-dik esztendejében kedves Familiájának, 's minden tisztelőinek mély szomoruságára az élők közül elragadá. Hideg tetemei Tarnóczra vitettek Ns. Nógrád Vármegyébe. (Méltán hozzá tehetjük még azt, hogy ezen jeles Férjfiu fiatalabb korában Ns. Nógrád Vgyénél a' Fő Jegyzői Hivatalt buzgón, és a' Közönségnek nagy megelégedésére viselte. Azután Felséges Urunk nagyobb kört kivánván szerezni tapasztalt tehetségeinek kifejtésére, a' Királyi Táblához Assessornak nevezte; hol későbben a' Király' személyes jelenléte' Viselőjének Itélőmestere lett. Ezen hivatalában nevezetesen az utólsó ország-gyülésen a' Fejedelemnek, és Hazának igen fontos szolgálatokat tett; mellyeknek megjutalmazásáúl 1827. esztendei Nov. 12-dikén Ő Felsége őtet Bétsbe felszóllítani, és a' Maga Udvari Cancelláriájánál Referendáriussá tenni méltóztatott. A' boldogultnak hivatalbeli dolgaiba mély bélátása, érett itélete, a' törvényes dolgokban jártassága, tántoríthatatlan igazságszeretete, mindenek eránt jó indulata a' Hazával korán történt elvesztét érezteti).

Varasdról ezt írták: Fő Méltóságu Herczeg Batthyányi Fülöp, Német-Ujvárnak örökös Ura, Trattmanni Gróf, Leopold Austriai Tsászári Rendnek Közép Keresztese,

Ts. K. Kamarás, Ns. Vas Vgye Fő-Ispánya, és a' Horvát, Stájer, 's Karint országi határok' elintézésére kirendelt Biztosság' Elölülője, Aug. 30-dikán ide érkezett.— Minekutánna az utólsó ország-gyűlési Végzésnek XVI. Czikkelye szerént a' határelintéző Biztosság munkáit Karinthia és Stiria felé a' Száva vizéig vitte, Ő Herczegsége az 1807. 31-ik Czikkely' következésében arra fordította figyelmét, hogy a' háromszoros határhely megállapittassék, melly Magyar országot, Horvát országot, és Stiriai Hg.séget egymástól elválassza. Erre nézve Sept. 14-dike volt határozva. Egy Deputátio, mellyet Fő Tiszt. és Méltós. Juranich Győri Püspök Úr, mint a' Magyar országi határ szélek' elintézésére rendelt Biztosság Elölülője Stiriába küldött, eggyesitette magát azon Biztossággal, melly a' Stiriai Biztos Urakból, a' Ns. Szalad, és Varasd Vármegyék' Követeiből, Varasd Kir. város' meghatalmazott Küldötteiből, és a' Csáktornyai, 's Friedaui Uradalmak' Tiszteiből állott. — Ő Herczegsége a' mondott napon a' megállapitandó három országi határhelyre méltóztatott menni, és ez tsak hamar költsönös megeggyezésből Felséges helyben-hagyásig örök időkre kijeleltetett. Ezen alkalmatossággal biztosi alkudozások után Varasd szabad Kir. város, és Polstrau Stiriai mező város, megúnván hosszas czivakodásaikat a' határok eránt, Megbizottjaik által megegyezének, és a' Fő Méltóságu Biztosság előtt örök időkig tartandó határ-lineát húzának, melly a' három országi határ-ponttól megyen-ki, és mind a' két földbirtoki részt, mind Horvát, és Stájer országokat is egymástól elválasztja. — A' Ns. Városi Magistrátus', és választott polgárság' rendeléséből a' vad ember czimű vendégfogadóban nagy ebéd adatott, mellyre a' Fő Mélt. Biztosságnak minden tagjai, és a' többi Követek meg voltak híva; Ő Herczegsége is megtisztelte jelenlétével, és nevelte azon örömet, mellyet a' Varasdi lakosok ezen díszes alkalmatossággal érzettek. — Ő Herczegsége még több ideig itt fog maradni." (Zágrábi Luna).

LENGYEL ORSZÁG.

A' Burkus Státus-Ujság Varsóból Sept. 28-dikán költ tudósítás szerént ezt írja: „A' békeség' megkötése előtt történt dolgokról (a' békeségről hivatalos tudósítás Sept. 26-dikán érkezett Varsóba) hiteles kútfőből a' következőket írhatjuk: Hogy a' mennyire lehet elháríttassanak azon nehézségek, mellyek által a' Drinápolyban alkudozó Török Biztosok a' Béke-Tractátus' végső megkötését az utólsó napokban gátolni látszottak; és nem ok nélkül tartván attól, hogy Gróf Diebits, ha látja az ő általa változhatatlanúl kiszábott határ időnek meg nem tartását, tüstént megindúl hadi seregével a' fő város ellen, Royer Úr, Burkus Királyi Követ a' fényes Portánál, a' Szultánnak nyilvánságos kérésére, és a' Nagy-Britanniai, 's Franczia Nagy-Követek' sürgetésére Rodosztóba hajózott, hogy on-

nét Drinápolyba Gróf Diebits' fő hadi szállására menjen azon nehézségek' eligazítása végett. Erőlködései annyira vitték a' dolgot, hogy még a' Porta eleibe szabott határ időre a' békeség megköttetett.

OROSZ BIRODALOM.

Sz. Pétervárából írják: hogy Ő Felsége a' Tsászár Sept. 22-dikén Czarskoe-Szelóból a' fő városba ment, hogy egy 74 ágyus línea-hajónak, melly Brienne nevet nyert, az Ochtai hajó-mühelyből a' tengerre eresztését megnézze; az idő gyönyörű volt, 's a' munka igen jól ment végbe. Minekutánna a' hajó a' vízre ereszkedett, 's annak közepén vasmatskát vetett, Ő Felsége a' Tsászár, az Austriai Tsászári Követnek Ficquelmont Grófnak kisérete mellett, a' Maga salupjában megkerűlé a' hajót. Ezután egyenesen Péterhofba ment Ő Felsége, hol nehány nap szándékozott mulatni. Ezen esztendő folytában még két línea-hajót fognak a' tengerre botsátani, mellyek mentől hamarább készen lesznek; eggyik 100, a' másik 74 ágyús.

Az Odesszai Journal Sept. 23-dikán illy czikkelyt közöl: „Az ide való öbölben álló minden hajók ágyulövésekkel hírdették tegnapelőtt reggel Chiroköi hajó megérkezését Burgaszból. Tsefkin Obester, a' Tsászár' Hadi-Segéde, ki ezen hajón érkezett, Ő Felségének most viszi a' Fő-Vezér' tudósítását a' Törökökkel kötött békeségről, melly Sept. 14-ikén Drinápolyban íratott alá, és a' mellyről a' Fő Vezér Új-Russzia Fő Kormányozójának (Woronzoff Grófnak) hivatalos jelentést írt Sept. 15-ikén. Ezen Kötés' feltételei Orosz Birodalom' ditsőségének új fényt szereznek. A' megerősítés után mi azonnal megkapjuk ennek pontjait Sz. Pétervárából." (Azt mondják, hogy legnagyobb akadályt tett a' hadi költségek' summája, melly 10 milliom darab Hollandiai aranyból állana, és a' mellynek lefizetésére a' Porta most nem elégséges; hanem hogy az Orosz Biztosok ennek lefizetésére 10 esztendőt engedtek. Azonban várjuk-el a' békeség feltételeiről való hivatalos tudósítást).

Továbbá ez vagyon az említett Odesszai Journálban: „Ezen h. 20-dikán a' város belső részeiben ismét megengedtetett a' szabad közösülés. Erre nézve háladásúl Te Deum énekeltetett, mellyen Ő Exja a' Fő Kormányozó, a' város' Kormányozója, 's nehány Tisztviselők jelen voltak; de egyébként semmi öröm-ünneplés nem tartatott, minthogy az illy esetben szokott szertartások azon időre halasztattak, midőn a' contumáczia ideje egészen kitelik.— Azok a' tudósítások, mellyek a' város', és Moldavanka' egésségbeli állapotjáról az Előljárókhoz érkeznek, mind igen megnyugtatók; így van a' dolog Kujalnik faluval, 's Ussatovi major-házzal is."

FRANCZIA ORSZÁG.

Ama híres Orientalista, Chézy A. L. Úr, a' Felírások', és Szép Tudományok Királyi Akademiájának tagja, a' Franczia Kir. Collegium-

ban a' Szanszkrit nyelv' tanítója, Sir Malcolm Johnnak, Bombay Kormányozójának, Persia' történetei' híres irójának, 's több nagy betsű munkák' szerzőjének ajánlására a' Bombay-ban lévő tudományos Társaságnak betsületbeli tagjává neveztetett, melly Társaságnak Malcolm Úr az Előlülője.

A' Touloni Aviso Sept. 25-dikén ezt írja: „Conquerant línea-hajó Rigny Admirálissal tsak tegnap délbe indúlt-el. Azt mondják, hogy azért halasztotta elmenetelét, mivel hivatalos levelekre várakozott, mellyekekről neki telegraf által tétetett jelentés. Midőn az Admirális az öbölből kiereszkednék, a' tengeren hadi gyakorlást tartó bombárda-hajók által 30 ágyulövéssel köszöntetett. — Aventure brigg egyszerre indúlt el Conquerant l. hajóval a' Levantéra. Lezard brigg 15-dikben az ide való fegyverházhoz érkezett, hogy 38,000 portiót vigyen Mahonba az Algir előtt álló hajós seregünk' számára.

A' Touloni Aviso szerént az Országlószék 40 apró hadi hajónak lefegyverkeztetését parantsolta, mellyek közűl 19 vagy 20 a' Touloni kikötőhelyhez tartozik; ezek többnyire mind briggek, és gályák.

A' Párisi Posta-hivatalnál szolgált Gróf Mallarme, ki a' levelek', és pénzek' elsikkasztása végett a' bitófára (szégyen-kőre), és 7 esztendei fogságra itéltetett, 's azután foganatlanúl appellált, sőt onnét a' Király' kegyelméhez is hijában folyamodott, Sept. 21-dikén más 8 gonosztevővel eggyütt a' Palais de Justice piaczán a' bitófához kiállíttatott.

A' belső dolgokra ügyelő Ministernek Sept 11-dikén költ Végzésénél fogva a' Vizillei Bíró, és annak Segéd társa letétetik hivatalából; az első azért, mert Lafayette Urat nyilván és ünnepiesen megköszöntötte; a' második azért, mivel ezen Generálisnak megérkezésekor eleibe lovagolt. (Tudva van, hogy Lafayette Grlis, ki az éjszak-Amerikai Státusok' függetlenségének megszerzésében az Angolok ellen olly ditsőségesen hadakozott) a' Deputátusok' Házában igen híres szószólló, és buzgó constitutiós. Midőn a' minap Sept. 5-dikén útazásában Lyonba bémenne, noha előre meg volt tiltva, hogy a' nép eleibe ne tóduljon, ünnepi pompával ne fogadja, mégis 300 ifju ember 2 órányira eleibe lovagolt, és sok kotsik kisérték; a' városnak majd minden lakosai az utszákra tsaportoztak, és Éljen kiáltással fogadták. Megérkezése után a' vendégfogadóban a' nép által háromszor hivattatott-ki öröm kiáltásokkal; külömben semmi rendetlenség sem esett. Sept. 16-dikán Lafayette Párisba visszaérkezett. (A' Gazette eggyik levelében igen gyalázza őtet).

NAGY BRITANNIA.

A' Windsor-Express nevű Ujság ezt mondja: „Egy darab idő óta tudjuk, hogy a' Király' látotehetsége fogy; azonban nem hisszük, hogy Ő Felsége a' mostani környűlállásokban szemét bontogattatni en-

gedné; eggyik szeme ugyan megvilágtalanult, de a' másikkal jól lát.

A' Courier Sept. 22-ikén visszahuzza az előtte való nap tett jelentését, hogy Konstantinápoly előtt fegyvernyugvás köttetett volna. Ezen városból Aug. 26-diki hivatalos levelek érkeztek Gordon Úrtól, mellyek arról semmit sem írtak. — A' Görög országban lévő Angol Residenstől, Dawkins Úrtól Sept. 1-ső napján költ hivatalos levelek érkeztek Eginából, mellyek szerént a' Théba előtt felzendült Görög seregek ismét visszatértek az engedelmességre.

Sept. 23-dikán estve a' Londoni Udvarnál lévő Burkus Kir. Követ, Bülow Úr, nagy ünnepléssel tartotta most született leányának Kereszteltetését a' maga szállásán, mellyen Clarencei Kir. Hg. és Herczegné, Cumberlandi K Hg. és Hg.né, Eszterházy Hg., Lieven Hg., és Herczegné, Münster Grófné, Aberdeen Gróf, 's több más fő személyek jelen voltak. Keresztségi Bizonyságok voltak Clarencei, 's Cumberlandi Kir. Herczegek, és Herczegnék, Münster Grófné, a' Hannoverai Kabinéti Minister' Hitvese; a' távul lévő Keresztatyának Báró Humboldt Burkus Státus-Ministernek személyét viselte Hg. Eszterházy. A' Keresztelés után a' Társaság gazdagon megvendégeltetett. Ő Királyi Magosságok 10 óráig mulattak ottan, azután a' többi vendégek is eltávoztak.

Britannia nevű 120 ágyús hajó Sept. 23-dikán Plymouthból Maltába elindúlt.

Sept. 19-dikén Londonban a' Spanyol és Olasz kibujdosottak' számára rendelt segedelem-pénzek' kiosztására ügyelő Biztosság gyűlést tartott. Ezen kibujdosók' száma Angliában folyvást nevekedik. Gróf Aberdeen a' Lord-Majornak (a' Londoni Fő-Bírónak) azt felette, hogy az Angol Országlószék rendelést tett, ezen tehernek elhárítására, melly a' városon fekszik. Most az Országlószék esztendőnként 18,000 font Sterlinget fizet ezen kibujdosottaknak; de reménylhetni, hogy Ferdinand Király, az Angol Országlószék' közbenjárására, köz botsánatot fog engedni, a' mellyből tsak valami 30 személy lesz kivéve, kik Spanyol ország' esküdt ellenségeinek tartatnak. — Ezen közbotsánatot Londonba naponként várva várják; 's reménylik, hogy a' kibujdosottak akkor örömmel fognak hazájokba visszatérni, és igy az Angol nép ezen rendkivűl való terhes taksa alól felszabadúl. A' Biztosság nem is akart új summát rendelni a' most oda érkezett Spanyolok' számára.

Sept. 16-dikán Doncaster városának Bírója, és több Tisztviselői általadták Wellington Hg.nek azon Diplómát, mellynél fogva őtet Városok' polgárai közé felveszik, és pedig az Oklevél arany piksisbe volt zárva, melly 100 Guinét (1000 for. ezüstb.) ért.

Combermere Grlis (ki a' Birmánok ellen viselt Indiai háboruról isméretes) a' meghalt Gróf Herrington' helyébe, a' Királyi Testőrző sereg' Obesterévé neveztetett.

DÁNIA.

Augustus eggyik felén, és Septemberben folyvást tartott essőzések, és a' vizek kiáradásai Európa' éjszaki részeiben a' késő gabonatermést úgy elrontották, mint már előbb nagyobb részint a' nyugoti tartományokban. Igy írnak a' többek közt Dammenből Norvegiából Sept. 14-dikén: „A' legöregebb emberek sem emlékeznek illyen árvízre, melly a' gabonáinkat elhordta; azt állítják, hogy a' víz most legalább 3 lábbal magosabban áll, mint valaha illyen esetben állott. Még most is essővel megterhelt felhők függnek felettünk, a' levegő zavaros, és olly hideg, mint Octoberben.

SPANYOL ORSZÁG.

A' Király Sept. 13-dikán estve olly jól volt, hogy 12 óráig fenmaradt, 's azután egész éjjel tsendesen aludt. Midőn a' mult napokban a' Királyon az a' szerentsétlenség esett, olly nagy volt a' zavarodás, hogy a' Seborvos, ki Ő Felségének eret vágott, nem kapván hamarjába tányért, egy virágos tserepet fogott, 's abba eresztette a' vért. Ezen kivűl Ő Felségére 24 nadályt raktak. Legelső volt, ki a' Királyt elájulva az ágyba vitte, Francisco de Paula Királyi Herczeg Hitvese, ki igen nagy bánkodást érzett magában.

A' Spanyol Udvarnál lévő Német-Alföldi Követ, Dedel Salamon Úr, Sept. 12-dikén két esztendőnél tovább tartott távul léte után ismét vissza érkezett hivatala helyére Madridba.

Murcia tartományát, melly a' nyáron annyit szenvedett a' rettentő földindúlások miatt, még az árvizek sem kiméltek meg; és magát Murcia városát, a' környékben lévő veteményes, és gyümöltsös kertekkel eggyütt, Aug. 12-ikén már harmadszor érte az árvíz, mellyre írtóztató zivatar, és szélvész következett, úgy hogy a' növevények, és élőfák igen megrongáltatnának. — A' Portugalliai rosz termés hasznot hozott az Estremadurai lakosokra (Spanyol országban), hol sok gabona volt egybehalmozva. Szevillában igen jól ütött ki a' rizskása-vetés. Jövendőben még nagyobb földben tesznek próbát.

PORTUGALLIA.

A' Lizabonai Udvari Ujság is végre Sept. 12-dikén megszóllamlik Dom Miguel' seregeinek romlásáról, midőn azok Terceira szigetére kiszállani próbáltak; 's a' dolgot így adja-elő: „Mi a' bizonyos tudósítások' megérkezéséig ezen szerentsétlen esetről, melly a' Terceira szigete ellen indúlt expeditióval történt, tartózkodtunk valamit írni; most, midőn az erre kivántató tudósításokat mind megkaptuk, nem félvén, hogy az igazságot megsértjük, a' történt dolgokról közelebbi felvilágosítást kivánunk adni. — Aug. 11-dike volt a' Villa da Praya mellett való kiszállásra meghatározott nap; ennél fogva a' hajós sereg ezen kikötőhely felé fordult; az ágyúzás délelőtt 11 óra tájban kezdődött, és a' hadi hajók által visszonoztatott; a' felette kemény ágyuzás délután 4 óráig tartott, midőn a' mieink min-

den bástyákat, és battériákat eggyen kivűl elnémítottak, melly közbeközbe még nehány ágyut elsütött. Ekkor némelly seregek tsónakokra ültek, és Triunfo da Inveja hajónak, 's három ágyuzó salupnak oltalma alatt a' szárazra kiszállani próbáltak. Az első osztály Espiritu Santo erősségtől keletre alig lépett ki a' szigetre, midőn a' sánczokból, és az említett erősséghez közel lévő dombról igen nagy lövöldözést kéntelen volt kiállani, úgy hogy vissza kellett vonulnia, minthogy szabad erővel a' helyet, fekvése miatt, meg nem lehetett támadni.— A' mi veszteségünk ezen alkalmatossággal 473 emberre telik, holtakban, sebesekben, és foglyokban; ezen utólsóknak száma legtetemesebb. 26 érdemes, és vitéz Tiszteink' elestét sajnáljuk. A' mi a' pártütők' vesztét illeti, azt meg nem mondhatjuk; de annak nem tsekélynek kell lenni, minthogy ezen alkalmatossággal a' hajós seregünk jól arányzott 4000 ágyúlövést tett. A' hajók is némelly részben megromladoztak, kivált a' línea-hajó (Dom Joao) és Diana fregáta; de a' kár könnyen helyrehozható.— Minthogy az expeditio' vezére nem tartotta tanátsosnak új kiszállást próbálni, míg a' hajós osztály meg nem szaporíttatik, és olly karban nem tétetik, hogy a' Terceirai pártütőket elkerűlhetetlenűl semmivé tegye, addig jónak tartotta Lizabonába visszatérni, a' többi Azori szigeteken erős őrizetet hagyván, és Terceirát szorosan elzárván.— Ez a' tagadhatatlan valósága ama kedvetlen történetnek, melly az igaz Portugallusokra semmi más bényomást nem fog tenni, hanem őket azon kivánságra gerjeszti, hogy a' pártütők által a' vitéz hazafiaiakon elkövetett gonoszságot megboszulják."

AMERIKA.

Brazilia.— Rio-Janeiróban a' Bahiai Érsek Jul. 27-dikén a' Deputátusok' Házában azt az ajánlást tette, hogy három új Püspökségek állíttassanak, és pedig Clara, S. Pedro da Sul, és Minas Geraes városokban. Javallatát azon okkal támogatá, hogy Brazilia 18 tartományból áll, mellyek közűl mindenik nagyobb, mint Európában a' legnagyobb ország; benne 4 milliom ide 's tova elszórt lakós, és tsak 9 Püspöksége vagyon; holott Portugallia kis országban, hol tsak 3 milliom ember lakik, 3 Érsekség, és 14 Püspökség van.— Jul. 4-dikén Verqueira Úr egy új törvényt tanátslott az ellen, hogy a' Katholikusokon kivűl egyéb hitvallásuakat is meg kell szenvedni.

Mexikó.— Angliába tudósítások érkeztek Mexikóból Jul. 27-ikéről, Vera-Cruzból Jul. 30-dikáról, Havannahból Aug. 17-dikéről. Vera-Cruzban még semmit sem tudtak a' Havannahi expeditió' további sorsáról. Egy Franczia fregáta 's két más Fr. hajó érkezett Jul. 17-dikén Vera-Cruzba. Ezek' megérkezésére olly hír terjedett-el, hogy Franczia ország közbevetné magát Mexikó ügyébe; ennek következésében a' Mexikói Franczia Fő-Consul jónak

tartotta az ott lakó Francziákat egybe szóllítani, 's nekik kinyilatkoztatni, hogy ezen megérkezett Francziahajóknak semmi közök sints a' Spanyol expeditióval. Mexikóban úgy beszélltek ezen expeditióról, mint meggondolatlan, ostoba próbatételről. A' Státus-Tanáts még szükségesnek sem tartotta a' Képviselőket egybehívni, minthogy a' tellyesítő Országlószék' hatalmát elegendőnek tartotta. Az egész Respublikában tsendesség uralkodik. Havannáhban már megtudták az expeditiónak a' Mexikói tenger-öbölben Jul. 11-dikén történt elszéledését. (Említettük, hogy a' szelvész a' hajókat szélyel verte. A' többek közt Bingham éjszak-Amerikai hajó, mellyet a' Spanyolok Havannahban fel fogadtak volt, az Új-Orleáni öbölbe vetődött, mellyen valami 500 katona volt. Az oda való Spanyol Consul' előterjesztésére a' seregek ugyan engedelmet nyertek a' New-Orleáni Kormányozótól, hogy egy bizonyos kimutatott helyen kiszállhassanak; de a' hajónak meg nem engedtetett, hogy Mexikóba vigye a' katonákat). Azonban Havannahban azt beszélltték, hogy az expeditio' megmaradott része a' Campechei öbölbe kikötött, 's 2600 embert kiszállított, kiket a' lakosok szívesen fogadtak.

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

A' Magyar Tudományok' mezejét ismét a' következő jeles munka' megjelenése díszesíti: 1.)„A' Bölcselkedés. — Második Darab. (Ezen czímer-verssel: Nem tudom én, minemű édesség vonja az embert, Hogy szülő földjét el ne felejtse soha. O. N.) Pesten, 1829. Petrózai Trattner J. M. és Károlyi István Könyvnyomtató Intézetében.“

Mit késünk ébredni, a' Tudományokat nemzeti köntösbe öltöztetve a' tanúló ifjak eleibe állítani, 's édesgetve velök megszerettetni? Mellyik ága a' Tudományoknak nem ditsekedhetik már magyar köntössel? ha bár azt némellyekre próbaképpen adták is, megnézni, 's nézetni, hogy jól áll-e? Találkoznak majd ollyanok, kik azt tsinosgatni, egyengetni fogják; mert könnyebb a' törött úton maradt göröngyöket elhárítani, mint új útat törni. — TT. Imre János Úr, Hazánk anya-oskolájában a' Böltselkedés' Professora, egész hazafiui buzgósággal, ismeretes tudományával, és hosszas sostálgatás után fogott az egész Böltseség Tudományának (egész kiterjedésében) magyar nyelven való kiádásához, és imé a' bajos pályán szerentsésen halad-elő, midőn most annak második darabja, a' Metaphysika, az az Észmérés Tudománya került-ki a' sajtó alól, melly 25 ívre terjed az első darab' nyolczad rétű formájában. Ohajtjuk, hogy a' ditséretes munka számos résztvevők által, Nemzeti tsinosodásunk' díszére, mentől hamarább végre-hajtassék. — Nyomtatása tiszta, tsinos, és hibátlan; mind a' 4 Darabnak előfizetési ára 6 for. C. P.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 31.

Pesten, Szerdán, Mind Szent Hava 14-dik napján 1829.

Mén.

Büszke szilaj mének száguldva nyerítenek erdős
Bérczen; lábaikon nem vala pányva soha.
Emberi kézre kerülsz, majd meglátd, büszke tsikótska,
'S nem jársz hányva, midőn emberi kézre kerülsz.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. Kir. Fő Herczegsége, a' Nádor-Ispány Octob. 9-ikén délben 12-töd fél órakor Bétsből kivánt jó egésségben megérkezett Budára.

A' Nagy Méltóságu Magyar Királyi Udvari Cancellária a' Fiumei Kormányszéknél megüresedett második Guberniális Titoknokságra az eddig volt Guberniális Protokollistát, Tek. Gencsy Jósef Urat, megbizonyított ügyessége, és jeles szolgálatjára nézve, kinevezni méltóztatott.

Temesvárott a' mult Sept. 19-dikén a' világból kimult Tekintetes Bellusi Baross Ferencz Úr, Ts. Ns. Temes Vármegyének második Al-Ispánya, 16 napig tartott betegsége után életének 52-dik esztendejében.—Nem külömben Veszprémben Sept. 23-dikán hirtelen halállal kimult Tettes Eőri Márkus Antal Úr, Ts. Ns. Veszprém Vármegyének Fő-Jegyzője, 's több Ts. Ns. Vgyék' Tábla-Bírája, életének 33-dik esztendejében; kiben a' Haza egy nagy reménységű fiát, a' Megye eggyik fő díszét, a' Tudományok, 's nemzeti tsinosodás különös kedvellőjöket, a' szegények segedelemre mindenkor kész pártfogójokat, baráti pedig egy nemes szivű elfelejthetetlen barátot vesztettek-el.

Tisza-Földvárról (Báts Vármegyében) October 6-dikán. — E' folyó hónap másodikán reggeli hét óra tájban, egy szerentsétlen történet nagy réműlésbe, és mély szomorúságba hozta helységünknek minden lakosait. — Minekutánna Apostoli Királyunk, és Kegyes Fejedelmünk világ szerte ismért bőkezűsége egy uj templomnak felépitését voltaképpen elhatározta, két esztendő elfolyása alatt már olly tökélletességre hozatott, hogy a' közelgető Minden-Szentek napjára a' nyilván való szokott Isteni szolgálatok' tartására minden lakosoknak régen ohajtott vigasztalására megnyittatott volna. Fájdalom! midőn a' dolog legnagyobb buzgósággal

folytattatnék, midőn az átsok a' torony béfedésével, a' kőmivesek pedig annak tapasztásával foglalatoskodnának; az alatta lévő bolthajtás a' szúette gerendáknak, vékony vasaknak, és a' czefrének helytelen elkészitése miatt megszakadván, az egész torony minden alkotásával, munkásaival iszonyú ropogások között lerogyott, és sokakat e' világból szerentsétlenül kivégezett, számtalanokat halálosan megsebesített. A' magos kő-halom gyomrából már ugyan négyet kihúztak és az egész község keserves zokogásai között minden kitelhető egyházi szertartással el is takarítottak. Minthogy pedig még két kőmives ugyan azon omladéknak közép fenekén zúzatott öszve, a' kövek' séthányásában szakadatlanúl szorgalmatoskodó munkásoknak minden iparkodásaik mellett is még ekkoráig reájok nem találhattak. Sok szegény árva gyermekek siratják már édes attyokban elveszett gyámolójokat. —

Szebenből Oct. 3. írják: hogy az Erdélyi Hadi Fő Kormány, tekintetbe vévén a' pestisnek Moldovából, 's Oláh országból Kis-Oláh országba való általmenetelét, és sebes terjedését, Erd. szélein legszorosabb kordont rendelt, 's az általhágók ellen halálos büntetést rendelt.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

A' Journal de St. Petersburg' rendkivűl való toldalékjában Sept. 24-dikén ezek találtatnak:

„Ő Felsége a' Tsászár előre látván, hogy győzedelmes seregeink, minekutánna a' Balkánon általmenenek, a' szárazon egyenes öszveköttésbe jöhetnek Heyden Admirális' flottájával az Archipelaguson, már előre megparantsolta az Admirálisnak, hogy hajóit a' Sárosi öbölben öszve-gyüjtse, és nehány könyü hajót Énosz előtt járkáltasson, hogy a' flotta bizonyos jelek által megtudván a' száraz földi seregek' megérkezését, azokkal közösülésbe jöhessen. Hogy Ő Felségének ezen rendelése tellyesíttetett, azt az alább következő hadi munkálkodások' napi jegyzéke, és Sabalkáni Gróf Diebits' jelentése bizonyítja. — Mostanában Gróf Heyden V. Admirális' flottája az ármáda' jobb szárnyával, Greigh Admirálisé pedig bal szárnyával közösűl, és a' tengeri erők' minden munkálkodásai is Gróf Diebits' parantsolatjától függnek.

A' 2-dik ármáda' munkálkodásainak napi jegyzéke Sept. 3-dikától fogva 11-dikéig (új Kal.)

Sept. 3. A' harmadik gyalog osztály' vezére (Kraszovsky Grlis) jelenti, hogy Aug. 30. Madara falunál volt táborát elhagyta, és Straja, 's Bokludsi folyóvizek közé szállott; Aug. 31-dikére virradó éjjel elkezdette Sumla' vívását. — Ma a' következő seregek indúltak-el a' Drinápolyi táborból: a' Charkoff Uhlánus Rgtnek egy osztálya 2 ágyuval Aurep Obester alatt Charmanli faluba, hogy a' czivakodó lakosokat ottan letsendesíttse. Ditz Al-Ezeredes ezen Rgtnek a' másik osztályával, 2 ágyúval, Usun-Kupria' elfoglalására indúlt. Dombrova Al-Ezeredes a' Smolenski Uhl. Rgttel, 's 2 ágyúval Demotikóba ment, és Seremetjeff Grlis a' Kurlandi Uhl. Re-

gementtel, 's 2 ágyúval a' Maritza' bal partja' hosszában a' Trajanopoli vagy Orichovai útra. — Sept. 5. Sievers Grlis, ki Enosz városa felé indúlt, hogy Heyden V. Admirális' hajós seregével közösűlést tsináljon, jelenti, hogy Sept. 3-dikán a' negyedik Búgi Uhl. Rgtből, 4 ágyúból, és 25 Kozákból álló tsapatjával Demotikóhoz érkezett; 's minthogy ezen város' lakosait fegyverben találta, Seremetjeff Grlisnak megparantsolta, hogy fegyvereikből vetkeztesse-ki; Ser. Grlis más nap bé ment a' városba; Sievers Grlis pedig az alatt tovább haladt. — Az Enoszba küldött expedítió segítésére Seremetjeff Grlis' osztálya rendelést vett Trájánopol városának elfoglalására; de mivel ezen hely nem találtatott alkalmatosnak az Enosz városával való közösűlésnek feltartására, ugyan azon osztály Ipsala falunál állapodott-meg. — Sept. 6. A' hatodik hadi osztály, melly Drinápolynál táborozott, Lulé-Burgász felé indúlt. — Sept. 7. Greigh Adm. jelenti, hogy Midia várát Aug. 29-dikén reggel 5 sajkának matrózai elfoglalták. — Kraszovsky Grlis jelenti: hogy, mivel az ellenség Sept. 1. napjára virradó éjjel erejének nagyobb részét egybegyüjtötte a' Sumla előtt lévő sánczok megé, mellyek ellen az ostromi munkák intézve voltak, eltökéllé magát, hogy napkeltével azon Török seregeket megtámadja; de mivel a' Kozákok még azon éjjel két ál-megtámadást tettek, ez által az ellenség felriadt, és félvén a' közönséges megtámadtatástól, minden erősségekbe jó őrizetet rendelt, 's azokból írtóztató módon kezdett tüzelni. Sept. 1-ső és 2-ik napjain száguldó tsapatok küldettek a' Rosgradi, és Eski-Stambuli útakra, mellyek arra valók voltak, hogy az ellenséget szorosabban békerittsék, 's nyomják a' falai közé; és Sept. 3-dikára virradó éjjel az elő sánczoktól nem messze szemlélődés végett kiküldött Kozákok megejtették a' Törökök' szándékát, kik a' mi ostromi munkánkra ki akartak rohanni. — A' hatodik hadi osztály, melly Havsa faluból ma indúlt-el, Eski-Babában hált. — Begidoff Grlis Lulé-Burgasz városát elfoglalá. — Sept. 8. Begidoff Grlis az alatta lévő két Kozák Rgttel Karistánba jutott, hol meg is hált; és a' hatodik osztály Lulé-Burgászba bément. — Sept. 9. Gróf Pahlen Generális jelenti: hogy Sept. 5-dikén a' Kirkkilisse mellett volt táborából a' második gyalog osztállyal megindúlt, és Sept. 6-dikán Visába ért. — Kraszovsky Grlis jelenti: hogy noha az ellenség folyvást tüzel a' külső sánczokból, mégis az ostromi munkák szépen előhaladnak. Sept. 3-dikán, és 4-dikén az ellenség kirohant volt készűlő sánczainkra; de az azokat fedező Tamboff gyalog Rgtje bajonétokkal veré-ki az ellenséget állásaiból."

Szabalkáni Gróf Diebits Grlis' tudósítása a' Felséges Tsászárhoz.

Felséges Úr! Abból a' szándékból, hogy az Archipelaguson lévő, és Gróf Heyden Vice-Admirális alatt álló flottával közösűlésbe essek, egy

)(•

Bugi Uhlánus Rgtet 4 lovag ágyúval 's 25 Kozákkal Enoszba küldék. Ezen város' elfoglalása után a' megeggyezés szerént jeleket kellett adni, hogy az ott szállongó hajóink közűl eggyik a' parthoz közelíttsen, 's eggyik hadi Segédemet Mukhanoff Kapitányt felvegye, ki tőlem Gr. Heyden V. Admirálisnak hivatalos leveleket vitt. Ezen osztályt Sievers Grlis' vezérlésére bíztam; még egy Uhlánus Rgtet küldék Ipsala faluba, másikat Dimotikoba, hogy Sievers Grlis' segítségére, és Drinápollyal a' közösűlés' fentartására szolgáljon. — Sievers Generális most jelenti nekem, hogy Enosz felé vett útjában minden helységek' lakosai eleibe mentek, 's egyenes lélekkel kinyilatkoztatták, hogy tsendességben kivánnak maradni; minden ellentállás nélkűl fegyvereiket általadták; és hogy 1500 Török katonából álló tsapat, mellyet a' Szalonikii Basa állított, és melly saját fia' vezérlése alatt Enosz felé nyomult annak őrizetére, meghallván az Oroszoknak oda való sebes menetelét, részint szélyel futott. Ezen osztálynak egy része, melly Kesane falun keresztűl Konstantinápoly felé fordúlt, Sievers Grlis által üldözőbe vétetett, 's elszélesztetett; 50 ember fogságba esett.

Enoszba érkezvén a' Generális, megérté, hogy az ott vezérkedő Ayan (tartománybeli Előljáró) a' fellegvárban körömszakadtáig akarja magát védelmezni, 's a' lakosokat mind arra kénszerítette, hogy lakásaikat elhagyván, fegyvert fogjanak; a' Görögöknek megtiltotta a' Felséged' seregei eleibe való kimenetelt. — Sievers Grlis Sept. 6 ikán, melly nap Enoszba érkezett) a' Generalstabtól egy Tisztet küldé békekövet gyanánt a' fellegvárba, hogy capitulátiót ajánljon; ő pedig azalatt a' várost, 's a' fellegvárat megszemlélé. A' fellegvár igen alkalmatosnak látszott a' védelmezésre, egy magos, igen sziklás hegyen fekszik; kőfalakkal van kerítve, mellyek néhol 15 ölnyi magosságuak, 's olly vastagok, hogy rajtok rést töretni szinte lehetetlen. A' fellegvárban lévő eggyetlen egy kapuhoz a' városnak egy szűk, görbe utszáján juthatni, 's e' miatt a' hozzá férhetés igen bajos. A' fellegvár' tornyai meg voltak ágyúkkal rakva.

A' küldött Tiszt azon jelentéssel tére-vissza, hogy az Ayan a' várost, és fellegvárat ugyan által akarja adni, hanem két feltétel alatt, mellyeket el nem lehetett fogadni. Nyilván tsak időt akart nyerni, és segítséget várt. Azonban azt igére, hogy más nap reggel ő maga a' Generális' táborába fog menni, hogy az alkudozásokat végre hajtsa. Az éjj' setétsége meg nem engedé, hogy az ellenség ellen valamihez fogjunk.

Minthogy az Ayan reggel meg nem jelent, Sievers Grlis elhatározá, hogy a' várost keleti oldalánál megkerűli, 's egy dombot elfoglal, mellyről a' falak közé zárt ellenségre granátokat lehetne lövöldözni. Azon esetben, hogy ha ez sem használna, a' fellegvár' kapuját akará ostrommal bétörni, és az Uhlánusokat lo-

vaikról leszállítani, kiknek az útban a' Törököktől elvett fegyvereket kiosztotta.

Midőn az Ayán az osztály' mozgását, 's az Oroszok' rettenhetetlenségét látná, Sievers Grlis' eleibe jöve, és meggyőződvén arról, hogy ostromra készűlnek az Oroszok, általadá a' fellegvárat, és a' várost, mellynek lakosai azonnal kivetkeztettek a' fegyverből. — Enosz elfoglalása által kezünkbe esett 25 nagy ágyú, mellyek közűl 11 bronczból van, és 29 apróbb ágyú, 60 hordó puskapor, 2000 ágyúgolyóbis, és gránát. — Van szerentsém Enosz városának kultsait, és zászlóját, mellyeket Sievers Grlis küldött hozzám, Felséged' lábai eleibe rakni. — Hadi Segédem Mukhanoff Lovas Kapitány „Telemach" briggen Enoszból már elment, hogy a' hivatalos leveleket, mellyeket neki adtam, Gr. Heyden V. Adm.hoz vigye. — Költ Drinápolyban Sept. 11. 1829. (Aláírás.) General-Adjutans Gr. Diebits-Sabalkansky.

OROSZ BIRODALOM.

Tsefkin Obester, Ő Felségének az Orosz Tsászárnak Hadi Segéde, Sept. 29-dikére virradó éjjel a' Sept. 14-dikén Drinápolyban aláíratott Békekötés' Levelével Czárskoe-Szelóba érkezett. 30-dikban délben ezen örvendetes történetet a' várból ágyúlövések hírdették Sz. Pétervára' lakosinak.

Ő Felsége a' Tsászár Szabalkáni Gróf Diebits Fő Vezérnek Sz György Rende első karbeli czimereit ajándékozta, 's ezen alkalmatossággal illy Irást botsátott hozzá:

„Mióta a' mostani táborozás elkezdődött, a' Kegyelmed' vezérlésére bízatott győzedelmes hadi sereg szakadatlanúl fényes hadi tettek által külömböztette-meg magát. A' Nagy-Vezér' serege' derekán Kulevtsánál vett tellyes győzedelem, Szilisztria várának meghóditása, az örökké emlékezetes általmenetel a' Balkánon, a' Burgászi öböl' mellyékinél minden erősségek' bévétele, és Drinápolynák, Török ország' második fő városának elfoglalása — ezek azok a' munkák, mellyek ezt az ármádát elenyészhetetlen ditsőséggel tették. De ezen győzedelmekkel még korán sem elégedvén-meg, Kegyelmed' hadi talentomai a' világot egy olly tselekedet által indították bámúlásra, melly minden várakozást meghaladott. Idő vesztés nélkűl győzedelmes zászlóinkat egészen az ellenség' fő városa' faláig vitte, és midőn Kegyelmed jobb szárnyát az Archipelaguson álló tengeri seregünkig, és bal szárnyát a' fekete tengeri flottáig kiterjesztette, az Ottománi Portát arra kénszerítette, hogy végre az Orosz fegyvereknek ellent nem állhatván, tehetetlenségét nyilván megismérte, és magát egészen a' Győzedelmes' kegyelmébe ajánlotta.

„Azon fényes, jeles szolgálatai által, mellyeket e'képpen Kegyelmed Nekünk, és a' Hazának tett, háladatosságunkat, és különös jóakaratunkat megnyerte, mellynek jeléűl Kegyelmedet Sz. György Ren-

de' első karbeli Vitézévé nevezzük, 's annak czím-jeleit ezennel megküldjük azon parantsolattal, hogy azokat a' rendszabások szerént viselje.

„Meglévén arról győződve, hogy ezen jutalmazás, mellyre magát olly érdemessé tette, Kegyelmednek indító okúl fog szolgálni, hogy a' Haza' szolgálatjára szentelt erőlködéseinek elviselésében buzgóságát kettőztetni fogja, maradok örökös jó akarója, (Aláírás) Miklós. Alexandriában Péterhofnál, Sept. 24. 1829."

Ő Tsászári Magassága Ilona Nagy-Herczegné Sept. 9-dikén Dubnóba érkezett, és más nap Tultsinba tovább útazott.

A' Sz. Pétervári Ujság előszámlálja azon vitézi Rendeknek nagy számát, mellyekkel a' Török háborúban táborozó katonák jeles tetteikért megjutalmaztattak.

Az Odesszai Journal Sept. 26-dikán hosszas előadásban kineveti azon Ujság-írókat, kik mindeddig az Oroszok' győzedelmét tsekélynek, vagy semminek állították, a' Porta hatalmát, és Szultán bajnoki characterét magos polczra helyheztették; kik az Orosz hadi seregekre éhséget, pestist, 's végre minden veszedelmet jövendőltek. Egy helyen így szóll: „Tsak ármádánktól függ vala, hogy még négy napi útat tegyen (mert a' tsatázásról többé szó sem lehetett), 's akkor el lehetne mondani: az Ottomani Birodalom megszünt lenni."

TÖRÖK BIRODALOM.

A' Szmirnai Kurir Aug. 23-dikán illy tudósítást közöl, melly Kandiából Aug. 5-dikén indúlt: „Nehány héti nyugodalom után a' Sfakiai, 's Skitiai hegyekbeli Görögök Jul. első napjaiban egyszerre valami 2000 embert gyűjtöttek öszve, és megleptek Arkanes, Elidi, Aseus faluka', és azon szállást, mellyet kis kastélynak neveznek, mellyek mind ezen város mellett a' hegy' déli oldalában feküsznek innét 2—3 órányira. A' támadók a' Török házakra rohanának, azokat kirabolák, és 10 Muzulmánt megölének, minekutánna másokat megsebesítettek. Ezen hírre a' városi Törökök nagy számmal egybegyülének, 's boszuállást kivánának, úgy hogy a' Szeraszkier Szulimán Basa kéntelen volt 3000 embert a' falukba elküldeni, a' Görögök' elűzésére. Ennek a' seregnek megjelenésére a' Görögök futásnak eredének; a' Törökök nehányat közűlök elejtének. Minekutánna a' Törökök megtudták, hogy az Arkaniai Görögök a' külföldi hit-sorsosaiknak segítségökre voltak tíz Töröknek megöletésében, azon Görögök közűl ők is annyit meggyilkoltak, és több házakat kiraboltak. Azután ismét a' városba visszatértek. Minthogy a' Szeraszkier a' városban kezdődött nagy mozgások miatt még több rosz következésektől tartott, a' városban lakozó minden Görögöknek menedéket adott a' maga palotájában, úgy hogy tsak eggyetlen egy embernek elestét sajnálhatja. Míg a' boszus indúlatuak le nem tsendesed-

tek, mind addig a' Görögök ezen oltalom alatt maradtak, azután házaikba visszatértek. 400 Török indúlt-meg Kandiából a' Retimoi őrizet' szaporítására. — Ugyan ezen Ujság Aug. 30-dikán későbbi, Aug. 20-iki tudósítás szerént így ír: „A' szigetnek politikai állapotja nem igen változott. Időről időre ugyan azon veszekedések megújulnak. Hann Kormányozó mióta Karabuzába visszavonult, onnét meg nem mozdult. Minden tsoport-Vezér most a' maga tetszése szerént munkálkodik, és mind a' Törököket, mind a' Görögöket rabolja a' függetlenség' nevében. A' Tanáts (Görög) Vafából Milopotamosba tette által lakását."

NAGY BRITANNIA.

Az Austria Nagy-Követ Hg. Esterházy, Marquis Palmella, és Sir Taylor, Angol Követ a' Berlini Udvarnál, Sept. 26-dikán értekezést tartottak Aberdeen Gróffal, ki azután hosszas látogatást tett Wellington Herczegnél.

A' Kelet-India Kereskédő Társaság Actionáriusai Sept. 23-ikán gyűlést tartottak, hol a' többek közt azon örvendetes tudósítás olvastatott-fel, hogy Keleti-Indiában az úgy nevezett Suttih (Özvegyek megégettetése férjeik' holt testével) most sokkal ritkábban esik, mint hajdan, és a' Kormányszék rendeléseket tett, hogy minden környűlállásokról, mellyek az e'féle esettel egybe vannak kötve, pontos tudósítást kapjon.

Máj. 3-dikán költ Bengálai tudósítás szerént Lord Bentink William Fő Kormányozó April. 2-ikán Kalkuttába vissza-érkezett hosszu szemlélődő útjából. Megjárta a' Penangi, Malakkai, Sinkaporei gyarmatokat, továbbá az Amarapurai békeség által a' Birmánoktól nyert tartományokat, Marquit, Savoyt, Amherst újvárost, Moulmeint, és Akyabot. Attól félnek, hogy az idei Indigo termés is olly rosz lesz, mint a' tavalyi. Bengalában két földindúlást érzettek. — Madagascar szigete ezen tudósítások szerént, nagy rendetlenségben vagyon; a most uralkodó Királyné valóságos Amazon, 's a' mellett olly vért-szomjuzó, hogy legnagyobb gyönyörűséget talál a' nyilvánságos kivégeztetésekben.

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Courrier Français egy Könyörgő-levelet közöl, mellyet Isére Megyének hajdani Követe, Tesseyre Kamill Úr, (Perrier' sógora) küldött-bé 154 Grenoblei lakosok' aláírásával, 's mellyben ezek a' Királyt kérik, hogy a' Chartát (Constitutiót) fentartsa, 's a' mostani Ministereket elbotsássa. — A' Gazette de France erről illy jegyzést teszen: „Mi következik ebből az ügyetlen Könyörgő-levélből? Az hogy Grenoble-nak 24.000 lakosai közűl tsak 154 vagyon, kiknek az új Ministerium nem tetszik. Mi azt gondoltuk, hogy többen lennének."

Soyecourt Marquisné, született Nassau-Saarbrücki Hg. Asszony, onoka-leányának, Decazes Herczegnének mezei jószágán Bordeaux mellett kimúlt. Vele kihalt a' Nassau-Saarbrücki Herczegi Nemzetség.

A' Moniteur így ír: „Marquis San Joao, ki Jun. 28-dikán indúlt Rio-Janeiróból, hogy valami országos ügyben eljárjon, Sept. 19-dikén Párisba érkezett, hol mintegy 14 napig fog mulatni, 's onnét a' Londoni Udvarhoz menni. Azt mondják, hogy a' Portugalliai dolgok' elintézése volna küldetésének tárgya a' két Udvarhoz."

A' Gazette de France azt mondja: hogy Gróf Beugnot Státus-Minister a' Kereskedés Hivatalának Előlülőjévé neveztetett volna.

St. Dénesből (Burbon szigetéről) egy, Jun. 16-dikán költ levél ezeket jelenti: Egy Franczia hadi hajós-osztály, melly ezen hónap elején érkezett vala öblünkbe, 's a' szigeten találtató minden teherkönnyebbítő bárkákat (alleges, olly sajkák, mellyekre a' könnyebb hajózhatás végett, hol a' tenger nem igen mély, a' terheknek egy részét a' nagy hajókról által rakják) összeveszedvén, e' miatt egy kis ideig a' kereskedést meggátolta vala, tegnap Madagascar szigetére ment expeditióba. Ennek czéljáról semmi bizonyost sem tudhatunk; azért ezerféle hírek szárnyalnak. Ezen expeditio minden seregeket, mellyek St. Dénesen találtattak, valamint sok eleséget, szereket, és ágyúkat vitt magával, úgy hogy itt most nints 50 reguláris katonánál több; az őrizetet a' nem rég összeveszedett nemzeti gárda viseli.

Tudományos Jelentés. — Az éjszaki Státusokkal készen akarván lenni, a' megigért Svécziai és Norvegiai Királysághoz Dániát is hozzá adtam, mellyek már a' sajtót el is hagyták, 's minthogy a' hozzájok megkivántató föld abrosz is e' folyó hónap végén készen lejénd, Novemberi Pesti vásárkor Eggenberger, Hartleben, Wigand és Müller Könyváros Uraknál békötve 1 for. 18 kr. ezüst pénzben megszerezhetők lésznek. Ezen kivül jelentem, hogy a' fent említett Uraknál még e' következendő munkáim is találtatnak: ú. m. Franczia Ország, Prusszia, Lengyel Ország, Török Birodalom, Európa rajzolatja, az Austriai Birodalom Stat. Geogr. és Históriai Leirások, mellyeknek fő lerakó helyek, minthogy magam Budán lakom, Pesten van a' Leopold utszában az Angliai Szűzek (Englische Fräulein) mellett a' 176 szám alatt lévő Strobly házban T. Paulay Ferencz hites Ügyvéd Urnál, a' hol a' ki 10 Exemplárokat veszen, az előfizetési árron megkaphatja. Nagy Britannia meg bővitve 's az ujjabb változások szerént kidolgozva ismét sajtó alatt van.

Lassu.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 32.

Pesten, Szombaton, Mind Szent Hava 17-dik napján 1829.

Őrizkedés.

Pípa, dohány nem kell, nem kell orromba tobákod;
Késértetbe bizony hozni hijába akarsz.
Mások is úgy tesznek: — nem bánom; — férjfihoz illik; —
Elhiszem. A' nem-szép nem követésre való.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Nálunk a' téli hideg az idén még hamarább béáll, mint tavaly; már fütteinünk kell; mióta az ősz elkezdődött, alig volt két-három szelíd napunk. Tegnap előtt délután igen sanyaru hideg szél fújt. Valóban ezen esztendő az idő-járásra, és természeti tüneményekre nézve a' legritkábbak közé tartozik. Azonban sem gabona-, sem gyümölts-, sem bor- terméseink ellen panaszunk, legalább általjában véve, nem lehet.

Ér Endrédről Sept. 23-ikán írják: hogy Bihar, és Szathmár Vgyéknek némelly helyein a' földindúlás hol nagyobb, hol kissebb mértékben éjjel-nappal mostis jelengeti magát.

A' Zágrábi Luna Glinából Sept. 23-dikán ezt jelenti: Ő Felsége a' Tsászár és Király azt rendelni méltóztatott, hogy az első Bánáti Regement' Kordon-Commandánsának, Benko Majornak, tulajdon Decretum által tudtára adassék Ő Felsége'nek a'beli tetszése, hogy midőn egy híres Bosnyák lázító társaival eggyütt határainkra vakmerőn beütne, olly nagy elszánást, és okosságot mutatott, hogy nem tsak a' békételenkedők' feje, ki vakmerőségét életével fizette, társaival eggyütt ránczba szedetett, hanem ezen kedvetlen eset olly módon eligazíttatott, hogy az ide való lakosok is az Austriai Kormányszék' igazság-szeretetét megismérik, és a' költsönös közösülés fel nem bomlott. Továbbá köszönet tétetett Ő Felsége' nevében mind a' katonáknak, mind ezen Bánáti határ-vidék' lakosinak, kik a' lárma' kezdetekor a' nagyobb hatalom által szorongattatott katonaőrizetnek segítségére siettek, 's ekkor még feleségeik által gyámolíttattak, kik férjeiknek fegyvert, 's töltést hordtak. — Ő Exja az ide való Hadi Kormányozó Gróf Lilienberg F. M. L. ekkor itt útazván használta az alkalmatosságot, 's Benko Majornak Ő Felsége kegyelmes tetszését a' paráda kiállí-

)(

tott seregek, és számos nép' jelenlétében kihirdette; egyszersmind azt rendelte, hogy az említett falusiaknak is egy vasárnap Isteni szolgálat után a' Felséges Úr' megelégedése tudtokra adassék. Itt Ő Exja igen hathatós beszédet tartott a' néphez melly mindenek' szemeiből könnyeket fatsart-ki. — Az ünneplés' egy vendégséggel végződött, mellyre Ő Exja a' Kormányozó Grlis, a' Tiszti Kar, és a' két vallásbeli Papság hivatalosok voltak.

A' 26-dik számu Ujságunkban Tarczalról egy jelentést közlöttünk vala, mellyet a' hozzánk érkezett későbbi, Oct. 5-diki hiteles tudósítás szerént abban kell megigazítani: hogy az akkori jégesső tsak némelly pásztori őrzésekben tett kárt, de a' szőllőt nem igen bántotta. Azóta pedig a' kellemetes, és meleg napok sokat segítettek a' szőllő-gerezdek' megerésére.

EGYHÁZI FEJEDELEMSÉG.

Ő Kir. Magasságok a' Szalernoi Herczeg, és Herczegné, Karolina Auguszta Herczegi leányokkal eggyütt, Nápolyból Bétsbe vett útjokból Sept. 30-dikán Romába érkeztek, és della Grande Európa vendégfogadóba szállottak. A' Főutazók' kiséröi között vannak Colle Hgné, és D. Pignatelli Diego Hg. Más nap ezen fő utazók a' Quirináli palotába mentek a' Szentséges Atya' udvarlására. — Oct. 2-dikán Romába érkeztek Ő Felségök is a' Nápolyi Király, és Királyné, K. Herczegi leányokkal Maria Krisztina Hg. Kisasszonnyal, a' Felséges Spanyol Király' Jegyesével eggyütt, Madridba vett útjokban. A' Felséges útazók Sept. 30-ikán indúltak Nápolyból; a' Szalernoi Hg. St. Giovanni kapuhoz eleikbe ment, 's ott köszöntötte; 's ezután Ő Felségök két osztály Pápai karabélyos, és dragonyos tsapat, valamint egy tsapat lovag polgári gárda kisérete mellett tartották a' fő városba való bémenetelt; itt a' Lukkai Hg'. palotájába szállottak, és Ő Szentsége nevében egy Pápai Maestro di Camera által üdvezeltettek. Ő Felségök megérkezésök után tsak hamar elfogadták a' Bardinális Státus-Titoknok Albani', és a' Romai Fő Nemesség' udvarlását.

OROSZ BIRODALOM.

Az Odesszai Journal Sept. 30-dikán azt jelenti: hogy mióta az utólsó levele megjelent, a' kordonon belől táborozó katonák között ismét két gyanús halál történt, és más három katona a' pestisnek jeleivel megbetegedve a' contumácziába vitetett. Azonnal a' legfoganatosabb eszközhöz nyultak, nehogy ezen esetnek nagyobb következése legyen. Minden katonák, kik valami gyanúságba lehettek, Prokhoroff ideiglen való contumácziajába vitettek, és a' tábor közönséges tisztúlás alá tétetett. Ezen katonák többé nem mennek őrizetre, hanem új seregek érkeztek a' kordonon belől való szolgálatra. Moldavankában Aug. 27-dike óta legkissebb nyoma sem látszik a' döghalálnak. Ussatovi, és Kujalnik faluk az nap tellyesen felszabadultak.

Odesszából Oct. 2-dikán ezt ír-

ják: „Ezen h. 1-sö napján Sz. Pétervárából megérkezett, és kihirdettetett azon engedelem, hogy minden portékák, mellyeknek kivitele a' háború ideje alatt meg volt tiltva, a' fekete, és Azoff tengerek' réveiből szabadon kivitethetnek. Ennek következésében több kereskedők rövid időn gabonát szállítanak Konstantinápolyba. — Városunk' egésségbeli állapotja elég megnyugtató. A' gyanus katonák' táborában egy asszony ismét megbetegedett, de még nem bizonyos, hogy pestisben-e. A' jó rendelések tellyes bátorságban helyheztetnek minket.— A' fő hadi szállásról semmi tudósításunk sints. Sz. Pétervárából minden nap várjuk a' békekötés' megerősítésének jelentését. — Konstantinápolyból mind eddig egy hajó sem érkezett ide. Úgy látszik, hogy az ellenkező szelek gátolják a' fekete tengerre való kiindúlást."

A' külön vált Kaukazusi hadi sereg' Fő Vezére, Eriváni Gróf Paskevits, Sept. 4-dikén költ napi parantsolatja által Potemkin Generálisra bízta a' munkálódó hadi osztály' vezérlését, melly a' következő Regementekből áll: a' Cherzoni, és Cruziai granatérosokból, az Eriváni karabélyos, és gyalog Regementekből, mellyek Paskevits' nevét viselik, a' hozzájok tartozó egész pattantyusággal, és tartalék lovassággal.

Czarskoe-Szeló Tsászári mulató palota mellett igen nagy figyelemre méltó két labrador-kő találtatott; eggyiknek hossza 2 3/4 réf, szélessége 1 3/4 réf, 's vastagsága 1 1/4 réf. (A' labrador-kőnek az a' különössége vagyon, hogy setét földjen (fenekén) a' szivárványnak legszebb színeivel játszik.)

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Pont-Audemeri választó Tanáts (Eure megyében) Sept. 29-ikén Legendre Urat, a' Liberálisok' Kandidátusát választotta a' Deputátusok' Hazába Képviselőnek; — nem külömben Dijonban is Hernoux Úr Liberalis Kandidátus választatott; — ellenben Albyben Gelis Úr (Tarn megyében) ministeri Kandidátus neveztetett a' voksok többsége által Követnek.

A' Moniteur igen hosszas czikkelyt ír azon eset ellen, hogy ha az országgyűlése az országos adót megtagadná.

A' Cheri Journál szerént, melly Sept. 30-dikán költ, Fussy Úr, Cheri Deputátus (Hyde de Neuville Úrnak barátja) Gróf Preissac példája, 's értelme szerént válaszolt Labourdonnaye Ministernek kerülő-levelére (a' vélemények' feljegyzése, 's béküldése eránt), és Indre Praefectusságából elbotsáttatását kérte.

A' Gazette de France Oct. 3-dikán estve, Konstantinápolyból Sept. 10-dikén indúlt tudósítások szerént, jelenti: hogy a' Nagy-Úr az Orosz béke-ajánlás' pontjait elfogadta.

NAGY BRITANNIA.

Az Udvari Ujság jelenti, hogy Marquis Conyngham Vindsori Kormányozónak, és Kastély' Felvigyázójának neveztetett a' megholt Gróf Harrington' helyébe.

)(•

Croker Úr, az Admirálisság' Titoknoka elbotsáttatását kérte.

A' mint mondják, Britannia 120 ágyús hajó 1100 hajós legénnyel a' Dardanellákhoz indúlt. St. Vincze 120 ágyús hajón, melly hasonlóképpen oda van rendeltetve, 's a' mellyre Northesk Admirális zászlója leszen kifüggesztve, igen serényen dolgoznak. Azt is mondják, hogy az Országlószék hajókat fogad, mellyek egy Regementet Corkból Korfuba szállíttsanak.

Az Orosz Nagy-Követ Herczeg Lieven, és Gróf Matuscevicz Septemb. 29-ikén két óráig tartott conferentián voltak Aberdeen Grófnál. A' Franczia Követségi Helytartó is dolgozott vele.

Barbour Úr, az Eggyesült Státusoknak volt Követe az Angol Udvarnál, Sept. 29-dikén Liverpoolba útazott, honnét hazájába visszatér

Több Journálok azt állítják, hogy Cumberlandi K. Herczeg fog az Angol ármáda' Fő-Vezérévé kineveztetni.

Peel Úr mostanság az attyának mezei jószágán tartózkodik.

Clarencei Hg. Sept. 28-ikán Gróf Münster név alatt Dieppe-be érkezett; 's a' mint mondták, tíz napott akart mulatni. — Sept. 28-dikán Melville 74 ágyús hajó Plymouthból a' földközi tengerre indúlt. — Az Ostendéből Londonba érkezett gőzhajót szorosan megvizsgálták az Orániai Hg.nének ellopott drágaságai miatt. — Septemb. 29-dikén ment végbe a' Londoni Lord-Majornak (Fő-Bírónak) választása. Key, és Krowder Tanátsbeli Kandidátusok közűl az utólsó nyerte-el ezen fényes hivatalt. — Chambres 82 esztendős Admirális Sept. 28-dikán Rugbyban meghalt.

A' Courier Oct. 1-sö napján így ír: „Vashingtonból érkezett barátságos, de nagy hitelű levelek szerént az eggyesűlt Státusoknál lévő Spanyol Követ, Tacon Úr, gyakor értekezést tartott az éjszak-Amerikai Ministerekkel, a' mint vélik, olly végből, hogy az eggyesűlt Státusok belé ne avatnák magokat a' Spanyol országnak Uj Spanyol ország' (Mexiko) vissza foglalására czélozó expeditiójába; és azt beszélték, hogy a' Spanyol Udvar, ha a' dolog jól üt-ki, az éjszak-Amerikai Eggyesületnek Texas tartományát oda-igérte bizonyos feltételek alatt. Az Angol Országlószék is, a' mint hozzá teszik, hasonlóképpen megkérettetett, hogy ezen dologba magát ne avassa; és neutralitásának jutalmául a' két Kaliforniát fogja nyerni. Könnyen hihető, hogy a' Spanyol Agensek mostani gyakor alkudozásaikban tsak ezt a' két tengeri Hatalmasságot kérik-meg, mellyek könnyen gátat vethetnének a' Spanyolok' szándékának. Hanem más kérdés az, hogy vallyon Spanyol országnak további plánumát, és szándékát, a' mennyire legalább az a' hivatalos Oklevelekből, és Proclamátiókból Europának tudtára esett, akármellyik Státus a' kettő közűl jová fogja-e hagyni?"

Neworkból Sept. 25-dikén ezt írják: „Városunk nagy zenebonában vagyon. Hg. Newcastle, tudva lévőképpen a' mi Földesurunk, mind

azoknak, kik az utólsó Képviselői választáskor az ő kandidátusa Sadler Úr ellen voksoltak, az árendát felmondotta. Az utszák szegletein nép-tsoportok gyülekeznek-öszve, mellyek a' város' tsendességére nem való tanakodást forralnak. A' város' lakosai Wilde Serjeant Úrhoz folyamodtak, ki a' választásban Sadler Úr' vetekedő társa volt, 's tőle segítséget kértek; a' mit ő meg is igért. Ezután közgyülés javasoltatott a' város' házához; de a' Lord Major azt oda nem engedte; ennél fogva elhatároztatott, hogy az alatt egy tágas helyet építtsenek, hol Oct. 5-dikén egy nagy gyűlést tartsanak, mellyre nem tsak a' városnak minden lakosai, hanem különösen Hg. Newcastle, Sadler, és Wilde Serjeant Urak is meghivattassanak.

Coventry, Manchester, és Barnsley vidékeiről szomorú tudósitások érkeztek az oda való munkások (fabrikai legények) békételen mozgásairól. Minden dorgálás, intés, és igéret mellett is Sept. 29-dikén valami 6000 ember egybegyült, de a' kik meglehetős tsendesen viselték magokat, és az Előljárók szelíd intésére ismét eloszlottak. Azonban folyvást számos tsoportok vannak eggyütt, mellyek minden masinákat el akarnak rontani.

PORTUGALLIA.

A' Párisi Ujságok Oct. 4-dikén a' következő Proclamátiót közlik, mellyet Gróf Villaflor Aug. 26-ikán Angrában (Terceira' fő városában) adott-ki: „Azorok' lakosai! Ezen h. 11-dikén egybegyűle egy hajós sereg, mellyet a' Portugalliai Korona' bitangolója II. Dona Mária Királynétól elragadott, és seregeket hozott ide, mellyeket ravasz mesterkedése által eltsábított, és a' pártütés' segéllésére kénszerített, hogy Terceira szigetét megtámadják, mellytől vissza, és széllyel veretteк. Ezen katonáknak nagyobb része rész szerént a' habok közé temettetett, rész szerént a' kőszálak között elszéledett, vagy arra kénszeríttetett, hogy a' thrónus' és törvények' oltalmazói előtt fegyvereit lerakja — A' futó hajós osztály alig hagyott nehány hajót ezeken a' vizeken, mellyeknek száma naponként fogy, és talán a' tél majd mind el fogja innét kergetni. Tőletek függ tehát most, elnyomattatott Azori lakosok, hogy a' kegyetlen uralkodás' eszközeit elűzvén, és a' törvényes országlást kihirdetvén, ez által hív hajlandóságaitokat megmutassátok szeretett Királynénk eránt, ki minket fiai gyanánt tekint, és mind szeretetből, mind igazságból titeket királyi pálczája alá igyekszik gyűjteni. Én, mint ezen szigeteknek Helytartója, és Fő Kapitánya, megakarván őrizni azon hajlandóságot, és érzést, mellyet az emberiség Királynénkba tsepegtet, meghagytam életöket mind azoknak, kik a' fegyvert lerakták; az emberiség, és szelídség megkoronázta a' győzedelmet. Ő Felsége' szándékával megegyezőleg szigeteiteknek azon szerentsétlen lakosait, kik a' Tyranusság' zászlói alatt szolgáltak, és hatalmamba estek, szabadon botsátottam, és familiájok-

nak őket vissza-ajándékoztam. Az ő szájokból meg fogjátok hallani, A-zori lakosok, melly nagy külömbség legyen a' bitangoló' (Usurpator) országlása között, és egy törvényes Fejedelemnének atyai kormánya között. Megfogjátok továbbá érteni, millyen legyen azon tsendesség, melly ezen sziget' belső részeiben uralkodik, és melly hatalmas eszközök van a' Terceirai lakosoknak boldogságok, 's bátorságok megőrzésére. — Azorok' lakosai! Mai naptól fogva legyetek meggyőződve, hogy a' közösülés a' ti szigeteitek, és Terceira között semmiben sem fog meggátoltatni, hanem nyitva marad, és mindenkor egész egyenes lélekkel fentartatik; hajóitok ezen szigetnek minden kikötőhelyeibe bé botsáttatnak, és oltalmaztatnak, portékáitok költsönös vásárra, és tserére találnak, és Ő Felségének oltalma reátok is kiterjed, ha néki hódolni fogtok. — Költ a' Kormányszéki palotában Angrában, Aug. 29. 1829. (Aláírás) Gróf de Villaflor."

GÖRÖG ORSZÁG.

Eginai tudósítások szerént Görög ország Praesidense Gróf Capodistrias Sept. 5-dikén estve Ilona fregátán Póroszból Eginába érkezett, hol szokott tisztelkedésekkel fogadtatott.

Egy Barát, ki Jerusalem nevű klastromból, Daulia mellett, Parnasszus hegy tövében, Aug. 28-dikán indúlt, 's Sept. 6 dikán Eginába érkezett, olly tudósítást hozott, hogy 4000 Albániai katonából álló tsapat Oeta hegy' szorulatán keresztűl Turkochori, Livadia mezeire, 's onnét Talandiba nyomult. Ezen Albánusok 3000 teher-hordó marhát kétszersűlttel, 's egyéb eleséggel megterhelve, visznek magokkal. Karatasso Budonitza mellett volt állását nehány nappal előbb elhagyta. A' Törökök itt két nap megállapodtak, hogy bizonyosan megtudják, vallyona' Fontánai 's Vaszilikoi bajos szorulatoknál nem állnak-e a' Görögök lesbe. Ezen vidékek' lakosai a' hegyek közé szaladtak, 's terméseiket az ellenségnek hagyták. Ypsilanti Demeter mintegy 3000 emberrel megszállotta Petrát, Steveniko falut, 's Helikonnak nehány egyéb erős helyeit, valamint azon útakat is, mellyek a' Parnasszus déli lejtőjénél Delphibe, és Szalónába visznek. Azt tartják, hogy Karatasso Ambliáni mellett szállott táborba.

AMERIKA.

Mexiko. — A' Spányol expeditióról, melly Kubából indúlt Mexiko' meghóditására, már sokat írtunk, de a' külföldi Ujságok sokkal többet; 's még sem tudunk semmi bizonyost annak további sorsáról. Annyi hitelesnek látszik, hogy a' hajóknak egy részét a' szélvész a' Mexikói öbölben elverte, a' másik része tsakugyan katonákat szállítottki Mexiko' partjaira.— Most a' Journal du Commerce Oct. 4-ikén ezen feljűlírás alatt „Spanyol expeditio" a' következőket közli: Laborda Admirális' osztálya Jul. 24-

dikén a' Punta de Xeresi kikötőhelyben vasmatskát vetett. A' seregek' kiszállása 27-dikben megtörtént; ezek 28-dikban Tampico felé megindúltak, az alatt pedig a' hajós osztály is arra felé fordúlt. 31-dikben Restauracion fregáta három szállító hajóval Havannahba visszatért. Aug. 13-ikán Galga gályát szembe találta, mellyel értekezett. Ezen tudósítások Havannáhba érkezvén, onnét Aug. 22-dikén hozzánk küldötték. Ezek mellett volt egy Proclamátio másolatja is, mellyet Laborda Admirális Jul. 28-ikán, melly nap a' kiszállott Spanyolok Tampicoba indúltak, a' katonákhoz, és tengeri emberekhez intézett; értelme imez: „Örömmel látom, hogy minden reménységim bétellyesednek; tudtam, hogy Spanyolok vannak vezérlésem alatt, 's midőn Havannáhban hozzátok felemelém szavamot, számot tartottam vitézségtekre, melly a' természet által kiszállásunk eleibe háríttatott minden akadályt meggyőzni képes volt. — A' seregek' Istene erőlködéseinket fedezte. A' Spanyol zászló ismét lobog Mexiko' partjain, és a' Királyi ármáda' előljáró-serege veletek egygyütt már azon partokat örömmel köszöntötte. Ezer győzedelmi kiáltások zendűltek meg köztetek, és ünnepiesen köszöntötték azokat. Egész világ reátok függeszti szemeit, 's majd fogja tsudálni vitézségteket. Illyen tselekedet méltó volt hozzátok. Örvendjetek, matrózok, és katonák; a' Király a' mi Urunk, népeinek attya, drága VII. Ferdinándunk, nagy tetteitek' hallásában gyönyörűséget fog találni; erről bizonyosokká teszlek titeket, 's az Ő nevében nektek kösz nöm. — Adjunk hálát az Istennek; és adjuk hírűl az egész világnak, melly tiszta és egyenes szívvel ragaszkodunk Monarchánkhoz, 's kiáltsunk-fel: Éljen a' Király! Soberano hajón, Punta de Xeresben, Új-Spanyol ország' partjainál, Jul. 28. 1829."

Guatemala. — Guatemalából Jul. 6-dikán ezt irják: „A' Congressus egybegyűlése után mindjárt egy ideiglen való Praesidenst nevezett, 's ezen hivatalra Barundia Urat szóllította-meg; hanem ő több ízben vonakodott azt felvállalni, végre tsak ugyan elkellett fogadnia. Ezután a' Praesidens Státus-Ministerré nevezte Melino Pedro Urat, és Finánez-Ministerré Majorga Urat. — 1000 emberből álló tsapatnak Morazan Grlis alatt Nikaraguába kellett menni, ott a' tsendességnek helyre állitására. Az előbbi országos Tisztviselők a' hazaárúlásban vétkeseknek nyilatkoztattak-ki; hanem többnyire majd mindennek szabad akaratjában áll, ha vagyonának harmad részét a' Státus' számára oda hagyja, a' köztársaság földéről kiköltözni. Többen már el vannak botsátva a' fogságból, és még tsak házi vigyázat alatt vannak. A' Spanyoloknak, és idegeneknek, kik a' meggyőzettekkel tartottak, mind el kell takarodniok. Úgy látszik, hogy semmi vér sem fog ontatni. Egyébaránt a' Státus Financziája igen szomoru karban vagyon, a' nélkűl hogy jobb reménység sugároznék."

Buenos-Ayres. — A' fő városból Jul. 26 dikáig terjedő tudó-

sítások érkeztek Londonba. Ez nap egybegyült a' nép Praesidens' választására, a' minek más nap kellet megesni. Az Előljárók megtiltották volt, hogy a' lakosok fegyveresen az utszákon meg ne jelenjenek; mégis lehetett embereket látni vasas botokkal járkálni, kik tsak arra várakoznak látszottak, hogy a' verekedésre alkalmatosságot találjanak. A' városi lakosok Guido, és Lavalle között megvoltak oszolva; a' vidéki lakosok Rosas mellett valának. A' Respublika' tartományai ugyan még a' czivakodással fel nem hagytak, de mindenből az látszik, hogy az úgy nevezett Unitáriusok' felekezete lesz a' győzedelmes. Akkor tsak eggyetlen egy Franczia hadi hajó, Isis korvet, volt a' Buenos-Ayresi révben. A' Consul, Mandeville Úr, még akkor Monte-Videóból vissza nem érkezett volt, úgy hogy az ott lakó Francziák, és Olaszok a' Montenerok' felekezete' részéről vesze-delemtől tarthattak.

KÜLÖMBFÉLE TUDÓSÍTÁSOK.

Church Grhs a' Görög Congressusnak bényujtott's elbotsáttatását kérő levelében azt adja okúl, hogy Görög ország' Kormányszékének mostani systemája nem eggyez meg az ő gondolkodása módjával, és lelkiismeretével, 's ennél fogva a' Fő Vezérséget, mellyet a' Troezeni nemzeti Gyűlés 1827-dikben neki adott, most leteszi. Külömben a' Görögöket ditséri.

Ő Szentsége VIII. Pius Pápa az Anhalt-Kőtheni Herczegnek Krisztus Rende' gyémántos czimerét ajándékozta.

Rio-Janeiróban egy új törvény a' Deputátusok házában elfogadtatott, melly egy posta-hajózásnak Rio-Janeiró, és Buenos-Ayres között való béhozatását rendeli.

Tudományos Jelentés. — A' Summarium Hist. Rec. Europ. nem., mint igérve vólt, a' Fr. Revolutióig, hanem egész a' mai napig lehozott II-dik Darabja, egy, a' nagy hirű Steinnak kevés esztendők alatt közelebb 17-dikszer kijött Geographiájából vett, eredeti, egész árkus, rézre metszett Világabroszszal megtóldva, 's tsinos boritékba bekötve, rövid nap megjelen. Előfizetni lehet (ezen II-dik darabra 1 f., az I. és II-dik darabra eggyütt 2 f. 40 kr. ezüstben) minden a' tudományok és efféle hazafiúi igyekezetek esmeretes elősegéllőinél, Oskolatanitó, és Könyváros Uraknál, különösen Debretzenben a' Collegium Senioránál és Özv. Csáthiné Asszonynál, Pesten Kilián és Eggenberger Uraknál, kik ezennel általam az előfizetés elfogadására, és a' pénznek Pesti Novemberi, legfeljebb Debretzeni Víz-kereszti vásárra hozzán lejendő beküldésére, a' szokott 11-dik Ex. ajánlása mellett, tisztelettel és bizodalommal megkérettetnek.

Debretzen Oct. 4-dikén 1829.

Péczely József.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 33.

Pesten, Szerdán, Mind Szent Hava 21-dik napján 1829.

K i n t s.

Kintset sokfélét tudok: egynek kintse aranyban
Áll; más vágyva sohajt kartsu leányka után.
Annak tsak hiu fény, bor emennek kintse; — nekem meg
A' könyvek, 's egy-két tiszta szerelmü barát.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. Kir. Magossága a' Nádorné Mária Dorottya Fő Herczeg Asszony a' mult Hétfőn, Octob. 19-dikén, Budán a' Krisztina városban próbaképpen fennálló, a' Kisdedek gondviselésére és képzésére szolgáló Intézet' tanító Kandidátusainak megviszgáltatásán három egész óráig jelen lenni, és a' próba alá vetett Tanítókat megjelenésével kegyesen serkenteni méltóztatott.

Ő Tsász. Kir. Felsége a' f. e. Oct. 10-dikén költ kegyelmes Végzésénél fogva, Méltóságos és Fő Tisztelendő Gojzesti Madarassy Ferencz Anzariai Püspök Urat, Ts. Kir. valós. Udvari Tanátsost, és a' N. M. Magyar Kir. Cancelláriánál Referendáriust, tulajdon kérésére nyugodalomba tévén, helyébe Méltóságos és Fő Tisztelendő Horváth János Bosoni vál. Püspök Urat, 's a' t. eddig Magyar Királyi Helytartói Tanátsost, a' N. Mélt. Magyar K. Udvari Cancelláriához Udvari Tanátsosnak és Referendáriusnak méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

HADI TUDÓSÍTÁSOK.

Kraszovsky Grlis, ki Sumlát, 's ott a' Nagy-Vezért békerítve tartja, Sept. 12-dikén jelenti: hogy két nap óta Sumlánál semmi új sem történt; a' békerítő sánczok és batteriák olly jó karban vannak, hogy 3 batalion elég volna a' Törökök' megtámadásának visszaverésére, ha mindjárt a' Skutarii Basa meg is fog érkezni. Jelenti továbbá, hogy Madatoff Herczeget Sept. 6-dikán egy osztály katonasággal, 's 6 ágyúval az útakra kiküldötte a' Sumlába menő Török társzekerek' elfoglalására; Dsumai felé ezen osztály el is fogott 100 szekeret kétszersülttel, 's árpával megrakva, azután megint számos társzekereket, mellyeket a' Török kísérő fegyveresek ijedtökben elhagytak. A' talált eleségnek egy részét a' katonaságnak kiosztották, sokat semmivé tettek, nagyobb részét mégis azon szekereken a' tá-

borba szállitották. Ezen alkalmatossággal az Oroszok' kezébe került 97 Török katona, kik a' szekereket kisérték, 50 ló, 400 ökör, és 106 szekér. A' Dsumai lakosok, 's más falukbeliek is, látván az Oroszok' szelíd bánását, sót és kenyeret vittek eleikbe, magokat önként megadták, bátorságbeli irást kértek, az Orosz táborba mindenféle portékát és eleséget hordnak oltsó áron eladás végett; sőt a' lakosok' bizodalma annyira ment, hogy a' járkáló Orosz seregek' útjainak szélein legeltetik tsordáikat. Hg. Madatoff Sept. 10. a' táborba vissza-indúlt; és mivel ezen kirándúlás olly szerentsés volt, Kraszovsky Grlis Tirnova felé is szándékozott egy osztályt küldeni azon eleség' elfoglalására, mel'yet a' Skutarii Basa számára akartak vinni.

AUSTRIA.

Az alsó Austriai Ts. K. Kormányszék a' következő kerülő levelet botsátotta köz hirré, mellynél fogva az eddig szokásban volt személyes és karbeli adófizetés eltöröltetik:

Ő Felsége a' f. e. Máj. 25-dikén költ Kegyelmes Végzése által azt rendelni méltóztatott, hogy az eddig szokásban volt személyes, és karbeli adózás a' f. e. Nov. 1-ső napjától kezdve megszünik; ennél fogva ezek az adók továbbra ki nem vettetnek, 's bé nem gyűjtetnek, hanem az azokat illető törvényes határozások jövendőre nézve foganatlanokká tétetnek. — Ellenben azok, kik az eddig való adóval elmaradtak, azt haladék nélkül befizessék; ellenkező esetben azok ellen törvényes kénszerítő eszköz fog elővetetni. — Költ Bétsben, Oct. 5. 1829. Gróf Klebelsberg Ferencz, alsó Austriai Kormányszék' Praesidense. — Perger Jósef, alsó Austriai Kormányszéki Tanátsos.

Az Austriai privil. Nemzeti Bank' Directiója Bétsben Oct. 8-dikán tartott tanáts-gyűlésében azt végezte, hogy ezentúl, midőn Státus-papirosokra pénzt költsönöz, az naptól fogva száz forinttól nem öt, hanem tsak négy forint interest veszen.

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Drinápolyban Sept. 14 dikén aláíratott békeség' híre Oct. 5 dikén érkezett Párisba. A' Moniteur más nap erről illy jelentést teszen: „Az Országlószék Konstantinápolyból Sept. 16-diki tudósítást kapott, melly szerént a' békeség Orosz Birodalom, és a' Porta között Drinápolyban Sept. 14. megköttetett. — Azt állítják, hogy a' két Hatalmasság a' következő feltételekben egygyezett-meg: A' hajdani Tractátusok, nevezetesen az Akermáni, erejökre vissza-állíttatnak. A' Bosporuson, és Dardanellákon keresztül szabad általjárás engedtetik minden nemzetek' hajóinak, mellyek a' Törökkel, vagy Orosszal háborúban nintsenek. A' két Vajdaság' lakosainak privilegiumai, és szabadságai, mellyek az Akermáni Eggyezésben ki voltak szabva, megújittatnak, és szélesebben kiterjesztetnek. Szervia is hasonló privilegiumokkal, 's szabadságokkal fog élni; és azon hat

kerület, mellyeket a' Törökök ezen tartománytól illetlenül elszakasztottak, ismét vele eggyesíttetik. Minden erősségek a' Duna' bal partján Moldovához és Oláh országhoz fognak tartozni, és azokban Török őrizet nem leszen. Gyurgevo vára lerontatik. Asiában Poti, Anapa, és Akhaltsik várak bizonyos kiterjedésű birtokkal eggyütt, Orosz Birodalomnak által-engedtetnek. A' Martius 22-diki Protokollum (a' Görögökre nézve) megismértetik, feltartván mindazonáltal e' részben azon Hatalmasságok' alkudozásait, mellyek a' Londoni Tractátust aláírták. — Minden Keresztény jobbágyok vagyonaikkal eggyütt Török országból kiköltözhetnek. Azon Görögöknek, és Törököknek, kik magokat kérdéses dologba keverték (compromittálták), botsánat adatik. A' Porta az Orosz kereskedőknek kárpotlásúl fizet 1,500.000 aranyat; a' hadi költségek' fejében pedig 10,000,000 aranyat; szabadságában áll a' Portának ezen summát 10 esztendő alatt lefizetni, ha előbb meg nem teheti; az Ottomani Birodalomból tsak akkor takarodik-ki egészen az Orosz katonaság, midőn ezen summa mind le lesz fizetve." (Egyéb tudósítások szerént, midőn a' Porta ezen summának első részét, v. az első rátát lefizeti, akkor az Oroszok elhagyják Drinápolyt; a' második rész lefizetésekor a' Balkánon túl vissza mennek; a' harmadiknál a' Duna mellyeki várakat általadják, és az utolsónál a' Vajdaságokból kitakarodnak.)

Ezután mindjárt a' Moniteur így szóll: „A' Király a' Móreában lévő sereg-osztálynak parantsolatot küldött, hogy tüstént haza indúljon.

A' Moniteur Oct. 6-dikán ezt jelenti: „Galathea fregáta, melly Sept. 20-ikán indúlt Navarintól, Toulonba érkezett. Ezen fregáta Alexandriánál kikötött volt; az Egyiptomi Basa Galathea' Kapitányát meglátogatta, a' hajón több óráig maradt, és a' Tiszteket, 's legényeket bőven megajándékozta fegyverekkel, 's frissítő eledelekkel. Galathea tehát az első Európai hajó, mellyen a' Basa volt."

Hg. Laval-Montmorency, (ki Bétsből Londonba rendeltetett Franczia Nagy-Követnek) Párisba megérkezett.

A' Touloni tengeri Főtiszt Sept. 28-dikán a' Marszelyi tengeri Biztosnak azt jelentette, hogy az Algir előtt álló hajós sereg' Vezérének tudósítása szerént két Korzár-hajó Algirból kiindúlni készült; és mivel lehetséges, hogy ezek az elzáró Franczia hajók' vigyázását elkerűlik, a' kereskedő hajókat meg kell inteni, hogy a' kísérő 's oltalmazó hadi hajóktól el ne távozzanak.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápolyból Sept. 25-dikén. Noha a' békeség, melly Drinápolyban Sept. 14-dikén köttetett, még nints kihírdetve, és annak megerősítését mind a' két részről még most készítik a' kiadásra; mindazonáltal az Országlószéknek minden rendelései arra mutatnak, hogy a'

)(*

békeség' feltételei tellyesíttessenek, és az ellenség megengeszteltessék.

A' melly sánczolásokat nehány hét előtt Bujuk-Tsekmedsénél, és Kutsuk-Tsekmedsénél elkezdettek, most egészen abba hagyták, és a' munkásokat elbotsátották. E' két helyen a' seregosztályok kevés számmal vannak; a' regulárisok' nagyobb része a' Ramitsiftliki táborban van, és a' mellette lévő két kaszárnyában, hol a' Szultán' jelenlétében sokszor hadi gyakorlások tartatnak. A' legszélső Török tábor-szemek a' Drinápolyi úton Tsorlu, és Szilivria között állanak, nevezetesen Szilivria mellett 2000 emberből álló sereg van őrizetül. Rodosztóban mind eddig Török katonaság van; ellenben 1500 Orosz Enoszba bément, 's ez által a' fő hadi szállás Tenedoszhoz közel szállongó, 's 18 hajóból álló Orosz flottával közösülésbe esett. Drinápolytól nyugotra a' Philippopoli úton az Orosz védőrizetek tsak Musztafabasa Palánkáig terjednek a' várostól 6 mértföldnyire. A' Skutarii Basa, ki a' Dunától érkezett, Philippopol, és Szofia között szállott táborba. Sumlánál még a' békeség' megkötése előtt kevés idővel, Sept. első napjaiban kemény tsaták estek, de most ott is fegyverszünet van. A' Nagy-Vezér most is azon várban vagyon, hová Huszszein Basa is megérkezett Rustsukból.

Az Asiai táborozásról már jó ideje, hogy semmit sem hallunk; de az ellenségeskedések ottan még sem szünhettek-meg, minthogy Duhamel Obester, ki Drinápolyból a' végre küldetett ide, hogy a' békeség' hírét vigye-meg Asiába, még most is több napok óta itt van, és várja a' békeség' megerősítésének Drinápolyba küldetését, hogy aztán Erzerum felé indúlhasson.

A' kötött békeség' következésében az Orosz hadi foglyok, mintegy 1200 zan, szabadon botsáttattak, és Austriai, 's Szardiniai hajókon haladék nélkül Burgászba, Szizebolba, és Odesszába szállíttatnak. Raphael fregáta embereit már előbb elereszteték, és Burgászban ezen hajó Kapitányát hadi törvényszék eleibe állították.

A' kereskedés, és hajózás is új életre kezd kapni; minthogy a' Porta' nyilatkoztatása szerént a' békeség' megerősítése után azonnal Fermánok osztatnak-ki minden nemzet' hajóinak, mellyekkel a' fekete tengerre szabadon járhatnak.

Leginkább mégis a' köz figyelmet magára vonja az, hogy a' Szultán egy rendkivűl való Követséget küld Sz. Pétervárába, mellynek feje lesz az isméretes Halil Basa (a' Szeraszkier Chosrev Basa' fogadott fia), a' reguláris seregek' fő vezére, kinek számos és fényes kisérői lesznek; a' menetel Odesszán keresztűl esik-meg. Nedsib Efendi, hajdani Czeremonia-mester, és több nyelveket tudó jeles Tisztek mennek vele, mint Követségi Gavallérok.

Sept. 22-dikén Báró Zuylen, Német-Alföldi Követ, hajóra ült, 's a' Dardanellákon keresztűl Hollandiába szabadsággal haza megyen.

Aleppóból Aug. 15-dikén azt írták: hogy midőn Naim Bei, egy Kapidsi Basi rangjával Jul. elején Aleppóba küldetett, azért, hogy, valamint a' többi távul-lévő tartományokba a' hadi költségekre rendkivűl való adót hajtana-fel, az oda való lakosok nem igen készeknek mutatták magokat arra; ennél fogva a' Biztos nem késett erőszakhoz nyulni; de hebehurgyaságát életével fizette. Jul. 31-dikén egy tsoport felfegyverkezett ifju, és egyéb békételen emberek a' Kadit arra kénszeríték, hogy őket Naim Bei' szállására követné; ide jutván, a' Beit felszóllíták, hogy velők a' város Kormányozójához menjen. Ez reszketve megindúlt, de alig haladtak tíz lépésnyire, midőn a' lováról lehúzták; 's botokkal agyon verték. Ezután Naim Bei lakását ostromolták, még az asszonyok' szobáját sem kiméltek-meg, 's igen drága ragadományokkal mentek-el onnét. Ali Bei, a' város Kormányozója' ügyes maga viseletének köszönhetik a' lakosok a' tsendesség' helyreállítását; ki tsekély számu fegyveres katonáiban nem bízván, a' nevezetesebb lakosokat magához édesgette, és minekutánna az alkudozásokban 5 nap hasztalanúl eltelt, és a' békételenek szaporodnának, a' jobb gondolkodásu, 's mellette lévő lakosokkal a' zenebonáskodókat kemény ágyuzással egy jeladásra megtámadta, kiktől a' nép tsak hamar elállott, 's azok elhagyatva látván magokat, mindenfelé mególdották a' kereket. Ali Basa a' kezdőket üldözőbe vette; 's a' városnak egész tsendességét visszaszerezte.

Konstantinápolyból Oct. 1-ső napján. (Rendkivűl való alkalmatosság által). Sept. 27-dikén a' Szeraszkiernél nagy tanáts-gyűlés tartatott, mellyen maga a' Nagy-Úr is, a' Mufti, az előkelő Ulemák (Törvénytudók), és a' Ministerek jelen voltak. Ezen gyűlés' következésében a' Sept. 14-ikén Drinápolyban Orosz Birodalom', és Porta' meghatalmazott Biztosai által aláíratott békeségnek megerősítése, vagy Ratificatiója innét kiadatott. Más nap, Sept. 28 dikán, innét Duhamel Úr Erzerumba, Lwoff Úr az Archipelagusra mentek, hogy a' békeség' megerősítésének hirét oda vigyék.

Az Orosz hajók már nehány nap óta felszabadították a' Dardanellákat a' zár alól; a' hajók akadály nélkűl járnak bé a' Hellespontusba minden megvizsgálás nélkűl. Nagy számú hajók, kivált Austriaiak, készűlnek, hogy mihelyt déli szél kezd fujni, a' fekete tengerre kiindúljanak; már erre a' Fermánokat kinyerték. Hét Austriai hajót fogadott Báró Hübsch 1081 Orosz hadi fogolynak Szizebolba való szállítására, kik szabadon vannak botsátva.

AMERIKA.

Mexiko. New-Yorkból Sept. 10-dikén indúlt posta-hajó Havrébа illy tudósítást hozott a' Spanyol expeditióról: „Brothers hajós Kapitány, ki 12 napi útazása után Havannahból tegnapelőtt érkezett Baltimoreba, azt jelenti: hogy elindúlása előtt nehány nappal minden szállító hajók, mellyek az expeditiónál szolgálatot tettek, Binghamon

kivűl, melly Új Orleánba vetődött, a' Havannahi kikötőhelybe visszaérkeztek. Ezen szállító hajók' Kapitányai egy szóval azt vallották, hogy az expeditióhoz tartozó 3300 embernek egy része a' Tampikói sorompóknál kiszállott, más része a' városon alól 6 mértfölddel ment a' szárazra. Mihelyt ezen seregek a' partra értek, 400 Mexikói lovagból álló tsapat a' Respublika' zászlója alatt mindjárt ellenök ment; de a' Spanyol Regementekhez közel érkezvén, a' Spanyol zászlót felemelé, és velök eggyesíté magát, kik ellen küldve volt. Mindenik lovag a' Spanyol vezértől egy Doublonét kapott, és a' hátra lévő zsoldját, mellyet a' Mexikói Országlószék meg nem fizetett volt. Brothers Kapitány' elindúlásakor ezen szállító hajók ismét meg voltak fogadva, hogy új seregeket vigyenek a' Mexikói partokra. Egy hajó éppen akkor érkezett Havannahba Omoaból (Közép-Amerikából, vagy is Guatemalából) melly a' legnyomorultabb állapotban lévő Papokkal volt megterhelve" (Ezeket a' Papokot, Barátokot a' Közép-Amerikai Respublikában mostanság uralkodó felekezet űzte-ki az országból.)

Kolumbia. — A' New Yorki Ujság Sept. 19-dikén ezt írja: Seraphin brigg' Kapitánya, ki Chagresből Aug. 16-dikán indúlt, jelenti, hogy 11-dikben a' Státusnak egy hajója Bolivár' hivatalos leveleivel érkezett Guayaquilból Panamába. Ennek Tisztei, és a' rajta útazók azt beszélték, hogy midőn elindúltak, Bolivár Guayaquilbe bément. Nehány nap előtt a' Perui seregek ezen várost elhagyták, 's akkor a' hadi 's egyébb szereket vagy elrontották, vagy magokkal elvitték — Boliviában egy revolutio ment végbe. Gamarra Grlis a' Respublika Praesidensét, a' mint mondják, Chilibe küldötte hajón olly parantsolattal, hogy útközben lőjjék agyon. A' Praesidenssé választatott Santa-Cruz Grlis a' Congressust eloszlatta. Panamában azt hitték, hogy az oda érkezett Tisztek még több fontos tudósításokat tartanak titokban.

Éjszaki Amerika.—A' nemzeti Journal szerént Aug. 13-dikán a' Braziliai Követségi Helytartó, Araujo Jose Úr, a' Praesidensnek bémutattatott.

Aug. 3-dikán a' Krékek az Alabamai, 's Georgiai polgár-lakosokhoz illy Felírást botsátattak, melly 59 Fő-nagy, és egy Tolmáts által van aláírva: „Mi a' Krék nemzet' Fejei a' minap megértettük, hogy birtokaitok' külömbféle részeiben igen zenebonás híreket terjesztettekel; halljuk, hogy köztetek az a' hír szárnyal, mintha a' Krék nemzet ellenséges indúlattal viseltetnék az eggyesült Státusok' polgárai ellen, és hogy azok a' miatt nagy tünődésben vannak. Bánkodva halljuk mind ezeket, és mi ez úttal az egész nemzetnek kinyilatkoztatjuk, hogy a' Krékek között illy plánum nintsen, és hogy ezen híreket egy, vagy több rosz indulatú ember a' végből terjeszthette-el, hogy a' fejérek el-

lenünk felingereltessenek; talán magános czélból, talán azért is, hogy az eggyesült Státusok' végrehajtó hatalma ellenünk gerjesztessék, melly akaratuk ellen minket arra kényszeríttsen, hogy atyáink' országát elhagyjuk, melly emlékezetet meghaladó idő óta mint törvényes örökségünk nemzetségről nemzetségre reánk szállott. De ha nem tekintjük is morális igazunkat, és az erköltsiségnek törvényét, mellynél fogva azt bírjuk, az eggyesült Státusok' Kormányszéke egy Kötés által, melly Washingtonban készült, és mind a' két nemzetbeli Tisztek által megerősíttetett, nyilván fogadta, és kezeskedett, hogy a' Krék nemzet' birtoka nem fog bántódni, és soha sem juthat eszünkbe, hogy azt elhagyjuk. Gyermekeink szivünkön feküsznek, 's nekünk kedvesek; kötelességünk őket szeretni, és rólok gondoskodni. Fejér atyánkfiaival békeségben kivánunk élni, 's kivánjuk, hogy gyermekeink is azt tselekedjék, ha egyszer mi meghalunk. Gyermekeinket is arra kivánjuk oktatni, hogy a' mennyire tehetik, a' fejérek' szokásait vegyék-bé, valamint szomszédainknál a' Cherokézeknél látjuk, kik a' tsinosodásban sebesen előhaladnak. Az ő példájok megmutatta, hogy mi is azt tehetjük, és egy, vagy több generátio után régi szokásaink elenyésznek, 's mi tökélletesen megtsinosodunk. Azért, baratink, 's rokonink, hozzátok folyamodunk, hogy ügyünkben segítsetek. Ti nagy, szerentsés, és nemes lelkű nép vagytok. Tudjátok a' szabad Státusnak alap törvényeit, 's intézeteit betsülni, és ezen törvényeket jól tudván, nekünk mind azon jusokat, és szabadságokat meg fogjátok engedni, mellyekhez igazunk lehet, és a' mellyek' megtartásáért az eggyesült Státusok' Országlószéke kezeskedett. Midőn ezen írást béfejezzük, kérünk titeket nemzetünk' nevében, hogy tiszta barátságunkat, és jó indúlatunkat fogadjátok-el, és arról legyetek meggyőződve, hogy népünk fejér barátinknak, és atyánkfiainak vérét soha sem fogja kiontani, valameddig a' víz foly, 's a' rét virít."

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

2.) „Codex Diplomaticus Hungariae Ecclesiasticus ac Civilis. Studio et opera Georgii Fejér Bibliothecarii Regii. Tomus Quintus Volumen II. Budae Typis Typogr. Reg. Univ. Ung. 1829." (nagy 8-ad rét, 608 lap).

Ezen vastag Kötetnek elő-beszédében a' tudós Szerző, szokása szerént velősen előterjeszti Kun László alatt Hazánk' akkori szomorú állapotját, a' Király' gyarlóságából, 's elvetemedéséből származott viszontagságokat, és önnön gyászos végét; továbbá — a' mi a' hazai diplomatikai gyűjtemények' ismérésére igen fontos — előszámlálja a' halhatatlan Hevenesi Kéziratainak foglalatját, mellyek majd száz Kötetre mennek. Ezt az előttünk álló Kötetet 56 később feltalált Oklevél bővíti azokon kivűl, mellyek az előlajstromban fel vannak jegyezve; és 1272 — 1280 időszakaszig terjeszti

menetelét. Igen nevezetes, és Hazánk' régi történeteinek bővebb ismeretére szolgáló Diplómák találtatnak benne; kitetszik ezekből p. o. mit kelljen érteni Berzencze Vármegye neve alatt, mellynek Fő-Ispányi nevezetével a' Zágrábi Püspökök most is élnek; mitsoda szabadsággal bírjanak a' Turopolya mezei Nemesek; mitsoda rendelések tétettek a' Kúnok' pogány szokásai ellen, és azoknak megkereszteltetésére; mitsoda szövetségeket kötött a' Király a' Német Tsászárral; mennyi bajt szerzett a' hatalmas Ottokár, 's hogy vesztette-el a' győzedelmet, 's életét; mitsoda lépéseket tett a' Pápa országunk ügyében, 's több e'féle nagy figyelmet érdemlő emlék-jelekkel együtt. Mi részünkről örvendünk, hogy mind inkább szaporodni látjuk azon jeles hazafiak' számát, kik e' derék, 's a' maga nemében eggyetlen egy munkát figyelmökre méltatják, 's részvételeikkel folyamatját elősegítik. A' nagy tudományu Szerzőn valóban semmi sem mulik, a' mi vagy a' munka bővítését, 's tökélletesítését, vagy annak rendes és szapora megjelenését, vagy végre az arra megkivántató bő ismereteket, 's azoknak helyes használását illeti.

3.) „A' Magyar Gyermekek' Barátja, vagy olly hasznos Olvasó Könyv, 's a' t. mellyet TT. Wilmsen Úrnak Német nyelven szerkeztett 100-dik kiadása után 's a' t. kiadott Lánghy István. Első Rész. Pesten, 1829. Füskúti Landerer Lajos' betűjivel." (közép 8-ad rét, 235 lap.)

Legjobban neveljük a' gyermekeket, ha olly tárgyakkal foglalatoskodtatjuk elméjöket, mellyek által gyengeségökhez képest ismereteik bővülnek, itélő tehetségök kifejlik, erősödik, a' szépnek, jónak, hasznosnak az ismeretével egygyütt kivánása is észrevehetetlenül szívökbe óltódik. Alig találunk e' jelenvaló munkánál czélerányosabbat e' végre, a' mit az eredetinek számos kiadása is bizonyit. Millyen szép rendel következnek egymásután itten: a' figyelem, és gondolkodás ébresztésére való rövid Tételek; a' jó iudúlatnak előmozdítására, és elménck élesítésére szolgáló Történetek; a' világról, a' dolgok' hasznos és káros voltáról, a' földről, és annak lakosairól, a' föld' terméseiről, az emberről, az egésség' fentartásáról szólló világosítások, mellyeknek olvasasában a' gyermek lehetetlen hogy gyönyörűségét ne találja, annál is inkább, hogy az előadás könyű értelmes lévén, a' kisdedekhez van szabva. Egyébként a' munka változtatva, bővítve, és hazánkhoz van alkalmaztatva; nyomtatása tiszta, és tömött. Második része is mentől hamarább meg fog jelenni.

Budai Lotteria.

Mind Szent Hava' 17-dik napján 1829. volt Húzásban kijött:

82. 6. 32. 15. 67.

(Hasznos Mulatságok Nro 33. Hírdetés 1/2 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 34.

Pesten, Szombaton, Mind Szent Hava 24-dik napján 1829.

F a.

Mennyi haszon fából! tsónak, ház, szeg, kotsi, eszköz
Mind fának köszönik létük'; ezernyi haszon.
Úgy hiszem én mégis, tán első haszna tüzéből
Származik. — A' szívnek fő betse, hogy ha meleg.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. Kir. Felsége a' f. e. Oct. 6 dikán költ kegyelmes Végzésénél fogva a' Győri Káptalanban Fő Tisztelendő Hodics György Kanonok Urat Lectorrá, Fő Tiszt. Sztankovics János Kanonok Urat Custossá; továbbá Fő Tiszt. Sütő Jósef Urat Sopronyi, Fő T. Sailer György Urat Mosonyi, Fő T. Kováts Jósef Urat Lotsmándi, 's végre Fő T. Hohenegger Lőrincz Urat Győri Fő Esperestekké nevezni méltóztatott.

Ő Ts. K. Felsége Mélt. Szalabéri Horváth Jósef Urat, Ts. K. Kapitányt a' Bajor Király Dragonyos Regementjében, Ts. K. Kamarássá nevezni méltóztatott.

Ő Ts. K. Felsége méltóztatott Mélt. Hofmeister Károly Urat, a' Tsászár könyű lovas Regementjében Fő Strázsa-mestert, hosszas katonai szolgálatjában szerzett érdemeinek tekintetéből, a' taksák elengedése mellett Magyar Nemességgel kegyelmesen megtisztelni.

Kis-Martonból Oct. 16-ikán írják: hogy az oda való Herczegi lakó kastélyban a' f. h. 12-dikén Fő Méltóságu Galanthai Hg. Esterházy Miklós Úrnak, mint Ts. Ns. Sopron Vármegye örökös és valóságos Fő-Ispányának előlülése alatt azon Nemes Megyének szokott fényes szertartással Tisztújító-széke tartatott, minekutánna a' Herczegi kastély' templomában Méltóságos Juranics Antal Győri Püspök Úr az Isten' segítségül hívását elvégezte. Ennek következésében első Al-Ispánynak egy hangu felkiáltással meg hagyatott T. Niczky Jósef Úr; második Al-Ispánynak T. Simon László Úr' helyébe, ki a' Kőszegi Kerületi Táblának Assessorává lett, T. Konkoly László Úr választatott. Továbbá lettek: TT. Fő-Jegyző Högyészy Pál, Tiszteletbeli Fő-Jegyző Bezerédy Pál, Al-Jegyzők Rohonczy Ignácz, és Niczky Sándor, Levéltárnok T.a-

)(

labér László Urak. Fő Szolga-Bírák: Vizkelety János, Pásztory István, Márton György, Bartho deiszky Jósef, és Potyondy Sándor Urak. Al-Sz. Bírák: Tóth Antal, Kleinrath Károly, Szalay János, Kultsár István, Konkoly Lajos, Fodor Károly, Kramarics Miklós, Nagy István, és Potyondy Imre Urak. Ügyészek: TT. Molnár Lajos, és Lampert Jósef Urak. Fő-Adószedő Torkos Sámuel, Al-Adószedő Pethe Bálinth Urak. Exactor Darás Jósef Úr. Ez meglévén, a' Herczeg 200 személynél többet a' maga kastélyában, valami 800-at pedig külömbféle helyeken Herczegi módon megvendégelt; asztal alatt 24 fúvó muzsikai eszközből szép harmóniát zengettek, és a' pohár elköszöntésekre az ágyuk durrogtak; estve szép tűzi játék adatott egy Bétsi mester által a' Hg. rendeléséből, hol is 18 ágyú elsüttetett. Végre Ő Herczegsége a' házi kápolnájában Haydn' Teremtését nevezetes muzsikusok által adatá, 's ez által a' muzsika' kedvellőinek is fényes gyönyörűséget szerzett.

BÉKE-KÖTÉS

Orosz Birodalom, és az Ottomani Porta között, aláíratott Drinápolyban Sept. 14. 1829.

A' mindenható Isten' nevében.

Ő Felsége minden Oroszok' igen hatalmas Tsászárja és Egyedűl-uralkodója, és Ő Magassága az Ottománok' igen hatalmas Tsászárja, egyenlő kivánságtól lelkesíttetvén a' háború inségeinek végetvetni, és a' békeséget, barátságot, 's eggyetértést Birodalmaik között erős, és változhatatlan alapokra vissza-állitani, egy akarattal azt végezték, hogy ezen üdvességes munkát mind a' két részről való Meghatalmazottjaik gondoskodására, 's intézésére bizzák, és pedig Ő Felsége az Orosz Tsászár Szabalkáni Gróf Diebits Ő Exjára, 's a't. ki a' neki adatott legfőbb hatalomnál fogva, az Orosz Tsászári Udvar' részéről meghatalmazott Bíztosoknak nevezte Gróf Orloff Elek, és Gróf Pahlen Fridrik, 's a't. Ő Excellentiájokat; és Ő Felsége az Ottománok Tsászárja Ő Exjokat Mehemmed Sadik Efendit, mostanság a' fényes Ottomani Porta' első Defterdárját, és Abdul Kadir Beit Anatolia' Kadiaskerjét, kik Drinápoly városába gyűlvén, és meghatalmazó irásaikat feltserélvén, a' következő czikkelyekben egyeztek-meg:

1. Czikkely. Minden ellenkedés, és minden czivakodás, melly eddig a' két Birodalom között volt, mai naptól fogva mind szárazon, mind vízen szünjék-meg, és örök időkre legyen békeség, barátság, és jó eggyetértés Ő Felsége minden Oroszok' Tsászárja 's Padisahja, és Ő Magassága az Ottománok Tsászárja és Padisahja, úgy az ő örököseik, és thrónusra következői, alamint Birodalmaik között. A' két eggyező felséges Felek különös figyelemmel lesznek arra, hogy mindent eltávoztassanak, a' mi alattvalóiknak egymásközt czivakodásra adhatna okot. A' jelen-

lévő Béke-Tractátusnak minden feltételeit lelkiismeretképpen fogják bétölteni, és egyszersmind arról gondoskodni, hogy sem egyenesen, sem mellyékesen semmit ellene el ne kövessenek.

II. Czikkely. Ő Felsége minden Oroszok Tsászárja, meg akarván bizonyitani Ő Magassága az Ottománok' Tsászárja eránt a' maga barátságos tiszta indúlatját, a' Fényes Portának visszaadja Moldovát azon határokkal, mellyek a' most végződött háború előtt voltak. Ő Felsége egyszersmind vissza adja Oláh országot, a' Krajovai Bánságot (Kis Oláh országot) minden kivétel nélkül, Bolgár országot, Dorubsa tartományt a' Dunától egész a' tengerig, Szilisztria, Hirszova, Matsin, Isaktsa, Tuldsa, Babadag, Bazardsik, Várna, Pravady várakat, 's egyéb városokat, mezővárosokat, és falukat, mellyek benne feküsznek; a' Bálkánnak egész területét Emine-Burnutól fogva Kazánig, és az egész vidéket a' Bálkántól fogva a' tengerig, Selimno, Jamboli, Aidosz, Karnabad, Miszivria, Ahioli, Burgász, Szizibolis, Kirkkilissze helységekkel, Drinápoly városával, Lule-Burgásszal eggyütt, 's végre minden városokat, falukat, 's általjában minden helységeket, mellyeket az Orosz fegyveresek Rumeliában elfoglaltak.

III. Czikkely. Ezután is a' Pruth lesz határa a' két Birodalomnak, a' hol ezen folyó Moldova' földét éri, míg a' Dunába foly. Ezen helytől kezdve a' határ-línea a' Duna' mentében vagyon a' Sz. György' torkolatjáig, úgy, hogy midőn a' Duna' külömbféle ágai között találtató szigetek az Orosz birtokába esnek, annak jobb partja, mint előbb, az Ottománi Portának marad; olly kifogással mégis, hogy ezen jobb part attól a' ponttól fogva, hol a' Sz. György' vízága a' Sulineh-ágtól elszakad, a' folyótól két órányira lakatlan maradjon, 's oda semmiféle megtelepitést vinni nem szabad; hasonlóképpen azon szigeteken is, mellyek az Orosz Udvar' birtokában maradnak, kivévén az ott felállítandó contumácziát, semmi tanyát, vagy erősséget épiteni nem szabad. Mind a' két Hatalmasság' kereskedő hajói a' Dunának egész mentében szabadon járhatnak, és azok, mellyek Ottomani zászlót viselnek, a' Kilii, és Sulinehi torkolatokba szabadon bémehetnek; Sz. György torkolatja közös marad a' két alkuvó Hatalmasság' hadi, és kereskedő hajóira nézve. De az Orosz hadi hajók nem mehetnek felfelé tovább, mint hol a' Pruth a' Dunába omlik.

IV. Czikkely. Minthogy Georgia, Imeretia, Mingrélia, Guriel, és a' Kaukazusnak több más tartományai több esztendő óta örök időkre az Orosz Birodalomhoz vannak kaptsolva, és minthogy ezen Birodalom azon kivül az 1828. Febr. 22-dikén Turkmantsaiban Persiával kötött Eggyezés által Eriván, és Nakhitseván Kánságokat nyerte (olvasd 1828. Aprilis 26-diki Ujság levelünket), ennél fogva a' két Felséges alkuvó Hatalmasság szükséges-

)(*

nek tartotta a' két Státus között ezen az egész líneán jól kiszabott határt megállapítani, melly minden jövendőbeli egyenetlenséget eltávoztasson. — Egyszersmind arról is tanakodtak, mi módon lehessen általtörhetetlen gátat vetni azon bétsapásoknak, 's rablásoknak, mellyeket eddig a' szomszéd népségek elkövettek, és a' mellyek által a' két Birodalom között a' barátság, és jó szomszédság annyiszor veszedelemre tétetett-ki. — Ennél fogva elvégeztetett, hogy azon línea, melly Gurielnek mostani határánál megyen a' fekete tengertől Imeretia' határáig, 's innét legegyenesebb arányban azon pontig, hol Akhaltsik, és Kars Basaságok' határa egybe jő Georgia' határával, jövendőben határúl ismértessék az Orosz Tsászári Udvar' és a' Fényes Porta' Státusai között Ásiában, úgy hogy éjszakra, és ezen líneán belől marad Akhaltsik városa, és Akhalkalaki vára olly távulságra, melly 2 órányinál kevesebbet nem tehet.

Mind azon birtokok, mellyek ezen Demarcatió-lineától délre és nyugotra a' Karsi, és Trebizondi Basaságok felé fekszenek, az Akhaltsiki Basaság' nagyobb részével, örök időkre a' fényes Porta uralkodása alatt maradnak, ellenben azok, mellyek a' mondott lineától éjszakra, és keletre, Georgia, Imeretia, és Guriel felé fekszenek, valamint a' fekete tengernek egész parti vidéke Kubán' torkolatjától fogva Sz. Miklós kikötőhelyéig bézárólag, örök időkre az Orosz Birodalom uralkodása alatt maradnak. Ennél fogva az Orosz Ts. Udvar vissza adja a' Fényes Portának Akhaltsik Basaság' egyéb részeit, Kars városát, 's tartományát, Bajazét városát, 's tartományát, Erzerum városát, és tartományát, valamint az Orosz seregek által elfoglalt mind azon helyeket, mellyek a' mondott lineán kivűl esnek. (Folytatása köv.)

OROSZ BIRODALOM.

A' Tsászár Ő Felségének Manifestuma.

Isten Kegyelméből, Mi Első Miklós, minden Oroszok' Tsászárja és egyedűl Uralkodója, 's a't. 's a't.

Hálá az Isteni gondviselés' végzésinek, az örökké tartó békeség' szövetsége Orosz Birodalom, és az Ottománi Porta között Sept. 2. (24.) a' két Birodalom' illető Meghatalmazottjai által Drinápolyban megköttetett, és aláíratott.

Az egész világ eléggé isméri azon elkerűlhetetlen szükséget, melly egyedűl Minket a' fegyver-fogásra kénszeríthetett. Ezen igazságos, és a' mi jusaink oltalmazására kezdett háborúban hív jobbágyaink szakadatlanúl a' thrónus, és haza ügyéhez ragaszkodván, buzgólkodtak vagyonaiknak adóját Nekünk bémutatni, 's minket minden iparkodással gyámolítani; és az Isten ügyünket megáldotta.

Rettenhetetlen vitézeink Európában, és Ásiában, szárazon, és vizen bajnoki vitézségöknek új tanubizonyságait adták. Ők nem tsak a' természet által eleikbe vetett akadályokat, hanem az ellenség' kétségbe esett ellentállását is meggyőzték;

győzedelemről győzedelemre lépvén, a' Szaganlu-hegyek' lánczain túl mentek, a' Bálkán' teteje előttök fejet hajtott, és tsak Konstantinápoly' kapui előtt állapodtak-meg. Tsak a' fegyveres ellenségnek voltak rettentői, ellenben a' békeséges lakosok eránt kegyességgel, emberiséggel, és szelidséggel viseltettek.

A' viadalnak, és ditsőségnek ezen napjaiban, minden hódoltatás' vágyától, minden kiterjeszkedés' kívánságától állandóan idegenek lévén, soha meg nem szüntünk a' Portát meghívni, hogy a' két Birodalom között az egyesség' helyre állítását ő is segéllje. Hadaink' Vezérei minden győzedelemnél, a' Mi parantsolatunkra, siettek békeséget, 's barátságot ajánlani. — De erőlködéseink mindég sükeretlenek maradának; — tsak akkor, midőn a' Szultán zászlóinkat fő városától nem messze látta lobogni, tsak akkor ismére-meg végre magunk viseletéből, hogy nem czélunk az ő thrónusát felforgatni, hanem a' Tractátusok' tellyesítését megnyerni. Már most szándékunk' tiszta voltáról meggyőződvén, kezet nyujta, hogy elfogadja azon békeséget, mellyet neki olly gyakorta javasoltunk.

Ezen békeség Orosz Birodalomnak szerentsés, és bő következeseket igér; vitézeink vére számos hasznok által van megvásárolva: — A' Dardanellákon, és Bosporuson ezentúl szabad általjárás lesz, és a' világ' minden nemzeteinek kereskedése előtt meg van nyitva; — határszéleink Ásiában örökre bátorságba vannak helyheztetve Anapa, Poti, Akhaltsik, Atskur, és Akhalkalaki váraknak a' Birodalomhoz kaptsoltatása által; — előbbi Alkuköteseink a' Portával ő általa meg vannak erősítve, és tellyes erejökbe visszatéve; — illendő kárpótlások vannak kiszabva a' hadi költségekért, és a' jobbágyaink által szenvedett személyes károkért; — a' pestis' ostora, melly Orosz Birodalomnak déli tartományait annyiszor fenyegette, a' költsönösen megrendelt contumáczia állítása által a Duna partjainál, kettős korlátok segedelmével, meg fog gátoltatni. — Gondoskodásunk egyszer'smind a' mi vallásunkon lévő népekre is kiterjedett, mellyek az Ottomani uralkodás alatt vannak; — Moldova, és Oláh ország' régi privilegiumai meg erősíttettek, és azon Vajdaságok' boldogsága új hasznokkal tetéztetett. A' Bukuresti Tractátus által a' Szerviaiaknak engedett, és az Akermáni Eggyezés által megerősített jusoknak kiszolgáltatása fel vala függesztve; de ezen kikötött igéretek ezentűl híven bé-tellyesíttetnek. — Görög országnak politikai létele, úgy, a' mint az Orosz Birodalomtól az Angol, és Franczia szövetséges Udvarokkal egyetemben meg volt határozva, az Ottomani Porta által nyilván megismértetett.

Ezek a' fő alapjai egy olly békeségnek, melly a' véres és kemény háborúnak szerentsésen véget vetett.

Midőn ezen szerentsés történetet, mint az Égnek Orosz Birodalomra terjesztett új áldását, kedves

jobbágyainknak tudtokra adjuk, velök eggyütt buzgó hálát adunk a' Mindenhatónak, ki Isteni végzésénél fogva drága hazánkat a' ditsőségnek olly magos polczára emelte. — Ohajtjuk, hogy ezen békeség' gyümöltsei kifejlődjenek, és szaporodjanak hív jobbágyaink' hasznára, kiknek boldogsága mindég szakadatlan gondoskodásunk' fő tárgya lesz!

Költ Sz. Pétervárában Sept. 19. (Octob. 1.) a' Megváltásnak 1829. országlásunknak negyedik esztendejében.

Miklós.

A' Sz. Péterv. Ujság Oct. 7-dikén jelenti, hogy az nap a' Mars mezején a' katonaságnak ünnepies jelenlétében fényes pompával nagy Isteni Háladás tartatott a' Békeségért; estve a' fő-város ki volt világositva.— Az Ujságok több hadi előléptetéseket, 's megtiszteltetéseket közölnek. — Gr. Nesselrode, és Gr. Woronzoff Sz. András Rende' vitézeivé; Cancrin Grlis és Finánez-Minister Orosz Birodalombeli Gróffá neveztettek.

BURKUS ORSZÁG.

A' Burus Státus Ujság Oct. 14-dikén illy czikkelyt közöl:

„Némelly hibás tudósitások és itéletek, mellyeket Burkus ország közre dolgozásáról a' napkeleten szerentsésen helyre állott békeségre nézve az Ujság-levelek elterjesztenek, arra indítanak minket, hogy az egész dolog' mivoltát a' következő rövidségben előadjuk.

„Még az Orosz és Török között kijütött háború' kezdete óta meg volt Ő Felsége a' Király arról győződve, hogy az Orosz Tsászár kéntelen lévén fegyverhez nyúlni, azt azonnal kész lesz letenni, 's békeségre lépni, mihelyest az Orosz Manifestumban kiszabott feltételeket megnyeri. Ezen meggyőződésében tsak bizonyosabb, és erősebb lehetett a' mult nyáron, midőn a' Tsászár Berlinben volt. A' Király Felséges Vejével tartott beszélgetés közben a' keleti dolgokról, azt hallotta a' Tsászár' szájából, hogy ő a' háború' elvégződésére mindent, a' mi méltóságával, és birodalma' hasznával megfér, azonnal kész megtenni, mihelyest a' Porta igazán kér békeséget, és az eránt alkudozásba ereszkedik.

„Ő Felsége által-látván ebből, hogy meggyőződése olly szerentsésen megvalósodott, a' Tsászár' tellyes megeggyezésével szükségesnek tartá ezt a' Portának meghatározott módon kinyilatkoztatni, egyszer's-mind ezen szándékát más Udvaroknak is tudtokra adni. A' fenforgó környülállásokhoz képest jónak látszott, hogy Burkus ország e' végből Konstantinápolyba tulajdon Követséget rendeljen. A' választás Müffling Generálisra esék, ki rangjára tisztségére, és személyes tulajdonságaira nézve alkalmatos vala arra, hogy a' Szultánt a' Követség' fontosságáról, és a' magával vitt béke-szónak bizonyos voltáról meggyőzze. Egyedül az volt reá bízva, hogy a' Portát bizonyossá tévén az Orosz Tsászárnak a' békeségre való változatlan hajlandóságáról, arra bírja, hogy haladék

nélkül az Orosz fő hadi szállásra meghatalmazott Biztosokat küldene a' béke-alkudozásra; de az természetesen nem volt reá bízva, hogy ezen dologban a' közben-járást, vagy békéltetés munkáját gyakorolja.

„Midőn Müffling Grlis Aug. 4-dikén Konstantinápolyba érkezék, az Orosz Fő Vezér, Gróf Diebits, az alatt győzedelmesen általment a' Balkánon, és minden akadály nélkül nyomult a' Török Birodalom' fő városa felé. A' Porta megismeré állapotjának veszedelmes voltát, és az újonnan váratlanul ajánlott békeszó elhatározva hatott reá. Valóban Müffling Grlist a' Porta tüstént meghallgatta, már előre is megintve lévén ez eránt az Európai nagy Hatalmasságok' Követeinek eggyesített előterjesztései által. A' Porta két meghatalmazott Biztost küldé az Orosz fő hadi szállásra, kiknek meg volt hagyva, hogy a' békeség' feltételeire, 's kármentésekre nézve, mellyeket az Orosz kíván, mindent tellyesen a' Tsászár' nagy lelkűségére bízzanak.

„Müffling Grlis a' Török Biztosok mellé rendelé Küster Követségi Titoknokot, hogy a' rettenetes néppezsgést a' fő városban, és azon kész veszedelmet, mellybe az által a' keresztény lakosok eshetnek, az Orosz Fő Vezér eleibe terjessze, 's őtet arra vegye, hogy addig is az ellenségeskedést szüntetné-meg. Gróf Diebits, meggondolván Urának alaptörvényeit, és minden egyéb tekinteteket az emberiség érzésénél hátrább tévén, azonnal reá álla ezen kivánságra, és a' béke-alkudozások' kezdetével az Orosz hadaknak minden mozgásai megszünének.

„Igy lévén a' dolog, Müffling Grlis' küldetésének czélja el volt érve; a' reábízott ügyben tisztességesen, és sükeresen eljárt, minél fogva visszatérni készült. Azonban a' Nagy-Úr' ezt megtudván, elindúlása előtt még személyesen kivánt vele szóllani. Eggyik mezei házában fogadá tehát el a' Burkus Generálist magános audientián, — ez olly megkülömböztetés, mellyhez hasonló alig van — és a' Reis-Efendi által mondata hozzá beszédet, buzgón megköszönvén azon hasznos szolgálatot, mellyet a' Király néki tett; ekkor a' Reis-Efendi' szavaiba többször bele szólla, hogy az általa választott kifejezéseket tulajdon hozzá tételeivel megerősíttse. Ezen audientián, mellyen még a' Porta' tolmátsai sem voltak jelen, hanem tsak a' Burkus Követség, a' szokásban lévő szoros szertartások mind elmaradtak.

„Müffling Grlis Sept. 5-dikén elindúla Konstantinápolyból. Azonban az alkudozások az Orosz fő hadi szálláson annyira haladtak, hogy még tsak a' kármentés' czikkelye miatt volt nehézség. A' Török Biztosok, noha útasításaik által erre nézve is eléggé megvoltak hatalmazva, új parantsolatot akartak venni. Erre az Orosz Fő Vezér Sept. 8 ikától fogva 5 napi időt engedett, hanem egyszer'smind azon esetre, ha kivánt foganatja nem lenne, és a' hadakozásnak ismét el kellene kezdődni,

előljáró seregeivel némelly mozdúlásokat tétetett.

„Ezen fogás ismét olly nagy réműlést terjeszte-el a' fő városban, hogy a' Porta végső veszedelmét látná maga előtt. A' Reis-Efendi a' Franczia, 's Angol Nagy-Követeket, és Royer Burkus Követet conferentiára szóllítá, hogy illy inségében tanátsaikat meghallgatná. Ezek egy akarattal tsak a' békeségnek sietséges aláírását javasolhatták, mint eggyetlen módot a' Birodalom' végromlásának gátolására. A' Porta Ministerei magok megismérték annak szükséges voltát, és sürgetve kivánták, hogy a' három Követ közül eggyik az Orosz fő hadi szállásra menne, 's tenne bizonyságot a' Porta' készségéről akármelly békeségbeli feltételekre, tsak hogy a' győzedelmes hadi seregnek a' fő város ellen való nyomúlása elfordittassék. A' Követek ezen kivánságra azon okból nem állhatának reá, mivel nem voltak meghatalmazva a' közben-járásra. Hanem a' Török Ministerek, a' Franczia, és Angol Követekkel eggyütt, igen hevesen sürgették a' Burkus Követet, hogy ezen dolgot magára venné, 's a' Müffling Grlis által elkezdett munkát végrehajtaná. Royer Követ kéntelen volt ezen sürgetést is magáról elhárítani, minthogy Burkus ország czélja, és a' magára vállalt kötelezés valóban bé volt tellyesedve, mihelyt a' béke-alkudozások elkezdődtek.

„De a' mindég nevekedő veszedelem' közelítésére maga a' Nagy-Úr is írás által Royer Urat különösen felszóllíttatá, hogy az ohajtott Követséget az Orosz fő hadi szállásra venné magára, 's most kéntelennek tartotta magát annál is inkább engedni, minthogy a' két Nagy-Követ is a' maga kéréseit a' Portáéval újonnan eggyesítette. Ennél fogva haladék nélkül 9-dikben Rodosztóba hajózott, 's onnét lóháton 11-dikben estve Drinápolyba érkezett. Az Orosz Fő-Vezér betsülettel, és egyenes lelkűséggel fogadá őtet. Meggyőződvén, hogy az új bizonyításokhoz képest a' Török Biztosok felhagynak új vonakodásokkal, és a' békeséget megkötik, még egyszer megállítá hadainak menetelét. Minekutánna erre Royer Követ a' Török Biztosoknak megmutatá, melly szükséges legyen mindenre reá állani, a' mi tsak hatalmokban áll, és Urok' parantsolatja szerént a' Tsászár' akaratjához szabni magokat, végre vonakodásoktól elállának, és 14-dikben a' Békeség Orosz Birodalom, és a' Porta között aláíratott.

„Ez a' dolog' kimenetele, mellynek ohajtott, és bizonyosan áldott következései ezentúl igen sok tünődésnek vetnek véget; 's ennél fogva úgy lehet tekínteni, hogy ki van fejtve napkelet' űgye azon hosszas, és véres bonyolodásából, mellybe belé volt szőve."

NAGY BRITANNIA.

Octob. 7-dikén az Angol Országlószék egy Kurir által, ki Konstantinápolyból Sir Gordon Robert Nagy Követtől indúlt, megkapta a' békeségről való tudósítást Orosz Birodalom, és a' Porta között.

(Hasznos Mulatságok Nro 34. Hírdetés 1/2 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 35.

Pesten, Szerdán, Mind Szent Hava 28-dik napján 1829.

Testi mozgás.

Megposhadni szokott a' tó, mozgása ha nintsen;
Hogyha heverni hagyod, rozsda emészti vasad'.
Munka után édes nyúgodni; de hogyha sokáig
Tart a' nyúgodalom, tested' elűli penész.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Pest, Oct. 27. Már régi időktől fogva szokásban lévén, hogy a' Római Szentséges Pápa választatását azon kegyelem-osztással ditsőíti, hogy rendkivűl való Jubileumot, és azzal egybe köttetett tellyes butsut engedjen az egész világon élő Keresztény Katholikus híveknek, illyent engedett a' mostani Szents. Atya is, a' mi már több országokban ki is van hírdetve; ennél fogva a' Pesti és Budai Plébánia-templomokban a' mult Vasárnap kihírdettetett ezen Jubileum idő, melly a' szokott Processiókkal, nyilvánságos könyörgésekkel, rendkivűl való Prédikátiókkal Nov. első napján kezdődik, és Nov. 15-dikéig tart bézárólag.

Rigyiczáról, Báts Vgyéből írják: hogy ott a' mult Sz. Mihály hava 29-dik napján nevezetes örömünnep tartatott, midőn Nagyon Tisztelendő Verseghi Márffy Ferencz Úr az nap, mint az eggyik Földes Uraságnak Tek. Rigyiczai Kováts Mihály Úrnak neve napján, Papságának félszázados ünnepét tartván másod új Misét mondott, a' szomszéd helységekből egybegyülekezett négy Al-Esperest, és több más Papok' egyházi szolgálatja mellett; az Evangélium után Magyar jeles beszédet tartott Nagy Tiszteletű Korsós Jósef Madurasi Plébánus Úr, Németet pedig N. T. Höltzler András Sz. Iványi Plébánus Úr. A' Mise után, melly alatt a' puskák és mozsarak ropogtak, a' tisztelt Jubilans a' házassági életben 50 esztendőt már régen töltött két pár helybeli lakosokat újra megáldott, és megszentelt; de még szívrehatóbb volt, midőn három testvérét könnyek között az oltár zsámolyánál megölelte, 's áldását reájok adta. Az ünnepet az uradalmi ritka nagyságu 's szépségű Angol kertben adatott gazdag ebéd végezte, hol 100 személynél többen bőven megvendégeltettek, közöttök lévén az arany lakadalmat üllő 4 jobbágyok is, kiket az Uraság minden adótól és tehertől kegyesen felmentett.

(*Második Félesztendő* 1829.))(

Szegvárról Oct. 7-dikén. — Tegnap Méltóságos Fő Ispányi Helytartó Báró Orczy Lőrincz Ő Nagyságának Előlülése alatt tartatott T. Ns. Csongrád Vármegyének Tisztújító széke alkalmával Kir. Tanátsos Babarczy-Imre Úr rendszerént való Al-Ispánynak a' Candidátio felolvasása előtt kikiáltatott; Fő-Jegyzőnek Bene Jósef, Al-Jegyzőnek Kaszap Mihály Urak meghagyattak; emez utóbbi jeles alkalmaztatásának jutalmául Fő-Jegyzői czímmel ruháztatván fel. Levéltárnoknak Vidovich Mihály; — Fő Szolga-Biráknak Horgosi Kárász Benjamin, és Müller Ignácz Urak. — Al Sz. Biráknak Beniczky Miklós, és Horváth Lajos Urak, emez utóbbi Fő Bírói czímmel meghagyattak. — Fizetésbeli Tábla-Bírónak Klauzál Gábor Úr megmaradt; — a' másik Tábla-Bíró nyugodalomra lépett Kamocsay Sándor Úr helyébe Dobossy Lajos Úr kiáltatott-ki. — Fő Adó-Szedőnek Litassy Bertalan; Al-Adó-Szedőnek Kolumbán Ferencz; Számvevőnek Szomor Jósef. — Fő-Ügyésznek Nagy Ferencz, Al-Ügyésznek Kiss Daniel Urak, ez utóbbi Fő-Ügyészi czímmel, meghagyattak. — A' Megyebéli nemzeti ünnepet legszebb rendel, és köz megelégedéssel üllötték.

BÉKE-KÖTÉS

(Folytatás, és Befejezés.)

V. Czikkely. Minthogy a' Moldovai és Oláh Vajdaságok a' fényes Porta' Felsősége (Suzerenité) alá adták magokat, és Orosz ország azoknak jó állapotjáért kezeskedett; ennél fogva meghatároztatik, hogy minden privilegiumaikat, és szabadságaikat megtartsák, mellyek nekik vagy alku szerződések által, vagy a' két Birodalom között kötött Egyegyezésekben, vagy a' külömböző időkben kibotsátott Chatti-Serifekben engedtettek. E' szerént vallások' szabad gyakorlásával, tökélletes bátorsággal, független nemzeti kormányozással, és tellyes kereskedésbeli szabadsággal fognak bírni. A' toldalék-czikkelyek a' régibb alku-kötésekhez, mellyek szükségeseknek találtattak arra, hogy e' két tartomány igazainak birtokában megmaradjon, az ide mellékelt Külön-Aktában *) foglaltatnak, melly a' jelen lévő Szerződésnek eggyik sarkalatos része, és ollyannak is kell tekínteni.

VI. Czikkely. Minekutánna az Akermáni Eggyezésnek megkötttetése óta a' fényes Portának béállott környűlállásai meg nem engedték, hogy a' mondott Eggyezésnek V. Czikkelyében Szerviára nézve toldalékúl oda tett Külön-Akta' czikkelyeinek tellyesítésével foglalatoskodhassék; ezennel szentűl kötelezi magát, hogy minden legkissebb halogatás nélkűl, azokat lelkiismeretes pontossággal végre-hajtja, és

*) Ezen Külön-Aktát a' jövőben közülni fogjuk.—Egyébként tudni kell, hogy a' jelenlévő fő Szerződésnek a' mondotton kivűl még egy Toldalék- vagy Külön-Aktája van a' pénz fizetésről, mellyről a' IX. Czikkelyben van emlékezet; de azt ki nem hírdetik.

nevezet szerént a' Szerviától elszakasztott hat Kerületet egyszeribe vissza adja, hogy ezen hív, és engedelmes nemzetnek tsendessége, és boldogsága örökre bátorságban legyen. Erről Chatti-Serif-formában egy Fermán adassék-ki, melly az említett Czikkelynek tellyesítését parantsolja, és a' jelen lévő Békekötés' alá-írásától számlálván egy hónap alatt azt az Orosz Tsászári Udvarral hivatalosan kell közleni.

VII. Czikkely. Az Orosz jobbágyok az Ottománi Birodalomnak minden részeiben mind szárazon, mind vízen tellyes, és tökélletes kereskedésbeli szabadsággal birjanak, mellyet nekik a' régibb Szerződések adnak. Ezen kereskedési szabadságot egy átaljában meg nem kell szorítani, és annak semmi esetben sem szabad, semmi szín alatt, tilalom, vagy megszorítás által, és a' kormánynak, vagy törvényszerző hatalomnak valamelly parantsolatja, vagy rendszabása által kissebbséget okozni. Az Orosz jobbágyoknak, hajóknak, és portékáknak minden erőszakoskodás vagy patvarkodás ellen védve kell lenni; a' személyek kirekesztőleg az Orosz Udvar' Ministerének (Követének), és Consulainak bírósága, és felvigyázása alatt maradnak; az Orosz hajókat soha semmiféle Ottomán Tiszt meg ne vizsgálja, sem a' sik tengeren, sem a' révekben, és öblökben, mellyek a' fényes Porta' birtokában vannak; és az Orosz jobbágyok minden portékáikat, vagy terméseiket, minekutánna a' Tarifában meghatározott vámpénzt lefizették, szabadon eladhatják, a' szárazon saját táraikban, vagy biztosaikéban lerakhatják, vagy más hajóra szállíthatják, akármelly nemzeté is legyen az, a' nélkül hogy az Orosz jobbágy ezen esetben tartoznék azt a' helybeli Előljárónak béjelenteni, 's annál kevesebbé tőle engedelmet kérni. Nyilván kikötetik, hogy az Orosz országból jövő gabona ugyan ezen privilegiumokkal bírjon, 's annak szabad általvitele soha semmi szín alatt legkissebb nehézséget, vagy akadályt ne tapasztaljon.

A' fényes Porta még ezen feljül kötelezi magát, hogy a' fekete tengeri kereskedés, és hajózás egy átaljában semmiféle akadályt ne találhasson. E' végből megisméri, és kinyilatkoztatja, hogy a' Konstantinápolyi tsatornán, és a' Dardanellák szorosán az általjárás egészen szabad és nyitva van az Orosz hajók, és kereskedői hajó-zászlók előtt, akár teherrel, akár a' nélkül menjenek azok, akár a' fekete tengerről a' földközi tengerre, akár a' földközi tengerről a' fekete tengerre igyekezzenek. Ezen hajók, feltévén, hogy azok kereskedő hajók, akármelly nagyságuak, és akár hány tonnások legyenek, a' mint feljebb meg van állapítva, semmi akadálynak, vagy kötelőzködésnek kitéve ne legyenek. A' két Udvar értekezni fog egymással azon eszközökről, mellyek által a' szükséges hajó-leveleknek kiadásában minden halogatás elkerültessék. Ezen alaptörvény' ereje szerént a' Konstantinápolyi tsatornán, és a'

Dardanellák' szorosán való általjárás szabadnak, és nyiltnak ismértetik minden ollyan Hatalmasságoknak kereskedő-hajóira nézve, mellyek a Fényes Portával békeségben élnek (E' szerént kell tehát megigazitani a' Moniteur summás jelentését, mellyet 33-dik levelünkben közlöttünk) akár azok a' fekete tengernek Orosz réveibe mennek, akár onnét jőnek, teherrel, vagy a' nélkül, ugyan azon feltételek alatt, mint az Orosz hajók.

Végre, minthogy a' fényes Porta megisméri, hogy az Orosz Tsászári Udvarnak jusa van kezességeket (garantiákat) venni a' fekete tengeri kereskedésnek, és hajózásnak ezen tellyes szabadsága eránt, szentül fogadja, hogy soha, semmi szín alatt maga részéről legkissebb akadályt sem fog útjába vetni. Igéri mindenek felett, hogy ezután soha arra nem vetemedik, hogy a' Konstantinápolyi tsatornán, és a' Dardanellák' szorosán a' földközi tengerre, vagy a' földközi tengerről a' fekete-tengeri Orosz révekbe menő hajókat, akár megrakodva, akár üresen vitorlázzanak azok, akár Oroszok, akár más nemzetbeliek legyenek, mellyekkel t. i. az Ottománi Udvar nyilvánságos háborúban nintsen, fel—, vagy hátra-tartóztassa. És ha—a' mitől az Isten őrizzen — a' jelenlévő czikkelyben kikötött fogadásoknak valamellyike megsértetnék, 's az Orosz Minister' e' béli béadott panaszára (reclamatiójára) tellyes, és sietséges elégtétel nem adatnék; akkor a' fényes Porta előre megisméri az Orosz Tsászári Udvarnak azon jusát, hogy az illyes megsértést ellenségeskedés gyanánt tekintse, és az Ottománi Birodalomnak a' költsönt vissza-fizesse, vagyis Repressáliákkal éljen.

VIII. Czikkely. Minthogy az Akermáni Eggyezésnek VI. Czikkelyében, a' két Birodalombeli jobbágyoknak, és kereskedőknek az 1806. háború óta külömböző időkben vallott káraikra nézve fen lévő panaszos kivánságoknak rendbeszedése, és felvé·ése eránt kikötött alkuk végre nem hajtattak; és az Orosz kereskedés az említett Eggyezés' kötése óta a' Bosporuson való hajózásra nézve elővett rendszabások következésében új és tetemes károkat vallott; ennél fogva most megállapíttatik, hogy az Ottománi Porta ezen károk', és veszteségek' pótlásául az Orosz Tsász. Udvarnak 18 hónap lefolyása alatt az ezután meghatározandó időszakaszonként egy milliom öt száz ezer Hollandiai aranyból álló summát fizessen; 's ezen summának letétele, mind a' két alkuvó Hatalmasság' részéről az említett környülállások' alapjából minden panaszos kivánságnak végét szakasztja.

IX. Czikkely. Minthogy a' háborúnak hosszas volta, mellynek a' jelenlévő Béke-Kötés szerentsére véget vet, az Orosz Tsászári Udvarnak tetemes költségeket okozott; ennél fogva a' fényes Porta megisméri, hogy az említett Udvarnak illendő kárpótlást szükséges legyen ajánlani. A' fényes Porta tehát, nem tekintvén azt a' IV. Czikkelyben kikötött Asiai kitsin birtok résznek általengedését, mellyet az Orosz Ud-

vár a' mondott kárpótlásba belé tud számlálni, — arra kötelezi magát, hogy a' nevezett Udvarnak egy summa pénzt fizet, mellynek mennyisége közös eggyezéssel reguláztassék.

X Czikkely. A' fényes Porta kinyilatkoztatván tellyes reá állását az Orosz ország, Nagy Britannia, és Franczia ország között 1827. Jul. 6dikán Londonban kötött Tractátus szerződéséire, egyszer'smind reá áll az 1829. Mart. 22-dikén ugyan ezen Hatalmasságok közt a' nevezett Tractátus' alapjai szerént közös akarattal szerzett Aktára is, mellyben ama Tractátus' végrehajtására környyűlállásos rendszabások foglaltatnak. A' jelenlévő Béke-Szerződésnek feltserélése után a' f. Porta mindjárt meghatalmazottakat fog kinevezni, kik az Orosz Tsászári Udvarnak, 's az Angol, és Franczia Udvaroknak meghatalmazottjaival az említett stipulátiók, és rendelések végrehajtása eránt megeggyezzenek.

XI. Czikkely. E' jelenvaló Béke-Kötés aláíratása, és a' két Monárcha' megerősítésének feltserélése után a' f. Porta tüstént szükséges rendeléseket teszen, hogy az ebben kikötött alkuk, és nevezetesen a' III., és IV. Czikkelyek, a' két Birodalomnak mind Európai, mind Asiai határaira nézve, szaporán, és lelkiismeretesen tellyesítessenek; továbbá az V., és VI. Czikkelyek végrehajtassanak, mellyek Moldovát, és Oláh országot, valamint Szerviát is illetik; és azon pillantatban, mellyben ezek a' külömbféle Czikkelyek tellyesítve lesznek, az Orosz Ts. Udvar az Ottomani Birodalomból azonnal ki kezdi huzni seregeit, azon alapok szerént, a' mint az ezen Béke-Kötésnek egyik alkotó részét tevő Külön-Aktában meg vannak állítva. — Addig, míg az elfoglalva lévő tartományok tellyesen el nem lesznek hagyva, az igazgatás, és a' dolgok' állapotja, úgy, a' mint most van, az Orosz Ts. Udvar' befolyása alatt fen fog tartatni, és a' f. Ott. Porta semmi módon magát belé nem avathatja.

XII. Mindjárt a' jelenvaló B. Kötés' aláíratása után parantsolatok küldettessenek mind a' két részről való seregek' Vezéreihez mind szárazon, mind vízen az ellenségeskedés' megszüntetésére. Azon ellenségeskedések, mellyek ezen B. Kötés' aláíratása után történhetnének, úgy tartassanak, mintha meg sem estek volna, 's átaljában a' mostani kötés' feltételeiben semmi változást se tegyenek. Hasonlóképpen legkissebb haladék nélkül mind vissza adassék, a' mit ezen idő közben eggyik, vagy másik Hatalmasság' seregei elfoglalnának.

XIII. A' felséges alkuvó Hatalmasságok egymás közt a' tiszta barátságot ismét helyre állítván, közönséges botsánatot engednek, és tellyes kegyelmezést adnak minden jobbágyaiknak, akármelly állapotuak legyenek, kik a' mostani ezennel szerentsésen elvégződött háború alatt a' hadi munkákban részt vettek, vagy akár magokviseletével, akár gondolkozásaikkal az alkuvó Hatalmasságok közül egyikhez, vagy másikhoz hajlandóságaikat kimutatták.

Ennél fogva ezen személyek közül senki sem személyében, sem vagyonában előbbi magaviseletéért ne háborgattassék, vagy üldöztessék, és kiki közülök előbbi vagyonát ismét visszanyervén, annak békeséges birtokában maradjon a' törvények' oltalma alatt, vagy ha neki tetszik, szabad legyen 18 hónap alatt magát azok alól kivévén, familiájával, és ingó jószágával akármelly országba költözni, mellyet választ, a' nélkül, hogy legkissebb háborgatásnak, vagy akadálynak is lenne kitéve.

Azonkivül az illető jobbágyoknak, kik a' f. Portának visszaadatott, vagy az Orosz Ts. Udvarnak által engedett földeken lakoznak, megengedtessék, ha nekik úgy tetszik, hogy jószágaikról, akár azokat a' háború előtt, akár azután szerzették, rendelést tehessenek, 's ugyan 18 hónap alatt, a' B. Kötés' áláíratásától számlálván, tőkepénzeikkel, 's ingó jószágaikkal eggyütt eggyik alkuvó Hatalmasság' Státusaiból a' másikéba, és viszontag, elköltözni.

XIV. Czikkely. Minden hadi foglyok, akármelly nemzet — akármelly kar —, vagy nembeliek legyenek, kik a' két Birodalomban vannak, mindjárt e' B. Kötés' megerősítésének feltserélése után kiadassanak, 's minden váltság, vagy fizetés nélkül vissza küldessenek. Kivétetnek azon Keresztények, kik tellyes szabad akaratjokból a' Mahomet' vallására léptek a' f. Porta' Státusaiban, és azon Mahomedánusok, kik hasonlóképpen tellyes szabad akaratjokból a' Keresztény hitre tértek az Orosz Birodalom' Státusaiban.

Hasonló módon kell tenni az Orosz jobbágyokkal, kik e' B. Kötés' aláíratása után valahogy fogságba estek, 's a' f. Porta' birtokaiban találtatnának. Az Orosz Ts. Udvar igéri, hogy ő is úgy bánik a' f. Porta jobbágyival. — Azon summáknak, mellyek az alkuvó Hatalmasságok részéről a' foglyok' tartására fordíttattak, visszafizetése ne kivántassék. Mindeggyik Udvar fog nekik adni mindent, a' mi szükséges a' határig, hol őket a' két részről kinevezett Biztosok kitserélik.

XV. Czikkely. Minden Kötések, Eggyezések, és Szerződézek, mellyek külömbféle időkben az Orosz Ts. Udvar, és a' f. Porta közt megállapítva, és kötve vannak, kivévén azon Czikkelyeket, mellyek e' jelenvaló B. Kötés által eltöröltettek, tellyes erejökben, és kelendőségökben megerősíttetnek, és a' két alkuvó felséges Hatalmasság kötelezi magát azoknak lelkiismeretes, és romolhatatlan megtartására.

XVI. Czikkely. E' jelenlévő B. Kötés mind a' két alkuvó Udvartól megerősíttessék, és a' Ratificatiók' kitseréltetése az illető Meghatalmazottak között hat hét alatt, vagy ha lehet hamarább, megessék.

E' jelenlévő Béke-Oklevél, melly tizenhat Czikkelyből áll, és a' melly két részről a' kikötött határidő alatt leendő megerősítésnek feltserélése által tökélletessé válik, a' nekünk adatott tellyes hatalomnál fogva aláíratott, 's megpetsételtetett, és egy másik Párral, melly a' f. Portának fent nevezett Meghatalmazottjai ál-

tal aláíratott, 's megpetsételtetett, fel van tserélve.

Költ Drinápolyban Sept. 2. (14.) 1829.

(Aláírás, a' Török Meghatalmazottaknak adatott eredeti levélen)

(L. S.) Gróf Orloff Elek.
(L. S.) Gróf Pahlen Fridrik.

Az eredeti Levél megerősíttetik Szabalkáni Gróf Diebits-től, a' második hadi sereg' Fő-Vezérétől.

AUSTRIA.

Ő Ts. Kir. Felsége a' Romai Udvarnál lévő Nagy-Követnek, Gróf Lützow Rudolfnak, Sz. István Magyar Király' Rendének Nagy-Keresztét ajándékozni méltóztatott.

Ő Ts. K. Felsége Königsfelsi Accurti Mihály Hajós Kapitány és Obester Urat, a' Vas Korona Rendének másod karbeli Vitézét, jeles szolgálataira nézve, Austriai Birodalombeli Bárósságra emelni méltóztatott.

NÁPOLY ORSZÁG.

Ő Felsége a' két Sziczilia' Királya egyedűl a' polgári érdem' megjutalmaztatására szánt Vitézi Rendet állított ezen nevezet alatt „Első Ferencz' Rende", 's magát annak Nagy-Mesterévé nyilatkoztatta. — Sozi Carafa hajós Kapitány, ki a' mult esztendőben a' Tripoli ellen küldött, de rosszúl járt expeditiót vezérlette, ezen rosz kimenetel miatt a' többi vétkes társaival eggyütt hadi Törvényszék' eleibe állíttatott volt, melly őtet a' büntetésre ésdemesnek itélte, de az illő büntetést végre nem hajtotta. A' Királyi Bíztos a' Fő hadi Törvényszékhez folyamodott ezen itéletnek megsemmisítéséért. Azonban a' Király Sept. 29-dikén költ végzésében azt rendelte, hogy ezen Folyamodás visszavétessék, és Sozi Carafa Kapitány, valamint a' többi vétkes társai is, szabadon botsáttassanak. Hanem a' hadi Törvényszék' tagjai mindnyájan a' törvény' általhágásáért a' negyedik classisba tétettek.

EGYHÁZI FEJEDELEMSÉG.

A' Diario di Roma állítása szerént Ő Felségök a' Nápolyi Király, és Királyné, Maria Krisztina K. Hg. Kisasszonnyal eggyütt Oct. 3-dikán a' Szentséges Pápát a' Quirináli palotában meglátogatták. Délután Ő Felségök Ő Kir. Magasságának a' Lukkai Hg.nek palotájában elfogadák a' Kardinálisokat, a' diplomatiai kart, a' Praelátusokat, és a' Római Nemességet. Az nap, és más nap Romának külömbféle ritkaságait, a' Vatikáni Muzeumot, 's a' t. látogatták-meg. — 5 dikben reggel a' Szalernói Hg. és Hg.né Bétsbe elútaztak. — Ugyan az nap reggel 11 órakor Ő Szentsége vissza-adta a' látogást Ő Felségöknek; később a' Sancta Sanctorum kápolnáját látogatták-meg. (A' Felséges útazók Oct. 10-dikén estve Krisztina Hg. asszonnyal, jövendőbeli Spanyol Királynéval, és Trapani Hg.gel, Ő Felségök' legkissebb fiával, Florentiába érkeztek, 's ott illendő pompával fogadtattak. A' Felséges útazók' kiséretében száz személynél többen vannak főbb, és alsóbb ranguak.)

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Moniteur Oct. 12-ikén jelenti, hogy Gróf Rayneval az Austriai

Tsászári Udvarhoz Franczia Nagy-Követnek, és Marquis Gabriac Helvetiába Franczia Nagy-Követnek neveztetett.

Egy Kir. Rendelés, melly Oct. 10-dikén költ, a' hadi Minister Gróf Bourmont' tudósítására eltörli az eddig foganatban volt tarifát a' hadi Tisztek pensiójára nézve, és a' helyébe újot szab.

Oct. 11-ikén Berthier Hadnagy Mortemart Herczegnek hivatalos leveleivel érkezett Sz. Pétervárából Párisba a' külső dolgok' hivatalába. Sok Párisi oppositionális Ujságok panaszkodnak más nap, hogy az országlószék még ki nem hirdette az Orosz-Török Béke-Kötést, mellyet pedig ezen Kurir meghozott Párisba.

A' Gazette de France ezt jelenti Brüsselből Oct. 11-dikén költ levél szerént: „Bizonyosan értettük, hogy a' mult péntekre virradó éjjel azon gőzhajó, melly Ostende, és London között posta gyanánt jár, a' szélvész miatt az utólsó várostól nem messze emberekkel, és portékákkal eggyütt elsűlyedt. 36 útazó, és a' hajós legények valának áldozati ezen szomorú történetnek."

KÜLÖMBFÉLE TUDÓSÍTÁSOK.

Az Orániai Herczegné' szobáit midőn a' minap felverték, 180,000 font Sterlinget érő drágaságait lopták-el; tsak egy amethisztből való nyakszorító 80,000 font Sterlinges volt, mellyet Sándor Tsászártól kapott ajándékban.

Müffling Grlis Burkus Kir. rend-Kivűlv. Követ a' Portánál, Konstantinápolyból Sept. 29. délután 23 napi útazása után Varignánóba érkezett Szardiniába.

Konstantin Orosz Tsász. N. Hg. kisérőivel együtt az Emsi ferdőből Bonnon keresztűl Német-Alföldre útazott; és Oct. 4-ikén Brüszszelbe érkezvén, az Orániai Hg'. palotájába szállott. — A' Meklenburg-Schwerini örökös Nagy-Hg. és Herczegné Oct. 5-dikén Párisba útaztak.

Yorkban (Irlandban) egy Katholikus, Wallis Eduard Úr, választatott városi Fő Bírónak, és hivatalára fel is esküdt.

Triesztből Oct. 9-ikén írják, hogy ott az előtt való nagy hírtelen rémítő orkán támadott, melly a' tenger habjait torony-magosságra felhányta, 's az alsó várost vízbe borította, úgy hogy illy nagy vízről még nem emlékeznek. Szerentsére még a' zivatar alatt a' tenger folyása visszavonult. A' víz a' magazinumokat mind megrontotta; azonban tsak egy Amerikai, 's egy Angol hajó romladozott-meg. — Ugyan az nap Fiuméban is dühösködött az orkán, melly miatt 5 hajó részint megterhelt, részint üres, elsűlyedt, 's kettő a' partokra vettetett.

A' Madridi Ujság Sept. 17. jelenti: hogy a' Király ismét, mint eddig szokott, a' Ministerekkel dolgozik. Az egésségbeli állapotjáról sem adnak-ki többé az Orvosok semmi jelentést. —A' jövendőbeli Királyné elfogadására Don Francisco de Paula Kir. Hg. neveztetett, ki hitvesével eggyütt Sept. 23. incognito Cadixi Hg. név alatt a' határszélekre útazott. — Az Országlószék Mexiko ellen második expeditiót is készít.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 36.

Pesten, Szombaton, Mind Szent Hava 31-*dik napján* 1829.

Védő Paizs.

Mit használ néked, ha kitéped sárga hajadnak
Fürtjeit, és fejedet falba dühödve vered?
Rajtad vesznek erőt így ellenségeid. — Eggyet
Ásitts, hogyha azok' szitka repűlne reád.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. Kir. Felsége méltóztatott Nagy-Méltóságu Alagovich Sándor Ts. Kir. valóságos belső titkos Tanátsos Úr Ő Excellentiáját, a' N. Mélt. Horvát országi Bánság' Kir. Helytartóját, vál. Rosoni Püspököt. Auránai Priort, 's a't. Zágrábi Megyés Püspökké; nem külömben:

Fő Tisztelendő Berghofer Mihály Apát Urat, a' Győri Fő Tisztelendő Káptalannak Nagy-Prépostját választott Püspökké; nem külömben —

Fő Tisztelendő Kováts Tamás Urat Pannonhegyi Sz. Márton' Fő-Apát Urává kegyelmesen kinevezni. — Továbbá

Ő Ts. K. Felségének kegyelmes Végzése által a' Fő Tiszt. Káptalanokban a' következő rang, és hivatalbeli előmozdítások, és új kinevezések is történtek; úgymint: Fő Tisztelendő Károly János Úr a' Kassai Káptalanban Tarczafői Fő-Esperestté; — F. T. Girk György Úr a' Kalotsai, Megyében Tisza mellyéki Fő-Esperestté; — és F. T. Rein Jakab Úr Kalotsai Kanonokká; — ugyan ott betsületbeli Kanonokok lettek: F.T. Korsós Ignácz, Gőbel Ferencz, Vass Ferencz, és Nehiba János Urak.—A' Szombathelyi F. T. Káptalanban F. T. Dese Pál Úr Lector Kanonokká, F. T. Kozmor Ferencz Úr Custos Kanonokká, és F. T. Steiner Ferencz Úr Papóczi Priorrá neveztettek. — Fő Tiszt. Thesarovich Gábor Úr N. Váradi Kanonok a' Várad-Olaszi Apácza Intézet' Kurátorává tétetett.— F.T. Leitgeb Ignácz Úr Sopronyi Kanonokká.—A' Szathmári F. T. Káptalanban, pedig Mélt. és Fő Tiszt. Gróf Valdstein Ignácz Úr Nagy-Préposttá; F. T. Dubinszky Mihály Úr Lector Kanonokká; F. T. Sixt Jósef Úr Cantor Kanonokká; F. T. Köckh Jósef Úr Custos Kanonokká; F.T. Schlachta Márton Úr Székes Fő-Esperestté; és F. T. Kramer Mihály Úr Kanonokká. — A' Rosnyói F. T. Káptalanban végre: F. T. Tindera

)(

Jósef, Gáal Ferencz, és Trittner Ferencz Urak betsületbeli Kanonokokká kegyelmesen kineveztettek.

T. T. Szoblahói Pálma Elek Úr, Curiális Ügyvéd, és Ts. Ns. Neográd Vármegyének Tábla-Bírája, jeles tehetségeinek, 's szolgálatinak tekintetéből a' Pesti Kir. Universzitás' Nagyságos Rectora által ugyan azon K. Universzitásnak Actuariusává, és a' kézi Pénztárnak Perceptorává kineveztetvén, és mind az Universzitás' Praesese Nagy Méltóságu Gróf Cziráky Antal ország' Bírája Ő Excellentiája által, mind a' N. Mélt. Magyar Kir. Helytartó Tanáts által megerősittetvén, Oct. 29-dikén ezen új hivatalába feleskűdt, és béiktattatott.

Ő Ts. K. Felsége Erdélyben Nagy-Szeben szabad Kir. városnak saját kérésére nyugodalomba tett Polgármesterét Hochmeister Márton Urat, hosszas szolgálatinak jutalmáúl, taksa nélkűl Királyi Tanátsosi nevezettel megtisztelni méltóztatott.

BÉKE-KÖTÉS

A' Drinápolyi Béke-Kötésnek V. Czikkelyében említett Külön-Akta Moldovára, 's Oláh országra nézve a' következő:

A' Mindenható Isten' nevében.

A' két alkuvó Hatalmasság, midőn mind azt, a' mi az Akermáni Eggyezés' Külön-Aktájában a' Moldovai 's Oláh országi Hoszpodárok' választására nézve kiköttetett, megerősíti; megismérte, hogy szükséges legyen ezen tartományok' belső kormányát erősebb, és az ezek valóságos hasznával megeggyező alapokra állítani. E' végre közmegegyezésből végképpen meghatároztatott, hogy a' Hoszpodárok' igazgatása többé ne hét esztendőre szoríttassék, mint eddig, hanem ezentúl halálokig birjanak ezen méltósággal, kivévén az önként való lemondás, vagy vétek miatt való letevés eseteit, a' mint a' mondott Külön-Aktában meg van írva.

A' Hoszpodárok tartományaiknak minden belső dolgait, az illető Divánok' tanátsával, szabadon igazgatják, a' nélkűl mindazon által, hogy valami módon a' Tractátusok, vagy Chatti-Serifek által a' két tartománynak engedett jusokat megszegjék, és belső kormányaikban semmi parantsolat által, melly ezen jusokkal ellenkeznék, meg ne zavartassanak.

A' fényes Porta igéri, és magát kötelezi, hogy lelkiismeretes gondja lesz arra, nehogy a' Moldovának, és Oláh országnak engedett privilegiumokat véghelybeli Tisztei valami módon megsértsék, meg nem engedi, hogy azok a' két tartomány űgyeibe belé avatkozzanak, és a' jobb felől való Duna-parti lakosoknak a' Moldovai, vagy Oláh birtokokba való bétsapásait meggátolja. — A' Duna' bal partjához közel fekvő szigetek mind úgy tekintessenek, mint ezen tartománynak alkotó részei, és ezen víznek fő folyása, onnét, hol az Ottománi Státusokba ér, addig, hol a' Pruth vizével egybefoly, a' két Vajdaság' határait fogja tenni.

Hogy a' Moldovai, 's Oláh földnek megsérthetetlensége annál bizonyosabb legyen, arra kötelezi magát a' fényes Porta, hogy a' Duna' bal partján egy erős helyet sem tart-meg, és Muzulmán jobbágyai részéről semmi megtelepedést ottan meg nem szenved. Ennél fogva változhatatlanúl megállapíttatik, hogy ezen az egész parton nagy, és kis Oláh országban, valamint Moldovában is semmi Mahomedánusnak soha lakása nem lehet, és hogy oda tsak a' Fermánokkal felkészült Kereskedők botsáttassanak, kik tulajdon erszényökre a' Konstantinápoly' élelmére szükséges gabonát, vagy egyéb tárgyakat akarnak megvásárolni.

A' Duna bal partján fekvő Török várak, valamint azok vidékei (Rajah) Oláh országnak vissza-adassanak, hogy ezentúl ezen Vajdasággal egybekaptsoltassanak, és az ezen parton előbb állott erősségek soha újra fel ne építtessenek. Azon Muzulmánok, kik a' magánosoktól törvénytelenűl el nem foglalt földeket birnak ezen városokban, vagy a' Duna' bal partjának akármelly más helyén, tartoznak azokat 18 hónap alatt a' belföldi lakosoknak eladni.

Minthogy a' két Vajdaság' Kormányszéke egy független belső igazgatásnak minden jusaival bír, ennél fogva szabadon állíthat egésségbeli Kordonokat, és kontumácziákat a' Duna' hosszában, és másutt az országban, a' hol szükséges, a' nélkűl, hogy az oda érkező idegenek, mind Muzulmánok, mind Keresztények a' kiszabott egésségbeli rendelések megtartását elkerűlhessék. A' kontumáczia szolgálatjára, a' határszélek' őrzésére, valamint a' városokban, és a' vidéken a' jó rend' fentartására, a' törvények', és rendelések' végre-hajtásának eszközlésére mindenik Vajdaság' Igazgatószéke bizonyos számu fegyveres gárdát, vagy katonaságot tarthat, melly ezen külömbféle foglalatosságokra éppenséggel szükséges. Ezen katonaság' számát, és tartását a' Hoszpodárok, illető Divánjaik' eggyetértésével, fogják meghatározni.

A' fényes Porta tiszta lélekkel kivánván a' két Vajdaságnak mind azon boldogságot megszerezni, melly ben részesűlhet, és megértvén azon visszaéléseket, és nyomorgatásokat, mellyeket a' Duna mellyéki várakna eleséggel megrakására, és a' fegyverház' szükségeire történt külömbféle zsarolások' alkalmatosságával követtek-el, e'béli jusáról az ő javokra tellyesen és egészen lemond. Ennél fogva Moldova és Oláh ország örökre felmentve lesznek a' gabona', és egyéb eleség', júh', és épűleti fa' szolgáltatásától, mellyeket eddig elé adni tartoztak. Hasonlóképpen ezen tartományokból semmi esetre se legyen szabad munkásokat hajtani a' várépítésekre, semmás robotos munkára, akármiféle legyen az. Hogy pedig mégis a' Tsászári Kintstár kárpótlást nyerjen ezen veszteségekért, mellyek a' jusairól való tellyes lemondásból támadhatnának, az esztendei adón kivűl, mellyet a' két Vajdaság a' fényes Por-

tának Charads, Idije, és Rekiabje név alatt(az 1802-iki Chatti-Serif' értelme szerént) fizetni tartozik, Moldova, és Oláh ország esztendőnként mindenik a' fényes Portának kipótolás' formájában, bizonyos summa pénzt fizet, mellynek mennyisége ezután közös eggyezéssel fog meghatároztatni. Ennek felette a' Hoszpodároknak minden változásakor, ezen Tisztviselőknek halála, lemondása, vagy törvényes kitevése által, azon Vajdaság, a' mellyikben ez történik, tartozzék a' fényes Portának a' tartomány' adójával eggyenlő summát fizetni, a' mint a' Chatti-Serifekben meg van határozva. Ezen summákat kivévén, soha semmi más adó, bérpénz, vagy ajándék sem az országtól, sem a' Hoszpodároktól semmi szín alatt ne kivántassék.

A' feljebb előszámlált adózások' eltöröltetésénél fogva a' Vajdaságok lakosai tellyes kereskedésbeli szabadsággal birjanak földjöknek minden terméseire, 's készítményeikre nézve (a' mint az Akermáni Eggyezésnek Külön-Aktájában ki van kötve) minden megszorítások nélkül, kivévén azokat, mellyeket a' Hoszpodárok, illető Divánjaik' eggyetértésével, rendelni szükségeseknek tartanak, hogy az ország az élelem' dolgában fogyatkozást ne szenvedjen. Saját hajóikkal, Kormányszéköknek szabadúti levelével felkészülve, a' Dunán szabadon hajózhatnak, és a' fényes Porta' más városaiban, 's réveiben kereskedést űzhetnek, a' nélkül, hogy a' Vámszedőktől háborgattatnának, vagy más valami illetlen bánásnak kitéve volnának.

Azon kivűl a' fényes Porta, tekintvén azon inségeket, mellyeket Moldova, és Oláh ország szenvedett, és különös emberi érzéstől indíttatván, megeggyezik benne, hogy ezen tartományok' lakosait két esztendőre azon naptól számlálván, midőn az Orosz seregek ezen tartományokból egészen kitakarodnak, az esztendei adó fizetésétől felmenti.

Végre arra kötelezi magát a' fényes Porta, kivánván a' Vajdaságok' jövendőbeli javát minden módon bátorságba helyheztetni, hogy megerősíti mind azon kormánybeli rendszabásokat, mellyek a' két tartománynak a' Tsászári Udvar' seregei által lett elfoglaltatása óta, az ország' előkelő lakosainak nyilvánságos kivánságára, bévítettek, és a' mellyek jövendőben a' két tartomány' belső Kormányozása' módjának alapúl szolgáljanak, jól megjegyezvén azonban, hogy tsak a' mennyiben azon említett rendszabások a' fényes Porta' felsőségi jusait nem tsorbítják.

E' szerént mi alólírtak Ő Felségének minden Oroszok' Tsászárjának és Padisahjának Meghatalmazottjai, eggyetértve a' fényes Ottománi Porta' Meghatalmazottjival, Moldovára, 's Oláh országra nézve a' feljebb kitett Pontokat megallápítottuk, és elhatároztuk, mellyek a' közöttünk, és az Ottománi Meghatalmazottak között Drinápolyban kötött Béke-Szerződés' V-dik Czikkelyének következései. E' jelen való

Külön-Akta ennek következésében szereztetett, Petsétünkkel, 's Aláírásunkkal megerősíttetett, és a' fényes Porta' Meghatalmazottjainak kezébe általadatott.

Költ Drinápolyban Sept. 2. (14) 1829.

(L. S.) Gróf Orloff Elek.

(L. S.) Gróf Pahlen Fridrik.

Az eredeti levél megerősíttetik Szabalkáni Gróf Diebits-től, a' második hadi sereg' Vezérétől.

EGYHÁZI FEJEDELEMSÉG.

Azon különös Bíztosság, mellyet a' Szentséges Atya arra nevezett, hogy megperelje a' carbonárismussal vádoltatott 26 személyt, Sept. 21-dikén Capelletti Ő Eminentiájának, Roma' Kormányozójának, és Politia' Fő Igazgatójának elölülése alatt, egybegyült. Minekutánna a' Bíztosság az alapos vizsgálódást megtette, az említett személyek vétkének valóságos voltáról világosan meggyőződött, és a' Fő Prókátor', Fiscus', Fiscális-Ügyész, és Szegények' Ügyvédje' előadását meghallgatta, a' voksok' többségével Picilli Jósefet Maddalónából való régi Carbonári-társt, és egy új Carbonári Társaságnak Nagy-Mesterét, 's előmozdítóját, melly 1828-dikban állíttatott fel Romában, halálra; Leombruno Salvatorét, Rómából valót, holtig való sánczra; Romai Paszini Angelót, Cesenai Vernuti Tommásót, és Cortaso Niccolát, 's Romai Piccerdi Antoniót, 20 esztendei sánczra; Castiglionei de Cesaris Angelót, Pentinai de Agostinis Pellinót; Cantoi Cariani Jósefet, Marinoi Giovanangeli Benedettót, és Cesenai Bombuodini Antoniót 15 esztendei sánczra; Elba-szigeti Silvio Vinczét 10 eszt. fogságra; Arpinoi Ceccarelli Niccolát, és Romai Goucchi Filippót 17 eszt. fogságra; és végre Pontecorvoi Franchi Romualdót 5 eszt. fogságra itélte. 11 személy szabadon botsáttatott; azon vétkeseknek, kik nem a' Pápa' birtokaiban születtek, megparantsoltatott, hogy ezen Státusokból eltakarodjanak; a' belföldiek, kik nem Római születésüek, haza küldettek. — A' Picilli ellen kiszabott halálos büntetést a' Szentséges Atya a' Sz. Leo kastélyban holtig való fogságra változtatta.

OROSZ BIRODALOM.

Sz. Pétervárából Oct. 8-ikán költ tudósítás szerént Ő Felsége a' Tsászárné utólsó betegeskedéséből tellyesen meggyógyult.

Rennenkapf Grlis, Eriváni Gróf Paskevits' hadi Segéde — ugyan az, ki Chosrev-Mirza Persa K. Herczeget Sz. Pétervárába kisérte, és a' Turkmantsaiban kötött békeség' következésében Orosz ország, és Persia között a' határszélek' rendbeszedésére volt kiküldve — a' Felséges Tsászártól parantsolatot vett, hogy most is hasonló munkát hajtson végre Orosz, és Török országnak a' Drinápolyi Béke-Kötés által elintézett határaira nézve.

Gróf Matuscevits minden órán várattatott Londonból vissza Sz. Pétervárába.

Ő Felsége a' Tsászár a' Jekater-

ninoslávi, Chersoni, Kievi, Poltovai, Szlobodi Ukrainai, 's Podoliai Kormányszékbeli Nemességhez Kegyelem-levelet botsátott, mellynél fogva a' Török háború' folyta alatt a' hadi sereg' számára legjobb renddel szolgáltatott eleségért Felséges megelégedését, és köszönetét jelenti.

Jasikoff, Matsakoff, és Hamilton Contra-Admirálisok Vice-Admirálisokká neveztettek. — Ribeaupierre, és Gr. Pahlen titkos Tanátsosok, Gróf Orloff, és Potapoff Generálisok Nevsky Sándor Rendét, és Fonton valós Státus-Tanátsos Sz. Vladimir másod Karbeli Rendének Nagy-Keresztjét nyerték.

SPANYOL ORSZÁG.

A' Gazette de France Oct. 17-ikén estve ezt jelenti: „Spanyol ország megismérte Dom Miguelnek Királyi méltóságát. Gróf Figueroa, Portugalliai Követ, a' Spanyol Királynak bényújtotta megbízó levelét, és hasonlóképpen a' Spanyol Követ megbízó levelét béadta a' Portugalliai Királynak.

Madridból Oct. 5-dikén költ tudósítás szerént (melly hasonlóképpen a' Franczia Gazetteben találtatik) a' Király megengedte, hogy Don Sebestyén K. Hg., a' Beirai Herczegné' fia, Maria Krisztina Karolina Hg. Kisasszonyt, a' megholt Victor Emánuel Szardiniai Király' leányát, 's a' most uralkodó Szardiniai Király' onoka-hugát, hitveséül elvegye.

PORTUGALLIA.

Az új Angol Consul Portugalliában Mackenzie Úr, ki Matthews Urat felváltja, Sept. 26-ikán Briton fregátán Lizabonába érkezett. A' fregáta, midőn a' révbe béereszkednék, Portugalliai zászlót függesztett-ki, és 19 ágyulövéssel tett köszöntést, mellyek Belem vár' fokáról visszonoztak.

A' Correio de Porto közli azon ítéletet, melly 21 személy ellen hozatott, a' kik t. i. 1828-diki Juniusban Belfast gőzhajón Angliából Portugalliába mentek. Ezek mind rangjaiktól megfosztatván, halálra ítéltettek. Illyenek: Gr. Villaflor, Gr. Taipa, Stubbs Grlis, 's a' t.

Terceiráról egy Angol hajó érkezett Londonba, melly ezen szigetről Sept. 21-dikén indúlt. A' kereskedés ott virágzásban volt, mivel a' hadi bézárásról már szó sints, noha egy línea-hajó, és két fregáta az oda való vizeken kerény. Eleséget feleslég hordottak oda. Az elfogott Miguelisták közűl 300 szolgálatba állott. Hogy a' zsoldot, és eleséget pontosan ki lehessen fizetni, arról a' Királyné' Attya gondoskodott. Gr. Villaflor jutalmat tett-ki minden hozzá vitetett ágyugolyóbisért, mellyeket a' Miguel hajói ezen szigetre lövöldöztek; ennél fogva valami 5000 golyobist szedtek öszve. — Az nem valósodott-meg, hogy minden Azori szigetek Terceira példáját követték, 's magokat Dona Mária' részére nyilatkoztatták volna ki.

A' Londoni Ujságok Lizabonából Oct. 1-sö napján költ tudósítások szerént azt írják: hogy előtte való Vasárnap Dom Miguel az Alfetei Kastélyban a' Tajó bal partján Queluz Vice-Grófot (Pires

Urat) személyesen maga fogságba tette, és az volt a' híre, hogy Activa hadi hajón őtet a' Capverdi szigetekre fogja vitetni. (Ezen embert a' Franczia lib. Ujságok Dom Miguel Borbélyának nevezik, ki nála különös nagy kegyelemben volt).

NAGY BRITANNIA.

A' Franczia Nagy-Követ, Herczeg Laval-Montmorency, Oct. 13-dikán délután, Roth Úr Franczia Követségi Helytartó' kiséretében a' külső dolgok' Ministeri hivatalába ment, hogy Aberdeen Grófnak magát bémutattassa.

Clarencei Hg. és Hg.né Franczia országból Bushi-Park nevű mezei jószágokra haza érkeztek.

Az Angol tengeri sereg' kitartására rendelt Biztosok (Commissioners of the victualling board) a' jövő esztendei szükségekre 250,000 gallon Rumra tsináltak contractust, tehát tsak 50,000 rel többre, mint a' tavalyi ősszel.

Az Admirálisság megparantsolta, hogy Dickenson Kapitánynak mind azon költség kifizettessek, mellyet neki a' hadi törvényszék előtt folyt pere okozott.

Plymouthba Londonból olly parantsolat érkezett, hogy a' szolgálaton lévő Portugallus Tisztek, és katonák, kik ezen városban tartózkodnak, mindnyájan készen legyenek a' Terceirára való indúlásra. A' mint mondják, hasonló parantsolat küldetett a' Franczia országban lévő Portugallus katonákhoz is.

Plymouthból jelentik, hogy Móricz szigetéről oda egy hajó olly tudósítást vitt, melly szerint ezen sziget előtt egy kis Franczia hajós sereg jelent meg, és pedig olly czélból, hogy onnét Madagascár szigetéhez menjen, 's ott Tamtavet, Port-Dauphinet, Santa Mária szigetét, 's egyéb helyeket, mellyeket a' Francziák hajdan ezen pontokon, 's ezen sziget szomszédságában birtak, ismét vissza foglalja. Eleinte ezen h. sereg' megjelenése Port-Louisban némelly tünődést okozott volt, de midőn rendeltetését megtudták, elenyészett. Erre a' Times Angol Ujság ezt jegyzi-meg: „Úgy látszik, hogy itt a' Francziák valamit mesterkednek, mellyre a' mi Országlószékünknek vígyázni kellene. Azok, kik a' világ' ezen részére figyelemmel vannak, emlékezni fognak egy Móriczi levélre, melly egykor ezen Ujságban kiadatott, 's mellyben ügyesen ki van fejtve, mitsoda fondorkodásokat visznek végbe Madagascar szigetén Radama Király' halála után, hogy ott Anglia' befolyását egészen semmivé tegyék. Három Franczia annyira vitte a' dolgot, a' mint halljuk, Radama' következőjénél, hogy Dr. Lyall, ki Tannarive-ben, a' sziget fő városában, az Angol Residens' képét viseli, gyanússá lett, 's e' miatt egy időre onnét el is készűl, éppen midőn ott léte legszükségesebb lenne. — Azt is jó tudni, hogy midőn a' Francziák Mauritius szigetét birták, a' rabszolgákkal nagy kereskedést űztek Madagascarral; de a' hogy ezen sziget az Angoloknak jutott, azon kereskedés megszünt Radama Királlyal kötött Eggyezés' kö-

vetkezésében. De ezen Fejedelem' halála után nem ügyelnek ezen egyegyezésre, 's a' Madágascari új Országlószék a' régire vissza térni látszik, 's innét van az Angol Residens' befolyásának megtsökkenése, 's a' Franczia kénak nevekedése. Tsak azért látszik tehát a' Franczia hajós sereg oda menni, hogy az Angolok' hatalmát ezen szigeten egészen megrontsa."

Az elszállításra (számkivetésre) ítélt 200 személlyel megterhelt Delphin hajó Oct. 16. éjjel Chatam mellett elsűlyedt. Félnek, hogy az emberek mind el találtak veszni.

AMERIKA.

Mexiko. — A' Hamburgi Correspondent ezeket közli egy levélből, melly New-Yorkban Sept. 18-ikán költ: „Megvalósodott, hogy a' Spanyolok kiszállottak, 's Tampikót elfoglalták. Santana lett a' Respublika' seregeinek fő Vezére minden megszorítás nélkűl. Némelly apró tsaták már történtek. Aug. 5-dikén 50 Spanyolt a' Mexikóiak leaprítottak. 12-dikben Santana Tuxpan mellett volt táborából megindúlt, hová Vera-Cruzból Tekulutlán keresztűl 1200 veteránussal a' vízen ment vala; 500 dragonyos a' szárazon már előre volt küldve. Nehány fogoly Spanyolok azt vallották, hogy a' Spanyol táborban már 500 beteg van. A' Spanyol seregek' nagy része Szeretsenekből, 's Mulattokból áll. Úgy látszik, hogy a' Mexikói nemzet egészen fegyverre kelt, és nem hogy a' Spanyolokhoz állanának némellyek, hanem inkább közűlök is szökni kezdnek. — Porter Commodor Mexikóban elfogattatott. — A' Conducta (pénzes kotsi az Európaiak' számára) Aug. 8-dikán váratlanúl Vera-Cruzba érkezett 169.000 dollárral vert pénzben, és 19,000 dollárt érő veretlen ezüsttel."

Éjszaki-Amerika. — Az eggyesűlt Státusok által a' Vinnebágok, 's egyéb Indus Nemzetségekkel kötött Eggyezés által ezen utólsók a' Misigan tava, és Miszizippi folyó között lévő termékeny föld terűletet, melly 6 milliom Akrét teszen, kevés kivétellel az eggyesűlt Státusoknak általadták. Ezen tartomány kivált bővölködik érczekkel, és hajókázható folyóvizekkel van körűl véve. — Uj-Orleáni levelek igen szomorú tudósításokat tesznek azon pusztításról, mellyet ott a' sárga hideg végbe viszen; nevezetesen egy nap 60 temetés volt. Már előbb egy idővel naponként 50—80, és midőn ezen levél elindúlt, az nap 80 személy halt-meg benne. Az oda való Ujság is teszen említést a' hideglelés' veszedelméről, és azt mondja, hogy a' halandóság szaparodása miatt attól félnek, hogy az egész város megfosztatik lakosaitól.

Budai Lotteria.

Mind Szent Hava' 28-dik napján 1829. volt Húzásban kijött:

42. 84. 8. 16. 3.

(Hasznos Mulatságok Nro 36. Hirdetés 1 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 37.

Pesten, Szerdán, Sz. András Hava 4-dik napján 1829.

Ember, és Madár.

Nem régen látá, 's megirígylé Bandi madárnak
Szárnyait: embernek nints, mire annak ugyan?
Föld, víz, és levegő mind-annyi lakóhelye más-más
Állatnak. Földön, Bandi, maradni tanúlj.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ma, mint Felséges Asszonyunknak, Károlina Auguszta Királynénknak neve napján, számtalan hívek buzgó könyörgéssel folyamodtak az Egek' Urához Ő Felségének hosszas, és épséges életéért; de egyszersmind a' két szomszéd város Plébánia-templomiban, az őrző katonaságnak parádéba való kiállítása mellett, díszes egyházi szertartással, és háladó Isteni szolgálattal üllötték ezen jeles napot, melly alkalmatosságot adott a' Magyar Nemzetnek a' Felséges Austriai Ház erant viseltető hódúló tiszteletét megújítani.— Illy forró ohajtásaink repűlének az Ég felé Nov. 1-őjén is, mint Fels. Maria Dorottya Fő Hg. Asszonynak, Ő Ts. K. Fő Herczegsége a' Nádor-Ispány' Hitvestársának születése napján, melly alkalmatosságra Patacsich Jósef Úr, Sz. K. Pest városa' Canc. Expeditora igen elmés és mesterséges szabásu, 's kőre metszett verseket készített tsillag-formában.

Nagy-Kastélyból Oct. 29.

(*Második Félesztendő* 1829.)

dikén írják, hogy az előtt való nap Lugoson Mélt. Soborsini Báró Forray András Ts. K. Kamarás, és Ts. Ns. Krassó Vgye' Fő Ispányi Helytartója előlülése alatt tartatott ezen Ns. Megyének Tisztújító Széke, mellynek következésében a' választások így mentek végbe: első Al-Ispány Honorisi Lovrentsits Ignácz, második Keresztesi Frummer Jósef Urak. Fő Jegyző Tóth Mihály Úr; első Al-Jegyző Kováts Károly, második Makkay Sándor, tiszteletbeli Asboth Móricz Urak. Fő-Ügyész Papházy György, Al-Ügyész Moys Antal Urak. Fő Adószedő Keresztesi Frummer Antal, Al-Adószedők Szulló Jósef, Lévay Antal, Czompó Mihály Urak. Levéltárnok Marsovszky István; Számvevő Balogh Ferencz Urak.—Lugosi Járásban: FőSz. Bíró Jakabffy Kristóf, Al-Sz. B. Junkovics Elek, és Furloki Palik-Utsevnyi Péter Urak. — Kápolnási Járásban: Fő Sz. Bíró Zsenai Markovits Jósef, Al-Sz. Bíró Jantsó Jósef Urak. — Bultsi Já-

)(

rásban: Fő Sz. Bíró Podráczky Károly, Al- Sz. B. Pausz István Urak. — Krassói Járásban: Fő Sz. B. Motus Zsigmond, Al- Sz. Bíró Viszághi Milánkovics György, és Szubotitzai Kis János Urak. — Oraviczai Járásban: Fő Sz. B. Hanzlikfalvai Vagyon Imre, Al- Sz. B. Marsovszky László Urak. — A' többiek hivatalaikban megerősíttettek.

Bukkariból a' Zágrábi Luna szerént írják, hogy ott is Oct. 8-dikán 4 1/2 órakor, valamint Fiumében, 's Triesztben igen dühös Szirokko (délkeleti szél) támadt, melly az oda való öbölben, 's a' tsatornán tetemes károkat okozott. Több üres hajók részint öszvetöredeztek, részint nagy sérelmeket kaptak, némellyek pedig gyümöltsökkel, 's hordó dongákkal megrakva egészen oda lettek. Irtóztató volt a' tenger felháborodása.

OROSZ BIRODALOM.

Sz. Pétervárában Sept. 22-dikén költ Tsászári Nyilatkoztatás tétetett közönségessé, mellynél fogva az rendeltetik: hogy a' békeség' következésében 500 lélek közűl ne 3 rekruta, — valamint az idei Aug. 10-diki Nyilatkoztatásban parantsolva volt, — hanem tsak 2 állíttassék; és a' ki nem állított 3-dik rekruta ne úgy tekintessék, mint hátra lévő, hanem inkább a' 2 rekrutának megadásával a' 94-dik Katona-szedést elvégzettnek kell nézni.

Tseffkin Obester, ki a' békeségről való tudósítást a' Tsászárnak meghozta, Sz. Vladimir Rendének harmadik karheli Vitézévé neveztetett. — Ő Felsége a' Tsászár Herczeg Dolgoruki Szenátort a' Státus-Tanáts' tagjává nevezte. — Azon Biztosság, melly a' Tsászár' parantsolatjából plánumot dolgozik-ki az Orosz Birodalmi Evangelico-Protestans Egyháznak rendbeszedésére, Oct. 7-dikén Gróf Tiesenhausen Szenátor és titkos Tanátsos elölülése alatt elkezdette üléseit. A' Biztosság' tagjai számos, és nagy tekintetű tudós Férjfiak.

A' Sz. Pétervári Ujságokban Oct. 14-dikén egy levél találtatik, mellyet a' Sumlai táborból Sept. 22-dikén írtak; rövid értelme ez: „Mióta a' béke-alkudozás Drinápolyban elkezdődött, Kraszovsky Generális, akarván a' hasztalan vérontást elkerűlni, azon iparkodott, hogy a' Sumlai Török Vezérekhez közelebb juthasson, és e' végből többször öszvejött azokkal, a' minek az a' haszna lett, hogy a' két felek barátságosabbak kezdettek egymáshoz lenni, noha egyébaránt költsönös őrizkedéssel. Sept. 13-dikán maga Husszein hírtelen egy béke-követet küldé a' Grishoz, kérvén, hogy vele öszvejöhessen; a' mire ő örömest reá állott. Nehány óra mulva mind ketten kisérőikkel együtt a' meghatározott helyre mentek. Itt Husszein Basa többszöri köszöngetések után mind a' maga, mind a' Nagy-Vezér' nevében előadta, hogy látogatásának tárgya ez legyen: A' Nagy-Vezér, a' ki semmi tudósítást sem kap a' Bálkán' tulsó oldaláról, és tellyességgel semmit sem tud, mennyire haladtak a' béke-alkudozások Drinápolyban, reményli, hogy a' Generálistól magától megértheti a' tiszta valóságot, 's azért bizodalmasan hoz-

zá folyamodik. A' Grlis azt mondá: hogy ő ugyan környülállásos tudósítást nem adhat az alkudozásokról, hanem azt tudja, hogy egyenesen a' Szultántól Konstantinápolyból küldetett meghatalmazott Biztosokkal barátságosan folytattatnak; tudja, hogy rövid időn vagy a' békeség alá lesz írva, vagy seregeink Konstantinápoly alatt teremnek; hogy e' végre minden készen áll, hogy seregeink Enosz várát 's a' t. elfoglalták, 's hogy így bal szárnyunk a' fekete tengeri flottánkkal, a' jobb pedig a' Dardanelláknál, 's az Archipelaguson lévővel közösülésben van. Husszein ezt felelé: ha a' dolgok' mostani állapotját tekinti, tellyesen elhiszi ezen tudósítást, és nem kételkedik további előmentünkön, mert mi a' Muzulmánok' népét, és hadi seregét nagy lelkűségünkkel még fényesebben meggyőztük, mint fegyverünkkel. — Erre igen gondosan kérdezé, miben állanának a' mi béke-pontjaink, minthogy azokat a' Vezér maga sem tudja. Erre azt felelé a' Generális, hogy ő noha a' béke-pontjainak foglalatját voltaképpen nem tudja, de mégis a' Tsászárnak ismért nagy lelkűsége kezességűl szolgálhat arra, hogy Ő Felsége sem a' Török Birodalom' méltóságát megalatsonítani, sem annak betsületét megsérteni nem kívánja; hogy a' Tsászár a' legkeményebb hadi munkák között is mindég a' békeséget, és közeledést ohajtotta, és mindég megparantsolta, a' lakosokkal, és fegyvertelenekkel a' legszelídebb bánást. — Husszein, és a' vele volt Nasid-Bei, a' Nagy-Vezér' küldöttje, azt felelék: hogy ezen nagy lelkűségért ád az Isten fegyvereinknek előmenetelt, és hogy ők, ha a' mi helyünkben lettek volna, illyen nemes bánás tőlök ki nem telt volna. Itt különösen dítsérték Madatoff Herczegnek emberségét, mellyel a' Tirnovi útra tett expeditiójában a' lakosok eránt viseltetett. — Ezután Husszein igen szívesen köszönte a' tiszta és egyenes tudósítást, és kérte, hogy a' Vezérnek adná tudtára, mihelyt a' békeség' híre elérkezik. —Ezt a' Grlis örömest megigéré; a' nyilt egyenességért való köszönetre pedig azt mondá: hogy nekünk kötelességünkben áll a' nyilt egyenesség, minthogy akkor a' mi nagy Tsászárunk' akaratjához, 's alap-törvényéhez igyekszünk magunkat szabni, kinek igazság-szeretete... Husszein a' Generálisnak nem is engedvén magát kibeszélni, kezét megragadá, 's hevesen így szólla: „Mi imádjuk, mi bálványozzuk a' ti Tsászártokat." Erre barátságos, és szíves beszélgetés következett. Félig tréfából panaszkodott Husszein, hogy a' velünk való tsatákban legjobb lovait elveszteté, és hogy az a' kevés is, a' mi megmaradt, nagy szükséget szenved a' széna' dolgában. A' Grlis tüstént értésére adá, hogy ő mindég kész szolgálni akármivel, a' mi tőle kitelhetik, és szénát is igére, hogy küldeni fog; a' mit a' Basa különös hálálkodással fogadott. Elválásunkkor Husszein' számos kiséröi ismét körűl fogának minket; a' Generális azt mondá, hogy a' béke-hirét nekik mentől hamarább megküldé-

)(*

ni ohajtja, és ezen ígéretet hangos öröm-kiáltásokkal fogadták. Mind ez, mind a' többi öszvejövetelnél a' Törökök nagyon kivántsik voltak Ő Felségének a' Tsaszárnak képét látni azon piksisen, mellyet a' Grlis nem rég Ő Felségétől kapott, 's azt mindég a' legnagyobb tisztelettel szemlélték. Sept. 17-ikén elérkezék hozzánk a' béke-kötésről való tudósítás; és a' Grlis maga Sumlába bélovagola, hogy a' Nagy-Vezérnek tudtára adja. A' várba lett megérkezésünk leírhatatlan örömet terjeszte-el a' seregek, és lakosok között. A' Vezér, és Husszein azonnal megkérék a' Grlist, hogy mutatná nekik Ő Felsége képét a' piksisen, és arra tisztelettel függesztették szemeiket. — Sept. 20-dikán, mint az emlékezetes Kulikovski ütközet' napján fényes Isteni háladást tartottunk a' Békeségért a' mi táborunk, és Sumla között választott helyen. Ezután a' Nagy-Vezér', Husszein', és több Török Tisztek' jelenlétében katonaparádé volt. A' Vezér rendkivűl való megelégedéssel fogadta a' hadi tisztelkedést; a' seregek kétszer léptettek-el előtte, 's azután tsata-rendbe állottak. A' mi katonáink tsinossága, szép rendtartása, és sebes fordúlásai a' Törököket bámúlásra indították, és megvallották, hogy illyen tökélletességet nem vártak volna. Más nap a' Vezér és Husszein Basa a' mi táborunkba jövének, hol a' Grlis nekik egy tellyes hadi gyakorlást mutata. Ennek tökélletes voltán felette elálmélkodtak a' Török Vezérek. A' Nagy-Vezér megigére, hogy ő is a' reguláris gyalogságának, és legjobb lovasságának hadi fordulásait meg fogja nekünk mutatni. De addig nem várhatok levelemmel. Öröm nézni a' katonák' vidámságát, és a' lovak' jó állapotját; bizony! hadi seregünk a' két esztendei táborozásnak minden inségei mellett is alig engednek az áldott Orosz országban maradt katonáknak.'

Tiflisből Sept. 17-dikén ezt írják: „A' külön vált Kaukazusi ármáda' mozdulásiról a' Fő Grlis' személyes vezérlése alatt tsak a' következő rövid tudósítást közölhetjük: Azután harmadnappal, hogy Chart mellett Aug. 8, 's 9-dikén a' Lázok megverettek, Ali-Bei, Ispira tartomány Kormányozója, és Mirza-Mek Oglu-Ali-Bei, ki Of kerületet igazgatja, a' Fő Vezér' táborába jövének, és mind a' magok, mind az alattok való nép' nevében önként meghódultak, a' mi írásba foglaltatott. Ez által seregünk' háta egy részben bátorságba tétetett. Az alatt hírűl adatott, hogy a' Szultán a' Trapezunti Basát, Osmán-Chasyndar-Oglit, Erzerumi Szeraszkiernek nevezte, 's neki megparantsolta, hogy minden Asiai tartományokban katonákat gyüjtsön, 's az Orosz seregek eleibe álljon. Ennél fogva Chasyndar-Ogli egy Fermant botsátott-ki a' közönséges felfegyverkezés eránt, és feltette magában, hogy 30 000 emberrel ellenünk jő. Hogy az új Szeraszkiert ezen szándékáról leverje a' Fő Vezér, elhatározá, hogy magát Trapezunt városát ejti veszedelembe, 's ez okáért seregeinek egy részével a' Török birtokokba beljebb nyomult. Ezen mozdúlások alatt az

ellenséges tsoportok elszéledtek, és Gróf Simonits Obester alatt egy osztály Gjumis-Chane városába bément. Ezt látván a' Törökök, kik hozzánk közel valának, elhagyák állásaikat, 's Trapezuntba sietének a' város' védelmére. Minthogy így a' Fő-Vezér elérte czélját, Sept. 4-dikén Beiburtba vissza indúlt. Az út felette hegyes, és bajos volt, úgy hogy a' hegyi ágyúkat három helyen kellett szélyel-szedni, sőt egy ágyú legördülvén, két pattantyust öszvetört."

„Az Imeretiben parantsoló Hesse Grlis a' maga részéről tudósítja a' Fő Grlist azon nyereségekről, mellyeket a' Törökökön vett. Erzerum' bévétele után a' Fő-Vezér Hesse Grlist Jul. 19-dikén Kabulet kerületbe küldé olly parantsolattal, hogy ha jó módjával meg nem hódol, fegyveres kézzel büntesse-meg azon béütésekért, mellyeket a' meghódított tartományokba tett. Minthogy Hesse Grlis' felszóllítására Kabulet' Előljárói nem hajlottak, Aug. 16-dikán két hadi rendben ellenők indúla, a' Mucha Estat mellett megerősített táborokat két felől megtámadá; a' Törököket a' bévagdalt fával körül vett táborból kiveré, 's azt minden holmivel eggyütt elfoglalá, hol azon kivül 2 zászlót, 's egy ágyut talált. A' Törökök holtakban, és sebesekben valami 500 embert vesztettek; 68 fogságba esett. Közűlünk 4 katona, 's 15 nép-katona esett-el, 5 katona, 's 85 nép-katona sebet kapott. — Ezen elfoglalt táborban 2600 ember volt, Gutsghi-Oglus, és Ketsja-Beks Adsarai Basa' vezérlése alatt; 's ezen utólsó, a' mint a' foglyok mondták, nehéz sebet kapott. A' más részről megrettent, 's elfutott Törökök a' Limáni fákkal-bévágott úton, valamint a' Kintulin erősség' külső városában, mellyet felgyújtottak, 7 ágyut hagytak hátra; ide a' mi seregünk Aug. 21-dikén ment-bé."

A' Stokholmi Státus-Ujság Sz. Pétervárából ezen tudósítást jelenti: „Azt állítják: hogy Chosrev Persa K. Hg. arra vitte a' dolgot, hogy a' nagy-attyának, a' Sahnak számára a' hadi adó' megkevesítését kieszközölte. Az egész summának egy ötöd része még fizetetlen volt, mellynek felét a' Tsászár elengedte, és a' másik felének lefizetését öt esztendőre halasztotta.

A' Sumlai táborból egy magános levél jelenti, hogy Hg. Madatoff Grlis, ki bajnoki vitézségéről annyira el volt híresedve, Sept. 16-dikán meghalt a' verőér daganatjának következésében. Holt teste Sumlában temettetett-el. A' halotti pompát nevelte az is, hogy a' Nagy-Vezér maga, ki a' boldogultban olly veszedelmes ellenségre talált volt, seregeivel személyesen tiszteletet tétetett a' bajnok' hideg teteminek.

LOMBARD-VELENCZEI KIRÁLYSÁG.

A' Majlandi Gazetta Octob. 17-dikén illy czikkelyt ír: „Úgy látszik, mintha a' Franczia liberális Ujságok egymásközt öszvebeszéltek volna, hogy időről időre egymásután sorban felkeljenek az Austriai Kormányszéket Lombardiában rágalmazni. Előbbi levelünkben gyakran volt alkalma-

tosságunk az e' féléknek dorlgálására, 's megczáfolására. Most a' Journal des Debats is, reá jövén a' sor, előállott egy illy gyalázó munkával, mellynek ez az értelme:

„Majlandi levél, melly Lombardia' sorsát szomoruan festi-le. — Majland, Sept. 5. 1829. Az Austriaiak meg nem elégedvén azzal, hogy az Olaszoknak társaságos összvegyüléseiket meg nem engedik, és szájokat bédugják, még gondolkodásaikat is megbilintselni szeretnék; de azt nem olly könnyen vihetik végbe, mint a' nyomtatási szabadságnak elnyomását. Azonban reménylik, hogy ezerféle mesterkedés által czéljokat érik. A' Majlandi Austriai Kormányszék ennél fogva minden Inquisitorokhoz a' következő titkos levelet botsátotta: „ „Mi Majland, 's a't. Kormányozója. Minthogy ollyan személyek, kik egész bizodalmunkat bírják, és hitelt érdemelnek, azt adták értésünkre, hogy némelly rosz indulatu emberek, kik már több idő óta gyanusok, bizonyos jelekkel élnek, hogy a' közönséges sétáló helyeken, a' játékszinekben, sőt még a' hivatalokban is, a' Tisztviselők' szeme előtt plánumaikat egymással közöljék, ennél fogva felszóllítjuk az Urakat, hogy titkon, és minden kitelhető vigyázással igyekezzenek kitapogatni, mit jelentsenek a' mondott jelek; mert úgy látszik, hogy valami allattomos czimborálást jelentenek, melly az Országlószék ellen van szőve. Hogy annál könnyebben elérhessék az Urak czéljokat, bizonyosokká tesszük, hogy vissza fognak teríttetni azon költségek, mellyeket az Urak ezen pokolbeli szövevénynek napfényre hozására fordítani kéntelenek lennének, és szolgálatbeli buzgóságokért, valamint, fáradságaikért szép jutalmat kapnak." " — „Hogy az ország' romlása tellyes legyen (ezt teszi hozzá a' Journal des Debats) a' mint mondják, az Austriai papíros pénz a' Majlandi tartományba is bé fog hozattatni. Nem elégesznek-meg azon írtóztató nagy summával, mellyet esztendőnként ezen országból vesznek, hanem azon vannak, hogy a' kész vert-pénzt elenyésztessék, 's helyébe papirost adjanak, melly hamarább, vagy később egy Pátens által egész betsétől megfosztatnék. Szerentsére tapasztalásból tudva van, mitsoda következésének kell lenni az illyeskezdetnek. VI. Pius Státusaiba papíros-pénzt eresztett forgásba, mellyet értékétől később egészen megfosztván, ez által a' maga Familiáját meggazdagította, ellenben minden Kapitalisták koldus botra jutottak. IV. Ferdinand Nápolyban hasonlóképpen papírospénzt tett forgásba, 's ez által az egész ország elszegényedett. Ennél fogva reménylhetni, hogy Lombardia illy tsemege által magát nem engedi hálóba keríttetni."— „Ennyire terjed (igy fejezi bé a' Majlandi Gazetta) a' mondott czikkely. Híven megmaradván rendszerünk mellett, nem ereszkedünk közelebbről belé az illyes nem tsak hazug, hanem egyátaljában, és pedig otromba módon kikohólt, és a' levegőből merí-

tett tudósításnak rostálgatásába, hanem elegendőnek tartjuk, egyenesen közhírré tenni tsak azért, hogy Olvasóink megfoghassák azon eszközöket, mellyekkel ezen Journálisták élni nem szégyenlik, hogy a' köz tsendességnek, és rendtartásnak háborítására valamint magok országokba, úgy a' külföldön is, czélozó Declamatiójoknak befolyást szerezzenek."

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápolyból Oct. 10. Noha a' Sept. 14-dikén kötött Békeségnek megerősítése a' Porta részéről már 27-dikben Drinápolyba elküldetett; de mégis némelly nehézségek adták-elő magokat külömbféle pontok' végrehajtására nézve, a' mi miatt több izben Orosz Tiszteket küldöztek ezen fő városba. A' nagyobb nehézségek a' következők: a' Béke-Szerződésben kikötött az Orosz seregeknek leendő általadatása Gyurgevo várának (melly a' Duna bal partján fekszik); Ferman' kiadatása a' hat Kerületnek Szerviával való eggyesítésére nézve; végre az, hogy Musztafa Skutarii Basa seregeivel Philippopol mellé állott, 's ez által az Orosz seregek azt tartották, hogy Drinápolyi állásokban fenyegetve vannak. *) A' Porta már alkalmatos parantsolatokat küldött, és megnyugtató nyilatkoztatást adott ezen nehézségek' elhárítására.

A' helyre állott békeség' egyenes következéséül lehet tekinteni azt, hogy minden Orosz foglyok szabadon botsáttattak, és haza küldettek több Austriai és Szardiniai kereskedő hajókon; az Orosz seregek Enosz tengeri várost elhagyták, végre a' Dardanellák' elzárása megszünt.

Egyszersmind a' fekete tengerre való szabad hajózásnak megnyitása a' kereskedésnek új életet adott, melly nélkül olly hosszu ideig sajnosan el kellett lenni. Tartós déli szél kedvezvén, rövid napok alatt száz hajónál több indúlt Odesszába, mellyek mindenféle nemzetbeliek, de nagyobbára Austriaiak voltak, midőn az alatt mások az Archipelagusról ide érkeztek.

Ezen h. 7-ikén Sir Pulteney-Malcolm Angol Admirális, egy kutter-hajón ezen fő városba érkezett. Tegnap előtt ezen Admirálist az Angol Nagy-Követ a' Szultánnak magános audientián bémutatta, ki meglülömböztetett módon fogadtatott. Sir P. Malcolm nehány nap mulva ismét visszatérni szándékozik a' Dardanelláknál lévő hajós seregéhez. Egyszersmind a' három hónap óta itt lévő Franczia fregáta Armida, mellyen Guilleminot Grlis jött ide, a' közép tengerre, 's Toulonba vissza készűl.

Szmirnai tudósítások szerént, az Orosz flotta a' Vurlai öbölben akar vasmatskát hányni. — A' fő városban folyvást a' legnagyobb tsendesség uralkodik.

Zemlinből Oct. 10-dikén. A' mult hónap utólsó napjaiban Széresben, Macedoniában, a' sokáig lappangó zendűlés, az Orosz fegy-

*) A' Skutarii Basáról azt írták némelly tudósítók, hogy 30,000 Albánus katonával indúlt az Oroszok ellen a maga fejétől, 's úgy látszik, mintha nem is akarna semmit tudni a' Békeségről, 's a' Szultán' parantsolatjáról. Azonban eddig ő is jobb útra tért.

verek előmenetele által felgerjesztetvén, végre kiütött. — Abtig-Bei, a' Várna' megvételekor Orosz fogságba esett Jussuff Basának testvére, és a' zenebonáskodók' feje, a' várost elfoglalta, annak a' Szultán által rendelt Kormányozóját kitette, 's a' kormányt magának megtartotta.

AMERIKA.

Kolumbia. — Angol Ujságok szerént egy Bogotai Ujság, melly Londonba érkezett, Aug. 7-dikéről azt beszélli, hogy Jun. 27-ikén Guayaquilban Febres Cordera Kolumbiai Grlis között, és Valleriestra Perui Al-Ezeredes között fegyvernyugvás köttetett, míg Guerra Obester vissza-tér, kit Bolivár Piurába a' Perui táborba abból az okból küldött, hogy addig is Guayaquil erősségének általadatását kérje, míg a' két Országlószék a' Békeségről egymás közt megeggyezhet. — Jun. 17-dikén a' Guayaquilben parantsoló Perui Grlis Callaóba ment, minekutánna 6-dikban Lamar Grlis letette a' Praesidenséget, és a' fő vezérséget, 's Közép-Amerikába számkivetetett, Gamarra pedig Limában az új Országlószék által la Fuente alatt, a' hadi Vezérségben megerősíttetett. (Más tudósítások szerént la Fuente Grlis Jun. 6-ikán 500 emberrel Limába, Peru' fő városába, bément, a' Praesidenst letette, 's addig is magánál tartotta a' Kormányt, míg a' Congressus egybe gyűl.) — Hamburgból Oct. 16-dikán jelentik, hogy Santander Grlis, Bolivarnak ama híres vetélkedő társa, és sokáig volt Kolumbiai Vice-Praesidens, Laguayrából onokájával, 's más Kolumbiaiakkal oda érkezett, 's a' mint mondják, Párisba megyen.

Chili. — A' Gazette de France ezt írja: „Pinto Grlis Chili Köztársaságnak Praesidensévé választatott. Ezen országból érkezett levelek arról beszélnek, hogy némelly tsekély tekintetű személyek Jun. 6. lázadást akartak indítani, 's az Országlószéket megbuktatni, de igyekezetők el nem sült.

Buenos-Ayres. — Az Angol Courier így ír: „Buenos-Ayresből Julius 27-dikén költ kereskedői Levelek szerént úgy látszik, hogy azelőtt való nap a' tartománybeli Kormányozó' választatása elvégződött, és pedig az Unitáriusok' az az Lavalle felekezetének részére, 's így hihető törvényesen fog béűlni Lavalle azon székbe, mellyet előbb erőszakosan fegyverrel foglalt vala el. Szerentsétlenségre e' miatt az egyenetlenség éppen olly állapotban marad, mellyben volt. Ezen választás — már az akar Lavalle, akár Rosas részére essék — egyebet nem tehet, hanem tsak Buenos-Ayres' tartománybeli Juntájának ád egy Fejet. A' többi tartományok most is külön válva vannak, 's még kérdés, hogyan fognak megbékélni. Mindeddig a' tartományok száma 13-ból állott; később Banda oriental elszakadt, melly független Respublikává lett; még tehát 12 marad; 's így Buenos-Ayres a' többihez képest úgy áll, mint 1 : 11.

(Hasznos Mulatságok Nro 37. Hírdetés 1 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 38.

Pesten, Szombaton, Sz. András Hava 7-dik napján 1829.

Praesenti gaudet Ecclesia.

A' mit messzire lát, kívántsi az ember elérni;
Héj, pedig azt nehezenn érheti; — messze vagyon.
A' mit megfogtál, azt jól markodba szoríttsad;
Jobb kitsin és bizonyos, mind hiu, büszke remény.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Tssz. Kir. Felsége a' f. e. Oct. 22-dikén költ Kegyelmes Végzésénél fogva Nagyságos Bezerédi Bezerédy György Urat, eddig Vice-Palatinust, a' Dunán túl való Kerületi Táblának Előlülőjévé méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Ő Ts. K. Felsége Mélt. Luzsnai és Regliczei Báró Luzénsky Károly Urat, a' N. M. Magyar K. Udv. Cancelláriánál volt tiszteletbeli Udv. Concipistát, ugyanott tiszteletbeli Udvari Titoknokká méltóztatott kegyelmesen kinevezni,

Nálunk Nov. 2-dikán lehetett először havat látni; estve, valamint más nap is jó formán havazott, de a' hó maradandó nem volt.

Veszprémből írják, hogy ottan Tettes Faiszi Ányos Ignácz Úr, több Ts. Ns. Vgyék' Tábla-Bírája f. e. Mind Sz. hava 20. munkás életének 68-dik esztendejében meghalt, melly szomoru eset különösen Veszprém Vgyét újra nagy bánkodásba ejtette. A' boldogultnak elmebéli tehetségei, ékes szóllása, a' hazai Törvényekben bő tudománya, és kivált a' Haza eránt sokszor bébizonyított buzgósága az egész országban ismeretesek voltak; a' ki mind az ügyefogyottakat tselekedettel, mind a' Fő Urakat tanáttsal segítette, kik vendég szerető házát számosan látogatták. Különösen pedig tündöklött mint Tudós; a' miről nyomtatásban megjelent, és kéziratban hagyott következő munkái bizonyságot tesznek. Ugyan is 1.) a' Veszprémi Egyházi Értekezésekben igen jeles Fejtegetései találtatnak. 2.) Az egész Urbariumot rendszeresen kidolgozta. 3.) Az utólsó ország gyűlése Irásainak és jegyző Könyveinek mutató Tábláját elkészítette. 4.) Summarius Conspectus omnis resultati, quod Tractatus Diaetales annorum 1825. 6. 7. consecuti sunt. 's a' t.

1829. *Mart.* 22-*diki Protokollum.*

Ujság leveleinkben több ízben emlegettük ezen Protokollu-

mot, mellyet az 1827. Jul. 6-diki Tractátust aláíró Hatalmasságok' Meghatalmazottjai a' f. e. Mart. 22-dikén ezen Tractátus' végrehajtására nézve Londonban aláírtak, és mellyre a' Porta a' Drinápolyi Béke-Kötés X. Czikkelyében reá állott. Foglalatja a' következő:

London ban a' külső dolgok' Ministeri hivatalában 1829. Mart. 22-dikén tartott Conferentiának Protokolluma.

Jelen-lévők: Nagy Britanniának, Franczia országnak, és Orosz Birodalomnak Meghatalmazottjai.

A' Szövetség' Meghatalmazottjai azon Irományoknak felolvasása után, mellyek A. B. C. és D. betűk alatt a' Protokollumhoz vannak tsatolva, és minekutánna azokat fontolás alá vették, a' következő határozást tették:

Mihelyt a' Franczia, és Angol Nagy-Követek az Ottománi Portánál Konstantinápolyba érkeznek, ott a Török Országlószékkel, a' három Udvar' nevében, mellyek az 1827. Jul. 6-diki Tractátust aláírták *), mindjárt alkudozáshoz fogjanak a' Portával Görög országnak megbéléltetése, és jövendőbeli alkotása felől, az alól kitett alapok szerént.

Azonban az magától értetődik, hogy mindenik szövetséges Udvar fentartja magának a' just, hogy azon kifogások' fontosságát megvizsgálhassa, mellyeket a' Porta a' jelenvaló Protokollumnál fogva vele közlendő javallatok ellen tenne; és hogy azon esetben, ha az illy kifogások elhárittatnának, más javallatokról tanátskozhassanak, azon ohajtással megeggyezőleg, melly őket mindég lelkesíteni fogja, hogy t. i. szaporán eldöntsék azon kérdést, mellyel ebben a pillantatban foglalatoskodnak.

A' száraz föld', és szigetek' határainak kiszabása.

Javallatba tétessék a' Portának, hogy a' szárazföldi határ a' Volói öböl' torkolatjánál kezdődik; innét Othrix tetejére megyen, és az egész hegynek hosszában az Agraphától keletre fekvő bérczéig nyulik, hol ezen hegy a' Pindussal egybeköttetik. Ezen bércztől Leontitos-tól, melly Török országnak marad, délfelé bényulik az Aspropotamosi vőlgybe; ezután a Makrinorosi hegylánczakon keresztül megyen, a' hasonló nevű szoros útat, melly az Artai síkmezőről ered, a' Görög földhöz zárja, és az Ambrakiai öblön keresztül a' tengerbe terjeszkedik. Az ezen lineától délre fekvő tartományok mind az új Görög Státushoz tartozzanak.

A' Mórea' szomszédságában lévő szigetek, Euböa, vagy Negroponte szigete, és a' Cycladesek neve alatt ismeretes szigetek ezen Státusnak egyik részét tegyék.

A d ó.

A' három Udvar' nevében az Ottománi Portának javallatba tétessék, hogy a' Görögök neki 1,500,000 To-

*) Ezen Tractátust egészen a' toldalék, és titkos Czikkellyel eggyütt közlöttük az 1827. 2-dik félesztendei Ujságunk 8-dik száma alatt.

rök piaszterre telő esztendei adót tartoznak fizetni.

Hogy minden czivakodásnak elejét vegyék, a' Török piaszter' arányossága a' nehéz Spanyol piaszterhez, egyszerre mindenkorra, közmegegyezéssel határoztassék-meg.

Tekintvén azon szükséget, mellyben Görög ország van, úgy kell a' dolgot intézni, hogy azon pillantattól számlálva, mellyben az adó fizetésének el kell kezdődni, Görög ország a' Portának az első esztendőre tsak oly summát fizessen, melly az egész adónak ötödénél kevesebb, 's harmadánál több ne legyen; hogy ezen summa esztendőről esztendőre nevekedjék egész a' negyedik esztendeig, midőn az esztendei adó a' legnagyobb grádust, 1,500.000piasztert eléri, mellyet a' Státus minden kivonás, vagy hozzáadás nélkül folyvást fog fizetni.

Kármentés.

Az Ottománi Portának eleibe adassék javallatképpen, hogy az 1827. Jul. 6-diki Tractátus II. Czikkelyében említett Kármentés a' következő módon intéztessék-el.

Megengedtetik, hogy igazaik' Követelésére előállhassanak:

1) Azon magános Muzulmánok, kik a' Görög országhoz tartozó vidékeken valami földnek birtokos Urai.

2) Azon magános Muzulmánok, kik vagy mint haszon-birtokosok, vagy valami Vakufs-Ady (kegyes Intézet) mellett lévő jövedelemnek, melly az ezen földön fekvő Metsetekhez tartozott, örökösödő gondviselői, valamit birtak, de mégis az ezen Vakufson fekvő taksának lehúzása után.

Ezen két rendbeli magános Muzulmánoknak, kiknek igazok meg fog ismértetni, szabad legyen jószágaikat, a' rajtok fekvő adósság' lefizetése után, egy esztendő alatt eladni. Ha ezen idő alatt az eladás meg nem történne, az el nem adott jószágokat Biztosok megbetsülik, és ha egyszer meg lesz határozva azon summának mennyisége, melly a' tulajdonosokat, vagy örököseiket illeti, akkor a' Görög Országlószék a' megismért hitelezőknek a' Státus' rovására adósság-leveleket ád, mellyeket bizonyos időszakaszokban fog fizetni.

A' követelések' megvizsgálására, valamint a' birtokok' megbetsülésére Görögökből, és Muzulmánokból, mind a' két részről egyenlő számmal, álló Biztosság rendeltessék, mellynek meg legyen hagyva, hogy rövid idő alatt minden követeléseket meghallgasson, 's megvizsgáljon, és az előterjesztendő Iratok' igaz és helyes voltáról határozást tegyen. Továbbá a' Biztosság Közönséges alap-törvényeket fog szabni azon esetekre, ha a' Követelők' tanú levelei a' Revolutio alatt elvesztek; 's ezen alaptörvények az illető feleknek hírül adassanak.

Hogy a' netalán támadható nehézségek a' Görög és Muzulmán Biztosok között megfejtessenek, egyszer'smind hogy a' felvetés' ideje megrövidittessék, 's minden eggyes esetekben a' véghatározás megtétessék, egy Felviteles (Appellatorius),

)(*

és elítélő Biztosság állíttassék a' három szövetkezett Hatalmasság' Biztosaiból, melly mint utólsó Törvényszék minden követelésekről végső itéletet fog hozni, mellyekről t. i. az Ottománi, és Görög Biztosok meg nem eggyezhettek. (Befejezése következik.)

AUSTRIA.

Felséges rendelésnél fogva Ő Királyi Magasságáért Luiza Henrietta Karolina Hassziai Nagy-Herczegnéért, ki Auerbachban szokott nyári mulató helyén Oct. 14-dikén a' világból kimult, az Udvari gyász Nov. 5-dikén kezdődött, és egyszeri változással 18 napig tart. (A' boldogult szül. 1761. Febr. 15.)

A' Ts. K. ármádánál illy változások estek: Ő Magassága Ferdinand Würtembergi Hg. tábori Marsal, Maincz szövetséges városnak Kormányozójává; — Laval Gróf Nugent F. M. L. és osztályos Grlis Triesztben hadi Kormányozóvá; — és Goldnenfelsi Báró Gollner Aloiz Gen. Major, a' Radivojevich üres gy. Rgtjének Tulajdonosává lett.

Előmozdíttattak: Feldmarsal-Lieutenantokká a' következő Gen. Majorok: Hg. Bentheim-Steinfurt Vilhelm, és Gróf Mensdorf-Pouilly Emánuel, ezen utólsó egyszersmind Maincznak Al-Kormányozója lett. — General-Majorokká ezen Obesterek: Vidov-Gradi Rukavina György, a' 3 számu Ogulini határőrző Rgtből; és Pichler János, a' 7. számu Bródi határőrző Rgtből. — Obesterekké, ezen Al-Obesterek: Piskupitzi B. Haugwitz Norbert, az 54 számu Salins gy. Rgtjéből, Granatéros batalion Vezér a 63 sz. Bianchi gy. Rgtjénél; Ns. Martini Leopold a' 15 sz. második Székely gy. Rgtből, a' 8 sz. Grádiskai határőrző Rgtnél; Ns. Turszky Auguszt, a' 6. sz. Varasdi Sz. Györgyi határőrző Rgtből, ugyanott; és Báró Lakos János a' Fő Kvártélymesteri Stábtól, a' 15. sz. második Székely gy. Rgtnél. — Továbbá lettek több Majorok Al-Ezeredesekké, és több Kapitányok Majorokká. — A' Mezőhegyesi Katona Ménes Intézet Commandánsává pedig lett Báró Boxberg Fridrik Major, és a' Bábolnai hasonló Intézetnek volt Commandánsa.

A' többek közt Ő Felsége engedelmével idegen rendet kapott Galanthai Hg. Eszterházy Miklós, tábori szerek Mestere, és a' Ns. Magyar Gárda' Kapitánya, t. i. a' Bádoni Nagy-Herczegi Hivség Rendét, és a' Zähringi Oroszlány Rendének Nagy-Keresztjét.

Az 1818. Mart. 21-ikén költ Felséges Pátens' következésében Nov. 2-dikán ment végbe a' régi intereses papiros pénzbeli Státus adosságnak 65-dik sors-húzása, és a' 65 sor jött ki. Ezen sor magában foglal 2 1/2 p. Centes Bankó-Obligatiókat, és pedig az 56,307 számtól fogva az 57,391 számig bézárólag, mellyeknek tőkéje teszen 993,764 for. és interese a' leszállított bets szerént 24,844 f. 6 kr. Az ezen sorban találtató eggyes Obligatiói számok különös lajstromban közöltetnek.

Felsőségi rendelés szerént a' folyó Nov. hónapban minden nemű zsemlyéket, és kenyereket nagyobbra tartoznak a' kenyérsütők a' kiszabott áron sütni, mint a' mult hónapban. — A' marha húsnak fontja 8 ezüst, v. 20 Váltó krajczáron meghagyatott.

A' pénz' folyamatja Bétsben Nov. 3-dikán igy volt: a' Státus 5 p. Centes Obligatiói, 102 9/16.; — az 1820-dik sors húzással járók, 174 3/10 f.; — az 1821-diki hasonlók, 132 1/2 f.; — Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó-Obligatiói, 58 3/4 f. — A' Bank Aktziák, 1237 3/5 f. keltek, mind Conv. P.

NAGY BRITANNIA.

A' Királynak az Orvosok azt tanátsolták volt, hogy egésségének helyreállítása végett Brightonba menne; hajlott is erre Ő Felsége, de most meghatározva kimondotta, hogy oda nem fog menni, hanem folyvást Windsorban marad.

Oct. 18-dikán az Orosz Nagy-Követ, és Gr. Matuschevits majd két óráig tartottak értekezést Aberdeen Gróffal.

A' Courier Oct. 20-dikán ezt mondja: „A' ma reggel érkezett levelek azt megvalósítani látszanak, hogy Párisban a' Porta' számára próba tétetett volna bizonyos költsönpénznek felvételére; azonban még nem bizonyos, leszen-e belőle valami.

Kelet-Indiai tudósítások szerént, mellyek Londonba Oct. 19-ikén érkeztek, Május hónap' folytában háborus történetek estek Assain' határ-széleinél, mellyeket Tirut Singh Radsának ellenséges mozgásai, 's két Angol Tisztnek, 's néhány Angol-Indus katonának ebből következett meggyilkoltatása okozott Nunklovban. A' Kalkuttai Kormányszéki Ujság Máj. 18-dikán így ír erről: „Assain' szeleiről ezen h. 5-dikén költ tudósítások érkeztek hozzánk, mellyek jelentik: hogy Scott Úr, a' Fő-Kormányozó Ágense, Nunklov ellen indúlt. Lister Kapitány' osztály-serege Apr. 30-dikán Myrug, és Lungburih két megerősített falut elfoglalta, Nunklov Máj. 2-ikán tsekély ellentállás után bévétetett. Tutirt Singh elfutott, 's faluról falura bujdosik rettegvén, hogy vagy a' mi seregeink, vagy tulajdon hazafiai elfogják. Három nagy falunak lakosai az Angol Kormányszék alá vetették magokat, és azt várták, hogy a' lakosoknak többi része is ezeknek példáját fogja követni. Fájdalommal hozzá kell tennünk, hogy Lister Kapitány czombjában egy nyil által megsebesíttetett; különben semmi szerentsétlenség sem volt."

A' Jó Reménység Fokáról Aug. 16-dikán indúlt tudósítás szerént ott akkor igen tsipős hideg uralkodott. Somerset kerületnek hegyes vidékei 4—5 lábnyi mély hóval voltak borítva; sok marha megfagyott.

Van Diemens-Landból Jun. 1-ső napján költ tudósítás szerént az oda való belföldi nép ismét béütött a' Prosser-Plainsi gyarmatokba, Sorreltől kevés mértföldnyire, két személyt megölt, 's minden vágó marhát, lovat, 's a' t. elhajtott.

GÖRÖG ORSZÁG.

A' Görög országi Közönséges Ujság (melly most ismét Eginában jelenik-meg) Sept. 12-dikén a' Görög országi Praesidensnek következő Végzését közli: Nro 13,709. Görög Státus. Görög ország' Praesidense. A' negyedik Görög nemzeti Gyülés' második Végzésének 3 dik Czikkelyénél fogva; — midőn szemünk előtt áll azon Kandidátusok' lajstroma, kiket a' Nemzet' Képviselői javasoltak, rendeljük: 1.) A' Tanáts (Szenátus) tagjaivá kineveztetnek: Miauli András, Andrutzu Anastasius, Charalampus Anastasius, Kalamogdarti András, Lidoriki Athanasius, Kunturioti György, Siszini György, Mavromati G., Antonopulo G. M., Aenian G., Maurogeni G., Perruka Demeter, Murtzino Dénes, Kampani Demeter, Kolokotroni Tódor, Karapaulo János, Genoveli J., Nako Iannuli, Kotzia N. Ch. D., Mauromichali Péter (az ismeretes Mainotta Bei), Dimitrakopulo Panajoti D., Palamidi Riga, Mangina Tatsi Urak. (Láthatni, hogy a' Keresztnevek' Görög ábcéje szerént vannak előszámlálva). 2.) A' többi Kandidátusok' nevei mind egy könyvbe béirattatnak, és valahányszor a' Országlószék különbféle országos hivatalokra Al-Tiszteket akar kinevezni, ezekre fog tekinteni. 3.) Sept. vége felé a' Tanátsbeli Urak az Országlószék lakó helyére egybe fognak gyülni, és Oct. 1. (13.) napján munkáikat elkezdik a' Szenátus alkotásáról kiadott Rendelés szerént. 4.) A' Státus-Titoknok végre fogja hajtani e' jelenvaló Rendelést. Egina, Aug. 26. 1829. A' Praesidens: Capodistrias J. A. A' Státus-Titoknok: Spiliadi N."

Ugyan ezen Ujság még a' következő kinevezéseket közli: Anagnostopulo P. A. Úr. Elísi rendkivül való Biztossá tétetik Kalogeropulo Spyridion Úr' helyébe, ki a' fő Törvényszékhez által tétetik. — Pelopidas Konstantin Úr Kalvritának, és Voszticzának ideiglen való Kormányozója lesz Klado Marinus Úr' helyébe. — Daskalopulo Stamo Úr Naxosnak, és a' többi közép Cycladi szigetek' megyéjének ideiglen valóKormányozója lesz Praidi Úr' helyébe, ki a' Fő Törvényszékhez általvitetik. — Logotheti Lykurgos Úr Lakoniának, és Alsó Messzéniának rendkiv. Biztosa lesz Genoveli, és Psylla Urak' helyébe.— Tsuni Antal Úr nyugoti Görög országnak rendkiv. Biztosa, és Metaxa Konstantin Úr a' Keleti Görög országi tartományoknak rendkiv. Biztosa lesz. — Kalogeropulo, Kairi, és Praidi Urak a' Fő Törvényszék' tagjaivá neveztettek, Oekonomu Anagnostis Úr' helyébe, ki hivataláról lemondott, valamint a' Tanátsba által tétetett Genoveli János, és egy másik hivatalra rendelt Chrysogelo Urak' helyébe.

AMERIKA.

Mexiko. — A' New-Yorki Kereskedői Ujság jelenti, hogy Guerrero Praesidens a' Mexikói rendki-

vül való gyülést megnyitván, hivatalosan jelentette a' Spanyolok elérkezését, 's kiszállását, midőn a' többek közt így szólla: „Nem hitte volna az ember, hogy egy olly nemzet, mint Spanyol ország, megmarad azon ostoba szándékában, hogy Mexikót ismét meghódítani akarja; de a' tapasztalás ellenkezőt bizonyit. Ferdinánd' rabszolgáji a' Respublika' földét megfertőztetni merészelték. Nyomorultak! Elfelejtették, hogy a' Mexikóiak függetlenek, hogy ők ismérik jusaikat; hogy ők szabadok lenni tudnak, és hogy nekik a' gyarmati állapotot nem lehet ajánlani a' nélkül, hogy azt tsúfolódásnak ne vegyék. Elszánás, és hazafiuság uralkodik a' Respublika' kebelében; országlási rendszerünk legbizonyosabb kezességet nyujt politikai lételünk' erős támaszának. Mitsoda hatalom lenne képes ezt megrontani?!" — A' Londoni Courier Oct. 19-dikén irja, hogy éjszak-Amerikából érkezett Sept. 24-diki levelek szerént Santana Grlis 2000 emberrel megtámadta Tampicoban a' Spanyolokat, de 400 ember veszteséggel visszaveretett. Azonban tartalék serege már közel járt, és mihelyt ez megérkezik, nagyobb erővel akar a' Spanyolokra útni, a' mi a' dolgot elfogja választani, 's a' Spanyolokat semmivé tenni. — Vera-Cruzból Aug. 20-dikán: „Aug. 5-dikén a' 3500 emberből álló Spanyol sereg Barradas Grlis alatt Tampicót elfoglalá, de nem vérontás nélkül; tsak minekutánna több Spanyolokat megöltek, engedének a' kevés számu, 323 emberből álló Mexikóiak a' Spanyol seregnek. A' mi veszteségünk tsekély az ellenségéhez képest, és a' mi katonáink kéntelenek valának elszéledni, 's 4 ágyut az ellenség' kezében hagyni. De tsak hamar egybe gyültek San Luisnál. Ezen kemény ellent állás, a' millyent Barradas nem várt volna, arra határozá őtet, hogy egy hadi tanáts következésében itt magát bésánczolja a' kiszállott sereg, és tovább semmi próbát ne tegyen, míg Havannahból új segítség nem érkezik (A' második expeditiot 4000 emberrel Oct. 10-dikén akarták elindítani). A' Kuba szigetéről érkezett hajóktól értjük, hogy Vives Grlis Barradasnak tsak 4000—4500 embert küldhet. Ennél fogva a' Spanyolok 7—8000 emberrel bátorkodnak Mexikó meghódításához fogni. Az Országlószék a' környűlállásokhoz illő rendeléseket teszen. Minden felől húzódnak a' seregek Tampicóhoz. A' Mexikói Státusokban élő Spanyolok sorsa veszedelmes; könnyen a' nép dühének áldozatjai lehetnek."—Uj-Orleánból Sept. 9-kén jelentik: hogy Laborde Admirális az ott kiszállított Spanyol batalionnal ismét elakart hajózni. — San Luis' Kormányozója, a' mint mondják 800 lovas és 2000 gyalog katonát küldött Tampico ellen. Santana a' parantsolatjára a' Vera-Cruzi lakosoktól 20,000 Dollar vétetett fel (költsön) a' hadi költségekre. A' Mexikói székes templom' nagy Káptalanja 10,000 Dollárt ajándékozott segedelem' fejében a' hadi költségekre. A' Montagnoi összve-esküvésbe keveredve volt szemé-

lyek közönséges botsánatot nyertek, mellynek következésében hihető, Barragon, és Bravo Generálisok Mexikóba vissza fognak térni. — A' Kadixi Ujság szerént Aug. 27. Vera-Cruz városát és S. Juan de Ulloa várát a' Spanyolok elfoglalták.

Peru. Előbbi levelünkben Kolumbia' czikkelye alatt említettük vala, hogy la Fuente Grlis Limába bément, a' minek bővebb környülállásait a' Moniteur Oct. 23. így adja elő: „Egy kereskedőhajó, le Telegraphe, tsak most érkezett Bordóba 89 nap alatt Valpairaisoból (Chiliből). Az ezen hajóval érkezett levelek jelentik, hogy la Fuente Generális Bolivár' nevében Peru' fő városát Limát elfoglalta. Ennek fontos következései lehetnek. A' dolog illy formán ment végbe: la Fuente Gen. előbb Lamar Grlis' Praesidensége alatt Arequipai Kormányozó, egy hadi seregnek vezérévé neveztetett a' Perui Országlószéktől Kolumbia ellen. La Fuente felvállalta ugyan ezen Tisztséget; de hazafiusága arra bírta őtet, hogy azon Országlószék ellen, melly neki ezt a' vezérséget adta, hivtelen, 's engedetlen legyen, ellenben a' Kolumbiai hadi Vezér' felsőségét megismérje. Bolivar ezen hajlandóságot megtudván, élt az alkalmatossággal, 's meghagyta neki, hogy az alatta lévő seregeket Bolivár' részére édesgetné, a' mi el is sült. — Ezen elpártolás által Perunak éjszaki határa megnyilt a' Kolumbiai seregek előtt. Azonban Bolivár maga által nem lépett ezen határon, hanem megparantsolá la Fuente Grlisnak, hogy Limába indúljon, 's ott az ő nevében a' Kormány' famáját változtassa-meg. Ezen parantsolat a' Peruiak ellentállása mellett is tellyesíttetett. La Fuente, midőn Limához közelítene, egy tsapat katonaságra akadt, melly előnyomulását gátolni akarta, és a' polgári háboru elkezdődött. — A' Kolumbiaiak ellen lévő Peruiak leginkább az által vesztették-el a' győzedelmet, hogy a' legvitézebb Vezérők fogságba esett. Ezen Tiszt Rollert nevű, Franczia születés, 's a' Perui szolgálatban Obester, kinek fejére Bolivár jutalmat tett; igen heves merészsége annyira elragadta a' tsatában, hogy elevenen la Fuente' katonáinak kezébe esnék, kik őtet a' Kolumbiaiaknak kiádták. — La Fuente Limába bémenvén, ismét vissza állította azon Kormányformáját, mellyet a' Peruiak Bolivár' elútazása után eltöröltek volt, és a' Fő Tiszteket mind letette. A' levél elindúlásakor Valparaisóban még nem tudták, vallyon Bolivár maga megérkezett volt-e Limába. — Ugyan ezen levelek jelentik, hogy a' Valparaisoból Limába vivő országútat már egy idő óta az Indusok, és éjszaki Patagoniaiak veszedelmessé tették. Mendozát békerítették; de a' lakosok több ízben kiütöttek reájok, hogy falaik alól elűzhessék. — A' Havrei Journal is New-Yorkból Oct. 2. költ levelek szerént elbeszelli a' feljebb leírt Limai történetet, hanem azt mondja, hogy a' revolutio véröntás nélkül ment végbe, és la Fuente Gamarra Grlissal eggyütt vette a' kezébe a' kormányt. Az is bizonyos, hogy a' Perui, és Kolumbiai seregek között fegyvernyugvás köttetett.

(Hasznos Mulatságok Nro 38. Hírdetés 1/2 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 39.

Pesten, Szerdán, Sz. András Hava 11-dik napján 1829.

Intés.

Inteni és oktatni talán szükségtelen; a' ki
Józan eszével bír, tudja, mi jó, 's mi gonosz.
Ámde szivünk gyarló; használ bizony a' gyakor intés:
A' roszt is gyakran jónak itéli eszünk.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. Kir. Felségének kegyelmes Végzésénél fogva a' Nagy Méltóságu K. Curiánál a' következő kineveztetések történtek: Méltóságos Mező-Szegedi Szegedy Ferencz Ts. Kir. Kamarás Úr, Ts. Ns. Szabolts Vármegyei Fő-Ispányi Helytartó; nem külömben Mélt. Horgosi Kárász Miklós Úr, Ts. Kir. Tanátsos, és a' Mélt. Kir. Táblánál az Ország-Bírájának volt Itélőmestere, a' N. M. Hét-személyes Fő Törvényszéknek Assessorai lettek.

Továbbá Nagyságos Beleházy Bartal György Úr, volt Personálisi Itélőmester, Nov. 7-ikén Nádori Itélőmesternek neveztetett Ő Ts. K. Fő Herczegsége a' Nádor-Ispány által; Nagys. Nagy-Palugyai Plathy Mihály Úr, Ts. Ns. Bars Vgye' első Al-Ispánya a' Kir. személyes jelenlétel Helytartója által ugyan az nap Personálisi Itélőmesternek neveztetett. Végre Nagys. Rakovszky István Úr a' Mélt. Kir. Táblához Prímási Assessornak tétetett, ki Nov. 2-dikán hivataláha felesküdt.

Ő Ts.'s Apostoli Kir. Felsége a' f. e. Oct. 21-ikén költ kegyelmes Végzésénél fogva az Esztergomi Székes Fő Egyháznál Méltós. Ürményi Ürményi Péter Kóricziai felszentelt Püspök Urat, Nagy-Prépostá; Mélt. Kollár István vál. Püspök Urat, Lectorrá; Fő Tiszt. Jordánszky Elek Urat, Cantorrá; Fő Tiszt. Szily Ferencz Urat, Custossá; Fő Tiszt. Szabó Pál Urat, Sz. György Prépostjává, egyszersmind Székes Fő-Esperestté; Fő Tiszt. Miskolczy Márton Urat, Nyitrai Fő-Esperestté; Fő Tiszt. Sztankovics Antal Urat, Honthi Fő-Esperestté; végre Fő Tiszt. Adamkovics Mihály Urat, Barsi Fő-Esperestté méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Ő Ts. 's Apost. Kir. Felsége a' f. e. Oct. 26-ikán költ kegyelmes Végzése által a' Nagy-Váradi Káptalanban Fő Tiszt. Németh Jósef Urat, Lectorrá; Fő Tiszt. Lang Ferencz Urat, Cantorrá; F. T. Korbély Antal Urat Custossá; továbbá F. T.

Tagen János Urat Székes egyházi; F. T. és Mélt. Báró Bernátffy Jósef Urat Békesi; Delinger János Urat Krasznai, és Thezarovich Gábor Urat közép Szolnoki Fő-Esperestekké méltóztatott kegyelmesen részint kinevezni részint előléptetni.

Jegyzés: 31-dik levelünkb. hibásan van téve F. T. Hohenegger Úr Győri Fő-Esperestnek, Rábaközi helyett.

1829. *Mart.* 22-*diki Protokollum.*

(Befejezés.)

Felségi méltóság (Suzerenité)

Görög ország, a' Portának Felsősége alatt, olly belső kormánnyal fog bírni, melly a' vallás, és kereskedésbeli szabadságnak az országban, úgy szinte a' boldogságnak, és tsendességnek zálogául legalkalmatosabb.

E' végre az Igazgatás, a' mennyire tsak lehet, a' Monarchiai formához fog közelíteni, és egy Keresztény Főre, vagy Fejedelemre bízattatni, kinek méltósága az elsőszülöttség' rende szerént örökös lesz.

Ezen Fejedelmet semmi esetben sem lehet ollyan familiák' Herczegeiből választani, kik azon három Státusban uralkodnak, mellyek az 1827. Jul. 6-diki Tractátust aláírták; és az első választás a' három Udvarnak, 's az Ottománi Portának egygyetértésével fog megesni.

Hogy Görög országnak jobbágyi állapotja a' Porta eránt kijelentessék, abban kell megegyezni, hogy az esztendei adófizetésen kivűl, minden Görög országi Fejedelem, ha az örökös méltóságreá jut, a' Portától Investiturát kérjen, és mikor a' hatalmat általveszi, az egy esztendei pótolék-adót megfizesse.

Azon esetben, ha az uralkodó Ház kihal, az új Fejedelem' választásában a' Porta részt fog venni, valamint az első választásban is részes lesz.

Megkegyelmezés, és Kiköltözési Jus.

Az Ottománi Porta tellyes, és tökélletes botsánatot fog hírdettetni, úgy hogy Birodalmának egész környékében a' Görög országi felzendűlésben való részvételért egy Görögöt se lehessen háborgatni.

A' Görög Kormányszék maga részéről Görög ország' határain belől hasonló bátorságot enged minden Kereszténveknek, vagy Muzulmánoknak, kik az ellenkező féllel tartottak.

A' fényes Porta azon Görög jobbágyainak, kik a' Török földről elköltözni kívánnak, egy esztendei időt enged tulajdonaik' eladására, és a' szabad kikőltözésre. Hasonló szabadságot enged a' Görög Kormányszék is azoknak, kik inkább a' Török földre visszatérni akarnak.

A' kereskedési költsönösség a' Törökök, és Görögök között később fog meghatároztatni, mihelyt e' jelenvaló Protokollumban feltett pontok el lesznek intézve.

Franczia országnak, és Nagy Britanniának Követei meg lesznek bízva, hogy a' Portától a' fegyver nyugvás' fentartását kérjék, melly a' Reis Efendinek a' szövetkezett Hatalmasságok' Képviselőihez az Archipelaguson a' mult eszt. Sept. 10-dikén

írott levelebeli nyilatkoztatása szerént,— a' Törökök' részéről a' Görögök ellen de facto fennáll.

A' három Udvar, midőn ezen fegyvernyugvás' lételében, ennek fenmaradására teendő lépésekben, és azon alkudozásokban, mellyek Konstantinápolyban Görög ország' sorsának eldöntése eránt kezdődnek, bizodalmát helyhezteti, egyszer'smind azt kívánja, hogy a' Görögök haladék nélkűl megszüntessék mindenütt az ellenségeskedést, és hogy az ideig való Görög Kormányszék a' seregeket hívja vissza a' szövetséges Udvaroktól kezesség alá vett vidéknek határiba, mellyeken (a' Görög seregek) túl mentek *); a' nélkűl mindazonáltal, hogy ezen utólsó lépés a' jövendőbeli Görög Státus határait előre eldöntse.

Az itt említett rendelések, mihelyt a' Portával megköttetnek, a' Jul. 6-diki Tractátus VI. Czikkelyének értelméhez képest az alá-írott Hatalmasságok közűl annak kezessége alá tétessenek, a' ki ezen kötelezést magára vállalni hasznosnak, vagy lehetségesnek fogja tartani, melly kötelezés' felvállalásának munkássága, és ereje, a' mint a' Jul. 6-diki Tractátusnak említett czikkelye mondja, még a' Fels. Hatalmasságok között további Szerződésnek tárgya legyen. Azonban az most is magától értetődik, hogy a' kérdésben forgó kezességnek ollyannak kell lenni, melly az Ottománi Portát minden ellenséges törekedés vagy tselekedet ellen a' Görögök' részéről, valamint a' Görögöket minden ellenséges törekedés, vagy tselekedet ellen a' Porta' részéről bátorságba helyheztesse.

A' Franczia, és Angol Követek semmi Eggyezést sem köthetnek, melly a' fent előadott alap-rendszabásoktól eltávoznék.

Noha Orosz ország megeggyez benne, hogy ezen alkudozásokban semmi Orosz meghatalmazott Biztosa ne legyen, tudnivaló mindazonáltal, hogy a' Londoni, és Párisi Udvaroknak Képviselői az alkudozásokat Orosz országnak szintúgy, mint Angliának, és Franczia országnak nevében vigyék; és hogy minden javallatokat a' Jul. 6-iki Tractátus alatt írva lévő három Udvar' részéről kell elő terjeszteni, és semmi ollyas kívánságot sem lehet megengedni, melly arra czélozna, hogy Orosz ország egyenesen, vagy mellesleg a' szóban forgó alkudozásokból, vagy azoknak következésiből kirekesztessék.

Franczia ország', és Nagy Britannia' Képviselői tehetségekben álló minden eszközök által iparkodni fognak, hogy a' Portát azon javallatok' elfogadására birhassák, mel-

)(*

*) Az 1828. Nov. 16-diki régibb Protokollum Görög országot csak Moreára, a' szomszéd, és a' Cyclades szigetekre szorította volt. — Tudva van, hogy a' Görög országi Praesidens, midőn az Angol Residenstől Dawkins Úrtól, a' ki neki ezt a' Mart. 22-diki Protokollumot párban megküldötte, az eránt megszólíttatnék, hogy a' Görög seregeket hívná vissza, a' kívánságot nem tellyesítette. És Gr. Capodistriasnak ez eránt adott feleletét az Argoszi nemzeti gyűlés Aug. 3-kán egészen helyben hagyta.

lyeknek előterjesztésére meg lesznek bizva. Akármi legyen a' dologból, az Ottománi Udvartól sietséges feleletet fognak kivánni.

Azon hivatalos tudósítások, mellyekre az alkudozások szolgáltatnának alkalmatosságot, közös megegyezéssel készittessenek, és a' két Követ által hármas párban legyenek aláírva, a' három szövetséges Hatalmasság' számára.

E' jelenvaló Protokollum a' Követeknek útasítás gyanánt fog szolgálni azon alkudozásokra nézve, mellyeket a' Portával kezdenek, és arra nézve, hogy azok' folytában mihez tartsák magokat.

Ő Felségének az Orosz Tsászárnak Meghatalmazottja forma szerént kinyilatkoztatta, hogy ő neki Monarchájától hatalom adatott abban megegyezni, hogy Franczia ország', és N. Britannia' Követei az Ottománi Portával Ő Tsász. Felsége' nevében alkudozzanak, és ezen pillantattól fogva a' mondott Nagy-Követeket úgy kell tekinteni, mint egyszer'smind Orosz országnak is Meghatalmazottjait, e' feljebb kitett alapok szerént való alkudozásokra.

Franczia ország, és N. Brit. Meghatalmazottjai kijelentették, hogy ezen nyilatkoztatásnál fogva, és ezen Protokollum' czéljának elérésére Udvaraiknak Képviselőit az Ottománi Portánál, a' nélkül, hogy más formalitásokra szükség lenne, elegendő hatalommal felruházva lenni tartják az alkudozások' vitelére mind az Orosz Tsászárnak, mind illető Udvaraiknak nevében; és hogy parantsolatot fognak venni, hogy haladék nélkül menjenek Konstantinápolyba az alkudozásoknak a' három szövetséges Udvar' nevében a' közös eggyezéssel megállapított alapok és feltételek szerént való elkezdésére.

(Aláírás): Aberdeen.
Hg. Polignac.
Lieven.

AUSTRIA.

Egy Kerülőírás (Circulare) adatott ki az Alsó Austr. Ts. K. Kormányszéktől, mellyben többféle eleségbeli tárgyakra vetett vám határoztatik meg, mellyet azoktól kelletik fizetni a' folyó Nov. 1-ső napjától kezdve, ha t. i. Külföldről vagy Magyar országból vitetnek-bé Austriába. — Minthogy t. i. az eleségre vetett vámnak közelebbi új regulázásakor, többféle élelembeli dolgok, mellyek Külföldről vagy Magyar országról bévitetnek, elmellőztettek és az eddig való vám alól felszabadíttattak: erre nézve, Ő Ts. K. Felsége az eleségbeli vámok mennyiségének elintézésére, méltóztatott megengedni, hogy többféle élelembeli dolgokra új tarifa szerént vettessék vám. E' szerént tehát:

1) A' serre, melly hordókban vitetik bé, és a' friss, bésózott, vagy füstölt húsra nézve, az eddig azokra vetett külföldi, valamint Magyar országi bévitel-vámon kivül, fogyasztásvám is tétetik, a' meghatározott mennyiség szerént. P. o. A' Sernek mázsájától, a' hordó nehézségét is beletudván, ha külső országról vitetik bé a' Galiczíai határ-

ron az Austriai Monarchiába, a' bévitelért eddig fizettek 48 kr. Conv. P. ezentúl a' fogyasztásvámmal egygyütt, melly 20 kr. egy mázsától 1 f. 8 kr. fizettetik. Ha Magyar országból vagy Erdélyből vitetik, eddig volt 24 kr. ezután lesz 44 kr. — A' bésózott vagy füstölt húsnak mázsájától Magyar és Erdély országból eddig fizetődött 1 f. 15 kr. ezentúl 25 kr.ral több, 's így 1 f. 40 kr.

2) A' közönséges eczet mázsája hordostól felényi vámot, az az 22 kr. fizet, ha az Magyar országból, vagy más tartományából vitetik bé a' Monarchiának, mint a' Külföldről behozandó, a' mellyért 44 kr. fizettetik.

3) A' gabona nemekre, hüvelyes veteményekre, darakására 's a' t. 4 kr.ral több vám tétetik mázsájára, (ha az Magyar országról vitetik bé), mint a' mennyit eddig fizettek. P.o. A' búza mázsájától 15 1/4 kr. Kukoricza: 12 2/4 kr. Rozs, vagy Kétszeres 12 kr. Árpa: 12 2/4 kr. 's a' t. Liszt: 16 kr.

4) A' Magyar Boroknak mázsájára, hordóstól, vagy edényestől, akárminémű vagy jóságú legyen, mellytől eddig a' határon 36 kr. fizettetett, 1 f. 24 kr.ral több vám tétetett, és így ezentúl kell fizetni mázsájától 2 forintot.

Költ Bétsben Oct. 8-kán 1829. 's a' t.

MOLDOVA és OLÁH ORSZÁG.

Oct. 23-dikán költ Bukuresti tudósítások szerént oda megérkezett a' Béke-Kötés' megerősítésének Drinápolyban történt kitséréléséről való hír; egyszer'smind parantsolat küldetett minden helyekre az ellenségeskedések' megszüntetésére. Úgy látszik, hogy tetemes Orosz hadi sereg fog Oláh országban maradni téli szálláson; mr rendeléseket tesznek ezen seregek felosztására a' Vajdaság' minden vidékeibe.

Oct. 23-dikára virradó éjjel a' két Vajdaság' Diván-Praesidense, Zeltuschin Grlis, forró epe-undegelésben meghalt. Egy Kurir, ki ezután kevés órával érkezett-meg, Kisseleff Grlisnak Moldovai 's Oláh Divánok' Praesidensévé lett kinevezetését meghozta.

Jászvásárról Oct. 24-dikén írják: hogy ott, 's Moldovának nehány más vidékein a' pestis ismét nagyon elhatalmazott. Mindennap meghalnak benne 30—50. Minthogy azokat, kik a' városnak külömbféle részeiben ki voltak állítva a' pestis' vigyázására, részint a' döghalál elragadta, részint betegen feküsznek, ennél fogva maga az egésségre ügyelő Biztosság nem képes mind feljegyezni a' halál', és betegség' eseteit. Azonban az Előljárók igen szoros rendeléseket tettek terjedésének megátolására. Oct. 23-dikára virradó éjjel Jászvásárott erős fagy volt, és annyi hó esett, hogy szánkázni lehetett. Reménylik, hogy az illy korán beállott sanyaru idő véget vet a' pestis ragadványának.

FRANCZIA ORSZÁG.

Oct. 25-dikén a' Király Ferronays Grófot, és 26-dikán Rayneval Urat fogadá-el magános audientián. — Oct. 26-dikán az Issyi síkmezőn a' Király 12—15 000 katonával tétetett hadi gyakorlást. A'

Király' kiséretében voltak: a' Dauphin, Meklenburgi, és Szász Koburgi Herczegek.

Toulonból Oct. 19-dikén költ tudósítások ezt közlik: „Ma az öbölben lévő bombárda-hajók' Kapitányai parantsolatot vettek, hogy a' hajóikon lévő bombákat mind rakassák ki a' pattantyus-magazinba. A' hajók magok felkészűlve maradnak, 's úgy látszik, arra vannak rendeltetve, hogy az Algir előtt állóknak eleséget hordjanak; míg az Algiriak ellen lehessen fordítani. A' révben lévő hajók' Commandánsainak meg van hagyva, hogy mind azon matrózok' neveit küldjék-bé, kik három esztendeig szolgáltak, hogy haza botsáttassanak. Galateát felkészítik, a' mint mondják azért, hogy Moreából seregeket szállíttsonhaza. Scipio línea-hajóról a' köteleket leszedik; 's a' mint látszik, ezen rendelést minden magas párkányu hajókra ki fogják terjeszteni, úgy hogy tsak a' könyű hajókat tartják-még az új katonák' gyakorlására. A' tengeri katonák' elbotsátását rendesen folytatják; ezek' száma környékünkben már 3000-nél többre telik. Minthogy ezen emberek a' kereskedő hajókra szegődnek, lehetetlen volna tsak ötöd részét is egybe gyűjteni azon esetben, ha tengeri háboru ütne-ki, a' mi azon véleményre ád okot, hogy még hosszu ideig fogunk békeségben élni.

A' Constitutionnel Oct. 27-dikén ezt írja: „Az a' hír, hogy Herczeg Soufzo, és Eynard Úr, kik nehány nap óta Párisban vannak, a' Görög Országlószék' részéről tellyes hatalommal vannak felruházva bizonyos summa pénznek költsön vételére Orosz, és Franczia ország kezessége alatt. A' mint beszéllik, minden zálagot igérnek a' tőke' interesének pontos fizetésére nézve, 's erre a' Görög ország' mostani jövedelmeit rendelték, mellyek már is meghaladják az ezen interesek' fizetésére megkivántató summát. Minthogy a' Franczia Országlószék a' pénzbeli segedelmet megszüntette, a' két Biztos ideiglen való segedelem' fejében nehány száz ezer frankért Franczia országhoz folyamodott.

Ő Szentsége a' Pápa a' Braziliai Tsászári Udvarhoz Nunciusnak küldi Monsignor Ostini Tarsusi Érseket, ki minekutánna Párisban nehány nap mulatott, Oct. 20-dikán Toulonba ment, hogy onnét rendeltetése helyére hajózzon, 's e' végre megengedtetett, hogy Franczia Királyi hajón mehessen Rio-Janeiróba. Ezen Fő Pap előbb a' Bétsi Ts. K. Udvarnál Internuncius volt, azután Helvetiában Nuncius, hol a' Baseli Püspökség' felállításában munkálkodott; Braziliában még fontosabb dolgai lesznek, melly minthogy Portugalliától elszakadt, 's azonkivűl messze van, a' Sz. Szék jónak találta ott is Nunciust tartani, mint más Udvaroknál.

TÖRÖK BIRODALOM.

Alexandriából Aug. 30 dikán illy levelet írtak: „Ibrahim Basa három nap előtt Kairóba visszaútazott. Ő az utólsó időkben számos bizonyságát adta magas tehetségeinek a kormányozás' mesterségében

azon jeles javitások által, mellyeket a' város' politiájába, és a' kormányozásba bévitt, hol már rend kezd uralkodni. Úgy látszik, hogy a' tengeri erő a' Herczeg' figyelmét leginkább magára vonta. A' hadi hajók' igazgatásába majd közönséges, és sarkalatos változást vitt-bé; minden Ozmán Kapitányokat elbotsátott, 's egy részből a' tengeri oskola' nevendékeiből pótolta-ki azoknak helyét. A' fegyverházban nagy munkásság uralkodik, és annak rendbeszedésére igen nagy gondja van az Igazgatószéknek. Hajó-kötél verő mühelyek is állíttattak. Rövid időn egy új fregátát fognak a' tengerre ereszteni, és egy línea-hajónak építéséhez fogtak. — Husszein Aga Ingenieur egy közönséges vizsgálódó útazásból most tért vissza, mellyet minden parti erősségeknek megtekintése végett tett egész Sziriáig. — Ozmán Bei Major-Grlissá tétetett. Fleury Kapitányt Galathea hajón Ibrahim Basa meglátogatta, hol annak bizonyságául, hogy elfogadtatásával meg van elégedve, a' Kapitánynak egy drága kardot, a' Tiszteknek Mokkai kávét, a' közlegényeknekpedig, kik minden hadi, és hajói fordúlásokat igen pontosan vittek végbe, 15,000 piasztert ajándékozott."

AMERIKA.

Éjszak-Amerikai eggyesült Státusok. — A' Vashingtoni National-Intelligencerben a' következő czikkely találtatik: „A' mint halljuk, fontos dologról van szó, tudniillik vallyon az Országlószékre nézve alkalmatos idő volna-e a' mostani, Mexiko Respublikától Texas tartományát megvenni. Az eggyesült Státusokbeli több Ujságok ezt nagyon ajánlják. Ezen egyszerre megjelent, és egy hangú czikkelyek köz czélt mutatnak, ha mindjárt nem köz eredetet is, és azoknak gondos kidolgozása, valamint az azokban uralkodó hang szerzőiknek erős elhatározását árulják-el, mellynél fogva czéljokhoz jutni törekednek, ha tsak lehetséges. Vallyon a' mostani Kormány ezen tárgyról tett-e valami határozást, nem tudjuk, de tudjuk azt, hogy annak legbíztosabb barátjai oltalmok alá veszik. Ezen javallatba vett vásárt úgy tekintik, mint Luisiana' megvételének másod-példáját, hogy Jackson' nevét is olly magas pólczra emeljék, mint Jeffersonét; ő, a' mint védelmezői mondják, a' nemzet' gazdagságát szaporítani fogja, midőn azonban tsak azon vannak, hogy annak fejére elhervadhatatlan koszorut tegyenek, kitől a' gondolat származott. Még a' részre hajláshoz is folyamodnak, hogy ezen fogásnak barátokat szerezzenek. Így p. o. egy némelly Ujságok azt mondják, hogy Adams a' szóban lévő földet gyalázatosan oda engedte, és Jackson azt győzedelmesen ismét meg akarja szerezni. Noha az illy boszús részrehajlásra nem sokat hajtunk, mégis jónak tartjuk azt megjegyezni, hogy a' Spanyol országgal való Tractátus, melly által Floridát nyertük, és Texast oda engedtük, Monroe Úr' kormánya

alatt köttetett, nem A d a m s é alatt." — Továbbá azt mondja az író, hogy ítéletét addig ki nem mondja, míg a' másik rész is okait elő nem hordja, mivel tsakugyan a' főbbek különböző értelemben vannak ezen tárgy eránt. Azonban Mexikónak pénzre van szüksége; és egy olly tartománynak eladása, melly reá nézve semmit sem érhet, jobb út Financziájának helyrehozására, mint Londonban a' költekező költsönözés.

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

1.) „Tudományos Gyüjtemény 1829. X. Kötet, 's a' t."

A' jelenvaló Kötet igen nagy figyelmet érdemel foglalatjára nézve. Ugyan is benne találtatik: 1.) egy nevezetes, és bő ismeretekkel tellyes Értekezés „Werbőczy Istvánnak bébizonyított halála, és temetése eltörli Praynak, 's Gustermannak állításait" (J*), melly Értekezés ezen nevezetes Férjfiunak ismeretét egészen más fénybe tünteti elő, mint eddig tartottuk; 's új állításait régi, eddig homályban volt hiteles kútfőkből bizonyitja. Az értekező (Tek. idősb Vadasi Jankovics Miklós Úr) Verbőczy képét új diszes réz metszésben közli, melly ezen Kötetnek homlokát ékesíti. — 2.) A' Föld rengésről (Befejezés, Kovács Sámueltől); a' természetnek ezen tsudálatos, és borzasztó tüneményét alaposan, egyszer 's mind világosan, és unalom nélkül fejtegeti. — 3.) „A' Rubempréi, 's Evenbergi Hg. Ház Brabantiában Árpád Fejedelmünk' férjfiui ágából származott-e?" (Y) Ex ungve leonem. Hasonló szabásu tudós értekezéseiről, szelíd, és duzzadás nélkül való írásmódjáról, a' régiségek' nyomozásában, és Oklevelek' fürkészésében, 's kiadásában mutatott fáradhatatlan buzgóságáról könnyen reá lehet ismérni a' nagy tudományu Szerzőre. Ezen Értekezése pedig a' tárgy fontos voltára nézve is igen méltó a' Tudósok' figyelmére. — 4.) Tudósítások a' Külföldről (Folytatás). — Nevezetes még a' többek közt ezen Kötetben Besse János Úrnak a' Kaukazus vidékeiről irt három levele, hol, a' mint látszik a' Magyaroknak némelly elszórt maradékira talált.

2.) „Tanátsolatok a' Magyar országi Mezei Gazdák' számára Magokban foglalván azon akadályokat, mellyek a' gazdaságos szorgalomnak kifejtődzhetését hátra tartóztatják, 'sa't. szereztetett B a l á s h á z y János által. Sáros-Patakon, nyomtattattak Nádaskay András által. 1829." (8-ad rét 255 lap.)

Első tekintettel lehet látni, hogy ezen munka a' mezei gazdaságot egész kiterjedésében, és rendszeres tudományban nem adja elő, hanem tsak abban némelly javitásokat tanátsol. A' szerző mind tapasztalásait, mind olvasásait egybegyűjtötte, és a' Magyar országi mezei gazdaságnak, mellyben még annyi javitani való van, tökélletesítésére törekedett. Nyomtatása tiszta, papirosa szép fejér. Találtatik Pesten Eggenberger Jósef Könyvárosnál; az árra 3 f. V. Cz.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 40.

Pesten, Szombaton, Sz. András Hava 14-dik napján 1829.

Futás, és lépés.

A' gyors lábu Kurir szalad, a' más lépve sietget
Nyomdokain; hogy van? mégis eléri amazt.
Lépve siess czélodra, ha azt hamar érni törekszel;
Megbotlik lábad futva, — 's elesve heversz.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Nálunk az idő folyvást száraz hidegel jár; tegnapra, valamint mára virradó éjjel is kemény fagy volt; tegnap délelőtt havazott, de délután ismét kitisztult.

Szadáról Nov. 9-dikén írják: hogy az oda való idei borok az előbbi esztendőbelieket jóságokra nézve jóval feljűl fogják haladni. Ugyanis jóllehet a' közönséges tapasztalás szerént későn kezdett érni a' szőllő általjában mindenfelé, ott mindazonáltal a' helybeli okos, és előrelátó Tisztnek határozása szerént a' Szüretet csak Oct. 15-dikén kezdvén, a' termés tökélletesen megérve, 's a' legszebb tiszta napokban tisztán takaríttatott bé a' pinczébe.

Thordáról Erdélyből írják: hogy az oda való Nemes Megyének Oct. 20-dika igen örvendetes nap volt, midőn Méltóságos L. B. és Ts. Kir. Aranykultsos Branyitskai Josika Sámuel Úr Ő Nagysága, mint Ns. Thorda Vármegyének nem rég kineveztetett Fő-Ispányi Helytartója azon városba béérkezett, és pompás szertartással hivatalába béűlt. A' Vármegyének Kiküldöttsége Nagy Pestényi Alsó 'Sigmond Úrnak, mint Dirigens Fő-Bírónak, vezetése alatt, előtte való nap Kolosvárig Ő Nagysága' eleibe menvén, illendően megköszöntötte, és 20-ikban Thordára bévezette; a' határ széleinél várta nehány Bandériumbeli felkészült Ns. Ifjuság, a' Vmgye eggyik Al-Jegyzőjének Sz. Katolnai Demién Jósef Úrnak vezérlése alatt, ki is a' hadi rendben állott kis sereg előtt Ő Nagyságát fontos rövid beszéddel köszöntötte; onnét a' Ns. Vgye' zászlója elől lobogván, mozsarak' durrogása, és a' nép' örömkiábálása között a' város házához ment, hol a' Fő-Ispányi Helytartó Urat elfogadta ez eggyik Al-Ispány Csik-Tusnádi Betegh Dániel Úr; több ékes beszédek, és szertartások után az ünnepi tétel elvégződvén, gazdagon terített asztalhoz ültek.

Estve a' Vármegye háza ki volt világosítva; és némelly jeles ifjak, a' két hazában ismeretes derék Czeleszt in szinjátszót is meghiván közikbe, pontos tökélletességgel előadták a' Helytartó Úr tiszteletére: „Szászszeni Juliust, vagy az Igazság-szerető Nagy Embert," szép ízlésű Tablóval, és Kar-énekkel. Az egész Társaság 30 személyből áll, 's közűle telik ki a' festes, muzsikai Kar, 's a' t.; azóta több Játékokat is derekasan adott.

OROSZ BIRODALOM.

A' Sz. Pétervári Journal Oct. 27-dikén illy tudósítást közöl a' munkás hadi seregtől: „A' hadi seregtől érkezett Oct. 6-iki legújabb tudósítások ezeket jelentik: A' mi seregeink folyvást Rumeliában ugyan azon helyeken állanak, kivévén némelly változásokat, mellyek szükségesek voltak arra, hogy a' békekötés előtt Viddinből Sofiába indult Albánus seregeket jobban szemmel tarthassák a' mieink. Ezeknek Vezére, Musztafa Skutarii Basa, ki az egész háboru folyta alatt ellenünk még fegyvert sem emelt, és Sofiába érkezvén Augustustól fogva legkissebb mozdúlást sem tett, Sept. közepén arra vetemedett, hogy seregeivel az általunk elfoglalt helyekhez közelített, hogy azoknak kitartására könnyebb módot szerezhessen. (lásd 37. levelünkben a' Jegyzést) E' végből előljáró seregét Emin Basa alatt Philippopol felé küldé, az alatt pedig Keusse Mehmed Basa, ki Haszkőinél Philippopol, és Drinápoly között táborozott, úgy mutogatta magát, mintha a' mi seregünk által elfoglalt Dimítíko városán keresztűl akarna menni, hogy Usum-Kupri faluba vegye magát téli szállásra, melly hasonlóképpen a' mi hatalmunkban volt. Mivel Fő Vezérünk ezen mozgásokból azt gyanította, hogy a' Török Vezérek nem tudják kötelességöket, mellyel a' békeségnek megkötése óta seregeink eránt tartoznak, és elakarván kerűlni minden egyenetlenséget, melly a' jó eggyetértést megzavarhatná, a' Skutarii Basának, valamint a' többi Basáknak is megizené, hogy seregeikkel nem csak nem szabad állásaink' környékébe bényomulniok, hanem hogy a' Szerződés szerént inkább még tartoznának ugyan azon állásokban megmaradni, hol akkor voltak, midőn a' béke hirét kapták; hogy ennél fogva a' Török seregek minden mozdúlástól tüstént megszünjenek, külömben a' Fő Vezér rendelést teszen az ellentállásra. — Nagyobb vigyázat' okáért Rüdiger Grlis a' maga osztályával egyszeriben Musztafa Basa (Dsesair) faluba ment Drinápolyból, és a' Maritza' jobb partját elfoglalá, midőn az alatt egy Uhlanus brigáda Seremetieff Grlis alatt Irépoliból Dimotikóba rendeltetett. Sept 26 az Orosz Fő-Vezér felszóllíttatá a' Török Fő Tiszteket, hogy minden mozdúlástól megszűnjenek, és 28-dikban olly értelmű feleletet kapott, hogy a' Skutarii Basa a' Szabalkáni Gróf Diebits' kivánságára seregeit megállította, 's tselekedetét azzal mentegette, hogy ha tovább is ugyan azon helyen marad, nehezen szerezhetne

eleséget. 29-dikben a' Porta Biztosai jelentést tevének, hogy Konstantinápolyból megkapták a' Békekötés' megerősítését. Oct. 1-sö napján Rüdiger Grlis visszatért seregével Drinápolyba, és 2-dikban sok sereget lehetett látni oda bémenni, mellyek Dimotikóba voltak rendelve, hol csak kevés számu katonaság maradt. — Mihelyest a' Skutarii Basának sereg-gyűjtéséről hír érkezett, Kisseleff Grlis Aug. közepe táján parantsolatot vett, hogy Oláh ország', és Szilisztria' védelmezésére szükséges számu seregeket hagyjon, a' többi katonáival pedig menjen által a' Dunán, 's nyomuljon Musztafa Skutarii Basa ellen, az ő seregeit verje széljel, 's minden iparkodásának vessen gátat. Kisseleff Grlis megértvén az Albánusok' mozdúlását Viddinből Sofiába, Sept. 12-dikén elöljáró seregét 30 ágyúval Geismar Grlis alatt Rachovából Wratzába küldé (Sofiától éjszak-keletre) Sept. 14-dikén ezen elősereg elfoglalá a' mondott várost, és egy másik sereg, mellyet Kisseleff Grlis a' Duna jobb partjához küldött, 16-dikban ezen vízen általkelt, és 19-dikben Rachovából Wratza felé nyomult. Kisseleff Grlis' seregei ezen útat nagy sebességgel megtévén, ezen várostól tovább menének, és már a' Bálkán' tövibe jutottak vala, midőn a' békeség' híre hozzájok érkezett; ezen sereg' derekának most visszakellett térni Wratzába, és az elöljáró sereg Rebertchova falunál maradt, védőrei pedig Novotseli mellett."

Ugyan ezen Journal a' Sumlai táborból egy Sept. 27-diki magános levelet közöl, mellyben az író leírja (előbbi levelének következésében) mi módon tartott a' Nagy-Vezér is seregeivel hadi gyakorlásokat a' Sumlai sáncz mellyéki síkon; ditséri a' rendes katonaság' viseletét, és a' gyakorlatlan lovasok' dárda hajitását, kivált pedig a' Nagy-Vezérnek, ki igen jó lovagló, ügyességét.

Odesszából Oct. 30-dikán költ levél illy jelentést teszen: „Buteni eff valós. Státus-Tanátsos a' külső dolgok' hivatalában, Sz. Pétervárából Oct. 28-dikán ide érkezett. Ő viszi a' fő hadi szállásra a' békeség' megerősítését, honnét azután Konstantinápolyba megyen Követségi Helytartónak. Innét mentől hamarább hajóra fog űlni. — Gróf Orloff, eggyik béke-alkudozó, hasonlóképpen rendkivűl való Követségben Konstantinápolyba megyen. Az Orosz Tász. Követségnek minden tagjai parantsolatot kaptak, hogy haladék nélkül hivatalbeli helyeikre menjenek. — A' hadi foglyok képpen itt lévő Szilisztriai, és Ahiolii Basák, és a' Duna mellyéki Szeraszkier; Török országba visszatérni szándékoznak. Jussuf Várnai Basa az Égyiptomi Basához, Mohammed Alihoz akar menni, ki hajdan a' Jussuf Basa' attyánál, mint Széresi Basánál szolgálatban volt — Fájdalom, ezen hónap 27-dikén a' pestis ismét kiütött, és pedig most a' város' közepén a' Zsidók között. 28-ikban a' város elrekesztetett; 29ikben minden közönséges házak bézárattak, és hólnap 31-dikben a' belső közösülés

)(*

megszünik. Ezen szomoru eset miatt a' kereskedés ismét megzavarodik. Sebasztopolban is pestis van.

PORTUGALLIA.

A' Moniteur (meg kell jegyezni, a' Fr. hivatalos Ujság) Oct. 30-dikán ezt közli Lizabonából azon h. 14-dikén költ tudósitás szerént: „Ma a' Spanyol Kir. Követ, d'Acostay Montealegre Úr, Ő Felségének bényujtá a' Queluzi palotában megbizó levelét, mellynél fogva mint Ő Kathol. Felségének az ide való Udvarnál lévő Ministere megismértetett. A' fő városnak minden előkelő lakosai Queluzba mentek, hová hivatalosok voltak, hogy ezen szertartáson jelen legyenek, melly Ő Felségének minden hív alatt valóit örömmel töltötte-el."

FRANCZIA ORSZÁG.

Gróf Laborde Sándor, a' Deputátusok' Házának ismeretes tagja, Oct. 28-dikán a' Constitutionnelben illy értelmű irást iktattatott-bé: „Azon czikkely, mellyet az Úr tegnap a' Görög ország számára keresett segedelem-pénzre nézve köz hírré tett, engem arra indított, hogy ezen dolog' mivoltát kitudakozzam, és nagy fajdalommal megtudtam: 1.) hogy valósággal Görög ország' meghatalmazott Biztosai sietséges, és utólsó pénzbeli segedelmet kérnek a' Franczia Országlószéktől, előadván, hogy minden kormánybeli ágazatok hamar megtsökkennek a' pénz fogyatéka miatt, és hogy az abból származható rendetlenség, mellyet Görög ország' külső, és belső ellenségei hasznokra fordítnak, szerentsés megszabadítását veszedelemre teszi-ki; 2.) hogy ezen Biztosoknak több izbeli könyörgésök mellett is a' mult vasárnap, vagy hétfőn tartott tanátsban egyáltaljában, és végképpen megtagadtatott a' segedelem; 3.) hogy a' két Biztos közül eggyik megütközvén ezen segedelemnek meg nem nyerésén, a' Franczia Országlószéknek azt ajánlotta, hogy a' kivánt summának felét ő maga kiszerzi, ha a' Franczia Országlószék a' másik felét megadja; de ezen nemes ajánlás is megvettetett, és elhatároztatott, hogy semmit sem kapnak; 4.) Hogy ezen általános megtagadás' következésében Eynard Úr, az eggyik Biztos, azonnal azt végezé, hogy ő maga egyedül a' maga rovására küldi-el azon segedelmet Görög ország' számára, és annak elvitélére tsak egy Királyi hajót kért. Bizonnyal állithatom mind ennek olly valóságos voltát, hogy én semmit sem tarthatok a' megczáfolástól azon Minister' részéről, kit a' dolog érdekel. Ez tehát a' gyümöltse a' népek' annyi aggódalmának, és a' Franczia Király olly nemes közben járásának! Azon pillantatban, midőn fáradozásinknak, áldozatinknak, reményinknek gyümöltsét kellene szednünk, megfoszt attól minket ismét egy kegyetlen gazdálkodás, és kétségessé, legalább próbára teszi azon népnek megismérését (szabadságát), melly egész üdvességét nekünk köszönte. Valóban megtsalja magát, a' ki azt hiszi, hogy az illy gazdálkodás által a' Deputátusok Házának tetszeni fog. Mit fognak Franczia országról gondolni, ha, minekutánna egy nemes czélra 40-

50 milliomot kiadtunk, minekutánna egy boldogtalan népet vérünkkel 's kintseinkkel megmentettünk, meg tagadunk egynehány száz ezer frankot tulajdon munkánk' végrehajtására ?"

NAGY BRITANNIA.

Oct. 22-dikén Cumberlandi Hg., és Herczegné Kew nevű jószágában nagy vendégséget adott, mellyen Clarencei Hg. és Hg.né, Lieven Hg. és Hg.né, valamint sok más fő személyek jelen voltak.

Az Orosz Nagy-Követ, és Gróf Matuschewits, kik folyvást gyakor conferentiát tartanak a' külső dolgokra ügyelő Ministerrel, Aberdeen Gróffal, Oct. 22-dikén a' Franczia Követtel, Laval-Montmorency Herczeggel értekeztek. — Hg. Wellington mint az úgy nevezett öt kikötőhely Kormányozója (mellyeknek szolgálat nélkül való Tisztségét felvállalta, de ezeknek fizetéséről a' Státus' javára lemondott) oda vett szemlélődő útjából Londonba visszatért. Ezután Oct. 25-dikén Laval-Montmorency Hggel, és több Tiszti társaival hosszasan értekezett.

A' Morning Advertiser Oct. 26-dikán bizonyosnak állítja, hogy Huskisson Úr, hajdan a' Kereskedésre ügyelő Minister ismét a' Kabinétbe lépik, és pedig még a' Parlament kezdete előtt. A' Sun azt teszi hozzá: hogy bihetőleg vele több barátjai lépnek a' Ministeriumba, és liberális gondolkodások, 's ismeretek által annak nagyobb erőt, és fenmaradást adnak.

Oct. 23-ikán Corkban (Irlandban) egy különös Biztosság törvényszéket tartott nehány személy ellen, kik a' gyilkolásra való felingerlésről vádoltattak. Ezen Biztosság Pennefather, és Torrens bírákból állott, kik az nap a' tanuknak hosszas kihallgatása után kéntelenek voltak halálos itéletet hozni koránt sem alatson rangu személyek ellen. A' dolog ebből áll: Már az utólsó Corki nagy büntető Törvényszék megengedte a' vádot 21 személy ellen a' jobb karból, kik öszve-esküdtek volt Cork Grófságban több személyeknek meg ölésére; és ez nem magános gyülölségből esett, hanem az egész országban elterjedett pusztító boszuálló indúlatból, valamint a' Fő-Ügyész mondta. Az öszve-esküvés' tagjai a' f. e. Jan. 20. irtóztató esküvéssel arra kötelezték magokat, hogy szándékokat, akármibe kerüljön, végrehajtják. Igy p. o. az ismeretes Anti-Katholikus Evans Admirális az 1828. Máj. 12. a' Parlamentumban tartott beszédéért halálnak volt szánva, hasonlóképpen Cork Grófság Fő-Bírája Creagh Kapitány is, az árendásai ellen való keménységéért. A' Törvényszéknek, mellynek tagjait az ott álló sok Uraságok közül magok a' négy bévádoltattak választották, a' tanúk' vallatása után, tsak öt minutumra volt szüksége, hogy a' rettenetes: Vétkes! szót kimondja. Halálos némaság fogá el a' jelenlévőket, de midőn ezen gyászos hír a' vétkesek' kinn álló barátainak, és rokoninak tudtokra adatott, a' levegő jajgatással telt-el. A' megitéltettek' nevei ezek: Leary, Roche, Magrath, Shine. Az öszve-esküdtek

közűl sokaknak a' pere ezután kezdődik.

GÖRÖG ORSZÁG.

A' Courrier Français illy magános levelet közöl, mellyet Navarinban Oct. 8-ikán írtak: „Rigny Admirális ezen h. 2-dikán ide érkezék, és minekutánna Schneider Grlissal értekezett, 4-dikben Eginába, és Szmirnába tovább útazott. Az ő jelen léte ezeken a' vizeken nagy örömet gerjesztett; ez által reményljük, hogy kis elfoglaló tsapatunk' sorsa el fog határoztatni. Némellyek azt hiszik, hogy Attika, és Livádia helységeinek, mellyek a' Mart. 22-diki Protokollum szerént Görög országhoz esnek, elfoglalására rendeltetünk. Ez által el lesz távoztatva a' két Nemzetnek, a' Töröknek, és Görögnek egybetalálkozása. Az ezen várakon lobogó Franczia zászló a' népet bátorságba helyheztetné. És a' reánk bízott békeküldetés ditsőséges véget érne. (Erre azt jegyzi meg a' Courrier, hogy levelezője akkor még nem tudhatta a' minap kiadott parántsolatot Morea' elhagyása eránt). Ha a' tavasz eljő, akkor hihetőleg Algirhoz megyünk, mellynek megtámadása, a' mint látszik, el van határozva; belőlünk fog kitelni az előljáró sereg, és a' napkeleti éghez szokott katonáink az Afrikába küldendő hadi seregnek derekát fognák tenni. Rigny Admirális' elmenetele után való nap Trident línea-hajó szemünkbe tünt, mellyen Rosamel Admir. volt, ez 6-dikban reggel kikötőnkbe béállott, Loiret briggel, melly vele eggyütt Tenedosztól érkezett, és a' Maltából jövő Aventure briggel. Ezen mozgás egy kis életet hozott Navarinra, melly egy idő óta szomoru, nem tsak a' hajók' távul léte miatt, hanem azért is, hogy az őrző katonák nem igen jó egésségben vannak. Valóban több polgártársainkat gyászoljuk.... Modonban nints annyi beteg, és Koronban már majd egy sints; ez Messzéniának legegésségesebb helye. Tegnap tudósítást vevénk a' Görög országban maradó tudományos Biztosság' tagjaitól. Blouet, Ravoisier, és Poirot Urak Korinthot, Acháját, és Elist meglátogatják, honnét visszatérnek, hogy hajóra űljenek. Bory de St. Vincent Úr, ki tsak Despréaux Urral vagyon, Eginából azt írja, hogy 14 nap alatt ezen szigeten való útját bévégzi. Ugy látszik, hogy ezen Urak Naxos szigetén Jupiternek egy olly felszentelt barlangjára találtak, mellyről egy útazó sem szóllott környűlállásosan; ezt ők sokkal szebbnek, 's nagyobbnak találták, mint az Antipárószit, mellybe hasonlóképpen leszállottak. Delosz szigetén mind öszve van töredezve, a' mi az emlék-jelekből megmaradt. Bory, minekutánna a' Milószi kénköves barlangot gondosan megvizsgálta, azt látszik hinni, hogy vulkáni tűz lappang benne, melly mentől hamarább kitörhet. Ezen Tudós' értelme szerént attól is lehet tartani, hogy rövid időn Santorin szigetén új tűz-forrás támad. — Nápoliból írják, hogy ott igen számos beteg van, de Franczia egy sem halt meg. A' regul. sereg egy mozdúlást tett; 1000 embert Megarába küldöt-

ték a' rendetlenek' felváltására, kik a' Palikárik' módját követvén, őrhelyeikről eltávoztak ezen szín alatt, hogy fizetéseik ki nem jár A' Praesidens azt hitte, hogy ezen vidéket nem lehet katonaság nélkül hagyni, 's azért küldött oda 1000 embert, hogy Athent szemmel tartsák. Dentzel Grlis' halála itt igen fájdalmas érzést gerjesztett; hogy éppen harmad napra halt meg azután, hogy a' Santa Maurai Kormányozónál ebédelt, ez olly gyanuságra adott okot, a' mit meg nem írhatok.

AMERIKA.

Buenos-Ayres. — Az Angol Ujságok szerént Paz Grlis hadra kelt Quiroga, és Bustos Grlisok ellen, és ezeknek 5000 emberből álló seregeit Jun. 22-dikén meggyőzte. Ezen ütközet Jul. 22-dikén Buenos-Ayresben kihírdettetett. Quiroga más nap öszveszedvén megmaradt seregeit Paz Grlist ismét megtámadta, de ekkor is úgy megverettetett, hogy 1000 embert elvesztett, és 700 fogságba esett. — Jul. 30-dikán onnét azt írták, hogy a' Kormányozó (nem Praesidens) választatása az Unitariusok' részére ütött-ki; de a' Szövetségesek ezzel éppen meg nem elégednek; sokan kivánják tudni, mitsoda bényomást fogtenni ezen választás a'Szövetségesek' fejére Rosas Grlisra, ki egy félelmes sereggel Buenos-Ayrestől 20 mértföldnyire áll. Buenos-Ayres folyvást háborun ban vagyon Santa-Fével; nem is lehet által látni, minő vége lesz ennek. — Aug. 26-dikán Buenos-Ayresből indult levelek szerént, még akkor is legnagyobb békétlenségben volt az ország. Ugy látszott, hogy Rosas új megtámadással akarja a' várost fenyegetni. Brown Admirális familiájával eggyütt éjjel a' várost elhagyta, 's nem tudják, merre fordult.

Mexiko. — Éjszak-Amerikai Ujságok Mexikóból Aug. 4 diki tudósításokat vettek, mellyek szerént három Minister, ú. m. a külső dolgokra, a hadi dolgokra, és az igazságra ügyelő azt igérte, hogy fizetéséből mindenik hónaponként 100 dollárt ád a' közjóra. A' Praesidens már előbb fizetésének felét ajánlotta e' czélra, a' Kintstárnok pedig annak eggyik részét. A' Mexikói Tanátsban el nem fogadtatott azon javallat, hogy az éjszak-Amerikai Követnek Poinsett Úrnak szabad úti levelet kell adni a' hazamenetelre; valamint egy másik sem, mellynek czélja az volt, hogy a' végrehajtó kormányt rendkivül való hatalommal kell felruházni öt hónapra; az utolsó javallat mellett volt 21 voks, ellene 30. — Sept. 5-diki levelek, mellyek egyenesen Havannahból érkeztek, egészen hallgatnak a' második expeditióról. — Későbbi, Sept. 10-diki levelek jelentik, hogy egy Franczia hajó katonákkal, és eleséggel Tampicóba indúlt. A' Spanyolok' veszteségét ezen város' bévételekor Havannáhban hivatalosan 100 emberre tették.

A' Kadixi Ujságnak azon jelentése, hogy a' Spanyolok August. 27-ikén elfoglalták volna Santa-Cruz városát, és San Juan de Ulloa várát, és hogy Santana Grlis a' Spanyolok mellé állott volna,

még eddig meg' nem valósodott, 's talán meg sem valósodik.—A' Hamburgi Börsenliste kivonásokat közöl a' Mexikoi régibb Ujságokból (Aug. 7. és 8.), mellyek kevés fontos dologról tesznek tudósítást. Espiritu publico-ban vagyon a' Respublika Vice-Praesidensének Dom Bustamente Anastasionak levele, mellyben Guerrero Praesidensnek ajánlja a' maga karját a' haza' védelmezésére. Egyszer'smind Montezuma Ferencz' válasza a' Praesidens' nevében közöltetik. — A' Mensagero federal a' következő hasonlóképpen régibb „rendkivűl való Kormányszéki jelentést" közli: „A' Mexikóból ma estve érkezett Kurirtól Ő Excellentiája a' Helytartó megértette, hogy Jul. 23-dikán Nuzcóból 9 hajót, 's 24-dikén ismét eggyet láttak, mellyek mind Acapulco felé tartottak, hol a' hazaszeretet, és a' déli Mexikoiak' isméretes vitézsége készül ezen új Spanyol bétsapásnak megbüntetésére. Azt is jelentik, hogy a' Tampico de Tamaulipasi városi Tanáts az eszeveszett kiszállók eleibe állván, elhatározta, hogy inkább meghal, és a' várost felégeti, mintsem azt megengedje, hogy egy Spanyol belészálljon; hogy ott az asszonyok, és gyermekek is, a' mennyire lehet, felfegyverkezve elveszni készek voltak; hogy ennek következésében az oda való derék hadi Kormányozó, noha tsekély ereje volt, a' Spanyolok ellen viaskodni kezdett, és őket félelemmel töltötte-el; hogy Santana, Valdivieso, és Garza Grlisok eddig hozzájok jó közel lehetnek, hogy őket egészen semmivé tegyék; hogy az említett Spanyolok két helyen már földvárakat készítettek, 's azokra nehány nagy ágyut felhúztak; hogy számok 4000 szerentse-kergetőre megyen; hogy a' Fanatismus' felgerjesztésére egy Papot visznek magokkal, ki a' Király részére prédikáll, 's őt nevezi az igaz Pásztornak az Isten' szent nevének megbetstelenítésével; hogy Barradas brigadéros, az előljáró sereg' Vezére, a' Mexikóiakat meg akarta tsalni, midőn nekik botsánatot igér, 's azt mondja, hogy a' tsirkéket, lovakat, és öszvéreket, mellyeket neki visznek, kész pénzen megfizeti; végre azt is értjük, hogy midőn a' haza lángja fellobban, minden részről meg kezd szűnni a' felekezetek' meghasonlása; és hogy minden ember, különösen minden Mexikói kész vagyonát, gyermekeit, sőt életét is a' függetlenségért, és szabadságért feláldozni. Guanaxuato, San Luis de Potosi, Státusok, és még egy más azt igérték, hogy a' háboru alatt 20,000 katonát kitartnak; a' Kormányszékek vetélkedve adják segedelmeiket; minden seregek elsők akarnak lenni a' viadalban; sőt némelly magános személyek is hihetetlen summákat adnak segitségül. Igy Cortina Ex-Grófné annyi lovat igért, mennyi a' háborura szükséges, 's a t."—Az utólsó, Sept. 1-sö napján költ Mexikói tudósítás szerént Santana Grlis a' Spanyolok' hatalmában lévő Tampicot megtámadta, de igen kemény verekedés után kéntelen volt vissza vonulni.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 41.

Pesten, Szerdán, Sz. András Hava 18-dik napján 1829.

Igy volt örökké.
A' fényes paloták', 's tornyok' tetejére szivesben
Szárny-tsattogva szokott szállani gyenge galamb.
Míg jó dolgom volt, hozzám eljöttek örömmel;
Régi barát is most messze kerüli kapum'.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Tssz. 's Apostoli Kir. Felsége Nov. 5-dikén költ kegyelmes Végzésénél fogva Nagyságos és Fő Tisztelendő Nádasi Tersztyánszky Imre, Tereskei Sz. Benedek' Apát, és Váczi Kanonok Urat; nem külömben Nagys. és F. T. Sztankovits János Győri Kanonok Urat, 's a' t. az egyházi szolgálatokban szerzett érdemeikre, 's jeles törvény-tudományokra nézve, a' Mélt. Királyi Törvényszékhez Praelátusokká kegyelmesen méltóztatott kinevezni.

A' mult héten tartott száraz hideg idő után nálunk Hétfőn borultra változék, minekutánna előtte való éjjel kemény szélvész támadt, melly reggelre kevés, délutánra pedig, de kivált mára annyi havat hozott, hogy a' szánút kész.

AUSTRIA.

Béts, Nov. 14. A' Felséges Tsászári Udvart ma reggel kilenczedfél órakor, mély gyászba borította Ő Kir. Magasságának Estei Maria Beatrix Fő Herczegnének, Masszai 's Carrarai Hg. Asszonynak, Hercules Reinald Modenai Herczeg' leányának, és (1806-dik óta) Ő Ts. K. Fő Herczegsége Ferdinánd' Ts. K. tábori Marsal', Austriai Lombárdiai Kormányozó, és Fő Kapitány' Özvegyének, rövid betegsége után történt halála.

BURKUS ORSZÁG.

A' Státus Ujság Nov. 5-dikén ezt írja: Minekutánna az Ő Felségétől a' Királytól ajánlott Agenda egész Berlinben elfogadtatván, ez által az Evangyelika Egyházaknál mind az Isteni tisztelet' rendjére, mind minden más papi hivatalbeli foglalatosságokra nézve a' külömbözésnek minden nyoma eltünt a' Református és Lutheránus vallásuak között, és az eggyesülés (unio), ha annak valóságát nézzük, már véghez ment, és már most idvességes, 's kereszténi munkának lehet tekinteni, ha a' külső tsekély figyelemre méltó formák is (szertartások), mellyek által a' külömbözés még fentartatni látszik, elhárittatnak; ennél fogva a' Minis-

terium, és a' Berlini két (a' Jeruzsálemi, és Új) Egyháznak Elöljárói Oct. 30-dikán költ nyomtatott levél által mind a' két Egyházbeli Község' tagjait forma szerént meghívták az e' végre előre elkészített eggyesülésre. Azonban a' két községnek ezen Eggyesülésével kezdődni fog egy külön-válás is, de a' melly nem (a' már többé fen nem lévő) vallásbeli külömbségen épül, hanem egyedül és tsupán a' helyre (localitásra) nézve; a' minek következésében jövendőben a' két Egyház közül mindeniknek külön legyen tulajdon községe, külön Prédikátorai, templom szolgái, 's a' t. Az eggyesülés' munkájának előmozdítására azt tselekszik, hogy mindenik templomhoz egy eredetiképpen Református, és egy eredetiképpen Lutheránus Prédikátor fogrendeltetni, nevezetesen a' Jeruzsálemi templomához Grunow, és Deibel Urak, az Új templomhoz pedig Morat, és Hosbach Urak; azonban a' két Község' akármelly tagjának tellyes szabadságában fog állani, minden egyházi foglalatosságokra, kivétel nélkül, úgymint Keresztelésre, Esketésre, Úrvatsorája' osztására, vallásbeli tanításra, 's a' t. a' két Egyház négy Prédikátora közül akármellyiket tetszése szerént választani. — A' fentemlített nyomtatott levélnek végén emlékezet vagyon több hasznos következésekről, mellyek ebből a' czélba vett új rendelésből a' két Község' tagjaira származni fognak; nevezetesen, hogy ők azon Prédikátort, a' kit legörömestebb hallgatnak, minden vasárnap, és ünnepen ugyan azon templomban találják; hogy továbbá a' templom-széki oktatásokat jobb összefüggésbe lehet hozni, mint eddig lehetett, a' miatt, hogy azokat két, egymástól messze eső templomban, és más-más gyülekezet előtt kellett elmondani; az is, hogy közönségesebb lesz az iparkodás a' templomi székek' kifogadására, mint eddig, midőn senkiről sem lehetett feltenni, hogy két templomnak fizet szék-bért, tsak hogy az eggyik templomból a' másikba általmenő Prédikátort hallhassa. — Noha semmi kétséget sem szenved, hogy az új rendelésnek előadott hasznai minden Községi tagoknak könnyebbséget szerez; még is azonban a' fentnevezett Ministerium az Egyházi Elöljárókkal örömest elfogadja a' ne talán előterjesztendő nehézségeket, hanem azokat ezen hónap közepéig bé kell adni, hogy az Eggyesülés, és Külön-választás (Unio, és Separatio) új esztendővel lábra állhasson.

FRANCZIA ORSZÁG.

Nimes-ben nagy készületeket tesznek a' Nápolyi Király, és Királyné elfogadására. A' város erre 12,000 frankot adott. Ő Felségök a' Praefectusi épületbe fognak szállani. — Berry Herczegné eleikbe utazván, Oct. 26-dikán Grenoblébe érkezett, 's ott találta Francisco de Paula Spanyol Kir. Herczeget, ki Hitvesével eggyütt hasonló szándékkal Franczia országba ment. — A' Felséges útazók Oct. 31-dikén érkeztek Grenoblébe.

Nov. 1-sö napján költ Kir. Végzésnél fogva a' Politia-Praefectus Mangin Úr szolgálatot tevő Státus-Tanátsossá neveztetett, kinek a' Ta-

nátsban űlése, 's szava lesz. — (A' Monit. szerént szolgálaton kivűl lesz.) Marszelybe 34 ifju Arab érkezett, kiket az Egyiptomi Basa küldött Franczia országba, hogy a' mesterségeket, és tudományokat megtanúlják. Mihelyet contumacziájok ideje kitelik, Párisba útaznak. — Párisban 1827-dikben 430 kereskedő bukott meg, és 1828-dikban 469.

A' Constitutionnel Nov. 3-dikán közli Eynard Úrnak, ezen Ujság' Szerkeztetőjéhez intézett következő levelét: „Páris, Nov. 1. 1829. Uram! Mivel a' Constitutionelben, 's más több Ujságokban olly dologról van szó (lásd 39, 's 40 levelünket), mellyet én jobb szerettem volna, szó nélkűl hagyatni, kötelességemnek tartom a' dolgot a' maga mivoltában előadni.— Az igaz, hogy én a' Görög Országlószéktől meghatalmazva azért jöttem ide, hogy tizenöt százezer frankból álló segedelmet kérjek, mellyet amaz ország számára előpénz gyanánt akartam felvenni azon költsön-summából, mellyet Franczia, és Orosz ország igért; igaz, hogy kérésemet nem lehete tellyesíteni; igaz, hogy a' dolog a' Királyi Tanátsban felvétetett, és fájdalom, meg nem lehetett adni; de a' nem igaz, hogy az Országlószék megtagadta volna Görög országtól a' további segedelempénznek küldését. — A' Finánez-Minister, a' ki kérésemet egész jósággal kihallgatta, a' tanáts végével azt izente nekem: „hogy ezen pillantatban kérésemmel nem foglalatoskodhatnak." — Bármelly leverő volt is reám nézve ezen jelentés, mindazonáltal erősen bízom benne, hogy a' segedelem tsak el van halasztva; hanem ezen reménység Görög országnak mostani kétes állapotjában gondoskodásomot ki nem elégítheté. Azon sürgetős mód, mellyel a' Praesidens (Gr. Capodistrias) nekem írt, és a' szívnek ömledező szóllása, mellyel a' Görög országot fenyegető veszedelmeke lerajzolta, ha iziben pénzpebeli segedelem nem küldetik, arra birt engemet, hogy ezen szerentsétlen országnak megmentésére újra megerőltetném magamot; elhatározám tehát, hogy magam egyedűl tegyem azt, a' mit ezen pillantatban sem Franczia országtól, sem az Orosz Követségtől meg nem nyerheték. — A' tengeri Ministertől azt a' kedvezést kértem, hogy adna rendelésen alá egy királyi hadi hajót, melly Görög országba pénzt vinne. Ő Excellentiája a' legjobb indúlattal tellyesíté kívánságomat, kiadván az illendő parantsolatot, hogy egy sebes vitorlázó hajó Ő Felségének róvására rendelésem alá állíttassék.— Elküldöttem tehát hét száz ezer frankot kész pénzben Toulonba; mindenek arra mutatnak, hogy Nov. 2-dikán innét elindúl, 's Nov. 10, vagy 12-ikére Görög országban lesz. Ezen summa elég lesz a' legsürgetősebb szükségekre, 's a' mint reménylem, megakadályoztatja azon belső zavarodásokat, mellyektől a' Praedens tart, ha semmi segedelem nem érkezik. — Később a' Franczia Király, a' mint én egészen megvagyok felőle győződve, azon szerentsétlen népre, mellyet olly nemes módon

)(*

segített, ismét kiterjeszti segedelmét; ezen nagy lelkű Monarcha már adta is kegyes jó indulatjának újabb bizonyságát, azt határozván, hogy a' Görög országba vissza küldött árvák a' Gróf Capodistrias által Eginában állított Intézetben Ő Felsége költségén neveltessenek. — Akár hogy üssön ki Görög országnak jövendőbeli sorsa, azt tartom, hogy ezen szerentsétlen országnak, és a' benne valaha uralkodni fogó Fejedelemnek szolgálatot tettem, midőn ezen segedelmet küldöttem, melly, a' mint reménylem, meg fogja gátolni, hogy állapotja új, és az emberiséget szomorító zavarba ne keveredjék. Fogadja az Úr, 's a' t.

Eynard J. G.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápoly, Oct. 25. — Minden órán várják ide Drinápolyból a' Béke-Kötés' megerősítésének kitseréléséről való hírt. — Musztafa Skutarii Basa seregeivel tsendesen viseli magát a' Philippopol mellett lévő szállásán; úgy látszik, hogy Drinápoly' elfoglalására van rendeltetve az Oroszok' elmenetele után, a' mi mentől hamarább megesik.

Azonban itt mindenek békeségre mutatnak; a' Porta' parantsolatai többé nem íratnak úgy alá, mint a' hadi időben, hogy t. i. a' Nikiab-ról vagy a' Nagy-Úr kengyeléről költek. — A' Szultán udvari népének egy részével most is a' Ramitsifliki kaszárnyában vagyon; de az a' mellett volt tábor eloszlott, 's a' seregek' a' fő város' kaszárnyáiba szállottak.

A' Porta főképpen azon van, hogy a' köz bátorságot fentartsa, mellyet Kis-Ásiának némelly vidékein, még Szmirna mellett is a' haramiák, és a' kóborló népkatonák megzavartak; azon is iparkodik, hogy tekintetét vissza állittsa Macedóniának több kerületeiben, hol a' Muzulmán lakosok magok hatalmokból az Ajánokat letették (lásd 37-dik levelünkben a' Zemlini tudósítást). Ellenben Aleppóban, hol a' régi Jantsárok' fejei nagyon zenebonáskodni kezdettek vala, a' békételenség elnyomattatott. — A' békeségnek következése az is, hogy a' Fanariotáknak, kik a' Görög zendűlés' kezdete óta Brusszába, 's más helyekre Asiába küldettek számkivetésbe, most engedelmet nyertek, hogy Konstantinápolyba visszatérhessenek. Talán a' Katholikus Örményekre is ki fog terjedni ezen kedvezés. Némellyek már vissza is tértek, a' nélkül, hogy a' Porta ellenzené. — Az eddig volt Galatai 's Pérai Felvigyázó' letétetett, 's helyébe a' Kapudán Basának Kintstárnoka, Nuri Bei lett Nasir; a' hajdani Reis Efendi, Hamid Bei, a' Nagy-Vezér táboránál Felvigyázó lett.

A' mint értjük, Gróf Orloff Elek egyik béke-alkudozó Drinápolyban, parantsolatot vett, hogy különös Követségben Konstantinápolyba jöjjön. A' Portának Pétervárába rendelt Nagy Követje, Halil Basa, még itt van, de minden kész az elindulásra. — A' fekete tengeren való hajózás, noha az idő késő, a' békeség' megkötése után azonnal nagy elevenséggel elkezdődött.

Drinápolyból Oct. 30. írt tudósítás

szerént azon h. 27-dikén a' békeség' megerősítése Ő Felsége az Orosz Tsászár' részéről oda érkezett, 's más nap Gr. Diebits' szállásán mind a' két Fél által feltseréltetett. A' mint vélik, valami tíz nap mulva Drinápolyból az Orosz seregek eltakarodnak, és Gróf Diebits tábori Marsal' szállása télre Szelimnóba a' Bálkán' tövéhez tétetik. Az Orosz hadi seregnek ötödik, és hatodik osztálya már elindúlt Drinápolyból, hogy Orosz országba visszatérjen.

Szmirnai tudósítások szerént Gr. Heyden Orosz Vice-Adm., és Ricord Orosz Contra-Adm. Oct. 5-dikén estve négy línea-hajóval, egy fregátával, egy korvettel, 's egy briggel a' Vurlai révbe érkeztek; ott állott vasmatskán Gr. Dandolo is Austriai Ts. Contra-Admirális. Rigny Fr. Adm. Oct. 13-ikán Conquerant l. hajón Szmirnához érkezett. Ugyan az nap valamint a' Szmirnai Courrier mondja, incognito Heyden Adm. is oda ment a' Franczia línea-hajón, 's a' Belgiumi Fő Consulhoz szállott. A' mint látszik, látogatásának czélja tsak az, hogy ezen híres várost láthassa; ugyan is megnézegette a' piaczokat, metseteket, jelesebb épületeket; 14-dikben Burnábat nevű tsinos faluba ment. Visszatérésekor Lennep Úr (a' Belg. Cons.) vendégének fényes ebédet készíttetett, mellyre a' Fr. Admirális, és több idegen Tisztviselők hivatalosok voltak. 15-dikben Budsia, és Kukludsia falukat látogatá-meg; az elsőben tovább mulata, meglátogatván Prokesch Ts. Kir. Major Urat a' maga mezei jószágán. 16-dikban Heyden Úr Rigny Úrnál ebédelt több idegen és Franczia Tisztviselőkkel. Heyden Úr egy Korvettet vár a' maga hajós seregéből, hogy azon Vurlához, 's onnét Asoff l. hajón Poroszba, 's Eginába vitorlázzon.—Oct. 19-dikén Sir Pulteney-Malcolm öt línea-hajóval Vurlához érkezett.— A' legújabb tudósítások, mellyek Kandiáról Szmirnába érkeztek, Oct. 9-dikéig terjednek. A' zenebona ezen szigeten folyvást tart, sőt az utólsó időkben még nevekedett. A' Görögök pezsegnek Kánea, és Kandia (vár) körűl, kiket az Argoszi Congressusról visszatért Deputátusok igéretekkel, pénzzel, 's fegyverrel feltüzeltek. Oct. 7-kén Szuleimán Basa Kandiából kiütvén, tetemes veszteséggel visszanyomta őket. — A' Dardanellák' elzárásának megszünését Heyden Adm. a' külömbféle nemzetbeli Admirálisoknak, és hajós Kapitányoknak hivatalosan tudtokra adta.

GÖRÖG ORSZÁG.

Ypsilanti Demeter Grlis Sept. 28-dikán a' Kotumalai táborból egy tudósítást küldött a' Görög országi Praesidenshez, melly az Oct. 15-diki Görög Ujságban találtatik. E' szerént Sept. 22 dikén 7000 gyakorlott, és gyakorlatlan katonából álló Török sereg több ízben keményen megtámadta ezen Generálisnak osztályát, melly Petra mellett (Topolias tónál, a' Thébából Maziba vivő úton) bésánczolt táborban feküdt; de tetemes veszteséggel visszanyomattatott. A' Görögök a' nagy zavarodásba esett ellenségeiket szaladtokban üldözték; a' Török Vezé-

rek azon eggyes őrizeteiket, mellyek még Livádiában voltak, magokhoz húzták, 's végre capitulátióra került a' dolog, mellynél fogva a' mondott Vezérek, nevezetesen Otzak-Aga, és Aszlán-Bei, magokat arra kötelezték, hogy Theszszáliába vonúlnak, 's Livádiát egészen elhaggyák. Az Eginai Ujság közli ezen Capitulátio' pontjait, 's azt teszi hozzá, hogy ha ez meg nem köttetik, a' Törökök mindnyájan elvesztek volna a' Görögök fegyvere, vagy az éhség által.

AMERIKA.

Mexiko. — Harrison Úr, Éjszak-Amerikai polgár illy levelet írt kereskedő-társához Tampicoból Aug. 16-dikán, mellyből a' Spanyolok' kiszállását, 's a' további történeteket voltaképpen meglehet érteni: „Megírám az Úrnak ezen h. 6-ikán, hogy a' Spanyolok ezen országot ismét meg akarják hódítani; e' végre 4000 ember Yukatanba rendeltetvén, Jun. 25-dikén indúlt-el Havannahból; megjegyzém azt is, melly kevessé hihettük ezt. Innét gondolhatja álmélkodásunkat, midőn Jul. 25-dikén azt hallók, hogy a' 17 hajóból álló Spanyol sereg Aguadónál, tőlünk 8 órányira, vasmatskát eresztett. Eleinte nem hittem, de tsak hamar eltünt a' kétség. 27-dikben seregeit mind kiszállította, mellyek dikben Barradas Grlis alatt Tampico el alto (felső város) felé indúltak. Ezen h. 1-sőjén los Corchos nevű helynél valami 500 polgári katonaság őket megtámadta; a' mieink visszaverettek, de a' mint mondják, a' Spanyoloknak háromszorta annyi holtaik, és sebeseik voltak; ha a' hír hitelt érdemel, 300 Spanyol esett-el. Itt minden puskalövést jól lehetett hallani, és a' tsata után nehány órával a' mieink közül 17 sebes katonát hoztak az ide való kórházba. — A' felső várost 2-ikban a' Spanyolok elfoglalák, honnét 3-dikban Pueblo Viejóba (az ó városba) bémentek; 4-dikben a' folyóvizen túl a' sorompókat elfoglalák. Azon kevés számu katonáink, kik ott voltak, bészegezék az ágyukat, midőn láták a' Spanyolokat jőni, 's a' vízen innét visszavonúlának. 5-dikben délután 3 órakor la Garza Grlis Soto la marinából ide érkezék, 's éjjel a' vízen innét a' sorompókhoz nyomúla. Megérkezésére Barradas, és Labarde egy béke-követet küldének által, 's értekezni kivántak vele a' folyóvíz közepén; de minthogy vele semmiben sem eggyezhetének-meg, a' mint gondolni lehetett, mind a' két részről visszavonúlának, hogy reggel elkezdjék a' verekedést. Ekkor a' Spanyolok a' mi ágyuinkból ismét kihúzták a' szegeket, 's korán reggel reánk tüzelni kezdének. — Mi készületlenek valánk elfogadásokra, minthogy senkinek még eszeágába sem jutott, hogy itt fognának kiszállani. Nem volt több seregünk 150 reguláris katonánál, és 7—800 népkatonaságnál, melly tselédeinkből, rakodókból, halászokból, 's a' t. állott. Ennél fogva Garza Grlis általlátván, hogy ezeket mind fel kellene áldozni, ha viadalba ereszkednék, elhatározá, hogy Altamirába hátrál, a' mit 6-dikban meg is tett;

innét már a' lakosok vagyonaikat, gyermekeiket, 's a' t. eltakarították volt. A' beállott zavarodást le nem írhatom. Azon éjjel, hogy seregeink elmentek, nehány Peladok,'s nehány Új-Orleáni Szeretsenek rabolni kezdettek, de megkapták, a' mit kerestek; egy Franczia kenyér-sütő kettőt agyon lőtt. 7-ikben a' Spanyol sereg, mintegy 2500 emberből álló, minden ellentállás nélkül béérkezett. Némelly házakat, és magazinokat kaszárnyákká változtattak. A' szegény Mazast 4-dikben éjjel a' Mexikóiak kihurczolták házából azon gyanúságból, hogy az ellenséggel eggyetértett, míg az Pueblo Viejóban állott; az éjszaki Amerikaiak azonban meg vannak győződve az ő ártatlansága felől; a' seregek Altamirába vitték magokkal. Szegény! többé vissza nem jött; azt halljuk, hogy az úton öszvevágták. Tegnap előtt 2000 Spanyol Altamirába indúlt Garza' megtámadására, ki azon iparkodott, hogy a' belső vidékekről segedelmet kaphasson. Miképpen fogadtatott, azt nem hallottuk; de nem tsudálkoznánk, ha azt hallanók, hogy nagyobb része a' Spanyoloknak oda lett, mert a' Mexikóiak őket nem szenvedhetik, 's a' t.

Később Harrison Úr Tampicóból Aug. 31-ikén ezt írja: Vasárnap, ezen h 16-dikán Barradas Generális 2000 emberrel Altamirába mene, 's azon helyet tsekély vagdalkozás után bévevé, minekutánna la Garza visszavonult. 20-dikban szürkületkor (alkonyodatkor) Pueblo Viejóba seregeket látánk bémenni; ez Santana vala a' seregeivel; mert ezek éjfél után fél órával városunkon alól egy mértfölddel a' vizen általkelének, 's 1 órakor a' mi házunknál terménék. Öt minutummal azután a' mi nagy kapunkat bétörték, a' katonák udvarunkba tódulának, 's felmászának a' házunk' fedelére, honnét keményen kezdének puskázni le a' Spanyolokra, kik a' szembe lévő házak' tetejére vették vala magokat. Midőn a' kaput bésni hallám, éjjeli szobámból Pragle Urral az Amerikai (éjszaki eggyesült) Vice-Consullal, 's boltos legényemmel a' magazinban futék, hová reggelig bézártuk magunkat. Santana' katonái háromszor lövének-bé ágyamba, minekelőtte szobámba nyomultak, honnét mindenemet kirabolták. 21-dikben napkeltével az udvar' ablakához menék, azt mondám a' seregeknek, hogy én Amerikai vagyok, 's a' parantsoló Tisztet kivánám látni. Egy katona mejjemre tartá puskáját, megesküvék, hogy Spanyol vagyok, 's elsütötte volna, ha egy Kapitány az ő kompániájából, ki nem messze hátrább állott, oda nem szalad, 's őtet agyon nem vagja. Én ekkor tüstént felnyitám ajtóimot, és a' Kapitány nagyon bánkodott a' történt dolgon. Santana Grlis személyesen igérte káromnak kipótlását. A' tüzelés reggeli 10 1/2 óráig tartott, midőn a' Spanyolok fejér zászlót függesztének-fel; a' Mexikoiak is visszonozák. Míg a' capitulátióról alkudoztak, egy Tiszt azt a' jelentést hozá, hogy Barradas Grlis Altamirából minden seregeivel visszatért, 's ezen pillantatban jő bé a' városba. Ez megvál-

toztatá a' dolog' folyamatját; és Barradas, 's Santana abban eggyezének meg, hogy az első Tampicónak birtokában maradjon, az utólsó pedig Pueblo-Viejóba visszavonuljon. A' Spanyolok a' tsata alatt valami 370—400-an voltak két ágyuzó hajó segítségével a' folyón; a' Mexikóiak pedig valami 850-en, melly seregnek három negyed része nép-katona volt, 's minden ágyu nélkül. A' mi házunkban, és udvarunkon 11 halott vala, 's 5 vagy 6 sebes. 23-dikban Santana Grlis íra az Amerikai, Angol, és Franczia Consuloknak, hogy a' nemzetökbeli polgároknak hat napot enged a' végre, hogy jószágaikat a' folyón felfelé bátorságos helyre szállithassák; ezen időnek eltelése után pedig el akarja kezdeni az ellenségeskedést. Azonban tsak egyedül az Angol Consul válaszolt reá. Az alatt mi használtuk az intést, 's mindenünket bátorságba tettük. 22-ikben Barradas Grlis hozzám küldé, 's egy summa pénzt kivána, mellyet én, úgy szólla ő, *** Úrnak házából vettem volna-el; és ha mindjárt le nem olvasom, agyon lövet. Én azt felelém, hogy nálam *** Úrnak még tsak egy dollárja sints; sőt ellenben ő tartozik nekem 6000 font sterlinggel. Ő dühös haragra gerjede, meg parantsolá Tisztének, hogy négy katonát hozzon, kik engem agyon lőjjenek. Én azt mondám erre, hogy én Amerikai polgár vagyok, magamviseletéről, 's mivoltomról itten kiki bizonyságot tehet; 's ennél fogva engem meg nem lövethet; ezért a' mellette álló hadi Felvigyázó kétszer jóformán fejbe üte a' nádpálczával, 's által akara szúrni; de én kikerülém a' szúrást; erre fegyver között házamhoz vivének, vállaim el lévén vérrel borítva. A' Grlis ismét hozzám jöve, és sürgeté a' pénzt; én azt mondám, hogy tsak akkor teszem ezt, ha írásbeli parantsolatot ád nekem, oda tévén, hogy erőszakkal vette-el. Minekelőtte ezt meg kapám, irék környűlállásosan a' Vice-Consulnak, 's kérém, hogy ezt hivatalosan adná tudtára a' Fő-Consulnak, kivánjon elégtételt személyem' megsértéséért, 's nyilatkoztassa-ki, hogy ha a' Grlis pénzemet elveszi, az Amerikai Országlószék majd számot kér magaviseletéről. Erre nem ügyeltek. 23-dikban hajnalban megérkezék Hornet, egygyesült Amerikai Státusok' hadi hajója, Norris Kapitány alatt; 24-dikben Smith Hadnagyot egy tsónakon a' városba küldé. Én tüstént ezen Tisztnek eleibe terjesztém, hogyan bántak velem, valamint a' Vice-Consulhoz írt levelemnek párját is. Ő azt tanátsolá nekem, hogy vele eggyütt menjek-el; írjak egy levelet Norris Kapitánynak, 's kérjem, hogy Barradas Grlistól sajátomnak vissza-adatását sürgesse. Ezt megtevém. 25-ikben Norris Kapitány hivatalos levelet intéze Barradashoz, mellyben álmélkodását jelentvén egy Amerikai polgáron elkövetett bánáson, 's erőszakoskodáson, azt kiváná, hogy tüstént pénzemet vissza adja. Ennek kivánt sükere lett, a' pénz vissza adatott, 's a' Grlis magát mentegette."

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 42.

Pesten, Szombaton, Sz. András Hava 21-dik napján 1829.

Jótétemény.

Jobb keze a' sorsnak ha megáldott, 's kedveze néked,
Tégy jót, 's úgy lelked édes örömbe merül.
Jóakarat jót vár; — az eránt gerjedjen örökké,
A' ki velünk jót tett, hála-adásra szivünk.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Pest, Nov. 20. Azon országos nagy Deputátio, melly Ő Tsász. Kir. Fő Herczegségének a' Nádor-Ispánynak kegyes engedelméből egy ideig el volt oszolva, mára, Nov 20-ikára ismét ide Pestre egybegyülekezett, és ugyan Ő Fő Herczegségének elölülése, és bölts intézése alatt, a' hátra lévő országos tárgyakban, a' mennyire azok még tökélletességre nem vitethettek, folytatni fogja munkálkodásait. Azonban ezen szünet időnek is nagyobb részében némelly Al-Deputátiók, mellyek nevezetesen a' Törvényes dolgok' rendbeszedésére, és az országos Öszveírásra voltak kinevezve, illető munkáikban fáradozni meg nem szüntek.

A' Pest és Buda közt lévő hajóhídat, minthogy a' Duna igen kezdett zajlani, tegnap Nov. 20-dikán kiszedték; 's az általjárás tsónakokra szorult.

Ő Ts. K. Felsége a' N. M. Magyar K. Udv. Kamaránál T. Sipeki Balás Ágoston, és Mélt. Báró Perényi Bertalan Conceptualis Practicáns Urakat, ugyanott betsületbeli Concipistákká méltóztatott kegyelmesen nevezni.

Ő Ts. Kir. Felsége a' Zágrábi Kir. Akademiába a' szemlélődő, és gyakorló Böltselkedés' Professorává TT. Moyses István Urat, Esztergom Megyei áldozó Papot; — továbbá ugyan azon K. Akademiába Magyar nyelv' és Literatura' Professorává TT. Mikussay János Urat; — és végre a' Zágrábi K. Fő Gymnásiumba Magyar nyelv' és Literatura' Professorává Ruschitska János Urat méltóztatott kegyelmesen nevezni.

Miskólczról. E' folyó esztendő Oct. 29-dikén Miskolczon hosszas gyengélkedése után megholt Tekintetes Szrógh Sámuel Úr T. N. Borsod és több T. Vármegyék Tábla Birája, életének 66-dik évében.

A' nemes Elhúnyt, számos törvényes és polgári Érdemei mellett,

mint a' honnyi tsinosodás' lelkes előmozdítója, T. Borsod Vármegye által a' Miskólczi Nemzeti Játékszin Igazgatójának elválasztatván, szinte 12 évekig hazafiui buzgósággal munkálódott annak megállapítása eszközlésében, 's fő elősegítője volt az itt felépült Nemzeti Theatrumnak. — Hivatalától üres óráit a' Tudományoknak, különösen a' hazai Literaturának áldozta, 's ifjabb esztendeiben több nyomtatott munkái jelentek meg. Áldott jó szíve 's nyájassága köz szeretetre 's tiszteletre érdemesítették. Béke áldott hamvainak! —

AUSTRIA.

Ő Kir. Magasságának Estei Mária Beatrix Fő Herczegnének, Massai és Carrarai Herczeg-asszonynak holt teste Bétsben Nov. 17-ikén reggeli 8 órakor a' Ts. K. Udvari Plébánia-templomba kitétetett, és délután 4 órakor szokott pompás szertartással a' Felséges Nemzetségi sírboltba a' Tisztelendő Kapuczinus Atyáknál az új piaczon eltakaríttatott. Nov. 19-dikére volt rendelve a' pompás halotti Isteni tisztelet. — Az Udvari gyászt a' boldogult Fő Herczegnéért, Felséges rendelésnél fogva, Nov. 17-dikén vették fel, és hat hétig tart egyszeri változtatással, az az: Nov. 17-dikétől Dec. 14-dikéig bérekesztőleg a' mély, 's azután két hétig, az az: Dec. 28-ikáig berekesztőleg a' kissebb gyászt viselik.

Ő Ts. K. Felsége Pflüger Fülöp Ts. K. Feldmarsal-Lieutenant Urat, a' Maria Theresia hadi Rendének Vitézét, és a' Leopold Austriai Ts. Rend' Közép-Keresztesét, hosszas, jeles vitézsége által a' táborokban szerzett érdemeire nézve, mind a' két nemen lévő maradékival együtt, Austriai Tsászári Birodalombeli Báróságra kegyelmesen emelni méltóztatott, a' taksák' elengedése mellett.

NÉMET-ALFÖLD.

Ő Felsége a' Király Oct. 19-ikén szokott beszéddel nyitotta-meg az ország-gyűlését, mellyre mind a' két Ház elfogadván az adandó köszönő Felírás javallatát, 31-dikben ezen Felírást fényes Küldöttség nyújtotta-bé Ő Felségének. — A' Képviselők' Házának Előlülőjévé a' 3 Kandidatus közül szokás szerént Ő Felsége Oct. 22-dikén az elsőt, Corver-Hooft Urat nevezte, ki Amsterdámi Követ, és a' liberális Felekezethez tartozik. — Ő Felsége részéről Oct. 29-dikén egy törvényjavallat terjesztetett a' Képviselők' Háza elejébe, melly Mariána Kir. Hg. Asszonynak (a' Király' leányának) Albrecht Burkus Királyi Herczeggel való egybekeléséről szóll.

SPANYOL ORSZÁG.

Oct. 24-dikén a' Madridi Udvari Ujság is szóba hozta valahára a' Spanyol expeditiót Mexiko ellen, mellyről eddig szóllani, a' mint mondja, politikai tekintetek nem engedték. Azonban minden tudósításai tsak abból állnak, hogy az ezen alkalmatossággal a' seregekhez botsátott Proclamátiókat közli, és a' Spanyolok' kiszállásáról Tampicónál né-

melly jelentéseket teszen, mellyeket már az éjszak-Amerikai Ujságokból, 's máshonnét tudunk. A' kiszállott seregek' számát 3500 emberre teszi. — Oct. 27-dikén ismét visszatért ezen tárgyra. „Hat esztendő előtt, így szóll, Spanyol ország ollyan volt, mint egy gyógyúló félben lévő, ki egy hosszas hideg'elés után idegen gyámol nélkűl nem léphetett. Hadi, tengeri sereg nélkűl, jövedelem nélkűl, belől eggyesség nélkűl, kivűl tekintet nélkűl, úgy hogy még idegen segítségre is volt szüksége politikai lételének fentartására; de egy Monarchiai országlásnak hat esztendeje elég volt felépűlésére. Van már neki jókora hadi serege; hajós zászlói a' legmesszebb tengereken lobognak; kintstárának kötelezései bétellyesíttetnek; az iparkodás' szükségei kielégittetnek; a' népek örvendnek a' békeségnek, és jól elrendelt törvénykezésnek; és a' Madridi Kabinét olly erős lábon áll, hogy nagyobb boldogságában sem volt jobban; az Európai kérdéseknek eldöntésére sarkalatos befolyása volt (hihető D. Miguelre nézve). Kellet-e még többet tenni? Igen is. Még a' világnak meg kellett mutatni, hogy noha a' Spanyolok' szivét az indifferentismus álma elnyomta, de még is ki nem a'udtak azon erkölcsök, mellyek már a' régi időkben diszlettek, 's 1808-ban az akkori világot bámulásra indították; és ez az, a' mi éppen most történik. 3000 Spanyol Mexikó földén elkezdette a' nagy munkát, hogy ezen tartományokat ismét törvényes Urok alá hajtsa. 3000 Spanyol merészelte azon Respublika' földén, mellynek hatalmát a'revolutiós Ujság-levelek olly nagynak festik, a' Királyi Felsőséget kikiáltani; egy Cortez Ferdinánd' tettét, melly tsak a' mesés bajnoki időhez tartozni látszott, más Spanyolok megújitják egy asszonyi gyávaság' századában. Ha ez tsupán tsak egy hadi fenyíték' műve, valóban bajnoki hadi fenyíték volt; ha vitézségnek mondjuk, jeles vitézség volt; ha vakmerőség volt, valamint azt Spanyol ország' rágalmazói állítják, tehát egy bátor anyának vakmerősége, ki szerelmes gyermekének ruháit lángokban lenni megpillantván, őtet karjai közé szoritja, hogy a' rajta lévő égést elolthassa."

OROSZ BIRODALOM.

Chosrev-Mirza Persa Kir. Herczeg (Abbas-Mirza Herczeg-fia, a' Persiai Sah' onokája) Oct. 30-ikán kiserőivel eggyütt Sz. Pétervárából elindúlt, hogy Persiába haza menjen. — Ő Felsége a' Tsászár a' Persiai Kajmakámot Abbal Kassin Urat, és a' Persiai Fő hadi Vezért Mohammed Kánt, méltóztatott a' Lengyel Fejér Sas vitézi Rendével megajándékozni.

Ő Felsége a' Tsászár Gróf Toll gyalogság' Generálisát, és a' munkás hadi sereg' Generalstabjának fejét, Oct. 11-dikén költ kegyelmes levelénél fogva a' Sz. György Rendének második karbeli Vitézévé nevezte.

Az Odesszai Journal Oct. 24-ikén azt írta: hogy a' városon kivűl el-

)(*

zárva lévő négy batalion közül egy-gyik, mellynek contumáczia-ideje eltelt, 22-dikben a' szokott szállására visszatért; a' másik 24-dikben ment vissza; a' többi is három négy nap alatt amazokat fogja követni. A' Contumáczia' kórházában még csak három pestises beteg van, de ezek is gyógyúló félben vannak. — „Ezen hét kezdetén, így ír a' Journal, Odesszába több hajók érkeztek Konstantinápolyból; de azóta olly keményen fúj az éjszak-nyugoti szél, hogy minden hajózás félbeszakadt, és a' révben álló hajók szerfelett sokat szenvednek."

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Gazette de France ezeket hozza elő, mint a' Journalok' hibás állításait (errata): „Tegnap a' Tuilleriák' kastélyában az volt a' hír, hogy a' Franczia Király Dom Miguelt Portugalliai Királynak megismérte. Sejedítéseink meg nem tsalának; midőn tegnap a' Portugalliai Királynak a' Szent Atya által lett megismértetését hírül adtuk, azt erősítettük, hogy Europának minden Fejedelmei ezen példát fogják követni." (Erre egy Jegyzetben a' következő észrevételt teszi a' Gazette: „A' Pápa Dom Miguelt meg nem ismérte. A' Nunciusnak tsak az volt meghagyva, hogy a' Lizabonai Udvarral a' diplomatiai közösülést azonnal helyre állíttsa, mihelyest valamellyik más Hatalmasság ezen Fejedelmet Királynak ismérendi. Ezt tehát a' Nuncius azonnal meg is tselekedte, mihelyt a' Spanyol Követ bényujtotta megbízó levelét.")

Lamartine Úr Nov. 5-dikén a' Franczia Akademia tagjává választatott a' megholt Gróf Daru helyébe. Segur Úr volt vetekedő társa, de kevesebb voksot nyert.

Toulonból: „Hecla bombárda-hajó Oct. 31-dikén az Arzenálba béereszkedett, a' kiigazgatás végett. Nov. 2-dikán Galathea fregáta a' Levantéra indúlt. Ugyan az nap Faune, Huszár, és Lezár briggek a' révbe visszatértek; az elsőnek köteleit leszedik, a' másodikot kiigazgatják, a' harmadik eleséget fog vinni az Algir előtt álló hajós sereg' számára. Surprise korvet Oct. 29-dikén Gerard Obesterrel a' Levántéra ment. Gerard Obester Móreába indúlt, hol a' hír szerént diplomatiai úgy van reá bízva, mellynek mivoltát még nem tudhatni. Toulonba megérkezvén ezen Tiszt, minden tudósításokat öszveszedett, mellyek Görög ország' dolgaiban valami világosítást szerezhetnek neki."

A' Franczia Courrier így adja elő a' külömbféle Törvényszékek előtt most fenforgó pereket a' nyomtatási vétkek miatt: A' Párisi Fenyítő Törvényszék előtt négy illy per van folyamatban. Nov. 6-dikán veszi ez elő a' Castelcicala Hg. Nápolyi Kir. Követ által indított panaszt Chevassut Úr ellen, ki a' Constitutionnelnek eggyik ügyvisélője, és Bert Úr ellen, ki a' Journal du Commerce' ügyviselője. (Ezen perek' megvizsgálása, Merilhon Ügyvéd Úr' betegsége miatt, Nov.

18-dikára halasztatott). — Ezen h. 11-dikére rendeltetett a következő sértegetésbeli perek megvizsgálása: a' Constitutionnel, a' Journal du Commerce, és a' Quotidienne' ügyviselői ellen, kikre Aguado Úr (Spanyol Követ) tett panaszt. (Ezek is Nov. 25-ikére halasztattak). Ezen h. 20-ikán a' Bretagniai Eggyesület miatt indítottperek vétetnek-fel. Tudva van, hogy tsak a' Franczia Courriernek eggyik ügyviselője Lapelouze Balint Úr, és Bert Úra' Journal du Commerce ügyviselője állíttatott ezen dolog miatt a' Fenyitő Törvényszék eleibe. A' Gazette de France hasonlóképpen illy perbe van idézve azért, hogy Wilbert Úrnak ezen Ujság eggyik czikkelyére írt feleletét fel nem vette. A' Királyi Törvényszék az elegyes polgári, és fenyitéki üléseit több tsötörtök napokon fogja tartani, hogy azon itéletekről véghatározást hozzon, mellyek az alsó Törvényszékekről ezen ügyben oda felvitetnek. A' Franczia Courrier ellen indított per a' Keresztény Hitről írt czikkelyért; a' Journal des Debats, és Figaro ellen az Aug. 9-dikén közlött czikkelyeikért (az akkori új Ministerium ellen), és végre Barthelemy Úrnak, a le fils de l' Homme (az Ember' fia) nevű Költemény' szerzőjének ügye ugyanott egymásután sorjában fognak elővétetni. Azt tartják, hogy ezen Törvényszék első ülését Nov. 12-ikén fogja tartani. — A' Précurseur de Lyon ellen azon városi Királyi Törvényszék előtt két per van indítva, és a' Fenyitő Törvényszék előtt egy per a' mostani Nagy Petsétőrző, Courvoisier Úr ellen elkövetett sértegetés miatt. A' Roueni Journal, és a' Bordeauxi Indicateur azon városi Fenyitő Törvényszék eleibe, hol megjelennek, vannak idézve. A' Mosellei Courrier a' Metzi Királyi Törvényszékhez appellált. A' Tribune des Departaments, és a' Sentinelle des Deux-Sévres a' Niorti alsó Törvényszék előtt pereltetnek-meg az oda való Praefectus, 's egyéb kormányi Tisztviselők ellen írt sértegetéseket. A' Touloni Aviso az Alsó Alpesi Praefectussal van perben. Végre a' Constitutionnelnek, 's Figaronak ügyviselői a' Rodezi politia-katonaság régi ügyében a' Toulousei Királyi Fő Törvényszékhez vannak igazítva.

GÖRÖG ORSZÁG.

A' Görög országi Közönséges Ujságban Oct. 7-dikén közlött tudósítás a' Törökök, és Görögök között Livádiában esett utóbbi tsatáról, mellyről a' 41-dik számu levelünkben említést tevénk, tellyes értelmében a' következő: „Minekutánna az ellenség Levadiába (helységbe, nem Livádia tartományába) béütött, a' Stratarcha (Ypsilanti Demeter) illendő rendeléseket tévén, a' hatalma alatt lévő Regementekkel elfoglalá Petra nevű erős állást, hogy az ellenségnek egyik vidékről a' másikra való általmenetelét gátolja, 's így a' mennyire lehet, a' többi szabad tartomá-

nyokat oltalmazza. — Az ellenség, kinek gyakorlott és gyakorlatlan serege, mind gyalog, mind lovag, 7000 emberből állott, Sept. 22-ikén ezen helytől egy ágyu lövésnyire megszállott, 's ezen hely' megtámadására készült, a' mit 24-ikben meg is tselekedett. Ezt a' részünkre ditsőséges tsatát le nem írjuk, hanem e' helyett jobbnak tartjuk a' Stratarchának az Országlószékhez küldött következő tudósítását közleni.

„Sept. 24-dikén napkeltével a' Törökök, tsekély őrizetet hagyván hátra megerősített táborok' oltalmára, mindnyájan Petra ellen indúlának, 4 ágyut hozván magokkal a' sánczok' öszverontására. A' lovasság Petra' töviben két sorba álla. A' reguláris gyalogság két egyforma hadi rendben a' második Ezeredes, és Skurtanioti ötszázados' sánczai ellen nyomula. Ezek a' sánczokon kivűl fogadák az ellenséget. A' viadal elkezdődék, az ágyuzás szakadatlanúl tartott. 300 reguláris gyalogság, és lovasság elfoglalá a' kö' zel fekvő Vrestemiti falut, hogy a' Skurtanioti ellen menő hadi-rend' hátulját fedezze. Az Albánusok mindnyájan Diaszelo felé tartottak. Az őrizet' segítő serege kéntelen volt egy más dombot elfoglalni Vrestemiti mellett. Az Albánusok ostrommal 10 lépésnyire közelítének a' sánczokon kivűl. Azon pillantatban Dyovunióti, és Kriesióti Chiliarchák (Ezeredesek) seregeik' nagyobb részével oda sietének, 's az ellenséget megtámadák azon pillantatban, midőn Aszlán Bei vezérlése alatt az ostromra rohant. Ez által, 's a' sánczolások' kemény ellentállása miatt az ostromlás füstbe ment, az Albánusok visszaverettek, és két óráig tartott tsata után a' Törökök kéntelenek voltak állásaikat elhagyni, 's a' Görögöknek szakadatlan erős tüzelése alatt elfutni. Ezen pillantatban az őrizet' Tisztje, Milios, a' Vrestemitibe megfészkelt ellenségre üte, 's azt onnét veszteséggel elűzé.

„Ezen ditsőséges győzedelem eddig elé megkoronázta seregeink' vitézségét. A' Török gyalogság' megmaradását tsak az ő számos lovasságának, 's folyvást tartó ágyuzásának lehet köszönni. Holtakban, és sebesekben, kivált az Albánusok, sokat vesztettek, a' mint későbbi vallomásból kisült; a' holtak közt volt egy reguláris százados, és két Albánus Zászlótartó. A' Görögök közűl 3 ember esett-el, és 12 kapott sebet. A' győzedelem' jelei két zászló, és sok foglyok, kik később ben a' Görög foglyokkal kitseréltettek.

„Az egész Török tábor ma Kurupiból elvonult, Levádia' őrizetével eggyütt a' Rumeliai Tufektsibasi alatt. Utánna indúlt mindjárt az egész negyedik Rgt, és Krisióti Ezeredes, más 200 emberrel, olly meghagyással, hogy Fontánát elfoglalja, mihelyt üres lesz.

„Kötelességemnek tartom Excellentiád' eleibe terjeszteni a' Tisztek' okosságát, és betsület-érzését, a' katonák' vitézségét, és a' viadal' ideje alatt mindnyájoknak engedel-

mes magok viselését, valamint a' Törökök' elmenetelekor is. Az ezen kétes állapotban tett rendelések mind úgy tellyesíttettek, a' mint kivántam. A' lakosok kezdenek haza térni. Mind ezekről Excellentiád' Helytartója (Gróf Capodistrias Ágoston) tudósítva van. Az én hadi Segédem, Kanuszi Úr, kiséri Excádhoz a' két Török zászlót. Én legmélységesebb tisztelettel iromalá magamot. Legalázatosabb sz. Ypsilanti. Kotomula, Sept. 28. 1829."

Továbbá így szóll az Ujság: „A' dolognak (a' megtámadásnak) ezen rosz kimenetele az ellenség' részéről, az ő egész veszedelmét maga után húzhatta volna vagy a' fegyver, vagy az éhség által, hatsak a' Vezérek Otzak-Aga-Ozmán, és Aszlan-Bei-Muhurdar eggyezést reménylvén, azt meg nem nyerték volna, mellynek erejénél fogva keleti Görög országnak egy részét oda hagyják, és gátolatlanúl Thesszália felé mennek. Itt alább közöljük a' Generálisnak (Stratarcha) hozzájok botsátott levelét, 's az Eggyezést, azután ezen Vezéreknek egész levelezését, hogy az alkudozások' mivoltát tökélletesen lehessen tudni. — Otzak Aga' kivánságára az is megengedtetett, hogy Kurupibeli betegeik Livadiában, és Lithadában háborgatás nélkül elszállíttathassanak, minthogy sem a' Grlis, sem a' Görög seregek nem kivánják a' vérontást, noha a' keleti Görög ország' tartományainak szabadságát annál buzgóbban ohajtják, 's a' t."

Eginából érkezett legújabb tudósítás szerént Ritzo Jakovaki Úr (az utólsó Argoszi nemzeti gyűlésben eggyik országos Titoknok) a' külső dolgok' Státus Titoknokává neveztetett (Trikupi Spyridion Úr' helyébe.)

Azt tartják, hogy az Országlószék mentől hamarább Eginából által teszi lakását Napoli di Romániába.

A' fellyebb említett Livadiai tudósítás mellett lévő Toldalék-levelek a' következők:

A' keleti Görög országban lévő Stratarcha a' ditsőséges Otzak Aga Ozmánhoz, és Aszlán Bei Muhurdarhoz.

A Titoknokom, Philemon Úr, Achmet Bei osztályos Vezérrel hozzám érkezett, 's meghozta tisztes leveleiteket. Értettem azokból szándékotokat. — Én mind ezeket megfontoltam, és Achmet Beivel eggyességre léptem, mellynek párját ide zárva küldöm. Bízhattok emberséges szavamban, mellyet nektek adok a' békeséges elmeneteletek eránt. Van bennünk erre példátok, elsőbben Livádiánál, és Szalónánál, valamint Dokon-nál is, midőn a' Törököket, és Albánusokat ezen helyekről elbotsátottam úgy hogy még egy hajszálok sem szenvedett sérelmet. — Ennél fogva tartoztok ezen Eggyezést aláírni a' háboru' további szerentsétlenségeinek elkerűlésére, mellynek (a' háborunak) további viselésében, Fő Méltóságu Praesidensem' parantsolatja szerént, tellyesen megmaradok. Több más tso-

portos kivánságoktól meg akarlak titeket kimélni, mellyekre a' háboru nekem just ád. — A' két Párnak eggyikét Philemon Titoknokom által, aláírástokkal, 's petséteitekkel, küldjétek vissza hozzám. Ugyan azon Philemon akkor az én általam aláirt Párt nektek általadja, a' mint a' rend hozza magával. — Azonban részemről egy kezest küldök hozzátok Achmet Bei helyébe, ki a' ti megeggyezéstekből itt marad; ez az ötödik Rgtnek első Pentakosiarchája, Nikolai Tolia Úr. A' más két kezest is küldjétek-el, hogy én is aztán még kettőt küldhessek. — Maga Achmet Bei Úr is nektek környülállásosan ír ezen dolog felől. — Mihelyt Petra kiüresíttetik, és a' más két kezes kitseréltetik, azonnal megindultok, az Eggyezés szerént. A' Petrai táborban, Sept. 25. 1829. Ypsilanti D. Stratarcha.

Eggyezés.

Mi alólírtak, Otzak-Aga Ozmán, és Aszlán-Bei Muhurdar, minekutánna ezen h. 24-ikén Petránál megütköztünk, 's reá nem mehettünk, hogy ezen helyen erővel általtörjünk, Ypsilanti Stratarcha Úrhoz folyamodtunk, ki az említett viadalban ellenünk vezérkedett, ki is nekünk szabad elmenetelt a' következő feltételek alatt engedett: — 1.) Ő Excellentiája a' Stratarcha keleti Görög országban, Ypsilanti D. Úr azt igéri, hogy a' Petrán feljűl lévő erősségből, mellyet Petro második Ezeredes Úr védelmez, mihelyt megvirrad, 's a' kezesek kitseréltetnek, seregeit kihúzza. — 2.) Minden Török foglyokat kiád, mihelyt a' Török táborban találtató Görög foglyok kiadatnak. — 3.) Költsönösen három kezest ád (megnevezi őket). — 4.) A' Török hadi sereget annak bátorságára megkivántató fegyveresekkel egészen Budunitzáig kisérteti, hol a' kezesek ismét kitseréltetnek. — Ellenben Ő Exjok Otzak-Aga Ozmán, és Aszlán-Bei Muhurdár igérik: — 5.) Menetelökben Petrától Budunitzáig a' lakosoknak, terméseikben, és marháikban legkissebb kárt sem tesznek. — 6) Őrizeteiket Livádiából, Katiku, Turcochori, és Fontana helységekből magokhoz húzzák, 's így mind ezen helyekből egészen kitakarodnak, és Budunitzában egész a' Thermopylákig, 's Alamanáig tsak az eddig ott lévő őrizeteket hagyják, minden szaporitás, vagy segitség nélkül. — 7.) Ők is három kezest állítanak (megneveztetnek). — 8.) A' Török ármáda Petrától, a' Stratarchának előre botsátandó jelentésére, elindúl, mihelyt a' kezesek költsönösen meg lesznek adva, és Petra erősség megűrítve. — 9.) A' Törökök minden Görög foglyokat a' Görög táborba küldenek, még minekelőtte jelentést vennének, hogy a' Görögök Petrából elmentek. — 10.) Mind ezeknek a' betsület-szóra megírtaknak hitelére, két egy értelmű Párban kiadatott ezen Eggyezés, és mind a' két részről költsönösen aláíratott, 's megpetséltetett. — A' Petrai táborban Sept. 25. 1829.

(L.S.) Ozman-Aga Otzak-Aga.
(L.S.) Aszlan-Muhurdar.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 43.

Pesten, Szerdán, Sz. András Hava 25-dik napján 1829.

Ördög.

Ördögök, azt mondják, vannak, 's késértik az embert;
Hány lehet illy ördög? mond-meg, Okosdi, ugyan.
Ördögök a' bűnök, tsak azok szállják-meg az embert;
A' hány bűnöd van, ördög is annyi gyötör.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Tsász. Kir. Fő Herczegsége az ország Nádor-Ispánya, az országos nagy Deputátio' öszve-gyűlésének következésében, tegnap, Kedden délelőtt Pestre általjőni, 's a' Mélt. Károlyi Grófi Házhoz szállani méltóztatott; hol is az említett Deputatiónak első ülése ezen alkalmatossággal Ő Ts. K. Fő Herczegsége elől-ülése alatt ugyantsak tegnap, Kedden, tartatott.

Méltóságos Horgosi Kárász Miklós Úr' helyébe, ki a' N. M. Hétszemélyű Fő-Törvényszék' Assessora lett, Ő Exja az Ország' Bírája Nagy Mélt. Cziráki és Dienesfalvai Cziráky Antal Úr, Nov. 23-dikán a' maga Itélőmesterévé a' Mélt. Kir. Táblához, érdemeire, 's jeles tehetségeire nézve nevezte Nagys. Verébi Végh Ignácz Urat, a' N. M. Magyar Kir. Cancelláriánál Udvari Titoknokot.

Pesten a' Ts. Ns. Vármegye Házának nagy palotájában a' mult Vasárnap, Nov. 22-dikén délután 3 órakor tartatott a' Pesti Vakok-Intézetében lévő Nevendékeknek nyilvánságos Megvizsgáltatása, mellyre mind a' két nemen lévő számos Uri Hallgatók, 's Jótévők jelentek-meg. A' helyes előadásokból kitetszett ezen próba-Intézetnek sükeres, és hasznos volta.

Tek. Ns. Pest Vármegyének a' f. h. 17-dikén, 's azután tartott Köz-Gyülésében — a' most több helyeken uralkodó marha-dögnek, 's a' béhajtás' szoros tilalmának tekintetéből — a' marha-húsnak fontja, a' két szomszéd fő városra nézve, 13 krajczárra V. Cz. emeltetett.

Bétsben a' f. h. 15-dikén meghalt T. T. Pasquich János Úr, Dalmatiában Zeng Püspöki Megyebeli Pap, a' Philos. Doctora, és a' Magyar K. Univers. Tsillagvizsgáló Tornyának volt Praefectusa, életének 76-dik esztendejében. Ismeretes volt a' boldogult mind Hazánkban, mind a' Külföldön nagy tudományáról, több Astronomiai Értekе-

zésiről, és ezen K. Tsillagvizsgáló Tornyunk mellett tett szolgálatiról, melly ő alatta építtetett.

A' Kalotsai Érseki Megyében Ő Ts. Kir. Felsége által kegyelmesen kineveztetett betsületbeli Kanonok Urak — a' 36-dik számu Ujság-levelünkben közlött czikkely' megigazítására — e' képpen következnek: Fő Tisztelendő Rácz Jósef Úr, a' Kalotsai Közép Kerületnek Al-Esperestje, és Keczel Érseki Helység' Plébánusa, ki a' Magyar literaturát elmult esztendőkben némelly közrebotsátott béiktató Beszédével, és a' Keczeli gyermekek' számára öszveirogatott Katekismusával előmozdította; — Fő Tiszt. Korsós Jósef Úr, a' Felső Tiszai Járásnak Al-Esperestje, Madarasi Plébánus, és Ts. Ns. Báts és Bodrog t. e. Vgyék' Tábla-Bírája; — Fő Tiszt. Vass Ferencz Úr, a' Tiszai Közép Járásnak Al-Esperestje, Sztanicsits mező város Plébánusa, és Ts. Ns. Báts és Bodrog t. e. Vmgyék' Tábla-Bírája; — Fő Tiszt. Gőbel Xavér Ferencz Úr, Bátsi Alsó Járásnak Jegyzője, Temerin mező városnak Plébánusa, és Ts. Posega Vgyének Tábla-Bírája; — Fő Tiszt. és Tudós Nehiba János Úr, a' Böltselkedésnek, és Hit-Tudománynak Doctora, Kalotsán a' napkeleti nyelvek, és Sz. Irás' magyarázásának Tanítója, Szent Szék' Assessora, 's ugyanott a' Házasság' Kötelének, és Szerzetes béesküvésnek Védelmezője.

AUSTRIA.

A' Külföldi Ujságok már régen emlegetik, hogy a' Ts. K. Bétsi Udvar 25 millíom ezüst forintból álló summát vett-fel költsön, és pedig a' nélkül, hogy ezeránt Angliához, vagy Franczia országhoz folyamodott volna, mivel a' költsönözők' nagyobbára mind a' Ts. Kir. Birodalombeli alattvalók. — Most a' Bétsi Ujság' hivatalos Toldalékjában ezeránt illy Kerülő-Levél (Circulare) találtatik, mellyet az Alsó Austriai Ts. K. Kormányszék adott-ki: „Ő Ts. K. Felsége a' f. eszt. Oct. 16-ikán költ Kegyelmes Végzésében a' Financziára ügyelő Fő Hivatalnak hatalmat adott arra, hogy az bizonyos summa pénzt vehessen-fel, és azért Státus-Obligátiókat adjon-ki; mellyekért a' költsönözőknek 4 pro-Cent interes fog fizettetni ezüst pénzben. Ezen költsön-veendő summa a' forgásban lévő Centrális-Cassa-Assignátióknak béváltására fog fordíttatni. — A' fent nevezett Státus-Obligátiók a' f. e. December' 1.ső napján adatnak-ki, és a' tőke-pénzek' interesei fél esztendőnként fizettetnek a' Ts. K. Közönséges Státus-Adósságok' Cassájából az Obligátiókhoz mellékelt úgy nevezett Couponok' (Interes formulárék) előmutatására. Ha az illyen Obligátiók' birtokosai azt kivánnák, hogy az interest valamellyik filiális hitelező Cassánál vehessék-fel, magokat alkalmaztassák az 1824. Máj. 11-dikén kiadott Rendeléshez. Költ Bétsben Nov. 13. 1829." (Következnek az aláírások).

NÉMET-ALFÖLD.

Dona Anna Portugalliai Kir. Herczeg-Asszony a' férjével Marquis Louléval, és Villaflor Grófnéval, Bétsből Prágába, onnan Drezdába, Berlinbe, Hannoverbe, Braunschweigba, Casselbe, Frankfurtba, Mannheimba, Karlsruhéba, Stuttgardba, Münchenbe, Regensburgba, Passauba, Linczbe, Grátzba, Laibachba, Triestbe, Velenczébe, Milanóba, Genuába, Turinba, Lyonba, Párisba, Calaisba, Dunkirchenbe, Ostendébe, Antwerpenbe, Rotterdamba, Amsterdamba, Utrechtbe, Arnhemba, Nimwegenbe, Cölnbe, Aachenbe, Lüttichbe, Namurba, Brüsselbe, Gentbe, Brügbe, Ostendébe, Dunkirchenbe, Calaisba, Dieppebe, Rouenba, Párisba, Orleansba, Tourba, Angersba, Nantesba, Rochellebe, Bordeauxba, Bajonnába, Madridba, Lissabonba, Portóba, Coimbrába, Lissabonba, Cadixba, Gibraltárba, Malagába, Alicantéba, Valenciába, Barcelonába, Perpignanba, Montpellierbe, Marseillebe, Toulonba, Nizzába, Genuába, Livornóba, Pisába, Florentziába, Bolognába, Ferrarába, Velenczébe, Paduába, Velenczébe, Milanóba, Comoba, Milanóba, Paviába, Milanóba, Turinba, Chambéryba, Genfbe, Lausannába, Bernbe, Solothurnba, Basselbe, Freiburgba, Schaffhausenbe, Zürichbe, Coirába, Innspruckba, Münchenbe, Augsburgba, Münchenbe, Landshutba, Passauba, Linczbe, Grátzba, Laibachba, Triestbe

néval; Nov. 2-dikán Ostendébe érkezett, hol neki az ott levő kibujdosott Portugallusokat bémutatták. 4-dikben egy Angol hajó 80 kibujdosott Portugallussal az Ostendei kikötőhelybe béereszkedett, melly St. Malóból indúlt, és Braziliába van rendeltetve; ugyan ezen kikötőhelyben volt egy Franczia hajó is 250 kibujdosottal. Villaflor Grófné Terceira szigetére szándékozik a' férjéhez.

Nov. 3-dikán Albrecht Burkus Kir. Hg. Gróf Ravensberg név alatt, és Károly Burkus Kir. Hg. Gróf Hohenstein név alatt, Amsterdámba érkeztek, 4-dikben megnézték a' Királyi hadi hajókat, és a' hajó-műhelyt Helderben, 's azután Hágába visszatértek. Mikor fog az Udvar Amsterdámba útazni, még nints elvégezve.

Az ország-gyülési második Háznak Nov. 4-dikén tartott ülésében, hol 71 tag volt jelen, Reyphins Úr tudósítást teve a' köszönő Felírás' bényujtásáról, és a' feleletről, mellyet Ő Felsége reá adott. A' Király azt mondá: örül, hogy az ország' Rendei a' külömbféle tárgyak eránt Ő általa kijelentett gondolkodásban megeggyeztek, és reményli, hogy ezen gondolkozási megeggyezés még inkább meg fog erősödni. Az Előlülő jelentést teve egy törvény-javallatról az alsó Törvényszékek eránt. Ezután a' Kérelmek' megvizsgálására Biztosságot neveztek, 's oda utasitottak még nehány olly kérelmeket is, mellyek a' mult esztendőről elmaradtak.

Ha valaki fel tudja adni azt a' helyet, hol az Orániai Herczegnétől elorozott drágaságok találtatnak, úgy hogy azokat elő lehessen keriteni, annak 25 000 Hollandiai forint igértetik jutalomúl, melly summa 50,000-re neveltetik azon esetben, ha egyszer'smind a' gonosztételnek mesterét, vagy mestereit is felfedezi; arányos jutalmak igértetnek pedig, ha ezen feltételek csak egy részből tőltetnek-bé.

Vendámba Oct. 29-dikén egy magános levél érkezett, melly Java szigetéről Máj. 18-dikán költ; ebben a' következők találtatnak: „A' háborura nézve itt jó lábon állunk. Diepo Negoro (a' pártütő honnosok' Vezére) most egészen bé van kerítve; neki már majd semmi földe sem maradt-meg, hogy rizskását vethessenek, melly a' honni lakosoknak egyedűl való eledele; ennek szűke miatt majd pártütés támad az ő alattvalói között. A' mi hadi seregünk most jó lábon áll, tudniillik 100 Europai katonával megszaporítva, a' mi itt sokat teszen."

Nov. 7-dikén jegyeztetett-el Mariána Kir. Herczeg-Kisasszony Albrecht Burkus Kir. Herczeggel, 's ezen ünneplésre az Udvarnál nagy gála volt, 3 óra tájban fényes ebéd, estve pedig udvarlás, és gyülekezet. Ezután Ő Felségök a' Herczegi Jegyesekkel elmentek a' theátromba, hol a' számos gyülekezet által nagy örvendezéssel fogadtattak. 8-ikban nagy bál, és vatsora volt.

A' déli tartományoknak több Deputátusai nem akartak addig az or-

)(*

szágos költségek' megvizsgálásába ereszkedni, valameddig kívánságok meg nem hallgattatik a' tanítás szabadságára nézve.

OROSZ BIRODALOM.

Nov. 5-dikén, mint Ő Felségének a' boldogult Mária Feodorovna Tsászárnénak halála napján a' téli palota' kápolnájában pompás halotti tisztelet tartatott, mellyen Ő Felsége a' Tsászár, a' Korona-örökös, Mihály Nagy-Hg., Ilona Nagy-Hg.né, a' birodalmi Tanáts tagjai, a' Ministerek, a' Senátorok, az Udvar, a' Pétervárában jelen lévő Generálisok, 's egyéb Tisztek jelen voltak.

Ő Felsége a' Tsászár Bellingshausen Contra-Admirálist Sz. Anna Rendének első karbeli Vitézévé nevezte. Továbbá Gróf Pahlen Grlisnak, a' Kulevtsai ütközetben, a' Balkánon való általmenetelben, 's egyebütt kimutatott jeles vitéz tetteiért Nevsky Sz. Sándor' gyémántos Keresztjét; és Kraszovsky Grlisnak, ki Sumla elzárásában olly sükeres rendeléseket tett, Nevsky Sz. Sándor Vitézi Keresztjét ajándékozta.

Odesszából Nov. 6-dikán ezt írták: „A' fényes Portához kineveztetett Orosz Tsászári KövetségiHelytartó Butenieff valóságos Státus-Tanátsos, már nehány napja hogy itt van egy kereskedő hajón, 's az ellenkező szelek miatt nem indúlhat Konstantinápolyba. Hasonló ok hátráltatja itt az Orosz Ts. Követséghez tartozó személyeket is.— Ma reggel Gróf Pahlen Orosz Ts. valós. titkos Tanátsos, eggyik békealkudozó Drinápolyban, egy Orosz fregátán Burgaszból ide érkezett.— Több száz Török hadi foglyok szállító hajókra ültek, hogy Burgászba vitessenek. — Úgy látszik, hogy a' pestis csak a' Zsidók között marad, minthogy azon kivűl eddig semmi döghalál sem történt. Ennek okáért Nov. 9-dikén ismét elkezdődik a' hajóknak félbeszakasztott rakodása, 's reményljük, hogy a' közösülés rövid időn helyre-áll.

A' Tudományok' Akademiájának eggyik ülésében annak Al-Elől-ülője arról tevé tudósítást, hogy Ő Felsége a' Tsászár a' Persa hadi-adó pénzéből Frähn Akademikus által egybeszedett pénz-gyüjteményt, melly 421 darab arany, és 212 d. ezüst pénzből áll, 's érczi betse 2000 Rubelre megyen aranyban, és 130 Rubelre ezüstben, az Akadémiának méltóztatott ajándékozni. Oct. 5-dikén az Akadémia a' Kaukázi tartomány' Fő Kormányozóját Emmánuel lovasság' Grlisát, betsületbeli Tagjává nevezte, azon oltalomnak, és kegyes elfogadásnak megköszönéséül, mellyel az Akadémia' tagjait Elboru hegynek megmászásában megtisztelte. Langsdorf Akademikus számos természet-historiai tárgyakat küldött az Akademiának.

PORTUGALLIA.

A' Londoni Ujságok Nov. 9-ikén ezt jelentik: „Az eggyesült Státusok Országlószéke Dom Miguelt Portugalliai Királynak megismérte." (W. Z.)

Lizabonából Oct. 28-ikán írják: hogy azon h. 26-ikán D. Miguel' születése napját pompásan megül lötték. Az Udvarnál nagy társaságos gyűlés volt, midőn a' Pápa' Nunciusa, és a' Spanyol Követ örvendezéseiket kijelentették. Eleinte azt tartották, hogy ekkor a' Nuncius bé nyujtotta volna megbízó levelét; de ez meg nem történt. Ezután katona parádé tartatott; a' polgári katonasággal eggyütt kiállítva lehetett valami 6000ember. Estve a' város kivilágosíttatott. A' kivántsi emberek tódulva-mentek az idegen Követségek' épületéhez megnézni, hogy valami lámpások nem árulják-e el Fejedelmeiknek titkos szándékokat; de mindenütt setétséget találtak, még az Angol Consulnál is. — Joao líneahajó Terceirától Oct. 22-dikén ide vissza érkezvén, már most szabadon közösűlnek az oda való őrző sereggel.

A' Portugalliai katonaság a' 24 gyalog Regementről 16-ra leszállíttatott.

SPANYOL ORSZÁG.

A' mint vélik, az Udvar Nov. 3-dikára szándékozott Madridba visszatérni; 's rövid itt mulatása után a' Pardói Királyi mulató kastélyba megyen, 's ott marad a' Királyi Jegyesnek megérkezéséig, melly Dec. 18-dikára van határozva.

Oct. 26-dikán a' Madridi Udvarnál lévő Portugallus Követ, Gról Figueira, Királyának Dom Miguel K. Herczegnek tiszteletére, ki az nap ülli születése napját, vendégséget adott, mellyen 14 személy volt jelen.

NÉMET ORSZÁG.

Ő Fő Méltósága Lovicz Herczegné Nov. 11-dikén Frankfurtból Varsóba elindúlt; Férje pedig Ő Tsaszári Magassága Konstantin Orosz Nagy-Herczeg 12-dikben indúlt utánna.

AMERIKA.

Kolumbia, és Peru. — A' Bogotai Újság Aug. 13-dikán illy Okleveleket közöl a' Kolumbia, és Peru között köttetett fegyver-nyugvásról. — „Kolumbia Respublika. Ő Exja a' Szabadító Fő Titoknokának a' Hadi Minister Ő Exjához írt levele. Biujo fő hadiszállás, Jul. 15. 1829. Van szerentsém Excádnak megküldeni azon fegyver-nyugvás' Kötésének Párját, melly ezen hónap 10-dikén Piurában Ő Excellentiájának a' Szabaditónak 's Praesidensnek, és a' Fő Méltóságu Nagy-Marsalnak Don Gamarra Ágoston Perui Fő-Vezérnek Biztosai között lábra állott. Minthogy ez mind a' két részről meg van erősítve, ennek pontjai tellyesedésbe mennek. Nagy örömmel jelentem Excád által a' Ministeri Tanátsnak, hogy Guayaquil tartománya, és vára Kolumbia Respublikával ismét egybe-kaptsoltatik. Az Isten tartsa-meg Excádot. Espina Jose Domingo." — Piura fő hadi szállás, Jul. 10. 1829. Conferentiát tartottak Guerra Antal Obester, a' Szabadító, Kolumbiai Praesidens Ő Exjának Biztosa, és Don Líra Ágoston Oberstlieutenant a' Fő Mélt. Nagy-Marsal, és a' Perui se-

regek' Fő Vezérének Biztosa, fegyver-nyugvás kötésére nézve, hogy az alatt a' két Respublika' Országlószékei egymással szabadon értekezhessenek a' békeségnek végképpen való megkötése eránt. Meghatalmazó leveleiknek feltserélése után a' következő czikkelyeket tevék-fel: 1.) Közös eggyezésből meghatároztatott, hogy 60 napig rendszerént való fegyvernyugvás legyen, és hogy a' megerősítés napjától fogva az ellenségeskedéstől vízen, és szárazon megszünjenek. 2.) Guayaquil tartománya városaival, 's erősségeivel eggyütt hat nap alatt a' Kolumbiai Országlószék' rendelése alá tétessék, azon pillantattól számlálva, mellyben ezen Oklevél a' Perui sereg' Fő Vezérének kezébe kerül, minekutánna előbb a' Szabadító Ő Exjától meg lesz erősítve. 3.) Kolumbia' déli partjának tengeri elzárása a' megerősítés napján megszünik, 's míg a' fegyvernyugvás tart, eggyik Hatalmasságnak sem szabad erejét szaporítani sem vízen, sem szárazon. Azonban a' Kolumbiai hadi hajók, mellyek az Atlas tengerről jőnek, a' tsendes tengeren minden Kolumbiai révbe bészállhatnak, kivévén a' Guayaquil tartomány' réveit. 4.) Zálogképpen Kolumbia Respublika megtartja mind azon hadi, és egyéb hajókat, mellyek Guayaquilnál találtatnak, mihelyt a' béke-kötés alá írattatik; de semmi esetben sem lesz szabad azokat ellenséges czélra fordítani. 5.) Az Országlószék által kineveztetett Diplomatiai Biztosság mentől hamarább lehet a' béke-alkudozásban az első czikkely á'tal meghatározott idő alatt dolgozni fog, melly időt annyira lehet hosszabbítani, míg a' Biztosság szükségesnek tartja. 6.) A' Perui ármádának tüstént minden betegek vissza-adatnak, kik az Jironi kórházakban találtatnak, és a' Kolumbiai lajstromba vannak béírva. De a' Tarqui mellett történt tsatában elfogott katonák kezességül megmaradnak. 7.) A' Perui Biztos által ellenzett emlék-jelnek Tarquinál való felállítására nézve azt nyilatkoztatta-ki a' Kolumbiai Biztos Guerra Antal Obester, hogy ezen pontnak elhatározása nintsen hatalmában, hanem véleménye szerént az 5-dik czikkelyben megnevezett diplomatiai Biztosságot illeti. Egyébaránt bizonyosan mondhatja, hogy az ő Respublikája, és Ő Exja a' Szabadító-Praesidens legjobb indúlattal viseltetik Peru eránt. 8.) Azon hajók, mellyeket a' fegyvernyugvás alatt valami hadi, vagy ragadozó hajók elfognának, a' tulajdonosaiknak vissza-adatnak. 9.) Vízen az ellenségeskedést tsak 50 nap után lehet ismét elkezdeni azon naptól számlálva, mellyen a' had-izenet megesett. 10.) Ha Ő Exja a' Praesidens meg nem erősíti ezen Kötést, attól fogva tsak 8 nap mulva lehet a' szárazon elkezdeni a' háborut. 11.) A' Fő Mélt. Nagy-Marsal Don Gamarra, ki itt jelen van, megkéretetik, hogy 3 óra alatt küldje-bé megerősítését, vagy megtagadását, Ő Exjának a' Szabadítónak sem engedtetik több idő, m helyest ezen Oklevelet kezéhez vette. 12.) Ezen

Iromány négy Párban adatik-ki; mindenik Fél kettőt kap belőle, 's a't." (Aláírások.) Ezen Eggyezést Peru részéről Guerra Úr ugyan az nap, Jul. 10-dikén; Kolumbia részéről pedig Bolivár Jul. 15-dikén megerősítette.

Buenos-Ayres. — A' legújabb Buenos-Ayresi Ujságok szerént, mellyek Aug. 29-dikéig terjednek, Viamont Juan José Generálist a' két vetekedő Fő-Tiszt, Lavalle, és Rosas, a' fővárosnak ideigvaló Kormányozójává nevezte, ki Aug. 26 dikán ezen hivatalba bélépett. Azon vendégségnél, mellyet erre az alkalmatosságra adott, a' városnak minden Tisztviselői jelen voltak. Az új Kormányozó egy Proclamatióban, mellyet estve kihírdettetett, azt mondá a' többek közt; minden elmultakra vastag fátyolt húz; de azokat, kik azt el akarnák szaggatni, 's ismét egyenetlenséget támasztanának, boszuálló karjával el tudja érni. Viamont Grlis Guido Tamás Grlist külső dolgok' Ministerévé, Escalada Obestert hadi Ministerré, és Don Garcia Mánuelt Fináncz-Ministerré nevezte. — Buenos-Ayresben annyi ló, 's a' takarmány olly szűk volt, hogy a' tulajdonosok százanként hajtották-ki az utszákra, hol azok az éhség miatt elhullottak.

Éjszak-Amerikai eggyesült Státusok. — Új-Orleánból Sept. végén azt írták, hogy a' sárga bideg a' tartomány' belső részeibe is pusztításait elterjeszteni látszik; Új-Orleán városában is nem hogy szünni kezdene, hanem még veszedelmesebb lesz. — A' Mexikoi tartománybeli Kormányszék nem rég írásban panaszt terjesztett a' Fő Congressus eleibe, mellyben Poinsett Angol Követ Urat vádolja, hogy Mexikónak politikai dolgaiba avatta volna magát, 's azt sürgeti, hogy az országból kiküldessék. A' Congressus ezen kívánságot a' voksok' többsége által megtagadta.--Az eggyesült Státusok Országlószéke hajós seregének egy részét Mexikóhoz küldötte az ott lévő eggyesült Státusok' polgárainak, 's vagyonaiknak oltalmazására.

Mexiko. — A' Madridi Ujságok Nov. 2-dikán közlik Barradas Grlisnak, és Laborde Admirálisnak egyenes hivatalos tudósításait, mellyek Sept. 10-dikéig látszanak terjedni. Megtetszik ezekből, hogy annyi erővel, mennyivel a' Mexikoi földre kiszállottak, nem sokra mehetnek; hogy ennél fogva Tampicóba magokat bésánczolván, ott további segítségre várakoznak. Megtetszik, hogy midőn a' Spanyolok Tampicó felé tartanának, egy kis Mexikoi sereg két ágyuval lesben állott, 's egy pistoly lövésnyire engedte a' Spanyolokat közelíteni, midőn ágyuit, és puskáit elsütvén, 95 Spanyol katonát, 's 10 Tisztet megölt; erre ugyan az elő sereg megzavarodott, de a' többiek bátran előnyomultak, 's a' Mexikóiak visszavonták magokat; minden eleséget marhát, 's a't. magokkal elvittek a' Mexikoiak, a' falukat vagy felégették, vagy lakatlan pusztán hagyták, hogy a' Spanyolokat minden élelemtől megfosszák. Még tsak egy Mexikói katona sem állott a' Spa-

nyolokhoz; ebből megczáfoltatnak a' Santana Grlisról, 's egyéb Mexikoiakról elterjesztett hamis hírek. Igaz, hogy Barradas elakarta tsábítani Garza Grlist (azt, a' ki Iturbide Tsászárt hajdan elfogta), de nem boldogult benne, 's úgy váltak-el egymástól, mint ellenségek. — Az éjszak-Amerikai Ujságok közlik Santana Grlisnak is hivatalos tudósítását, melly Pueblo-Viejóból Aug. 24-dikén költ. Ebben Tampiconak Santana által lett megtámadtatása, Barradasnak Altamirából erre lett megérkezése, és Santana' visszavonúlása majd úgy van előadva, mint Harrison Úr leveléből a' 41-ik számban megírtuk. „A' tüzelés, igy szóll, délután 2 óráig tartott, midőn az ellenség béke-zászlót szegezvénki, capitulálni kivánt, 's fegyvereit általadni. Mi tsata rendben álláuk, midőn Barradas Grlis váratlanúl seregével megérkezék; és én, noha sokkal nagyobb ereje volt neki, kész valék az ellentállásra, midőn ő velem kivána szóllani, 's arra kére, hogy hadi szállásomra térnék vissza, hogy ott alkudozáshoz fognánk. Az én állapotom ekkor kétes vala, 's én kevély tartással visszavonúlék, kedvezésképpen megengedvén neki azt, a' mit a' szükség parantsolt. Én használám ezen környűlállást, és a' Spanyol seregek között lobogó zászlókkal, 's dobolás közt elvonulék Ha Garza Grlis az ellenséget Altamirából való visszatértében megtámadta volna, bizonyára Aug. 21-ike utólsó nap lett volna a' Spanyol előseregre nézve; de ez, fájdalom meg nem történt. A' Spanyolok Altamirát örökre elvesztették, 's mi őket azon egygyetlen egy helyre szorítottuk, mellyet most bírnak, 's a' honnét ki nem mehetnek a' nélkül, hogy magokat meg ne adják."

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

„A' Magyar Gyermekek' Barátja 's a' t. mellyet T.T. Wilmsen Úrnak Német nyelven szerkeztetett 100-ik kiadása után — kiadott Lánghy István. Második Rész. Pesten, 1829. Füskúti Landerer Lajos' betűjivel." (8-ad rétb. 336 lap.)

Imé második Része is megjelent ama' közhasznu munkának, mellyet Lánghy Úr a' Gyermekeknek, nevezetesen a' Magyar Gyermekeknek szánt, 's e' végből sok bővítéssel, hasznos változtatással azokhoz is szabott. Előfordulnak itten a' kisdedek' elméjének felvilágosítására szolgáló nevezetes tárgyak, ú. m. az Ember' lelkéről; a' Vallástudományról, és a' Sz. Irásról; erköltsi oktatások, és egyéb rendszabások; a' külső illendőségről; az idő számlálásról, és Kalendáriomról; a' Geographiának rövid rajzolatja; a' föld' részei, 's azokban, kivált Európában lévő országok (hol az Austriai birodalomra, 's főképpen Magyarországra legnagyobb figyelem van fordítva); a' közönséges Históriának rövid rajzolatja; a' jobbágyok jusairól, 's kötelességeiről; a' Magyar országi Fő Kormányszékekről, Fő Hivatalokról, 's az ország' Rendeiről; Példabeszédek; Számokról Pénzekről, Mértékekről.

HAZAI 's KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 44.

Pesten, Szombaton, Sz. András Hava 28-dik napján 1829.

Philosophia.

Méreg, tűz, fegyver, víz, indulat, ész, arany, udvar
Sem jók, sem rosszak nemde magokban, ötsém.
Jókká, 's rosszakká, hidd-el, teszi a' velek élés;
Hasznosan élj, 's úgy fogsz lenni szerentse' fia.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. Kir. Felsége, a' f. e. Nov. 6-dikán költ Kegyelmes Végzésénél fogva, a' Méltós. Királyi Táblánál megüresedett Assessori Hivatalra Nagyságos Patséri Szutsits Jósef Urat, Ts. Ns. Báts Vármegye első Al-Ispányát kegyelmesen kinevezni méltóztatott. Ezen derék Úr az utólsó ország-gyülésen Követséget viselt Ts. Báts Vgye' részéről, és most, mint az országos nagy Deputátio tagja, Pesten munkálkodik.

Ő Ts. 's Apostoli Kir. Felsége a' f. e. Oct. 23. költ kegyelmes Végzése által Tettes Szeptencz-Ujfalusi Tudós Vizkeleti Vizkelety Ferencz Urat, a' Törvények Doctorát, a' Pesti Kir. Universzitásban a' Törvényes Kar' Tagját, és hites Ügyvédet, ugyan ezen K. Universzitásban a' közönséges, és magános Egyházi Törvény Professorává kegyelmesen kinevezni méltóztatott. — Méltán örvendünk ezen tudós Férjfiunak érdemlett megtiszteltetésén, úgymint a' ki 1820. esztendő óta a' Kir. Universzitásnál ideiglen hol a' Politiát, hol a' Római Törvényt, hol (nevezetesen az utólsó esztendőkben) az Egyházi Törvényt, Hallgatóinak nagy előmenetelére, bő tudománnyal tanitván, és három esztendeig Dekánságot viselvén, ezen dítséretes szolgálatai által magának különös érdemeket szerzett.

Ő Ts. K. Felsége a' következő jeles embereket ajándékozta-meg Magyar Nemességgel: Marquese Erba-Odescalchi Sándort; Gőzsy Máté Urat, Sz. K. Győr városának hajdani Bíróját; Magyar Indegenátussal pedig megajándékozni méltóztatott: du Mont de Beaufort, Burgbergi Berg Pensionátus Obester Urat; és Báró Ottilienfeld Kristóf Urat, Sommariva vasas Regementjének Obesterét és Rgt. Commandánsát.

Ő Ts. K. Felsége a' Szepesi Káptalanban Fő Tiszt. Valentsik István Kanonok Urat Székes Egy-

)(

házi Fő Esperestté; Fő Tiszt. Fejérváry János Urat Kanonokká, egyszersmind Árvai Fő Esperestté; továbbá Fő Tiszt. Martzinkó József Urat, a' Seminárium Rectorát; Fő Tiszt. Nemeszányi Gáspár Urat, Toporczi Plébánust; végre Fő Tiszt. Biatzovszky Domonkos Urat, a' Püspöki Seminárium-ban Professort, valóságos Kanonok Urakká kegyelmesen kinevezni méltóztatott.

Ő Ts. K. Felsége a' Munkátsi Görög eggyesült Káptalanban Fő Tisztelendő Gregorovits Mihály Kanonok Urat Cantorrá; továbbá az ott megüresedett két Kanonokságra Fő Tiszt. Sípos Antal, és Durányi György Professor Urakat méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Posonyban a' Dunán álló bajó-hidat a' sűrű jég miatt, Nov. 23-dikára virradó éjjel szedték-ki. — Nálunk az általjárás tsónakokon már nehány napóta fent a' szigetnél esik-meg, 's ott is bajosan a' felette sok úszó jég miatt.

Már jó ideje, hogy a' Bosnyák haramiák gyakran által-orozkodnak Horvát országi, 's egyéb határszéli tartományainkba, és ottan irtóztató gonoszságokat követnek-el; hanem a' Ts. Kir. katonaságnak némelly osztályai üldözésökre rendeltetvén vakmerőségöket büntetés nélkűl nem hagyják; a' minthogy is már némellyeket közűlök elfogtak, másokat az ellentállásban, 's úgy szólván, tsatában lelőttek, vagy megsebesítettek. — Most a' Zágrábi Lona Valiszellóból Nov. 16 kán kelt tudósítás szerént ezt közli: „A' Bosnyák haramiák, — kik noha gyakran jól megleczkéztetnek, még sem szűnnek-meg békeséges lakosainkra éjjel rohanni, 's az erdőkön hízó marháikat elhajtani, — a' f. h. 5-dikén is által jöttek, és 50 sertést Petrogaoráról elhajtottak, és az azokkal volt Kanászt is magokkal elvitték. De a' járó-kelő katonaságnak jókor tudtára esett ezen ragadozás, és mind a' pásztort a' rabszolgaságtól megszabadította, mind a' zsakmánytól a' gonosztevőket elűzte; hanem, fájdalom, noha sokat lövöldözött, még is az éjj' setétsége miatt egy haramia sem esett-el; még bizonyosan meg nem lehetett tudni, nem kaptak-e nehányan sebet."

Ugyan ezen havi Irás Zavalyéból Nov. 9-dikén költ levelet közöl e'képpen: „Izach-ból Bosnyák országból érkezett hiteles tudósítás szerént, a' Törökök Gatta falut, melly a' mi határszélünktől 1 1/2 órányira fekszik, és nagyobbára azon oda szaladt gonosztevőkből áll, kik elhagyot hazájokba rablás végett sokszor bétsapnak, azon okból elégették, egészen elpusztították, és a' gonoszak közűl tizenkettőt megöltek, mivel még a' Törököket is merészelték megtámadni, őket kirabolták, 's eggyet (Törököt) megöltek. — Noha ezáltal a' gonosztevők' száma 12-vel megkevesedett, mégis kívánatos lett volna, hogy intő példáúl az igazság' kezéből vették volna büntetéseiket."

NÉMET ORSZÁG.

A' Német Közönséges Ujság Münchenből Nov. 17-dikéről ezt közli: „Megérkeztek a' napokban azon ajándékok, mellyeket Ő Felsége az Orosz Tsászár az itten most készíttetett új Görög templomnak küldött a' Sz. Pétervárában lévő Bajor Királyi Követség által. Ezek pompás bársony, és egyéb drága szövetű egyházi ruhákból állanak, mellyek ezüsttel, 's arannyal igen gazdagon vannak himezve; továbbá festett képekből, és könyvekből, mellyek a' Cultushoz tartoznak; ezek közt kivált kitündöklik egy Misés-Könyv nehéz aranyos táblákkal, és a' legfinomabb ércz-virágos rajzolatokkal; végre az Isteni szolgálathoz tartozó ezüst, és arany edényekből; ezek közt van egy nagy Kehely, melly mind érczének drágaságára, mind szép izlésű mesteri művére, és ércz-rajzolatira nézve nevezetes; van még egy Tábernáculum, a' legszebb Szibériai Jáspisból készült nyolcz oszlopotskával. A' templom' rajzolása is el van végezve, mellyet egy Görög Képíró vitt végbe; a' templom belső felkészítése is már annyira ment, hogy a' közelgető Sz. Miklós ünnepén, vagy is az Orosz Uralkodó' neve napján, melly Dec. 6 ikára, (a' mi Kalend. szerént 18-dikára) esik, minden bizonnyal meg fog nyittatni."

Ezen tudósítás alá illy Jegyzést teszen az Allg. Zeit.: „E' szerént kell megigazítani a' több Ujságokban hírdetett tudósítást, hogy Ő Felsége az Orosz Tsászár az ide való Görög templomnak egy drága Misés Könyvet, és 25,000 Frankot ajándékozott volna. Hihető, a' ki ezt a' hírt elterjesztette, ezen summáról mint az ajándék' értékéről hallott beszélni; de ez külömben feljül múlja a' mondott summát."

Ő Felsége a' Bajor Király Blumenbach Göttingai Professor Urat a' Bajor Korona' Polgári Érdem Rendének Kis-Keresztjével méltóztatott megajándékozni olly határozással, hogy a' most ott lévő szeretett fia, a' Korona-örökös Ő Kir. Herczegsége, nyújtsa neki által.

BURKUS ORSZÁG.

Berlinből Nov. 17-dikén írják: hogy Báró Müffling Grlis, a' ki rendkivül való Követségben volt Konstantinápolyban, ott elvégezvén a' reá bízott dolgot, ezen h. 16-ikán Berlinbe haza érkezett. — Továbbá azt írják, hogy ott harmad napóta jó szánút van, a' mi illy korán példa nélkül való jelenés. Senki sem emlékezik, hogy valaha az első hó illy tartós lett volna. Most nem is látszik, hogy olvadni akarna. Hát a' szokatlan hűves nyár után szokatlan fagyos telet várjunk?

NÉMET-ALFÖLD.

Oct. 28-dikán költ Kir. Rendelés által a' nemzeti Katonaság, és a' polgári Gárda' igazgatása a' belső Ministeriummal ezentúl összve lesz kötve.

Hope és Társasága Amsterdámban azt tették köz hírré: hogy az Austriai Finánez-Ministerium hozzájok küldött Bétsből egy, Oct. 17-dikén költ Tsászári Végzést, melly

szerént az Austria' számára Hollandiában Goll 's Társ., és Osy 's Fiai Pénzváltó Házak' eszközlése által költsön vett pénzek' interesei ezután olly betsben fizettetnek, mint eleinte, az az: pengő pénzben.

Az ország gyűlésének második Háza Nov. 12-dikén tartott űlésében Brugman Követ Úrnak bébotsátásáról tartott tanátskozást, és 45 voksal, 41 lévén ellene, azt nyilatkoztatta-ki, hogy a' Házban nem lehet űlése.

NAGY BRITANNIA.

Hg. Wellington a' Vám-Tisztségeknél a' Skócziai, és Irlandi Hivatalokat eltörölte; ez által 60.000 font Sterling esztendőnként megkíméltetik.

Londonban Nov. 9-dikén ment végbe nagy pompával az új Fő Bírónak (Lord-Major), Crowder Senátornak, béiktatása. Felette számos nép, 's vele az új Fő Bíró is, ünnepi Processióval ment a' Vestminsteri templomba, hol a' hitet letette. Igen gazdag vendégség volt készítve a' Guildhall-ban. Hg. Wellington vezette az asztalhoz az új Lord-Major' leányát, ki is itt a' Lady-Major' személyét viselte. Nem külömben több betsületbeli Fő Asszonyságokat vezettek: Peel Úr, Lord Nugent, Lord Roszlyn, és Sir Murray. — György Cumberlandi K. Hg. is mezei jószágáról a' városba ment ezen ünneplés nézésére; és az ünnepi menetelt egy ablakról szemlélte.

O' Connell Úr Nov. 4-ikén hosszas távul léte után Dublinba érkezett.

Nov. 6-dikán Corkba egy Királyi Izenet érkezett, mellynél fogva a' 70 esztendős Leary John kivégeztetése a' jövő esztendei Apr. 20-ikára halasztatik. A' halálra ítéltetett többi öszve-esküdtekről semmit sem tesznek közhirré (lásd 40-dik számu levelünket).

Az isméretes Kathol. Püspök Dr. Doyle egy Pásztori levelet botsátott a' Queen's Countybeli Hivekhez, mellyben kérelemmel, 's fenyegetéssel felszóllítja őket, hogy semmi titkos társasághoz ne adják magokat, és O' Connell Urral bizonyítja, hogy a' kik a' törvénytelen Eggyesületeknek tagjai, többnyire holtig való számkivetéssel, sok esetekben pedig halállal büntettetnek. „Kerűljétek" így szóll a' Püspök „a' Társaságokat; ez O' Connell Úr' tanátsa, 's ez az enyim is. Nem érdemeljük-e-meg mi a' ti figyelmeteket? Többre tartjátok-e nálanál, 's nálamnál azon istentelen embereket, kik titeket a' veszélybe vezetnek? O' Connell Úr öszveszagatta láncaitokat, 's egyszersmind a' rabszolgaságból megszabadított; ő egyedűl végbevitte Irland' részére azt, a' mit milliom nyelvek, 's karok végbe nem vihettek. Az ő tudománya, erköltse, hazafiusága, és boldogságtokért való buzgósága kétségen kivűl van, és az ő szava eggyesűl most az enyimmel ezen kiáltásban: Kerűljétek a' titkos Eggyesületeket! A' Királyi Országlószék ezentúl minden alattvalóit a' törvény

előtt egyenlőkké tette, most abban foglalatoskodik, hogy nekünk módot szerezzen az ollyan életre, millyen a' szabad Státus' alattvalóit illeti! Más időben, szerelmes atyámfiai, az Evangelium fegyveréhez nyulni nem átallottam ellenetek, ha láttam, hogy titkos Eggyesületekbe álltok, mivel úgy tekinthettek volna engem', mintha a' hatalommal bíró vétket védelmeztem volna a' szerentsétlenségben fetrengő vétek ellen. De hála Istennek! a' mostani időt Hazánk' feltámadásának nézhetjük."

HELVETIA.

Az Augsburgi Közönséges Ujság ezt írja Helvetiából Nov. 14-dikén költ tudósítás szerént: „Igen szomoru módon vesztette-el ismét a' Tigurumi (Zürich) Kormányszék eggyik Előljáróját. Hirzel Jakab Státus-Tanátsos Úr, ki a' külföldön viselt sok Követségekről, és az ország-gyűléseken ditséretesen ismeretes, ezen h. 9-dikén délután nehány sor írást hátrahagyván, eltünt; az írás kétségbe-esett elhatározást sejdittet, melly a' 60 esztendős férjfiunak elme-nyavalyájából származott, és minden eddig utánna tett nyomozások sükeretlenek voltak."

FRANCZIA ORSZÁG.

Toulonból Nov. 6-dikán ezt írják: „Conquérant, mellyen Rigny Admirális, Trident, mellyen Rosamel Admirális űl, Provence, Breslau línea-hajók, és Atalante fregáta, a' mint mondják, parantsolatot vettek, hogy a' Móreában lévő Franczia seregeket, 's a' hozzájok tartozó szereket Franczia országba szállíttsák. A' melly várakat most a' Franczia katonák Görög országban megszállva tartanak, a' Görög seregeknek által fogják adni. Tengeri erőnk a' Levántén ezentúl tsak két fregátából fog állani; eggyik az Alexandriai státiót foglalja-el, és vele leszen 12 könyű hajó, mellyek közt egy korvet, 's egy első rendű brigg is lesz. Ellenben azt mondják, hogy Nagy Britannia megfogja szaporítani tengeri erejét.

Báró Portal, a' Király' első Udvari Orvosa, a' Betsület' Legiójának közép Keresztjét nyerte. Ama híres Seborvos Báró Dupuytren ugyan azon Rendnek Tiszti Keresztjét kapta. Pontécoulant Úr, ki az idén az Akademiának nagy mathematikai jutalmát megnyerte, és a' minap egy fontos munkát adott ki a' Világ' alkotmányáról, Lajos Rendének Vitézévé neveztetett.

A' Moniteur Nov. 9-dikén ezen feljűlírás alatt: „ A' Deputátusok' Házának ideiglen való palotája. — A' valóságos palotán való munkák" jó hosszatska czikkelyt közöl, mellyben leírja a' most készűlő két palotának belső és külső formáját, és ezeken mennyire mentek már a' munkások. Az eggyik már a' fedeléig kész, és a' jövő héten, a' mint a' Moniteur mondja, a' szarufák is fel lesznek téve; a' négy szegletiben négy melegítő lámpás, és több hevitő tsők fogják a' nagy palotát meleggel tartani. Ez tsak ideig-óráig fog űlésül szolgálni a' Képviselők-

nek, míg t. i. a' valóságos ország' háza elkészűl, mellyről így szóll ezen Ujság: „Az úgy nevezett Cour d' Honneur' épitménye már majd fedél alatt van. A' Pas-Perdus' vas fedele majd egészen el van készítve; a' 24 fejér márvány-oszlop, megaranyozott broncz-fejeivel, kész. A' belső munkák az űlés' magasságáig haladtak, 's majd el lesznek végezve. A' Kamara' Épitőmestere, Joly Úr, minden kigondolható ditséretet érdemel ezen iszonyu nagy munkáért, mellynek tellyesítése reá van bízva; 's ezt ő olly ízléssel, ésszel, és serénységgel viszi végbe, melly nagy betsületére válik."

Több Párisi Ujságok sejdítik, sőt előre zúgolódnak, hogy a' Deputátusok' Házát az Országlószék el fogja oszlatni. Ellenben a' Gazette de France azt állítja: „hogy az eloszlatásra semmi ok sem lehet, ha a' gyűlésnek okosabb része megveti nehány faktiós embereknek hűségtelen tanátsait, és egy maroknyi fondorok' nagyravágyó czéljára nem áll." Illy értelemben felel a' Journal des Debats-n kivűl a' Constitutionnel-nek, és a' Fr. Courrier-nak is ezen tárgyra nézve.

A' Gazette de France Nov. 15-dikén minden további megjegyzés nélkűl azt a' Párisban az nap elterjedett hírt említi, hogy Labourdonnaye Úr (belső Minister) hivataláról lemondott. — Más nap ezen Ujság a' Journálokból több Czikkelyeket közöl, mellyek bizonyosnak állítják Labourdonnaye Úrnak a' Ministeriumból lett kilépését, 's ezt teszi hozzá: „Ha a' belső Minister ki is lépik a' Ministeriumból, ez tsak saját akaratjának következése, és korán sem a' Korona' engedékenysége a' Revolutio javára. Akármi történjen, a' rendszer minden bizonnyal meg nem változik, a' Ministerium ki nem tér a' Monarchiai útból, azon egyből, mellyen a' Koronának, és a' más két törvényszerző Hatalomnak indúlni lehet."

TÖRÖK BIRODALOM.

Zimonyból, Nov. 1. A' Török Birodalom' belső részeiből bizonyos hírek érkeztek, hogy mind azon pontokra nézve, mellyek még Diebits Grlis, és a' Török Biztosok között nem valának egészen eligazítva, már megeggyeztek; és hogy a' Skutarii Basa, ki későn ébredett-fel, 's e' miatt nevetséges rándúlást akart tenni, az okosság' szavának engedvén, a' Porta' parantsolatinak alája vetette magát. Még a' mult hónap' első felében Musztafa Skutarii Basa abban látszott törni a' fejét, hogy az Orosz Fő Generálist Drinápolyból erővel elűzze, ha ez önként onnét el nem takarodnék, még pedig a' Basa által kiszabott napig. De ezen felszóllításra a' tábori Marsal olly választ adott, melly a' veszekedni szerető Basát meggyőzhette arról, hogy itt nem tarthat számot borostyán-koszorúra, és hogy tsak egy kis meggondolatlan tselekedete veszedelembe ejtené őtet; elhatározá tehát, hogy hadi rándúlását Philippopolnál elvégezze. Több

Orosz brigádáknak már meg volt parantsolva, hogy az Albánusoka Musztafa alatt támadják-meg azon esetben, ha ez előbbre akarna nyomúlni. — A' hat Kerületnek Szerviával való eggyesítése eránt, a' mint mondják, ki van már adva a' Fermán, Gyurgevo megürítve a' Török katonáktól, és az Orosz jobbágyok' kármentésére az első ráta (500,000 Hollandiai arany) le van fizetve.— Konstantinápolyból nem igen örvendetes hírek érkeznek. A' nép közt gyülölséges, és veszedelmes indúlat uralkodik a' Szultán ellen. A' Nagy-Ur is érzi veszedelmes állapotját; testőrző seregét szaporítja, és nagyobb fizetést ád. Halil Basa még el nem útazott volt Sz. Pétervárába, 's talán nem is fog elútazni, minthogy Gróf Diebits egy Jegyzéket küldött, a' mint mondják, a' Reis-Efendinek, mellynek következésében, hihető, ezen rendkivűl való Török Követség mostanában elmaradhat, 's a' t. — Ellenben Sz. Pétervárából Octob. 31-dikén indúlt közönséges tudósítások szerént azt állítják, hogy a' Tsászár Gróf Diebits Grlisnak parantsolatot küldött, hogy az Orosz Udvarhoz rendelt rendkivűl való Követnek Halil Basának a' szükséges szabad úti levelet adja-ki. De ezen engedelem által (így szóll tovább a' tudósító) a' Porta kérelme, a' kikötött hadi költségek' megtérítésének egy részben elengedése eránt, korántsints tellyesítve, noha tudva van, hogy a' Követség' czélja ez legyen. — Különös az, hogy Berlinből Nov. 6-dikán költ levél szerént, a' Sz. Pétervári Ujság még addig ki nem hírdette a' Béke-Kötés' feltételeit.

Némelly Párisi Ujságok azt állítják, hogy az Orosz Udvar alkuképpen örök időkre magának akarja megszerezni Ásiában Kars tartományát, a' hozzá tartozó várakkal eggyütt; 's ennek fejében a' hadi költségek' fizetéséből el akar engedni a' Portának. Ezt nem lehetetlennek tartják, minthogy a' Porta ez által szorult állapotján könnyen segíthetne, 's az ott lakó Örményeken kiadhatna, kik az Ottománi uralkodást nem örömest szenvedik.

Sokat beszélnek Konstantinápolyban egy előkelő Görögnek elszökéséről. Ez Argyropulo nevű, ki egy időben Berlinben is volt Követségben. Most a' Szultán ótet a' Halil Basa Követsége mellé Sz. Pétervárába első Tolmátsnak rendelte; 's tetemes summát bízott kezére; de ő hirtelen minden familiájával, 's rokonival eltünt, nem tudják, hová; némellyek azt mondják, Móreába ment. Az okát sokféleképpen találgatják; a' Szerbiai határ-szélekről Oct. 27-dikén költ levél szerént új öszve-esküvést forraltak több előkelő Muzulmánok, és Görögök (ezek közt Argyropulo is) a' Szultán ellen; ennek kitudása előtt többen a' tagok közűl eltüntek; így tünt el ő is 60,000 nehéz piaszterrel; így a' Defterdárnak első Titoknoka is.

A' Burkus Státus Ujság Nov. 8-dikán ezt írja: „Geismar Grlis' seregei, és a' Skutarii Basa hadai váratlanúl öszveverekedtek. Geismar Grlisnak meg lévén hagyva, hogy

ezen Basának mozdúlásait szemmel tartsa, megtudta, hogy a' Basa Drinápolynak tart, 's ennél fogva elhatározá, hogy Vratzából Szofiához előre nyomúljon. Harmad napra Arnaut-Kalessi mellett 1700 Albanus katonából álló tsapatra talált, melly erős állásba vévén magát, ott 3 ágyúval magát bésánczolta. Geismár egy béke-követet külde, gátolatlan általmenetelt kérvén, ezt puska-lövésekkel fogadták az Albánusok, 's erre tüstént megtámadó mozdúlást tevének az Oroszokra; ennek következése az lett, hogy azonnal oda kelle hagyniok állásokat, és ágyuikat. Geismar Generális nem engedé, hogy seregei a' futó ellenséget űzzék, sőt inkább a' bagazsiákat szabadon a' sereg után ereszté. A' Skutarii Basa megértvén a' Török meghatalmazott Biztosoktól ezen történetet, újra bizonyítá békeséges hajlandóságát, és sürgetve kérte, hogy Geismar Generális előnyomúlását megszüntetné, a' mi azonnal meg is történt Diebits Marsal' parantsolatjára. Egyszersmind Geismar Generálisnak meghagyatott, hogy az elfoglalt 3 ágyut, és mindent, a' mit tsak a' Törökök elvesztettek, a' Basának vissza adja. Egyébaránt ezen eset mind a' két részről nem sok vérbe került, és a' tsendesség ismét tellyesen helyre-állott."

AMERIKA.

Paraguay. — Buenos-Ayresből Aug. 29-dikén indúlt levelek, mellyek Monte-Videóba érkeztek, azt jelentik: hogy Paraguay' Dictátora, Doctor Francia Junius 14-dikén meghalt.

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

2.) „Codex Diplomaticus Hungariae Ecclesiasticus ac Civilis. Studio et opera Georgii Fejér Bibliothecarii Regii. Tomus Quintus Volumen III. Budae typis Typogr. Reg. Univ. Ung. 1830." (519 lap).

Nem győzzük eléggé bámulni a' tudományos körünk' bővítésére termett, 's abban szüntelen fáradozó Szerzőnek' ritka munkásságát, mellynél fogva e' jelen való nagy munka' Köteteinek szapora megjelenését sietteti, 's a' mellett még egyéb tudományos tárgyakra is, noha név nélkűl, figyelmét kiterjeszti (lásd a' derék Tudományos Gyüjteménynek kivált az idei több darabjait); — 's mind ezt hivatalos idejének tsorbítása nélkűl! — Ezen darabnak rövid Előbeszédében meg van említve a' Fejedelmi, Herczegi, Grófi, Bárói, 's egyéb Fő Tisztviselői nevezeteknek eredete, 's mivolta, a' mi sokakra nézve szükséges tanúságúl szolgál. Egyéb aránt ezen Kötet Kún László uralkodása' idejének utólsó szakaszát foglalja magában, és 1280-tól fogva 1290-ig terjed. Hozzá van adva még 58 Oklevél, és még nehány, esztendő nélkűl. — A' szerentsés kezdetnek szerentsés folyamatja lett; legyen a' végezete is, Hazánk' ditsőségére, örvendetes!

(Hasznos Mulatságok Nro 44. Hirdetés 1/2 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 45.

Pesten, Szerdán, Karátson Hava 2-dik napján 1829.

Nemzetség' fénye.

Bajnoki lélekkel szállának szembe pogánnyal
Hős Eleid, 's nyertek czímereket, 's javakat.
Tudsz harczolni te is, de hol? — és ígyekszel azonn is,
Osztástól fiaid hogy szabadok legyenek.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. s Apostoli Kir. Felsége a' f. e. Nov. 10-dikén költ kegyelmes Végzésénél fogva, az Egri Fő-Káptalanban még üresen lévő Kanonokságra Méltóságos és Fő Tisztelendő Szalai Báró Barkóczy László Al-Esperest Urat, és Miskolcz városának Plébánusát, méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Pesten Nov. 13-dikán reggel harmadfél órakor jótévő életének 73-ik esztendejében tüdő-merevedtségben a' világból kimult. Nagy Méltóságu született Kapivári Kapy Anna Tsillag-Keresztes Dáma Ő Exja, N. M. Zsadányi és Török Sz. Miklósi Almásy Pál Ő Exjának, Sz. István Ap. Király jeles Rende' Közép-Keresztes Vitézének, valós. b. t. Tanátsosnak, Ts. K. Kamarásnak, Magyar országi Fő Lovász-Mesternek, Ts. Arad Vgye' Fő Ispányának, és a' Hétszemélyű Fő Törvényszék' Bírájának elmaradott özvegye. A' boldogultnak hideg tetemei Nov. 15-dikén Gyöngyösön a' M. Almásy Nemzetség sírboltjába takaríttattakel. — Ezen Fő-Asszonyságnak példás kegyessége, leereszkedő nyájassága mindeneknél, kik ismérték, jótevősége pedig számtalan ügyefogyottaknál, kiket nagy lelkűen gyámolított, örök emlékezetben marad.

(*Második Félesztendő* 1829.)

Lugosról Nov. 26. Mai napon reggel 4 óra tájban itt földindulást érzettünk; az ablakok, ajtók az épületekben igen nagy erővel zörögtek; a' kik még ágyokban feküdtek, megijedve felébredtek; a' nagyobb házi szárnyas állatok, valamint a' pujkák, a' fákról lehúllottak, a' kaliczkában lévő madarak repdestek. A' földindúlás egyébaránt semmi károkat nem tett.

Győrből Nov. 14-dikén. Mióta készűlünk a' nemzeti Theátrom' felállítására megkivántató eszközöket megállapítani, tanuk azon sok esztendők, mellyekben tsak mindég akartunk, de rokon kezeinket a'

)(

terhes környűlállások miatt ápolásra ki nem tárhattuk. Azonban találkoztak, kik e' köz ügyet figyelemre méltónak lenni nem tsak szájjal, hanem tselekedettel is megmutatták. Tek. Vas Vgye az, melly ezen nemzeti hálát megérdemli; ez t. i. Kiküldöttséget nevezett Tek. Szegedy Úr' előlülése alatt ezen kérdésnek megállapítására. Ennek vélekedése az volt: hogy 6 szomszéd Vármegye öszveállván, közös erővel egy 20 tagból való Társaságot, a' Közönség' igazgatása alatt, olly formán assecuráljon, hogy minden Megye a' kebelében töltendő két hónap alatt a' Társaságot akár öszveszedett tőkepénznek kamatjából, akár a' játékokra leendő előfizetésekkel, de a' két hónapra 1200 forintra telő summával segíteni fogja. — Ezen vélemény köz meghagyásból a' szomszéd Vármegyékkel közöltetvén, Ns. Vas Vgyének felszólítását Győr, Somogy, Sopron, és Szala Vgyék készséggel fogadták, 's még egy hatodik is fog találkozni. Különös lelkesedéssel vette ezt Ns. Győr Vgyénk, hol is ezen köz ügynek még erősebb lábra leendő állítása végett, Megyénk szeretett másod Al-Ispánya Tek. Siklósi Szabó Péter Úr előlülése alatt a' Ns. városnak is Választottjaival közös Kiküldöttség rendeltetett; 's ennél fogva Ns. Győr városának e'beli igaz hazafiui ajánlása megjegyzésre méltó. — Ezen közös Eggyesület már valóságra is ment, 's e' f. hónap' 8-dikán kezdette nálunk a' Társaság Dunántúli Színjátszói Társaság neve alatt egész megelégedésünkkel az előfizetésekre játékait. Örömmel jelentjük Tóth, Ifj. Nagy, 's Katz Uraknak, úgy Komlósy Urnak, és Hitvesének jeles megkülömböztetését.

Nyilvánságos Köszönet.

Az alólírt Egyházi Előjáróságnak nagy vígasztalást hozott folyó esztendei Septembernek 24-dik napja; mellyen tudniillik a' Római Szent Egyház Kardinálisától, és Magyar ország' Herczegi Primásától Rudnai és Divékújfalusi Rudnay Sándor Úrtól Ő Eminentiájától szerentséje volt általvenni azon 4535 Rf. és 30 kr. pengő pénzben menő summát, mellyet Ő Eminentiája, és Magyar országnak Nagy Érdemű 's Méltóságú Érsekei, Püspökei, és Káptalanjai, Stajer országban fekvő Mária-Czeli templom' tekeformájú közép tornyának helyreállítására bőkezűen szántak vala, melly Magyar országnak halhatatlan emlékezetű Nagy Lajos Királyától 1363-dik esztendőben emeltetett, és 1827-dik esztendőnek November' 2-ikára virradó éjjén elégett.

Mivel pedig a' nevezett toronynak helyreállítása, mellyre 14999 f. 's nehány kr. pengő pénzben kivántatik, a' Magyar nagylelkűség által, melly Királyai sz. Emlékeinek ditsőítésében ujonnan kitündöklött, tetemesen könnyebbíttetik, az alólírt Egyházi Előjáróság igen kellemetes kötelességének esmérte lenni, hogy legforróbb köszönetét nagy Jótévőjének mély tisztelettel lábai-

hoz tegye, és örökös háladatossága mellett nyilván megvallja, hogy azon többször nevezett toronynak, helyreállítását leginkább Magyar ország' Fő Papjainak kell köszönnie. — Mária-Czeli Egyházi Előjáróság October 3-dikán 1829. P. Králik Nep. János, Mayer Ignácz, Neuhold Mihály.

NÉMET ORSZÁG.

A' Stuttgardi Udvari Ujság Nov. 21-dikén ezt írja: „A' tegnap estve ide érkezett Kurir azt a' jelentést hozta, hogy Fridrik Pál Sándor Oldenburgi Herczeg, a' boldogult Katharina Würtembergi Királyné Ő Felségének első házasságából való legidősb fia, ezen hónap 16-dikán délelőtt meghülésből 19-dik esztendejében meghalt. Ezen nagy reménységű Herczegnek kora, és váratlan halála, ki eránt Ő Kir. Felsége atyai szeretettel viseltetett, Ő Felségét, és a' Kir. Familiát mély gyászba ejtette, és méltó fájdalommal eltöltötte."

SPANYOL ORSZÁG.

A' Portugalliai Udvarnál lévő Spanyol Követ, Don d' Acosta y Montealegre, Oct. 26-dikán, mint Dom Miguel K. Herczeg' születése napján a' Portugalliai Krisztus Rendének vitézi Nagy-Keresztjét nyerte, azonkivűl a' Spanyol részről Marquis de Montealegre nevezetet kapta.

A' mint látszik, a' haramiák megorrolták a' Korona-gyémántjait. Azon jeles nyak-kötők, mellyeket a' Korona' drága-köveiből Párisban a' jövendőbeli Spanyol Királyné' számára foglaltak-egybe, majd az útonálló haramiák' kezeibe estek. Ezek már tudósítva voltak Garreta Úr' útjáról, kire ezen drágaságok' hazaszállítása bízva volt, és megállitották a' posta-kotsit, mellyen Párisból Madrid felé ment. Tsak a' posta-legény' előre-látásának, 's ügyességének lehet köszönni, hogy a' drága-köves ládátska megmentetett.

NAGY BRITANNIA.

A' Windsori Express szerént már el van határozva, hogy a' Király téli szállását a' Windsori-kastélyban fogja tartani. — Az Austria Nagy-Követ Herczeg Eszterházy Nov. 13-dikán Marquis Salisbury' jószágáról, hol látogatóban volt, Londonba visszatért, és még az nap Aberdeen Gróffal értekezést tartott. — Ismét néhány Katholikusok vétettek-fel az országos Tisztviselők közé; igy Lord Clifford Katholikus Pair, Devon megyében Tisztviselő lett; és Sir Tichborne Henry, Kathol. Baronet, a' mint vélik, Hamp megye' Fő-Ispánya (Sheriff) lesz.

Gróf Matuschewitz, ki különös Követségben több hónapokig tartózkodott Londonban az Orosz Udvar' megbizásából, Nov. 14-ikén Sz. Pétervárába haza indúlt (Gróf Matuschewitz már Párisba érkezett.)

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Moniteur Nov. 18 dikán egy Királyi Végzést közöl, mellynél fogva Hg. Polignac, a' külső dolgok' Ministere, a' Ministeri Tanács' Előlülőjévé neveztetik.

A' Király Nov. 15-dikén Minis-

)(*

teri tanátsot tartott, mellyen a' Minisiterek mindnyájan jelen voltak.— Ugyan az nap a' Király Nemours Herczeget, minekutánna 15 esztendeit elérte, a' Királyi vérből való Herczegek' privilegiuma szerént, minden Királyi Rendekkel felékesítette.

A' Nápolyi Kir. Familia Nov. 11-dikén akart Perpignánból a' Spanyol földre által-lépni, és Barcelonában, 's Valenciában kevés ideig mulatván, Dec. 18-dikán Madridba érkezni. Don Francisco K. Hg. és Hitvese Perpignantól kezdve előtte fog menni.— A' Nápolyi Udvar költsége, míg Franczia országon keresztül útazik, a' Toulousei Ujság szerént, a' Franczia Király' erszényéből fog fizettetni.

Hogy Gróf Labourdannaye a' Ministeriumból eltávozott, bizonyosnak látszik, minthogy a' különbféle liberális Ujságokban tett e'beli jelentéseknek a' Gazette de France ellent nem mond, hanem tsak azon észrevételét hozza ismét elő, „hogy azért a' Ministerium el nem távozik felvett rendszerétől, vagy is a' Monarchiai úttól." — Erről a' Quotidienne így szóll: „a' Constitutionnel jelenti, hogy Labourdannaye Úr butsut vett hivatalától; mi erről nem szóllhatunk; mivel nekünk nem szabad, mint a' liberális Ujságoknak, a' Kabinét' ajtaján hallgatódzni; de minden esetre meg kell jegyeznünk, hogy nem igen szép dolog egy olly férjfiut, kinek hivatalából való kilépését jelenti, még utóljára is gyalázatokkal, szítkokkal halmozni. A' mi a' Courriert illeti, nem nagy fontosságot tesz a' belső Ministernek gondolt kilépésére: „Nem Labourdonnaye neve ellen" így szóll „hanem azon alapok, és ideák ellen, mellyeknek ő az oltalmazója, gerjedt-fel az ország' boszonkodása." Szabad legyen a' Courriernak megjegyeznünk, hogy hibázik; az „ország' boszonkodása" vagy jobban mondva, a' liberális Ujságok szakadatlan, minden kiméllés, és szégyen nélkül egyedül tsak a' Minister' neve ellen, és koránt sem tselekedete ellen gerjedtek-fel. Külömben vele egészen megegyezünk abban, hogy egy férjfi kilépése, akármelly fontos legyen is személye, koránt sem adhat reménységet a' liberális felekezetnek; a' Monarchiai szesz, melly a' Ministeriumot útjában vezérli, ezután is fenmarad, akár hogy legyen is öszve alkotva; mert az emberek elmulnak, 's a' tudomány megmarad, 's ezen tudomány az, melly által a' Státusok megmentetnek." — Egyébaránt a' Courrier azt véli, hogy Labourdonnaye Úr' helyébe d' Hausser Úr lesz (eddig tengeri Minister), és Gróf Beugnot tengeri Ministernek fog kineveztetni. A' Courrier azt adja okául Labourdonnaye' kilépésének, hogy fejébe nem fért az, hogyan lehet Polignac Herczéget a' Ministeri Tanáts' Elölülőjévé tenni?

A' Moniteur Nov. 19-dikén az előtte való napról két Kir. Rendelést közöl, mellyek alá a' Ministeri Tanáts' Elölülőjének Polignac

Herczegnek neve van írva. Eggyik Rendelés által Báró Montbel, az Egyházi dolgokra és köz Tanításra ügyelő Minister, belső Ministerré Gróf Labourdannaye' helyébe, kinek lemondása elfogadtatik; és Guernon de Ranville Úr, a' Lyoni Kir. Törvényszéknél Fő Prókátor, az Egyházi dolgokra és Köz Tanításra ügyelő Ministerré neveztetik Montbel Úr' helyébe. A' másik Rendelés által Gróf Labourdonnaye a' Deputátusok' Házának tagja, (betsületbeli) Státus-Ministerré, és a' Kir. titkos Tanáts' tagjává neveztetik.

A' Gazette de France Nov. 19-dikén így ír: „A' tegnap általunk közöltetett Kir. Rendelés, mellynél fogva a' Min. Tanátsnak egy Elölülője neveztetik, azon alap' eggyességének következése, melly nélkül sem ereje, sem állandósága nints a' Ministeriumoknak. A' Kabineti tagok' véleményeinek egysége (identitas) akármillyen legyen, mindég szükséges, hogy a' rendszer közülök Egyben személyesittessék-meg. Egy társaság sints fő nélkül, egy hadi sereg sints vezér nélkül, még a' coalitio sem indúlhat táborba Generalissimus nélkül. A' Restauratio óta tsak két Ministerium volt Elölülés (Praesidenség) nélkül. Az eggyik az, mellyet Bonapárté 1814-ben a' szárazra kiszállított; a' másik az 1828 diki, melly a' Revolutiónak egész a' Törvény' szent-helyéig engedett bémenetelt, és a' Rojalisták' nemes ellentállása nélkül a' kormányt annak kezébe játszotta volna. A' monarchiai rendszer az egységre visszavezettetett, hogy erősebb, 's állandóbb legyen — ez az a' válasz, mellyet a' Korona a' Kabinét' eloszlatását kivánó Journálok' kiábálására adott."

Továbbá ezen Ujság így szóll: „Gróf Labourdonnaye ma belső Ministeri hivatalától elbutsuzott. — Sajnáljuk, hogy egy tsupán személyes illendőségről való kérdés olly lépésre adott alkalmatosságot, melly semmi politikai okból nem származott. Labourdonnaye Úr soha sem szünt meg Tiszti társaival egy értelemben lenni. Az ő eltávozása semmi változást sem fog tenni azon rendszerben, melly a' Korona' Tanátsosait eddig vezérlette. — Ha a' Kabinét Labourdonnaye Úrnak tapasztalásitól, 's mély itéleteitől meg is van fosztva, még is a' monarchiai Franczia ország mindég feltalálja benne a' Királyi jusok' oltalmazóját, 's a' t."

Gróf Guilleminot Grlis, és Vicomte de la Hamelinaye Sz. Lajos Rendének Nagy-Keresztjét; Gróf France Grlis a' betsület Legiójának Nagy-Keresztjét; és Berbis Úr, a' Deputátusok' Házának tagja, ezen Rendnek Közép-Keresztjét nyerték.

Belleyme Úr (volt Policia-Praefectus) felszóllítja a' Párisiakat az adakozásra, hogy egy menedékül, és dolgozásúl szolgáló Háznak felállítása által a' koldúlás eltöröltessék; már 432,000 frank egybegyült, és valami 200,000 fr. még igérve van; de mintegy két annyi kivántatnék a' plánum' végrehajtá-

sára, és a' szükséges épűletek' megszerzésére. Belleyme Úr az Intézet' Igazgatója marad, egy Választottság közre dolgozása mellett, melly az adakozók' közűl választatott. Ebben találtatnak: a' Praefectus Gróf Chabrol, Ternaux Úr, Báró Pasquier, Gróf Laborde Sándor, idősb Dupin Úr, 's a' t.

OROSZ BIRODALOM.

Chosrev Mirsa Nov. 5-ikén Moszkvába érkezett. — Ugyan ezen Persa Kir. Herczeg Sz. Pétervárában mulatása alatt Brieff oda való Könyváros Urat, ki neki több Franczia, és Orosz könyvekkel kedveskedett, több ízben asztalához ültette, 's megbízta, hogy egy Könyvtár' számára, mellyet otthon a' Hg. állítani szándékozik, tetemes számu könyveket szállíttson; sőt őtet Franczia nyelven adott Kézirásánál fogva a' maga Könyvárosának, és Biztosának nevezte Pétervárában. Brieff Úrnak Tiflisben is van egy Könyvkereskedése.

Gróf Paskevits Erzerumban Sept. 18-dikán a' következő napi parantsolatot botsátotta a' hadi seregheż: „Hadi fáradozásaitokat, vitéz Katonák, a' legkegyelmesebb Fejedelmünk minden várakozás felett figyelmére méltatta! Én nem szóllok magamtól; — nints elegendő szavam érzéseimet kinyilatkoztatni Felséges Urunk' Kegyelmeiért. Hasonló mértékben fordítja reátok is, Pajtásim, atyai tekintetét magas jóságában, midőn levelében ezt bízza reám: „Mondja meg a' seregeknek az én tellyes megelégedésemet, és köszönetemet; az ő magokviselete a' győzedelem után éppen olly kedves előttem, mint a' ditső bajnoki tettek.“ Vitézek! ezek a' Tsászárunknak szavai. — Lehet-e előttetek ennél nagyobb jutalom?“

A' Birodalom' Tanátsának eggyik Rendelése szerént, melly Felséges helybenhagyást nyert, a' Zsidóknak, kik valamellyik Keresztény Vallásra lépnek, megengedtetik, hogy tetszésök szerént akármellyik városi Községbe magokat béírassák, ha mindjárt azon Község ellenzené is. Ellenben a' falusi Községbe, ennek megeggyezése nélkűl, bé nem írathatják magokat, minthogy az által a' parasztok a' földmivelésben, 's egyéb mezei gazdálkodásban megkárosodhatnának.

Astrachánból Oct. 22-dikén írják, hogy Báró Humboldt, Burkus Kir. titkos Tanátsos, Oct. 12-dikén oda érkezett, és a' számára rendelt háznál a' polgári Kormányozótól, Al-Kormányozótól, 's más Tisztektől fogadtatott. Más nap a' polgári és hadi Tisztek udvarlására voltak, valamint az előkelő Orosz és Asiai Kereskedők is, ú. m. Örmények, Tatárok, Persák, Bukharok, Chinaiak, és Indusok. Humboldt Úr rövid ott mulatása alatt kirándult a' tengerhez, megnézegette a' várost, a' székes templomot, az örmény templomot, a' Gymnásiumot, az örmény oskolát, 's a' t. és még az Indusok' isteni tiszteletére is megjelent. — Oct. 21-dikén elindúlt, 's egész tisztelettel a' Volga vizén túl

kisértetett, Sz. Pétervára felé folytatván útját. (A' legújabb tudósítások szerént ide már meg is érkezett, és Decemb. közepe táján Berlinbe várták).

PORTUGALLIA.

A' Moniteur Lizabonából Oct. 31-dikén költ magános levelet közöl, mellyben ez mondatik: „A' belső Minister Gróf Bastos, kire ideiglen a' tengeri Ministerség is bizva van, Rosa Contra-Admirálisnak, ki Terceira' elzárását igazgatja, a' következő útasítást küldötte: „Ha Terceira előtt egy, vagy több Braziliai, vagy más nemzetbeli hadi, vagy kereskedő hajók mutatnák magokat, hogy a' pártütőknek segítséget vigyenek, mindjárt kínszerittessenek az eltávozásra. — De ha valamellyik hajón Ő Kir. Magassága Dona Mária da Gloria Herczeg Asszony volna, értésére kell adni, hogy mivel Terceira szigete Ő Felségének I. Dom Miguelnek parantsolatjából el van zárva, ízibe távozzék-el, 's a' hová tetszik, oda menjen, tsak ne olly tartományba, melly a' Portugalliai uralkodás alatt van. — Ha más hajók erőszakkal próbálnának az elzáró lineán által-törni, a' Herczeg-Asszony' kiszállásának eszközlésére, azok tüstént a' tengerbe süllyesztessenek. — Ha pedig a' Herczeg-Asszony a' mellett maradna, hogy a' szigetre kiszálljon, és nem volna elegendő erő a' hajó' héereszkedésének meggátolására, ezzel is úgy kell bánni, mint a' többivel, és tsak a' mennyire lehetséges, arról kell gondoskodni, hogy a' Herczeg-Asszonynak semmi bántása ne legyen.

AMERIKA.

Éjszak-Amerikai eggyesült Státusok.— A' New-Yorki Ujságok Oct. 11-dikén azt jelentik: hogy Oct. 2-dikán Pereira d' Azambuja a' Státus-Titoknoknak bényújtotta megbízó levelét mint Ő Felségének a' Portugalliai Királynak (Dom Miguelnek) Követségi Helytartója az eggyesült Státusoknál; minthogy ollyannak megismértetett, és ezután tiszti rangjához képest a' Praesidensnél audientián volt. — Ezt a' lépést megértvén Figaniere e Morao, Dona Maria Portugalliai Királynénak Consula New-Yorkban, egy levelet írt a' Státus Titoknoknak, 's egyszer-'smind visszaküldötte az Exequaturát, mellynél fogva az előbbi Praesidens, Adams Úr, őtet Consulnak megismérte, minthogy Dom Miguelnek, kit az ország bitangolójának nevez, mint Portugalliai Királynak, soha sem fog szolgálni. Az Ujságok azzal védelmezik az eggyesült Státusok' országlószékének ezen lépését, hogy ez tsak azt szokta tekinteni, kinek legyen kezében mostanság az ország kormánya; 's nem aggódik azon, kinek legyen hozzá igaza; és ezen felvett rendszertől el nem távozik. — Porter Commodor, ki eddig Mexikói szolgálatban volt, Chesterbe érkezett. — Bravo Generális, és egyéb Mexikóiak, kik a' polgári háboru miatt kéntelenek voltak kibujdosni, az eggyesült Státusokból Vera-Cruzba mentek, hogy Hazájoknak a' Spa-

nyolok' beütése ellen szolgálatjokat ajánlják.

Buenos-Ayres. — Buenos-Ayresből Sept. közepéig terjedő Ujságok érkeztek Londonba. Valami magános levelek terjesztették ott-el azt a' hírt, hogy Paraguay Dictátora Dr. Francia Jun. 14-dikén meghalt volna; de bizonyos, és hiteles tudósítás erről még nints; annakokáért sokan kétségbe hozzák. — Buenos-Ayresnek új Kormányozója Viamont Grlis, Guido Státus Titoknokkal eggyetértőleg, a' külömbféle tartománybeli Kormányozókhoz kerülő levelet botsátott, mellyben őket az eggyességre felszóllítja, és bizonyosokká teszi, hogy a' tartományok' jusai meg nem fognak szoríttatni.

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

3.) „A' Svécziai és Norvegiai, 's a' Dániai Királyságoknak Statistikai, Geographiai, és Historiai leírások. Kidolgozta Lassú István, a' N. M. Kir. Udv. Magyar Kamara Regestraturájának Kantzellistája. Budán, a' M. Kir. Univers. betűivel. 1829." (nagy 8-ad rétb. 230 lap; a' fentnevezett országok' jeles földabroszával, Karacs Fer. által metszve.)

A' tudós, és jeles szorgalmu Szerzőnek czélja, mellynél fogva a' világ' Státusainak hasonló szabásu tökélletes leírását közre botsátani törekedik, 's már az Európai Státusokat (keveset kivévén) ki is adta, eléggé ismeretes a' két nemes Hazában. A' jelen való darab' megjelenésénél tsak azt jegyezzük-meg: hogy a' mostani idők' miveltségéhez, 's tudományok' kifejléséhez képest a' segéd-eszközök is mind inkább szaporodván, a' nevezett országok' leírása e' három tekintetben a' legújabb kútfőkből olly tökélletesen van kidolgozva, hogy a' gondos olvasó e' részben minden egyéb kiterjedt munkák nélkül el lehet, és tudni vágyását innét bőven kielégítheti. — Nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy a' Szerző Horátius Ódáinak bő és igen tanúságos magyarázatját nemzeti nyelvünkön a' tanúló ifjuság', és a' Romai classica Literaturában gyönyörködők' számára kiadja; még pedig úgy, hogy minden Stat. Geogr. Hist. leírás' Kötetéhez 2—3 vagy több ívnyi illyen Horatiusi magyarázatot fog ingyen mellékelni, a' minthogy most az első két ív tellyes megelégedésünkre meg is jelent. — E' Kötetnek ára 3 f. 15 kr. V. Cz.

Egyébaránt T. Lassú Úr a' Na. Hazának tudtára adja, hogy a' Svécziai 's Norvegiai, és Dániai Királyságok Stat. Geogr. és Hist. leírását az Olasz országi Státusoké fogja jövő tavasszal követni, melly a' többi munkáitól külömbözni fog; mivel ebben, valamint minden ezentúl kiadandó munkáiban, a' Földleírás is benne fog lenni, az az minden nevezetes városok és faluk is le fognak írattatni, hogy a' hazafiak ne kénteleníttessenek minden rosz, és részrehajló Föld-leírókból szedegetett Föld-leírásra külön költséget tenni.

HAZAI 's KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 46.

Pesten, Szombaton, Karátson Hava 5-dik napján 1829.

Jobb gyalog járni.

Négy kerekű kotsiban sebesen Szélvőlgyi előre
Elhalad, én tipogok lépve utánna gyalog.
Eltörik útjában vastengelye, 's én is elérem;
Most ketten járunk útnak eredve gyalog.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Minekutánna nálunk e' hét elején két három nap az idő megenyhült, 's a' Duna' jege is ritkább lett volna, tegnap, 's tegnap előtt annál keményebb fagyos száraz hideget tapasztaltunk, úgy hogy a' hévmérő reggelenként — 7—8 grádust mutatna; a' jég is a' Dunán annyira megszaporodott, hogy az általjárás másodszor is a' szigethez szorult. Azonban a' mult éjjel valamennyire engedvén a' hideg, havazni kezdett, a' mi mai nap is tart.

Ő Ts. Kir. Felsége Nov. 10-ikén kegyelmes Végzése által Nagys. Keméndi Váradi Ignácz Urat, Hunyad Vármegyének ez előtt volt Fő Szolga Bíráját, sok esztendei hasznos szolgálatjában kimutatott hívségének tekintetéből, Királyi Tanátsossá méltóztatott kinevezni.

Nagy-Szebenből írják, hogy ott Nov. 26-dikán reggel 3 1/2 óra után valami tompa zúgás hallatszott, 's nehány minutum mulva háromszor süvöltő szél módjára megújult, és földindúlással végződött; 12 rázkodásnál többet érzettek, mellyek közül a' három utólsó legerősebb volt, úgy hogy az épületek falai megrepedeznének. Nagyobb kár nem történt.

OROSZ BIRODALOM.

Sz. Pétervára, Nov. 18. Nehány napóta Ő Felsége a' Tsászár betegeskedik, de ez semmi aggodalomra nem adhat okot; mert a' következő orvosi Jelentésekből megtetszik, hogy Ő Felsége a' jobbúlás útján van.

Első orvosi Jelentés. A' mult Kedden Oct. 29. (Nov. 10.) estve 8 órakor Ő Felsége borzadozást érzett, mellyre azon éjjel hideglelés következett. — Reggel megtetszett, hogy Ő Felségének betegsége kétszeri meghűlésből származott hideglegyen. Azóta ezen betegségnek szokott folyamatja volt, az az: a' hideglelés folyvást tart, éjtszakán valamennyire nagyobb forrósággal. Mióta Ő Felsége rosszúl

)(

lett, semmi organumjában sem tetszett nyavalya jele, vagy gyuladásforma, és az utólsó 3-szor 24 órában a' hideg' forrósága lassanként megkissebbedett. Noha Ő Felsége a' folyvást tartó hideglelés miatt valamennyire meggyengyűlt, azonban reményljük, hogy a' nyavalya majd jobbra fordúl. — Nov. 4. (16. 1829. (Aláírták) Crighton. Rauch.

Második orv. Jelentés. Ő Felsége a' Tsászár az éjtszakát tsendesen töltötte, és estvélyi 11 órától fogva reggeli 8 óráig tsak háromszor serkent-fel. A' mi a' hideg' állapotját illeti, semmi tetemes változás nem történt benne. — Nov. 5. (17.) 1829. Aláírások.

A' Sz. Pétervári Journal Nov. 17-dikén a' Kaukazusi ármádától hosszú tudósítást közöl, mellynek ez a' rövid értelme: „A' Drinápolyi békeség' megkötése után Gróf Diebitsch mindjárt két Kurirt külde, egyiket vízen, a' másikat szárazon, Gróf Paskevitshez, a' Kaukázi ármáda Vezéréhez a' békeség' hirével. Egyik a' tengeren Sept. 20. (Oct. 2.) Trapezunthoz érkezék, de a' Török Vezér ott ki nem engedvén szállalani, kéntelen volt más révet keresni. Ezen rideg gátolásnak szerentsétlen következése lett az Ottománi seregekre nézve, melly noha a' mieinknek győzedelmet szerzett, mégis sajnos, minthogy a' békeség' idejében is új vérontást okozott.— Gróf Paskevits Trapezunttól visszatérvén Erzerumba, téli szállást keresett magának; de éppen akkor váratlanúl azt a' hírt viszik neki, hogy az új Szeraszkier éppen most valami 18 ezer lovas és gyalog katonát gyüjtött öszve a' mi általunk elhagyatott Beiburt városában, 's annak vidékén, és Erzerumot vissza akarja foglalni... Ennél fogva Pask. elhatározá, hogy a' Szeraszkiert egész erejével megtámadja, 's egy tsapással véget vet igyekezetének. Oct. 6. Erzerumból két hadi rendben kiindula, eggyiket maga személyesen, a' másikot Potemkin Generális vezetvén. Oct. 8. Beiburttól 15 verstnyire előseregünk valami 1000 lovasból álló ellenségre talált, melly a' szoros útat megszállotta volt. Ez visszaverettetvén a' Beiburti úton felhányt sánczokba vonta magát; így utunk mindenfelé megnyilt, de Paskevits éjjel az elfoglalt helyeken megmarada. — Azon vakmerőség, mellyel a' Törökök sánczaikból előseregünkre rohanának, azt bizonyította, hogy számosan vannak; azon kivűl a' foglyok az vallották, hogy a' Szeraszkier tsak 4 órányira van Beiburttól, hogy az oda való őrizet' segítségére 2000 Lázokat küldött, és más nap reggel minden seregeivel a' városba menni szándékozik. Ez sietteté Gróf Paskevits' szándékát a' város' megtámadására. 9-dikben reggel 5 órakor mellyékes úton megkerűlé a' várost balra, hogy a' dombokat elfoglalja. Itt előseregünk 3 1/2 verstnyire a' várostól Aruzga falunál valami 1000 lovasból alló ellenségre akadt. Innét a' Kozákok elverék az ellenséget, 's tőle kivont karddal elvevének egy dombot, melly a' várostól 2

verstnyire van. — Midőn seregeink egybe valának gyűlve, az ellenség mindég gyalogságot küldöze sánczaiból az általa megszállott dombra. Paskevits megengedé, hogy az ellenség ott egybegyűjtse erejét, gondolván, hogy majd seregeink midőn az ellenséget sánczaiba vissza verik, vele azokba bényomúlhatnak, 's a' város megvétele könnyebb lesz. Ezen szándékból a' Fő Vezér meghagyá Potemkin Grlisnak, hogy minden katonaságot három hadi rendbe osszon; az eggyik az ellenség derekát, a' másik jobb szárnyát támadja-meg, 's a' harmadik, hol Kozákok, és a' Muzulmán Regementek valának, az ellenségnek útját balra Trapezunt felé elvágja. E' szerént az első gyalog hadi rend az ellenség felé indúla, míg az alatt a' másik ágyuzni kezde; a' Törökök megzavarodván ágyuzásaink miatt, bé nem várák gyalogságunkat, hanem a' második dombra vonúlának, de innét is visszanyomattatván a' harmadikra, onnét szaporán sánczaikba futának. Ekkor lovasságunk reájok rohana, elszakasztá a' gyalogságot a' lovasságtól, 's azt üldözőbe vevé. Az 50 ölnyire álló gyalogságunk, és pattantyusságunk segítségére volt ezen mozdúlásnak; lovasságunk, melly a' Török gyalogságot űzte, nehány ágyu lövést kiállván, bényomúla a' sánczokba, 's két batteriát 3 ágyuval elfoglala. Lovag-pattantyusaink némelly gyalogokkal ide érvén, a' város utszáin futó ellenségre rohanának, és saját ágyuit ellene szegezék. Eriváni Gróf Paskevits Rgtje Koskareff Obester alatt azonban ide érkezvén, a' várost egészen megtisztitá az ellenségtől, 3 zászlót tőle elveve, és sok Törököt elfoga. — A' Törökök elhagyván Beiburtot három felé kézdének futni; az Ispira felé futókat a' gyalogság űzte, a' Charti sikra sietőket egy Uhlánus osztály gátolta, 's a' városon keresztül a' Tsorochai szorosig hajtotta; a' kik pedig ezen szoros felé éjszakra fordultak volt; azokat Sergejeff Generális lovasságával a' város felé visszatérítette, úgy hogy ezen két utólsó tsapat, mintegy 5000 ember, Beiburt megett eggyesült, 's ott részint a' temetőben, részint egy magas kősziklán megállott. Egy Uhlánus osztályra, melly ellene indúlt, keményen kezdett tüzelni, 's egy ágyuból kartátsot szórni. Paradoffsky Major leszállítván Uhlánusait, a' sokkal számosabb ellenségre hajta, 's az alatt több segítsége is érkezvén, úgy megveré, hogy 100 holtat, 200 foglyot, eggyetlen egy ágyúját, 's 2 zászlót vesztett a' Török ezen alkalmatossággal. Erre az ellenség az eggyik külső városba vonúla, melly egy hegyen fekszik, de az Eriváni Karabélyosoknak fél bataliona 4 ágyuval onnét tellyes szaladásra kénszerítette. — 16 verstnyire űzték mindenfelé seregeink az ellenséget kivont karddal, míg az egészen el nem széledett. — Ezen tsatában az ellenség 800 holtat, 1236 foglyot, 6 ágyut, és 12 zászlót vesztett; részünkről 100 ember részint megöletett, részint sebet kapott. A' holtak között vannak Saguhatoff Grlis, és egy Stábá-

)(*

lis Kapitány.— Mihelyest a' Szeraszkier ezt megtudta, 10,000 emberrel Beiburt segítségére indúlt; de mivel ez már kezünkben volt, visszavonult.

„Gr. Paskevits az alatt, míg Beiburt felé indult seregeivel, egy kis tsapatot Olty vára ellen Kars felé küldé, hol az ellenség egybe tsoporozott volt. Ezen tsapat Muzulmán lovasokból, 's egy kompánia sánczásókból állott, mozsár-ágyukkal. Itt a' Muzulmán lovasságunk példás vitézséget mutatott; minekutánna a' számosabb ellenséget megverte, 5 zászlót, és sok foglyot kezére kerített, 100 embert megölt, és sok fegyvert, 's lovat zsákmányolt; tsupán tsak egy holtat vesztett, és kilencz kapott sebet. Ez alatt a' sáncz-ásó kompánia Olty várát a' mozsarakból lövöldözni kezdette, a' mire ugyan eleinte az őrizet ágyukkal, 's puskákkal felelt, de megtudván az osztály' veszedelmét, mellyet a' Muzulmán Rgtünk megvert vala, magát hadi fogságra adá. A' várban találtatott 8 ágyu, 's némelly eleség.

„Oct. 11-dikén a' Szeraszkier, magános úton megtudván a' békekötést, egy Tisztet külde a' Grófhoz, fegyvernyugvást kérvén. A' Gróf a' nála lévő valós. Státus Tanátsost Wlangalyt a' Szeraszkierhez küldé, kinek táborában vala már Duhamel Kapitány, ki a' szárazon küldetett el Kurirképpen Drinápolyból. — A' Gróf azonnal parantsolatot külde mindenfelé az ellenségeskedés' megszüntetésére."

PERSIA.

A' Kalkuttai Ujságok két Persia hivatalos tudósítást közölnek az Orosz Követségi személyeknek tudva lévő meggyilkoltatásáról Teheránban (Ezen történet miatt volt Sz. Pétervárába küldve Chosrev-Mirsa Persa K. Hg.). Az első ez: Rövid summája Ali Sah-K. Herczeg' levelének Abbas-Mirza K. Herczeghez. „Parantsolatom nem engedvén mást tennem, bátorkodom azt erősíteni, hogy az Orosz Követ eránt, mióta ő ezen fő városba megérkezett, a' Király mindég legnagyobb figyelemmel és tisztelettel viseltetett. A' Státus-Ministerek is éjjel nappal keresték az alkalmatosságot, hogy neki valamiben kedves dolgot tehessenek, 's magokat eránta úgy viselnék, hogy ideje a' legkellemetesebb módon telne-el, 's tőlünk hazájába minden betsülettel térne-vissza. Némelly megesett dolgok tsupán ő érette voltak elnézve; p. o. két Teheráni Örmény megölt egy Mahomedánust, és a' Követ' házában keresett menedéket, a' ki pártját fogta. A' Király megkegyelmezett az Örményeknek, és a' Mahomedánus' árváinak kárpótlást rendelt. De egy Rustán nevű Örmény, ki gyermek korától fogva rabszolgáskodott Persiában, 's ismóretes gaz ember volt, és még némelly hozzá hasonlók, kik a' Követ' kisérői voltak, ezek valának ő általa Kalauzaivá, 's Kémjeivé felfogadva. Ezen emberek' magokviselete a' nép előtt boszontó, és tűrhetetlen volt. Ezek lovalták-fel a' Követet ollyan tselekedetekre, mellyek ellenséges indúlatot gerjesztők voltak, és az

Országlószéknek tartozó tisztelettel ellenkeztek; p. o. egy Kudsi ezen nemzetségnek a' Királyi ágából, ki a' fején kapott seb miatt félre (bolondúl) beszéll, a' Követ' házába bébotsattatott, hol ő, annak oltalmába bízván, minden lehetséges szitkokat, 's gyalázatokat ontott a' Sah' országlása ellen. Mirza-Yakub, egy Eriváni Örmény, herélt, hajdan az egész Királyi Háremnek felvigyázója, a' ki sok esztendeig bízodalomban és betsületben állott az Udvarnál, de később drága-kövekben, és pénzben nagy summát vévén magához, a' Követ' házához szőkött, minekutánna ez Teheránba érkezett. A' Sah által-engedte a' Követnek Mirza-Yakub' személyét, de azt kivánta, hogy az ellopott jószág adassék vissza. A' Követ azt válaszolta: hogy ő kéntelen a' dolog' eligazitását törvényes itéletre bízni. A' Ministerek megeggyeztek benne; hanem Mirza-Yakub, bízván a' Követ' pártfogásában, gyalázni kezdette a' Próféta' törvényét, és az Izlám-hitet, szitokkal illette a' Fő Papokat, tsúfot űzött a' Persiai Országlószékből, és megátkozta a' Persa népet, úgy hogy a' minden rendű Teheráni lakosok felboszonkodnának, 's békeséges tűrésöket elvesztenék. — Igy lévén a' dolog, ez alatt a' Követ megtudja kémjei által, hogy Allah-Yar Kánnak, a' hajdani Asufedhovleh-nak házánál két Örmény fejér személy vagyon Tuckeyból; és elhitetni engedte magát, hogy ezek Georgiából, és Karabaghból való rab-asszonyok. A' Követ just formált hozzájok. Allah-Yar Kán azt felelte: hogy azok Tuckeyból valók, 's Orosz országnak semmi köze velők. A' Követ ezt nem akarta hinni; 's igen indulatoskodott. A' Király megparantsolta Allah-Yar Kánnak, hogy az asszonyokat egy biztos emberétől kisértetve küldje-el a' Követhez, hogy ez maga szólljon velők, 's győződjék-meg, hogy ezek nem legyenek Orosz foglyok. Ezen parantsolatnak engedvén Allah-Yar Kán, elküldi az asszonyokat a' Követhez, ki a' kisérő férjfit elbotsátja, 's az asszonyokat megtartja. Tudva van, hogy a' Persa szokás szerént nem maradhat az asszony egy idegen' házánál, a' nélkül, hogy jó hirének ne ártson. Azon kivül ugyan azon éjjel Mirza-Yakub dőzsölő-vendégséget adott, és a' Követ' emberei közönséges rosz személyt (czófrát) vittek a' városból. Ezt látván a' Követ' házánál lévő két asszony, panaszolkodni kezdének, 's a' köz nép egész reggelig fellázadva maradt, midőn nehányan azt kivánták, hogy az asszonyok kiadassanak; de ezek vissza nem adatának. Ekkor czivakodás kezdődek az asszonyokat vissza-kérők, és a' Követ' őrei között. Mind a' két részről több emberek tsoportozának-egybe. A' Követ' tselédei megtámadák amazokat, 's pistolyt, és puskát ragadván többeket meglőttek a' városi nép közül; a' megölettek' attyafiai a' viadalba elegyiték magokat, 's közönséges lőn a' zenebona, és lárma. Midőn a' Király ezt megtudta, elküldé Ő Felsége engem', és Ő Kir. Magasságát

Iman Vardi Mirsa Herczeget, a' Gárda-vezért, két vagy három ezer emberrel a' palota testőrzői közül, és a' Key fellegvárbeli őrző sereggel. Mi olly sebesen mentünk, a' mint tsak lehetett, fenyítettük, vertük-szét magunk előtt a' népet, de minekelőtte a' Követ' házát elértük volna, már mindennek vége volt, és megesett, a' minek nem kellett volna megesni. Tsak annyit tehettünk, hogy az első Titoknok más három személlyel megmentetett; a' többiek kik a' házban voltak, mindnyájan megöletteк. Még a' Sah' Ferosai (lovas gárdái) közül is, kik a' háznál őrt állottak, sokan felkonczoltattak, mivel a' népnek ellentállottak; azon katonák közül, kik velem voltak, valami 30 an, vagy 40 en megsebesíttettek. Bár mindnyájan meghaltak volna, ha azzal a' szerentsétlenséget el tudtam volna távoztatni. Esküszöm az Isten előtt, a' Király' lelkére, hogy inkább szerettem volna meghalni, inkább minden gyermekeimmel eggyütt a' halálra vitetni, mint ezt a' gyalázatos szerentsétlenséget megérni. Nem tudom, minémű állapotban lesz Kir. Herczegséged ezen levelemnek vételére. Ő Felsége parantsolja megírnom, hogy az Égnek végzése hozta reánk ezen történetet; és hogy mi a' megmaradott Titoknoknak minden elégtételt igérünk, de hogy Kir. Herczegséged is mindent megtegyen az Angol Követnek, 's az Orosz Tisztviselőknek Tabrizban (Tauris) megengesztelésére. Küldjön Herczegséged egy embert Tiflisbe a' dolog' mivoltának elbeszéllésére. Noha az egész Persa nemzet szégyenli magát ezen történet miatt az Orosz Országlószék előtt, mindazáltal szolgáink' ártatlanságát meg kell ismértetni. Akármelly elégtétel, mellyet Herczegséged jónak talál, azonnal megadatik."

A' másik hivatalos levél. Rövid summája Ő Felsége a' Sah Fermánjának Abbas Mirza Kir. Herczeghez: „A' megöllettek' testei minden betsület- és tisztelet-jelekkel eltemettettek. A' Titoknok, és a' többiek, kik életben maradtak, a' legbarátságosabb módon tartatnak, egyszer'smind parantsolat adatott a' gyilkosságban vétkeseknek megbüntetésére, el sem kerülik a' büntetést. Tudósítást várok a' fiamtól, hogy Ambaugher Urral (Ang. Követ) eggyetértőleg az elégtételt tellyessé tehessük. A' Titoknok, Mesir Allikhánnal, és a' Tsászár' levelére adandó válaszunkkal, egyszer'smind az egész történt dolgoknak előadásával eggyütt, két nap alatt Paskevits Grlishoz fog küldetni. Ezek jelen voltak, és látták a' dolgok' folyamatját. A' Titoknok leghívebben tudja előadni az egész dolgot; és az alatt elvárjuk Fiunktól a' tudósítást az eránt, hogy minémű lépéseket kelljen tenni ezen motsoknak betsületünkről való lemosására." — (A' mint a' következés mutatta, Abbas Mirzának, a' Korona Herczegnek, tanátsa az volt, hogy tulajdon fia, Chosrev-Mirza, küldessék Sz. Pétervárába az engesztelés eránt; a' minek kivánt sükere is lett; sőt, a'

mint tudva van, ezen K. Hg. a' hadi adófiztetésben is könnyebbítést eszközlött.)

FRANCZIA ORSZÁG.

Nov. 18-dikán a' Párisi fenyitő Törvényszék hatodik Háza előtt megjelenének a' Journal du Commerce', Constitutionnel', és Courrier de Français' ügyviselő Redactorai, ú. m. Bert, Chevassut, és Chatelain Urak a' magok Ügyvédeikkel, Barthe, és Merilhou Urakkal, hogy a' Nápolyi Nagy-Követ Herczeg Castelcicala által ő ellenök indított gyalázásbeli vádra megfeleljenek. A' Királyi Prókátorra Levavasseur Urra volt bízva, hogy Hg. Castelcicala mellett a' pert vigye. Minekutánna a' perlekedő felek' Ügyvédei között nehány szóváltás történt, Levavasseur azt kivánta, hogy a' dolog elhalasztassék. Rövid tanátskozás után a' Törvényszék megeggyezett abban, hogy ezen ügy Dec. 2-dikára halasztassék.

A' Journal du Commerce, és a' Gazette de France egymással veszekednek azon, hogy mitsoda ok tsonkította-meg Marszelynek Levantei Kereskedését. Az első Ujság erről így szóll: „Ezen okok sokkal régibbek Orosz országnak a' Portával viselt háborujánál. Kiváltképpen a' Marszelyi kereskedésben kitüntek a' siralmas rendszernek következései, és az utólsó választások eléggé megmutatják, hogy Marszely az ezen rendszer' barátitól éppen olly kevés jót várt, mint a' mostaniaktól. Az 1821-diki gabona-törvény a' fekete tengeri kereskedésünkben igen érezhető sérelmet okozott, minthogy a' béhozás a' felemelt vám által, és a' kivitel Orosz országnak költsönös rendszabása (Repressalia) által megfogyatkozott. Azonban mégis a' gabonakereskedés Marszelyben, azon lerakodás' jusánál fogva, mellyet a' város a' rév szabadságának pótlásául nyert, egy kis elevenségben még megmaradt. De ezen lerakodási jus, melly 5—6000 embernek munkát adott, nekünk pedig eszközül szolgált a' tsere-vásárra Levantéval, Olasz, és Spanyol országokkal, és sok hajót, 's matrózt indított mozgázba, 1825-dik esztendőben nevetséges színek alatt eltöröltetett." — Erre a' Gazette de France ezt válaszolja: „Ha valaki akarja tudni a' Marszelyi, Bordeauxi, Nantesi, Sanct Maloi, Dünkircheni, 's a' t. révek' megtsökkenésének okát, kevés szóval a' következő: a' revolutiói háboru, a' Máltai Rend' eltöröltetése, St. Domingo' felzendülése, Indiai birtokaink' elvesztése, Egyiptomi expeditiónk, a' szárazföld' elzárása, Spanyol ország' szerentsétlensége, melly gazdagságainak nagyobb részét Franczia országnak fizette, a' két béütés, a' költsönözés, melly által a' tőkepénzek a' Párisi Börzébe folydogáltak, a' felzendülés, és fejetlenség Déli-Amerikában, 's a' napkeleti történeteket Kinek kell tulajdonítani mind ezen eseteket mellyek kereskedési öszve-köttetésinkre olly káros befolyással voltak? A' Revolutiónak, a' Liberalismusnak, a' kártékony principiumoknak, mellyek

minden hasznainkat balra térítették, a' világnak minden országait megzavarták, és a' hajdan birtokunkban volt hasznokat vetélkedő társaink' kezeibe játszották."

A' Párisi liberális Ujságok a' Journ. des Deb.-on kivűl most mind megismérik a' Gazette de Francenak azon állítását, hogy Labourdonnaye Grófnak a' Ministeriumból lett kilépése által a' Ministerium el nem távozik választott útjától, és megmarad a' Monarchiai rendszer mellett; hanem egyszer'smind róla zúgolódva írnak.

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

4.) „Politia Civitatis cum applicatione ad Transsilvaniam; a' Francisco Huber, J. U. Doctore, et Scientiarum Politicarum Professore Regio. Claudiopoli Typis Regii Lycei 1829.," (nagy 8-ad rétb. 224 lap.)

A' tudós Professor Úr mostanság ezen tudományoknak első és legfőbbik Részét, a' belső bátorságra ügyelő Tudományt, botsátotta közre nem tsak tanitványinak nagy könnyebbségére, hanem minden Tisztviselőknek, sőt a' magános polgároknak is szép tanúságára; különösen az által szerzett jeles munkája eránt figyelmet, hogy a' mi a' belső bátorságnak megszerzésére, 's fentartására Erdélyre nézve vagy a' N. M. Fő Kormányszék által, vagy a' Felséges Nagy-Fejedelmek' részéről rendszabásképpen kiadatott, mind azt gondos szorgalommal egybegyűjtötte, 's annak rendében előadta. Szükséges minden polgárnak tudni kötelességét, mellyel az Országlószék, és polgár-társai eránt tartozik, szükséges a' közjónak előmozdítására kinek-kinek törekedni; szükséges az azzal ellenkező rosszat elhárítani; miben álljanak mind ezek, 's mi módon kelljen végbe vinni, mind azt a' szóban forgó Tudomány tanítja. Egyébaránt meg kell jegyezni, hogy T.T. Huber Úr némellyekben eltávozik a' Sonnenfels' alaptörvényitől, de a' maga véleményeit helyes okokkal támogatja. Előadása világos, és rendbeszedett. — Ára 1 f. 40 kr. Conv. P. Találtatik Pesten Eggenberger Jos. Könyvárosnál.

5.) „Catalogus librorum latinorum, qui in Bibliopolio Josephi Eggenberger Pestini — venales prostant. 1829. Typis Nob. J. M. Trattner de Petróza." (8-ad rétb. 72 lap.)

Említettük vala egy idő előtt Eggenberger Úrnak azon ditséretes szokását, mellynél fogva a' kereskedésében találtató könyveknek lajstromát, szabott árrokat feljegyezve, közre botsátja. Akkor a' magyar Könyvek' lajstromáról szollánk, olly megjegyzéssel, hogy a' deák, és német könyveké is ki fog adatni, 's imé most tellyesítve van, hanem ezen utólsóban majd tsupán egyházi Beszédek' feljegyzése foglaltatik abc. rende szerént; a' végén hasonló szabású magyar Beszédek találtatnak. — Ez által az olvasni, 's venni kivánó Közönségnek sok hajai el vannak hárítva. — Az olvasás' kedvellői Eggenberger Úrnál illy Könyv-lajstromokat ingyen kapnak.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI
TUDÓSÍTÁSOK.
Nro 47.

Pesten, Szerdán, Karátson Hava 9-dik napján 1829.

Torma, és Bors.

Torma egésséges, de fatsarja az orrodot; enni
Jó, de lenyeltedben nagy szesze sírva fakaszt.
Borsot is így szereted, pedig égeti torkadot; — és te
Nem szóllsz, hogy borsot törnek az orrod alá?

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Pesten a' f. hónap 5-dikén este 5 1/2 órakor melybeli vizkórságban, 's tüdőbénulásban érdemekkel teljes életének 81-dik esztendejében a' világból kimult Méltóságos Dömötöri Németh János Úr, Ts. K. valóságos Udvari Tanátsos, és a' N. M. Hétszemélyű Fő Törvényszék' Bírája. Holt tetemei önnön kivánságára Dec. 7-dikén a' Pesti közönséges temetőbe nagy halotti pompával, és tisztelőinek, 's barátinak felette számos és fényes öszvesereglése mellett takaríttattak-el, hol is a' gyász-ünnepi egyházi szertartásokat Méltós. Marich János vál. Püspök Úr, és a' N. M. Hétszemélyű Fő Törvényszék' Bírája, végezte. — Sokat vesztett benne a' Fejedelem, többet a' Haza, legtöbbet Úri nemzetsége; — benne, ki nem annyira külső szinnel, mint valóságos belső érdemeivel tűndöklött; — benne, ki köz hivatalában a' Koronás Fejedelme eránt jobbágyi hűségét, Nemzete eránt tántoríthatatlan, és egyenes lelkű hazafiságát minden alkalmatossággal megbizonyítani el nem mulasztotta; ki nagy törvény-tudományával, 's igazság-szeretetével a' közjónak általjában, és a' haza' polgárinak eggyenként hasznára élni tudott is, akart is; ki mint gondos 's példás atya, és szinetlen emberszerető felebarát mindenektől szerettetett, tiszteltetett, és megsirattatott. Valóban talán senki sem volt Ő Felsége hű jobbágyai közűl, ki kevesebb fényeskedéssel több, 's jelesebb szolgálatokat tett volna a' közjónak. — Ezen nagy Férjfiu 22 esztendeig nagy ditsérettel, 's köz megelégedéssel viselte a' legsúlyosabb környűlállások közt a' Kir. Ügyek' igazgatását, 's azután Ő Felsége által halmozott érdemeinek tekintetéből 1824 ikben a' N. M. Hétszemélyű Fő Törvényszék Bírájává neveztetett.

Egerben a' f. hónap 4-dikén meghalt Méltóságos Négyesi Báró

Szepesy Josefa Asszony, Tekintetes Déva-Ványai idősb Halasy Jósef Tábla-Bíró Úrnak szeretett Hitvese, rövid betegsége után. A' boldogult az asszonyi virtusnak, 's felebaráti szeretetnek példája lévén, mind Úri Nemzetségében, mind számos tisztelőiben mély szomorúságot hagyott korán történt halála által.

Nálunk tegnap a' hideg egész mérgét kimutatta, midőn reggel — 9—10 gráduson állott a' hévmérő. A Dunát elborította a' sok jég.

Erdélyből, Zalathnáról. E' f. e. Nov. 26-nak viradta mély gyászba boritá ezen Bánya-városunkat midőn Méltóságos Treuenfelsi Kimerle Máté Kintstári Tanátsos, ide való Királyi Administrator, nem tsak Magyar országi születésü, hanem valóban Magyar érzésü Tisztünk, két napi betegeskedése után életének 73-dik, hivséges szolgálatjának 50-dik esztendejében, mindnyájunknak nagy bánatjára, az élők közül kiragadtatott, kinek kimulását, fél órával az előtt, egy érezhető föld-rengés jelentette. — Szolgálni kezdett ő, mint Practicans 1779-be, és már 1785-be Diós-Györött a' Vas Hámorok Felvigyázója lett; innen 1786-ba ide küldetett az úgy nevezett ércz olvasztáshoz; 1787-be ugyan itten érczes kövek próbálójává; 1791-be Bányászi Földmérővé (Markscheider) tétetett; 1793-ba V. Hunyadi Vas Bányák' Inspectorának neveztetett; honnan 1797-be ide a' Kohók' Praefectusa' Adjunctusának rendeltetett. Ezen hivatalába új olvasztó kemenczéket állított, mellyek által esztendőnként a' költségnek egy harmada más haszonra fordíttathatik. — 1801-be Kohók, és Bányák Fő Praefectusa lett, azután nagy taléntomáért, mély bélátásáért, és tántorithatatlan hivségéért 1814-be elébb ugyan az Administrátori, 's egyszersmind a' Felséges Kintstárnál Referensi Hivatalra, mellyet 10 esztendeig ditséretesen folytatott, méltónak találtatott; utóbb Bányászi, azután Kintstári Tanátsosi rangal tiszteltetett meg, és esztendőnként az Administratori fizetés mellett 300 ezüst for. pótlékkal, valamint Erdélyi Nemességgel, és de Treuenfels Praedicatummal az érdemeket jutalmazni szerető Hazánk Attyától megajándékoztatott. Mind ezen fényes rang, és hivatal mellett a' szelidség, alázatosság, mindennek szolgálni igyekszö készség, példás erköltsös élet valának az ő vonásai; mellyek által nem tsak szeretetünket, tiszteletünket, hanem sziveinket-is magához vonta. Nyugodjanak áldott hamvai békeségben. — Eltemettetése alkalmatosságával egy érdemes Tiszt Úr ezen idő-mondást tsinálta:

Terra ContreMVIt, qVanDo InsIgnIs ConsILIarIVs a TreVenfeLs obIIt.

Károly Fejérvárról Nov. 26-dikán írják: hogy ott több napokig tartott szokatlan hideg után 25-dikén éjtszakára az idő megereszkedett; ezt követte 26-dikán reggeli 3 órakor 40 minutumkor egy erős orkán-forma zúgás megelőzésével olly kemény földindúlás, hogy az ablakok, ajtók, és tükrök erősen inga-

doztak, és ropogtak mintegy 3 minutumig.—Ezen földingás ott kivált a' várban, és a' szomszéd falukban is érezhető volt; a' várbeli Seminariumban egy darab fal-tapasz lehullott, és a' tsillagvizsgáló toronyban minden minutumos órák megállottak; több épületeken, de kivált a' pattantyus kaszárnyán 25 nagy hasadásnál több esett. Külömben semmi nevezetes kár nem történt.

AUSTRIA.

Bétsben Dec. 2-dikán meghalt Ő Exja Stürmer Ignácz Úr, Ts. K. valós. tit. Státus és Confer. Tanátsos, Sz. István Magyar K. Rendének Közép Keresztese, és több külföldi Fő Rendek' Vitéze, hosszas betegségében, életének 78-dik esztendejében. — Az előtt kevéssel, Nov. 30-dikán, ugyanott meghalt életének virágjában Ő Herczegségének a' Ts. K. Házi, Udvari, és Státus-Cancelláriusnak idősb fia Hg. Metternich Victor, ki már a' külföldi Követségeknél is jeles hivatalokat viselt.

Felsőségi Rendelés szerént Bétsben a' folyó December hónapban minden nemű zsemlyéket és kenyereket nagyobbra tartoznak a' kenyérsütők a' kiszabott áron sütni, mint a' múlt hónapban. — A' marha-húsnak fontja most is 8 kr. ezüstben.

A' pénz folyamatja Bétsben Dec. 4-dikén így állott: a' Státus 5 p. Centes Obligatiói, 102 5/8 f.; — az 1820-diki sorshúzással járók, — —; 1821-diki hasonlók, 132 1/8 f.; — Béts városa, 2 1/2 p. Centes Bankó Oblig. 58 f.; — a' Bank-Aktiák 1237 for. keltek mind Conv. P.

MOLDOVA és OLÁH ORSZÁG.

Az Oláh határoktól érkezett tudósítások szerént a' két Fejedelemség' új Diván-Praesidense (Seltuschin Grlis halála után) Kisseleff Grlis Nov. 20-dikán Szisztovnál általment a' Dunán, és onnét Gyurgevóba fordult, honnét 24-ikben Bukurestbe vissza menni szándékozott. Kisseleff Grlis ezen vidéken minden vásáros helyeken szabad kereskedést engedett a' Duna felé, valamint szabad só-kivitelt Oláh országból; ez kivált a' Törökök közt nagy örömet gerjesztett, minthogy nálok a' só szűkűlni kezd.

A' Sumla előtt álló, valamint a' második hadi osztály is, melly Pahlen Grlis alatt van, parantsolatot vett Orosz országba való visszaindúlásra. Orosz fő hadi szállás a' télen Szelimnóban lesz, a' Balkán tövinél.

OROSZ BIRODALOM.

Az Orosz seregek, és a' Skutarii Basa' seregei között történt utólsó tsatáról Sz. Pétervárából most környyűlállásos tudósítások érkeztek. Ezekből tsak azokat szedjük ki, mellyek a' 44-dik számu levelünk' czikkelyére világosságot vethetnek.

Midőn Gróf Diebits a' békealkudozások alatt tsendességben tartaná seregeit, a' Skutarii (Skodrai) Basa még annak megkötése után is Sofiából Philippopol felé nyomult katonáival, 's úgy látszott, mintha saját rovására akarná a' háborut folytatni. Gr. Diebits a' Basa' lépéseinek meggátolására rendelést teve, és a' Török meghatalmazott Bíztó-

)(*

sok által a' Basának tudtára adatá, hogy az általa (Gr. Diebits által) elfoglalt lineán által lépni ne merészeljen, mert különben úgy tekintetik, mint békeség-szegő, és mint olyan Basa, ki a' Szultánnak az ő Urának akaratja ellen felzendűl. A' Basa köz hirré tévén szándékát, hogy téli szállását Drinápolyba akarja tartani, Gróf Diebitsnek tudtára adá Oct. 4-dikén költ levele által, hogy a' következő Szombaton, tehát Oct. 10-ikén, ezen város felé meg fog indúlni. Meg kell itt jegyezni, hogy egy Külön-Aktában feljegyzett határozások szerént (ez nints kihírdetve), hol az Orosz seregeknek az elfoglalt Török tartományokból lassanként leendő kimenetele elrendeltetik, Drinápoly, Kirkkilisse, Lulé-Burgasz városai 's a' t. a' Ratificatiók' kitserélése után tsak egy hónappal fognak általadatni a' Törököknek, és tsak akkor, minekutánna a' Tractátusnak külömbféle feltételei (clausulái) bé lesznek tellyesítve, nevezetesen minekutánna az Orosz kereskedők részére kikötött kárpótlásnak első harmada le lesz fizetve; Szervia' privilegiumai kiszolgáltatva, és Gyurgevo általadva. A' rosz következéseknek tehát eltávoztatására, mellyek a' Skutarii Basa' ellenséges mozgásiból származhatnának, a' tábori Marsal Kisseleff, és Báró Geismar Grlisoknak megparantsolá, hogy a' Basa' mozdúlásait közelről szemmel sartsák. Midőn pedig a' Grlis Musztafa Basa' szándékát, mellynél fogva Drinápolyba nyomult, megértette, ő is a' maga részéről Oct. 14, 's 15-dikén a' Vratzából Sofiába vivő úton előrement. 16-dikban Arnaut-Kalessi előtt egy erős álláshoz jutván, 1700 fegyveres emberből álló tsapatra talált, melly a' tovább menetelt nem akarta megengedni, sőt a' Grlis' békekövetét puska-lövésekkel fogadta. Főképpen a' Basa zsoldjában lévő Albánusok voltak, kik a' tsatázásra okot adtak, mert a' Törökök visszavonulni kivánkoztak. Az Albánusok megtámadák Geismar' Grlis' védőreit. Az erre következett viaskodás setétig tartott, 's más nap, Oct. 17-dikén, korán ismét elkezdődött. Ennek következése az lett, hogy az Oroszok elfoglalták az erős sánczokat, tellyesen megverték az Albánusokat, 's elvették 3 ágyuikat. Szerentsére mind a' két részről kevesen estek-el. Geismar Grlis nem engedte az Albanusok' üldöztetését; tsak Sofia felé menetelöket követte. — Azalatt a' Skutarii Basa megértvén ezen tsatát, 's annak rosz kimenetelén megrettenvén, sietve írt a' Porta Biztosainak, fogadván békeséges magaviseletét, és könyörgött Gróf Diebitsnek, hogy az Orosz seregeket állítaná-meg. A' tábori Marsal ezt azonnal tellyesité, 's megparantsolá Geismarnak, hogy az elvett 3 ágyut adja vissza. — Mig Geismar Sofia felé nyomult, Kisseleff Grlis Szilisztriától a' Gabrovai úton megindúlt, 's ezen helyet Oct. 31-dikén elfoglalta; de midőn a' Nagy-Vezér barátságos hajlandóságának bizonyos voltát neki megizenné, és nyilván tagadná a' Skutarii Basával való

eggyetértését, ő is megállott további parantsolatig. — Mind a' két Grlis azóta parantsolatot kapott, melly hihető a' további ellenségeskedés' elkerüléséről szóll. — Drinápolyból érkezett későbbi tudósitások jelentik, hogy a' Béke-Kötés' megerősítése Oct. 16. (28) ottan feltseréltetett, 's tsak ez is eléggé mutatja, hogy a' Porta maga idegen volt a' Skutarii Basa' mozgásitól, 's eleinte mutatott ellenséges indulatjától, mellynek rosz következéseit ő maga érzette.

Az Odesszai Journ. Nov. 18. jelenti, hogy a' városban, és a' veszteglő házban ismét pestisben némelly személyek részint meghaltak, részint megbetegedtek. — Oct. 10-dikétől fogva 18-dikáig 24 hajó érkezett az oda való révbe, t. i. 14 Konstantinápolyból, és 10 az elfoglalt kikötőhelyekből; 28 hajó, gabonával terhelve, a' külföldre indúlt. Oct. 17-dikén Blonde Angol fregáta Sebastopolból Odesszához érkezett; ezen hadi hajón 300 fegyveres katona, és 50 Tiszt van.

Ő Felsége' egésségbeli állapotjáról Sz. Pétervárában kiadatott legújabb orvosi Jelentések a'következők:

Ő Felségének igen jó éjtszakája volt, minthogy Ő Felsége tegnap estvélyi 10 1/2 órától fogva ma reggeli 7 1/2 óráig tsak háromszor serkent-fel. — Ő Felsége az alvás által megfrisűlve érzette magát; a' hidegelés ugyan még tart, de enyhébben. — Nov. 6. (18.) reggeli 9 1/2 órakor. (Aláírták) Crighton. Rauch.

Ő Felségének igen jó éjtszakája volt, mivel éjféltől fogva reggeli 8 óráig tsak kétszer serkent-fel. Ő Felsége még erősebbnek érzi magát az alvás után, mint tegnap reggel. — Nov. 7. (19.) Aláírás.

Ő Felsége, minden felserkenés nélkül éjféltől reggeli 4 1/4 óráig aludt, de ezen álom nyugtalan volt, és álmodozások által háborgatva. Reggeli 4 1/2 órától 8 3/4-ig szenderedve aludt, és felserkenésekor ismét hajlandóságot érzett az álomra. Ő Felsége betegségének mostani mivoltában, kivévén annak tartását, egyáltaljában semmi nyugtalanitó jelt észre nem lehet venni. — Nov. 8. (20.) 1829. Aláírások.

Ő Felsége a' mult éjjel valami 8 óráig aludt egy folytában; az első 3 órában Ő Felsége szunyadása nem igen tsendes volt, de az álmodozás nem háborgatta. Feje egészen tiszta volt. Egyébaránt a' betegség' folyamatjában semmi változás sem esett. Nov. 9. (21.) Aláírások.

Ő Felsége a' Tsászár Báró Humboldt Sándor Urat, Burkus Kir. valós. titkos Tanátsost, első karbeli Sz. Anna Rendével ajándékozta meg azoknak a' tudós világ által megismért érdemeinek megjutalmazására, mellyeket „az Ural, és Altai hegyek' kintseinek (a' mint hozzá írt levelében a' Tsászár szóll) felkeresésében" szerzett magának.

NAGY BRITANNIA.

A' Mauritiusi (Isle de France) Kormányszék, a' Szeretsen rabszolgák' fogyatkozása miatt, megengedte, hogy 12,000 Chinai bévites-

sék a' gyarmati munkákra; 5000 Chinai már meg is érkezett volt a' szigetre. Ezek a' plántálás' tulajdonosival 2 — 6 esztendőre kötöttek Eggyezést, hogy a' nádméz, és kávé termesztésével, azoknak számára, foglalatoskodjanak, 's ezt a' felette fáradságos munkát nagy iparkodással űzik. A' Chinai Országlószék még inkább örömmel látja ezen kiván dorlást; minthogy China, a' mint tudva van, el nem táplálhatja minden lakosait, úgy hogy általjában ottan esztendőnként 100,000 ember éhen meghal.

Londonban Dec. 20-dikán egy új vásári épület fog megnyittatni az eleségre nézve, mellynek neve Farringdon (a' város részétől elnevezve). Ez egy szép hosszukás négyszegű épület, mellynek hossza 232 láb, szélessége 130 láb. Az ide tartozó hely 200,000 font Sterlingbe került, 's az épület 30,000 f. St. A' bémenetel 25 lábnyi magas; a' benne lévő bódék 15 sillingért, szobával pedig 25 sillingért adatnak bérbe hetenként.

Ram Mohun Roy nevű Indus Tudóst Londonba várják, a' mint mondják, egy Indus Fejedelemtől Követségben. Azt tartják felőle, hogy tökélletesen ért Zsidóúl, Görögűl, Arabúl, és Deákúl, 's most valami 50 esztendős. — Ama híres Wolf Jósef, ki Lady Walpole Georgina gazdag asszonyt vette feleségűl, és napkeletre ment a' Zsidók', és Törökök' megtérítésére, Palesztinában a' Basa' parantsolatjára megbotoztatott.

Oct. 21-dikén ezen Angol hadi hajók állottak Maltánál: Britannia, Ocean, Melville, Spartiate, és Madagascar. Gloucester elment az Archipelagusra; de a' feljebb nevezett hajók Weazle briggnek visszatérésére várakoztak, melly a' Vice-Admirálishoz küldetett parantsolatot kérni. (Az Angol hajók' mozgásából némelly Ujságok már régen háborus szándékot gyanítanak).

Új-Orleánból (Angol-Éjszaki Amerikából) érkezett levelek jelentik, hogy azon Spanyol seregek, mellyeket Havannahból Tampico felé vett útjokból a' szélvész oda (Uj-Orleánba) vetett, Sept. 16-dikán Laborde Admirális' vezérlése alatt ismét hajókra űltek, hogy Tampicóba menjenek. A' mint vélik ezen elszakadt tsapat 600' emberből áll.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápoly, Nov. 10. A' mult h. 28-dikán megtörtént Békeerősítésnek feltserélése Oct. 30-ikán Drinápolyból ide érkezett; de a' béke feltételei még eddig nintsenek kihírdetve. A' Szultán, Udvarával, és a' Próféta' zászlójával eggyütt, még most is a' Ramitsifliki kaszárnyában, vagy az Ejubi palotájában tartózkodik, és azt tartják, hogy a' míg Drinápolyból el nem takarodnak az Oroszok, addig vissza nem tér a' Szerályba. — Ezen eltakarodást, a' mint látszik, hátráltatta a' Béke-Tractátusban kikötött Gyurgevo vára' általadatásának elkésése *). Azonban a' Drinápoly mellett táborozó Orosz seregeknek nagyobb ré-

*) Bukurestből azt irják: hogy Gyurgevo várát Nov. 12-dikén az Oroszoknak általadták.

sze a' Balkán felé már megindúlt; tsak az Orosz fő hadi szállás maradt ott.

Gróf Orloff Elek, kinek mint Orosz rendkivűl való Követnek ide küldetését, már régen hírdeték, még meg nem érkezett. Ellenben az Orosz országba a' Porta' részéről rendkivűl való Követségbe rendeltetett Halil Basa, számos kisérőivel, már azon fregátára ment, melly őtet Odesszába fogja szállítani.

Időközben két történet esett, mellyeket annyival inkább kell sajnálni, minthogy, a' mint látszik, egymás' meg nem értéséből származtak. Egygyik egy véres tsata, melly Oct. első felében Erzerumtól nem messze történt Gróf Paskevits Feldmarsal', és a' Szeraszkier' seregei között, és pedig mind a' két részről nagy veszteséggel (lásd erről előbbi levelünkben az Orosz tudósítást). — A' másik egy hasonló, de nem olly vérengező, Oct. 16-dikán történt tsata Drinápoly, és Sofia között (lásd 44-dik számu, és mai levelünket). De azóta Drinápolyban olly nyilatkoztatásokat tettek, mellyeknél fogva minden további ellenségeskedés megszünt. Azonban Geismar Grlis Oct. utólsó napjaiban még mindégSofia szomszédjában maradt.

A' mint látszik, közelít végéhez azon lázadás, mellyet a' Kis-Ásiában Gulhissar mellett lévő erdős tartománynak Seibek nevű lakosai indítottak, 's a' melly eleinte félelmes volt, minthogy ezen hegyi lakosok Gulhissar városát is ellentállás nélkül elfoglalták volt. A' napokban Elles-Aga, Scala nuovai Kormányozó a' Portától parantsolatot kapott a' pártütők megzabolázására.

Szmirna igen sokat vesztett Haszszan Basa' halála által, kit a' Dardanellákról azon városba visszatértében a' guta megütött; az ő ditséretében mindenféle nemzetek megeggyeznek, úgymint ki a' legveszedelmesebb időkben fen tudta tartani ezen fontos rév-városban a' köz tsendességet, és bátorságot.

A' Nagy-Úr parantsolatot küldött Kis-Ásiának külömbféle helységeibe, mellyek a' fővárosból kitiltott Katholikus Örményeknek két esztendő előtt lakásul valának rendeltetve; 's nekik most tudtokra adatta, hogy Konstantinápolyba szabadon visszajöhetnek, hol nekik ismét szabad Isteni szolgálat is engedtetik.

Ma a' több hónap óta a' Bujukderei karában állott Török flotta, a' Kapudán Basa' személyes vezérlése alatt, a' fő városba visszatért, 's a' fegyverház előtt hányt vasmatskát. Azt tartják, hogy a' Navarini veszedelemből megmaradt Török hajók is, mellyek azóta az Alexandriai kikötőhelyben maradtak, minél hamarább Konstantinápolyba indúlnak. Ezek közt van egy régi, majd haszonvehetetlen, 80 ágyus 1. hajó, 6 fregáta, 7 korvet, 2 brigg, és 1 sóner.

A' Smirnai Courrier Oct. 25-ikén a' Seibekek pártütéséről ezeket közli: „A' köz figyelmet 14 napóta a' Natolia belső részeiben támadott lázadás vonta magára. Hiteles tudako-

zodásunk után ennyi valót írhatunk róla. A' támadás tsak Aidin Guselissar megyében van, mellynek tsak egy kerületje, Endemis, nem akart benne részes lenni, minthogy a' Kormányozó Agájával meg van elégedve. Ellenben a' többi Kerületek' lakosai felboszonkodván a' Kormányozóik' nyomorgatásain, és ragadozásain, azok ellen fegyverre keltek, 's a' Seibeknek (irreguláris hegyi katonák) eggyik Vezérét, ki mostanság valami ezer embernek parantsol, segítségűl hívták, 's úgy szóllván, a' támadás fejévé tették. Mindenütt, a' hová ez érkezett, a' fenállótt Tisztségeket vérontás nélkűl eloszlatta, és a' Szultán Országlószéke eránt mindenütt engedelmességét és személye eránt hűséget fogadván, az új adófizetést eltörlötte, 's a' régi Fermánt, melly valami 2 esztendő előtt költ, kihirdette az adók, és dézmák' fizetésére nézve. Ezen Fermán által a' Kormányozóknak, és Agáknak kemény büntetés alatt meg volt parantsolva, hogy a' néppel kegyesen, és igazságosan bánjanak, 's tsak az előbbi Fermánok által meghatározott dézmákat hajtsák-bé, és ne többet. Tsak ez volt egyedűl a' Megye' kivánga, mellynek kieszközlését a' mostani katona-előljárójára bízta. — De ezen Vezér már vissza-élt hatalmával, és a' leggazdagabb emberektől többet kezdett kivánni ezen mérséklett dézmánál, 's némelly kerületek zúgolódnak ellene. Az Országlószék, melly eddig ezt nem is igen méltatta figyelmére, kétség kivűl azt akarta, hogy a' lázadás magában öszveomoljon; annyira a' mennyire boldogult is benne. A' támadás erejének nagyobb részét már elvesztette, 's a' nép szinte elhagyta Vezérét. — De minthogy éppen most szükséges az elszakadt tartományt haladék nélkűl az engedelmességre visszatéríteni, ennél fogva Konstantinápolyból ma olly parantsolat érkezett ide, hogy Elles Aga megindúljon a' pártütő Seibeknek, és azok' Vezérének rendbeszedésére. — Elles-Aga, a' Natóliai Derebégek között leghatalmasabb, olly tiszteletben áll, melly hamarább fogja eszközölni a' pártos tartomány' meghódúlását, mint seregeinek fegyvere, 's a't.

Ugyan ezen Ujság az nap így ír: „Hullot Franczia Grlis (Moreau Grlis' sógora), ki nehány hónapig Konstantinápolyban tartózkodott, Armide fregátán ide érkezett, 's ugyan azon Eginán keresztűl Franczia országba visszatért. — Az Angol hajós sereg Vurlánál van vasmatskán; Malcolm Adm. itt a' városban vagyon, 's ma Rigny Admirálisnál ebédel. — Az Orosz hajós sereg Poroszhoz ment Vurlától, 's ott akar telelni. — Nehány nap óta a' környékbeli hegyeket a' hó elborította. A' legöregebb emberek azt mondják, hogy ez első eset, mióta emlékeznek, hogy illy korán elkezdődött a' tél, holott máskor illyenkor a' legszebb idők jártak. Most már igen tsípős hideg uralkodik, kegyetlen szél fújt éjszak-keletről, melly a' hajózást egész 36 óráig gátolta.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 48.

Pesten, Szombaton, Karátson Hava 12-dik napján 1829.

Vágyódás.

Hogy vagyon? a' szomszéd' tehenének tölgye kövérebb,
Búzát is szebbet Zsírosi' földe terem.
Úgy van, Irigydi, mivel magadéval meg nem elégszel,
'S mindég a' másét égve kivánja szemed.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. 's Apostoli Kir. Felsége a' f. e. Nov. 17-dikén költ kegyelmes Végzésénél fogva az Esztergomi Fő Káptalanban Fő Tisztel. Sztankovits Antal Kanonok Urat, Sz. Györgyről neveztetett Csanádi Apát-Urrá; Fő Tisztelendő Adamkovits Mihály Kanonok Urat, a' Boldogságos Szűz Szigetén Buda mellett Sz. Mihály Arkangyalról neveztetett Apát Urrá; Fő Tisztelendő Keseleőkeői Majthényi Antal Kanonok Urat, a' Boldogságos Szűzről neveztetett Madotsai Apát Urrá; és Fő Tisztelendő Iványi János Kanonok Urat, a' Boldogságos Szűzről neveztetett Beeli vagy Apáthfalvai Apát Urrá méltóztatott kegyelmesen nevezni.

Ő Ts. 's Ap. Kir. Felsége a' f. e. Oct. 31-dikén költ kegyelmes Végzése által Fő Tisztelendő Asztl János Urat, a' Győri Káptalanban Kanonokot és Cantort, Sz. Benedekről neveztetett Borchi tiszteletbeli Apát Urrá kegyelmesen nevezni méltóztatott.

Pest és Buda között tegnap előtt, Dec. 10-dikén estve a' jég megállván, a' Dunán természeti hídat készített, mellyen más nap a' gyaloglók szabadon kezdettek járni. — A' valóságos tél nem csak korán beállott, hanem, a' mint látszik, sokáig is akar tartani. — Európának minden szegleteiben, még a' legmelegebb vidékeken is közönséges az a' panasz, hogy rendkivűl való, sőt majd hallatlan azidei télnek kora beállása; 's a' mult nyár minő volt? alig tartott a' nyári meleg nehány nap közben-közben, azt ismét késő őszi hideg váltotta-fel. Tsudáljuk, hogy a' természetvizsgálók még eddig ezen rendkivűl való tüneménynek okát nem fejtegették. Ha áll azon vélemény, hogy a' föld gyomrában természeti tűz legyen, mellynek melege a' föld' színére is kihat, és nem egyedűl a' nap hevének köszönheti földünk a' melegséget; — vagy ha természeti tűz nem

hevíti is a' föld' kebelét, de a' külömbféle szerek' összekeveredése által időnként ott gyuladás származik (mint p. o. a' vulkánok mutatják), ez mind addig hevíti a' föld felső rétegjét is, és mellesleg a' levegönket is, míg bent marad: ha pedig az abból eredő gőznek kifeszült ereje annyira nő, hogy ott meg nem férhet, földindúlást, vagy vulkánt okoz; 's a' talált, vagy tsinált nyilásokon kirohan, és így a' föld melegétől megfosztatik. Ha tehát szabad a' természet' titkaikan tapogatódzni, bátorkodunk a' mult nyári, és mostani szokatlan hideget azon írtóztató, és számtalan földindúlásoknak tulajdonítani, mellyek a' mult nyáron Spanyol országot, 's Európának egyéb délnyugoti részeit, sőt hazánkát is, a' minap pedig napkeleti tidékeit látogatták.

NÉMET-ALFÖLD.

Az ország Rendeinek második Házában Nov. 26-dikán Ő Felsége nevében a' köz Tanításról való törvényjavallat előterjesztetett azon megjegyzéssel, hogy annak szabadsága a' felvigyázással együtt, mellyet a' sarkalatos törvény az Országlószéknek tulajdonit, álapúl tétessék. A' 27-diki ülésben a' földbirtoki adónak felosztásáról tovább folytatták a' tanátskozást, és végre a' királyi javallat 51 voksal, 43 ellen, félretétetett. Báró Secus is elő adá a' maga javallatát, melly abból állott, hogy kik a' későbben eltörlött vagy megenyhített törvény erejénél fogva meg vannak ítéltetve, ezen kedvező változtatásban részesülhessenek.

Derksen nevű Dootwenti Kertész az ország Rendeinek második Házát arra kérte, hogy őtet az űlésbe bébotsássák. Neki t. i. megjelent Szent János, a' mint mondja, és olly dolgokat nyilatkoztatott-ki, mellyek bizonyos módot szolgáltatnak az országban az eggyesség' megállapítására. Nem kételkedik, hogy Ő Nagyságok az ő beszéde által megtérnek, 's ekkor lesz aztán kezdete az 1000 esztendős birodalomnak.

MOLDOVA és OLÁH ORSZÁG.

Jászvásárról Nov. 28-dikán illy értelmű levelet írtak: Ezen h. 24. 's 25-dikén egy osztály pattantyusság érkezett ide 54 ágyuval, a' hozzá tartozó társzekerekkel, és más nap a' Pruthon keresztűl Beszarábiába ment. — A' korán beállott kemény hideg igen foganatos volt a' mult hét óta az itt pusztító pestis' megszorítására. A' halandóság, melly eddig naponként 20—30 embert ért, most tsak 8—10-re terjed; hasonló enyhűlést tapasztalunk az elragadás' grádusában is. A' Bottusáni kerűletben is elenyészett a' pestis nyoma, melly ott megjelent vala. Ellenben Dorohoyból jelentik, hogy Radäutz faluban a' Pruth mellett, Lipkánival szemben, egy Zsidónál a' pestis kiütött. — Jászvásáron Nov. 26 reggel 4 óra tájban erős földindúlást érzettek, mellynek rázkodása növekedő erővel 70 perczenetig tartott. A' mozgás víz szinti arányban nyugotról kelet felé (?) jött. Ugyan arról egy földalatti mély

zúgás hallatszott. Némelly templomok, és házak jó formán meghasadoztak, nem külömben sok kémények részint leomlottak, részint megromladoztak. Esti 7 és 8 óra között ugyan az nap egy új, de kissebb f. ld.ngást érzettek.“(Csernoviczi tudósítások szerént ott ugyan az nap és órában, jó nagy földindúlást tapasztaltak. Érzették ezt a' Bánátban is, és Erdélynek több részeiben valamint a' 46-dik számu levelünkben megírtuk, ezenkivűl, Medgyesen, Brassóban, 's a' t.)

OROSZ BIRODALOM.

Sz. Pétervárából Nov. 25-dikén azt az igen örvendetes tudósítást írták, hogy Ő Felsége a' Tsászár tellyes gyógyúlásban vagyon. Nov. 22-dikén igen jótevő változás (crisis) történt a' Felséges Úr' betegségében, és egy nagy izadás igen jó foganatú volt. A' hideg 21-diki estétől fogva egészen elállott, sőt Ő Felsége már nem is fekszik.

A' Sz. Pétervári Ujságok is valahára közlik a' Béke-Kötést, mellynek eleibe ezt teszik: „Ő Felsége a' Tsászár Szabalkáni Gróf Diebits tábori Marsaltól azt a' tudósítást vette, hogy a' Sept. 14-dikén Drinápolyban kötött Békeségnek megerősítése Oct. 28-dikán a' két alkuvó Hatalmasság' Meghatalmazottjai között feltseréltetett, és mivel Ő Tsászári Felsége Ő Magasságától a' Szultántól már megkapta a' megerősítést, ennél fogva sietünk Olvasóinkkal közleni a' mondott Béke-Kötést. Midőn ezen Szerződés, melly által a' ditsőségesen viselt háború szerentsésen és tisztességesen elvégződött, Orosz ország' határait Európában, és Asiában kiszabja, Orosz ország', és az egész világ' Kereskedésének olly hajózási szabadságot szerez, mellyre minden népeknek olly régóta szükségök volt; minden országok' mezei gazdaságának, és kézi-müveinek új útat nyit a' boldogúlásra, midőn az új termések' elkelésére új módot szerez; és Hazánknak, a' szerentsésen helyre állított köztsendesség által tisztességes kárpótlást ád az ő erőlködéseiért, és sokféle áldozatiért.“

Beiburtól Oct. 15-dikén ezt írják: „Ezen h. 13-dikán a' táborunkba Duhamel Kapitány hivatalos tudósítást hozott a' Békeség' megkötéséről. Hadi osztályunk már Beiburtból Balachorba indúlt vala, midőn parantsolatot vett az Erzerumba való visszamenetelre, hová más nap bé is érkezett. A' Törökök leírhatatlan örömmel fogadták a' Béketudósítást.“

Odesszából, Nov. 27. „Ezen h. 24-ikén Seref-Reszán Török línea-hajó, Kassim Basa Admirális Kormánya alatt, továbbá Feyzur-Rabman Török fregáta az ide való révbe érkeztek. Ezen hajók a' Sz. Pétervárába rendeltetett Halil Basát, és Seid Szuleimán Nedsibet, 70 személyből álló kisérőivel, hozta ide. A' zivataros idő még eddig kiszállásokat nem engedte. A' contumácziát itt egy fogadott magános házban fogják ki-

)(*

állani. — A' pestis ismét elragadott nehány személyt a' városnak elrekesztett részeiben; ezeken kivűl nem történt döghalál 13 nap óta. A' Tsászár' parantsolatjára a' város körűl lévő cordonnak ideje megkettőztetik. — A' Fő Kormányozó ma estve elútazik a' Neszter mellyéki veszteglő helyek' megszemlélésére; 8 nap alatt vissza-várják. A' pestis végett már jó idő előtt ide küldetett Sensin Grlis Beszarábiába útazott. — Tegnap reggel negyedfél órakor itten 5 grádus meleg idő mellett nagy földindúlást érzettünk, de kárt nem tett."

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Moniteur Nov. 26-dikán illy Czikkelyt közöl: „Barbosa Úr (Portugallus Követségi Helytartó Párisban) egy levelet írt hozzánk, mellyben annak közhirré tételét kívánja tőlünk, hogy az Ujság-levelűnkben megjelent tudósítás, mintha a' Szent Atya Dom Miguelt Portugalliai Királynak megismérte volna, éppen nem igaz. Ő Szentségének Nunciusa Lizabónában ha mindjárt a' Katholika Szentegyház Fejedelmének nevében tellyesíti is hivatalbeli kötelességét, a' mint ez valóban úgy is van; de azért nem lehet úgy tekinteni a' dolgot, mintha a' diplomatiai közösűlés helyreállott volna, melly mióta a' többi idegen Követségek onnét elszóllíttattak, fel van függesztve."

A' Gazette de France Nov. 26-dikán így ír: „A' Constitutionnel azt állítja: hogy a' Fő Hatalmasságok' határozása szerént Görög ország egyáltaljában független Státus lesz, és egy Fejedelem által fog igazgattatni, ki nem visel Királyi nevezetet; most már tsak az új Státus' határait kellene kiszabni, és Fejedelmet választani, kinek a' kormány kezébe adassék. — Ezen állítás egyáltaljában helytelen, és nem igaz. Az alkudozásokat mind eddig tsupán tsak a' Londoni Tractátus', és a' későbbi Protokollumok' alapjai szerént lehetett folytatni; és a' mint tudva van, azokban nyilván meg van említve a' Porta' Felsősége (Suzerenität) Görög ország felett; ennél fogva a' Diván' helybenhagyása megkivántatnék arra, hogy Görög országból független Státus legyen. Talán azon dolgoznak a' Portánál, hogy ezen fontos dolog a' határszélek' eránt való némelly követelések' elmellőzésével végrehajtassék; de e' részben még semmi sints elhatározva."

Nov. 24. és 25-dikén a' Párisi fenyítő Politiai Törvényszék előtt Aguado Pénzváltónak a' Constitutionnel, Journal du Commerce, és Quotidienne Kiadói ellen indított betsmérlés-pere vétetett-fel; kik is 500 frank fizetésre, megkövetésre, 's a' megkövetésnek kihirdetésére ítéltettek. A' három elmarasztaltatott Ujság-író appellálni akart.

Nov. 19. a' Roueni fenyítő Politiai Törvényszék ítéletet hozott azon perben, melly a' Roueni Journal' Kiadója, és Szerkeztetője ellen volt indítva a' Bretagniai Egyesületről Sept. 13. és 14-ikén közlött czikkelyért. A' vád ezen há-

rom fő pontban állott: 1.) a' Király' constitutiós hatalmának megtámadása; 2.) felszóllítás a' törvények ellen való engedetlenségre; 3.) felingerlés a' Királyi kormány ellen való gyülölségre, és annak megvetésére. A' Törvényszék — annak tekintetéből, hogy az első és második pont nints eléggé megbizonyitva; a' harmadikot pedig az Eggyesület-Actájának tsupa közléséből nem lehet származtatni, — mind a' két megperlett személyt a' vád alól felmentette, 's az elfoglalt Ujság leveleket vissza-adatni parantsolta.

A' Nápolyi Kir. Familia, és a' jövendőbeli Spanyol Királyné, kik Nov. 10 dikén érkeztek Perpignánba, onnét 12-dikben Katalóniába tovább folytatták útjokat. Berry Herczegné egész a' határig kisérte Fels. Szülőit, 's onnét Páris felé visszatért.

A' Petsétőrző egy Biztosságot nevezett azon törvény-javallat' megvizsgálására, melly a' Bírák', és Tanátsbeli Auditorok kineveztetését illeti. Ezen Biztosság áll Beranger, Lanjuinais, Jaquinot-Pampelune, és Amy Státus-Tanátsosokból, és Janet Kir. Fiscusból. — A' köz Tanítás' új Ministere, Guernon de Ranville Úr, Nov. 23-dikán Lyonból Párisba érkezett.

Orleáni Herczeg Eynard Úr' kezébe 3000 frankot adatott a' Görög országi köz nevelés' gyámolítására. Ezen summa Capodistrias Grófnak azonnal általküldetett. — Toulonból Nov. 14-dikén jelentik, hogy Aventure briggálya nehány nap előtt Eynard Úrnak ama' 700,000 frankjával a' Görög Praesidens' számára onnét elindúlt.

A' Politia' Praefectusa megfontolván, hogy az Ujságok elégségesek azon Rendeléseknek kihireszteléséré, mellyeket az Országlószék közhirré akar tenni, megtiltotta, hogy ezentúl az utszákon senkinek sem szabad nyomtatott írásokat kikiábálni, akármiféle legyenek azok. Minden előbbi engedelmek visszavétetnek.

A' Tudományok' Akademiája Nov. 23 dikán Gróf Daru helyébe Rogniot Grlist választotta tagjává, kire 31 voks esett; Lemandé Úrnak tsak 25 voksa volt.

Toulonból Nov. 16-ikán jelentik, hogy Thetis fregáta az Algir előtt álló elzáró hajós seregtől az oda való révbe megérkezett, és hogy Armide fregátát is rövid időn oda várják. Genie brigg a' Levantéról megérkezett volt, 's ha több részeiben kiigazgattatik, oda ismét visszatér. — A' Toulon környékében lévő hegyekre igen sok hó esett volt, úgy hogy az olaj-fákat féltették.

Páris, Nov. 26. Az Algir előtt álló hajós sereg' Vezére, la Bretonniere meggyőződött, hogy tellyes lehetetlenség az Algiri Deit szép móddal a' jó útra hozni. Minthogy az itt álló Franczia hajós sereg megkevesedett, több Algíri rablóhajók ezen alkalmatosságot hasznokra fordították, 's a' ragadozásra kisuhantak. A' Franczia Országlószék egy idő előtt azon igyekezett, hogy a' Tunisi Kormányszéket Algir ellen hadra indíttsa, 's azért Tunis az Al-

giri igazgatószékre egy olly Deit ültethessen, ki neki adózója legyen. Ezen plánumot a' Tunisban lévő Franczia Consul készítette, mellynél fogva Franczia ország viselte volna a' háboru költségét, és azért az Afrikai partokon a' kereskedés' hasznaiban részesült volna; de a' Tunisi Kormányszék erre reá nem állott, sőt az Algiri Deinek az egész plánumot elárulta. (Wand.)

SPANYOL ORSZÁG.

Ő Felségök a' Nápolyi Király, és Királyné, a' leányokkal Krisztina Hg. Kisasszonnyal, a' jövendőbeli Spanyol Királynéval eggyütt Nov. 12-dikén délután béértek a' Spanyol földre, és azon h. 15-dikén Barcelónába érkeztek, hol a' Fő Kapitány palotájába szállottak.

Illy szertartások voltak Nov. 5-dikén az Udvarnál, midőn Ő Felsége a' Király a' Bourbon Mária Krisztina K. Hg. Kisasszonnyal kötött házassági Contractust aláírta: Minekutánna Ő Felsége a' thrónusra lépett a' Király' jobbjára ült Don Carlos Kir. Hg. a' hitvesével Donna Mária Asisi Franciscával, és Beirai Hg. Asszonnyal eggyütt. Az Igazság' Ministere Calomarde Úr, mint az ország' Fő Jegyzője, hangos szóval felolvasá a' házassági Contractust, mellyet azután a' Király aláíra, és parantsolatjára a' Kir. Herczegek, és Hg. Asszonyok is aláírák neveiket. A' Kabinéti Titoknok, Grijalba Úr tartotta ezen szertartásnál a' kalamárist, melly szolgálatjáért 10,000 real van határozva ajándékúl. Ezután aláírá a' Nápolyi Kir. Követ, Hg. Partanna a' Contractust. A' szertartás' vége után a' Király minden jelen voltakat kegyesen köszöntött. Ezen aláírásnál a' Király parantsolatjára mint Bizonyságok jelen voltak: a' Toledoi Érsek Kardinális Don Inguanzo, Marquis San-Martin, Hg. Hijax Fő Kamarás, Marquis Valparaiso és Bilgida, Hg. Alagon, az első rendű Grándok mindnyájan, és az Arany Gyapjas Vitézek, nehány Státus Tanátsos, és a' Sz. Ferencz Szerzetének Generális-Vicáriusa, Pater Alamedo Cirillo. Ezeken kivűl még jelen voltak, de nem mint Bizonyságok, minden Státus-Ministerek, a' Státus-Tanáts, hadi Tanáts' tagjai, 's a' t.

A' Nápolyi Követ Hg. Partanna a' Királytól az Arany Gyapjas vitézi Rendét nyerte, és drága-kövekkel kirakott Piksist ajándékban, mellyen a' Király' képe vagyon.

Cadix városának Ő Felsége megengedte, hogy eggyik közönséges piaczán a' Királynak képszobrot állíttathasson, — egyszersmind Ő Felsége elfogadta azt az egy milliom Reált, mellyet a' Cadixi Magistrátus, és Kereskedőség Ő Felsége' menyegzőjére ajánlott. (Ezen kedveskedés onnétvan, hogy a' Király Cadix városának szabad kikötőhelyet engedett). — Szevilla városa is Ő Felségének másfél milliom Reált ajándékozott.

Eguia Grlis szerentsétlen eseteről illy bővebb jelentést írnak: Éppen Madridfelé vett útjában Leonba érkezett vala a' Grlis, hogy magát kinyúgodja. Ezután tsak hamar egy Kurir érkezék a' városba, 's azon vendégfogadóba szálla, hol a' Gene-

rális lakott; magához szóllítá a' szolgát, és több hivatalos leveleket általada neki ezen szavakkal: „Viseld gondját ezeknek egy pillantatig, én azalatt a' Postára megyek, és ha 5 minutum mulva vissza nem jövök, add oda ezt mind a' Grlisnak; majd borra valót kapsz, ha visszajövök. „Eltelék 10 minutum, 's a' Kurir tsak nints; az őszinte szolga felmegyen, általadja a' leveleket a' Grlisnak, 's eltávozik. Rövid idő mulva nagy tsattanás hallatszik, 's vastag füst tódul-ki a' Grlis' szobájából; oda futnak, 's a' Grlist a' földön találják öszvezúzott kezekkel, 's megsértett czombokkal. A' hivatalos levél, mellybe a' halálos tsattanó ezüst (argentum fulminans) elrejtve volt, 9—10 hüvelyknyi hosszu, 's egy hüvelyknél vastagabb volt. Ezen kivül még apró szegek is voltak a' levélben, mellynek második boritékjára ezen szó vala írva „Reservadisima", mellynél fogva a' levelet senki más, tsak a' Fő Kapitány nyithatta-fel. — A' Grlis még él, sőt reménylik megmaradását. A' Király megengedte, hogy mind a' két keze elveszvén, egy név bélyegező műszerrel élhessen a' helyett, midőn hivatalból nevét a' levelek alá kellene írni. Azt tartják, hogy magános boszuállásból történt volna ezen gonosz tselekedet.

A' Moniteur Nov. 29 dikén illy levelet közöl, mellyet Madridból Nov. 19-dikén írtak: „Ama' fontos kérdés a' közbotsánatra (amnestiára) nézve végre szerentsésen eldöntetett. Ezen pillantatban, midőn ezt írom, az e béli Királyi Decretum" készítésével foglalatoskodnak. Nem igen hibázunk talán, ha azt mondjuk, hogy tsak kevés kivétel lesz, nevezet szerént: 1.) a' támadás' fejei Leon szigetén, midőn ott 1820-diki Jan. 1-ső napján a' Constitutio kikiáltatott; 2.) azok, kik azon esztendei Mart. 7-dikén a' Királyt kénszerítették, hogy reá megesküdjön; 3.) azok, kik Szevillában a' Corteseknek azt javasolták, hogy a' Király letétessék, 's kik ezen javallatot támogatták."

NAGY BRITANNIA.

Glasgovban nagy tűz támadván 5000 bál gyapottnál többet, és sok gabonát megemésztett. Ebből bátorságosítva (assecuralva) volt 42,000 font; de a' kár sokkal többre megyen.

Leopold Szász-Koburgi Hg. (a' Londoni Király' sógora) Nov. 23-dikán Párisból ismét vissza érkezett Londonba. (Ezen Herczegről azt híreltek, sőt most is hírelik, hogy Görög országi Fejedelemnek volna szánva; de ő ezen hírt közönségessé tett nyilatkoztatása által hamisnak állította).

Azt beszéllik, hogy olly alkudozásokhoz fogtak, mellyeknél fogva a' Nyugot-Indiai szigetek meg fognak nyittatni az Éjszak-Amerikai kereskedő hajóknak.

Marquis Lansdowne a' Glasgowi Universzitásnak Lord-Rectorává választatott; de ezen választás ellen protestáltak az Egyházi Tudományok Tanitói, minthogy a' Marquis sem nem birtokos Skóczíában, sem nem Presbyteriánus felekezetű. (Pedig ezen Universzitásban már há-

rom Tanító vagyon a' Püspöki Egyházból).

Az utolsó napokban igen hamar elkelt azon gyapju, mellyet Új-Déli-Valliából, és Van-Diemens-Landból (Éjszak-Amerikából) hoztak Londonba. A' melly gyapjut most hordanak a' gyarmatokból, minéműségére nézve sokkal jobb, mint az előtt volt, és igen jól megfizetik az árrát; főképpen a' finomabb féle gyapjunak megjobbítására mindent elkövetnek, az alábbvalóval pedig nem igen gondolnak, minthogy összevevetve az ide szállítás' költségének tetemes volta miatt tsekély ebből a' nyereség; de a' finom gyapjuval másként van a' dolog.

AMERIKA.

Brazilia. — Rio-Janeiróból Sept. 23-dikán indúlt tudósítások szerént a' Tsászár eloszlatta a' gyűlési Házakat a' nélkül, hogy okát adta volna. — Egy Tsászári Rendelés adatott-ki, melly által a' Szeretsen rabszolgákkal való Kereskedés, a' Nagy Britanniával kötött Eggyezéshez képest, 1830-diki Februarius 10 dikén túl megtiltatik.

Peru. — Limából Aug. 12-ikéig terjedő tudósítások érkeztek Angliába. Kolumbiával az alkudozások folyvást tartottak, és úgy látszott, hogy a' két ország között barátságos eggyezést lehet várni. Az ország ismét letsendesedett.

Mexiko. — A' Bordeauxi Indicateur illy tudósítást ád, melly Vera-Cruzból a' legújabb posta-hajóval Sept. 18-dikán indúlt: A' Congressus Mexikóban Aug. 27-dikén bévégződött, minekutánna előbb Guerrero Praesidenst rendkivűl való hatalommal (5 hónapra) felruházta az ország' szabadságának, és függetlenségének védelmezésére. Teran Grlis, érdemekkel tellyes férjfi, második Vezérnek neveztetett Santana Grlis alatt a' táborozó seregnél. Több Fő-Tisztek útban voltak, és Bustamente Grlis, a' Vice-Praesidens, egy tartalék-sereget vezérel. A' Congressus kéntelen-költsönözést rendelt (2,894,849 piasztert), és leghathatósabb rendeléseket tett a' Spanyolok' haladásának gátolására. Az ellenség' kezében lévő személyek' vagyonát zár alá tették, valamint azon Spanyolok' jövedelmének is felét, kik a' háboru alatt valami más országban távul vannak. Sept. 11-ikén fegyveres kiséret alatt 600,000 piaszter indúlt-el Mexikóból Vera-Cruzba. Vera-Cruzba várták Bravo Grlist, 's egyéb Tiszteket, kik az eggyesült Státusokba számkivetve voltak, 's most a' haza térésre szabadságot nyertek." — Más tudósítások szerént a' köz veszedelemre az egymás ellen berzenkedő két felekezet (Escoseso, és Yorkino) megbékélt, 's eggyesített erővel munkálkodik a' köz ellenség ellen. Santana Sept. 20-dikán a' Spanyolokat minden felől meg akarja támadni; neki 150 kissebb rendű hajója van, 's ezekkel a' kiszállott Spanyolokat el akarja szakasztani a' hajóiktól; mindenek arra mutatnak, hogy a' Spanyoloknak el kell veszn'. A' Havannahi második expeditióról most szó sints.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 49.

Pesten, Szerdán, Karátson Hava 16-dik napján 1829.

Köd

Látásunk' fényét a' sűrű Köd elveszi; földünk
Általa délbenn is durva setétbe borúl.
Durva tudatlanság illy ködbe borítja az elmét;
Többnyire rajtunk áll fényre derítni fejünk'.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. Kir. Felsége méltóztatott Méltóságos Scitovszky János Rosnyói Megyés Püspök Urat, Megváltónk' nevéről neveztetett Kapornaki Apát-Urrá kegyelmesen kinevezni. — Ugyantsak Apát-Úri méltóságra emeltettek Ő Ts. K. Felsége Kegyelmes Végzése által: Fő Tisztelendő Folger Ferencz Úr, Besztercze-Bányai Custos Kanonok, és Fő Tisztelendő Hartmann Konstántin Úr, Körmöcz-Bányai Plébánus.

Több ízben tettünk már említést Újság-leveleinkben arról, hogy milyen szép foganattal gyarapodik azon hasznos Intézet, melly Pesten a' vak gyermekek' számára az utólsó ország-gyülés után mindjárt próbaképpen felállíttatott, és a' Ns. Vármegye', 's Város' elegyes Biztosságának gondos felügyelése alatt, a' nagy lelkű ember-szerető jótevők' kegyes adakozása által virágzik. Szokás szerént ide iktatjuk azon jótévők' neveit, kik ezt az Intézetet a' f. 1829. e. Május 1-sö napjától fogva Nov. végéig gyarapították. (A' következő adakozások ezüst pénzben). Néhai Ts. Kultsár István Úrnak elmaradott Özvegye 25 f.; a' Dunán innen lévő Helvetiai vallástételt tartó Superindentia 154 f. 24 kr.; Méltós. Laicsák Ferencz Nagy-Váradi Püspök által Fő Tisztelendő Németh Jósef Kanonok Úr' ajánlásából 400 f.; a' Temesvári Görög n. e. Ecclesia 4 f.; Ts. Ns. Fejér Vármegye 20 f.; Ts. Földváry Miklós Pest Vgyei Al-Sz. Bíró Úr 5 f.; Ts. Vachtler Bernáth Úr 400 f.; egy Veszprém Vármegyei nagylelkű, 's hetses nevét hallgatással elmellőztetni kívánó Földes Úr 400 f.; a' Kassai Ágostai Vallásbeli Superintendentia 10 f.; Ts. Ns. Baranya Vármegye 9 f. 8 kr.; Ts. Ns. Békés Vgye 76 f. 9 kr. Sz. K. Temesvár városának magyar Varga Czéhe 4 f.; szinte oda való Arany-, Ezüst-, és Réz-müves, nem külömben Bádo-

gos Czéhek öszvesen 4 f.; ugyan odavaló Szijjártó, Nyerges, és Szitás Czéhek öszvesen 5 f.; ugyan odavaló Szabó Czéh 12 f.; a' Tiszán túl lévő Helvetiai Vallásbeli Superintendentia 140 f. 10 kr.; ismét Ts. Földváry Miklós Al-Sz. Bíró Úr 12 f. 30 kr.; Kraker György Testamentoma szerént 48 kr.; Ts. Gorové László Úr, több Ts. Ns. Vmgyék Tábla-Bírája 40 f.; — eggyütt ezüstben 1737 f. 9 kr. — (A' következők Váltó Czéd.). Gróf Zichy Károly Úr Ő Exja egy vak Leányzónak esztendei nevelésére 360 f.; Ts. Ns. Tolna Vármegyében Sz. Lőrinczi Helységnek Evangelika Községe 6 f. 3 kr.; Sz. K. Szeged városa 436 f. 27 kr.; Ts. Ns. Tolna Vgye 102 f. 49 kr.; Ts. Ns. Mosony Vgye 498 f. 46 kr.; a' Tiszán túl lévő Agostai Vallásbeli Superintendentia 602 f. 14 kr.; Hazuka György Úr Ts. K. Posta-Expeditor 5 f.; Sz. K. Pest városában Theresia külső város Tanátsának itélete által fizetett büntetések 7 f.; Hainék Rozália Kisasszony 50 f.; néhai Leeb született Skoza Theresia Asszonyság' Testamentoma szerént 2 f.; Fellner Erzsébeth Asszonyság' Testamentoma szerént Pápáról 50 f.; a' Dunán túl lévő Agostai Superintendentia 3 f.; Fő Tiszt. Pales György Kanonok Úr, és a' Clerusnak ajánlásából 155 f. 15 kr.; Ts. Ns. Honth Vmgyének Agostai Vallásbeli Községe 20 for.; Győri Püspöki Megyének Egyházi Rendei 730 f.; ismét Ts. Ns. Tolna Vgye 45 f. 59 kr.; Tisztelendő Sartevits Antal Szabadkai Plébánus Úr 10 f.; a' Veszprémi Püspöki Megyének Tisztelendő Papsága 10 f.; a' vak gyermekekkel tartatott Próbatétel alkalmatosságával béjött 240 for. 52 kr.; — eggyütt Vált. Czéd. 3335 f. 25 kr.

Észrevétel. A' mult alkalmatossággal az Intézet' részéről hibásan tétetvén-ki a' szíves ajánlásokból béjött adományok között a' Pesti Magyar Varga Czéh, a' helyett, ez úttal a' Pesti Magyar Szabó Czéhnek szíves ajánlása 20 for. V. Cz. jegyeztetik-fel.

OROSZ BIRODALOM.

Sz. Pétervárából Nov. 28. Illy örvendetes jelentés találtatik Ő Felsége állapotjáról a' tegnapel 3tti orvosi tudósításban:

Ő Felsége a' Tsászár tegnapi napot, és a' mult éjjet tsendesen töltötte. — Minthogy Ő Felsége már tellyes gyógyúlásban vagyon, többé semmi orvosi jelentések ki nem adatnak. Nov. 14. (26.) 9 1/2 órakor reggel. (Aláír.)

Már egy darab idő óta beszélnek azon emlék-jelről, mellyet Ő Felsége a' Tsászár a' boldogult testvér-báttyának I. Sándor Tsázárnak akar állíttatni; nagy örömmel várják ezen főváros' lakosai a' Felséges Úr' e'béli akaratjának bétellyesedését, mellyről a' Pétervári Ujságok előképpen hő tudósítást tesznek, és azt mondják, hogy a' téli palota előtt colossalis oszlopból fog állani Dórisi rend szerént, 's kivülről a' Tráján' Romai oszlopához fog hasonlítani, mellynek felékesítésé-

re az ellenségtől elvett ágyukból kikerülő ércz fog szolgálni, 's a't.

PORTUGALLIA.

A' Moniteur Lizabónából Nov. 14-dikén költ levelet közöl, mellynek ez az értelme: „Éppen most hoztak ide egy Toskánai hajót, mellyet a' Terceira előtt kalandozó hajós osztály Oct. vége felé elfogott; ezen hajó a' kibujdosott Portugallusok által nagy költséggel lévén felkészítve, minden módon azon igyekezett, hogy a' Portugallus hajók' vigyázását megtsalhassa, de feltett szándékában nem boldogult; terhe állott puskaporból, fegyverből, ágyukból, és eleségből. Egy vastag pakét-levél, melly rajta találtatott, hasonlóképpen fontos martalék, mivel felvilágosítja, miben álljon a' szökevények' javallata. Ezen hajót Don Sebastian Infans nevű brigg késérte Lizabónába. A' brigg egyszer-'smind több katonákat hozott, kik az Aug. 11-diki szerentsétlen tsatában elfogattak, 's most Terceiráról a' hajós sereghez szöktek; továbbá hivatalos leveleket is hozott az Országlószék' számára.— A' Madeira sziget' Kormányozója, Don Monteiro arról tudósította az Országlószéket, hogy a' kibujdosott Portugallusok, kik a' külföldnek külömbféle helyein tartózkodnak, most egész figyelmöket a' nevezett szigetre fordították; és hogy igéretek, 's intselkedések által, hozzá járulván az arany is, némelly gondatlanokat eltsábítottak, de midőn ezek a' sziget' tsendességét megzavarni akarnák, rajta kapták, 's befogták őket. Azt mondják, hogy az Országlószék a' mostani Madeirai Kormányozót egy erősebb characterű emberrel akarja felváltani. Monteiro Úr' helyébe itt gondolják vagy Souza Tavares Grlist, ki mostanság a' fő város' politia-katonáit igazgatja, vagy Cea Grófot, egy jeles tengeri Tisztet.— Tegnap Urania hadi korvet, melly az elzáró hajós osztályhoz tartozik, ide érkezett.— A' Tisztviselők hátra lévő fizetéseiket folyvást a' kintstárból kapják. A' fővárosban, és a' tartományban mindenek tsendességben vannak."

SPANYOL ORSZÁG.

A' Mon. illy értelmű magános levelet közöl, melly Madridból Nov. 20-dikán indúlt: „A' Király tegnap előtt a' Tarragónai Érseket, St. Roman Grófot, a' polgári Katonaság' Fő Inspectorát, Valparaisoi Marquist, a' testőrző sereg' Kapitányát, Don Villavicencio Juan Admirálist, és Cervelloi 's Villapaternai Grófot III. Károly Rendének Nagy-Keresztjével ajándékozta meg. Sotomayor de Valmediano, Monasterio, és Caballero Marquisnékat, valamint Guinea Donáta Asszonyt Maria-Luisa Rendének Nagy Keresztjével tisztelte-meg--Jövendőbeli Királynénk 8 nappal hamarább fog Madridba érkezni, mint eleinte meg volt határozva. Barcelónában tsak 4—5, Valenciában 2, 's Aranjuezben 1 nap fog mulatni. — Barradas Grlisnak, a' Mexikó ellen küldött expeditio' Vezérének, Havannahból seregeket, és 200,000 piasz-

)(*

tert küldöttek; la Restauracion hadi fregátának hasonlóképpen Tampicoba kellett indúlni, hogy Barradas Grlisnak segítségére még több seregeket, és 6000 quadruplát aranyban (mintegy 480,000 frankot) vigyen. Havannahban folyvást fegyveres seregeket készítenek a' Mexikói expeditio' számára."

A' Biscajai tengeri városokból költ levelek szerént (mellyek a' Franczia Ujságokban találtatnak) a' kereskedőség nagyon kezd félni a' tengeren túl való speculátiója miatt. Mióta t. i. Mexiko ellen a' Spanyolok háborogni kezdettek, sokkal több ragadozó hajók pezsegnek ezen tengereken, Mexikói, és Kolumbiai zászlókkal, mint az előtt, és napról napra félelmesebbek. Igy nem rég a' Bilbaoi rév előtt két kereskedő hajót fogtak-el, mellyek Bilbaoból gazdag terhekkel Kadixba voltak rendeltetve; hasonló sorsra jutott más két hajó, mellyek hadi szerekkel Havannahba voltak útasitva; ezeket majd a' Ferroli kikötőhely előtt az őrizet' szemeláttára fogták-el.

Kadixból Nov. 15-dikén költ levelek szerént „Fabius" Amerikai fregáta New-Yorkból 21 nap alatt oda érkezett Van-Nesz Urral, ki az Eggyesült Státusok részéről a' Spanyol Udvarhoz jő Követnek. Ezen hajó Havannáhból Oct. 7-dikéig terjedő tudósításokat hozott, mellyek szerént ott serényen munkálkodnak, hogy új seregeket, és pénzt küldhessenek Barradas Grlisnak, 's a't.

TÖRÖK BIRODALOM.

Az Augsburgi Közönséges Ujság Drinápolyból Oct. 31-ikén költ levelet közöl, mellyből az eddig ki nem hirdetett eggyik Toldalék-Kötésnek mivoltát meg lehet érteni, — e'képpen: „A' mult h. 14-dikén kötött fő Béke-Szerződésnek 8 ik czikkelyében meghatároztatott, hogy a' Porta azon károknak és veszteségeknek megtérítésére, mellyeket az Orosz alattvalók 1806iktól fogva külömbféle időkben vallottak, 18 hónap elfolyása alatt *) közelebbről meghatározandó időszakaszonként, 1,500,000 Hollandus aranyból álló summát fizessen. Ezen időszakaszok az nap, mellyen a' fő Tractátus aláíratott, egy Külön- vagy világositó Eggyezés által (II. Czik.) e'képpen határoztattak-meg: a' Porta a' Béke-Kötés' megerősítésének feltserélése után fizet 100,000 Holland. aranyat; ezen feltserélés után 6 hónappal 400,000 aranyat; a' következő más 6 hónap után 500,000 aranyat; 's aztán ismét 6 hónap után a' hátra lévő 500,000 aranyat, 's így 18 hónap alatt az egész 1,500,000 aranyból álló summa le lesz fizetve. A' fő Szerződés' 9-dik czikkelyében ki van kötve a' Portának azon maga kötelezése, hogy Orosz országnak a' hadi költségek' megtérítésére olly summa pénzt fizessen, mellynek

*) A' Szerződés' eredeti javallatában úgy volt feltéve, hogy ezen fizetés egy esztendő alatt, három szakaszban, 500,000 aranyával essék-meg; hanem mégis a' Porta' kérelmére ezen fizetési időszakasz 18hónapra terjesztetett.—(Jegyz. az Allg. Zeit.)

mennyisége közös megeggyezéssel fog meghatároztatni. A' feljebb említett Külön-Eggyezésben (III. Czik.) ezen kárpótló summa 10 milliom Holland. aranyra határoztatott, és a' Porta igéri ezen summának azon módositások szerént leendő lefizetését, mellyeket Ő Felsége az Orosz Tsászár, — a' Porta által az Ő nagylelkűségén, és nemes indulatján épített bizodalomnak következésében, — meg fog határozni. Hogy pedig a' Porta a' kész pénz' fizetésének terhét annál kevesebbé érezze, megállapíttatik, hogy az Orosz Udvar a' fent említett summa' fizetésében elfogadja azokat a' tárgyakat in natura, mellyek közös eggyetértéssel elfogadhatóknak találtatnak. — A' mi a' Moldovai és Oláh Vajdaságokra nézve kikötött alkukat illeti, mellyeknél fogva a' Duna' bal partján fekvő Török városok (Turno, Gyurgevo, Brailoff, 's a' t.) vidékeikkel eggyütt Oláh országgal eggyesíttetnek, arra nézve ezen Külön-Actában (I. Czik.) meghatároztatott, hogy Gyurgevo vára (melly akkor még a' Törökök' kezében volt) az Oroszoknak általadassék, és a' vár földig lerontassék. A' Béke-Kötés' aláírásától számlálván 14 nap alatt a' Török seregeknek ki kell vala a' várból takarodni. (Ez, a' mint tudva van, valamivel később esett-meg). A' Török seregeknek Rustsukba (a' Duna jobb partjára, Gyurgevóval szembe) kellett vonulni, és ágyuikat, töltéseiket, 's vagyonaikat magokkal vinni. A' Gyurgevoi Török lakosoknak is meg volt engedve, hogy kivándorolhassanak, 's ingó jószágaikat magokkal vihessék. — Az Orosz seregeknek az Ottománi Birodalomból való kitakarodására nézve, mellyről a' fő Szerződés 11-dik czikkelyében van szó, ezen Külön-Kötésben (IV. Czik.) meghatároztatik, hogy mihelyest az első 100,000 aranyat a' Porta lefizeti az Orosz Kereskedők' kárpótlására; és mihelyt a' fő Szerződésnek VI. Czikkelye Szerviára nézve bé lesz tellyesítve, és Gyurgevo általadva, azonnal, azaz a' Béke-Kötés' feltserélése után egy hónappal, az Orosz seregek elhagyják Drinápoly, Kirkkilissze, Lulé-Burgász, Midia, Iniada városait, 's egyéb helységeket, mellyek azonnal általadatnak a' Porta' Tisztviselőinek. Mihelyt azon kárpótló summának második része, a' 400,000 arany, le lesz fizetve, azaz 6 hónappal a' Ratificatiók' feltserélése után, elmennek az Oroszok egy hónap alatt a' Balkánon innen eső tartományból egész a' tengerig, és a' Burgászi öbölig, és túl mennek a' Balkánon Bolgár országba, és a' Dobrudsai vidékre. Új hat hónap elteltével, midőn t. i. a' következő 500,000 arany, a' többször említett kárpótló summának harmadik része le lesz fizetve, kitakarodik az Orosz sereg egész Bolgár országból, 's a' Dobrudsai vidékről, minden benne fekvő városokkal, 's helységekkel, eggyetemben a' Dunától egész a' fekete tengerig. A' hátra lévő 500,000 aranyat azután ismét 6 hónappal fogja megadni, azaz 18 hónappal a' Béke-Kö-

tés' kitserélése után. Azonban Szilisztria városa, a' Moldovai és Oláh Vajdaságok kivétetnek az elfoglalt tartományoknak előszámlált vissza engedése alól; ezeket Orosz ország zálogúl mind addig megtartja magának, míg a' hadi költségeknek egész summája (10 milliom Holl. arany), mellyet a' Porta adni tartozik az Orosznak, le nem lesz fizetve. De mihelyt a' Porta ezen summát is lefizette, azonnal két hónap alatt kimennek az Orosz seregek Szilisztriából, Moldovából, 's Oláh országból is, és a' Porta' Tisztviselőinek pontosan általadják. Az Ásiai hódításokra, 's elfoglalt tartományokra nézve, mellyeket a' fő Szerződés IV. Czikkelye szerént a' Portának vissza kell adni, az határoztatott, hogy a' Ratificátiók' kitserélése után 3 hónappal kezdnek azokból az Orosz seregek kitakarodni, és pedig egy különös Eggyezés értelme szerént, mellyet a' Fő-Vezér Eriváni Gróf Paskevits a' Porta' Vezérével ottan kötni fog; mindazonáltal úgy, hogy a' Portának visszaadandó tartományokból, 8 hónap alatt a' Ratificátiók' kitserélése után az Orosz seregek tellyesen kitakarodjanak."

Széreszből Nov. 3-ikán ezt írják: Abtig Bei, Várnai Jussuf Basának testvére, ki magát városunk' Kormányozójának tette vala, a' Szultán' parantsolatjára elfogattatott, 's néhány meghitt barátival Konstantinápolyba vitetett, hol meg fog ittéltetni. Az általa lettett Kormányozó, Kara-Ozmán-Oglu, ismét visszaállíttatott előbbi hivatalába.

Több tudósításokból értjük, hogy a' Görög kereskedés szépen kezd éledni. Alexandriába úgy járnak a' Görög kereskedő hajók, mintha az Egyiptomi Basával szövetségben volnának. Konstantinápolyból Nov. 10-dikén ezt írják a' többek közt: Néhány nap előtt az a' különös eset tünt szemünkbe, hogy több Görög kereskedő hajók kiszegezett lobogó Görög zászlókkal a' nagy tsatornán a' fekete tengerre vitorláztak; ezek többnyire olajjal, 's borral voltak megrakva.

GÖRÖG ORSZÁG.

Tombasi, ama híres Görög tengeri katona, Hydra szigetén meghalálozott.

A' Szmirnai Courrier Szirából Oct. 12-dikén költ levél szerént ezt írja: „Gróf Capodistrias Ágoston (a' Praesidens' testvére) Lepantóban egy palotát építtet Angol ízlésre, és egy kaszárnyát 2000 ember' számára. Megarában seregeket gyűjtenek öszve, gyakorló tábor neve alatt. Trezel Grlis is oda ment két batalionnal eggyütt 500 emberrel, 90 emberből álló lovassággal, és 170 pattantyussal, 4 ágyu lévén vele. Ezen expeditiónak valóságos czélja még nints tudva; azt tartják, hogy Attika, vagy Negroponte ellen van rendeltetve. Itt buktak-meg Trezel Grlis' katona-társai, Fabvier, és Burbaki Obesterek; ezen utólsó az Athénai síkmezőn veszté életét. — Az Országlószék a' jövő hónap' folytában végképpen Napoli di Romá-

niába veszi lakását. A' mint látszik, a' Praesidens a' Békeség' megerősítésének kitserélése után a' Nemzeti gyűlést, úgy a' mint most szerkeztetve vagyon, újra egybe hívni szándékozik, és általa a' Mart. 22-diki Protokollumnak némelly pontjai ellen Protestátiót írat alá."

AMERIKA.

Mexiko. — Barradas Grlis, azon Spanyol expeditio' Vezére, melly a' Mexikoi partokra kiszállott, Sept. 11-dikén Santana Mexikói Grlissal olly Eggyességre lépett, mellynél fogva a' Spanyol seregek a' Mexikói földet oda hagyni tartoznak, 's ezek ismét Havannáhba visszahajóznak. Ezen fontos tudósítást Nov. 29-dikén Hannibal postahajó hozta Londonba New-Yorkból; találtatik pedig a' New-Yorki Ujságokban, mellyek a' Sept. 20-dikán költ Vera-Cruzi Ujságból vették, a' következő capitulótióval eggyütt:

A' Tampicoi Pueblo Viejo fő hadi szálláson Sept. 11. 1829.

Landero Pedro General-Major, Yberri Ingenieur-Obester, és Mejio Antonio Obester Don Santana A. L. Mexikói hadi Vezér' részéről; és Salomon J. M. brigadéros Grlis, 's Sabas Fulgencio Major, Don Barradas Isidro a' béütő Spanyol sereg' Vezére' részéről, illető meghatalmazó leveleiknek költsönös kitserélése után a' következő czikkelyekben eggyeztekmeg: 1. Czik. A' Spanyol seregek hólnap, Sept. 12-dikén délelőtt 9 órakor a' sorompóknál lévő erősségből fegyveresen, 's muzsika-szónál kimennek; de azután fegyvereiket hadi szereikkel eggyütt a' Mexikoi seregeknek általadják; ezen seregeket Miery Teran Grlis, a' kiszállott seregek' Al-Vezére fogja igazgatni. Az említett seregek Tampico de Tamaulipas mellett Tiszteikkel eggyesülni fognak, kik fegyvereiket megtartják. 2. Czik. Más nap Sept. 13-dikán reggel 6 órakor az egész Spanyol osztály, melly Tampicót, és Tamaulipást elfoglalva tartotta, Miery Teran Grlis' vezérlése alatt Altamira alsó városába veszi útját, 's ott fegyvereit, zászlóit, és hadi szereit általadja; a' Tisztek' fegyverei el nem vétetnek. 3. Czik. A' Mexikói hadi sereg, és a' Respublika szentűl fogadja, hogy a' kiszállott katona-osztálybeli személyek' élete, és magános vagyona bántatlan, és sértetlen marad. 4. Czik. A' Spanyol osztály Vittoria városába megyen, 's ott marad mind addig, míg hajókon Havannáhba indúlhat. 5. Czik. A' Spanyol Fő Vezérnek megengedtetik, hogy két Tisztet küldhessen Havannáhba, kik szállító hajókat hozzanak a' seregek' elvivésére. 6. Czik. A' Spanyol Grlis megfizeti azon költséget, mellyet serege okoz az alatt, míg ezen országban marad, valamint az általszállítás' költségét is. 7. Czik. A' Spanyol osztálybeli sebesek, és betegek, kik nem képesek elmenni, mind addig Tampico de Tamaulipas városában maradnak, míg a' Mexikoi katona-kórházokba vitethetnek, hol a' Spanyol sereg' erszényére meggyógyíttatnak; a' mondott sereg azoknak ápolására egy Seborvost, Al-Tisztet, és Közle-

gényt fog adni. 8. Czik. Szekereket, és vonó marhát az általszállításra a' Spanyol osztály ád, ellenben az általszállítás', és ápolás' költségét megtéríti. 9. Czik. A' Spanyol osztály Obesterére van bízva a' Capitulatio végrehajtása azon seregre nézve, melly a' sorompói erősséget elfoglalta; hanem annak az úgy nevezett Donna Cäcilia-fokhoz való által szállításáról a' Fő Grlis fog gondoskodni. 10. Czik. Miery Teran Grlis két Tisztet rendel, kik a' fent leírt czikkelyeket tellyesíttsék. Az alólírtak a' fentnevezett napon, és helyen az előadott pontok eránt megeggyeztek, és ezennel megerősítik: Landero Pedro. Salomon J.M. Yberri J. J. Salcas F. Mejia J. A.

megerősítette: Santana Antonio Lopez.

megerősítette: Barradas Isidro.

Toldalék-Czikkely.

A' Spanyol Grlis ezt kívánta hozzátétetni: Ha olly Spanyol seregek érkeznének ezen kikötőhelybe, mellyek Barradas Grlishoz tartoznak, meg nem kell engedni, hogy kiszálljanak, és a' jelen lévő Eggyezést velők közleni kell.

A' Mexikoi Grlis azt javasolta: A' Generális, Obesterek, Tisztek, és katonák, kik a' kiszállott osztályhoz tartoznak, szentűl igérik, hogy ide soha sem fognak többé visszatérni, és soha sem emelnek fegyvert a' Mexikói Respubika ellen.

Santana Grlis Sept. 19-dikén az Angol posta-hajón Tampicóból Vera-Cruzba ment. — Barradas Grlis hat Tisztével eggyütt Sept. 22-dikén Oscar nevű hajón Tampicoból Havannahba indult, és Oct. 7-dikén Új-Orleánba érkezett volt.

Új-Orleánban (a' mint onnét Sept. 24-dikén írják) a' sárga hideglelés az utólsó 10 nap óta igen eltsendesedett, 's azt reménylik, hogy nehány hét alatt egészen megszabadulnak tőle a' lakosok.

Jelentés az Ujságról.

Közelgetvén az ó esztendő vége, bátorkodunk érdemes Olvasóinkat emlékeztetni, és kivált a' Tsászári Királyi Posta Hivatalokat serkenteni, hogy az Ujság eránt rendeléseiket megtenni, 's az előfizetés' díját jókor béküldeni ne késsenek, hogy így a' jövő esztendő kezdetén az új nyomtatványok' számát ahoz lehessen szabni. Az előfizetést, (félesztendőre 10 forintjával, egészre 20 f. V. Cz.) a' közelebb lévő vidéki Ts. K. Posta Hivatalokra lehet feladni, vagy ide Pestre a' Házhoz (Hatvani utszáb. Nro 452); nem külömben a' Pesti és Budai Ts. K. Fő Posta Hivatalokhoz béküldeni. Az előfizetéseket béküldő Ts. K. Posta-Hivataloknak a' 11-dik gratis Ujsággal kedveskedünk.

Pesten Dec. 16. 1829.

Kultsár Istvánné.

(Hasznos Mulatságok Nro 49. Hirdetés 1/2 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 50.

Pesten, Szombaton, Karátson Hava 19-dik napján 1829.

Fül.

Arra való a' Fül, hogy halljunk szózatot: a' mit
Más gondolt, 's mondott, e' tag eszünkbe viszi.
Hallani még sem jó mindent; ha fejedre repűlnek
A' szitkok', 's motskok' nyílai, dugd-be füled!

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Ő Ts. 's Apostoli Kir. Felsége a' f. e. Nov. 23-dikán költ kegyelmes Végzésénél fogva, Fő Tisztelendő Kukovich Jósef Diakovári Kanonok Urat, Horvát országban a' Báni Törvényszék' Tábla-Bírájává kegyelmesen kinevezni méltóztatott.

Ő Ts. K. Felsége a' Szepesi káptalanban Nagys. és Fő Tisztelendő Udránszky Dániel Urat, Ts. Kir. Tanátsost, és Árvai Fő Esperestet, Lector Kanonokká; Fő Tisztelendő Klinovszky Jósef Urat Custos Kanonokká; és Fő Tisztelendő Laczkó András Urat betsületbeli Kanonokká méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Ő Ts. Kir. Felsége T. Dankovszky Gergely Urat, a' Po'sonyi Kir. Akademiánál a' Görög nyelv' Professorát, a' Posonyi tudományos Kerületben Könyvek' Censorává nevezni méltóztatott. (Ez az a' Férjfi, ki a' Magyarok', és Tótok' eredetéről, valamint a' Szláv nyelvnek a' Görög nyelvvel való rokonságáról némelly Értekezéseket írt.)

(Második Félesztendő 1829.)

AUSTRIA.

Ő Ts. Kir. Felsége méltóztatott Mélt. és Fő Tiszt. Jüstel Jósef Alex Urat, a' Bétsi Ts. K. eggyesült Udvari Cancellária Udv. Tanátsosát, az Austriai Tsász. Leopold Rend' Keresztesét; valamint Mélt. Pilgram [illegible] Fő Törvényszéki Udvari Tanátsos Urat, a' Maga Státus-Tanátsához valóságos Státus-Tanátsosi Referendáriusokká kegyelmesen kinevezni.

Dec. 6-dikán estve meghalálozott Bétsben Fő Mélt. Paweza Woronitz Varsói Érsek, Lengyel országi Primás, a' Fejér Sas, és Sz. Szaniszló Rendének Nagy-Keresztese, hosszas betegségben, életének 73-dik esztendejében.

A' Bétsi eggyesült Udvari Cancellária Oppotschensky György Senior és Ingrovitzi Prédikátor Urat a' Morvai Evangelika vallásu Község' Superintendensévé nevezte.

)(

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Moniteur Dec. 5-dikén Rosamel Contra-Admirálisnak, a' Levantei hajós sereg' Vezérének, a' tengeri Ministerhez botsátott leveléből kivonást közöl. A' levél költ Trident linea-hajón a' Navarini révben Nov. 19. 1829. Ennél fogva az előtt való éjjel 11 1/2 órakor szörnyű égi háboru érte Navarint. A' villám' égi tüze a' fellegvárba esék, hol a' puskaporos ház volt, melly egy pillantat alatt felgyult, 's a' körűlbelől lévő kőfalakat, 's házakat mind a' levegőbe repitette. Az irtóztató rázkodás a' fellegváron kivűl is sok kárt tett, kivált a' városban, hol a' házak (mellyek úgy is nyomorultak) úgy öszve romladoztak, hogy egybe sem lehet többé lakni. Száz, 's egynehány katona a' pattantyusságból, és Genie testből, kik a' kazamátokban laktak, áldozatai lettek ezen borzasztó esetnek. Eddig 17 holtat, 's 78 sebest ástak-ki az omladékok alól, kik közt van egy pattantyus Tiszt. — A' felvettetés által okozott rendűlés olly nagy volt, hogy az ott lévő hajók közűl mindenik azt gondolta, hogy a' menykő őtet érte. Rosamel tsak hamar megtudván a' szerentsétlenséget, minden hajókról a' legénységnek felét, (800 embert eggyütt)magához vette, 's lámpásokkal, 's egyéb eszközökkel a' szerentsétlenség' helyére ment, hol mindnyájan elborzadtak a' látásra, 's jajgatások', nyögések' hallására. Egész éjjel, 's más nap is dolgoztak az eltemettek' kiásásában lámpásoknál, 's rakás tüzek mellett, de ezen utólsókat el kellett oltani, midőn látták a' történhető nagyobb veszedelmet; mert a' bombák és granátok, nagyobb részint megtöltve, mind szét voltak szorva, sőt egy megis gyúlt, de el nem pattant.—

Marszelybe ugyan azon hajóról egy Nov. 20-iki levél érkezett, melly a' leírt szerentsétlenséget előadván, a' fellegvárban volt katonák' számát 250-re teszi, a' megholtakét 30-ra, a' nagyon megsebesedettekét 25-re. Még nem tudják mind az elveszteket, 's folyvást keresik az omladékok alatt a' holt testeket. A' városban feküdt 54-dik Regementből néhányon megsebesedtek, de egy sem halt meg. — Ugyan Marszelyből írják, hogy Nov. 28-dikán Cybele fregáta a' szárazra kiszállította azon seregeket, mellyeket Móreából hozott; Provence l. hajót, melly 30-dikán éjjel ment Toulonba, minden órán ide várják a' rajta lévő 600 emberrel. Mihelyt Nov. 29-dikén Surprise brigg ide érkezett Navarintól, egy telegrafi parantsolat következésében tüstént ismét visszaindúlt, 's a' mint mondják, olly parantsolatot viszen, melly a' Franczia seregeknek végképpen való haza térését(Móreából) még elhalasztja. Breslau linea-hajó is ide seregekkel megérkezett Móreából. Azt mondják, hogy Rigny Úr vissza hivattatott a' Levantéról, hogy a' tengeri erőt tavasszal Algir ellen vezérelje.

Soha sem voltak talán a' külömbféle felekezetű Párisi Ujságok egymással olly nagy meghasonlásban,

mint most. A' liberális Ujságok minden kigondolható motskot, és rágalmazást ontanak a' Ministerek ellen, és minekutánna elmult tetteik' legyalázásából kifáradtak, jövendőbeli tselekedeteiket fogják-elő, 's azt fejtegetik, hogy mit fognak ezután tenni. A' Moniteur mérséklett, a' Gazette de France tüzes hangon kikel a' lib. Ujságok ellen, 's védelmezi a' Ministereket. — Dec. 1-sö napján az Universel, melly eddig tsupa tudományos havi írás volt, politikai szinben állelő, 's nagyobb formában jelenvénmeg, jelenti, hogy ezután neki is fő tárgya a' politikai dolgok lesznek; 's hogy ő eggyik felekezettel sem fog tartani, az az sem a' Rojalistákkal, kik azzal vádoltatnak, hogy ellenségei a' köz szabadságnak, sem a' Liberálisokkal, kikről azt mondják, hogy gyülölik a' Monarchiát; tsak ditsérni fogja a' ditsérni valót, és gyalázni a' gyalázni valót, akármellyik oldalról jöjjön az, 's a' t.

Az Igazságra ügyelő Minister, Courvoisier Úr, egy Biztosságot állított törvény-javallat' készítésére a' Státus-Tanáts' összealkotására nézve; ezen Biztosság Cormenin Urat választotta Referensének. A' Gazette de France sajnálja, hogy egy Minister ollyan Biztosságot tudott nevezni, mellynek véleményi többsége Cormenin Úr' véleményére fogna hajolni (pedig Cormenin Úr a' Deputátusok' Házának utólsó gyülésében többször voksolt a' liberális felekezettel, vagyis az Oppositioval).

A' Courrier Français azt állítja, hogy Courvoisier Úr, az Igazság' Ministere, a' Ministeriumból kilépik; 's azt mondja róla: hogy ő volt egyedül a' Ministerek között, ki némelly constitutiós hagyományokról valamit tudott. Alkalmasint vagy Dudon Ur, vagy Cottu Úr fog helyette a' Ministeri Tanátsba lépni.

Gróf Rayneval, ki az Austriai Udvarhoz Nagy-Követnek van kinevezve, Dec. 5-dikén Párisból hivatalbeli helyére elútazott —

Az ismeretes Salvandy Urat, a' Journal des Debats' eggyik dolgozó tagját, a' mint a' Gazette jelenti, — minekutánna ő nehány hónap előtt (az új Ministerium' kinevezetése után) Státus-Tanátsosi hivatalárol lemondott volna, az Igazságra ügyelő Minister ismét a' Státus-Tanátsosok' lajstromába tette. — A' Gazette de Francenak ez nem igen van inyére; a' Quotidienne azt tartja, hogy Salvandy Úr, kinek gondolkozása módja hajdan igen hibátlan volt, ismét jobb útra tért.

A' Quotidienne még kételkedik a' Mexikóban kiszállott Spanyol sereg' Capitulatiójának igaz voltán, mellyet a' Londoni Ujságok kiadtak; kivált azért, mivel az éjszak-Amerikai Ujságokból van véve, mellyek már ezen tárgyról sok hazugságot közöltek. Az Universel nevű új Ujság is megeggyez vele ezen kételkedésben.

A' Roueni Journal Dec. 2-dikán azt jelenti: hogy Brunel Úr, ki most azon városban tartózkodik, az

)(*

oda való tudós Társaságnak ülésében Dec. 1-sö napján azt nyilatkoztatta-ki, hogy a' Londoni Tunnelt (a' Temse vize alatt készülő útat), melly a' pénz fogyatkozása miatt egy kevés ideig félbeszakadt, a' jövő Martiusban ismét az ő elintézése alatt tovább kezdik ásni.

NAGY BRITANNIA.

Az Austriai Nagy-Követ, Hg. Eszterházy, Nov. 27. hosszu értekezést tartott Aberdeen Gróffal.

A' minap azt a' hírt terjesztették vala el, hogy a' Joniai szigeteken zenebona támadt, 's a' Lord Fő Biztos segítségre új seregeket kért volna az Országlószéktől; de ezen hírt a' Courier nevetségesnek, és a' megczáfolásra nem is érdemesnek állítja.

A' British-Traveller ezt írja: Éppen nem hihetetlen, hogy Görög országnak Királyi, vagy Praesidensi méltóságával — akármit végezzenek is a' Titulusról — Leopold Szász-Koburgi Hg.et fogják megkínálni. És ha a' dolgot minden oldalról jól megfontoljuk, talán nehezen lehetne ezen fő hivatalra alkalmatosabb Férjfit választani a' nevezett Hg.nél. Az első tulajdonság, melly őtet ajánlja, az, hogy mióta először Angliába jött, a' szabad polgári alkotmánynak gyakorlatos (practicus) hasznát látta, és ismérni tanulta; továbbá azon tetemes summa, mellyet (mint Augusta K. Hg. Asszonynak özvegye) Angliától kap, megmenti Görög országot az ő Udvari tartása' költségeinek terhétől; végre charactere, mind katonai, mind politikai tekintetben minden Európai Hatalmasságoknál eléggé ismeretes azon várakozás' betöltésére, hogy a' reábizandó fontos kötelességében illendően el fog járni."

GÖRÖG ORSZÁG.

Sept. 20-dikán a' Görög országi Praesidens a' következő Végzést adta ki a' Szenátus', Státus-Ministerium', és Számvevő- 's Controlló-Kamara' alkotásáról: „A' nemzeti gyűlés' Jul. 22. (Aug. 3.) költ második Végzésének 10. czikkelye szerént, melly által az Országlószéknek hatalom adatik a' Szenátus', és Ministerium' alkotására, elvégeztük, és végezzük, a' mi következik: I. Tit. A' Szenátus' alkotása. 1. Czik. Az Országlószék választja, és nevezi a' Szenátorok közül a' Szenátus' Előlülőjét. A' Szenátus' tagjait két osztályra szegi, 's mindenikben egy, vagy több Választottságot állít-egybe, 's minden Választottságnak egy Tudósítót nevez. Végre az Országlószék nevez, de nem a' Szenátusból, Titoknokot, Titoknoki Segédeket, és Levéltárnokot ezen testnek. 2 Czik. A' Szenátus' Praesidense négy hónapra neveztetik, és ismét választathatik. 3. Czik. Mind a' két osztály', valamint a' Választottságok' tagjait az Országlószék eggyik osztályból a' másikba, vagy eggyik Választottságból a' másikba általalteheti. Hasonlóképpen a' Szenátusba, vagy azon kivül más foglalatosságra rendelheti. 4. Czik. Az Országlószék a' Titoknokok által, és Státus-Titoknok által juttatja közléseit a' Szenátus-

hoz. A' Tisztviselők a' Szenátus' üléseiben jelenlenni tartoznak, ha a' tanátskozásba veendő tárgyak a' magok hivataljok alá tartoznak: Ezek adnak mindenféle felvilágosítást, mellyet a' Szenátus kiván, 's a' tanátskozásban védelmezik azon javallatot, mellynek előadása reájok van bízva. 5. Czik. A' Szenátus' első osztálya azon munkákat fogja elővenni, mellyek a' nemzeti gyűlés által Jul. 22. (Aug. 3) szerzett második Végzés' 11-dik, és 12 dik Czikkelyei ben elő vannak adva, tudniillik: a' constitutioi Acták' megvizsgálását, a' sarkalatos törvény javallatának elkészítését, valamint mind azon javallatokat, mellyeket az Országlószék fog tenni a' Kormány' külömbféle ágazatinak rendbeszedésére nézve. Továbbá mind azon kérdésekkel foglalatoskodik, mellyek az Argoszi nemzeti gyűlés által Aug. 11. 12, és 14-dikén kiadott Végzéseknek végrehajtását illetik. 6. Czik. A második osztályhoz tartozni fognak mind azon munkák, mellyeket az Országlószék reá fog bízni, hogy a' Congressus által Jul. 26, és 29. (Aug. 7. és 10.) a' 3, és 5. szám alatt kiadott Végzések tellyesíttessenek. Ennél fogva ezen osztályra lesznek bízva azok a' munkák, mellyek a' Státus' Financziáját, és a' nemzeti gyűlés által megállapított kármentéseket illetik. 7. Czik. Mindenik osztályban van egy 5 tagból álló Választottság, mellynek eggyik tagja fogja vinni a' tudósító hivatalát. Később több Választottságok is fognak kineveztetni, a' mint t. i. a' Szenátusra bízandó dolgok' sokasága, és természete kívánja. 8. Czik. A' Választottságok vitatás alá veszik a' reájok bízott ügyeket, 's azokról tudósítást tesznek a' Szenátusnak, melly azokról voksok' többsége által teszen határozást. Ha a' voksok' egygyenlő számuak volnának, a' Praesidensé dönti-el a' dolgot. 9. Czik. A' Szenátus minden hétfőn, és tsötörtökön gyűl egybe. A' gyűlés előtt való nap az Előlülő, a' Választottságok' tudósítói (Referensei), és a' Szenátus' Titoknoka egybeűl, 's ezen Tanáts határozza-meg a' napi rendet. 10. Czik. Az Előlülőnek gondja lesz arra, hogy a' napi rend szorosan megtartassék, 's azon sor, mellyel a' Szenátus' tanátskozása alá vitt ügyek egymásután következnek. Az Országlószék' felszóllítására az Előjülő rendkivül is egybe hívja a' Szenátust. 11. Czik. A' Szenátus' Titoknoka teszi-fel az ülések' Protokollumát, és a' levelezést. Mind ezeket az Előlülő alá fogja írni. 12. Czik. A' Titoknoki Segédek a' Választottságokban fognak munkálkodni, és a' Szenátus üléseiben, mint Audítorok, jelen lesznek. Ezeket az Országlószék azon ifju Hellenek közül fogja választani, kikről feltehetni, hogy a' Státus-kormányra foganattal szentelhetik magokat. 13. Czik. A' Levéltárnok felelő őrzője az előbbi Kormányok alatt készült minden Okleveleknek. Azon Titoknokok, kikre a' Panhellenion bízta volt a' levéltárt, egy részről, és más részről a' Státus-Titoknok egyszer'smind a' most gondviselésök alatt

lévő Irományokat béadják. Ezen általadás egy Protokollum segedelmével, és a' Választottság' tudósítójának, 's a' Státus-Titoknoknak szemeláttára fog megesni. A' szerént, a' mint a' most folyamatban lévő munkák' eligazítása megengedi, az Országlószék a' kormányához tartozó levéltárakat is általadatja. 14. Czik. A' Választottságok' tudósítói, a' Szenátus' Titoknoka, és a' Levéltárnok az Országlószéknek javallatot fognak tenni a' magok Tisztségök' alkotása felől.— II. Tit. A' Státus-Ministerium' alkotása. 15. Czik. A' Státus-Ministerium a' következő hat Departamentre oszlik: 1.) a' belső; 2.) a' külső, 's a' kereskedői tengeri dolgokra; 3.) a' Financziára, és kereskedésre; 4.) az Igazságra; 5.) a' köz tanításra, és egyházi dolgokra; 6.) a' hadi Biztosságra, és hadi tengeri dolgokra. 16. Czik. A' belső dolgokra egy Státus-Titoknok fog ügyelni. A' külső ügyeket és kereskedői tengeri dolgokat, az Igazságot, és a' köz tanitást 's egyházi dolgokat hasonlóképpen egy-egy Titoknok igazgatja. Ezen három Tiszt Státus-Titoknok nevezetet visel. A' Finánez-osztály három tagból álló Biztosság alatt lesz. A hadi és tengeri Biztosságnak mostani alkotása ideig-óráig megmarad. 17 Czik. A' Finánez-Biztosság' munkái e'képpen lesznek felosztva annak három tagja közt: Egy különösen a' felelet' terhe alatt gondot visel mind arra, a' mi a' Bankot, Pénzt, és Számtartást, illeti. A' másik tag hasonlóképpen a' felelet' terhe alatt ügyel a' mellékes adók' jövedelmére, ú. m. a' vám, - rév, - és contumáczia-pénzekre. Hasonlóképpen ez ügyel mind arra, a' mi a' kereskedést, és az Országlószék által a Kintstárhoz igazított pénzbeli útasítások' kifizetését illeti. A' harmadik tag hasonlóúl a' maga felelet' terhe alatt ügyel az egyenes adók' igazgatására, nevezetesen a' tizedekre, a' Státus-jószágainak jövedelmeire, 's általjában minden nemzeti vagyonra. 18. Czik. A' Financz-Biztosság hetenként kétszer, és pedig Kedden, és Szombaton tesz tudósítást az Országlószéknek. 19. Czik. A' külső dolgokra, az Igazságra, és a' köz tanításra 's egyházi dolgokra ügyelő Ministerek kiki magok mellett Tiszteket tartanak, első, és másod karbeli Assessorok neve alatt. A Státus-Titoknok alatt illyen négy lész, kettő első, kettő másod karbeli. Egy, vagy több nevendékek bébotsáttatnak, hogy a' Ministeriumnak külömbféle osztálybeli hivatalaiban dolgozzanak. A' Finánez, - és hadi Biztosság az Országlószéknek béadja a' maga Tiszteinek lajstromát, hogy azoknak hivatala is a' többi osztályok' módjára legyenek egybeszerkeztetve. 20. Czik. A' hadi Biztosság megmarad mostani alkotásában. 21. Czik. Egy Rendtartás fog kiadatni, melly szerént a' Titoknoki Segédek, első és másod karbeli Assessorok, valamint a' külömbféle Ministeriumok mellé rendelt Nevendékek a' Státus-kormányban nagyobb Tisztségekre emeltessenek. 22. Czik. A' Státus-Titoknok, az Országlószéki Titoknokok, a' Finánez-, és hadi Biztosság tartoznak mindazon köl-

tségek' számadásait megvizsgálni, mellyek az ő illető osztályaikban tétetnek. A' Finánez-Biztosság mihelyt a' fizetést megtette, a' számadást minden oda tartozó Bizonyságokkal a' Számvevő, 's Controlló Kamarához küldi. Minden Tisztek, kiknek kezei alatt ország' pénzei vannak, azokról felelni tartoznak, míg a' számvevő Kamara számadásaikat meg nem erősítette. — III. Tit. A' Számvevő és Controllo-Kamara alkotása. 23. Czik. A' Számvevő, és Controllo-Kamara az Országlószéktől neveztetett három tagból áll. Hasonlóképpen az Országlószék nevezi-ki a' Kamara hivatalában lévő első, és másod rendű Tiszteket azon alkotás' plánuma szerént, mellyet ugyan az bé fog nyujtani. 24. Czik. A' számvevő, és Controlló Kamara nem függ a' Státus-Ministeriumtól, és a' Státus' Fejével egyenes közösülésben vagyon. 25. Czik. A' nemzeti gyűlés által Jul. 26-dikán kiadatott 3-dik Végzésnek 1-sö Czikkelye szerént, a' Számvevő és Controllo-Kamara a' Státus-kormány' számadásait 1828. Jan. 18-dikától fogva a' folyó hónap végéig meg fogja vizsgálni. 26. Czik. A' Státus' jövedelmeiről, 's azoknak mire lett fordításáról való számadásoknak megvizsgálását Oct. 1sö napjától fogva folytatni fogja. 27. Czik. Végre arról fog gondoskodni, hogy a' Státus pénzéből a' költségek az élő törvények, és rendszabások szerént tétessenek, és hogy annál sem elsikkasztások, sem vissza-élések ne történjenek. 28. Czik. E' végre a' Kamara rendkivűl való hatalommal ruháztatik-fel, mellynél fogva, valahányszor jónak tartja, vizsgálódásokat tehet, vagy tetethet, és a' Fő, 's Al-Tiszteket előszóllíthatja, hogy szükséges felvilágosítást adjanak a' hozzájok tartozó számadásokról, vagy dolgokról. 29. Czik. A' Finánez- és hadi Biztosság a' magok Archivumjokat a' Számvevő, és Controllo-Kamara eleibe adják, hogy az e' jelenvaló Végzés' 24-dik czikkelye szerént reábízott munkát tellyesíthesse. 30. Czik. Oct. 1-sö napjától fogva a' Finánez-Kamara ezen Végzés 21. Czikkelyének tellyesítésében a' Számvevő és Controllo-Kamarának illető bizonyításokkal béadja az általa kifizetett számadásokat. 31. Czik. Hasonlóképpen hónaponként környűlállásos, és felvilágosító lajstromot készít a' kintstárba béjött, és kiadott summákról. A' Fő Tárnok maga részéről a' Kamarának hónaponként béadja a' Kassa' arányosságát (Bilanx). 32. Czik. A' 21-dik Czikkely' bétöltésére a' Számvevő és Controllo-Kamara minden kormánybeli Fő-Tisztnek, kinek számadását megvizsgálta, hivatalos Levelet ád, mellynél fogva a' feleletnek semmi terhe többé rajta nem fekszik. 33. Czik. A' Számvevő és Controllo-Kamara az Országlószéknek olly javitásokat fog tanátsolni, mellyeknek hasznos, és helyes voltát a' tapasztalás minden az ő Tisztségéhez tartozó dolgokban megbizonyította. Egina, Sept. 20. 1829. Görög országi Praesidens: Capodistrias J. A. Státus-Titoknok: Spiliadis N."

A' Franczia Courrier Navarinból Nov. 11-iki költ levél szerént jelenti, hogy Görög országból a' Franczia seregek' elköltözése elkezdődött; Nov. 11-dikén az 58-dik Rgt., melly Koronban volt szállva, hajóra ült. Az első szállítást teszik Armide, Cybele, és Lamprete hajók. A' 3 nap előtt Mahonból ide érkezett Provence Atalenteval, 's Dromedárral haladék nélkül szélnek ereszti vitorláit. Aztán a' kormánybeli személyekkel eggyetemben tsak 2000 ember marad még itt, kik az utólsó szállítással egy hónap alatt mennekel. Bory de St. Vincent Obester, és Palrot Úr a' tudós Biztosságból Cybele hajóra űltek. Virlet Úr még itt marad, mivel ő még természet-historiai nyomozásait el nem végezte; nem külömben Blouet, Ravoisier, Trezel, és Vielty Urak is. Az Athénai Basa Bory Urat szívesen fogadta, 's a' többi Tudósok is elmenetelök előtt ezt a' várost meg-akarták látogatni.

TUDOMÁNYOS DOLGOK.

„Tudományos Gyüjtemény 1829. XI. Kötet, 's a' t."

E' jeles havi-Irásunk, melly a' két Hazában mind tulajdon maga elterjedéséből, mind Ujság-leveleinkből, hol több ízben tétetett róla ditséretes emlékezet, sokkal ismeretesebb, minthogy bővebb ajánlásra volna szüksége; ennél fogva tsak ezen 11-dik Kötetben találtató derék Értekezéseket említjük-meg: 1.) „Egy két jó szó a' tanúló, kivált íróságra törekedő Ifjusághoz nálunk" (S. I. R. P.); 2.) „Henrik Portugália Gróf eredetéről" (Luczenbacher János); 3.) Tudósítások a' Külföldről (Folytatás); 4.) „Magyarok' Történetének jeles Német Iróiról, különösen Engel Keresztelynek holta után tellyesitendő ohajtásáról." (J*); 5.) Vas Vármegye Kemenes aljai Járásbéli magyar szótár (Lévai László). — Az első szám alatt lévő Értekezés üdvességes leczkét ád a' magok elbízottságában tündökleni kívánó tapasztalatlan nevendékeinknek, 's gondatlan fiatal Iróinknak; különösen pedig figyelmet érdemel a' második számu Értekezés, melly nagy gonddal és tudománnyal, — ha talán nem is mindenütt szent Irási bizonyossággal — van készítve. Ezt a' tudós író a' Tudom. Gy. 1828 III, és VIII. Köteteiben megjelent tudós historiai Értekezéseknek következésében készítette; 's a' többféle véleményeket Henrik Portug. Gróf' eredetéről egybe vetvén, a' régiség' setétségében több szövétnekek' (számos felhordott sútfők') világánál tapogatódzik. Valóban talán még magok a' Portugalliai Tudósok sem bírnak az ő történeteikről olly gyökeres ismérettel, a' millyennel azoknak egy töredékét a' Magyar Tudósok nyomozgatják. — Van még ezen Kötet mellett egy ívnyi Koszoru is, mellyben a' többek közt két nevezetes Versezet foglaltatik: „Canning' Árnyékához„ (Oda, Bezerédy Gergelytől); és „Halász Leány" (Költemény, Kovács Páltól).

(Hasznos Mulatságok Nro 50. Hírdetés 1/2 árkus.)

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 51.

Pesten, Szerdán, Karátson Hava 23-dik napján 1829.

J é g.

Víz vala ez hajdan, 's már jég leve; így se marad-meg:
A' mi előbb híg volt, íme keményre fagyott.
Mond az okát ennek! — Hidegebb levegőbe botsátá
Kis melegét. — Másnak adj; de ne foszd magadot.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Nálunk a' mult Héten megereszkedvén a' kemény hideg, Pénteken, 18-dikán, egész nap sürün havazott; Vasárnap délután lassan, este pedig bőven kezdett esni az essö, melly egész reggeli 4 óráig tartott; hanem ekkor felszél kerekedvén, a' fellegeket elhajtotta, 's a' vizes földet tükör formára fagylalta. A' szél ugyan tegnap letsendesedett, de a' hideg idő folyvást tart. — Vasárnap estve a' Duna-jegén való általjárás egy pillantatig félbeszakadt volt, de más nap ismét bátran elkezdődött.

Ő Ts. Kir. Felsége a' f. e. Nov. 17-dikén költ kegyelmes Végzésénél fogva a' Győri K. Akadémiában megüresedett Pro-Directorságra Nagy Tiszteletű Tudós Kutsera Marián Urat, Sz. Benedek' Rendén lévő Szerzetes Papot, a' Hit-Tudománynak eddig volt Professorát, méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

(*Második Félesztendő* 1829.)

Ő Ts. Kir. Felsége a' f. e. Oct. 23-dikán költ kegyelmes Végzése által a' Kassai K. Akademiában megüresedett Pro-Directorságra TT. Richter Aloizt, a' Praemonstratensis Renden lévő Szerzetes Kanonok Urat, és a' Kassai Nemes Convictus' Regensét, méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Ő Ts. Kir. Felsége Nagyságos Lenhossék Mihály Úrnak, Magyar Királyi Helytartói Tanátsosnak, és az ország' Fő-Orvosának, kegyelmesen megengedni méltóztatott, hogy a' Vilnai Orvosi Társaság által, és a' Turini Tudományos Akadémia által neki küldetett Diplómákat elfogadhassa. —

Nemkülömben Méltóságos Tóth-Prónai Báró Prónay 'Sigmond valóságos Ts. K. Kamarás Úrnak, a' N. M. Magyar K. Udv. Cancelláriánál számfelett való Udvari Titoknoknak, megengedni méltóztatott, hogy a' Hassziai Választó-Fejedelmi Gazdasági Társaság által neki küldött Diplómát elfogadhassa.

)(

Rosnyóról. Kettős öröm fogalta-el Karátson havának 8-dikán a' Rósnyói Anya-Templom' hajlékát, midőn Fő Tisztelendő Tindira Jósef Litkei Plébánus, az Apostoli Széknek Proto-Notáriusa, a' Püspöki Szent Széknek, és Tettes Nógrád Vármegyének Tábla Birája; — Gaal Ferencz Szomolnoki Plébánus 's a't. — és Grittner Ferencz Tiszólczi Plébánus Urak, minekutánna a' Felséges Apostoli Királyunk Kegyelméből a' székes templomunk' tiszteletbéli Kanonokjaivá kineveztettek volna, illyenekké nyilván béiktattattak. Ezen ünnepi tétel alkalmával Fő Tisztelendő Mező-Hegyesi Hegyessy Pál Jánoki Apátúr, ú. m. a' Ns. Káptalannak érdemes Kántora szívreható deák beszéddel szólította-meg a' tisztelt béiktatandókat, mellyre ugyan olly érzékenyen az első helyen megtisztelt kinevezett Kanonok Úr Sorsosai nevével visszonozott, Ő Felségének hódúlván, a' Méltóságos Püspök Úr kegyelmébe, a' Ns. Káptalannak tapasztalt szívességébe mindnyájokat ajánlván. Különös eset az, hogy az ekép megtisztelt Kanonok Urak mind a' hárman a' Papi nevelő házban hajdan vetekedő tanúló társak valának, és 1790-dikén áldozó Papokká a' boldog emlékezetű B. Andrássy Antal Püspök által egyszerre kenettettek-fel. Igy jutalmaztatik meg a' valódi érdem.—Ez meglévén, ugyan akkor Fő Tisztelendő Szokol János Úr az említett Ns. Káptalannak Kustósa, ú. m. Ő Felségétől kegyelmesen kinevezett Rákonyi Apátúr, mint illyen először több áldozó Papok' tisztelkedése mellett az Oltárhoz lépett. Ezen pompásan végbe vitt Isteni szolgálaton jelen valának több rangból való 's egyéb köz személyek nagy számmal.

OROSZ BIRODALOM.

Sz. Pétervárából Dec. 5-ikén ezeket jelentik: „Ezen h. 2-dikán, mint a' melly nap Ő Felsége a' Tsászár a' thrónusra lépett, a' Kazáni székes templomban, és ezen fővárosnak minden templomaiban pompás egyházi szolgálattal Te Deumot énekeltek. Estve a' város ki volt világosítva. — A' Tsászári Udvar tegnap Ő Kir. Magassának Beátrix Fő Hg. Asszonynak, a' Felséges Austriai Tsászár' Nagy-nénnyének haláláért, tizennégy napi; — továbbá Ő Kir. Magasságának Luiza Karolina Henrietta Hg. Asszonynak, a' Hasszíai Darmstadti Nagy-Herczeg' Hitvesének haláláért három héti; — és Karolina Ulrika Amalia Hg. Asszonynak, a' Szász-Gothai Herczeg' Nagy-nénnyének haláláért, tizennégy napi gyászt vett fel."

OLÁH ORSZÁG.

Azon földindúlás, mellyet Nov. 26-dikán hajnalban Odesszában, Jászvásáron, Csernovitzban, Szebenben, Brassóban, és Erdélynek, 's Bukovinának több helyein érzettek, Bukurestben tetemes károkat okozott. Innét Dec. 4-dikén ezt írják: Az utólsó földindúlás miatt 115 ház, ezek közt az Angol Consul háza is, úgy összve romladozott, hogy lehetetlen benne lakni. 15 templom úgy megrepedezett, hogy nem mernek bémenni az emberek. Tsak egy személy veszett-el; — egy fi-

atal asszony egy nagy kemencze mellett feküvén, annak leomlása általmegöletett. Kimpina városa a' Brassói útban kitsinségéhez képest még több kárt szenvedett, mint Bukurest. Az oda való új templom, és egy nagy ház leomlott; a' többi lakóházak is nagyon megromladoztak. A' Bukuresti lakosok reszketnek ezen rettenetes tüneménynek visszatérhetése miatt.— Itt a' tél egész erejében uralkodik; a' hévmérő' kénesője folyvást a' 10—15 gráduson áll a' fagypont alatt."

MODÉNAI HERCZEGSÉG.

Ő Királyi Magassága a' Modénai Herczeg, Ő Kir. Magasságának Estei Beatrix Fő Herczeg-Asszonynak halála által, örökségképpen a' Massai 's Karrárai Herczegségekre jutván, Nov. 19-dikén költ kézi Bilétjénél fogva előképpen az eddig volt Tisztviselőket mind megerősítette, és azt rendelte, hogy mind a' két tartományban Felséges Annyáért pompás Exequiák tartassanak.

LENGYEL ORSZÁG.

A' Berlini Ujságok Varsóból Dec. 7-dikén költ tudósítás szerént ezt írják: „Ő Tsászári Magassága Cesarevits Konstantin Nagy-Herczeg, Hitvesével Lowicz Herczegnével eggyütt, kivánt jó egésségben ide visszaérkezett.— Tegnap a' Lengyel Királyi Finánez-Minister, Hg. Lubecki, Sz. Pétervárába elútázott."

FRANCZIA ORSZÁG.

A' liberális Ujságok nagyon beszélnek a' mostani Ministeriumnak közel lévő felbomlásáról, mind a' mellett is, hogy a' Fr. Gazette ezen híreket a' mindennapi hazugságok közé számlálja. (Tudva van, hogy a' Gazette ezen czikkely alatt a' lib. Ujságok' hamis állításait, és költeményeit naponként előszámlálja; pedig neki is szabad hazudni, a' mint azt a' többek közt Barthe Úr a' Journal du Com., és Constitutionnel Ügyvédője Dec. 2-ikán megmutatta a' Hg. Castelcicala által ezen Ujságok ellen indított perben. Ezen Ujságok azt mondották vala, hogy Castelcicala Hg. Fabricio Rufo név alatt részes volt azon Juntában, melly 1799-dik előtt Nápolyban fennállott, 's olly írtóztató kegyetlenségeket elkövetett; ez vala a' Hg. Castelcicala' vélt megsértése 's a' belőle támadt per' oka (a' Hg. most Párisban Nápolyi Követ, és Galotti' kiadatását eszközlötte). A' Gazette így írt róla: „Nem, Fabricio nem volt semmi Státus-Juntának tagja, sem 1799-ben, sem az előtt. Nem, ő nem volt Vanni, és Guidobaldi' tiszti társa. Nem, az nem igaz, hogy Botta azt mondta volna: az akkori Fabricio Rufo nem más, hanem a' mai Castelcicala. Soha sem mondott ő illy bolondot." Holott Levavasseur Úr Státus-Prókátor, a' felperes Herczeg' Ügyviselője a' Törvényszék előtt tartott beszédében maga megvallotta, hogy az 1795-től fogva 1798-ig fennállott Juntának Fabricio Rufo, a' mostani Castelcicala Hg. Elölülője volt. Ezt Barthe Úr felkapván, lovagolni is kezdett rajta, úgy hogy a' bévádolt harmadik Ujság Fr. Cour-

rier' Ügyvédőjének Merilhou Úrnak a' Bírák majd meg sem engedték a' szóllást, már is 10 minutumnyi tanátskozás után a' bévádolt Ujságírókat ártatlanoknak hírdették.)

Párisban Dec. 8-dikán a' Király Ministeri gyűlést tartott a' Maga elölülése alatt, mellyen a' Dauphin is jelen volt. Ezután Ő Felsége Compiegnébe kiútazott, honnét Dec. 11-dikén reggel visszavárták.— Herczeg Polignac vidéki lakásába Millemontba útazott, hol két napakart maradni.

A' Moniteur Dec. 7-dikén egy Kir. Rendelést hírdet, mellyben a' Finánez-Minister meghatalmaztatik (a' Jun. 19-diki 1828, és Aug. 2-diki 1829. ország-gyűlési Végzések' következésében) hogy 80 milliom Frankot költsön felvehessen az 1828-iki, és 1829-diki rendkivül való költségekre. A' Finánez-Minister tudósítása szerént ezen költségek eddig részint a' Királyi Bonsok' eladásából, részint más finánczjai-munkálódásokból kikerültek; de ezen segedelem-kútfők csak ideig valók, mellyeknek gyakor használását tanátsos megszorítani. — A' költsönözés úgy fog megesni, hogy a' Finánez-Minister áruba botsát, 's a' többet igérőnek oda ád annyi Rentét, vagyis országos jövedelmet, a' mennyi 80 milliomnyi tőkének kitsinálására megkivántatik. E' végre a' Finánez Minister a' jövő országos gyűlésbe az asztalra teszi bépetsételve a' Minimum (legkevesebb) feljegyzését, mellyet az országos jövedelmek' megvevőjének igérni kell; a' melly társaság pedig ezen jövedelmekért legtöbbet igér (lepetsételt, és az asztalra rakott levelekben) a' költsön annak fog itéltetni; 4 pCent interes mellett.

A' Moulini polgári Törvényszék Allier megyében, az oda való Könyv-nyomtatót, Place-Bujon Urat, ki nem akarta nyomtatni az oda való liberális felekezetű Ujságot (la Gazette constitutionelle de l' Allier) arra itélte, hogy ezen Ujságot akaratja ellen nyomtatni tartozzék. Ezen az itéleten felette boszonkodik a' Gazette de France, melly — az ő állitása szerént — „ellenkezik a' Chartával, a' vélemények szabadságával, az embernek polgári és természeti jusával, valakit t. i. kénszeriteni olly dologra, mellyet a' Státusra nézve veszedelmesnek tart, és lelkiesmérete félre-vet. És ha ezen itéletet az 1828. Jul. 18-ikán szerzett törvényből lehetne következtetni, igen veszedelmes, és erőltstelen törvény volna ez, mellyet sietve ki kellene törölni törvénykönyvünkből, 's a' t.“

Egy Kir. Rendelés Dec. 8-dikán ezt határozza: „A' Jan. 6-dikán, és Mart. 20-dikán 1824. költ Rendelések által felállított fő Kereskedési Tanáts, valamint a' Kereskedési Hivatal olly módon ismét vissza-állittatnak, valamint akkor voltak, minekelőtte még a' Kézi-müvek és Kereskedés Ministeriuma bé nem volt állítva. A' Kereskedési Hivatal ismét a' Ministeri Tanáts Elölülőjének (Polignac Herczegnek) tisztéhez fog tartozni.

Az ezen h. 2-dikán költ Kir. Végzés által Báró Clouet tábori Marsal a' hadi Ministeriumnál az Administratio' Igazgatójává tétetik. — Lafare Kardinális, Sensi Érsek, Ő Kir. Magasságának a' Dauphinnak első Alamisnása, Dec. 10-ikén reggel Párisban a' világból kimult.

A' Quotidienne (Rojalista Ujság) Dec. 11-dikén ezen feljűlírás alatt: „Új tudomány a' Felsőségről" (Souverainität) illy czikkelyt közöl: „A' Journ. des Deb. és a' Globe olly jók, hogy néha midőn a' Journálok, 's magok is dühösködnek, bizonyos dogmatikai hangon beszélnek. Ezen Ujságok nehány nap óta valódi kifejezésekkel megmondják nekünk, hogyan kelljen érteni a' Felsőség', vagy a' mai nyelv szerént a' Királyi praerogativák' gyakorlását a' Ministerek és országos fő Tisztek' választására nézve. A' Globe ezt mondja kevés szóval: „ „Midőn a' Király választja a' Ministereit, akkor a' Kamara (Országgyülése), az Angol kimondás szerént, valóságos tanátsadója ezen jusának gyakorlásában." " Ezzel azt akarja mondani: Ha a' Király magának Ministereket választ, a' Kamara közbevág, hogy őket elküldje. Azután a' Globe ezt teszi hozzá: „ „A' Charta szerént a' Király' Országlószékének Parlamenti Országlószéknek kellene lenni;" " más szóval: a' Charta szerént a' Felsőségnek a' Kamaránál kellene lenni, és ha még alább szállunk, a' köznépnél. És mi hát akkor a' Király? Semmi, vagy a' mi még rosszabb, vak eszköze a' köznép' Felsőségének. Ez tiszta világos, és ez a' czélja új Státus-törvényünk' democratiai fejtegetésének. Tudjuk hát most, mire valók azon goromba motskolódások, mellyekkel Ministereinket tetézték, kiknek szemére pedig egyebet nem lehet vetni, minthogy a' Franczia Királytól választattak. A' revolutiós dühösség talán személyek ellen buzog? Nem, ez egészen más. Nem egyéb ez a' Jakobinismusnál, melly magát a' Királyt is el akarja enyészteni, 's a' t."

SPANYOL ORSZÁG.

Ő Felsége a' Király Fernandez General-Majort Madrit' Kormányozójává nevezte. Ő Felségök a' Nápolyi Király és Királyné, 's a' Királyi Menyasszony Nov. 23-ikán Tarragonából elindultak, és Cambrilson, 's Perellón keresztűl 25-ikben Tortosába érkeztek. Az oda való Püspök Don Saez Victor Damián, ki 1823-ikban a' külső dolgok Ministere, és a' Király' gyóntató-attya volt, elfogadtatásokra nagy ünnepi mulatságokat rendelt. A' felséges útazók megérkezésök után mindjárt a' székes templomba mentek, hol Te Deum énekeltetett, és imádkoztak a' szent Ereklyék előtt. A' Spanyol-Országi jövendőbeli Királynénak a' Püspök Sz. Krisztina Ereklyéjét ajándékozta. 26-dikban elindult Tortosából a' Királyi familia, és a' Katalóniai Fő Kapitány Gróf Espanna Cenia vizéig kisérte, melly Katalóniát Valenciától elválasztja; ennek hídja diadalmi kapu-

val vólt felékesítve. Itt a' Valenciai Fő Kapitány Longa Grlis, több Tisztviselőkkel és Deputátiókkal üdvezlette a' Királyi útazókat, kik 29-dikben Valenciába megerkezének. Ezen városban a' házak, és utszák igen ünnepi módra fel vóltak diszesítve. Estve az egész város ki vólt világositva. Tsak egyedül la Glorieta sétáló hely 20,000 lámpásokkal fényeskedett.

NAGY BRITANNIA.

O' Connell most azon töri a' fejét, 's szándékát már régen ki is nyilatkoztatta, hogy a' jövő Parlamenti gyűlésben olly mótiót tegyen, 's annak végrehajtását tellyes erejéből sürgesse, hogy Irland ugyan Angliával egy Korona alatt maradjon, de külön Parlamentje, külön törvényszerző teste, 's Igazgatószéke, azaz külön ország legyen. Most Dublinból azt irják: hogy O' Connellnek előbbi barátjai, ú. m. Shiel, O' Gorman, Lawlesz, O' Gorman Mahon, 's mások, kik az Emancipátio dolgában őtet buzgón segitették, tőle, és kivált említett szándékától elállottak, 's őtet pályáján egyedül hagyták. Azonban mások sokan állottak hozzá ezen ügyben, és felszóllitására 70-nen aláírták magokat, úgy hogy már bizonyosnak lehet tartani az Anti-Uniós Eggyesület' megkészülését, mellyre először törekedik O' Connell Úr. Már előbb azt mondta O' Connell Úr, hogy a' dolgot bizonyosnak tartja, ha tsak 40 részes találtatik is. — Marquis Anglesea, ki előbb Irlandi Vice-Király lévén, még most is ott nagy tiszteletben van, egy levelében sajnálkodott, hogy O' Connell Úr olly plánumra vesztegeti erejét, melly a' szegény Irlandra semmi áldást nem hozand. A' Katholikus Papságról is azt tartják, hogy nem fogja ezen czélt gyámolítani.

AMERIKA.

Mexiko. — A' Moniteur a' következő levelet közli, melly Új-Orleánból Oct. 7-dikén költ: Barradas Grlis a' Spanyol expeditió Vezére, hat más Tiszttel Oskar sóneren ide jött, 's itt hajókat béreltetett, mellyek a' Spanyol seregeket Tampicóból Havannáhba szállittsák. Midőn Sept. 22-dikén ezen hajó Vera-Cruzból elindúlt, egy ezüst-pénzvivő conducta egy milliom piaszterrel Mexikóból oda felé útban volt. Vera-Cruzban azt beszélték, hogy 1500—2000 emberből álló segitő Spanyol sereg Mexikónak nyugoti partjaira kiszállott. (Ez már mind késő). Erről New-Yorkba is érkezett Nov. 8-dikán jelentés. A' kiszállás Puerto Angel mellett (Acapulcotól nem messze) történt, és a' kiszállott seregek valami 20 mértföldnyire beljebb nyomultak Oaxaca felé. Ezen seregek alkalmasint a' Philippina-szigetekről jöttek; mivel ha Havannáhból indúltak volna, hamarább megérkezett volna ennek híre. — Galathea fregáta, melly Havannáhból 29 nap alatt jött Plymouthba, azt a' tudósitást hozta Mexikóból, hogy Santana Grlis, minekutánna Barradas Grlissal capitulátiót kötött,

Vera-Cruzba érkezett, hol éppen akkor Galathea fregáta is jelen volt. A' Generális' tiszteletére az oda való lakosok igen fényes mulatságot rendeltek, mellyre a' fregáta Tisztei is hivatalosok valának. A' Mexikoi seregek, mellyeknek Barradas magát megadta, 10,000 emberből állottak; a' Capitulátio előtt felette tüzes verekedések mentekvégbe; sőt egyszer az volt a' hír, hogy Santana egy kirohanáskor a' Spanyolok' kezébe esett volt, de Barradas őtet szabadon eresztette. A' Spanyol Grlis végre látván, hogy 1200 embere megbetegedett (a' tsatákban tsak 300-at vesztett), és elesége nem lévén, kéntelen volt a' tudvalévő Capitulátióra állani. — Galathea' elindúlásakor a' Spanyolok még nem szállottak volt hajókra.

Kolumbia. — Londonba Dec. 7-ikén azon tudósítás érkezett, hogy Kolumbiában ismét pártütés támadt az ott fennálló Országlószék ellen. Cordova Generális Sept. vége felé Bolivár ellen Proclamátiót adott-ki, mellyben őtet Tyrannusnak, nyomorgatónak nevezi, és hazafiait felszóllítja, hogy az úgy nevezett Szabadító által reájok vetett igát lerázzák. Cordova Grlis fő szállása akkori időben Antioquiában volt, melly város 200 Angol mértföldnyire van a' partoktól 's ugyan annyira Bogota fővárostól is, a' hegyek között. Bolivár, midőn ezen fergeteg ismét feje ellen támadt, Guayaquilban tartózkodott, hol a' Kolumbia és Peru között leendő békeség' feltételeivel foglalatoskodott; hanem Montila Grlis, a' Karthagenai Várnagy, minden indulható seregét — valami 500 embert — Cordova ellen indította Oct. 5-dikén, 's maga is haladék nélkűl utánna akart menni. Különböznek a' vélemények Cordova támadásának történhető következéséről; némellyek szerént Cordova egy pillantatig sem állhat-meg, minthogy tsupán tsak 2 — 300 embere van, mások ellenben azt gyanítják, hogy a' felzendűlés közönségessé válhat. Mihelyt ezen támadást Bogotában megtudták, a' hadi Minister azonnal elfogatta a' pártütő Cordova' testvérét Salvadort, és Sógorát, ki a' Megye' Kormányozója. A' pártütők Antioquiából Medellinbe mentek, és ezt elfoglalták. Cardaneta Obester azt jelentette a' hadi Ministernek, hogy ezen támadás tsupa gyermekség, és azt fogadta, hogy 300 emberrel a' tsendességet helyre állítja. Bogotából O' Leary Grlis 700 emberrel a' pártütők' megzabolázására indúlt.

ÚJABB TUDÓSÍTÁSOK.

A' Sun ezt jelenti: „Galathea Angol fregáta, melly Oct. 9-dikén indúlt-el Vera-Cruzból, és a' Mexikói posta-hajó ezen városból Ujságokat hoztak, mellyekből tellyesen megvalósodik a' Spanyol sereg' veszedelme és Capitulatiója Tampicóban. Ezen Ujságok közlik Santana Grlisnak Sept. 19-dikén költ hosszu hivatalos tudósítását. Úgy látszik, hogy a' Mexikói Grlis a' Spanyoloknak tsak 48 órát engedett a' magok megadására, mellynek eltelése után senki közűlök kegyel-

met nem reménylhetett. A' viaskodás közben rettenetes fergeteg támadt; a' Mexikóiak' sorai vízben állottak, és több tsapatok veszedelmes állapotban valának. Hanem a' fergeteg ismet elfordult, 's Santana egy erősséget elfoglalt; a' Spanyolok fejér zászlót szegeztek-ki, 's a' már tudva lévő feltételek alatt magokat megadták. A' Mexikóiak 127 holtat, és 151 sebeset vesztettek; a' Spanyolok 104 holtat, és 96 sebeset. Úgy látszik, hogy Santana alatt 9000 katona volt, ide nem számlálván a' Bustamente Grlis' tartalék-seregét." — A' Globe ezt írja: „A' Galathea tetemes summa pénzt is hozott a' Kereskedők, és a' Bányász-Társaság' számára. Elindúlásakor ott az volt a' hír, hogy Santanát Mexikói Tsászárnak fogják kikiáltani."

A' Correo de Mexico Sept. 15-ikén azt iparkodik egy czikkelyben megmutatni, hogy igazságos dolog lenne az éjszak-Amerikai Státusoknak hadat izenni.

KÜLÖMBFÉLE TUDÓSÍTÁSOK.

Trieszt, Dec. 5. Három nap óta itt olly nagy éjszaki szél (itt Bora névvel nevezik) dühösködik, hogy húsz esztendő óta illyenről nem emlékeznek. Kiváltképpen 4-dikére virradó éjjel, és tegnap egész nap írtóztatóképpen zúgott. A' tenger valami köd formának látszott, mivel a' szél annak vizét egész tajtékká váltóztatta. A' vasmatskákon álló hajók ide 's tova hányattatnak, és attól lehet tartani, hogy köteleik a' vasmatskáról elszakadnak; tsak a' költsönös segedelem oltalmazza. A' mellett szokatlan hideg uralkodik, úgy hogy minden tsep víz azonnal jéggé fagy; még a' tenger széle is megfagyott, és a' hajókat jég környékezi. A' városnak eggyik részén, mellyet a' szél leginkább ér, sok házak' fedeleiről a' tserepek le vannak szórva, több kémények leestek, sőt az embereket is a' szélvész elkapván, a' földre tsapta, 's tetemesen megsértette. Ma valamennyire enyhült a' szél' dühe; de az idő tiszta és hideg lévén, alkalmasint estére ismét elkezd fújni. Az úton még a' terhes szekereket is felforgatta.

A' Times nevű Ujságban egy felszóllítás találtatik, hogy a' halhatatlan Shakespearenak Londonban nyomorgó legutólsó maradékát kegyes adakozásokkal gyámolíttsák.

A' Hamburgi Correspondent így ír Nov. 30-dikán: Egy ide való Újságban ezt olvassuk: „Santander Grlis Úr Párisba vett útjából Londonon keresztül Hamburgba visszajött." Erre nézve bizonyos kútfőből azt állíthatjuk, hogy a' nevezett Generális mióta a' mult hónapban ide jött, Hamburgból még el nem távozott, noha nehány nap mulva Párisba, és Londonba szándékozik menni."

Jegyzet: 1.) A' mai Újsággal küldjük érdemes Olvasóinknak Burkus Ország Mappáját.

2.) A' Karátsoni ünnepek miatt a' jövő Szombaton nem fog Újság kiadatni.

HAZAI 'S KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOK.

Nro 52.

Pesten, Szerdán, Karátson Hava 30-dik napján 1829.

Kerék, 's Esztendő.

Tsak forog útunkban, 's nints kezdete, 's vége Keréknek;
A' mi lement, ismét visszakerülni szokott.
Illyen az esztendő; fut az eggyik, 's nyomba kerül más:
Hol vagyon, oh mond-meg, kezdete, 's vége? Sehol.

MAGYAR és ERDÉLY ORSZÁG.

Irtóztató nálunk a' tél' keménysége. Karátson napjától fogva majd minden nap havaz; tsak a' mult Vasárnap tisztult fel, és akkor egész nap és éjjel olly hideg szél fújt, hogy a' hévmérő 11 grádust mutatott a' fagypont alatt. A' hó a' városban is térdig ér; az útasok elakadnak; nem tsuda, ha reggelenként embereket találnak megfagyva, a' mi a' vidéki útakon még gyakrabban megesik. Ez szokatlan nagy tél lesz!

Nyitráról Dec. 16-dikán írják: hogy a' Ts. Ns. Vgye Rendei Báró Malonyay János Ő Exjának mindjárt Fő-Ispányi Kormányszékébe való béléptekor tett felszólllítására, és elő-példájára két esztendő óta pénzbeli adakozásokat tesznek a' végből, hogy a' Vármegyében, nevezetesen Nyitrán egy alkalmatos Kórház állíttassék. Ezen kegyes czélra már hatvan ezer forintnál több begyülvén, a' TT. Rendek a' f. e. Dec. 7-dikén tartott közgyűlésben az Intézet' számára épületet is vettek. Mély tisztelettel, és háladatossággal említik itt Ő Eminentiáját, bőkezűségéről, és nagy-lelkűségéről messze ismért Herczegi Primásunkat, ki pénzbeli segedelme felett esztendőnként termékekben is jeles ajánlást teve. — Ezen köz gyűlés alatt pedig különös köszönetet érdemlettek: Ts. Kiss Kapitány Úr, ki az Intézetet nem tsekély summával gyámolítá, és Gr. Berényi Gábor Úr Ns. Ugótsa Vgye' Fő-Ispánya, ki nevezetesen a' Ház' megvételére tőn igen szép ajánlást.

Szent-Mihályról, Szabolts Vármegyében Dec. 3-dikán. A' mult napokban fosztatánk meg T.T. Köveskáli Nagy István Prédikátorunktól, ki 1740-dik eszt. születvén, hosszu életét tsak nem 90 esztendőre terjesztette, és már azzal is elég nyilvánságossá tevé a' mértékletesség' törvényei útján lefolyt napjainak szerentsés sorát. Tettes Szala

Vármegyében látta legelőbb is a' nap' világát; a' Balaton Füredi és Peremartoni Reformáta oskolákban vevé első nevelését, onnan később a' Tisza mellyékére vetődvén, a' Debreczeni Collegiumban folytatta tudományos pályáját, és öregbíté ismereteit, azután külső országi Akademiákra indúlt, Bazileában három hónapot, Bernában pedig egy esztendőt töltvén. Visszatérése után hazájába páros életre lépett, mellynek termékeny volta több, de nem mind életben maradott gyermekekkel meg áldotta a' nélkűl, hogy az atyai gondoskodások és búk vagy hivatali buzgóságát meghűtötték, vagy élete' és természete' tsendességét megháborították volna. 1772-dik esztendőben lőn itten Prédikátorrá, 's itt élt mind halálig hiveinek legnagyobb szeretetében.

OROSZ BIRODALOM.

Az Odesszai Journal Dec. 5. ezeket jelenti: „A' Drinápolyi Béke-Kötésnek eggyik czikkelyében meghatároztatott, hogy Gyurgevo vára a' mi seregeinknek a' lerontás végett általadassék, és a' hozzá tartozó földbirtok Oláh országhoz ragasztassék. — Ezen pont azokhoz tartozott, mellyeknek előbb kellett megtörténni, mintsem seregeink az Ottománi birodalomból kitakarodni kezdenének. — Gyurgevo tsak Nov. 11-dikén (új Kal.) adatott által. Ezen történet, melly által a' Drinápolyi Béke-Kötés' előpontja bétöltetik, annál inkább méltó a' megjegyzésre, mivel ez az első példa, hogy egy török vár békeség' idejében Szerződés' erejénél fogva általadatott. — Erről Ő Exja a' Fő-Vezér hivatalos jelentést vévén a' Nagy-Vezértől, és a' Porta' Meghatalmazottjaitól, nekik tudtokra adá, hogy Nov. 20-ikán ő is Drinápolyból elmegyen, 's fő hadi szállását Burgászba teszi által (lásd a' mai levelünkben a' Konstantinápolyi tudósítást). Egyszer'smind a' mi hadi seregeink' táborszemei a' meghatározott első visszavonúlás' líneájához térnek."

Ugyan ezen Ujság Dec. 2-dikán így ír: „A' Török Követek Nov. 28-dikán kiszállottak hajóikról, és egy háznál vettek szállást a' contumáczia mellett; ezen ház el van zárva, és az egésségbeli rendszabások alá vetve. Halil Basának négy hadi segéde vagyon, 's ezen kivűl 38 udvari tselédje. Nedsib Efendinek 15 tselédje; Sarim-Efendinek, a' Követségi Titoknoknak 4.; az első Tolmáts Vogorides Stephanaki fiával, és 3 szolgával vagyon; a' második Tolmáts Tridate I'sák, 1 szolgával; az egész Követségnél van 71 személy.

Ezen Ujságnak legújabb levele szerént, melly Dec. 9-dikén költ, azon két török hadi hajó, mellyeken a' Török Követek oda érkeztek, Dec. 6-dikán ismét visszatértek Konstantinápolyba.

Odesszából Dec. 11-dikén költ levél szerént Jussuf Várnai Basa még most is ott tartózkodik. Az ott veszteglő Halil Basát, a' Porta' Követét, meglátogatta, 's vele sokáig beszéllgetett. A' mint

látszik, ezen beszéllgetésnek következéséből esett, hogy a' Jussuf Basa' fia, Bimbasi a' Szultán' szolgálatában, eggyik török fregátán a' Bosporushoz elútazott. Külömben a' Fő Kormányozó Gróf Woronzoff, az említett Török Követek' megérkezése után mindjárt írt Sz. Pétervárába, 's útasítást kért ezeknek további útazására nézve, de válasz még nem érkezett. — A' hideg, melly az idén hat héttel hamarább beállott, mint máskor szokott, már a' révet jéggel béborította, úgy hogy a' hajózás, míg lágy idő nem érkezik, egészen megszünt.

Rennenkampff Úr, Ő Kir. Magasságának Oldenburgi Nagy Herczegnek Kamarása, Sz. Pétervárába érkezett, ki Ő Kir. Magasságának Holstein-Oldenburgi György Pál Sándor Herczegnek, Ő Tsászári Felsége onokájának Nov. 19-dikén életének 19-dik esztendejében történt haláláról hírt vitt a' Tsászárnak. Ezen szomoru történetre az Orosz Udvar négy héti gyászba öltözött.

Chosrev Mirsa Persa K. Hg. a' hozzá tartozókkal eggyütt, Rennenkampff Grlis által kisértetve, Nov. 21-dikén Tulába érkezett.

Dec. 1-sö napján egy ágyulövés a' Neva partján lévő erősségből hírdette a' Közönségnek, hogy az idei hajózás bé van végződve. Pétervárában Dec. 9-dikéig a' hideg még nem volt 8 grádusnál nagyobb.

A' Finánez-Minister javallatot készített egy Kereskedési Tanáts' felállítására Pétervárában, melly alatt lennének más fiók-Tanátsok Moszkvában, Rigában, Archangelben, Odesszában, Taganrogban, 's a' hol ezután szükségesnek találtatnék; ezen javallat Nov. 4-dikén Tsászári helybenhagyást nyert. Az említett kereskedési Tanáts tsak tanakodó hivatal lesz, hogy a' Finánez-Minister által eleibe terjesztendő kérdésekre a' kereskedési tárgyakban véleményét béadja, sőt maga is a' Ministernek bényújtsa azon előterjesztéseit, mellyeket általjában a' kereskedésre hasznosoknak tart; nem külömben a' Ministernek tudtára adja a' kereskedés folyamatjában történt, vagy várandó fontos változásokat. A' Tanáts szakadatlan levelez a' fiókokkal. A' kézi müveknek, és belső kereskedésnek mindenkori Igazgatója, és a' külső kereskedés' Igazgatója a' Tanátsnak állandó tagjai lesznek; a' többiek négyen választatnak az első karbeli Orosz kereskedőkből. A' fiókokban a' tagok' száma hátra tétetett, 's a' t.

Kisenevből (Beszarábiából) magános levelek írják: hogy Nov. 26-dikán ott felette nagy földindúlás volt, melly valami 3 minutumig tartott. Majd minden épületek megromladoztak miatta, a' kémények ledőltek. Dubosszáriban is (Cherson Kormányszékben) az nap délutánni 3 óra után négy minutumig tartott nagy földindúlást tapasztaltak, mellyet egy földalatti zúgás követett.

NAGY BRITANNIA.

Dec. 7-dikén a' Királynál Windsorban nagy udvarlás volt. Ő maga,

)(*

a' Lord Fő Udvari Mestertől kisértetve, egy osztály lovas gárdától körül véve, 2 1/2 órakor négy lovas hintón érkezett-meg. Gróf Tife, és Thornton Obester (a' Király' hadi Segéde) egy másik kotsiban követték. A' társaságban jelenvalának Clarencei Hg., a' Nagy-Cancellarius, a' Kintstár' első Lordja, a' Nagy-Petsétőrző, a' külső dolgok', és gyarmatok' Ministerei, az Admirálisság' első Lordja, a' Pénzmester, Stratford-Canning Úr, 's a't. A' Parlamentum Febr. 4-dikéig halasztatott. — Egyszer'smind Clarencei Hg. a' meghalt Yorki Hg. helyébe a' Bath hadi Rendnek első nagy keresztes Vitézévé béiktattatott, és Stratford-Canning Urat (ki ez előtt a' Portánál Követ volt) a' Király ezen Rend' nagy-keresztjével felékesítette. A' Ministerek' számára reggelit adtak-fel.

Báró Asseca Dom Miguel' Biztosa Londonban Dec. 5-dikén tanátskozást tartott Aberdeen Gróffal. Ugyan az nap délután Marquis Palmella is meglátogatta a' Grófot a' külső dolgok' hivatalában. 6-dikban délután hosszasan beszélgetett a' Franczia Követ Aberdeen Gróffal. Estve hivatalos leveleket küldöttek Párisba az Angol Követhez. — Lord Aberdeen Dec. 10-dikén reggel a' Királyhoz ment Windsorba, kinél hosszas audientián volt.

A' sokáig szóba forgott kérdés az Irlandi Romai Katholikus Püspökök' kineveztetése eránt végre el van határozva. E' végre két Rescriptum küldetett az Irlandi Kathol. Püspökökhöz annak elrendelésére, mit kelljen jövendőben tselekedniök. Ha a' Püspöki szék megürül, a' megyebeli Papság választ egy Papot, ki a' Püspöki foglalatosságokat sede vacante vigye. Hol Káptalan vagyon, az a' Dekánjával, 's a' megyebeli Papsággal egybegyűl egy új Püspök' választására. Ezen gyűlésnek előlülője lesz egy Püspök, vagy Érsek. Hol Dékán, vagy Káptalan nints, a' megyebeli Papság tsak maga teszi a' gyülekezetet. Ez három Candidátust választ, és Bizonyságot szeresz melléje, hogy ezek Ő Felségének alattvalói, jó erköltsüek, és tapasztalt emberséges emberek legyenek. Ezen nevek' feljegyzései párban Romába, és az Irlandi Püspöki Synodushoz küldetnek; a' Synodus a' maga észrevételeit a' Kárdinális Státus-Titoknokkal, vagy a' Propaganda' Praefectusával közli. Ebből a' Pápa eleibe terjesztett név-lajstromból kell az új Püspököt választani.

A' Nov. 25-dikén költ hadi parantsolatban ez vagyon: Ő Felsége azon katona-Tiszteknek, kik olly engedelemmel nyerték-meg a' hadi szolgálatból való elbotsáttatásokat, hogy a' szárazon is megtarthassák tiszti rangjokat, megengedte, hogy mindenütt, és nem az Ő Felsége birtokaihoz tartozó országokban is viselhessék Titulusaikat.

A' Globe azt hirleli, hogy egy Kapitalista-társaság a' Szultánnak pénzt ajánlott költsön.

TÖRÖK BIRODALOM.

Konstantinápoly, Nov. 27-dikén. Minekutánna Drinápolyba hír érkezett, hogy Gyurgevo vára a' Szerződés szerént általadatott az Oroszoknak, Nov. 20-ikán az Orosz seregek is kitakarodtak Drinápolyból, mellynek birtokában három hónapig valának. Tsak az Orosz betegek maradtak ott a' Sept. 14-ikén kötött Szerződés' feltételei szerént. Néhány nappal az előtt, hogy elmentek az Oroszok, ottan, a' nagyúri régi palota (Eski Szerai) szomszédságában, Szabalkáni Gróf Diebits Feldmarsal' személyes vezérlése alatt nagy hadi gyakorlás tartatott, mellyben 15,000 gyalog, 1000 lovag, 24 ágyúval, vett részt. Gróf Diebits Drinápolyból való elmenetele előtt a' köz tsendesség és bátorság' fentartására jó rendeléseket tett, és a' Görög lakosokat, kik közül többen zenebonát szándékoztak indítani, az oda való Érsek által felszólíttatta, hogy halálos büntetés alatt legfeljebb 3 nap alatt fegyvereiket rakják-le.

Az Orosz seregek Karnabat felé, 's a' fekete-tenger-melléki helyekbe indúltak; az Orosz fő hadi szállás addig is Burgászban (tehát nem Szelimnóban, mint előbb volt jelentve) fog maradni. Más részről a' Török reguláris katonák, Alis Basa' vezérlése alatt, Drinápolyba indultak, ezen város' megszállására. Minthogy az alatt a' Sofia mellett állott Geismar' serege a' Duna felé elindult, most már a' Konstantinápolyból Belgrád felé vivő nagy út egészen üres az idegen seregektől; a' Skutarii Basa' serege, melly eddig Philippopoly, és Sofia között táborozott, parantsolatot vett, hogy haladék nélkül Albániába visszatérjen.

Az utólsó napokban több országos hivatalokban változások történtek. A' többek közt Mehmed Nikápolyi Basa három lófarku Basává; Jussuf Szkiói Basa Szmirnai Kormányozóvá neveztetett a' nem rég meghalt Hassán Basa helyébe.

Sokat igérnek a' Kis-Ásiában régen támadt, 's most is tartó pártütésnek letsendesítésére azon változtatásból, mellynél fogva a' másként olly hatalmas Kara-Osmanoglu familiának feje, Kutsuk-Mehmed-Aga-Kara-Osmanoglu, hajdani birtokainak nagyobb részébe visszaállíttatott. Ezen fő ember most Magnéziába ment, hol jelenlétére annál nagyobb szükség van, minthogy az Aidin vidéki hegyi lakosok, noha Güselhissar ismét visszafoglaltatott, még le nem tsendesedtek, sőt a' napokban nem tsak Magnéziát, hanem Szmirna' vidékét is fenyegették, és Kaszabát minden akadály nélkül elfoglalták. Minthogy a' Porta a' hajdan olly hatalmas nagy Familiákat előbbi birtokaikba visszahelyeztette, mellyeknek oltalma alatt Kis-Ásiának nevezetes vidékei nagy boldogságban voltak, ezt nem tsak a' Muzulmán, hanem az oda való Keresztény lakosok is igen jó néven veszik; most

tehát a' Porta azt reményli, hogy ezen kivánság tellyesítésében feltalálta a' pártütés elnyomásának legjobb módját.

Ezen h. 23-dikán a' Franczia Kir. Követ, Gróf Guilleminot, Monarchája nevének eddig elhalasztott ünneplését a' maga lakásán igen fényes estvélyi mulattsággal üllötte; a' bálon, és vatsorán nem tsak a' diplomatiai személyek, és a' fő városnak előkelő Keresztény lakosai, hanem az Ottománi Kormány' fő tagjai is jelen voltak.

Blonde Angol fregáta (mellyen az Angol Nagy-Követ, Gordon Úr, Nov. 4-ikén olly nagy mulatságot adott) ezen h. 10-dikén Odesszába vitorlázott vala, 's ma ismét ide vissza-érkezett; útjában több Orosz és Török kikötőhelyeket meglátogatott.— Hasonlóképpen ma érkezett ide a' több hét óta Drinápolyból várattatott Orosz Tsászári meghatalmazott Biztos Gróf Orloff, Butenieff Státus-Tanátsos Úr' társaságában, ki Követségi Helytartónak ide van rendeltetve; Rodosztóból az eleikbe küldetett Török gőzhajón jöttek ide, 's egyenesen a' Bujukderében lévő Orosz Követségi lakásra mentek.

Szmirnába az a' tudósítás érkezett, hogy Ribeaupierre Úr, Orosz Ts. Követ, Naupliába ment, 's egy ideig ott akar maradni. — Rigny Fr. V. Adm. Nov. 11-dikén Conquerant línea-hajón, több hadi hajók' kisérete mellett, Eginába ment. Breslau línea-hajó már nehány nap előtt Navarinba vitorlázott, hogy seregeket szállittson Franczia országba. — Nov. 9-kén Szmirnában az oda való Érseket, Cardelli Urat, méreggel próbálták megétetni, mellyet a' Misénél a' borba kevertek; minden szoros nyomozás mellett sem akadhattak reá a' gonosztevőre. Az ízibe való orvoslás által még is veszedelmen kivűl van ez a' köz tiszteletben lévő Fő-Pásztor.

Alexandriából Oct. 23-ikán írják, hogy a' Nilus' kiáradása, minthogy a' szokott magosságot általhágta, nagy pusztítást vitt végbe. Egész faluk oda vannak, és lakosaiknak nagy részét az árvíz eltemette. A' kárt 16—17 milliom török piaszterre betsülik. Az idei vetés' nagyobb része semmivé lett. Sok öszve halmozott gabonát elseprett. Mahmudie tsatorna' partjait általtörte, 's az Alexandriából Rosettébe vivő útat elöntötte. — A' Vice-Király Oct. végén Alexandriában volt; a' fia Ibrahim Basa, kinek általadta a' kormányozás' eggyik részét, Kairóban sok új intézetekkel foglalatoskodott.

AMERIKA.

Kolumbia. — Egy tudósításban, mellyet a' Times Ujság az éjszak-Amerikai Ujságokból vett, azt mondatik Cordova Grlisról, hogy ő hihetőleg ugyanaz, ki az Ayacuchoi ütközetben egy osztályt vezérelvén, vitézsége által olly sokat segített ezen ditsőséges győzedelemnek megnyerésére. A' népnél mindég kedvességben volt, és a'

Szabadító' bizodalmát annyira bírta, hogy Pasto tartományban őtet rendelte azon sereg' Vezérévé, melly Obando' pártütésének elnyomására volt küldve. Mostanság pedig éppen ebben az Obandoban látszik Cordova bízni, hogy szándékának végre hajtásában segítségűl leszen. Cordova illy Proclamátiót adott-ki: „Antioquiaiak! Váratlan megérkezésem ezen tartományba, és az arra következett esetek, titeket megháborítottak. Igen, de soha semmi fontos dolog sem történt a' világon nyugodalmasan. Hiven megmaradván a' szabadság' alap-törvénye mellett, 's azért felboszonkodván Bolivár Grlis' magaviseletén és czélján, ki az egész köztársaságot elnyomja, egy idő előtt arra határozám magamot, hogy a' hazafiak', és szabad férjfiak' vezére legyek azon nagyravágyó Ember' szándékának megsemmitésére, és a' Nemzet' elvesztett szabadságának visszaszerzésére. Már én tsendességben mindent elkészítettem volt, midőn ezen várost elsőbben ellenem felzúditotta egy Tiszt, a'ki ugyan kötelességének vélte úgy tselekedni, de tőlem némelly akadályokat az által elhárított, mellyek különben a' néma rabszolgaságból a' polgári szabadságra való hírtelen általmenetelt gátolják. Annakokáért már el is értem azon ohajtott helyheztetést, mellyben szabadságunk' visszaszerzésének nagy munkáját elkezdhetem. Tegnaptól kezdve Bolivár Grlis' uralkodása el van törölve, és az eltörölés mentől hamarább minden városokban, 's helységekben ki lesz hírdetve. A' szabadság' tüze, ezen tartományban meggyüladván, tsak hamar villám-sebességgel el fog terjedni Pásztón keresztűl, 's onnét az egész tartományba; mert ez az a' tűz, melly minden derék Kolumbiainak szivében lobog. Egy Manifestumban, mellyet most készítek, a' világnak tudtára adom, mitsoda indító okok bírtak éngem ezen lépésre, és mi legyen czélom, mellyek noha itt már tudva vannak, azokból kiki szándékomnak helyes voltát el fogja ismérni. Nem egyéb ennek czélja, mint ezen kérdés: Legyen-e Constitutiónk és Törvényünk, Principiumaink és Kézességeink, Jusaink és Szabadságunk? Polgár-társaim, hát ti ezeket nem szeretitek? Meg vagyok győződve, hogy igen is szeretitek; 's azért számot tartok reátok! A' Kormányszéki alkotás a' megyékben, és tartományokban, valamint a' köz kintstár' igazgatása semmi más változtatást nem szenved, tsak hogy azon Ágensek kiküszöböltetnek, kik szándékunk ellen szegezik magokat. A' rendszerben azon változás lesz, hogy a' Nép' Képviselői visszanyerik a' Felsőséget (Souverainität). Én magam sem vagyok több, mint katona, és az ember' jusainak, 's társaságos rendnek oltalmazója. Antioquiaiak! Éljen a' Cucutai Constitutio! (ez volt a' Respublikának legelső Constitutiója). Sokáig éljen a' Szabadság! Cordova Jose Maria.“ — Karthagenából Oct. 14. azt írták: hogy midőn Cordova a' Rio-Negroi lakosoknak bált adott, ott kezdődött a' pártütés; hol a' jelen volt személyek mindnyájan, a'

Püspökön, 's Bolivárnak nehány Tisztein kivűl, Cordovához állottak. Attól félnek, hogy Olando Grlis is kezet fog vele, ki Pasto tartományban vezérkedik; ez már egy Proclamátiót adott-ki, mellyben a' 14—50 esztendős Kolumbiaikat mind felszóllítja, hogy fegyvert fogjanak, 's a' támadókhoz kaptsolják magokat. — A' New-Yorki Ujságok ezt is jelentik: „A' Venezuelai Spanyol guerilla-katonaság, melly 8 esztendő óta Ferdinánd mellett Kolumbia ellen hadakozott, végre capitulált; elhagyta a' Guinesi, Taucanacoi, 's a' t. erdőket, és a' Respublikának hűséget esküdt, kivévén Arrizabal Generálist, ki a' Spanyol Királynak inkább akart híve maradni."

Mexiko. — Vera-Cruzból vett levelek szerént az Angol Ujságok azt írják, hogy a' Mexikói Köztársaság' Praesidense haladék nélkűl összehívja a' Congressust, hogy a' rendkivűl való hatalmat letegye, melly a' Spanyol béütés ideje alatt neki adatott. A' Puebla tartománybeli Congressus egy emlékírást küldött a' Köztársaság' Praesidenséhez, mellyben a' Ministeriumnak új alkotását, és két Ministernek elbotsáttatását kivánja. Egyszer'smind azt sürgeti, hogy Poinsett Úrnak (az egygyesült Státusok' Követének) megparantsoltassék, hogy a' Köztársaság' földéről tüstént eltakarodjék. Ezen emlék-írás minden tartománybeli Kormányszékeknek megküldetett. — A' Times Ujság így szóll: „Azon buzgóság, mellyel a' Mexikóiak Santanát a' Spanyolok ellen szerentsésen végbe vitt hadi dolgok után fogadták, úgy látszik, mintha benne nagyra-vágyást gerjesztet volna. Midőn Sept. 24-dikén Tampicóból visszatért, azt írá a' Praesidensnek, hogy a' Ministereket mind botsátaná-el, és kijelelte azokat, kiket helyökbe akart. Még többet tett, és azt írá minden Praesidenshez, hogy hivataláról mondjon-le, 's adná azt valami alkalmatosabb embernek kezébe. Egyszer'smind arról beszéll, hogy vezéri Tisztségét leteszi, 's haza megyen, hihetőleg olly reménységgel, hogy mentől hamarább valami fontos szolgálatra hivattatik. — Bizonyosnak látszik, hogy azon hajók, mellyekről azt hitték, hogy új Spanyol seregek ütöttek-bé Mexiko nyugoti partjaira, tsak Guayaquili, 's Panamai kereskedő hajók voltak." — Éjszak-Amerikai Ujságok írják: „Az 500 emberből álló Spanyol osztály, melly Új-Orleánba vetődvén, onnét Barradas' segítségére Tampicóba indult vala, ottan tsak hamar megtudá annak veszedelmét, és azonnal Havannahba vissza fordúla. Minden Spanyol hajók, mellyek utoljára Tampicoban valának, onnét Oct. 26-ika előtt visszatértek Havannahba. — Guerrero, a' Köztársaság' Praesidense, rendkivűl való hatalmánál fogva, melly neki egy kevés ideig adva volt, az egész Respublikában eltörölte a' rabszolgaságat; de a' tulajdonosoknak azt igéri, hogy idővel kármentést fognak nyerni.

Vége a' második félesztendőnek.